

Begroting 2026

Paginanummer in website: 1

Begroting 2026

Welkom

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Begroting 2026 en Tweede Herziening 2025.

Op 17 juli 2025 is de Voorjaarsnota 2025 door de raad vastgesteld. In de Voorjaarsnota 2025 staan de plannen voor de jaren 2025 tot en met 2029 op hoofdlijnen. In de voorliggende Begroting 2026 zijn deze plannen verder uitgewerkt. Zowel in de Voorjaarsnota als in de Begroting staat ook de Voortgang 2025. In de Voortgang staat hoe de gemeente er op dit moment - in 2025 - beleidsmatig en financieel voor staat.

Voor een snelle indruk van de Begroting 2026 is er de [Infographic van de Begroting 2026 in één oogopslag](#).

De website kent de volgende inhoudsopgave **in het menu boven aan de pagina**:

- Totaalbeeld
- Programma's
- Paragrafen
- Financiën
- Wijken

Begroting 2026

Voorwoord

Paginanummer in website: 2

Voorwoord

Voor u ligt de Begroting 2026, de laatste van dit college. Hiermee leveren we niet alleen een robuuste begroting, maar laten we ook zien dat de afgelopen jaren is gewerkt aan een efficiëntere, doelgerichte en meer diverse en inclusieve organisatie. Een organisatie die dichter bij de Rotterdammer staat en beter inspeelt op wat er in de stad leeft.

Onze stad groeit, en dat vraagt om gerichte investeringen. Daarom vernieuwen we de komende jaren metrostation Zuidplein, knappen we het Pernisser Park en de dorpsharten op, richten we de strandboulevard in Hoek van Holland opnieuw in en versnellen we de woningbouw via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Samen met bewoners en wijkraden werken we aan veiligheid en leefbaarheid in buurten zoals Tarwewijk, IJsselmonde en Beverwaard. Ook een schone stad hoort daarbij. Met het Schoonoffensief zetten we extra mensen in voor reiniging, reageren we sneller op MeldR-meldingen en vergroten we met wijkacties en containeradoptie de betrokkenheid van bewoners en ondernemers.

Daarnaast investeren we in extra parkeerplaatsen bij de P+R's Meyersplein en Kralingse Zoom, zodat Rotterdam goed bereikbaar blijft. Ondernemers – van MKB tot horeca – krijgen ruimte én voldoende plek om te groeien. Tegelijkertijd zetten we ons in voor de toekomst van de haven(industrie) en een sterk Rotterdams investeringsklimaat.

Rotterdam is en blijft een stad van gelijke kansen. Ook in 2026 investeren we in het terugdringen van armoede en schulden met nadruk op een duurzame aanpak.

Zo maken we voorschoolse opvang mogelijk voor peuters uit gezinnen met een laag inkomen, worden jongeren via BeTheFuture ondersteund bij een goede start op school en helpen we mensen die moeite hebben met digitale vaardigheden. Ouderen krijgen extra voordeel met een grotere korting op de Rotterdampas. Met een breed cultureel aanbod blijft Rotterdam aantrekkelijk voor bewoners én bezoekers.

Dit college heeft Rotterdam structureel versterkt. In de Kleine Kernen – Hoek van Holland, Rozenburg, Pernis en Heijplaat – is met ruim 20 miljoen euro geïnvesteerd in vernieuwde dorpscentra, verbeterde strandopgangen en groenere en veiligere openbare ruimtes. Het wijkgericht werken is stevig verankerd: wijkhubs, wijkraden en wijkmanagers geven Rotterdammers direct invloed op hun buurt.

Ook op het gebied van wonen is versnelling bereikt, met meer betaalbare en kwalitatieve woningen. Daarnaast zijn belangrijke stappen gezet voor de nieuwe stadsbrug met OV-verbinding tussen Zuidplein en Kralingse Zoom. Deze oeververbinding verbindt beide stadsdelen straks in vijftien minuten en versterkt de bereikbaarheid, zeker met de geplande 30.000 nieuwe woningen in de Oostflank. De komende jaren werken we verder aan de voorbereiding en realisatie van dit project.

Op de arbeidsmarkt vinden steeds meer Rotterdammers werk via leerwerktrajecten, taalondersteuning en instrumenten zoals social return. Met extra inzet op toezicht en handhaving pakken we overlast op straat aan en blijft opvang van dak- en thuislozen een speerpunt. Ook de vergroening van straten en pleinen is steeds zichtbaarder, en die lijn zetten we in 2026 door.

Tegelijkertijd zijn er zorgen. Vooral de jeugdzorg staat onder druk. Ondanks extra middelen van het Rijk blijven er tekorten, een probleem dat veel gemeenten kennen. Het college werkt aan structurele oplossingen en blijft stevig lobbyen bij het Rijk voor een eerlijkere compensatie.

Belangrijk is dat de lasten voor Rotterdammers in deze collegeperiode, afgezien van de gebruikelijke indexaties, niet zijn verhoogd. Ondanks inflatie en stijgende kosten zijn de reserves op orde en is de financiële positie gezond. Vanaf 2027 is het exploitatiesaldo structureel positief.

Dit college laat Rotterdam goed achter. Er ligt een stevige basis voor het volgende bestuur om verder te bouwen aan een sterke, sociale en duurzame stad waarin iedereen mee kan doen.

College van burgemeester en wethouders van Rotterdam

Begroting 2026

Voortgang Tweede Herziening 2025

Paginanummer in website: 3

Voortgang Tweede Herziening 2025

Financieel beeld op hoofdlijnen

Bij deze Tweede herziening 2025 wordt de Begroting 2025 geactualiseerd. Het totaal aan voorgestelde bijstellingen telt op tot **€ 45 mln negatief**. Het saldo wordt onttrokken aan de Algemene reserve.

Belangrijkste financiële bijstellingen 2025

Gemeentefonds en indexatie

De baten van het Gemeentefonds is zijn geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2025 (€ 24.382, Programma Algemene middelen).

Vervroegde aflossing lening RIM

Bij de Voorjaarsnota 2024 is € 100 mln geleend uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Bij de Voorjaarsnota 2025 is een deels van de afbetaling in 2027 naar voren gehaald. In de Tweede herziening 2025 is voorgesteld nog stuk aflossing naar voren te halen (- € 29.100, Programma Algemene middelen).

Toevoeging RIM Groeimiddelen

Volgens het vastgestelde investeringsbeleid 'groei-met-groei' wordt een derde van de groei van de algemene dekkingsmiddelen structureel gebruikt voor investeringen die de groei van de stad mogelijk maken. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van de algemene belastingen. De groeimiddelen worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Hiermee vergroot de gemeente de investeringscapaciteit, zodat structurele groei gepaard gaat met gerichte investeringen in voorzieningen, infrastructuur en leefbaarheid. (- € 24.820, Programma Algemene middelen).

Grondexploitaties

Positief resultaat grondexploitaties

Op basis van een prognose van de grondexploitatieportefeuille is voor 2025 een positief verwacht resultaat van € 15 mln opgenomen. Deze is gebaseerd op de financiële stand van de grondexploitaties bij jaarrekening 2024 waarbij op basis van de autonome ontwikkelingen in de grondexploitaties het voorlopig resultaat voor 2025 is berekend. Dit voorlopig resultaat is met aanzienlijke onzekerheden omgeven vanwege het ontbreken van een volledig en nauwkeurig financieel overzicht van de grondexploitaties, wat wordt veroorzaakt door de vertraagde ingebruikname van de ict-grondexploitatie-module in Oracle Cloud. Daarnaast zijn de uitkomsten altijd afhankelijk van de ontwikkeling van de marktomstandigheden, die zich lastig of niet laten voorspellen. (€ 15.000, Programma Stedelijke ontwikkeling).

Rente-effect grondexploitaties

In de Begroting 2025/2e Herziening 2024 heeft een bijstelling plaatsgevonden voor het negatieve effect op het grondexploitatieresultaat door de, als gevolg van een wijziging in het BBV, hogere toe te rekenen rente. Tevens werd verondersteld dat dit vanaf 2025 tot een structureel hogere toegerekende rente van € 2,7 mln per jaar zou leiden en dat deze meevaller vrij besteedbaar was. Na herbeoordeling is gebleken dat de veronderstelling dat deze meevaller vrij besteedbaar was onjuist is. Daarom is het jaarlijkse begrote resultaat van € 2,7 mln over de jaren 2025 tot en met 2028 teruggedraaid. (- € 2.700, Programma Stedelijke ontwikkeling)

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De resterende middelen uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling die zijn toegekend vanuit het Coalitieakkoord 2019-2022, worden ingeboekt om de uitvoering van de projecten Groenoffensief, Koppelen Lokale groene plekken en Toegankelijkheid in 2025 te realiseren. Per saldo leidt dit tot een hogere onttrekking aan de bestemmingsreserve in 2025 van € 1,2 mln, Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Een gedeelte van het verwachte grondexploitatieresultaat van 2025 (€ 10,8 mln) zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. Hiermee wordt de eerder begrote toevoeging van € 2,7 mln in 2025 en € 8,1 mln over de jaren 2026 tot en met 2028 gecorrigeerd. Deze bijstelling betekent tevens dat de toevoeging aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling in 2025 € 8,1 mln hoger is en deze over de jaren 2026, 2027 en 2028 € 2,7 mln per jaar lager is. (- € 8.100, Programma Stedelijke ontwikkeling)

Actualisatie BUIG

In de Voorjaarsnota 2025 werd voor de begrote uitgaven en inkomsten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (BUIG) uitgegaan van het 'voorlopig budget 2025' dat eind september 2024 door het Rijk werd gepubliceerd van € 585 mln voor Rotterdam. Op basis van de op dat moment

bekende cijfers over het voorlopige landelijke bijstandsvolume werd in de Voorjaarsnota al uitgegaan dat het BUIG-budget voor Rotterdam lager zou gaan worden, namelijk € 582 mln. Eind april 2025 is het 'nader voorlopig budget 2025' gepubliceerd van € 573 mln. Dit is voor 2025 € 9 mln lager dan is opgenomen in de Voorjaarsnota 2025. (- € 9.046, Programma Werk en inkomen)

Zorg

Lobby Wet maatschappelijke ondersteuning

Bij het Coalitieakkoord 2022 is een lobbyreeks richting het Rijk opgenomen om het tekort op de Wmo op te lossen. De tegemoetkoming vanuit het Rijk is echter lager dan de reeks die hiervoor in de begroting voor 2025 is opgenomen. Deze bedroeg € 36,8 mln in 2025. Het Rijk heeft bij de meicirculaire aanvullende middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd toegekend (zie onder taakmutaties). De toegekende middelen deskundigencommissie van Ark zijn voor 2025 gebruikt voor de Lobbyreeks Wmo. Het restant van de lobbyreeks bedraagt in 2025 € 20 mln. De verwachting is niet dat hiervoor nog middelen vanuit het Rijk worden ontvangen. De lobbyreeks voor 2025 komt daarom te vervallen. Voor de jaren 2026 en verder bedraagt de openstaande reeks € 38,3 mln. (- € 20.000, Programma Zorg, welzijn en wijkteams).

Meevaller definitieve afrekening Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) 2024

Dit betreft een incidentele meevaller van € 11,2 mln vanwege het definitieve rekeningresultaat 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) [waarover de raad al eerder is geïnformeerd](#). (€ 11.200, Programma Zorg, welzijn en wijkteams)

Tekort Jeugdhulp Lokaal

De hogere lasten bij Jeugdhulp lokaal zijn het gevolg van de beoogde verschuiving van regionale jeugdhulp naar lokale jeugdhulp. De lasten voor de dagprogramma's zijn hoger. Hier tegenover staat een daling op regionale daghulp en ambulante hulp. De stijgende kosten per kind komen door een langere looptijd van de arrangementen en de doorstroom naar onderwijs, hierdoor blijven kinderen langer in de zorg. Daarnaast is een verschuiving zichtbaar van Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg (SGGZ) naar lichtere vormen van zorg via de zogeheten Knooppunten. Het aantal kinderen in de SGGZ neemt iets af en het aantal verwijzingen via de Knooppunten neemt toe. Maar door toenemende kosten per kind levert dit niet de gewenste verschuiving op in geld. (- € 11.300, Programma Zorg, welzijn en wijkteams)

Financiële bijstellingen per programma

Hieronder een tabel met de financiële bijstellingen per programma. In de kolom 'Verschil' zijn de bijstellingen weergegeven van de Tweede herziening 2025 ten opzichte van de Eerste herziening 2025. Negatieve bedragen (met een “-” teken) verslechteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen verbeteren het exploitatiesaldo; het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Een uitgebreide toelichting op de bijstellingen per programma is per programma opgenomen in het onderdeel Financiën.

Programma	Begroting 2025	Eerste herziening 2025	Tweede herziening 2025	Verschil Tweede - Eerste herziening 2025
Algemene middelen	2.434.660	2.463.931	2.471.539	7.608
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	- 120.659	- 121.488	- 122.686	- 1.199
Beheer van de stad	- 205.613	- 192.975	- 201.709	- 8.734
Belastingen	390.494	403.483	403.908	425
Bestaande stad	- 13.638	- 35.712	- 25.466	10.246
Bestuur	- 22.564	- 22.894	- 20.604	2.290
Cultuur	- 170.985	- 174.750	- 171.288	3.462
Dienstverlening	- 81.868	- 81.389	- 83.731	- 2.342
Economische ontwikkeling	- 31.046	- 32.095	- 32.383	- 289
Energietransitie	- 22.745	- 23.462	- 23.371	91
Onderwijs	- 149.462	- 154.430	- 158.614	- 4.184
Overhead	- 460.816	- 454.679	- 454.735	- 56
Sport en recreatie	- 101.521	- 101.936	- 103.378	- 1.442
Stedelijke ontwikkeling	65.948	62.385	66.136	3.752

Veilig	- 201.048	- 202.967	- 202.361	606
Volksgezondheid	- 36.908	- 39.442	- 39.192	250
Werk en inkomen	- 255.709	- 250.289	- 260.896	- 10.608
Zorg, welzijn en wijkteams	- 1.016.520	- 1.041.291	- 1.086.524	- 45.233
Totaal	0	0	- 45.354	- 45.354

Financiële positie 2025

	Weerbaarheid			Wendbaarheid	
	Netto schuldquote	Solvabiliteit	Grond-exploitatie	Belasting- capaciteit	Structurele exploitatie-ruimte
Realisatie 2024	29,1%	53,6%	-1,7%	103%	-1,8%
Begroting 2025	44,8%	45,0%	-3,9%	102%	-1,8%
Eerste herziening 2025	42,7%	46,2%	-2,0%	102%	-1,0%
Tweede herziening 2025	39,9%	47,1%	-1,9%	102%	-0,7%
Norm BZK	Minst risicovol	Enig risico	Minst risicovol	Enig risico	Meest risicovol

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met 5 kengetallen die vertellen hoe een gemeente er financieel voor staat. Deze financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkeling van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 3 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De tweede 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Weerbaarheid

De weerbaarheid van de gemeente is goed. Dit betekent dat de gemeente onverwachte tegenvallers kan opvangen.

Wendbaarheid

De wendbaarheid van de gemeente is beperkt. Dit betekent dat de gemeente niet snel de begroting kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. De belastingcapaciteit van 102% is boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat het niet makkelijk is om de belastingen te verhogen bij onverwachte tegenvallers. Daarom valt deze in de categorie enig risico.

Het structurele exploitatiesaldo geeft aan of de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dat is niet het geval als de structurele exploitatieruimte negatief is. Het is dan moeilijk om onverwachte lasten op te vangen. Het structurele exploitatietekort is in 2024 t/m 2026 negatief en valt in deze periode in de categorie meest risicovol. Vanaf 2027 is de raming positief en is dan is de categorie weer minst risicovol.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.

Voor verdere toelichting en vergelijking met andere gemeenten zie de website: [Dashboard - Gemeentelijke rekening kengetallen - Rotterdam](#).

Weerstandsvermogen

In het Coalitieakkoord Eén stad was het financiële uitgangspunt streven naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren. Ten opzichte van de Eerste herziening 2025 is dit kengetal verbeterd doordat de benodigde weerstandscapaciteit lager is geworden.

Jaarstukken 2024: 1,7

Begroting 2025: 0,8

Eerste herziening 2025: 1,0

Tweede herziening 2025: 1,2

Een uitgebreide toelichting op de het Weerstandsvermogen staat in de Paragraaf Weerstandsvermogen.

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen Begroting 2026-2029

Paginanummer in website: 4

Bestuurlijke hoofdlijnen Begroting 2026

Rotterdam financieel gezond, klaar voor de toekomst

Het college presenteert vandaag de Begroting 2026, de laatste van deze bestuursperiode. Rotterdam staat er financieel gezond en maatschappelijk krachtig voor. De reserves zijn op orde en vanaf 2027 is het exploitatiesaldo structureel positief. Daarmee draagt dit college de stad sterk en stabiel over aan een nieuw bestuur.

Geen extra lasten voor Rotterdammers

Ondanks inflatie en stijgende kosten zijn de gemeentelijke lasten voor inwoners en ondernemers niet verhoogd, behalve door de gebruikelijke indexaties. Zo blijft Rotterdam financieel gezond én sociaal sterk.

Investeren in groei en leefbaarheid

Rotterdam groeit en het college investeert gericht in de stad. Metrostation Zuidplein wordt vernieuwd, het Pernisser Park en de dorpsharten krijgen een opknapbeurt, de strandboulevard in Hoek van Holland krijgt een nieuwe inrichting en de woningbouw in Rotterdam-Zuid versnelt.

Samen met bewoners en wijkraden werkt de gemeente aan veiligheid en leefbaarheid in buurten zoals Tarwewijk, IJsselmonde en Beverwaard. Ook een schone stad hoort daarbij. Met het Schoonoffensief zet de gemeente extra mensen in voor reiniging, wordt sneller gereageerd op MeldR-meldingen en vergroten wijkacties en containeradoptie de betrokkenheid van bewoners en ondernemers.

Daarnaast investeert het college in extra parkeerplaatsen bij de P+R's Meyersplein en Kralingse Zoom, zodat de stad goed bereikbaar blijft. Ondernemers – van MKB tot horeca – krijgen de ruimte én voldoende plek om te groeien. Tegelijkertijd zet het college zich in voor de toekomst van de haven(industrie) en een sterk Rotterdams investeringsklimaat.

Gelijke kansen en sociale kracht

De stad blijft werken aan gelijke kansen. Ook in 2026 investeert het college in het terugdringen van armoede en schulden met nadruk op een duurzame aanpak. Peuters uit gezinnen met een laag inkomen krijgen voorschoolse opvang, jongeren krijgen via BeTheFuture steun voor een goede start op school, Rotterdammers die moeite hebben met digitale vaardigheden ontvangen extra begeleiding en ouderen profiteren van een hogere korting op de Rotterdampas. Het culturele aanbod is verder versterkt, zodat Rotterdam aantrekkelijk blijft voor bewoners én bezoekers.

Trots op wat is bereikt

Dit college heeft Rotterdam structureel versterkt. In de Kleine Kernen – Hoek van Holland, Rozenburg, Pernis en Heijplaat – is met ruim 20 miljoen euro geïnvesteerd in vernieuwde dorpscentra, verbeterde strandopgangen en groenere, veiligere openbare ruimtes.

Het wijkgericht werken is stevig verankerd: wijkhubs, wijkraden en wijkmanagers geven Rotterdammers meer invloed op hun buurt. Ook op het gebied van wonen is versnelling bereikt, met meer woningen die betaalbaar en van goede kwaliteit zijn.

Daarnaast zijn in deze collegeperiode belangrijke stappen gezet voor de nieuwe stadsbrug met OV-verbinding tussen Zuidplein en Kralingse Zoom. Deze oeververbinding gaat beide stadsdelen in ongeveer vijftien minuten met elkaar verbinden en versterkt de bereikbaarheid, zeker in het licht van de geplande 30.000 nieuwe woningen in de Oostflank. Rotterdam werkt de komende jaren verder aan de voorbereiding en realisatie van dit project.

Op de arbeidsmarkt vinden steeds meer Rotterdammers werk via leerwerktrajecten, taalondersteuning en instrumenten zoals social return. Met extra inzet op toezicht en handhaving wordt overlast op straat aangepakt en blijft opvang van dak- en thuislozen een speerpunt. Ook vergroening van straten en pleinen is zichtbaar en wordt in 2026 doorgezet. Zo bouwt Rotterdam gestaag verder, ondanks complexe opgaven.

Aanpak zorgtekorten en vertrouwen in de toekomst

De zorgbegroting, vooral de jeugdzorg, staat onder druk. Ondanks extra geld van het Rijk blijven de tekorten groot. Rotterdam is daarin niet uniek; veel gemeenten hebben hetzelfde probleem. Het college werkt aan structurele oplossingen en blijft stevig lobbyen bij het Rijk voor een eerlijkere compensatie van de tekorten.

Ondanks deze uitdagingen draagt het college de stad met vertrouwen over. Rotterdam staat er financieel gezond voor, blijft sociaal sterk en kijkt vooruit. Een nieuw bestuur krijgt een stevige basis om de stad verder te ontwikkelen – een stad die groeit, kansen biedt, groener wordt, goed bereikbaar is en waar iedere Rotterdammer zich thuis kan voelen. Zo blijft Rotterdam één stad. Koersvast met oog op de toekomst.

Hierbij treft u ook de [Infographic van de Begroting 2026](#) aan.

Begroting 2026

Collegetargets

Paginanummer in website: 5

Collegetargets 2022-2026

Meer dan twintig jaar geleden besloot de Rotterdamse politiek te gaan werken met meetbare doelen, met collegetargets. Dat is een hulpmiddel om beter in beeld te krijgen of ambities worden gerealiseerd en wat de maatschappelijke effecten van beleid zijn? Zo kunnen Rotterdammers zien wat de gemeente waarmaakt en kan de gemeenteraad haar controlerende taak gericht uitvoeren.

In haar rapport 'Tijd voor targets' concludeert de Rekenkamer Rotterdam: "Dat in Rotterdam een interessant systeem ontwikkeld is, dat met alle mitsen en maren die horen bij elke poging tot het kwantificeren van politieke doelen en maatschappelijke ontwikkelingen, voor de gemeenteraad een uniek instrument is om het collegeprogramma, de voortgang en de realisatie daarvan, op hoofdlijnen en in samenhang te controleren."

Hier wordt een overzicht gegeven van de voortgang op de collegetargets. Meer toelichting op de voortgang wordt gegeven in de begrotingsprogramma's. Ook in bijzondere rapportages op de verschillende beleidsterreinen wordt verantwoord over specifieke targets. De collegetargets zijn uitgewerkt in een definitieboekje, zodat ze specifiek zijn geformuleerd, betrouwbaar worden gemeten en controleerbaar zijn. Het "[Definitieboekje collegetargets](#)" is in mei 2025 geactualiseerd en aan de raad aangeboden.

Veiligheid

De Veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110).

De 5 laagst scorende wijken *) op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien t.o.v. 2022.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting:	Mijlpaal: n.v.t.	Mijlpalen:	Mijlpaal: niet van toepassing	Eindwaarde:
Totaal = 110	Realisatie:	Totaal ≥110	Realisatie: begin 2026 zijn de resultaten beschikbaar van de volgende meting	Totaal ≥110
Carnisse = 85	Veiligheidsindex 2024	Carnisse = 87		Carnisse = 90
Hillesluis = 88	Totaal = 105	Hillesluis = 90		Hillesluis = 93
Tussendijken = 89	Carnisse = 93	Tussendijken = 91		Tussendijken = 94
Tarwewijk = 89	Hillesluis = 94	Tarwewijk = 91		Tarwewijk = 94
Lombardijen = 90	Tussendijken = 98	Lombardijen = 92		Lombardijen = 95
	Tarwewijk = 87	Realisatie: in 2024 heeft geen nieuwe meting plaats gevonden		
	Lombardijen = 94			

Deze collegetarget is onderdeel van het programma Veilig.

Verminderen naastplaatsingen en zwerfafval

We verminderen naastplaatsingen en zwerfafval in de 20 wijken die het slechtst scoren. Doel in deze collegeperiode is een stijging van de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken.

2022	2023	2024	2025	2026

Nulmeting: 78,86% niveau B (2021)	Mijlpaal: 81,5% niveau B of hoger	Mijlpaal: 82,75% niveau B of hoger	Mijlpaal: 83,86% niveau B of hoger	Eindwaarde: 83,86% niveau B of hoger
Mijlpaal: 80,25% niveau B of hoger	Realisatie: 82,49%	Realisatie: 80,59%	Realisatie per 1 augustus: 82,67%	
Realisatie: 79,77%				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Beheer van de stad.

20 ha meer groen in de stad

In deze collegeperiode wordt 20 ha groen erbij gerealiseerd of wordt de planvorming afgerond en start de uitvoering ervan uiterlijk in 2026.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 5 Realisatie: 8,1 hectare waarvan 2,8 hectare als groene daken	Mijlpaal: 10 Realisatie: 17,4 hectare waarvan 6,3 als groene daken	Mijlpaal: 15 Realisatie: begin 2026 beschikbaar	Eindwaarde: 20

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

Schil om de school

In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0, een schil om de school waarin minimaal 1 van onderstaande interventies is opgenomen:

- Tutoren
- Mentoren
- Schoolzorgteams PO
- Preventief Jongerenwerk op school
- Slim organiseren met Kunstvakdocenten
- Expeditie Digitaal

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 61	Mijlpaal: 74 (peildatum 1 november) Realisatie: 94	Mijlpaal: 87 (peildatum 1 november) Realisatie: 117	Mijlpaal: 100 (peildatum 1 november) Realisatie: de volgende meting is op 1 november	Eindwaarde: 100

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Onderwijs.

Schuldhelpverlening

In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhelpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 4.950 intakes en 2.700 gestarte schuldregelingen	Mijlpaal: 5.250 intakes en 2.800 gestarte schuldregelingen	Mijlpaal: 5.550 intakes en 2.700 gestarte schuldregelingen	Eindwaarde cumulatief: 15.750 intakes en 8.200 gestarte schuldregelingen

Realisatie: 5.339 intakes en 1.929 gestarte schuldregelingen

Realisatie: 4.804 intakes en 2.264 gestarte schuldregelingen

Realisatie januari t/m augustus 2025: 3.421 intakes en 1.322 gestarte schuldregelingen

Deze college target is onderdeel van het programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving.

Minder Rotterdammers in de bijstand

In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 34.028	Mijlpaal: 32.325	Mijlpaal: 31.350	Mijlpaal: 30.000	Eindwaarde: 30.000
Mijlpaal: 33.375	Realisatie: 32.649	Realisatie: 31.982	Realisatie 31 augustus 2025: 32.035	
Realisatie: 32.975				

Deze college target is onderdeel van het programma Werk en inkomen.

Woningbouwproductie

Het college start in de komende drie en half jaar met de bouw van 12.500 - 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 1 juli 2022: 0	Mijlpaal: 5.500 - 6.500 (20% in het sociale segment - 35% het middenklasse segment)	Mijlpaal: 9.000 - 10.500 (20% in het sociale segment en 35% in het middensegment)	Eindwaarde: 12.500 - 14.500 (20% in het sociale segment en 35% in het middensegment)	
Mijlpaal: 2.000 - 2.500 (20% in het sociale segment - 35% het middenklasse segment)	Realisatie cumulatief 1 jul 2022 t/m 2023: 4.640 inclusief 84 flexwoningen (24% in het sociale segment en 28% in het middensegment)	Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m 2024: 8.391 (28% in het sociale segment en 30% in het middensegment)	Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m juli 2025: 9.129 (28% in het sociale segment en 31% in het middensegment) inclusief 231 flexwoningen	
Realisatie 2022: 1.506 (17% sociaal - 35% midden)				

Deze college target is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

Verkeersveiligheid

We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: 0	Mijlpaal: 10	Mijlpaal: 10	Mijlpaal: 10	Eindwaarde: 30
	Realisatie: 2	Realisatie: 4	Realisatie: 2	

Deze college target is onderdeel van het programma Stedelijke ontwikkeling.

25% CO2-reductie

We zetten in op minimaal 25% CO2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: -10% t.o.v. 1990	Mijlpaal: minimaal -15% t.o.v. 1990 (2,92 Mton)	Mijlpaal: minimaal -20% t.o.v. 1990 (2,75 Mton)	Mijlpaal: -25% t.o.v. 1990 (2,58 Mton)	Eindwaarde: -25% t.o.v. 1990 (2,58 Mton)
Mijlpaal: Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -10% t.ov. 1990 (3,09 Mton)	Realisatie: -28%	Realisatie: -30%	Realisatie: inschatting -35%	
Realisatie: -18%				

Deze collegetarget is onderdeel van het programma Energietransitie.

Jeugdpreventie

Vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting:	Mijlpaal: 5.000	Mijlpaal: 5.000	Mijlpaal: 5.000	Eindwaarde: 5.000
	Realisatie: 5.602	Realisatie: 8.375	Realisatie: tot en met juni 1.999	

Deze collegetarget is onderdeel van het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Toename sportdeelname

We realiseren in de periode 2022-2026 een 10% toename in de sportdeelname.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting seizoen 2021/22: (gemiddelde van metingen over november 2021 en april 2022):	Mijlpaal seizoen 2022/23: (gemiddelde van de metingen over november 2022 en april 2023): 63%	Mijlpaal seizoen 2023/24: (gemiddelde van metingen over november 2023 en april 2024): 64%	Mijlpaal seizoen 2024/25: (gemiddelde van metingen over november 2024 en april 2025): 68%	Eindwaarde: 68%
Wekelijkse sporters: 62%	Realisatie seizoen 2022/23: 63%	Realisatie seizoen 2023/24: 66%	Realisatie: bekend vierde kwartaal 2025	

Deze collegetarget is onderdeel van het programma Sport en recreatie.

Woonzorgconcepten

In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

2022	2023	2024	2025	2026

Nulmeting: niet van toepassing	Mijlpaal: 3	Mijlpaal: 16	Mijlpaal: 24	Eindwaarde: 24
	Realisatie: 3	Realisatie 2022 - 2024: 19	Realisatie 2022 - juli 2025: 21	
Mijlpaal: 1				
Realisatie: 1				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Bedrijfsruimte

De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 1 juli 2022: 4.264.471 m ²	Mijlpaal: 4.264.471 m ²	Mijlpaal: 4.264.471 m ²	Mijlpaal: 4.264.471 m ²	Eindwaarde: 4.264.471 m ²
	Realisatie: 4.272.299 m ²	Realisatie: 4.355.655m ²	Realisatie: de volgende meting is bekend bij de Jaarstukken 2025	
Realisatie: 4.276.330 m ²				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Economische ontwikkeling.

Tevredenheid concerndienstverlening

We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (≤6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2021.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting 2020: 15,1%	Mijlpaal: -7%	Mijlpaal: -20%	Mijlpaal: -30%	Eindwaarde: -30%
Mijlpaal: -4%	Realisatie: -5%	Realisatie 2024: -15%	Realisatie januari t/m juli 2025: -26%	
Realisatie: +2%				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Dienstverlening.

Wijk aan Zet

Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

2022	2023	2024	2025	2026
Nulmeting: niet van toepassing	Mijlpaal: 75%	Mijlpaal: 75%	Mijlpaal: 75%	Eindwaarde: 75%
	Realisatie: 62%	Realisatie: 74%	Realisatie: de meting vindt eind 2025 plaats.	
Mijlpaal: niet van toepassing				

Deze collegegetarget is onderdeel van het programma Dienstverlening.

Begroting 2026

Financieel beeld 2025-2029

Onder het Financieel beeld 2025-2029 wordt op hoofdlijnen het meerjarige financiële beeld toegelicht:

- de belangrijkste bijstellingen van de meerjarige begroting
- de meerjarige ontwikkeling van de financiële positie
- en de ontwikkeling van de gemeentelijke reserves

Belangrijkste bijstellingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste bijstellingen die in deze Begroting 2026 worden voorgesteld. Een uitgebreide toelichting op de wijzigingen staat onder het kopje Financiën van het programma waarop de bijstelling van toepassing is. Een overzicht van alle bijstellingen is te vinden onder op de pagina Samenvatting bijstellingen (webpagina 7). Het verloop van begrotingsbijstellingen per programma over de verschillende P&C-producten heen, staat op de pagina Vergelijking begrotingssaldi (webpagina 8). Ook is er weer een [Excel-bestand](#) beschikbaar met alle begrotingsbijstellingen sinds de Begroting 2025.

Overzicht belangrijkste financiële bijstellingen	Tweede herziening 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Programma
Gemeentefonds + Indexatie	24.382	24.421	27.255	28.440	28.800	Algemene middelen
Effecten nieuwe cao	0	-11.511	-10253	-10147	-10130	Algemene middelen
Gemeentefonds ingroeipad	0	0	-10.200	-10.200	-10.200	Algemene middelen
RIM vervroegde aflossing lening	-29.100	4.100	14.916	11.846	0	Algemene middelen
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	-24.820	0	0	0	0	Algemene middelen
Positief resultaat grondexploitaties	15.000	0	0	0	0	Stedelijke ontwikkeling
Rente-effect grondexploitaties	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	0	Stedelijke ontwikkeling
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	-8.100	2.700	2.700	2.700	0	Stedelijke ontwikkeling
Actualisatie BUIG 2025 en 2026	-9.046	-9.046	0	0	0	
Lobby Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-20.000	0	0	0	0	Zorg, welzijn en wijkteams
Tekort Jeugdhulp Lokaal	-11.300	0	0	0	0	Zorg, welzijn en wijkteams

Gemeentefonds en indexatie

De baten van het Gemeentefonds is zijn geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2025.

Effecten nieuw cao

In juni is er een akkoord bereikt over de nieuwe Cao Gemeenten 2025-2027. Vervolgens is op 1 juli in een collegebrief (25bb005122) gedeeld dat het financieel effect van deze nieuwe cao wordt ingeschat op circa € 10-12 mln per jaar vanaf 2026. Dit financieel effect is verwerkt in deze Begroting.

Gemeentefonds ingroeipad

Rotterdam heeft naar aanleiding van de vorige herijking (na verrekening van het ingroeipad 2023-2025) nog een structureel nadeel te verwerken van mogelijk € 22 mln. Begin 2025 schreef de minister van Binnenlandse Zaken in een kamerbrief dat er in 2027 een volgende stap wordt gezet in het ingroeipad. Om die reden is € 10,2 mln van het nog te verwerken nadeel ingeboekt. Met het structureel nadeel dat mogelijk hierna resteert wordt rekening gehouden in het weerstandsvermogen.

Vervroegde aflossing lening RIM

Bij de Voorjaarsnota 2024 is € 100 mln geleend uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Bij de Voorjaarsnota 2025 is een deels van de afbetaling in 2027 naar voren gehaald. In de Tweede herziening 2025 is voorgesteld nog stuk aflossing naar voren te halen.

Toevoeging RIM Groeimiddelen

Volgens het vastgestelde investeringsbeleid 'groei-met-groei' wordt een derde van de groei van de algemene dekkingsmiddelen structureel gebruikt voor investeringen die de groei van de stad mogelijk maken. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van de algemene belastingen. De groeimiddelen worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Hiermee vergroot de gemeente de investeringscapaciteit, zodat structurele groei gepaard gaat met gerichte investeringen in voorzieningen, infrastructuur en leefbaarheid.

Grondexploitaties

Positief resultaat grondexploitaties

Op basis van een prognose van de grondexploitatieportefeuille is voor 2025 een positief verwacht resultaat van € 15 mln opgenomen. Deze is gebaseerd op de financiële stand van de grondexploitaties bij jaarrekening 2024 waarbij op basis van de autonome ontwikkelingen in de grondexploitaties het voorlopig resultaat voor 2025 is berekend. Dit voorlopig resultaat is met aanzienlijke onzekerheden omgeven vanwege het ontbreken van een volledig en nauwkeurig financieel overzicht van de grondexploitaties, wat wordt veroorzaakt door de vertraagde ingebruikname van de ict-grondexploitatie-module in Oracle Cloud. Daarnaast zijn de uitkomsten altijd afhankelijk van de ontwikkeling van de marktomstandigheden, die zich lastig of niet laten voorspellen.

Rente-effect grondexploitaties

In de Begroting 2025/2e Herziening 2024 heeft een bijstelling plaatsgevonden voor het negatieve effect op het grondexploitatieresultaat door de, als gevolg van een wijziging in het BBV, hogere toe te rekenen rente. Tevens werd verondersteld dat dit vanaf 2025 tot een structureel hogere toegerekende rente van € 2,7 mln per jaar zou leiden en dat deze meevaller vrij besteedbaar was. Na herbeoordeling is gebleken dat de veronderstelling dat deze meevaller vrij besteedbaar was onjuist is. Daarom is het jaarlijkse begrote resultaat van €2,7 mln over de jaren 2025 tot en met 2028 teruggedraaid.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Een gedeelte van het verwachte grondexploitatieresultaat van 2025 (€ 10,8 mln) zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. Hiermee wordt de eerder begrote toevoeging van € 2,7 mln in 2025 en € 8,1 mln over de jaren 2026 tot en met 2028 gecorrigeerd. Deze bijstelling betekent tevens dat de toevoeging aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling in 2025 € 8,1 mln hoger is en deze over de jaren 2026, 2027 en 2028 € 2,7 mln per jaar lager is.

Actualisatie BUIG

In de Voorjaarsnota 2025 werd voor de begrote uitgaven en inkomsten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (BUIG) uitgegaan van het 'voorlopig budget 2025' dat eind september 2024 door het Rijk werd gepubliceerd van € 585 mln voor Rotterdam. Op basis van de op dat moment bekende cijfers over het voorlopige landelijke bijstandsvolume werd in de Voorjaarsnota al uitgegaan dat het BUIG-budget voor Rotterdam lager zou gaan worden, namelijk € 582 mln. Eind april 2025 is het 'nader voorlopig budget 2025' gepubliceerd van € 573 mln. Dit is voor 2025 en 2026 € 9 mln lager dan is opgenomen in de Voorjaarsnota 2025.

Zorg

Lobby Wet maatschappelijke ondersteuning

Bij het Coalitieakkoord 2022 is een lobbyreeks richting het Rijk opgenomen om het tekort op de Wmo op te lossen. De tegemoetkoming vanuit het Rijk is echter lager dan de reeks die hiervoor in de begroting voor 2025 is opgenomen. Deze bedroeg € 36,8 mln in 2025. Het Rijk heeft bij de meicirculaire aanvullende middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd toegekend (zie onder taakmutaties). De toegekende middelen deskundigencommissie van Ark zijn voor 2025 gebruikt voor de Lobbyreeks Wmo. Het restant van de lobbyreeks bedraagt in 2025 € 20 mln. De verwachting is niet dat hiervoor nog middelen vanuit het Rijk worden ontvangen. De lobbyreeks voor 2025 komt daarom te vervallen. Voor de jaren 2026 en verder bedraagt de openstaande reeks € 38,3 mln.

Meevaller definitieve afrekening Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) 2024

Dit betreft een incidentele meevaller van € 11,2 mln vanwege het definitieve rekeningresultaat 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) [waarover de raad al eerder is geïnformeerd](#).

Tekort Jeugdhulp Lokaal

De hogere lasten bij Jeugdhulp lokaal zijn het gevolg van de beoogde verschuiving van regionale jeugdhulp naar lokale jeugdhulp. De lasten voor de dagprogramma's zijn hoger. Hier tegenover staat een daling op regionale daghulp en ambulante hulp. De stijgende kosten per kind komen door een langere looptijd van de arrangementen en de doorstroom naar onderwijs, hierdoor blijven kinderen langer in de zorg. Daarnaast is een verschuiving zichtbaar van Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg (SGGZ) naar lichtere vormen van zorg via de zogeheten Knooppunten. Het aantal kinderen in de SGGZ neemt iets af en het aantal verwijzingen via de Knooppunten neemt toe. Maar door toenemende kosten per kind levert dit niet de gewenste verschuiving op in geld.

Financiële positie

Vijf financiële kengetallen

Het ministerie van Binnenlandse Zaken werkt met 5 kengetallen die vertellen hoe een gemeente er financieel voor staat. Deze financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkeling van de gemeente. De waarde van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën: minst risicovol, enig risico en meest risicovol.

De eerste 3 kengetallen gaan over de weerbaarheid van de gemeente: kan de gemeente tegen een stootje? De tweede 2 kengetallen gaan over de wendbaarheid van de gemeente: kan de gemeente zich snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Weerbaarheid

De weerbaarheid van de gemeente is goed. Dit betekent dat de gemeente onverwachte tegenvallers kan opvangen.

Wendbaarheid

De wendbaarheid van de gemeente is beperkt. Dit betekent dat de gemeente niet snel de begroting kan aanpassen aan veranderende omstandigheden. De belastingcapaciteit van 102% is boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat het niet makkelijk is om de belastingen te verhogen bij onverwachte tegenvallers. Daarom valt deze in de categorie enig risico.

Het structurele exploitatiesaldo geeft aan of de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Dat is niet het geval als de structurele exploitatieruimte negatief is. Het is dan moeilijk om onverwachte lasten op te vangen. Het structurele exploitatietekort is in 2024 t/m 2026 negatief en valt in deze periode in de categorie meest risicovol. Vanaf 2027 is de raming positief en is dan is de categorie weer minst risicovol.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen staat in de Paragraaf Financiële kengetallen.

Voor verdere toelichting en vergelijking met andere gemeenten zie de website: [Dashboard - Gemeentelijke rekening kengetallen - Rotterdam](#).

Reserves

Omvang en ontwikkeling reserves

De beginstand van de reserves is in 2025 hoger door het positieve resultaat en lagere onttrekkingen aan reserves in 2024.

Zoals gebruikelijk wordt er rekening gehouden met het effect van de Jaarstukken 2024 ondanks dat de gemeenteraad hier ten tijde van publicatie van de Voorjaarsnota 2025 nog niet over heeft besloten.

In het hoofdstuk Financiën is een totaaloverzicht opgenomen van alle [reserves](#).

Totaal reserves	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Begroting 2025	2.491.483	2.441.859	2.515.534	2.665.481	2.859.217	
Voorjaarsnota 2025	2.618.088	2.525.223	2.549.645	2.660.345	2.819.513	2.949.037
Begroting 2026	2.618.088	2.521.768	2.508.484	2.604.484	2.745.697	2.868.970

Top 10 reserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)	2.041.716	2.074.839	2.178.629	2.314.051	2.429.643
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	152.725	155.011	146.935	143.142	143.541
Algemene Reserve	48.588	64.296	92.369	117.315	129.609
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	39.167	31.332	27.717	26.115	26.115
Bestemmingsreserve Bodem	27.321	27.101	26.901	26.701	26.501
Bestemmingsreserve BUIG	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	20.000	15.000	7.500	0	0
Kredietrisicoreserve	20.179	20.179	20.179	20.179	20.179
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	17.100	13.200	8.700	5.700	2.100
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	19.926	17.481	14.779	14.279	13.779
Overige bestemmingsreserves	110.046	65.045	55.775	53.215	52.503
Totaal	2.521.768	2.508.484	2.604.484	2.745.697	2.868.970

Investerings

In de [paragraaf Investerings](#) worden alle nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd.

Begroting 2026

Samenvatting bijstellingen

Paginanummer in website: 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel staan samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025. De inhoudelijke toelichting op de afzonderlijke bijstellingen staan per programma in het onderdeel Financiën.

Voor een toelichting op het lezen van de tabellen zie de Leeswijzer in de balk bovenin, naast de knop voor het menu.

Bijstellingen per programma

In onderstaande tabel staan per programma het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025.

Saldo bijstellingen per programma	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen	52.962	207.912	167.616	109.169	101.342
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering ensamenleving	-1.199	-9.725	-6.041	-6.050	-6.184
Beheer van de stad	-8.734	-15.981	-17.233	-19.976	-19.999
Belastingen	425	14.541	14.475	14.672	14.795
Bestaande stad	10.246	9.096	12.057	15.142	19.181
Bestuur	2.290	-1.008	-1.008	-966	-966
Cultuur	3.462	-8.453	-7.981	-7.982	-8.032
Dienstverlening	-2.342	-3.114	-2.574	-2.446	-2.557
Economische ontwikkeling	-289	-1.789	-1.705	-1.703	-1.685
Energietransitie	91	-17.429	-954	-922	-911
Onderwijs	-4.184	-10.347	-11.156	-9.452	-9.232
Overhead	-56	-24.829	-24.601	-23.913	-25.228
Sport en recreatie	-1.442	-5.993	-7.581	-12.369	-14.461
Stedelijke ontwikkeling	3.752	-492	3.681	6.353	12.671
Veilig	606	-10.776	-9.787	-10.252	-10.230
Volksgesondheid	250	-2.581	-2.587	-2.587	-2.588
Werk en inkomen	-10.608	-21.510	-13.127	-12.767	-10.655
Zorg, welzijn en wijkteams	-45.233	-97.522	-91.496	-33.951	-35.260
Totaal	0	0	0	0	0

Bijstellingen naar categorie

In onderstaande tabel staan per categorie het saldo van de bijstellingen ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025.

Financieel kader	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0
Bijstellingen 2e herz. 2025 / Begroting 2026	0	0	0	0	0
Intensivering	-4.000	0	0	0	0
Kasschuiven	5.000	-7.485	-3.250	-1.249	6.984
Ramingsbijstelling onvermijdelijk	3.175	466	1.834	2.814	3.941
Ramingsbijstelling vermijdbaar	2.500	0	0	0	0
Reserves	-6.953	-3.032	1.529	-1.453	-10.812
Taakmutatie	278	10.051	-113	-113	-113
Begroting na wijzigingen	0	0	0	0	0

Bijstellingen Intensiveringen

Totaal Intensiveringen	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Schoonoffensief	-4.000	0	0	0	0
Beheer van de stad	-4.000	0	0	0	0
Totaal	-4.000	0	0	0	0

Bijstellingen Kasschuiven

Totaal Kasschuiven	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C-documenten	150	-150	0	0	0
Overhead	150	-150	0	0	0
Huisvesting Statushouders flexwonen	1.200	-600	-600	0	0
Stedelijke ontwikkeling	1.200	-600	-600	0	0
Huisvesting statushouders transformatiewoningen	2.867	-2.867	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	2.867	-2.867	0	0	0
Kasschuif doorontwikkeling ICT Zorg	300	-300	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	300	-300	0	0	0
Kasschuif Friciekosten Cultuurplan	2.275	-758	-758	-758	0
Cultuur	2.275	-758	-758	-758	0
Kasschuif gratis Voorschoolse Educatie	1.000	0	-1.000	0	0
Onderwijs	1.000	0	-1.000	0	0
Kasschuif Inclusief Onderwijs	260	0	-260	0	0
Onderwijs	260	0	-260	0	0
Kasschuif International Council of Museums	406	-406	0	0	0
Cultuur	406	-406	0	0	0
Kasschuif stelpost Kiezen voor Rotterdam	1.471	-490	-490	-490	0
Stedelijke ontwikkeling	1.471	-490	-490	-490	0
Kasschuif Verenigingen financiële ruimte	-250	-250	500	0	0
Sport en recreatie	-250	-250	500	0	0
Kasschuif Wet Maatschappelijke Ondersteuning	1.154	-512	-642	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	1.154	-512	-642	0	0
Kasschuif zwemvouchers	300	-300	0	0	0
Sport en recreatie	300	-300	0	0	0
Mitigatie risico's methaan	400	-400	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	400	-400	0	0	0
Opbrengsten erfpachtproject	-6.984	0	0	0	6.984
Stedelijke ontwikkeling	-6.984	0	0	0	6.984
Tijdelijke formatie	451	-451	0	0	0
Dienstverlening	451	-451	0	0	0
Totaal	5.000	-7.485	-3.250	-1.249	6.984

Bijstellingen Ramingsbijstellingen onvermijdelijk

Totaal Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Actualisatie BUIG 2025 en 2026	-9.046	-9.046	0	0	0
Werk en inkomen	-9.046	-9.046	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Algemene middelen	329	-509	-780	2.267	2.064
Beheer van de stad	0	-1.024	-1.277	-3.562	-3.503
Bestaande stad	-329	1.243	1.377	-789	55
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Overhead	0	290	680	642	-10
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	1.442	1.394
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Actualisatie rente	3.191	3.782	1.358	-514	-2.464
Algemene middelen	3.191	3.782	1.358	-514	-2.464
Administratieve correctie vrijval Gebiedsontwikkelingsfonds	-319	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-319	0	0	0	0
Baggerkosten	-2.000	0	0	0	0
Beheer van de stad	-2.000	0	0	0	0
Beprijzen van tijdelijke verkeersmaatregelen (TVM)	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	-3.817	0	0	0	0
Werk en inkomen	-3.817	0	0	0	0
Bijdrage regionale samenwerking Zuid-Holland	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Bijstelling baten en lasten Vroege Start	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Bijstelling dividenden	100	453	453	453	453
Algemene middelen	100	453	453	453	453
Bijstelling in verband met stelpost Kiezen voor Rotterdam	-1.468	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-1.468	0	0	0	0
Bommenregeling	-307	0	0	0	0
Beheer van de stad	-307	0	0	0	0
Derving Omgevingswet leges	-1.234	0	0	0	0
Bestaande stad	-1.234	0	0	0	0
Effecten nieuwe cao	0	-11.511	-10.253	-10.147	-10.130

Algemene middelen	0	-11.511	-10.253	-10.147	-10.130
ESF baten 2026 + 2027	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Formatie rekenkamer	0	-18	-18	-18	-18
Bestuur	0	-18	-18	-18	-18
Frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond	11.200	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	11.200	0	0	0	0
Gemeentefonds + Indexatie	24.382	24.421	27.255	28.440	28.800
Algemene middelen	24.382	24.421	27.255	28.440	28.800
Gemeentefonds ingroepad	0	0	-10.200	-10.200	-10.200
Algemene middelen	0	0	-10.200	-10.200	-10.200
Gift Kunst en Cultuur	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Incidentele hogere baten parkeren	5.000	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	5.000	0	0	0	0
Infectieziektebestrijding	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Jaarplan 2025	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Kansen voor West 3	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Lobby Wet Maatschappelijke Ondersteuning	-20.000	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-20.000	0	0	0	0
Lokale lasten	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Nationaal vuurwerk	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	10	0	0	0	0
Cultuur	-70	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	10	0	0	0	0
Overhead	10	0	0	0	0
Sport en recreatie	10	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	10	0	0	0	0

Veilig	10	0	0	0	0
Werk en inkomen	10	0	0	0	0
Nieuw HR-systeem	-397	-2.415	-1.561	0	0
Overhead	-397	-2.415	-1.561	0	0
Onderbesteding onderwijsmiddelen	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Positief resultaat grondexploitaties	15.000	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	15.000	0	0	0	0
Preventie met gezag	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Rente-effect grondexploitaties	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	0
Stedelijke ontwikkeling	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	0
Rijksbijdrage Domein-Overstijgend Samenwerken	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Gemeentelijke Hulp Gedupeerden Toeslagenproblematiek	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage vaccinatie Covid-19	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage versterking voor sport en bewegen	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Samen voor Zuid 2026	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Tekort Jeugdhulp Lokaal	-11.300	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-11.300	0	0	0	0
Toevoeging/Vrijval Pensioenvoorzieningen	2.290	0	0	0	0
Bestuur	2.290	0	0	0	0
Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Voorziening Herstelprogramma Functiewaardering SW	-3.200	0	0	0	0
Werk en inkomen	-3.200	0	0	0	0
WW-uitkeringen	-2.200	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Overhead	-2.200	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500

Totaal	3.175	466	1.834	2.814	3.941

Bijstellingen Ramingsbijstellingen vermijdbaar

Totaal Ramingsbijstellingen vermijdbaar	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf	2.500	0	0	0	0
Werk en inkomen	2.500	0	0	0	0
Doorbelasten reinigingskosten grote evenementen	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Jaarplan 2025	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Lagere vergoeding aanpak en preventie zwerfafval	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Totaal	2.500	0	0	0	0

Bijstellingen Reserves

Totaal Reserves	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM	0	0	0	0	0
Algemene middelen	4	4	4	4	4
Stedelijke ontwikkeling	-4	-4	-4	-4	-4
Algemene reserve	45.354	-9.743	-15.985	-15.906	-10.925
Algemene middelen	45.354	-9.743	-15.985	-15.906	-10.925
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	0	0	0	0	0
Cultuur	825	0	0	0	0
Sport en recreatie	-825	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan samenleven	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	103	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	103	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	28	0	0	0	0
Beheer van de stad	28	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	0	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	14	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	14	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	0	0	0	0	0

Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	19	0	0	0	0
Energietransitie	19	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	492	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Energietransitie	-308	-500	0	0	0
Sport en recreatie	500	500	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	85	0	0	0	0
Algemene middelen	-300	0	0	0	0
Bestaande stad	300	0	0	0	0
Energietransitie	85	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	0	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	-8.100	2.700	2.700	2.700	0
Algemene middelen	-845	0	0	0	0
Beheer van de stad	845	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-8.100	2.700	2.700	2.700	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	0	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	7.017	0	0	0	0
Werk en inkomen	7.017	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden	0	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Locatieontwikkeling	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	-9.378	-202	-215	-206	0
Algemene middelen	-13.637	0	0	0	0
Bestaande stad	4.260	-202	-215	-206	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Participatiebudget Wijken	646	0	0	0	0
Dienstverlening	646	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RAP010	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	0	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	10.000	0	0	0	0
Algemene middelen	7.046	18.508	3.313	3.520	3.337
Beheer van de stad	-1.859	-2.987	-3.425	-3.644	-3.571
Bestaande stad	-216	-221	-225	-229	-229
Energietransitie	0	-15.670	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	1	1	1	1	1
Stedelijke ontwikkeling	-583	369	336	353	463
Werk en inkomen	5.611	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbepakt	9	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	9	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijschelding-Toeslagenschandaal	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan	15	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	15	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Citylab010	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Bouwleges	0	0	0	0	0
Bestaande stad	0	0	0	0	0
Herinrichting Lage Bergse Bos	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Interne verschuiving budgetten	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Jaarplan 2025	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Mutatie Bestemmingsreserves	554	0	0	0	0
Algemene middelen	554	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Rente-effect grondexploitaties	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
RIM vervroegde aflossing lening	-29.100	4.100	14.916	11.846	0
Algemene middelen	-29.100	4.100	14.916	11.846	0
Taakmutatie Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	0	0	0	0	0
Taakmutatie meicirculaire	109	113	113	113	113
Algemene middelen	109	113	113	113	113
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	-24.820	0	0	0	0
Algemene middelen	-24.820	0	0	0	0
Totaal	-6.953	-3.032	1.529	-1.453	-10.812

Bijstellingen Taakmutaties

Totaal Taakmutaties	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aanpak laaggeletterdheid	-453	-349	-349	-349	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-453	-349	-349	-349	0
Aanpak problematische schulden	-1.341	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-1.341	0	0	0	0
Aanpassen regeling dienstverlening aan huis	0	-88	-88	-88	-88
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-88	-88	-88	-88
Armoedebestrijding kinderen	0	-33	-33	-33	-33
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	0	-33	-33	-33	-33
Begeleiding jongeren naar werk	-1.466	0	0	0	0
Werk en inkomen	-1.466	0	0	0	0
Beschermd wonen	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055
Zorg, welzijn en wijkteams	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055
Bommenregeling	-1.194	0	0	0	0
Beheer van de stad	-1.194	0	0	0	0
Eigen bijdrage jeugdzorg	0	0	0	11.118	11.118
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	11.118	11.118
Groeipad maatregelen Hervormingsagenda	0	-23.199	-20.828	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-23.199	-20.828	0	0
Hervormingsagenda jeugd	0	-2.019	-1.664	-1.618	-2.803
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-2.019	-1.664	-1.618	-2.803
Hulpmiddelen Wmo	0	-448	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	-448	0	0	0
Impulsbudget Sociale Infrastructuur	-1.439	-1.295	-1.295	-1.295	-1.295
Werk en inkomen	-1.439	-1.295	-1.295	-1.295	-1.295
Inburgeringsplicht	-40	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-40	0	0	0	0
Indexeren opbrengst Hervormingsagenda	0	0	0	21.658	21.658
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	21.658	21.658
Invoerings- en uitvoeringskosten Omgevingswet	-1.976	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	-1.976	0	0	0	0
Jeugdhulp kinderen in een AZC	-55	-55	-55	-55	-55
Zorg, welzijn en wijkteams	-55	-55	-55	-55	-55

Kinderopvang pleegouders	-89	-92	-92	-92	-92
Zorg, welzijn en wijkteams	-89	-92	-92	-92	-92
Maatschappelijke begeleiding	-17	0	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-17	0	0	0	0
Maatschappelijke opvang	37	37	37	37	37
Zorg, welzijn en wijkteams	37	37	37	37	37
Nationaal Actieplan Dakloosheid	7	7	7	7	7
Zorg, welzijn en wijkteams	7	7	7	7	7
Participatie IU	-3.788	-3.565	-3.558	-3.382	-3.253
Werk en inkomen	-3.788	-3.565	-3.558	-3.382	-3.253
Problematiek alleenverdieners	-1.350	0	0	0	0
Werk en inkomen	-1.134	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	-216	0	0	0	0
Sturen op trajectduur jeugdzorg	0	0	0	2.900	2.900
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	2.900	2.900
Taakmutatie Gemeentefonds	-500	-500	-500	0	0
Veilig	-500	-500	-500	0	0
Taakmutatie meicirculaire	40.522	68.687	55.539	-1.513	-2.345
Algemene middelen	40.647	68.687	55.539	-1.513	-2.345
Dienstverlening	-126	0	0	0	0
Tekorten jeugdzorg voor rekening Rijk	-19.177	-19.814	-19.814	-19.814	-19.814
Zorg, welzijn en wijkteams	-19.177	-19.814	-19.814	-19.814	-19.814
Versterking Arbeidsmarktregio's	-1.255	-1.076	-1.365	-1.540	0
Werk en inkomen	-1.255	-1.076	-1.365	-1.540	0
Voorschoolse voorziening peuters	3	3	3	3	3
Onderwijs	3	3	3	3	3
Voorzieningen antidiscriminatie	-93	-93	0	0	0
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-93	-93	0	0	0
Vrouwenopvang	-4	-3	-3	-3	-3
Zorg, welzijn en wijkteams	-4	-3	-3	-3	-3
Totaal	278	10.051	-113	-113	-113

Begroting 2026

Vergelijking begrotingssaldi

Paginanummer in website: 8

Vergelijking begrotingssaldi

In onderstaand overzicht staat per programma het verloop van het saldo van baten en lasten per P&C-moment vanaf de Begroting 2024 tot en met de Begroting 2026 en Tweede herziening 2025. De toelichting op de bijstellingen van het P&C moment staan toegelicht in de website waarin de bijstelling heeft plaatsgevonden.

Vergelijking begrotingssaldi	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene middelen								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	1.999.228	2.027.398	2.099.024	2.063.397	2.020.468			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	1.904.895							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		2.248.142	2.150.194	2.092.552	2.036.182	2.017.255		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		2.273.311	2.329.903	2.264.921	2.198.836	2.183.748		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		2.335.378						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			2.395.534	2.317.495	2.184.756	2.114.915	2.102.026	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			2.441.256	2.434.660	2.260.287	2.201.011	2.175.062	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			2.449.263					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				2.463.931	2.319.404	2.269.490	2.250.219	2.294.533
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 196.228	- 94.843	- 93.988	- 93.309	- 93.236			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 210.138							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 106.090	- 108.267	- 105.066	- 103.389	- 103.124		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 106.529	- 120.046	- 109.442	- 107.827	- 107.638		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 162.553						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 125.427	- 112.923	- 108.538	- 101.938	- 101.938	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 119.981	- 120.659	- 114.588	- 104.985	- 105.104	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 106.888					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 121.488	- 114.668	- 103.808	- 103.925	- 103.974
Beheer van de stad								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 150.293	- 164.927	- 164.443	- 169.963	- 173.624			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 163.679							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 193.859	- 176.916	- 178.817	- 184.155	- 188.824		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 198.555	- 194.755	- 197.641	- 203.719	- 210.550		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 201.391						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 200.693	- 197.042	- 200.177	- 208.534	- 212.499	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 219.289	- 205.613	- 208.988	- 217.045	- 220.426	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 218.769					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 192.975	- 211.229	- 225.918	- 229.170	- 229.034
Belastingen								
Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	304.217	311.194	323.286	324.036	324.548			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	320.545							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		334.270	331.863	334.643	337.301	340.225		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		335.590	368.061	371.088	373.561	373.734		

Jaarstukken 2023 (realisatie)		337.178						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			373.150	377.273	380.791	381.594	385.769	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			375.172	390.494	394.129	395.140	399.400	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			380.364					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				403.483	397.835	398.845	403.105	406.569

Bestaande stad

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 85.266	18.019	14.936	- 3.414	- 3.206			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 77.847							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		16.975	9.601	- 6.179	- 6.964	- 6.571		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		11.596	- 102	- 15.260	- 16.345	- 17.024		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		11.375						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			2.048	- 17.257	- 14.995	- 7.191	- 12.551	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 12.400	- 13.638	- 20.350	- 21.721	- 22.703	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 16.304					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 35.712	2.298	- 25.500	- 33.983	- 37.890

Bestuur

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 17.292	- 18.905	- 18.910	- 18.910	- 18.910			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 7.857							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 19.396	- 18.874	- 18.874	- 19.774	- 19.238		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 19.396	- 22.186	- 22.186	- 23.078	- 22.501		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 16.345						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 21.496	- 21.974	- 21.866	- 21.818	- 21.282	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 24.201	- 22.564	- 22.453	- 22.402	- 21.854	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 26.010					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 22.894	- 22.784	- 22.733	- 22.184	- 22.184

Cultuur

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 147.293	- 152.428	- 151.864	- 151.123	- 150.847			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 144.134							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 161.900	- 156.039	- 155.898	- 155.622	- 155.622		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 161.433	- 167.240	- 167.062	- 166.759	- 166.759		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 161.139						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 164.700	- 165.425	- 162.713	- 162.713	- 164.713	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 163.306	- 170.985	- 167.004	- 167.004	- 169.065	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 163.260					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 174.750	- 172.185	- 170.475	- 170.885	- 177.261

Dienstverlening

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 74.765	- 67.999	- 62.866	- 63.085	- 63.145			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 68.658							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 75.724	- 70.290	- 69.286	- 69.390	- 68.529		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 77.927	- 80.370	- 75.444	- 78.984	- 78.142		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 76.432						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 80.417	- 78.974	- 81.276	- 79.601	- 78.782	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 82.638	- 81.868	- 83.051	- 80.765	- 79.906	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 77.824					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 81.389	- 82.743	- 80.663	- 79.803	- 79.926

Economische ontwikkeling

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 32.988	- 33.938	- 30.604	- 27.474	- 26.839			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 31.797							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 31.218	- 30.293	- 26.864	- 26.244	- 25.881		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 29.457	- 30.922	- 29.337	- 28.275	- 27.623		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 30.762						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 30.405	- 29.989	- 28.119	- 28.567	- 28.227	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 27.123	- 31.046	- 30.108	- 28.734	- 28.933	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 29.580					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 32.095	- 31.686	- 30.563	- 30.212	- 30.043

Energietransitie

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 40.864	- 11.997	- 2.182	- 2.259	- 2.231			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 38.581							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 43.988	- 4.965	- 4.968	- 4.945	- 4.945		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 42.485	- 6.647	- 6.358	- 6.323	- 6.323		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 40.729						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 22.236	- 22.525	- 10.531	- 10.458	- 10.458	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 21.967	- 22.745	- 10.714	- 10.881	- 10.871	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 23.075					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 23.462	- 11.759	- 11.926	- 11.916	- 12.417

Onderwijs

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 139.691	- 152.059	- 155.876	- 155.155	- 151.626			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 136.372							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 149.448	- 150.712	- 149.320	- 146.553	- 146.553		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 151.054	- 160.874	- 158.996	- 155.683	- 155.529		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 150.688						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 160.978	- 158.372	- 155.024	- 154.870	- 154.820	

Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 152.318	- 149.462	- 153.200	- 161.846	- 152.448	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 151.941					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 154.430	- 156.985	- 163.882	- 154.482	- 154.546

Overhead

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 407.053	- 422.346	- 407.659	- 404.340	- 404.578			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 402.583							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 444.007	- 415.645	- 411.093	- 407.872	- 406.011		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 446.742	- 453.199	- 447.173	- 443.906	- 442.074		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 440.216						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 451.282	- 450.330	- 445.484	- 442.518	- 442.727	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 452.745	- 460.816	- 444.690	- 443.413	- 441.685	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 446.127					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 454.679	- 437.940	- 443.199	- 442.256	- 443.879

Sport en recreatie

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 89.273	- 91.971	- 90.602	- 89.762	- 89.749			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 86.365							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 92.712	- 90.732	- 88.892	- 88.179	- 88.179		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 90.207	- 95.004	- 93.024	- 92.250	- 92.250		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 88.634						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 95.856	- 91.480	- 89.590	- 89.414	- 88.914	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 102.472	- 101.521	- 99.443	- 99.056	- 98.540	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 100.740					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 101.936	- 98.452	- 97.515	- 96.999	- 96.999

Stedelijke ontwikkeling

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	351.678	158.115	47.120	48.001	56.620			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	473.986							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		58.040	49.397	57.401	66.188	65.905		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		44.540	42.962	55.133	62.021	63.119		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		7.807						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			38.473	59.740	73.619	80.468	86.019	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			49.957	65.948	83.488	94.005	99.112	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			75.859					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				62.385	92.341	99.474	100.298	67.598

Veilig

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 160.075	- 169.455	- 174.246	- 173.896	- 173.468			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 156.722							

Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 174.697	- 182.047	- 182.136	- 181.626	- 182.009		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 174.174	- 194.920	- 195.031	- 194.485	- 194.805		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 175.715						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 188.999	- 191.496	- 191.499	- 190.623	- 189.618	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 188.653	- 201.048	- 199.463	- 197.733	- 196.725	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 183.050					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 202.967	- 204.873	- 199.681	- 197.315	- 197.400

Volksgezondheid

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 38.631	- 33.975	- 33.954	- 33.920	- 33.894			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 37.501							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 34.424	- 34.978	- 34.945	- 34.919	- 34.919		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 34.528	- 37.404	- 37.370	- 37.309	- 37.552		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 29.868						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 37.948	- 35.187	- 35.099	- 35.330	- 35.330	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 38.421	- 36.908	- 36.653	- 36.730	- 36.730	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 35.088					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 39.442	- 39.793	- 39.878	- 39.877	- 39.926

Werk en inkomen

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 232.632	- 241.207	- 229.015	- 226.661	- 223.781			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 228.012							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 272.131	- 232.885	- 230.690	- 221.266	- 217.450		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 268.758	- 247.470	- 245.687	- 235.584	- 231.439		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 259.337						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 273.359	- 245.772	- 225.568	- 220.054	- 216.646	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 278.337	- 255.709	- 232.360	- 226.636	- 223.866	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 268.247					
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025				- 250.289	- 245.029	- 225.552	- 222.775	- 223.500

Zorg, welzijn en wijkteams

Tweede herziening 2022 / Begroting 2023	- 842.778	- 858.677	- 868.157	- 822.162	- 792.502			
Jaarstukken 2022 (realisatie)	- 823.864							
Eerste herziening 2023 / Voorjaarsnota		- 857.831	- 868.412	- 821.568	- 788.772	- 775.530		
Tweede herziening 2023 / Begroting 2024		- 863.793	- 929.790	- 891.132	- 843.891	- 830.391		
Jaarstukken 2023 (realisatie)		- 899.209						
Eerste herziening 2024 / Voorjaarsnota			- 955.408	- 935.764	- 868.686	- 823.346	- 815.307	
Tweede herziening 2024 / Begroting 2025			- 982.537	- 1.016.520	- 914.838	- 871.205	- 864.721	
Jaarstukken 2024 (realisatie)			- 994.338					

Eerste herziening / Voorjaarsnota 2025			- 1.041.291	- 981.753	- 926.516	- 917.840	- 919.721

Begroting 2026

Coalitieakkoord - Eén stad

Paginanummer in website: 9

Coalitieakkoord Eén stad

Op 10 juni 2022 is het nieuwe coalitieakkoord gepresenteerd. Leefbaar Rotterdam, VVD, D66 en Denk slaan de handen in een voor één Stad. De komende vier jaar ligt de focus op de uitvoering. Resultaatgericht en dichtbij de Rotterdammers. De voorjaarsnota, begroting en herzieningen borduren hier op door.

Schouder aan schouder voor een veilige, schone en groene stad. Voor de bouw van veel betaalbare woningen en voor de aanpak van de energietransitie. Voor het bieden van kansen aan alle Rotterdammers. Voor het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek, voor het tegengaan van racisme en discriminatie en nog veel meer. De komende vier jaar wordt er minder vergaderd en meer gedaan.

Oog voor elkaars belangen, zorgen en prioriteiten

Het coalitieakkoord is een mix van maatregelen, ideeën en acties die soms de ene partij meer aanspreken dan de andere partij. Dat is logisch. In Nederland en in een internationale stad als Rotterdam leven we niet alleen samen, we besturen ook samen. Met oog voor elkaars belangen, zorgen en prioriteiten.

Daadkracht en creativiteit

De komende vier jaar praten we minder over de menselijke maat, maar doen we het gewoon. Niet meer doorverwijzen naar een andere afdeling, maar verder helpen met daadkracht en creativiteit. Diezelfde daadkracht waarmee de stad, net als met haar haven en architectuur, in binnen- en buitenland bekend is geworden. Dit moet het vertrouwen in overheid, bestuur en politiek de komende jaren vergroten. Wat nodig is gezien de lage opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen.

Het nieuwe college van burgemeester en wethouders moet daarin vooropgaan. Met Rotterdammers praten over hoe het gaat en wat de gemeente beter zou kunnen doen. Met andere woorden: het nieuwe college mag even op het bordes staan, maar daarna vooral op de stoep van gewone Rotterdammers.

Lees [het volledige Coalitieakkoord 2022 - 2026](#).

Begroting 2026

Raadsbehandeling

Paginanummer in website: 10

Raadsbehandeling

De commissiebehandelingen van de Begroting 2026 en de Tweede herziening 2025 vinden eind oktober begin november plaats. De raadsbehandeling is gepland op 11 en 13 november.

Voor mee informatie voor de commissievergaderingen en de raadsvergadering zie de website: gemeenteraad.rotterdam.nl.

Begroting 2026

Commissies

Paginanummer in website: 11

Commissies

Hieronder staat per commissie toegelicht welke programma's en paragrafen in die commissie worden besproken.

Commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid (BOFV)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Algemene middelen
- Programma Belastingen
- Programma Bestuur
- Programma Dienstverlening
- Programma Overhead
- Programma Veilig
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Financiële kengetallen
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: burgemeester Schouten, wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder Simons en wethouder van Rij.

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWB)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Beheer van de stad (Buitenruimte)
- Programma Bestaande stad (Wonen en buitenruimte)
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Bouwen, wonen en buitenruimte)
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder van Rij en wethouder Zeegers.

Commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Economische ontwikkeling (Haven en economie)
- Programma Energietransitie (Klimaat)
- Programma Stedelijke ontwikkeling (Mobiliteit)
- Paragraaf Duurzaam
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Lansink-Bastemeijer, wethouder Simons en wethouder Zeegers.

Commissie Werk & Inkomen, Onderwijs, Samenleven, Schuldhelpverlening & Armoedebestrijding, NPRZ (WIOSSAN)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving
- Programma Onderwijs
- Programma Werk en inkomen
- Paragraaf NPRZ
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Achbar, wethouder Norville, wethouder Kasmi en wethouder Versnel.

Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZWCS)

De commissie gaat over de volgende programma's en paragrafen:

- Programma Cultuur
- Programma Sport en recreatie
- Programma Volksgezondheid
- Programma Zorg, welzijn en wijkteams
- Paragrafen Investerings, Subsidies, Sustainable development goals en Verbonden partijen voor zover betrekking op bovenstaande programma's

Betrokken collegeleden: wethouder Achbar, wethouder Buijt, wethouder Kasmi en wethouder van Rij.

Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

Deze commissie richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-)jaarstukken en de bevindingen van de accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Begroting 2026

Opbouw website

Paginanummer in website: 12

Opbouw website

De website is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Leeswijzer

Naast de menu-knop staat een leeswijzer hierin staat aangegeven hoe gepresenteerde bedragen zijn bedoeld.

Totaalbeeld

Onder Totaalbeeld staan de Begroting 2026 en Tweede herziening 2025 op hoofdlijnen toegelicht. Het Totaalbeeld is onderverdeeld in:

- Voortgang Tweede herziening 2025 gaat in op de ontwikkelingen in het lopende jaar 2025
- Bestuurlijke hoofdlijnen geeft de grote lijnen aan voor de toekomstige jaren
- Collegetargets geeft een totaaloverzicht van alle collegetargets én de huidige stand van zaken
- Financieel beeld 2025-2029 geeft inzicht in de belangrijkste financiële bijstellingen, ontwikkelingen en kengetallen
- Coalitieakkoord bevat een korte samenvatting en een link naar het Coalitieakkoord: Eén stad dat een nadere uitwerking is voor de uitgewerkte begroting
- Commissie- en Raadsbehandeling geeft aan wanneer de behandeling plaats vindt
- Commissies geeft inzicht in welke commissies welke programma's en paragrafen aan de orde kunnen komen
- Opbouw website geeft een uitleg van de opbouw van de begroting en een toelichting op de overgang naar de nieuwe programma-indeling

Programma's

De programma's geven een totaalbeeld van een beleidsmatig onderwerp. Per programma wordt een toelichting gegeven op de voortgang, de bestuurlijke hoofdlijnen, de doelen, projecten, financiën, kaders en verbonden partijen. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

Paragrafen

De paragrafen geven een overkoepelend beeld over de programma's. Er zijn paragrafen die vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn voorgeschreven en paragrafen die zijn toegevoegd om een totaal beeld te geven.

Verplichte paragrafen: Lokale heffingen, Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen en Grondbeleid.

Niet verplichte paragrafen: BBV Indicatoren, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Subsidies en Sustainable development goals.

Bij de Jaarstukken en Begroting worden alle paragrafen opgesteld. Bij de Voorjaarsnota alleen de paragrafen BBV-indicatoren, Bedrijfsvoering, Financiële kengetallen, Investerings, Klimaat en Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Financiën

Het onderdeel Financiën bestaat uit de:

- Grondslagen en regelgeving waaraan de voorjaarsnota, begroting, herzieningen en jaarstukken moeten voldoen.
- Balans waaronder de geprognoseerde balans, de reserves en voorzieningen zijn opgenomen.
- Overzicht van baten en lasten met een totaal overzicht van de baten en lasten van de hele gemeente, het overzicht van incidentele baten en lasten, baten en lasten volgens de BBV, Clusteroverhead, Baten en lasten per programma, Algemene dekkingsmiddelen, Lokale heffingen en ten slotte de BBV-taakvelden.

Wijken

Hier staan de wijkplannen 2025 opgenomen.

Opbouw programma's

De programma's zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- **Voortgang 2025:** Eerste herziening 2025 per programma.
- **Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029:** aansluitend op Bestuurlijke hoofdlijnen onder de Hoofdlijnen maar specifiek voor het programma.

- **Doelen van het programma:** hier zijn meerdere doelen per programma mogelijk, voor ieder doel worden de vragen beantwoord: "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we daarvoor doen?". Hierbij hoort ook steeds een set van indicatoren: de college targets, effectindicatoren die aansluiten op "Wat willen we bereiken?" en prestatieindicatoren die aansluiten op "Wat gaan we daarvoor doen?".
- **Projecten:** de belangrijkste projecten die (gaan) bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma worden hier kort toegelicht.
- **Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:** tot nu toe werd hiervoor de engelse term Sustainable development goals gebruikt, maar we willen nu overstappen op de nederlandse naam Voor ieder programma wordt aangegeven aan welke SDG's het programma bijdraagt, van daaruit wordt verwezen naar de paragraaf Sustainable Development Goals waar een totaalbeeld wordt geschetst.
- **Omschrijving, kaders en verbonden partijen:** hier is ruimte voor een eventueel uitgebreidere omschrijving, een opsomming van de belangrijkste kaders met een link en wordt aangegeven welke verbonden partijen bijdragen aan het bereiken van de doelen van dit programma. Een uitgebreide toelichting op de Verbonden partijen is te vinden in de paragraaf met hetzelfde onderwerp.
- **Verantwoordelijke collegeleden:** hier is opgenomen welke collegeleden verantwoordelijk zijn voor de belangrijkste delen van het programma.

Begroting 2026

Algemene middelen

Paginanummer in website: 13

Algemene middelen

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Het programma Algemene middelen is het financieel-technische sluitstuk van de begroting. In de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing, Financiering, Financiële kengetallen en Verbonden partijen zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 14

Voortgang Tweede herziening 2025

Financiële positie

Het college stuurt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, zoals in het coalitieakkoord staat. Het weerstandsvermogen voor 2025 is 1,23 en ligt boven de norm. Het meerjarig beeld van het weerstandsvermogen is ook boven de norm. De paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) laat het meerjarig verloop van het weerstandsvermogen en de risico's zien.

Gemeentefonds

Op 18 april publiceerde het kabinet-Schoof zijn Voorjaarsnota 2025. Hierin zette het Rijk een extra stap gezet om de balans tussen taken en middelen van de gemeenten te herstellen. Het effect van de uitkomsten van de Rijksvoorjaarsnota 2025 op de gemeentefondsuitkering van individuele gemeenten zijn verwerkt in de meicirculaire 2025 van 13 juni 2025. Deze circulaire is verwerkt in de Begroting 2026/Tweede herziening 2025.

De val van het kabinet-Schoof brengt bestuurlijke onzekerheid met zich mee. Dit vertraagt dat discussies met het Rijk over de ontwikkelingen van het gemeentefonds.

Zie voor een uitgebreidere toelichting het hoofdstuk [Gemeentefonds](#).

Kiezen voor Rotterdam

Bij de Voorjaarsnota 2023 is besloten een organisatieopgave van € 150 mln. uit te voeren. Deze opgave is in eerste instantie als stelpost bij programma Algemene Middelen verwerkt. De gemeente heeft de organisatieopgave verder uitgewerkt in het programma Kiezen voor Rotterdam. De besparingsopgaven voor 2025 en verder zijn bij de Begroting 2025/Tweede herziening 2024 grotendeels structureel herverdeeld over de begrotingsprogramma's. Het resterende deel van de opgaven is verwerkt bij de Eerste Herziening 2025 op een kleine post na. Deze post is verwerkt bij de Tweede herziening 2025.

Rotterdamse Investeringsmotor

Bij de Voorjaarsnota 2025 is besloten tot een afbetaling (€ 4,1 mln) van de lening uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Bij de Tweede herziening 2025 is het voorstel tot nog een afbetaling.

Daarnaast heeft conform beleid een afdracht van de groeimiddelen aan de RIM plaatsgevonden.

Zie voor een verdere toelichting het hoofdstuk [Financiën](#).

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Algemene middelen	€ 52.962
Gemeentefonds en indexatie	€ 24.382
Vervroegde aflossing lening RIM	- € 29.100
Toevoeging RIM Groeimiddelen	- € 24.820
Onttrekking Algemene reserve	€ 45.354
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 37.146

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 15

Bestuurlijke hoofdlijnen

Financiële uitgangspunten

- Wij zorgen dat de structurele lasten niet groter zijn dan de structurele baten.
- Wij streven naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Wij respecteren als college van burgemeester & wethouders het budgetrecht van de gemeenteraad.
- Middelen worden doelmatig en efficiënt ingezet. Wij zijn hierbij kritisch in onze rol als gemeente: wij vullen niet zonder meer de gaten die andere overheidsinstanties/-lagen laten vallen.
- Tegenvallers worden zo veel mogelijk binnen de eigen portefeuille opgelost. Meevallers vallen in principe altijd in het algemeen beeld.
- Rijkstaken worden uitgevoerd met Rijksmiddelen. Bij het wegvallen van Rijksmiddelen vallen in principe ook taken weg. Wij compenseren alleen met eigen gemeentelijke middelen als we hiervoor als college expliciet over besluiten.
- Wij doen zo min mogelijk aan kaasschaven: wij maken doelbewuste keuzen om beleid minder of niet te doen.
- Wij streven naar de uitgangspunten van het huidige investeringsbeleid:
 - We gebruiken 1/3e deel van de groei van de algemene dekkingsmiddelen voor investeringen in het kader van groei van de stad.
 - Wij hanteren de vastgestelde kaders rondom de verkoopopbrengst van Eneco.
 - Wij brengen en houden de budgetten voor kapitaallasten van ons huidig bezit, op peil.

Begroting 2026

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Paginanummer in website: 16

Doel: Stabiele en rechtvaardige financiering van de gemeente

Algemeen

Het gemeentefonds vanuit het Rijk is de grootste, jaarlijkse inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate hoeveel financiële ruimte de gemeente heeft. Tot het gemeentefonds behoren de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen. Met het geld kunnen gemeenten zelfstandig beleid voeren. Gemeenten moeten wel de hun wettelijk opgedragen taken betalen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat bijvoorbeeld om de jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Minimaal 3 keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten over het gemeentefonds:

- in mei/juni met de meicirculaire op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- in september met de septembercirculaire op basis van de Miljoenennota van het Rijk;
- in december met de decembercirculaire op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

In deze Begroting 2026/Tweede herziening 2025 zijn de financiële gevolgen van de meicirculaire 2025 verwerkt. Over de effecten van de septembercirculaire 2025 voor zowel 2025 als voor latere jaren wordt de gemeenteraad voorafgaand aan de raadsbehandeling van deze begroting geïnformeerd.

De financiële gevolgen van de september- en decembercirculaire 2025 voor het jaar 2025 worden verwerkt in de jaarrekening 2025. De financiële gevolgen voor 2026 en volgende jaren worden verwerkt in het volgend meerjarig P&C-product in 2026.

Herziening verdeling gemeentefonds

De onderlinge verdeling van het gemeentefonds tussen de gemeenten gebeurt op basis van verdeelmaatstaven. Deze maatstaven zijn kenmerken van gemeenten en hun inwoners, zoals het aantal inwoners, het aantal bijstandsgerechtigden, de oppervlakte en zo meer. Het Rijk stelt de maatstaven meerdere keren per jaar bij. Regelmatig vindt ook een herijking plaats om de verdeling tussen de gemeenten zo accuraat mogelijk te maken.

De laatste herijking van het verdeelmodel is doorgevoerd op 1 januari 2023. Voor gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lagere sociaaleconomische status, waaronder Rotterdam, geldt tot en met 2025 een aangepast ingroeipad om de effecten van deze herijking te verminderen. Met dit ingroeipad wordt al structureel rekening gehouden sinds de Begroting 2023.

Begin 2025 schreef de minister van Binnenlandse Zaken in een kamerbrief dat verschillende onderzoeken uit de onderzoeksagenda inmiddels zijn afgerond. Deze onderzoeken gaan over grootstedelijkheid, centrumfunctie sociaal domein (stapeling sociale problematieken) en de overige eigen middelen. In dezelfde brief laat zij ook weten dat er in 2026 geen volgende stap wordt gezet in het huidige ingroeipad, maar wel in 2027. Rotterdam heeft naar aanleiding van de vorige herijking (na verrekening van het ingroeipad 2023-2025) nog een structureel nadeel te verwerken van mogelijk € 22 mln. In de Begroting 2026/Tweede herziening 2025 wordt rekening gehouden met een volgende stap in het ingroeipad vanaf 2027. Om die reden is € 10,2 mln van dit nog te verwerken nadeel ingeboekt. Met het structureel nadeel wat hierna mogelijk resteert wordt rekening gehouden als risico in het weerstandsvermogen.

Meer duidelijkheid over hoe de ingroeipaden van individuele gemeenten worden vormgegeven over eventuele effecten van de uitkomsten van de onderzoeken wordt verwacht in de meicirculaire 2026. Net als bij de herijking die in 2023 is ingegaan kan een aanpassing in de verdeling een voor- of nadeel inhouden voor individuele gemeenten.

Systematiek gemeentefonds

Het gemeentefonds wordt sinds vorig jaar bijgesteld op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp):

1. De indexatie voor volumeontwikkelingen wordt gebaseerd op een 8-jars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). In dit volumedeel zit ook de stijging van lonen door volumegroei van de economie.
2. De bijstelling van het gemeentefonds voor inflatie vindt plaats op basis van het prijs bruto binnenlands product (pbbp) van het lopende jaar.

Daarnaast werken het Rijk en de VNG sinds 2024 ook aan nieuwe afspraken over (de gelden van) de Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het doel is om tot afspraken te komen die beter aansluiten bij de (financieel-)bestuurlijke verhoudingen en meer duidelijkheid en voorspelbaarheid bieden voor beide partijen.

Ontwikkeling Rijksvoorjaarsnota 2025 en meicirculaire 2025

Op 18 april heeft het kabinet-Schoof zijn Rijksvoorjaarsnota 2025 gepubliceerd. Hierin zette het Rijk een extra stap gezet om de balans tussen taken en middelen van gemeenten te herstellen. Het effect van de uitkomsten van de Rijksvoorjaarsnota 2025 op de gemeentefondsuitkering van individuele gemeenten staat in de meicirculaire 2025 van 13 juni 2025. Deze circulaire is verwerkt in de Begroting 2026/Tweede herziening 2025.

Het kabinet stelt in deze Rijksvoorjaarsnota 2025 cumulatief € 3 mld beschikbaar voor gemeenten. Dit extra geld is bedoeld om de terugval in het gemeentefonds vanaf 2026 deels te dempen (structureel € 19,3 mln voor Rotterdam) en voor jeugdzorg.

Wat betreft jeugdzorg biedt de Rijksvoorjaarsnota op de korte termijn enige financiële verlichting, maar er blijven aanzienlijke zorgen bestaan. Gemeenten krijgen er vanaf 2025 een structureel bedrag bij voor jeugdzorg en in 2026 en 2027 worden de besparing uit de Hervormingsagenda Jeugd verzacht. Hierdoor wordt de pijn op korte termijn (deels) verlicht, maar vanaf 2028 zijn er juist extra bezuinigingen ingeboekt. Vanaf dat jaar verwacht het Rijk de volledige besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren. Daarbovenop zijn nog aanvullende maatregelen ingeboekt. Deze uitkomsten brengen geen rust in het jeugdhulpvraagstuk. Bij het [programma 'Zorg, welzijn en wijkteams'](#) is meer te lezen over wat deze uitkomsten voor Rotterdam betekenen.

Tot slot bevat de Rijksvoorjaarsnota geen algemene voortgangsupdate van het voornemen om per 2026 de specifieke uitkeringen (Spuks) over te hevelen naar het gemeentefonds (met een budgetkorting van 10%), zoals in het Hoofdlijnenakkoord was aangekondigd. Hierdoor zijn ook de (financiële) effecten hiervan nog onduidelijk. Meer nieuws hierover wordt verwacht in (aanloop naar) de Miljoenennota 2026.

Val kabinet

Door de val van het kabinet-Schoof is er een tijd van bestuurlijke onzekerheid aangebroken. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat discussies met het Rijk rond de ontwikkelingen van het gemeentefonds vertraging oplopen.

Ondanks de stappen die zijn gezet in deze Rijksvoorjaarsnota, blijven er op het gebied van gemeentefinanciën nog veel vraagstukken spelen. Daarom is het van groot belang om in gesprek te blijven met het Rijk. Denk hierbij onder andere aan het vinden van een structurele balans tussen taken en middelen en de discussie over de invloed op het gemeentefondsacres van de (in recente jaren) systematische onderschatting van loon- en prijsontwikkelingen door het CPB. Daarnaast vragen de berekeningswijze van taakmutaties in de nieuwe systematiek en het maken van duurzame afspraken over de gelden van de Wmo en jeugdzorg om blijvende aandacht. Het college blijft zich hier dan ook onverminderd voor inzetten en trekt hierin onder andere samen op met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en andere gemeenten, waaronder de G4.

Begroting 2026

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Paginanummer in website: 17

Doel: Bestendig beheer Algemene middelen

Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene Middelen draagt bij aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting. Die is structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende middelen hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële tegenvallers op te vangen zonder direct in de begroting en in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit in de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het betreft dan om verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen en om beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijk. Daartoe wordt gestreefd naar:

- Sluitende begroting en meerjarenraming. Wij zorgen dat de structurele lasten niet groter zijn dan de structurele baten.
- Gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen. De Raad wordt bij de P&C producten en het beheerslag deelnemingen hierover geïnformeerd.
- Weerstandvermogen van minimaal 1,0 in alle jaren.
- Gedegen treasury- en financieringsfunctie.
- Zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad. De uitdaging is om het beschikbare investerend vermogen zo in te zetten dat we een hefboom creëren om daarmee andere partijen mee te krijgen om samen te investeren.

Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen en indicatoren kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het nemen van beslissingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zorgdragen dat de hiervoor geldende indicatoren en kengetallen blijven binnen de geldende wettelijke normen en bestuurlijke kaders en de actuele streefwaarden zoals bepaald door de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland.
- Hierover verantwoording afleggen in de achtereenvolgende P&C-producten.

Hoe meten we dat?

De gemeente maakt gebruik van financiële kengetallen voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie. De volgende kengetallen en indicatoren zijn behorend tot het programma:

- Weerstandvermogen
- Structurele exploitatieruimte
- Solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingssaldo)
- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm
- Schatkistbankieren
- Netto schuldquote

Toelichting indicatoren

Voor nadere toelichting op en de ontwikkeling van een aantal van de verschillende indicatoren en kengetallen zie de paragrafen [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#).

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 18

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Het programma Algemene middelen draagt via het gedegen beheer van bestaande deelnemingen en verbonden partijen, waarmee een verscheidenheid aan publieke belangen wordt gerealiseerd, aan de volgende Duurzame ontwikkelingsdoelstelling:

- SDG 17 Partnerschappen om diensten te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf Sustainable development goals.

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 19

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 20

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Algemene middelen		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	329	-509	-780	2.267	2.064
Actualisatie rente	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	3.191	3.782	1.358	-514	-2.464
Bijstelling dividenden	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	100	453	453	453	453
Effecten nieuwe cao	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-11.511	-10.253	-10.147	-10.130
Gemeentefonds + Indexatie	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	24.382	24.421	27.255	28.440	28.800
Gemeentefonds ingroeipad	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-10.200	-10.200	-10.200
Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM	Reserves	4	4	4	4	4
Algemene reserve	Reserves	45.354	-9.743	-15.985	-15.906	-10.925
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	-300	-0	-0	-0	-0
BestemmingsreserveGebiedsontwikkeling	Reserves	-845	-	-	-	-
Bestemmingsreserve NationaalProgramma Rotterdam Zuid	Reserves	-13.637	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve RotterdamseInvesteringsmotor	Reserves	7.046	18.508	3.313	3.520	3.337
Mutatie Bestemmingsreserves	Reserves	554	-0	-0	-0	-0
RIM vervroegde aflossing lening	Reserves	-29.100	4.100	14.916	11.846	-0
Taakmutatie meicirculaire	Reserves	109	113	113	113	113
Toevoeging RIM (groeimiddelen)	Reserves	-24.820	-0	-0	-0	-0
Taakmutatie meicirculaire	Taakmutatie	40.647	68.687	55.539	-1.513	-2.345
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-52	109.606	101.882	100.805	102.635
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Algemene middelen		52.962	207.912	167.616	109.169	101.342

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten / Actualisatie rente

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met geld dat de gemeente al gespaard heeft in de vorm van reserves en voorzieningen. Dat zijn de interne financieringsmiddelen. Is er nog meer financiering nodig, dan gebeurt dat met geld dat de gemeente leent.

De gemeentelijke financieringskosten lopen via het programma Algemene Middelen voordat deze worden toegerekend aan de gemeentelijke programma's, investeringen en grondexploitaties waarvoor de kosten zijn bedoeld. De basis voor deze toerekening is de boekwaarde op de balans.

De rentes worden jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), zie ook [Grondslagen](#).

Zie voor verdere toelichting paragraaf [Financiering](#).

Bijstelling dividenden

De verwachte dividendopbrengsten van enkele gemeentelijke deelnemingen zijn geactualiseerd op basis van de meest recente rapportages. Dit leidt tot hogere opbrengsten (€ 100.000 in 2025 en € 453.250 in verdere jaren).

Effecten nieuw cao

In juni is er een akkoord bereikt over de nieuwe Cao Gemeenten 2025-2027. Vervolgens is op 1 juli in een collegebrief (25bb005122) gedeeld dat het financieel effect van deze nieuwe cao wordt ingeschat op circa € 10-12 mln per jaar vanaf 2026. Dit financieel effect is verwerkt in deze Begroting.

Gemeentefonds + Indexatie

Deze reeks geeft de effecten uit de meicirculaire 2025 weer. De belangrijkste ontwikkelingen zijn: doordat de korting op het gemeentefonds per 2026 al was ingeboekt in de Rotterdamse begroting, hebben de middelen voor 'demping terugval gemeentefonds' uit de Rijksvoorjaarsnota een positief effect van € 18,6-19,3 mln per jaar. In 2025 is er een incidentele meevaller doordat het prijsaccres in de meicirculaire hoger uitvalt door de definitieve doorrekening van de indexatie in de begroting (samen circa € 13,7 mln). Tot slot zijn het volume-accres en de uitkeringsfactor in de meicirculaire naar boven bijgesteld, dit heeft een positief effect van circa € 4,2 - 9 mln per jaar.

Gemeentefonds ingroeipad

Rotterdam heeft naar aanleiding van de vorige herijking (na verrekening van het ingroeipad 2023-2025) nog een structureel nadeel te verwerken van mogelijk € 22 mln. Begin 2025 schreef de minister van Binnenlandse Zaken in een kamerbrief dat er in 2027 een volgende stap wordt gezet in het ingroeipad. Om die reden is € 10,2 mln van het nog te verwerken nadeel ingeboekt. Met het structureel nadeel dat mogelijk hierna resteert wordt rekening gehouden in het weerstandsvermogen.

Algemene Reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve. Een verloopstaat van de reserve staat op de balanspagina [Reserves](#).

Bestemmingsreserves

Betreft de verschuiving van gelden tussen bestemmingsreserves. In de programma's [Energietransitie](#), [Stedelijke ontwikkeling](#) en [Bestaande stad](#) is verdere toelichting te vinden.

Mutatie Bestemmingsreserve huishoudens laag inkomen

In 2024 zijn uit het Rijk gelden ontvangen om de hogere lasten op de huishoudens laaginkomen op te vangen. Dit resterende stuk is niet nodig.

RIM aflossing lening

Bij de Voorjaarsnota 2024 is een lening van € 100 mln vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor in de begroting opgenomen. Bij de Voorjaarsnota 2025 is een deels van de afbetaling in 2027 naar voren gehaald. In de Tweede herziening 2025 is voorgesteld nog stuk aflossing naar voren te halen.

Taakmutatie meicirculaire

Betreft de taakmutatie 'Basisregistratie Personen': Centralisering inschrijving vergunninghouders' uit de meicirculaire 2025.

Toevoeging RIM (groeimiddelen)

Volgens het vastgestelde investeringsbeleid 'groei-met-groei' wordt een derde van de groei van de algemene dekkingsmiddelen structureel gebruikt voor investeringen die de groei van de stad mogelijk maken. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten van de algemene belastingen. De groeimiddelen worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Hiermee vergroot de gemeente de investeringscapaciteit, zodat structurele groei gepaard gaat met gerichte investeringen in voorzieningen, infrastructuur en leefbaarheid.

Taakmutaties Meicirculaire

In de meicirculaire 2025 hebben wijzigingen plaatsgevonden in de taakmutaties en de integratie- en decentralisatie-uitkeringen van het gemeentefonds. De ontvangsten uit het gemeentefonds komen binnen op het programma Algemene middelen. Daarna worden deze (doorgaans) budgettair verwerkt bij de betreffende programma's. Belangrijkste uitzondering hierop is de taakmutatie 'Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo' van € 10,2 mln in 2026. Deze wordt niet doorgegeven aan het programma 'Zorg, welzijn en wijkteams' omdat er in de Voorjaarsnota 2025 al rekening mee was gehouden dat de invoering van de Eigen bijdrage Wmo werd uitgesteld.

Belangrijkste wijzigingen hebben te maken met: ontwikkelingen rond de 'Jeugdzorg' (Zorg, welzijn en wijkteams), 'Beschermd wonen' (Zorg, welzijn en wijkteams) en 'Participatie'

Technische wijzigingen

Binnen dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd, zoals de indexering 2026: de budgetten zijn vanaf het jaar 2026 aangepast naar het prijspeil 2026. Voor meer informatie paragraaf [Grondslagen](#).

Overzicht baten en lasten

Saldo Algemene middelen incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	2.451.476	2.542.726	2.569.024	2.559.919	2.499.835	2.499.466
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.343.385	2.430.588	2.455.371	2.437.044	2.375.127	2.374.829
Dividenden	104.968	110.146	113.498	122.832	124.732	124.732
Financieringsbaten	4.372	3.018	1.091	978	912	840
Overige baten	-1.260	-1.026	-935	-935	-935	-935
Overige opbrengsten derden	11	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-38.908	-39.443	-35.158	-21.550	-22.733	-28.806
Overige verrekeningen	23	0	0	0	0	0
Overige verrekeningen	23	0	0	0	0	0
Programmalasten	-38.932	-39.443	-35.158	-21.550	-22.733	-28.806
Financieringslasten	22.966	42.756	64.253	86.866	96.237	96.005
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.327	9.895	6.945	14.084	12.705	10.077
Kapitaallasten	-64.641	-92.400	-106.696	-122.841	-132.015	-135.227
Overige programmalasten	417	306	340	340	340	340
Saldo voor vpb en reserveringen	2.490.384	2.582.169	2.604.182	2.581.469	2.522.568	2.528.271
Saldo voor reserveringen	2.490.384	2.582.169	2.604.182	2.581.469	2.522.568	2.528.271
Reserves	-41.121	-65.276	-76.866	-144.363	-163.181	-132.397
Onttrekking reserves	229.302	172.160	84.691	66.326	78.617	75.008
Algemene Reserve	62.737	87.728	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	0	0	5.000	7.500	7.500	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	54	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds	0	6.446	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	166.511	77.986	79.691	58.826	71.117	75.008
Toevoeging reserves	-274.493	-250.774	-161.557	-210.689	-241.797	-207.405
Algemene Reserve	-137.132	0	-15.708	-28.073	-24.946	-12.293
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds	0	-20.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	-15.500	-15.400	-11.500	-1.500	-1.500	-1.500
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	-115.699	-215.036	-134.349	-181.116	-215.351	-193.611
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	-5.884	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	-277	-338	0	0	0	0

Vrijval reserves	4.069	13.338	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds	0	554	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	6.900	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	4.069	5.884	0	0	0	0
Saldo	2.449.263	2.516.894	2.527.316	2.437.106	2.359.387	2.395.875

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de bijdragen van het Rijk en medeoverheden (onder andere het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten

De twee grote posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten, waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'Inkopen en uitbestede werkzaamheden' de organisatiebrede stelposten. Deze zijn bedoeld om de organisatiebrede taakstellingen op te vangen die nog over de programma's verdeeld moeten worden, zoals Kiezen voor Rotterdam, en van de trendcorrecties.

Reserves

De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn organisatiebreed. Het gaat om de Algemene reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en de bestemmingsreserves Taakmutaties gemeentefonds.

Meerjarig verloop

De berekening van het verloop is gebaseerd op de meicirculaire Gemeentefonds 2025 van het Rijk, de meerjarige dividendramingen van onze deelnemingen en de meerjarige investeringsplannen van de gemeente.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Algemene middelen/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen	2.516.894	2.527.316	2.437.106	2.359.387	2.395.875
0.5 - Treasury	95.845	95.512	101.643	101.630	99.680
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.431.270	2.455.502	2.437.175	2.375.258	2.374.960
0.8.a - Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-10.221	-23.698	-101.713	-117.501	-78.766

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen			2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923
Algemene Reserve			48.588	64.296	92.369	117.315	129.609
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Algemene Reserve		48.588	64.296	92.369	117.315	129.609	
Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.						
Raadsbesluit:	Doorlopend						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	136.316	0	87.728	0	48.588	
	Begroting 2026	48.588	15.708	0	0	64.296	
	Raming 2027	64.296	28.073	0	0	92.369	
	Raming 2028	92.369	24.946	0	0	117.315	
	Raming 2029	117.315	12.293	0	0	129.609	
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds			20.000	15.000	7.500	0	0
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds		20.000	15.000	7.500	0	0	
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabiel meerjarenbeeld.						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	20.000	0	0	20.000	
	Begroting 2026	20.000	0	5.000	0	15.000	
	Raming 2027	15.000	0	7.500	0	7.500	
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve maatstaf huishoudens met laag inkomen			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve maatstaf huishoudens met laag inkomen		0	0	0	0	0	

Doel reserve:	In de gemeentefonds decembercirculaire 2024 is de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' onverwachts niet geactualiseerd. In de begroting voor 2024 was er rekening mee gehouden dat, net als in 2023, ook in 2024 deze maatstaf geüpdatet zou worden in de decembercirculaire. Het Rijk heeft echter laten weten dat deze maatstaf die nog invloed heeft op de gemeentefondsuitkering 2024 pas wordt bijgewerkt in de meicirculaire 2025. Conform BBV-richtlijnen kan deze aanpassing pas in het resultaat van het gemeentefonds worden meegenomen wanneer deze wordt geactualiseerd in een circulaire. Dit zorgt ervoor dat het voorziene nadelige effect van het actualiseren van deze maatstaf niet kan worden meegenomen in het resultaat van het gemeentefonds van 2024. Dit heeft voor 2024 een positief effect op het gemeentefondsresultaat, maar vervolgens gaat dit hand in hand met een uitgesteld negatief effect in de meicirculaire 2025.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	7.000	0	6.446	554	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor				2.041.716	2.074.839	2.178.629
					2.314.051	2.429.643
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen						
Algemene middelen	2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	2.041.716	2.074.839	2.178.629	2.314.051	2.429.643	
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco.					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.934.843	230.346	116.572	6.900	2.041.716
	Begroting 2026	2.041.716	135.659	102.537	0	2.074.839
	Raming 2027	2.074.839	181.726	77.936	0	2.178.629
	Raming 2028	2.178.629	215.961	80.539	0	2.314.051
	Raming 2029	2.314.051	194.221	78.629	0	2.429.643
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds				9.633	6.543	5.693
					5.493	5.493
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen						
Algemene middelen	2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	9.633	6.543	5.693	5.493	5.493	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	26.064	1.466	9.313	8.584	9.633		
	Begroting 2026	9.633	0	3.090	0	6.543		
	Raming 2027	6.543	0	850	0	5.693		
	Raming 2028	5.693	0	200	0	5.493		
	Raming 2029	5.493	0	0	0	5.493		
Kredietrisicoreserve				20.179	20.179	20.179	20.179	20.179
Begroting bestemmingsreserves Algemene middelen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923		
Kredietrisicoreserve		20.179	20.179	20.179	20.179	20.179		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.							
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	19.841	338	0	0	20.179		
	Begroting 2026	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2027	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2028	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2029	20.179	0	0	0	20.179		

Toelichting reserves

Algemene Reserve

De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen. Het betreft vrij aanwendbare middelen, die worden in gezet om het begrotingsbeeld sluiten te houden en om onvoorziene financiële risico's op te vangen, bijvoorbeeld risico's die ontstaan bij een of meer van de programma's.

Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds

Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers in de jaren 2026, 2027 en 2028 geleidelijk af te vangen. Dit voorkomt directe belasting van de algemene reserve en draagt bij aan een stabiel financieel meerjarenbeeld.

Bestemmingsreserve Maatstaven Gemeentefonds

Deze reserve is bedoeld om de financiële tegenvaller op huishoudend laaginkomen in 2025 op te vangen.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Deze reserve is bedoeld om op een transparante manier investeringslasten te dekken. Waarbij de verschillende cilinders elk een eigen doel hebben die betrekking hebben op investeringen die vanuit de programma's gedaan worden.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

De onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op dit programma, maar ook op andere programma's. De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling/ taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.

Kredietrisicoreserve

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat de Kredietrisicoreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 21

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaires uitkering Gemeentefonds](#)
- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Gemeentewet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Monitoring

- [Beheerverslag Deelnemingen 2023](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2022](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2021](#)

Verbonden partijen die bijdragen aan het programma

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Gemeenschappelijke bezit Evides
- Bank Nederlandse Gemeenten Bank N.V.
- Royal Group Schiphol

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 22

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Begroting 2026

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

Paginanummer in website: 23

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

Gelijke kansen voor Rotterdammers in een inclusieve samenleving. Daar zet de gemeente zich voor in. Centraal daarbij staan bestaanszekerheid en kansengelijkheid. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld nieuwe bewoners en Rotterdammers die moeite hebben met lezen en schrijven. Iedereen moet kansrijk, veilig en gezond kunnen leven.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 24

Voortgang Tweede herziening 2025

Armoede en schulden

Collegetarget schuldhulpverlening: In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhulpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten

Realisatie 2024: **intakes 4.804, gestarte schuldregelingen 2.264**

Mijlpaal 2025: **intakes 5.550, gestarte schuldregelingen 2.700**

Realisatie januari t/m augustus 2025: **intakes 3.421, gestarte schuldregelingen 1.322**

Vanaf januari 2023 t/m augustus 2025 zijn 13.563 intakes gerealiseerd en 5.515 schuldregelingen gestart. Op basis hiervan is het onzeker of de volledige gestelde mijlpaal voor deze collegeperiode wordt gehaald. Op dit moment loopt het aantal gestarte schuldregelingen achter op het gestelde collegetarget.

Voor het collegetarget-intakes meet de gemeente alleen het unieke aantal Rotterdammers met een eerste gesprek bij Geldplein. Het komt voor dat mensen niet direct het hulpaanbod kunnen of willen aanvaarden en dan later nogmaals terugkomen. Wanneer dit het geval is, tellen deze herhaal-intakes niet mee voor het collegetarget. Niet elke ondersteuningsvraag leidt tot een intake. Soms is een adviesgesprek voldoende.

Taal

Aantal trajecten basisvaardigheden

Realisatie 2024: **9.345 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Streefwaarde 2025: **6.150 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Realisatie januari t/m juni 2025: **4.183 gestarte trajecten basisvaardigheden**

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor deze collegeperiode is: 25.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. In 2023 en 2024 zijn in totaal 18.450 trajecten gestart. Tot en met juni 2025 zijn er 4.183 trajecten gestart. Hiermee ligt de realisatie van de doelstelling op koers.

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Sinds de inval van Rusland in Oekraïne in maart 2022 heeft de gemeente Rotterdam de taak om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Er is een bestuurlijke opgave van het Rijk om 2.456 tijdelijke huisvestingsplekken voor vluchtelingen uit Oekraïne te bieden.

Rotterdam ving begin juli 2025 3.113 Oekraïense vluchtelingen op. Van hen verbleven er 1.738 in gemeentelijke opvanglocaties en 1.375 bij particulieren of zelfstandig. De gemeente zet in op het behoud van 2.000 gemeentelijke opvangplekken in Rotterdam, maar breidt deze capaciteit (voorlopig) niet uit.

De gemeente maakt kosten voor tijdelijke huisvesting, leefgeld, onderwijs, zorg en werk. Het Rijk dekt deze kosten. Daardoor is de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne voor de gemeente budgetneutraal.

Huisvestingsopgave statushouders

De rijksoverheid bepaalt elk halfjaar hoeveel statushouders de gemeente een woning moet geven en begeleiding bij inburgering moet bieden. Statushouders zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning. De huisvestingsopgave voor statushouders wordt naar verwachting in 2025 volledig gerealiseerd via een combinatie van het aanbod van corporatiewoningen, flexwoningen, transformatiewoningen en particuliere verhuur.

Huisvestingsopgave statushouders 2025

Taakstelling 1e helft 2025	554
Taakstelling 2e helft 2025	486
Restopgave 2024	60
Dit gaat om het huisvesten van statushouders die in 2024 zijn meegeteld voor de taakstelling en die in 2025 nog vanuit de Silja moeten doorstromen naar een woning	
Herhuisvestingsopgave in 2025	41
Dit gaat om het herhuisvesten van statushouders die in tijdelijke huisvesting verblijven	
Totaal	1.141

Inburgering

Op 1 januari 2022 trad de Wet Inburgering (Wi2021) in werking. De gemeente is sindsdien verantwoordelijk voor de begeleiding van inburgeraars, en biedt hun een programma inburgering aan. Inburgeraars leren financieel zelfredzaam te zijn, leren de taal en krijgen hulp om te gaan werken of onderwijs te volgen. Alle inburgeraars krijgen een inburgeringstraject op maat.

Er zijn in Rotterdam 2.689 statushouders, 2.110 gezinsmigranten en 156 overige migranten inburgeringsplichtig (peildatum 17 juni 2025). Er zijn 2.393 statushouders aangemeld voor een leerroute, die de gemeente inkoopt voor de statushouders vanwege de regierol. Voor gezinsmigranten heeft de gemeente deze regierol niet en kan de gemeente alleen adviseren. Een deel van de statushouders met inburgeringsplicht verblijft nog op de statushouderslocatie in de Merwehaven. Een deel van hen (50%) neemt actief deel aan minstens een van de onderdelen van Vroege Start. Vroege Start houdt in dat het inburgeren zo vroeg mogelijk wordt gestart, bij voorkeur al in de doorstroomlocatie zodra een statushouder aan de gemeente is gekoppeld.

Samenleven

In oktober 2023 is het actieplan [Samenleven in Een stad 2024 – 2027](#) vastgesteld. In oktober 2023 is het actieplan Samenleven in Een stad 2024 – 2027 vastgesteld. Het beleid is inmiddels bijna 2 jaar in uitvoering. De gemeenteraad is in februari 2025 geïnformeerd over de voortgang van het actieplan via de eerste jaarlijkse voortgangsrapportage. Zo is de nieuwe opdracht 'Educatie over Samenleven in superdivers Rotterdam' gestart. Het doel is dat scholen (primair onderwijs tot hoger onderwijs) het beschikbare voorlichtingsaanbod afnemen om jongeren te leren hoe om te gaan met diversiteit en discriminatie. Voor het eerst biedt de gemeente deze voorlichting ook buiten scholen, zoals in Huizen van de Wijk; toegankelijk voor alle Rotterdammers.

Verder zijn er in 2025 diverse projecten uitgevoerd, zoals de viering van Internationale Vrouwendag (7 maart) en de jaarlijkse Pride. Tot en met juni 2025 zijn er 50 stadsgesprekken Samenleven georganiseerd over thema's als discriminatie en uitsluiting. Na de zomer zullen er naar verwachting nog ongeveer 50 stadsgesprekken plaatsvinden.

Tot slot ondersteunt de gemeente ook in 2026 via de nieuwe subsidieregeling ['Samenleven in één Stad'](#) initiatieven die bijdragen aan meer inclusie in de stad. De gemeente bereidt ook de herdenking en viering van 50 jaar onafhankelijkheid van Suriname en Kaapverdië voor. Daarnaast vraagt de gemeente extra aandacht voor de Molukse herdenking en viering in augustus.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	- € 1.199
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.199

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 25

Bestuurlijke hoofdlijnen

Inclusie en samenleving

Wie in Rotterdam woont is een Rotterdammer en hoort erbij. In Rotterdam staan we open voor alle mensen. Onze gedeelde identiteit als Rotterdammer is waar de gemeente zich op richt, met respect voor de verschillen. De principes uit de Grondwet en de beginselen van de rechtsstaat zijn leidend. In één Rotterdam zijn allen één en worden allen gelijk behandeld. Voor iedereen gelden dezelfde regels in dezelfde mate. Wij verlangen van iedereen om deze principes te kennen en te respecteren. Dit staat verder uitgewerkt in het [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) dat in oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het actieplan is inmiddels (peildatum: juli '25) bijna 2 jaar in uitvoering.

Armoede en schulden

In september 2023 stelde de gemeenteraad het beleidskader armoede en schulden 2023-2026 vast: '[Rotterdam voor iedereen, Samen sterk tegen armoede en schulden](#)'. Het beleidskader bestaat uit 10 doelen en bijbehorende acties. Een belangrijk thema waar meerdere doelen aan zijn gekoppeld, is vroegsignalering. Door vroegsignalering, aan de hand van datasignalen van vaste lasten, komt de gemeente in contact met Rotterdammers die geldzorgen hebben. Door zo vroeg mogelijk erbij te zijn, worden mogelijke ernstigere problemen voorkomen.

De gemeente ondersteunt (in)formele organisaties waar Rotterdammers zich vertrouwt genoeg voelen om het gesprek over hun geldzorgen aan te gaan. Daarnaast werkt de gemeente op verschillende manieren steeds meer samen met ervaringsdeskundigen om onze ondersteuning nog beter aan te laten sluiten op de behoefte van de Rotterdammers. Door de ondersteuning te bieden die past bij de behoefte, wordt voorkomen dat financiële problemen verergeren en Rotterdammers in een neerwaartse spiraal terechtkomen.

Ook het aanpakken van kinderarmoede heeft hoge prioriteit en raakt alle doelen van het beleidskader armoede en schulden. Er is daarom een integrale aanpak kinderarmoede tot stand gekomen. De gemeente stimuleert dat kinderen die opgroeien in armoede mee kunnen doen in de stad en hun talenten kunnen ontwikkelen. Dit draagt bij aan kansengelijkheid en aan het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede. Om dat te bereiken financiert de gemeente onder andere verscheidene organisaties die gezinnen met kinderen helpen bij de aanpak van hun (financiële) problemen en ondersteunt de gemeente gezinnen via inkomensondersteunende voorzieningen. De op gezinnen in armoede gerichte interventies dienen effectief en goed onderbouwd te zijn. De integrale aanpak kinderarmoede is daarom tot stand gekomen door onder andere de opbrengsten uit het onderzoeksprogramma kinderarmoede. In dit programma onderzoeken de bijzonder hoogleraar en de lector Kinderarmoede welke vorm van hulpverlening van gezinnen in armoede het meest effectief is.

Begroting 2026

Doel: Minder armoede en schulden

Paginanummer in website: 26

Doel: Minder armoede en schulden

Wat willen we bereiken?

- We helpen meer Rotterdammers uit de problematische schulden.
- We beperken de gevolgen van het leven met financiële problemen door het bieden van inkomensondersteunende regelingen. Indien nodig wordt ondersteund met aanvullende begeleiding. Aandachtspunt is het meer centraal toegankelijk maken van het gemeentelijk hulpaanbod. Hiermee vereenvoudigen wij processen en verlagen wij de drempel voor hulpvragen.
- We zorgen ervoor dat minder Rotterdammers – en dus ook minder kinderen – leven in armoede. Met effectief en preventief beleid doorbreken we de intergenerationele 'armoedecirkel', zodat kinderen en jongeren een beter perspectief krijgen om zich gezond, veilig en kansrijk te ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het [beleidskader armoede en schulden 2023-2026](#) staan 10 doelen met bijbehorende acties en beoogde resultaten. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste beoogde effecten en het resultaat tot nu toe.

Geldplein

Per 1 januari 2025 zijn de voormalige afdelingen Kredietbank Rotterdam en Grip op Geldzaken samengevoegd tot één afdeling: Geldplein. Geldplein werkt gebiedsgericht en zoekt daarmee actief de samenwerking met (in)formele partijen in de gebieden op.

Vroegsignalering

De gemeente zet in op vroegsignalering van Rotterdammers met schulden en op een groter bereik van inkomensondersteunende voorzieningen. Dat gebeurt door contact te zoeken met Rotterdammers met een (eventueel dreigende) betalingsachterstand. Basis hiervoor zijn signalen over betalingsachterstanden van huur, energie, zorgverzekering en water. De gemeente stuurt een brief, belt of gaat op huisbezoek, afhankelijk van de hoogte van de betalingsachterstand. Daarnaast werkt de gemeente samen met welzijnsorganisaties, scholen en informele wijkorganisaties op plekken waar veel Rotterdammers komen. Zo wil de gemeente met deze Rotterdammers in contact komen. Ook werkt de gemeente samen met bewindvoerderskantoren. Zij kunnen Rotterdammers met schulden snel aanmelden voor schuldbemiddeling. Momenteel (peildatum: mei 2025) hebben 128 bewindvoerderskantoren het samenwerkingsconvenant met de gemeente ondertekend.

Bereik van inkomensondersteunende regelingen

Om het bereik van de inkomensondersteunende regelingen en schulddienstverlening te vergroten, zijn in het eerste half jaar van 2025 weer promoteteams ingezet. Hier gaan we ook in het tweede half jaar door. Met deze promoteteams worden Rotterdammers in hun eigen wijk, zoals bij weekmarkten laagdrempelig geïnformeerd over hulp bij geldzorgen. Ook kunnen zij direct een afspraak maken met een medewerker van Geldplein of de Vraagwijzer. Verder worden gesprekken gevoerd met en presentaties over onze dienstverlening gegeven bij verwijzers/samenwerkingspartijen in de gebieden.

Inmiddels is naast de de advies- module 'Geldwijzer' ook de aanvraagmodule gelanceerd. Als eerste kunnen hiermee de Individuele Inkomens toeslag (IIT) en de Individuele Bijzondere Bijstand (IBB) worden aangevraagd. De komende periode worden ook stapsgewijs de andere gemeentelijke inkomens-ondersteunende voorzieningen hieraan toegevoegd.

Om het aantal kinderen van ouders met een laag inkomen dat deelneemt aan sport en cultuur te laten stijgen is besloten dit niet meer te doen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur maar vanaf 1 maart 2026 via de Rotterdampas. Het wordt op deze manier makkelijker voor ouders een aanvraag te doen omdat er niet nogmaals een inkomenscheck hoeft plaats te vinden. Kinderen met een Rotterdampas kunnen zich direct tot een sport of cultuur aanbieder wenden.

Voor het verhogen van het bereik van de afvalstoffenheffing is het sinds april 2025 niet meer nodig het vermogen op te geven bij het aanvragen. Dit wordt de gemeente zelf gecontroleerd bij het Inlichtingenbureau. Ook is ingezet op communicatie via social media en promoteteams om het bereik te vergroten.

Regelingen die al een bereik van 100% of bijna 100% hebben, is het doel dit bereik maximaal te behouden:

	Bereik 2024	Bereik 2024 (t/m	Bereik 2025

		augustus)	(t/m augustus)
Kindtegoed	114 %	106 %	106 %
Jeugdtegoed	119%	113 %	114 %
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	86%	78 %	78%

Regelingen die een lager bereik hebben, is het doel een minimaal bereik van 80% te realiseren:

AOW - tegoed	74%	70 %	75 %
Individuele inkomenstoeslag	36%/70%	28%/54%	29%/56%

Het bereik van het AOW-tegoed is ten opzichte van vorig jaar dezelfde periode met 5% gestegen. Dit is mede te danken aan extra communicatie en de inzet van promoteteams die Rotterdammers opzoeken, bijv. bij weekmarkten.

Voor alle bereikpercentages in de kolom van 2025 geldt dat het percentages zijn die gebaseerd zijn op het aantal ontvangers in 2025, afgezet tegen de grootte van de doelgroep van 2023. Op dit moment zijn nog geen gegevens beschikbaar bij het CBS over de grootte van doelgroepen in 2024. Deze cijfers zijn begin 2026 wel beschikbaar, wanneer het definitieve bereik in kalenderjaar 2025 wordt vastgesteld. Daarmee kan het zijn dat definitieve bereikpercentages een afwijking laten zien t.o.v. de bereikpercentages t/m augustus 2025. De hier opgenomen percentages zijn daarom voorlopig.

Sinds de voortgangsrapportage Armoede en Schulden 2025 maken we het bereik van de IIT nauwkeuriger inzichtelijk. We zetten nu het aantal ontvangers af tegen de doelgroep met een langdurig laag inkomen, waarbij we ook vermogen meewegen. Voorheen werd het aantal ontvangers afgezet tegen het totaal aantal huishoudens met een inkomen tot 130% wettelijk minimumloon (WML). Deze benadering gaf een vertekend beeld van het bereik van de IIT.

De doelgroep van het AOW- en Jeugdtegoed is in 2025 uitgebreid met huishoudens die aflossen op een minnelijk of wettelijk schuldhelpverleningstraject. Huishoudens in een dergelijk traject komen hierdoor ook in aanmerking voor het AOW- en Jeugdtegoed.

Werkgevers en jeugdigen

Andere acties zijn bijvoorbeeld:

- De gemeente heeft het Afsprakenkader Sociaal Incasseren ondertekend. Hiermee sluit Rotterdam aan bij de landelijke ambitie om sociaal incasseren de norm te maken
- De gemeente is in gesprek met werkgevers over het vroeg signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen op de werkvloer
- Om jongeren te informeren sluit de gemeente onder andere aan bij jongerenevenementen (zoals Albeda @night). Ook wordt een influencerscampagne gebruikt
- Speciaal om jongeren met problematische schulden en minimale afloscapaciteit te helpen, is er de aanpak Jongeren en Schulden (JES)
- Binnen het onderzoeksprogramma Kinderarmoede worden de effecten van opgroeien in armoede en verbetermaatregelen onderzocht
- Er zijn ov-dagkaarten onder samenwerkings- en subsidiepartners verspreid. Deze kaarten zijn bedoeld voor Rotterdammers die zelf geen financiële middelen hebben om met het openbaar vervoer naar bijvoorbeeld een gemeentelijke locatie of voedselinitiatief te reizen.

De stand van zaken van alle acties staat ook in de jaarlijkse voortgangsrapportage van het beleidskader Armoede en Schulden. Deze [voortgangsrapportage](#) is in het tweede kwartaal van 2025 met de gemeenteraad gedeeld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget - In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhelpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal	Nulmeting			T/m augustus 2025	Eindwaarde cumulatief vanaf 2023			

8.200 schuldregelingen te starten							
Intakes	4.459	5.339	4.804	3.421	15.750		
Gestarte schuldregelingen	2.031	1.929	2.264	1.322	8.200		
Aantal partijen dat is aangesloten bij het convenant vroegsignalering		312	375	Peildatum 1 sept. 25 424			
Aantal aanmeldingen vanuit vroegsignalering bij het Expertise Team Financiën (ETF)	227	406	402	425*			
Mediane schuld	€ 19.763	€ 19.237	€ 19.147	€ 18.202**			

- Vanaf 1-1-2025 betreft het aanmeldingen vanuit vroegsignalering bij de klantregisseurs van Geldplein.
- ** 2025 laat een aanzienlijke daling zien in de mediane schuld ten aanzien van voorgaande jaren.

Toelichting indicatoren

Collegetarget: Het aantal intakes van Rotterdammers die hulp zoeken voor hun geldproblemen neemt toe

Het aantal intakes van Rotterdammers die hulp zoeken voor hun geldproblemen neemt toe door samenwerking met organisaties in de stad, door vroegsignalering van problematische schulden en door communicatie over het ondersteuningsaanbod.

Collegetarget: Aantal gestarte schuldregelingen

De raming voor het aantal gestarte schuldregelingen bedraagt 2.700 voor heel 2025. Tot en met augustus van dit jaar zijn 1.322 schuldregelingen gestart.

Vroegsignalering:

- **Aantal partijen dat is aangesloten bij het convenant vroegsignalering:**
Het doel is een stijging van het aantal partijen dat zich aansluit bij het gemeentelijk convenant vroegsignalering. Het aantal convenantpartners is op 1 september 2025 424.
- **Mediane schuld:** De gemeente streeft naar een daling van de mediane schuld van Rotterdammers die ondersteuning van de gemeente krijgen. De mediane schuld daalt al een aantal jaren op rij. In 2022 was dit € 19.763 en in 2023 was dit € 19.237. In 2024 bedroeg de mediane schuld € 19.147. 2025 laat zelfs een aanzienlijke daling zien in de mediane schuld ten aanzien van voorgaande jaren. De mediaan is de waarde in het midden van een dataset als je de waarden in volgorde hebt gezet van laag naar hoog.

Over al deze bovenstaande resultaten rapporteert het college elk voorjaar in de voortgangsrapportage van het [beleidskader armoede en schulden](#).

Begroting 2026

Doel: Verbeteren taalbeheersing

Paginanummer in website: 27

Doel: Verbeteren basisvaardigheden

Wat willen we bereiken?

Betere basisvaardigheden van Rotterdammers, zodat zij in hun dagelijks leven meer zelfstandigheid ervaren. Verbetering van taal- en rekenvaardigheden en digitale vaardigheden met als doel dat Rotterdammers vooruitgaan in gezondheid, werk, geld en persoonlijke ontwikkeling. Dat zijn ook de vier onderwerpen waarop het beleid zich richt. In de uitvoering van dit beleid werkt de gemeente samen met netwerkpartners zowel binnen als buiten Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeente zorgt voor kwalitatief goede trajecten basisvaardigheden en aanvullende taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers. De nagestreefde, jaarlijks te meten klanttevredenheid is 80%.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aantal gestarte trajecten basisvaardigheden	9.105	9.345	6.150	t/m juni 2025: 4.183	6.150			
Klanttevredenheid	88%	92%	80%		80%			

Toelichting indicatoren

Aantal gestarte trajecten basisvaardigheden

Op 2 februari 2023 stelde de gemeenteraad het [beleidskader Basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden](#) vast. De ambitie voor de huidige collegeperiode is 25.000 gestarte trajecten basisvaardigheden. In 2023 en 2024 zijn in totaal 18.450 trajecten gestart. Tot en met 30 juni 2025 zijn er 4183 trajecten gestart. Hiermee ligt de realisatie van de doelstelling op koers.

Klanttevredenheid

De klanttevredenheid in 2024 is boven de streefwaarde namelijk 92%. De cijfers over de kwalitatieve doelstelling over 2025 zijn naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 bekend.

Begroting 2026

Doel: Een inclusieve samenleving

Paginanummer in website: 28

Doel: Een inclusieve samenleving

Wat willen we bereiken?

Inburgering

Rotterdamse inburgeraars participeren maximaal in de samenleving en beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal.

Samenleven

We willen discriminatie zoveel mogelijk voorkomen (acceptatie, kansengelijkheid) en de gevolgen ervan bestrijden (mentaal welzijn, emancipatie, empowerment). Rotterdammers zien dat de gemeente een bondgenoot is in de strijd tegen discriminatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inburgering

We voeren de Wet inburgering (Wi2021) uit op basis van o.a. de hiervoor bedoelde rijksmiddelen. Statushouders uit eerdere wetten worden, zoals alle andere Rotterdamse werkzoekenden, begeleid naar werk of een opleiding. Als extra impuls bieden we Starten in Rotterdam aan statushouders aan en laten we maatschappelijke begeleiding verzorgen aan gezinsmigranten. Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd via de [Monitor Inburgering](#).

Samenleven

Het [actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) beschrijft welke concrete acties er worden ingezet om discriminatie te bestrijden op leefgebieden als woningmarkt, arbeidsmarkt, veiligheid op straat, en waar nodig welke specifieke inzet gericht is op de verschillende discriminatiegronden. Het actieplan is in oktober 2023 door de raad vastgesteld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bijstandsvolume statushouders	3.118	3.334	3.705	3.833					
Omnibusenquête (% acceptatie van diversiteit):									
• Seksuele en gender- diversiteit	87%	84%	82%						
• Culturele diversiteit	75%	73%	75%						
• Religieuze diversiteit	75%	73%	75%						
• Het is leuk om te wonen in een stad met mensen met verschillende achtergronden	80%	78%	74%						

Wijkprofiel: Zegt géén discriminatie te ervaren in of buiten de eigen woonbuurt	81%	80%	80%					
Inclusiviteitsindex (EUR)								
Discriminatiemonitor:								
Aantal meldingen van discriminatie door Rotterdammer bij ADV (over voorval in of buiten Rotterdam)	674	355	747					
Aantal meldingen over voorval dat plaatsvond binnen Rotterdam	240	248	372					
Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten bij de politie	470	520	634					

Toelichting indicatoren

Acceptatie diversiteit

Het wijkprofiel verschijnt om het jaar. In maart verscheen het Wijkprofiel 2024. Daarin meet de gemeente onder andere de mate waarin Rotterdammers aangeven discriminatie te ervaren. Het percentage Rotterdammers dat zegt geen discriminatie te ervaren was 80% in 2024. Dat is iets minder dan in 2020 (81%).

De omnibus enquête wordt jaarlijks uitgevoerd. Medio oktober 2025 verschijnen de nieuwe cijfers. In de tabel leest u de meest recente cijfers van de Discriminatiemonitor, die ook jaarlijks verschijnt. [De Monitor](#), gepubliceerd in april 2025, beschrijft de meldingscijfers van het jaar daarvoor (2024).

RADAR en andere antidiscriminatie voorzieningen (politie) ontvingen in 2024 ruim een kwart meer discriminatiemeldingen over voorvallen binnen de regio Rotterdam dan in het jaar ervoor, namelijk 608 meldingen. Ruim de helft van de meldingen gaat over discriminatie op grond van herkomst. Het aantal meldingen over seksuele gerichtheid is verdubbeld. De politie registreerde 1147 discriminatie-incidenten binnen de regio, dat is 6 procent minder dan in 2023. Het grootste deel van de politieregistraties gaat over herkomst en seksuele gerichtheid. In 2024 registreerde de politie 126 voorvallen over antisemitisme, een daling van 25 procent.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 29

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving draagt bij aan onderstaande, door de VN geformuleerde, Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 2. Geen honger
- 5. Gendergelijkheid
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

.

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 30

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Actieplan samenleven	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand studenten	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernijverleden	Reserves	-0	-0	-	-	-
Aanpak laaggeletterdheid	Taakmutatie	-453	-349	-349	-349	-
Aanpak problematische schulden	Taakmutatie	-1.341	-	-	-	-
Armoedebestrijding kinderen	Taakmutatie	-	-33	-33	-33	-33
Inburgeringsplicht	Taakmutatie	-40	-	-	-	-
Maatschappelijke begeleiding	Taakmutatie	-17	-	-	-	-
Voorzieningen antidiscriminatie	Taakmutatie	-93	-93	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	736	-9.250	-5.659	-5.668	-6.152
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		-1.199	-9.725	-6.041	-6.050	-6.184

Toelichting financiële bijstellingen

Nationaal Vuurwerk

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' is een bijdrage van maximaal € 80.000 beschikbaar gesteld door de gemeente voor de opstartkosten van een stichting om het vuurwerk te steunen via donaties. Programma Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleven draagt € 10.000 bij.

Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven

Voor de kosten van het actieplan Samenleven wordt het resterende saldo € 4.000 uit de bestemmingsreserve onttrokken zodat de reserve per de einddatum is uitgenut. Zowel de onttrekking als de lasten worden hiermee aangepast, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Armoedebeleid

Van het Rijk is in 2025 € 1,3 mln ontvangen om problematische schulden aan te pakken. Vanuit de reguliere begroting is € 2,9 mln beschikbaar. Deze middelen in totaal € 4,2 mln worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Armoedebeleid voor het continueren van de dienstverlening van de gemeentelijke schuldenketen op het huidige niveau in de komende jaren en voor de uitvoering van beleidskader [Rotterdam voor iedereen.](#)

Samen sterk tegen armoede en schulden. Conform de bestedingsplannen wordt bij de volgende herziening de onttrekking opgenomen in de begroting.

Bestemmingsreserve Armoedefonds

In 2026 wordt extra onttrokken uit de bestemmingsreserve Armoedefonds onder andere ten behoeve van de subsidie aan Stichting Meedoen € 600.000 en Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) € 1,2 mln.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten

Voor de kosten van bijzondere bijstand, studenten wordt het resterende saldo € 81.000 uit de bestemmingsreserve onttrokken zodat de reserve per de einddatum is uitgenut. Zowel de onttrekking als de lasten worden hiermee aangepast, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Koloniaal en slavernijverleden

Er wordt € 150.000 per jaar onttrokken in 2025 en 2026 uit de bestemmingsreserve Koloniaal en slavernijverleden. Zowel de onttrekking als de lasten worden hiermee aangepast, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Aanpak laaggeletterdheid

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om nieuwe regionale plannen te maken voor de aanpak van laaggeletterdheid voor de periode 2025-2028 en om de coördinatie van de regionale aanpak voort te zetten.

Aanpak problematische schulden

Het kabinet voert een pakket aan maatregelen in om problematische schulden aan te pakken. Voor 2025 wordt voor 'vroegsignalering' € 1,3 mln beschikbaar gesteld.

Armoedebestrijding kinderen

Sinds 2017 zijn middelen structureel beschikbaar gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks is in de meicirculaire de actualisatie.

Inburgeringsplicht

Van het Rijk is geld ontvangen voor begeleiding van ELIPs. Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (bijna) volledig hebben opge maakt, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn.

Maatschappelijke begeleiding

Er is een jaarlijkse actualisatie geweest van de rijks gelden voor maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden.

Voorzieningen antidiscriminatie

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor antidiscrimatievoorzieningen. Dit geld is bedoeld voor meer preventie. Dit sluit aan bij het actieplan Samenleven.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- Indexering 2026 en verder: de budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Nadere informatie is opgenomen bij Grondslagen (- € 9,4 mln in 2026 tot - € 5,8 mln in 2029).
- Voor de hogere uitvoeringskosten op de uitkeringen bij voorzieningen voor wonen wordt tot en met 2028 budget overgeheveld vanuit programma Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleven naar programma Werk en Inkomen (€ 800.000 in 2025 tot € 400.000 in 2028).
- Overige technische wijzigingen: (- € 83.000 in 2025 tot - € 313.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Saldo Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	106.457	76.883	68.860	22.524	22.524	22.524
Bijdragen rijk en medeoverheden	67.624	68.220	60.463	12.599	12.599	12.599
Financieringsbaten	332	380	380	409	409	409
Overige opbrengsten derden	38.501	8.284	8.017	9.516	9.516	9.516
Lasten exclusief reserves	224.244	206.854	205.604	136.230	133.999	132.682
Apparaatslasten	47.160	50.144	49.395	41.275	41.273	39.268
Inhuur	3.675	595	420	420	420	420
Overige apparaatslasten	755	1.143	1.503	975	975	975
Personeel	42.730	48.405	47.471	39.879	39.878	37.872
Overige verrekeningen	11.213	11.899	11.139	1.322	1.323	1.323
Overige verrekeningen	11.213	11.899	11.139	1.322	1.323	1.323
Programmalasten	165.871	144.811	145.070	93.633	91.404	92.092
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	88.220	68.245	65.464	20.205	20.205	20.576
Kapitaallasten	250	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-477	134	144	144	144	144
Sociale uitkeringen	57.040	51.563	54.562	49.934	48.601	48.918
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.838	24.869	24.899	23.350	22.453	22.453
Saldo voor vpb en reserveringen	-117.787	-129.970	-136.744	-113.706	-111.475	-110.158
Saldo voor reserveringen	-117.787	-129.970	-136.744	-113.706	-111.475	-110.158
Reserves	10.899	7.284	12.350	3.857	1.500	0
Onttrekking reserves	11.918	10.247	11.220	3.857	1.500	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven	0	704	700	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	0	0	0	2.397	1.500	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	2.700	5.743	6.422	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening	0	883	550	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	0	1.100	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietoeslag	8.780	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	0	1.167	2.920	1.460	0	0
Bestemmingsreserve Inburgering	438	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	0	150	150	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	0	500	478	0	0	0
Toevoeging reserves	-4.349	-4.189	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven	-400	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Armoedebeloid	-2.971	-3.639	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening	0	-550	0	0	0	0
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	-978	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	3.330	1.226	1.130	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeloid	0	300	300	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedefonds	830	830	830	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	200	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	1.800	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Inburgering	500	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden	0	96	0	0	0	0
Saldo	-106.888	-122.686	-124.394	-109.849	-109.975	-110.158

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan vooral uit bijdragen van het Rijk voor noodopvang asielzoekers, opvang Oekraïners en uitvoering van de Wet inburgering. Verder bestaan de baten uit ontvangen bijdragen voor de trajecten basisvaardigheden en de Rotterdampas.

Lasten

Rotterdam zet geld in voor onder andere noodopvang asielzoekers, trajecten basisvaardigheden, inburgering, armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Reserves

Binnen het programma wordt geld uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Het gaat onder andere om de bestemmingsreserves Armoedefonds, Energietoeslag en Inburgering. Hieronder is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

In de jaren 2025 en 2026 is er sprake van hogere baten, lasten en uitputting van de reserves dan 2027 en verder. Dit komt doordat de baten en lasten van bepaalde regelingen, zoals de crisisopvang asielzoekers en opvang Oekraïners, niet structureel in de begroting zijn opgenomen. Ook de onttrekking van reserves, zorgt voor hogere baten en lasten in de begrotingen voor 2025 en 2026. Verder blijft het meerjarig verloop vanaf 2027 min of meer gelijk.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-122.686	-124.394	-109.849	-109.975	-110.158
4.3.b - Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen	-8.693	-8.346	-5.871	-5.871	-5.522
6.1.b - Samenkracht en burgerparticipatie	-14.018	-17.354	-9.802	-9.802	-9.802
6.3.b - Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-98.887	-97.482	-93.218	-93.344	-93.536
6.71d.b ȳ Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-1.089	-1.212	-958	-958	-1.298

Reserves

Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		700	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		700	0	0	0	0
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.404	0	704	0	700
	Begroting 2026	700	0	700	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		8.386	7.536	5.139	3.639	3.639
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212
Bestemmingsreserve Armoedebeleid		8.386	7.536	5.139	3.639	3.639
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	4.497	4.189	0	300	8.386
	Begroting 2026	8.386	0	550	300	7.536
	Raming 2027	7.536	0	2.397	0	5.139
	Raming 2028	5.139	0	1.500	0	3.639
	Raming 2029	3.639	0	0	0	3.639
Bestemmingsreserve Armoedefonds		7.697	444	444	444	444
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212
Bestemmingsreserve Armoedefonds		7.697	444	444	444	444
Doel reserve:	Armoedebestrijding					
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2026)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.270	0	5.743	830	7.697		
	Begroting 2026	7.697	0	6.422	830	444		
	Raming 2027	444	0	0	0	444		
	Raming 2028	444	0	0	0	444		
	Raming 2029	444	0	0	0	444		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening				109	109	109	109	109
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212			
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening	109	109	109	109	109			
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhulpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhulpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhulpverlening met 88% toegenomen). Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een openeinderegeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhulpverleningstrajecten komen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	992	0	883	0	109		
	Begroting 2026	109	0	0	0	109		
	Raming 2027	109	0	0	0	109		
	Raming 2028	109	0	0	0	109		
	Raming 2029	109	0	0	0	109		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten				600	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212			
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	600	0	0	0	0			
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		

	Begroting 2025	2.700	0	2.100	0	600		
	Begroting 2026	600	0	600	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid				4.400	1.479	19	19	19
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid		4.400	1.479	19	19	19		
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.567	0	1.167	0	4.400		
	Begroting 2026	4.400	0	2.920	0	1.479		
	Raming 2027	1.479	0	1.460	0	19		
	Raming 2028	19	0	0	0	19		
	Raming 2029	19	0	0	0	19		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden				150	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden		150	0	0	0	0		
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	396	0	150	96	150		
	Begroting 2026	150	0	150	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering				478	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212	
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering	478	0	0	0	0	
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgavegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	978	0	500	0	478
	Begroting 2026	478	0	478	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand schuldhulpverlening

De einddatum is aangepast van 31-12-2025 naar 31-12-2026, zodat het restantbedrag nog ingezet kan worden in 2026.

Gemeentelijke Schuldenbeleid

De einddatum is aangepast van 31-12-2026 naar 31-12-2027, omdat de onttrekkingen in 2027 zijn begroot.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 32

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Het beleidskader basisvaardigheden 2023-2026 Rotterdam Vaardig Verder, Beter in taal, rekenen en digitale vaardigheden'](#)
- [Beleidskader 'Rotterdam voor iedereen. Samen sterk tegen armoede en schulden. Armoede- en schuldenbeleid 2023-2026'](#)
- [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#)
- [Rotterdamse Aanpak Inburgering](#)
- [Monitor Inburgering](#)

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die worden ingezet voor dit programma. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 33

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Het is belangrijk dat Rotterdam een stad is waarin iedereen zich thuis voelt en gelijk behandeld wordt.'

Wethouder Norville

Wethouder Norville is verantwoordelijk voor de portefeuille Armoedebestrijding, Schuldhulpverlening, Taal en Toeslagen.

'Samen met onze partners helpen we Rotterdammers beter de weg te vinden naar regelingen, zodat we de stad samen een beetje beter maken'.

Begroting 2026

Beheer van de stad

Paginanummer in website: 34

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijk gestuurd werken, verduurzaming en circulariteit belangrijk zijn. De opgaven van de stad zoals verdichting en klimaatadaptatie worden innovatief aangepakt.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 35

Voortgang Tweede herziening 2025

Verminderen naastplaatsingen en zwerfafval

Collegedoelstelling: de gemeente vermindert zwerfafval en plaatsing van huisvuil naast afvalcontainers (naastplaatsingen) in de 20 wijken die het slechtst scoren. Doel in de huidige collegeperiode is een stijging van de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken. CROW is een kennisplatform voor onder meer gemeenten. CROW heeft een methode ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare buitenruimte te meten. Bijna alle gemeenten gebruiken deze methode.

Realisatie 2024: **80,59 % niveau B of hoger**

Begroting 2025: **83,86 % niveau B of hoger**

Realisatie per 1 augustus 2025: **82,67 % niveau B of hoger**

Dankzij flinke inspanningen scoort de gemeente steeds beter op het collegetarget. Ondanks de positieve resultaten loopt de gemeente tegen de grenzen aan van wat mogelijk is met de huidige inzet van mensen en middelen. Dit heeft te maken met een toename van het aantal inwoners, meer (illegale) verhuisbewegingen, verdere verdichting van de stad, een grotere groep toeristen, het volgen van het ritme van de stad en de problematiek rond lachgascilinders, naastplaatsingen en statiegeld.

Het college lanceerde rond de zomer van 2025 een Schoonoffensief met als doel extra inzet op een opgeruimde en schone stad, met extra aandacht voor bekende vervuilingshotspots en intensief gebruikte wegen en straten in de stad. Met name fijn zwerfafval op de verharding blijft door het kleine formaat een ware uitdaging waar de gemeente met dit Schoonoffensief aandacht voor heeft. Met wijkgerichte communicatiecampagnes wil de gemeente verder ook het gedrag van de inwoners structureel positief beïnvloeden in de komende jaren.

Het doel van de NietRNAast-aanpak is de plaatsing van afval naast containers te verminderen. Gebleken is dat deze aanpak succesvol is. De gemeente zet de NietRNAast-aanpak ook in 2026 voort. De NietRNAast-teams scheiden zoveel mogelijk afval op de milieuparken.

Rotterdam Circulair

Milieupark + De HER

De gemeente opende dit voorjaar het Milieupark + De HER. Dit is het grondstoffencentrum van Rotterdam waar hergebruik, creativiteit, ondernemerschap en onderwijs samenkomen. Het pand van De HER bestaat bijna volledig uit hergebruikte materialen. Sinds de opening won Milieupark + De HER de publieksprijs van de Rotterdamse Architectuurprijs 2025. Rotterdams hout kreeg een prominente plek in de lambrisering. Studenten van Albeda Fashion presenteerden circulaire kledingcollecties. De Reparatiefabriek van de Reparatiecoalitie startte in De HER. De verhuur van de creatieve ruimten loopt goed.

De Start

Op voormalig Milieupark Delfshaven opende de gemeente in 2025 De Start. Dit is een circulaire proeftuin en op- en overslag. Het hoofddoel is meerwaarde opleveren uit grondstoffen en voorwerpen die bewoners afdanken op straat en via de milieuparken. Deze secundaire grondstoffen en hergebruiksvoorwerpen worden opgeslagen. Dat gebeurt tot er voldoende massa is om naar afnemers te vervoeren. De locatie is tijdelijk. Daarom kan deze proeftuin mogelijk in de toekomst onderdeel worden van de gebiedsontwikkeling. De proeftuin wordt dan een circulaire hub.

Materiaaldepot Reyerood/ Hergebruik betonstraatstenen

Voorjaar 2025 heeft de gemeente in Reyerood een eerste straat heringericht met machinaal gelegde, hergebruikte betonstraatstenen uit dezelfde wijk. De gemeente doet dit in steeds meer straten in de stad.

Bokashi

De gemeente past het gebruik van de bodemverbeteraar Bokashi (gefermenteerd blad van Rotterdamse bomen) toe op 4 extra plaatsen in de stad. De gemeente wil dit verder uitbreiden.

Retourbekersysteem

Per 1 juli 2025 werken enkele Rotterdamse evenementenorganisatoren met een [retourbekersysteem](#) om plastic afval van bakers te verminderen.

Biodiversiteit

De ambitie van het college om tijdens de huidige collegeperiode 40 hectare bijenlandschap te realiseren wordt eind 2025 behaald door omvorming van gazon naar kruiden- en bloemrijke grasvegetatie. Hierbij gaat de gemeente van intensief maaien naar 2 tot 3 keer per jaar maaien en afvoeren van maaisel. Het resultaat daarvan wordt door de tijd heen steeds meer zichtbaar en effectief. Vanaf 2026 werkt de gemeente verder aan het vormen van een aaneengesloten netwerk van bijenlandschap. Dit gebeurt op basis van de strategische aanpak volgens de methode Groene Cirkels. Deze methode is gericht op het versterken, behouden en verbeteren van de ecologische structuur voor wilde bijen.

Wijkbetrokkenheid en educatie

In 2025 vraagt de gemeente actieve Rotterdammers en stichtingen hoe zij in de wijken andere Rotterdammers en ondernemers kunnen betrekken bij het schoonhouden van hun wijk. De gemeente zet de bestaande activiteiten door met externe partijen, waaronder Opzoomer Mee. Met deze partijen bespreekt de gemeente hoe zij dit jaar meer Rotterdammers kan bereiken.

Bewoners lenen opruimmaterialen van de gemeente. De gemeente richtte 30 wijkhubs in als uitgiftepunt voor deze materialen. Rotterdammers kunnen ook een container adopteren. Dit was al langer mogelijk, maar vanaf 2025 betreft de gemeente hen actief bij het schoon houden van de omgeving. Medio 2025 zijn er 1400 containeradoptanten in Rotterdam.

De gemeente heeft een uitgebreid educatieprogramma voor een schonere stad. Het programma bevat workshops, activiteiten, voorstellingen, gastlessen en excursies. Het richt zich op leerlingen van basisscholen en het middelbaar onderwijs, studenten en volwassenen. Het aanbod omvat lessen over afval en prikactiviteiten met cursisten van NL-training (combinatie taalles en inhoud). Hiermee bereikt de gemeente een nieuwe doelgroep.

De gemeente zet deze aanpak in 2026 voort door de positieve resultaten.

Lachgascilinders

Sinds januari 2023 valt lachgas onder de Opiumwet. Sindsdien dumpen gebruikers de lachgascilinders in grote hoeveelheden in parken, bosschages, op straat en in afvalcontainers. De gevolgen, risico's en extra kosten zijn groot. Sinds 1 augustus 2023 neemt de gemeente lachgascilinders in bij de milieuparken. De gemeente zet in 2025 reguliere milieucontroleurs en medewerkers van Schone Stad in om de vele gedumpte lachgascilinders in de buitenruimte op te ruimen. Een gespecialiseerd bedrijf ondersteunt hen hierbij. Dit heeft minder meldingen en sneller opruimen van de cilinders op straat opgeleverd. Daarom wordt deze werkwijze ook in 2026 voortgezet. Het aantal lachgascilinders in de buitenruimte blijft hoog, gemiddeld 800 per week.

Een emissieloos wagenpark

De doelstelling van een emissieloos wagenpark in 2030 ligt op schema. Per 1 juli 2025 waren de gemeentelijke personenwagens voor 100%*, de lichte bedrijfsvoertuigen voor 70% en de zware bedrijfsvoertuigen voor 27% emissieloos. De gemeente heeft de toegang tot de Zero Emissiezone voor Stadslogistiek per 1 juli 2025 geregeld voor het gemeentelijk wagenpark. Voor een aantal zware voertuigen is inmiddels ontheffing en/of vrijstelling (bijvoorbeeld omdat emissieloze voertuigen nog niet verkrijgbaar zijn).

*Op enkele hybride voertuigen na.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Beheer van de stad	- € 8.734
Schoonoffensief	- € 4.000
Baggerkosten	- € 2.000
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 2.734

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 36

Bestuurlijke hoofdlijnen

Beheren en onderhouden van de openbare ruimte

De gemeente gaat mee met de ritmes van de stad. Elke dag haalt de gemeente afval op, houdt toezicht en zorgt ervoor dat het water afgevoerd wordt, riolen werken, bomen groeien en de straten er goed bij liggen. Elk weekend zorgt de gemeente ervoor dat de stad na het uitgaan en het feesten weer snel schoon en veilig is. De werkzaamheden van de gemeente pieken in de seizoenen. 's Zomers is de gemeente aanwezig op de stranden en in de parken, in de herfst wordt blad geruimd en 's winters wordt op tijd gestrooid. Als het nodig is staat de gemeente paraat na stormschade, overstromingen of rellen. De gemeente zorgt met goed beheer dat de assets hun levensduur halen en op tijd worden vervangen. Elk vervangingsmoment is daarbij een kans voor vernieuwing. Circulair werken draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer en veerkrachtiger Rotterdam. Bij het uitvoeren van deze werkzaamheden wordt steeds meer gebruik gemaakt van emissieloze (werk)voertuigen.

Schoonhouden

De gemeente zorgt voor schone buurten. Een buurt zonder vuil op straat is een fijne buurt. Een schone en groene omgeving bevordert de verbinding met de wijk en draagt bij aan een veilige, diverse en toekomstbestendige leefomgeving. Twee van de grootste ergernissen van Rotterdammers zijn afval naast containers (naastplaatsingen) en zwerfafval. De gemeente:

- Neemt meer preventieve maatregelen om de stad schoon te houden.
- Pakt bewoners aan die er een rotzooi van maken.
- Investeert meer in het opruimen en ophalen van (zwerf)afval.

Extra aandacht ligt daarbij op de 20 wijken die het slechtst scoren op de beeldmeetlat van naastplaatsingen (de CROW-methodiek). Deze wijken moeten op deze meetlat gemiddeld een 5 procentpunt betere score laten zien in 2026.

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen

In de vastgestelde Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 is voor alle objecten in de openbare buitenruimte berekend hoeveel geld er nodig is om de bestaande openbare ruimte veilig en beschikbaar te beheren en te onderhouden. Er zijn stapsgewijs extra exploitatiemiddelen toegekend omdat de Rotterdamse wegen en voetpaden, groen en parken en speelplekken extra aandacht nodig hebben. In de periode van 2025-2027 is er niet genoeg budget om al het benodigde onderhoud uit te voeren. Dit vereist dat er keuzes worden gemaakt om bepaald onderhoud niet te doen of uit te stellen. Dit zullen inwoners soms ook merken in de openbare ruimte van de stad.

Rotterdams WeerWoord/ Gemeentelijk Rioleringsplan

In juni 2023 is het programmakader Rotterdams WeerWoord 2030 vastgesteld. In het Programmakader en de bijbehorende Uitvoeringsagenda 2023-2026 zijn de inspanningen beschreven die nodig zijn om Rotterdam aan te passen aan de effecten van klimaatverandering. Daarnaast biedt het programmakader praktische richtlijnen en oplossingen voor de klimaatuitdagingen, opgedeeld per wijk. De inspanningen richten zich voornamelijk op meekoppelen van klimaatmaatregelen met al lopende ingrepen en projecten in Rotterdam zowel in de buitenruimte als in de bebouwde omgeving.

In 2025 is gewerkt aan de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en het Rotterdams WeerWoord tot een water- en klimaatadaptatieprogramma (WKP) dat naar verwachting eind 2025 zal worden vastgesteld (GRP 2021-2025 is verlengd t/m december 2026). De ontwikkeling van de rioolheffing vanaf 2027 zal na de verkiezingen worden voorgelegd aan de Rotterdamse raad.

Het Water- en Klimaatprogramma (WKP) is het beleidsmatige en financiële kader voor het uitvoeren van de gemeentelijke zorgplichten (taken) op het gebied van stedelijk waterbeheer. Het programma gaat verder dan alleen het beheren van rioolstelsels: het vormt een integrale aanpak om Rotterdam toekomstbestendig en klimaatadaptief te maken. Binnen het WKP worden de drie wettelijke watertaken uitgewerkt: het inzamelen en transporteren van afvalwater, en de zorg voor hemel- en grondwater. Tegelijkertijd geeft het programma invulling aan klimaatadaptatie, met aandacht voor hitte, droogte, bodemdaling, extreme neerslag en overstromingen.

Een klimaatadaptieve aanpak in combinatie met vergroening krijgt in steeds meer buitenruimteprojecten vorm. Een groot deel van deze projecten wordt uitgevoerd in 'stenige' stadswijken, omdat daar de klimaatopgave het grootst is. De ondersteuning van Rotterdammers om zelf klimaatadaptief te kunnen handelen met bijvoorbeeld de subsidieregeling klimaatadaptatie en de Tegeltaxi is ook dit jaar weer beschikbaar. De

Groene en Gezonde Wijkaanpak is in steeds meer wijken aanwezig met een netwerk van actieve bewoners en klimaatambassadeurs om in de wijken waar dat hard nodig is een actief netwerk op te bouwen dat klimaatadaptief handelt en de buurt samen vergroent. Dit is onderdeel van de Groen Agenda met nog meer deelnemende partners.

Samen

Het beheer van de stad is niet alleen een zaak van en voor de gemeente. Samen met bewoners en ondernemers houden we buurten, pleinen en parken nog schoner. In de wijken werkt de gemeente samen met bewoners en wijkraden. In de hoofdstructuren is er samenwerking met partners zoals de waterschappen, Waterbedrijf Evides en netbeheerder Stedin.

Begroting 2026

Doel: Schone en circulaire stad

Paginanummer in website: 37

Doel: Schone en circulaire stad

Wat willen we bereiken?

In 2050 wil Rotterdam een afvalvrije en grondstoffenrijke stad zijn. Om dat te bereiken informeert, stimuleert en faciliteert de gemeente haar inwoners om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden. De gemeente maakt stapsgewijs de omschakeling van een lineaire naar een circulaire economie. Rotterdam Circulair draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer, economisch veerkrachtiger, gezonder en schoner Rotterdam. De gemeente wil een zichtbaar schone stad voor haar inwoners. De overlast door plaagdieren houdt de gemeente onder controle. Specifiek voor ratten is er een gebiedsgerichte aanpak. Met het oog op het klimaat en de volksgezondheid is het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 zonder uitstoot.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2050 moet Rotterdam een stad zijn zonder afval. Om dat te bereiken informeert, stimuleert en faciliteert de gemeente haar inwoners om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden en zo de hoeveelheid restafval te verminderen. In de [Grondstoffennota](#) staan de maatregelen om dit te stimuleren. Denk hierbij aan gebiedsgerichte communicatie-campagnes, de uitbreiding van gfe-wijkcontainers in hoogbouw, pop-up-milieuparken enz.
- Het herijkte [Programmaplan Rotterdam Circulair | Rotterdam Circulair 2023-2026](#) wordt uitgevoerd. De gemeente zoekt manieren om slimmer en duurzamer met grondstoffen en materialen om te gaan. Door minder grondstoffen te gebruiken en deze beter, langer en opnieuw toe te passen, werkt de gemeente toe naar een volledig circulaire economie in 2050. Dit draagt bij aan een groener en duurzamer Rotterdam. En aan een stad die gezonder en schoner is, en economisch veerkrachtiger.
- Voortzetting van de aanpak van zwerfafval. De inzet is gericht op een gemiddelde van 90% B-schoonniveau of hoger, volgens de CROW-methodiek.
 - De gemeente zet de reinigingsteams vaker in, stadsbreed en óók in het weekend.
 - Deze zogenaamde 'runners' gaan elke dag 's ochtends vroeg de wijk in om, los van meldingen in de buitenruimte (MeldR), naastplaatsingen weg te halen.
 - De gemeente plaatst bij de in- en uitgangen van parken en stranden op piekmomenten grote containers.
 - Er worden afspraken gemaakt met restaurants en de markten om te voorkomen dat etensresten op straat belanden en zodoende plaagdieren aantrekken.
- De gemeente wil naastplaatsingen sneller opruimen, met een verhoogde inzet in de 20 wijken die volgens de CROW-methodiek het slechtst scoren (collegetarget). Dit doet de gemeente onder andere door integrale NietRnaast-teams in te zetten, maar ook door vaker en strenger te handhaven. Een deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid tot toezichthouder zodat zij kunnen optreden bij een naastplaatsing. Een ander deel van de reinigingsmedewerkers is opgeleid om mee te helpen bij het opruimen van lachgascilinders.
- De gemeente maakt meer gebruik van technieken die het gedrag beïnvloeden rondom wijkcontainers (nudging). Ook experimenteert de gemeente met digitale middelen om vuil beter te herkennen; dit leidt tot efficiënter ophalen van het vuil.
- De gemeente streeft naar een schone stad én dat de bewoners de stad als schoon ervaren door acties en uitvoering van de interventies uit de [Nota SamenschoonR](#). Inmiddels zijn alle acties uitgezet.
- Vergroting van de bewustwording van en kennis over dierenwelzijn. Voortzetting van de acties uit de geactualiseerde [Nota Dierenwelzijn 2023-2026](#). Daarbij zet de gemeente in op gecombineerde acties in overlappende beleidsvelden, zoals biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.
- Gebiedsgerichte inzet van plaagdierbeheersing gebeurt samen met andere partijen, zoals woningbouwcorporaties en groenbeheerders, die onmisbaar zijn in de aanpak van (ratten)overlast. De plaagdierbeheersers krijgen steeds meer een adviserende rol en zijn aanspreekpunt in hun wijk voor alle betrokken partners. Bestrijding is nog steeds een onderdeel van de aanpak, maar preventie en omgevingsmanagement staan bovenaan.
- Doel is het gemeentelijk wagenpark in 2030 emissieloos. De gemeente ligt goed op schema. Met deze verduurzaming geeft de gemeente het goede voorbeeld en stimuleert de markt voor elektrisch rijden. Hierbij is kennisdeling met bedrijven, andere overheden en leveranciers van voertuigen van groot belang. Helaas is in toenemende mate sprake van netcongestie, de gemeente brengt dit momenteel in kaart.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Collegetarget verminderen naastplaatsingen en zwerfafval: Gemiddeld 5 procentpunt stijging over de 20 slechtst scorende wijken naastplaatsingen en zwerfafval niveau B of hoger	79,77%	82,49%	80,59%	83,86%	per 1 aug 82,67%	83,86%			
Restafval per inwoner per jaar	264 kg	260 kg	262 kg	zie toelichting		240 kg			
Schoon CROW-indicator	91%	90,45%	89,71%	90%	1.7.24 1.7.25:	90%			
90% niveau B of hoger					89,42%				
100 pop-up milieuparken	86	120	124	100	per 1 aug 66	100			

Toelichting indicatoren

Naastplaatsingen en zwerfafval

De realisatie is het gemiddelde van de scores op naastplaatsingen en zwerfafval. Aan beide wordt een gelijk gewicht toegekend. De 20 slechtst scorende wijken zijn benoemd op basis van hun scores over 2021 (nulmeting). De realisatie per 1 augustus 2025 is 82,67%.

De verwachting is dat de gemeente de doelstelling voor verwijdering van naastplaatsingen behaalt. Ondanks de flinke inspanningen van de afgelopen periode is het de vraag of de gemeente de doelstelling voor het verwijderen van zwerfafval eveneens gaat behalen. Omdat het hier om een gemiddelde van beide scores gaat zal het collegetarget wel gehaald worden. Het college heeft rond de zomer van 2025 een Schoonoffensief gelanceerd. Daarnaast zijn de interventies in de Nota SamenschoonR 2023 - 2026 inmiddels allemaal gestart. De verwachting is dat deze inzet de resultaten in de buitenruimte positief beïnvloeden. Het gaat bij de interventies om wijkgerichte maatregelen, zoals extra publieksvoorlichting, nudging, aandacht voor leenvervoer, meer kasten voor afvalknijpers, werving van meer containeradoptanten, promotie van het gebruik van schoonmaakpakketten, enzovoorts.

Restafval per inwoner

Het huishoudelijk restafval is het totaal aan ongescheiden fijn en grof restafval per inwoner per jaar. De doelstelling, maximaal 240 kilogram restafval per inwoner in 2026, is opgenomen in de Grondstoffennota 2023-2026. In de jaarlijkse voortgangsrapportage van de Grondstoffennota staat de realisatie van het voorgaande jaar. In 2024 was dat 262 kg. In de voortgangsrapportage 2025 (1e kwartaal 2026) rapporteert de gemeente het resultaat over 2025.

Zowel in 2025 als in 2026 zet de gemeente flink in op het gescheiden inzamelen van groente, fruit en etensresten (gfe) bij huishoudens in de hoogbouw en op projecten die bijdragen aan het verminderen van de hoeveelheid restafval. Zo valt nog veel winst te behalen bij een betere afvalscheiding door Rotterdammers van glas, papier en karton en textiel. Met wijkgerichte communicatiecampagnes gericht op één grondstofstroom geeft de gemeente de juiste informatie en praktische tips om het scheiden van afval zo eenvoudig mogelijk te maken, hierbij gaat de gemeente ook het persoonlijk gesprek aan met de bewoners. De keuze voor de wijken waarin de campagnes plaatsvinden is gebaseerd op data-analyse. De resultaten van de campagnes worden gemonitord, zowel tijdens als na afloop van de campagnes.

Delfshaven is in de eerste helft van 2025 voorzien van 450 gfe-containers waarmee alle bewoners die in gestapelde bouw wonen nu groente-, fruit- en etensresten kunnen scheiden. In 2026 is het streven om in totaal 770 gfe-wijkcontainers in Noord, Rozenburg, Hoogvliet en in Charlois te plaatsen. Daarnaast gaat de gemeente gericht communiceren naar de laagbouwhuishoudens. Het doel is om bewoners die vooral tuinafval scheiden, ook te stimuleren om groente-, fruit- en etensresten te scheiden.

Vanaf 2023 bestaat de mogelijkheid matrassen gescheiden in te zamelen. De gemeente is gestart aan de noordkant van de stad. Dit bleek een groot succes. Deze inzameling vindt inmiddels in de hele stad plaats en zal ook in 2026 voortgezet worden.

Om de bereikbaarheid van de milieuparken te vergroten, kunnen Rotterdammers een aanhangwagen of elektrische bakfiets lenen om grof afval en herbruikbare goederen naar een milieupark te brengen. Hiervan maken bewoners goed gebruik. De gemeente gaat ook in 2026 vaker aandacht besteden aan het leenvervoer bij pop-up milieuparken en bij opruimacties in de wijk. Dit om meer bewoners te stimuleren hun (grof)afval en herbruikbare goederen zelf naar een milieupark te brengen.

Beeldkwaliteit Schoon

Sinds 2019 gebruikt de gemeente Rotterdam de landelijke CROW Beeldsystematiek om de kwaliteit van de openbare buitenruimte te monitoren. Voor 'schoon' meet de gemeente volgens de standaardset beeldmeetlatten en meetmethoden uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. De gemeente sluit ook zo veel mogelijk aan bij deze landelijke standaard bij het bepalen van meetlocaties en indelen van gebieden. Door het fijne zwerfafval (zoals sigarettenpeuken) extra aan te pakken, verwacht de gemeente de norm van 90% B of hoger te behalen dit jaar.

De score van 89,42% gaat uit van de scores van het hele jaar ervoor, dus van 1 juli 2024 tot 1 juli 2025.

Pop-up-milieuparken

De gemeente streeft in 2026 naar het organiseren van minimaal 100 pop-up-milieuparken. Op basis van de realisatie in voorgaande jaren verwacht de gemeente de doelstelling van minimaal 100 pop-up-milieuparken te behalen. De gemeente ontwikkelt de pop-up-milieuparken verder en onderzoekt of een herbestemming van spullen en materialen een mogelijkheid is.

Begroting 2026

Doel: Veilige en beschikbare buitenruimte

Paginanummer in website: 38

Doel: Veilige en beschikbare buitenruimte

Wat willen we bereiken?

Een buitenruimte die veilig is en waarvan bewoners gebruik kunnen maken. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen eens per 4 jaar een [nota vervangingsinvesteringen](#) en een nota onderhoud kapitaalgoederen op. Eens per 5 jaar schrijven we het gemeentelijk rioleringsplan ([s20bb016815_1_39408_tds\(notubiz.nl\)](#)). Begin 2024 is de nota onderhoud kapitaalgoederen (2023-2027) vastgesteld door de Raad ([Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksporaal](#)).
- Het (vervangings-)onderhoud voeren we op tijd uit op basis van de vastgestelde nota's en het GRP. Hierbij nemen we de thema's circulair, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en participatie zoveel mogelijk mee.
- We onderhouden ons areaal (gebied) groen op een gemiddelde beeldkwaliteit van 90% B. Onze verharding onderhouden we met een technische kwaliteit van 85% B. We gebruiken hiervoor de normen van de CROW-methodiek.
- In 4 jaar gaan we 40 hectare bijenlandschap realiseren. Hiermee voegen we bijna 10% areaal toe aan het bestaande bloem- en kruidenrijk graslandschap in de stad.
- We voeren het dagelijks beheer uit van de publieke (buiten-)ruimte en doen periodieke inspecties.
- Ontpofbare oorlogsresten brengen we in kaart. Waar ontpofbare oorlogsresten een gevaar vormen, laat de gemeente ze ruimen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beschikbaarheid van de vitale infrastructuur op bruggen en tunnels bedraagt minimaal 95% (Erasmusbrug).		97,25%	96%	Minimaal 95%	99%	Minimaal 95%			
Straatverlichting werkt voor minimaal 95% (conform landelijke norm).		96%	97%	Minimaal 95%	98%	Minimaal 95%			
Onderhoud groen heeft een gemiddelde beeldkwaliteit van 90% B.		88,5%	89%	Gemiddelde beeldkwaliteit 90% B	92%	Gemiddelde beeldkwaliteit 90% B			

Onderhoud verharding heeft een gemiddelde technische kwaliteit van 85% B.		84,2%	84,8%	Gemiddelde technische kwaliteit 85% B	wordt bekend bij jaarstukken 2025	Gemiddelde technische kwaliteit 85% B			
Aantal hectare bijenlandschap totaal in deze periode toegevoegd.		13,8	20	20	40	5			

Toelichting indicatoren

Beschikbaarheid van de vitale infrastructuur op bruggen

De beschikbaarheid van de Erasmusbrug voldoet aan de gestelde 95%. In 2025 zijn de laatste schilderwerkzaamheden aan de Erasmusbrug afgerond. De relingen zijn geschilderd, slijtlagen en de geleidewerken voor de scheepvaart en de tuiendempers zijn hersteld of schoongemaakt. In 2026 zal de slijtlaag wegdek (auto) westelijk deel worden vervangen. Op termijn is de hydrauliek toe aan vervanging en revisie.

Dit geldt voor meerdere bruggen in Rotterdam. Daarom werkt de gemeente aan een grootschalig bruggenprogramma Open/Dicht om de beweegbare bruggen en sluizen de komende jaren van het benodigde onderhoud te voorzien en toekomstbestendig te maken. Met een areaal van meer dan 50 beweegbare bruggen en sluizen is een programmatische aanpak noodzakelijk voor efficiënt en effectief beheer. Ondertussen gaat het geplande onderhoud gewoon door.

Straatverlichting

De landelijke norm voor straatverlichting is minimaal 95%. Hieraan voldoet Rotterdam. De lichtmasten zijn aangesloten op de kabels van STEDIN.

Onderhoud groen

De gemeente hanteert de CROW-richtlijn om de beeldkwaliteit van het groen in de buitenruimte te meten. Deze richtlijn kent 5 niveaus van zeer goed naar slecht: A+, A, B, C en D. De ambitie van de gemeente is om minimaal 90% van het areaal aan beeldkwaliteit niveau B te laten voldoen.

In 2024 voldeed 89% van het areaal groen aan beeldkwaliteit niveau B. In het eerste kwartaal van 2025 betrof de score 92%. Het realiseren van het ambitieniveau is een flinke uitdaging. Het natuurlijker beheren van het groen gericht op het bevorderen van biodiversiteit, kan leiden tot een iets minder 'strak' beeld volgens het onderhoudsbeeld van de CROW-meetsystematiek.

Om aan beide ambities te voldoen, startte in 2023 een overleg met het kennisinstituut CROW. Het doel was een mogelijk nieuwe meetmethode voor de kwaliteit van het groenonderhoud. Het CROW heeft besloten om de geldende CROW-meetsystematiek (KOR 2023) niet te wijzigen voor de biodiversiteit. Op basis van de gemaakte keuzes stelt CROW wel een handreiking Biodiversiteit op als aanvulling op de KOR 2023.

Ook voor 2025 streeft Rotterdam naar een 'groenbeeld' van minimaal 90% B-kwaliteit.

Onderhoud verharding

Er is halverwege 2025 geen update van de score technische kwaliteit onderhoud verharding bekend. Dat komt door de meetmethode, waarbij de gemeente jaarlijks 50% van alle verharding inspecteert. De inspectie van 2025 loopt nog. In de jaarrekening 2025 wordt een nieuwe score gerapporteerd, gebaseerd op inspecties uit 2024 en 2025.

In de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 (NKG) is voor de financiën voor het onderhoud en beheer van wegen een groeimodel opgenomen. Hierdoor is er in de eerste jaren van deze periode nog geen kwaliteitsverbetering te zien. De gemeente heeft in deze jaren van de NKG nog onvoldoende middelen beschikbaar ten opzichte van het bedrag dat nodig is voor beheer en onderhoud voor verharding. Daarmee is een gelijkblijvende technische kwaliteit van 85%B voor onderhoud verharding in 2026 het maximaal haalbare.

Aantal hectare bijenlandschap

De ambitie van het college is om tijdens de huidige collegeperiode 40 hectare bijenlandschap te realiseren door omzetting van de bestaande grasvegetaties. De strategische aanpak volgens de methode Groene Cirkels blijft gericht op het versterken, behouden en verbeteren van de ecologische structuur voor wilde bijen. De gemeente verandert gazons om te zorgen voor voedsel voor bijen en creëert diverse verblijfs- en nestplaatsen die onderling verbonden zijn.

De gemeente ligt op koers om de collegedoelstelling (40 hectare in 4 jaar) te realiseren. Naar verwachting wordt in 2025 de geplande 20 hectare extra bijenlint toegevoegd aan het areaal zodat we op 40 hectare totaal komen in deze collegeperiode. In 2026 vindt nog een beperkte omvorming naar bijenlandschap plaats.

Begroting 2026

Doel: Prettige leefomgeving

Paginnummer in website: 39

Doel: Prettige leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We initiëren 50 aansprekende klimaatadaptieve projecten in de openbare buitenruimte waarbij we onder andere groen en/of bomen toevoegen en buffers voor regenwater aanleggen. Dit beperkt hittestress, droogte en regenwateroverlast. De projecten worden waar mogelijk gekoppeld aan het (riool-)vervangingsprogramma.
- Groot onderhoud aan en vervangingen van areaal wordt zoveel mogelijk gecombineerd en integraal uitgevoerd teneinde de overlast tot een minimum te beperken.
- Bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken en recreatiegebieden wordt ingezet op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen.
- We realiseren jaarlijks 10 extra watertappunten en 50 extra bankjes.
- We investeren in de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mindervalide Rotterdammers. Dit doen we door slecht toegankelijke plekken in de buitenruimte aan te pakken.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Het realiseren van totaal 50 klimaatadaptieve projecten	2	11	30	20	43	7		
Aantal extra geplaatste bankjes	77	92	50	24	50			
Aantal extra geplaatste watertappunten	10	10	10	8	10			

Toelichting indicatoren

Het realiseren van 50 klimaat adaptieve projecten

De gemeente maakt wijken groener, klimaatadaptiever en meer biodivers door extra groen en waterbergingen toe te voegen aan lopende buitenruimteprojecten, zoals rioleringsprojecten. Het doel is om in deze collegeperiode 50 projecten groener, klimaatadaptiever en meer biodivers uit te voeren. Dit gebeurt ook bij 15 pleinen. Eind 2025 waren in totaal 20 klimaatadaptieve projecten en 9 pleinen afgerond. Daarnaast zijn voldoende projecten in voorbereiding of in uitvoering om de gestelde doelstelling te behalen. Bij veel projecten is vertraging ontstaan. Tegenwoordig duurt de voorbereiding van de uitvoering van buitenruimteprojecten maanden langer doordat er meerdere partijen bij betrokken zijn en daardoor zijn niet alle projecten in 2026 gereed. Een aantal projecten loopt door in 2027. Deze budgetten zijn gereserveerd.

Aantal extra geplaatste bankjes

De gemeente plaatst in deze collegeperiode 50 extra banken in de buitenruimte per jaar. De verwachting is dat dit ook in 2026 gebeurt.

Aantal extra geplaatste watertappunten

De gemeente plaatst in deze collegeperiode 10 extra watertappunten per jaar. In 2025 zijn via de wijkactieplannen 8 watertappunten geplaatst. Evides is de uitvoerende partij voor de watertappunten. De doorlooptijd tot uitvoering is minimaal 20 weken. De kosten (aanleg en beheer en onderhoud) voor watertappunten die Evides aan ons doorrekent zijn de afgelopen jaren verdrievoudigd. Evides rechtvaardigt dit doordat de aanleg en onderhoud van de watertappunten aanzienlijk meer kost dan eerder was ingeschat. Het nieuwe tarief is kostendekkend zoals wettelijk van Evides verwacht wordt.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 40

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Beheer van de stad draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 6. Schoon water en sanitair
- 9. Industrie, innovatie en infrastructuur
- 12. Verantwoorde consumptie en productie
- 13. Klimaatactie
- 14. Leven in het water
- 15. Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 41

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Lichtmastvervanging project

Het vervangingsprogramma van de lichtmasten verloopt volgens planning. In 2026 gaat de gemeente verder met het vervangen van de lichtmasten in de gebieden. De verwachting is dat we in 2026 4.000 lichtmasten vervangen. Aandachtspunt zijn de stijgende kosten voor materialen en aannemers vanwege inflatie.

Assetgroep openbare verlichting

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
17.430	0	17.430	8.457	4.486	4.487	0	0	0

Vervoer en Materieel 2023-2026

Dit project gaat over de jaarlijkse investering van ca. € 25 mln voor de aanschaf van (duurzame) bedrijfsvoertuigen. De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame vervoersmiddelen in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. De meerkosten door de overgang naar emissieloze (werk)voertuigen maken geen onderdeel uit van de ca. € 25 mln, maar besloten is deze in 2023, 2024 en ten dele in 2025 te dekken vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten. De gemeente heeft iets vertraging opgelopen met geplande investeringen vanwege nieuwe aanbestedingen. Dit wordt naar verwachting in 2026 weer ingelopen.

Als het Duurzaamheidstransitiebudget niet meer voorhanden is, zullen de duurdere emissieloze voertuigen uit de reguliere middelen gedekt moeten worden. Op dit moment wordt het meerjarig verloop in beeld gebracht. De gemeente brengt de impact hiervan op de toekomstige begrotingen van de afdelingen met veel (werk)voertuigen vanaf 2026 en verder in beeld. Uiteraard wordt scherp gekeken of en in welke mate de meerkosten zo laag mogelijk gehouden kunnen worden.

Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
109.300	0	109.300	44.141	16.000	28.650	20.509	0	0

Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) biedt een overzicht van de ontwikkelingen in het stedelijk watersysteem van Rotterdam. Kortgezegd bestaat dit systeem uit een samenhangend geheel van het rioolstelsel, de buitenruimte en het oppervlaktewatersysteem. Het onderhoud en beheer van dit systeem betaalt de gemeente uit de exploitatiemiddelen. Vervanging en renovatie van dit systeem betaalt de gemeente uit investeringskredieten: het investeringskrediet Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 en het krediet Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. Het streven is om in 5 jaar tijd circa 200 km riool te vervangen. De laatste jaren is het erg lastig gebleken om dit streven waar te maken. Het oppakken van rioolwerkzaamheden samen met andere onderhoudsprojecten van de gemeente en andere stakeholders vraagt meer voorbereidingstijd dan gedacht. Hierbij speelt ook de energietransitie een rol. Verantwoording volgt jaarlijks in de Voortgangsrapportage GRP.

In 2025 is gewerkt aan de integratie van het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Rotterdams WeerWoord tot een water- en klimaatadaptatieprogramma (WKP) dat naar verwachting eind 2025 zal worden vastgesteld (GRP 2021-2025 is verlengd t/m december 2026). De ontwikkeling van de rioolheffing van 2027 en verder wordt na de verkiezingen voorgelegd aan de Rotterdamse raad.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 en Vervanging vrijverval riolen 2021-2025

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
133.352	0	133.352	68.305	37.000	28.047	0	0	0
265.900	0	265.900	150.622	48.000	67.278	0	0	0

CO²-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED

De gemeente streeft naar zuinige en duurzame openbare verlichting. Daarom gaat de straatverlichting volledig over op LED. Er komt een nieuw telemanagementsysteem. Dit systeem stelt de gemeente in staat om storingen zo snel te signaleren, dat hierbij geen burgermelding meer nodig is. Met de overgang naar LED wordt ca. 30% energie bespaard ten opzichte van het huidige verbruik. Hiermee levert de gemeente een bijdrage aan de energietransitie. De vervanging gebeurt in stappen, wijk voor wijk.

Voortgang

Het LED-transitieproject loopt van 2020 tot en met 2025 met een uitloop naar 2026. Tot nu toe zijn er 97.00 armaturen vervangen (van de totaal 106.000). De vervanging in 2025 is vertraagd door een tekort aan materialen. Dit is opgelost door een nieuw bestek. De resterende "specials" armaturen zijn deels aanbesteed, en worden deels na de zomer van 2025 aanbesteed. Hiervoor is per object een beschrijving nodig. Dit vraagt om maatwerk en veel inzet. Zodra deze materialen binnen zijn worden ze geplaatst. Door de complexiteit van deze specials loopt de planning uit naar eind 2026.

CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar led

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
51.000	0	51.000	38.952	2.300	6.000	3.748	0	0

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Beheer van de stad	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Beheer van de stad	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Renovatie Maastunnel toegangsgebouwen en bijbehoren	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Nieuwe investeringen - Beheer van de stad	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Beheer van de stad	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Renovatie Maastunnel toegangsgebouwen en bijbehoren	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.070	4.000	15.000	9.070		
Kapitaallasten					1.627	1.603
Doel krediet: Inspecties van interne en externedeskundigen tonen aan dat de Maastunneltoegangsgebouwen gerenoveerd moeten worden.						
Cat: L						
TOTAAL	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 42

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer van de stad		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Schoonoffensief	Intensivering	-4.000	-0	-0	-0	-0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-1.024	-1.277	-3.562	-3.503
Baggerkosten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.000	-	-	-	-
Beprijzen van tijdelijke verkeersmaatregelen (TVM)	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Bommenregeling	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-307	-	-	-	-
Lokale lasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Doorbelasten reinigingskosten grote evenementen	Ramingsbijstelling vermijdbaar	-0	-0	-0	-0	-0
Lagere vergoeding aanpak en preventie zwerfafval	Ramingsbijstelling vermijdbaar	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	Reserves	28	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	845	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-1.859	-2.987	-3.425	-3.644	-3.571
Bommenregeling	Taakmutatie	-1.194	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-247	-11.969	-12.531	-12.770	-12.924
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Beheer van de stad		-8.734	-15.981	-17.233	-19.976	-19.999

Toelichting financiële bijstellingen

Schoonoffensief

In 2025 wordt €4 mln beschikbaar gesteld om extra capaciteit in te zetten voor een opgeruimde en schone stad. Dit is het schoonoffensief en wordt uitgevoerd in de wijken en op de plekken in Rotterdam die het meest gebruikt worden.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om 2 redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de [paragraaf Investeringsmotor](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Baggerkosten

De gemeente Rotterdam heeft de wettelijke verplichting om de watergangen te baggeren. En de gemeente heeft ook de plicht om van de waterschappen bagger te ontvangen. Het baggerproces is door de verscheidenheid aan variabelen complex. Daardoor varieert de hoeveelheid te verwerken bagger. Niet baggeren is geen reële optie, omdat de gemeente daarmee niet voldoet aan regelgeving en afspraken met waterschappen. Ook kan de veiligheid in het geding komen, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. In 2025 vallen de kosten voor het baggeren hoger uit dan geraamd.

Beprijzen van tijdelijke verkeersmaatregelen (TVM)

Het beprijzen van tijdelijke verkeersmaatregelen blijkt complexer dan verwacht en zal daardoor niet worden ingevoerd in 2026. De extra baten die gekoppeld zijn aan het beprijzen worden niet gerealiseerd in 2026. Het wegvallen van deze baten worden in de begroting gecompenseerd.

Bommenregeling

De kosten voor het ruimen van ontplofbare oorlogsresten worden in 2025 geraamd op € 828.000. In overeenstemming met de bommenregeling financiert de gemeente 32% (€ 249.000 + € 58.000 onkosten). Het Rijk vergoedt het restant.

Lokale lasten

Op basis van historische en recente gegevens zijn de lokale lasten geactualiseerd. De bijstellingen voor 2025 tot en met 2029 over de geraamde baten en lasten zijn daardoor saldoneutraal. Het gaat om de volgende lokale lasten:

- Leges leidingen: een bijstelling van -€ 896.000 structureel
- Lijkbezorgingsrechten: een bijstelling van -€ 197.000 structureel
- Afvalstoffenheffing: een bijstelling van € 2,0 mln structureel
- Rioolheffing: een bijstelling van € 2,5 mln in 2025 tot € 6,5 mln in 2029

Doorbelasten reinigingskosten bij grote evenementen

In 2023 heeft het college besloten om de organisatoren van enkele grote evenementen in de stad te laten betalen voor de schoonmaakwerkzaamheden. De oorspronkelijke doelstelling wordt meerjarig bijgesteld waarbij minder inzet nodig is vanuit de gemeente. Dit is een meer toekomstbestendig model waarbij het streven is: minder afval en uiteindelijk een afvalvrije stad in 2050. Hierdoor worden de baten en lasten bijgesteld in de begroting.

Lagere vergoeding aanpak en preventie zwerfafval

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) heeft de vergoeding voor de aanpak en preventie van zwerfafval veranderd. Hierdoor is de vergoeding voor de gemeente Rotterdam lager; in de begroting zijn de baten en lasten verlaagd met € 336.000.

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

De maatregelen ter bestrijding van blauwalg in de Kralingse Plas zijn grotendeels afgerond. De laatste werkzaamheden vinden plaats in 2025. Een deel van de bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas valt vrij (€ 28.000). Deze middelen zijn niet meer nodig.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Aan het investeringsproject Bajonet wijk is een bijdrage van € 845.000 toegezegd voor het herinrichten van de buitenruimte. De financiële afwikkeling wordt in 2025 verwacht. Deze begrotingsmutatie betreft de vrijval van de bijdrage uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling en tegelijkertijd de dotatie aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor(RIM) ter dekking van de toekomstige kapitaallasten. De overheveling tussen bestemmingsreserves gaat via de exploitatie. De begrotingsbijstelling is per saldo € 0 op concernniveau (programma Beheer van de stad € 845.000 en programma Algemene middelen -€ 845.000).

Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

Om de lasten te laten landen op de juiste activiteit is de begrote onttrekking gecorrigeerd. Dit betreft een saldoneutrale bijstelling.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Door reguliere straatverlichting te vervangen voor Led-verlichting wordt de CO2-uitstoot verlaagd. Voor de dekking van de kapitaallasten voor deze investering zijn bedragen aan de bestemmingsreserve onttrokken (-€ 1,9 mln in 2025 tot -€ 3,6 mln in 2029).

Bommenregeling

Voor de financiële afwikkeling van de kosten, voor het ruimen van ontplofbare oorlogsresten, heeft het Rijk via de algemene uitkering een bedrag toegekend van € 1,2 mln.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexatie: de budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#) (- € 11,8 mln in 2026 tot - € 12,7 mln in 2029).
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Beheer van de stad incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	302.163	313.929	319.750	321.339	322.251	324.119
Belastingen	106.948	114.762	122.770	123.574	124.378	125.180
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.309	1.722	3.297	3.297	3.297	3.297
Overige baten	6.357	6.070	5.406	5.406	5.406	5.406
Overige opbrengsten derden	184.548	191.375	188.277	189.063	189.171	190.237
Lasten exclusief reserves	528.320	536.988	551.568	564.063	570.970	572.724
Apparaatslasten	202.459	214.071	215.253	212.466	212.002	213.255
Inhuur	14.202	14.497	11.558	10.699	10.337	11.382
Overige apparaatslasten	6.426	7.533	7.803	7.814	7.712	7.919
Personeel	181.831	192.041	195.891	193.954	193.954	193.954
Overige verrekeningen	-13.600	-25.958	-27.733	-28.716	-28.716	-29.031
Overige verrekeningen	-13.600	-25.958	-27.733	-28.716	-28.716	-29.031
Programmalasten	339.461	348.875	364.048	380.313	387.684	388.501
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	218.912	221.533	222.930	227.835	235.925	239.336
Kapitaallasten	76.427	83.747	92.882	103.312	101.812	98.447
Overige programmalasten	43.235	42.462	47.288	48.218	49.000	49.771
Subsidies en inkomensoverdrachten	887	1.133	947	947	947	947
Saldo voor vpb en reserveringen	-226.157	-223.058	-231.818	-242.724	-248.719	-248.606
Vennootschapsbelasting	742	571	427	427	427	427
Saldo voor reserveringen	-226.899	-223.629	-232.244	-243.151	-249.146	-249.032
Reserves	8.129	21.920	5.035	0	0	0
Onttrekking reserves	8.029	9.079	5.035	0	0	0
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	1.497	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	48	43	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.282	2.146	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug	0	1.900	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	4.202	4.990	5.035	0	0	0
Vrijval reserves	100	12.841	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	100	228	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	1.658	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	0	10.955	0	0	0	0
Saldo	-218.769	-201.709	-227.209	-243.151	-249.146	-249.032

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan hoofdzakelijk uit inkomsten uit lokale lasten. Dat zijn heffingen voor het gebruik van gemeentelijke bezittingen en de levering van gemeentelijke diensten. De lokale lasten zijn onder andere rioolheffing, afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en leges gebruik van de weg. Daarnaast bestaan de baten uit reclameactiviteiten en leaseopbrengsten van vervoer en materieel.

Lasten

De lasten bestaan hoofdzakelijk uit kosten voor beheer en onderhoud van gemeentelijke bezittingen en kosten voor de levering van gemeentelijke diensten. Het gaat om afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, vervoer en materieel, wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, water, groen, riolen, gemalen en het ruimen van ontplofbare oorlogsresten.

Reserves

De volgende reserves zijn opgenomen onder het programma Beheer van de Stad:

- bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing
- bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas
- bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug

Onder [reserves](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze reserves.

Meerjarig verloop

De belangrijkste mutaties:

- De lasten voor beheer en onderhoud nemen toe. Met de Nota Kapitaalgoederen is dit effect meerjarig verwerkt in de budgetten voor beheer en onderhoud.
- De lasten voor het onderhoud en het beheer van nieuw of veranderd gemeentelijk areaal worden jaarlijks berekend en toegevoegd aan het onderhoudsbudget. Dit gebeurt zoals beschreven in de afdoening van de motie Sies 'Onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld'.
- Door verschuiving van middelen naar investeringen lopen de kapitaallasten meerjarig op.
- In 2025 zijn eenmalig vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget middelen overgeheveld naar de bestemmingsreserve RIM (Rotterdamse Investeringsmotor).

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Beheer van de stad/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Beheer van de stad	-201.709	-227.209	-243.151	-249.146	-249.032
0.8.c - Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	14.822	4.018	4.175	4.415	4.402
1.2.c - Openbare orde en veiligheid – Ontplofbare oorlogsresten	-1.498	-46	-46	-46	-46
2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer	-185.985	-200.272	-213.358	-217.962	-217.824
5.5.a - Cultureel erfgoed - Archeologie	-1.669	-1.743	-1.743	-1.743	-1.743
5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-60.829	-64.301	-68.412	-70.132	-70.023
7.2 - Riolering	19.071	18.997	19.083	19.094	19.094
7.3 - Afval - Grondstoffen	27.645	29.641	30.654	30.727	30.610
7.4.a - Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-1.969	-2.059	-2.059	-2.059	-2.059
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	-1.289	-1.272	-1.270	-1.267	-1.268
8.1.a - Ruimtelijke Ordening - Beheer	-10.008	-10.174	-10.174	-10.174	-10.174

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad			3	3	3	3	3
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing			3	3	3	3	3
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad	3	3	3	3	3		
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing	3	3	3	3	3		
Doel reserve:	Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	3	0	0	0	3	
	Begroting 2026	3	0	0	0	3	
	Raming 2027	3	0	0	0	3	
	Raming 2028	3	0	0	0	3	
	Raming 2029	3	0	0	0	3	
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad	3	3	3	3	3		
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	0	0	0	0	0		
Doel reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwembeklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 een budget toegekend van € 5 mln. In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2023niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	271	0	43	228	0	
	Begroting 2026	0	0	0	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Beheer van de stad	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Beheer van de stad		3	3	3	3	3
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug		0	0	0	0	0
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.900	0	1.900	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

De maatregelen ter bestrijding van blauwalg in de Kralingse Plas zijn grotendeels afgerond. De laatste werkzaamheden zijn in 2025. Een deel van de bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas valt vrij.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 43

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Grondstoffennota 2023-2026](#)
- [Programma Rotterdam Circulair 2023 – 2026 | Samen in actie voor een circulaire stad.](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Nota Samen SchoonR 2023 - 2026](#)
- [Nota Dierenwelzijn 2023-2026](#)
- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen ([Document RotterdamRaad - \[23bb008037\] Bijlage behorende bij 23bb008013 over Nota Kapitaalgoederen - iBabs Publieksportaal](#))
- [Nota Vervangingsinvesteringen](#)
- Gemeentelijk Rioleringsplan ([s20bb016815_1_39408_tds \(notubiz.nl\)](#)).
- [Meerjarenplan Vervoer & Materieel 2020-2023: Op weg naar een emissieloos wagenpark](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stedin Groep N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 44

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Met oog voor de Rotterdammers bouwen we de komende jaren samen met alle partners aan een aantrekkelijke en duurzame stad.'

Begroting 2026

Belastingen

Paginanummer in website: 45

Belastingen

Het programma Belastingen levert een bijdrage aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma omvat de opbrengsten van de gemeentelijke belastingen (o.a. onroerendezaakbelasting, roerendezaakbelasting en logiesbelasting), en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere het taxeren en waarderen, de heffing en inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Jaarlijkse aanslagoplegging

Begin 2025 ontvingen Rotterdamse huishoudens de jaarlijkse belastingaanslag voor gemeentelijke woonlasten. Dit is een belangrijk onderdeel van de aanslagoplegging. Op een gecombineerd aanslagbiljet ontvangt men de onroerendzaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor de onroerendzaakbelasting en de rioolheffing is de WOZ-waarde van de woning de maatstaf voor het tarief. De gemeente stelt jaarlijks de WOZ-waarde van iedere woning vast. Om ervoor te zorgen dat de gemeente de waardering van de woningen zorgvuldig uitvoert, kijkt de Waarderingskamer, mee. De Waarderingskamer is een onafhankelijke toezichthouder, die controleert of de gemeente de Wet waardering onroerende zaken goed uitvoert.

Innen

Nu het grootste deel van de jaarlijkse aanslagen is opgelegd, is ook de gebruikelijke toename te zien van inning van de opgelegde bedragen. Het grootste deel van de belastingplichtigen betaalt nog steeds op tijd en uit zichzelf de aanslagen. Bij parkeernaheffingen is een minder goed betaaldedrag te zien dan bij andere heffingen. Rotterdammers maken veel gebruik van gespreide betaling door automatische incasso of de handmatige betalingsregeling. Als een belastingplichtige moeite heeft om de belasting op tijd te betalen, maakt de gemeente in overleg individuele afspraken. Behalve met betalingsregelingen ondersteunt de gemeente bewoners en ondernemers ook door actieve doorverwijzing naar schuldhulpverlening. Dit doet de gemeente volgens de uitgangspunten van het keurmerk 'Geldzorgen bewuste organisatie' dat de gemeente Rotterdam in 2024 voor de 2e keer heeft ontvangen. Het doel is om verdere achterstanden en schulden te voorkomen.

De Nieuwe Hef

Het huidige belastingstelsel van de gemeente is na meer dan 15 jaar aan vervanging toe. Een nieuw stelsel garandeert de belastinginkomsten voor de komende jaren. Toewerken naar een nieuw stelsel doet de gemeente in het project De Nieuwe Hef. De aanbesteding is afgerond. De gemeente heeft een contract gesloten met Centric voor de applicatie Belasting heffen en met Gouw IT voor de applicatie Waarderen. De voorbereidingen voor de inrichting zijn gestart. De livegang van Centric is naar verwachting in november 2026. De livegang van Gouw IT in mei 2027. De gemeente informeert de gemeenteraad periodiek over de voortgang in de Monitor ICT Projecten.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Belastingen	€ 425
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 425

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 47

Bestuurlijke hoofdlijnen

We blijven Sociaal Incasseren

In de komende jaren houdt de gemeentelijke belastingdienst oog voor de menselijke gevolgen en zet zij zich in om het keurmerk 'Warm Incasseren' te behouden. Waar nodig maakt de gemeente maatwerkafspraken met belastingplichtigen, waarbij rekening wordt gehouden met hun financiële draagkracht. Dit alles gebeurt binnen de geldende wet- en regelgeving en noemen we sociaal incasseren.

Cruisebelasting

Tijdens de bestuursperiode 2022 tot 2026 voert de gemeente de cruisebelasting in voor passagiers van cruiseschepen. De komende tijd werkt de gemeente aan de voorbereiding van deze – voor Rotterdam – nieuwe belastingsoort. Vanaf 2025 start de gemeente met het opleggen van cruisebelasting.

Kadernota Lokale Lasten

Een toelichting op de gemeentelijke belastingensoorten staat in de paragraaf Lokale heffingen en in de kadernota Lokale Lasten 2022-2026.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 48

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Belastingen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 49

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 50

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Belastingen		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsysteem	Reserves	-0	-0	-0	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	425	14.541	14.475	14.672	14.795
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Belastingen		425	14.541	14.475	14.672	14.795

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsysteem

De gemeente bereidt zich voor op de vervanging van het verouderde belastingstelsysteem. Dit proces duurt enkele jaren. De onttrekking is geactualiseerd, van € 5,2 mln in 2025 tot € 2,5 mln in 2027. De onttrekking en de lasten worden beide bijgesteld, waardoor de bijstelling per saldo € 0 is.

Technische wijzigingen

Het gaat om diverse technische wijzigingen waaronder Kiezen voor Rotterdam en de indexering naar prijspeil 2026.

Overzicht baten en lasten

Saldo Belastingen incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	399.672	421.442	428.329	432.413	436.216	439.842
Belastingen	369.991	391.149	398.018	402.210	406.013	409.639
Bijdragen rijk en medeoverheden	344	171	171	171	171	171
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	29.335	30.122	30.139	30.032	30.032	30.032
Lasten exclusief reserves	20.330	23.019	22.355	21.796	18.439	18.478
Apparaatslasten	24.313	26.220	25.648	24.400	24.215	24.253
Inhuur	1.255	1.817	597	607	505	505
Overige apparaatslasten	1.135	630	694	647	647	685
Personeel	21.923	23.773	24.358	23.145	23.063	23.063
Overige verrekeningen	-16.356	-16.113	-18.360	-18.360	-18.360	-18.360
Overige verrekeningen	-16.356	-16.113	-18.360	-18.360	-18.360	-18.360
Programmalasten	12.372	12.911	15.066	15.755	12.584	12.584
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.218	3.811	7.405	8.094	4.923	4.923
Overige programmalasten	9.154	9.100	7.661	7.661	7.661	7.661
Saldo voor vpb en reserveringen	379.342	398.423	405.974	410.618	417.777	421.365
Saldo voor reserveringen	379.342	398.423	405.974	410.618	417.777	421.365
Reserves	1.021	5.484	6.403	2.702	0	0
Onttrekking reserves	1.021	5.484	6.403	2.702	0	0
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel	958	5.278	6.223	2.522	0	0
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen	64	206	180	180	0	0
Saldo	380.364	403.908	412.376	413.320	417.777	421.365

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit verschillende belastingopbrengsten, zoals opbrengsten uit onroerendezaakbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en logiesbelasting.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit kosten voor de aanslagoplegging en invordering van belastingen.

Reserves

Jaarlijks bepaalt het college of het een bedrag onttrekt aan de diverse bestemmingsreserves. Nu zijn de bestemmingsreserve Toeslagenschandaal en Nieuw Belastingstelsel actief.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de baten loopt op van € 421 mln in 2025 tot € 440 mln in 2029. Het meerjarig verloop van de lasten laat een dalend beeld zien van € 23 mln in 2025 tot € 18 mln in 2029. Dit heeft te maken met de onttrekking van de bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel in 2025 van € 5,2 mln.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Belastingen/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Belastingen	403.908	412.376	413.320	417.777	421.365
0.61 - OZB woningen	76.506	79.753	80.548	81.138	81.655
0.62 - OZB niet-woningen	296.710	299.465	302.860	306.074	309.180
0.64 - Belastingen overig	14.306	16.191	12.943	13.597	13.561
3.4.b - Logiesbelasting	16.386	16.968	16.968	16.968	16.968

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Belastingen		9.370	2.967	264	264	264
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		8.745	2.523	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Belastingen		9.370	2.967	264	264	264
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel		8.745	2.523	0	0	0
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	14.023	0	5.278	0	8.745
	Begroting 2026	8.745	0	6.223	0	2.523
	Raming 2027	2.523	0	2.522	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen		624	444	264	264	264
Begroting bestemmingsreserves Belastingen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Belastingen		9.370	2.967	264	264	264
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen		624	444	264	264	264
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	831	0	206	0	624
	Begroting 2026	624	0	180	0	444
	Raming 2027	444	0	180	0	264
	Raming 2028	264	0	0	0	264
	Raming 2029	264	0	0	0	264

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel

De gemeente bereidt zich voor op de vervanging van het verouderde belastingstelsel. De einddatum van dit project is voorlopig 31 december 2027. De onttrekking is geactualiseerd, van € 5,2 mln in 2025 tot € 2,5 mln in 2027. De onttrekking en de lasten worden beide bijgesteld, waardoor de bijstelling per saldo € 0 is.

Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen

Voor het dekken van de uitvoeringskosten van het toeslagenschandaal is een bestemmingsreserve gevormd. De einddatum van de reserve Toeslagenschandaal Belastingen is 31 december 2027.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 51

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Wet en uitvoeringsbesluit waardering onroerende zaken \(Wet Woz\)](#)
- [Wet belastingen op milieugrondslag](#)
- [Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevensuitwisseling Wet waardering onroerende zaken](#)
- [Invorderingswet 1990 \(Iw 1990\)](#)
- [Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen](#)
- [Verordeningen onroerende-zaakbelastingen 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen logiesbelasting 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen kwijtschelding gemeentelijke belastingen Rotterdam 2022](#) (jaarlijks)
- [Verordeningen belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2022](#) (jaarlijks)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Belastingen.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 52

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Begroting 2026

Bestaande stad

Paginanummer in website: 53

Bestaande stad

Het doel van het programma Bestaande stad is een aantrekkelijke stad en prettige leefomgeving realiseren voor alle Rotterdammers. Met veerkrachtige wijken en een toekomstbestendige gebouwde omgeving. Het programma waakt over het cultureel erfgoed en beheert en ontwikkelt waar nodig gemeentelijk vastgoed. Het programma stuurt op de integrale ontwikkeling van de Bestaande stad vanuit de rol van marktmeester, rentmeester en huismeester.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 54

Voortgang Tweede herziening 2025

Het zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Verkoop

Begin 2025 stonden er in totaal 87 objecten op de verkooplijst. Voor 3 woningen op grote kavels onderzoekt de gemeente de ontwikkelpotentie. Zolang niet duidelijk is of en wanneer deze kavels met een ontwikkelopgave verkocht kunnen worden, begroot de gemeente geen verkoopopbrengst. Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, voegt de gemeente deze objecten opnieuw toe aan de verkoopopgave. Dit gebeurt naar verwachting in 2026 of 2027. Van de overige 84 objecten verkoopt de gemeente er 35 in 2025 en de resterende 49 in 2026.

Verduurzaming

Begin 2025 zijn er 99 geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's) opgesteld. Dit is 29% van het totale aantal en 48% van de totale oppervlakte van de objecten waarvoor een DMJOP wordt opgesteld. In de opgestelde DMJOP's zijn, naast het benodigde onderhoud, ook de energiebesparende maatregelen uit de Erkende maatregelenlijst (EML) en andere verduurzamingskansen, zoals zonnepanelen, meegenomen. De gemeente streeft ernaar om de kernportefeuille uiterlijk in 2027 te voorzien van geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's). Het aantal zonnepanelen op het gemeentelijk vastgoed, inclusief scholen en gebouwen van het Sportbedrijf, was eind 2024 circa 25.600. Om de opgave voor meer zonnepanelen te versnellen, worden de mogelijkheden onderzocht van plaatsing op de rest van de objecten waarvoor een DMJOP wordt opgestart. Verder is er structureel overleg met Energie van Rotterdam om de mogelijkheden voor coöperatieve zonnedaken optimaal te benutten.

Begin 2025 is een start gemaakt met een circulaire aanpak bij Vastgoed. Er is een aangepaste afschrijfmethode vastgesteld door de raad. Wanneer er aan circulaire eisen bij een vastgoedontwikkeling wordt voldaan, mag er over een langere termijn afgeschreven worden of wordt er rekening gehouden met de restwaarde van het gebouw. Bij een gelijkblijvende kostendekkende huur is de investeringsruimte groter, waarmee circulair bouwen haalbaar wordt. Met het Duurzaam Transitie Budget is een Leidraad Circulair Bouwen ontwikkeld, die in de 2e helft van 2025 wordt uitgerold. Circulair bouwen maakt het vastgoed toekomstbestendiger.

Volkstuinen

Alle 44 bij de SViN aangesloten volkstuinverenigingen hebben de huurovereenkomst getekend. Zes verenigingen hebben een 2-jarige huurovereenkomst getekend omdat ze niet nog voldoen aan de beleidsvoorwaarden Vastgoed op het gebied van bestuurlijke organisatie en financiën.

Bouw- en woningtoezicht

Goed Huren en Verhuren

Door de komst van nieuw juridisch instrumentarium in het kader van de Wet betaalbare huur heeft de gemeente in de zaken die ze heeft behandeld gezorgd dat verhuurders de huurprijzen met gemiddeld € 500 verlaagden.

Bestuurlijke top toekomstbestendig wonen

De Bestuurlijke Top Toekomstbestendig Wonen, waaraan 45 bestuurders en directeurs van banken, woningcorporaties, kennisinstituten en overheden deelnamen, heeft geleid tot het ontwikkelen van leeraanpakken.

De leeraanpakken zijn gezamenlijke trajecten waarin de genoemde partijen handelingsperspectieven ontwikkelen voor de grote woningopgaven, zoals funderingsherstel, verduurzaming en financiering. De gemeente faciliteert een tweede top in de tweede helft van 2025.

Leges omgevingswet 2026

Alle tarieven zijn geïndexeerd met de CPI-index van 3,6%. Er is een additionele tariefsverhoging toegepast door alleen het hoogste tarief (schijf 6) met 10% te verhogen, zodat een kostendekkendheid-percentages van 98% kan worden bereikt. Hoewel dit percentage aanzienlijk lijkt, sluit het aan bij de externe ontwikkelingen en marktbewegingen van dit moment.

Door deze verhoging worden de aanvragers binnen de lagere schijven van de Gemeente Rotterdam niet financieel geraakt. De impact is alleen voelbaar bij grotere projecten en ontwikkelaars, die vanwege hun schaal en budget een groter aandeel in de kosten dragen. Daarmee blijft het beleid sociaal evenwichtig en gericht op het ontzien van de gemiddelde aanvrager. De kruissubsidiering wordt hiermee verder versterkt.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Bestaande stad	€ 10.246
Derving Omgevingswet leges	- € 1.234
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 11.480

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 55

Bestuurlijke hoofdlijnen

Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

De gemeentelijke missie is om richting 2050 een volledig duurzame en betaalbare vastgoedportefeuille te beheren en te ontwikkelen. Een toekomstbestendige portefeuille sluit aan bij de behoeften van gebruikers en de inwoners van Rotterdam en voldoet aan de duurzaamheidsvereisten en -ambities van de gemeente. We hanteren hierbij de uitgangspunten, zoals die zijn vastgesteld in de [Kadernota Vastgoed](#).

Jaarlijks ontvangt de gemeenteraad de '[Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam](#)'. Hierin staat een update van de ontwikkelingen op het terrein van grond en vastgoed, die van invloed zijn op de gemeentelijke portefeuille. De gemeente is verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van 1.529 objecten in de kernportefeuille. Een groot deel van deze objecten is gebouwd tussen de wederopbouwperiode en de oliecrisis van 1973. Veel van deze gebouwen voldoen niet meer aan de eisen voor het huidige gebruik en voor de verduurzaming.

De vervanging en de grootschalige renovatie van deze gebouwen is opgenomen in de Integrale Huisvestingsplannen (IHP's), die door de beleidsprogramma's zijn opgesteld. Tot 2030 wordt ongeveer 25% van de portefeuille vernieuwd. Bij de vervangingsopgave zijn specifieke gebruikerswensen, duurzaamheid, multifunctionaliteit en de waarde voor de wijk belangrijk. De duurzaamheidsambitie voor de IHP's blijft vastgesteld op 'BENG' (Bijna EnergieNeutraal Gebouw).

De gebouwen die de gemeente nog niet vervangt, worden sober en doelmatig onderhouden en waar mogelijk worden duurzaamheidsmaatregelen genomen. Dit gebeurt zowel via meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) als op projectbasis. De panden die geen beleidsmatig gemeentelijk doel meer dienen, worden, na een zorgvuldige afweging, verkocht. We hanteren hierbij de uitgangspunten zoals geformuleerd in de Kadernota Vastgoed. De planning is dat in 2026 naar verwachting de laatste objecten van de huidige verkooplijst zijn verkocht.

Vitale wijken

Onze inzet is vooral gericht op de particuliere voorraad in de meest kwetsbare wijken in de stad. De problematiek van achterstallig onderhoud is hier het meest zichtbaar en eigenaren zijn veelal niet in staat om de situatie zelfstandig te verbeteren. Hierbij is de funderingsopgave de meest grote en zichtbare opgave. Landelijke aandacht voor dit probleem is noodzakelijk om de opgave in Rotterdam het hoofd te bieden.

Het vitaliteitsonderzoek helpt ons te prioriteren waar welke aanpak noodzakelijk is en de opgave het grootst. Duidelijk is dat de opgave in de bestaande woningvoorraad en de kosten om de situatie te verbeteren enorm zijn. Het is noodzakelijk om met meerdere partijen afspraken te maken om te komen tot toekomstbestendige woningen.

Samen met de kennis van experts helpt het vitaliteitsonderzoek om te bepalen waar welk type inzet noodzakelijk is. Aandacht voor de basiskwaliteit van woningen is het uitgangspunt. Daarmee ondersteunen we in projecten 3.000 eigenaren om onderhoudsachterstanden weg te werken. Naast deze blijvende inzet voeren we vanaf 2024 projecten uit waarbij woningen ingrijpend worden verbeterd. Dat doen we in samenwerking met Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ). Waar mogelijk maken we gebruik van subsidieregelingen, zoals het Volkshuisvestingsfonds.

De aanpak Goed Huren en Verhuren verbetert de particuliere verhuurmarkt door de positie van huurders te versterken, samen te werken met verhuurders en op te treden tegen misstanden. Huurders kunnen misstanden melden bij het Meldpunt Ongewenst Verhuurgedrag en er vinden proactieve controles plaats in de wijk. De actieve benadering verlaagt de drempel voor huurders om problemen te bespreken. Jaarlijks organiseert de gemeente de stedelijke campagne 'Weet wat je (ver)huurt'. In 2024 hebben hierdoor ruim 36.500 bezoekers de website en de Huurprijscalculator gebruikt.

Met de komst van de Wet betaalbare huur (Wbh) in 2024 en de Wet goed verhuurderschap (Wgv) in 2023 is het bestuursrechtelijk instrumentarium uitgebreid. Gemeenten kunnen sindsdien, naast de privaatrechtelijke weg van de Huurcommissie, ook optreden bij huren die hoger liggen dan het Woningwaarderingstelsel (WWS) toelaat. Sinds de komst van de wet leidde dit tot huurverlagingen van gemiddeld € 500 per maand.

De opgave op de particuliere markt is groot: veel huren liggen boven de WWS-grenzen. Toezicht en handhaving vergen capaciteit. Daarom breidt de gemeente het team uit en versterkt de samenwerking in kwetsbare wijken. Aanpakken zoals Rotterdams Goed Wonen (2025) zorgen voor een integrale aanpak. Binnen Rotterdams Goed Wonen werkt de gemeente clusteroverstijgend aan woongerelateerde misstanden in de meest kwetsbare wijken van de stad.

De gemeente werkt samen met partners zoals Stichting Je Goed Recht, Sociaal Raadslieden en het Juridisch Loket bij juridische vraagstukken. En bundelt de krachten met de corporaties Woonbron en Woonstad Rotterdam om huurders te informeren. In Carnisse zijn gezamenlijke straatacties om huurders actief te benaderen om met hen in gesprek te gaan over de huurprijzen.

Verstedelijken en verbinden

Na ruim een jaar te hebben gewerkt met de nieuwe instrumenten onder de Omgevingswet kan geconstateerd worden dat het voor alle partijen nog zoeken is. Het digitale Omgevingsloket faciliteert aanvragers van vergunningen nog niet optimaal. Daardoor is het vaak niet duidelijk welke vergunning waarvoor aangevraagd moet worden. Dit heeft ook effect op de inzet binnen de gemeente omdat het herstellen van verkeerd ingediende aanvragen veel tijd kost.

Het aantal aanvragen voor een omgevingsvergunning is hoog en de complexiteit van aanvragen blijft toenemen. Steeds vaker vertragen opgaven op het vlak van geluidwerende maatregelen of parkeervoorzieningen het vergunningenproces, gezien de beperkte ruimte in de stad. Bovenwettelijke eisen voor de verduurzaming van gebouwen verhoogt de complexiteit in een aantal gevallen.

De projecten die vallen onder de Wet private kwaliteitsborging (Wkb), waarbij private partijen een deel van de beoordelingen van de overheid overnemen, beginnen na een twijfelende start in 2024 op gang te komen. Daarbij wordt geconstateerd dat een aanzienlijk deel van de ingediende meldingen niet voldoet aan het wettelijk kader. De gemeente is met alle landelijke partijen in gesprek om de kwaliteit op een adequaat niveau te brengen.

Verleende omgevingsvergunningen moeten voldoen aan de eisen van ruimtelijke kwaliteit, die door de gemeenteraad zijn vastgesteld in de Welstandsnota Rotterdam 2012. De Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed Rotterdam (O+CER) heeft de taak om die aanvragen te toetsen aan het welstandsbeleid en aan de erfgoedwaarden van cultuurhistorisch waardevolle panden en structuren. En hierover het college van B&W te adviseren. Dat is bepaald in de Verordening op de Commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed Rotterdam uit 2022, waarin ook de mogelijkheid is opgenomen een subcommissie in te richten. Voor de gebiedsontwikkeling Feyenoord City, is de advisering een taak van de Subcommissie Q-Team Feyenoord City.

Continuering van het welstandsbeleid onder de Omgevingswet is gewaarborgd. De huidige welstandsnota is onderdeel van het Omgevingsplan geworden. De gehele welstandsnota wordt herzien. Er is een voorstel voor een geactualiseerde versie voorbereid die op 13 mei 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad is aangeboden.

Instandhouden erfgoed

Het college vindt behoud van cultureel erfgoed belangrijk voor verrijking, inspiratie en verbinding van de samenleving. Naast de uitvoering van de wettelijke erfgoedtaken, is het uitvoeringsprogramma van de in mei 2023 vastgestelde Erfgoedagenda Rotterdam de komende jaren de basis voor de activiteiten rondom het gebouwde en aangelegde erfgoed in Rotterdam. Hierbij is nadrukkelijk ook aandacht voor de particuliere monumenteneigenaren. En voor communicatie en voorlichting rond nieuwe ontwikkelingen op het gebied van onderhoud, restauratie en verduurzaming van stedelijk erfgoed.

Begroting 2026

Doel: Instandhouden erfgoed

Paginanummer in website: 56

Doel: Instandhouden erfgoed

Wat willen we bereiken?

Onze Erfgoedagenda heeft als doel het gebouwde en aangelegde erfgoed in stand te houden, te koesteren, te laten inspireren en van betekenis te houden bij de ontwikkeling van de stad. De Erfgoedagenda Rotterdam is opgebouwd vanuit drie programmalijnen:

Beschermen en instandhouding

Dit gaat om de invulling van de wettelijke taken vanuit de landelijke en gemeentelijke regelgeving.

Kennisontwikkeling en onderzoek

Kennis van de stadsgeschiedenis en inzicht in de ruimtelijke, architectonische en (bouw)historische achtergronden van de bebouwing vormt een basis bij het ontwikkelen in de stad.

Kennisoverdracht en dialoog

Bijzondere gebouwen en gebieden zijn altijd verbonden met verhalen. Verhalen over het ontstaan, het gebruik en de manier van leven en werken in een bepaalde periode. Verhalen helpen bij het creëren van bewustwording en draagvlak voor het erfgoed in de stad. Het helpt ook bij het gesprek over de betekenis en waarde van gebouwen en plekken. Daarbij gaat het om de verhalen die van waarde zijn bij discussies over herontwikkeling of sloop.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bescherming en instandhouding

We zetten in op behoud van het gebouwde erfgoed door dit te beschermen met een bijzondere (juridische) status. Rotterdam heeft op dit moment zo'n 1.200 beschermde monumenten.

We treden op als vergunningverlener en houden toezicht bij restauratie, renovatie herbestemming en vernieuwing van cultuurhistorisch erfgoed.

Er is extra aandacht en waardering voor de particuliere monumenteneigenaren. En voor de voorlichting en communicatie over nieuwe ontwikkelingen van onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten. Het college van B&W heeft in 2025 het Rotterdams Restauratie Fonds (RRF) vernieuwd. Daardoor kunnen nu ook leningen voor verduurzaming van gemeentelijke monumenten mogelijk worden gemaakt. Daarnaast is er een subsidieregeling ontwikkeld voor eigenaren van gemeentelijke monumenten die zelf in hun pand wonen of werken.

Kennisontwikkeling en onderzoek

We bevorderen en bewerkstelligen specifiek onderzoek door Cultuurhistorische Verkenningen, Bouwhistorisch Onderzoek en Waardestellingen. Wij brengen de conclusies uit deze onderzoeken actief in bij alle planprocessen, transformaties en de ontwikkelingen in de stad, waar het gaat om beschermd erfgoed.

Wij doen in het kader van aanwijzingsprogramma's – waarin we vaststellen wat wij belangrijk vinden om aan gemeentelijke monumenten te behouden - ook gericht onderzoek naar voor Rotterdam kenmerkende gebouwtypen, perioden en stromingen. In deze collegeperiode vindt er naast specifiek gebiedsgericht onderzoek onder meer onderzoek plaats naar religieus erfgoed, scholen en naar de architectuur na 1965. In 2025 worden de eerste resultaten hiervan verwacht.

Kennisoverdracht en dialoog

Wij bevorderen actief de ontsluiting en verspreiding van cultuurhistorische kennis en de daarmee verbonden verhalen. Dat doen wij onder meer door het ontwikkelen en onderhouden van het erfgoednetwerk en de bevordering van de onderlinge samenwerking tussen cultuurhistorische partners in de stad. Zo is vanuit deze samenwerking en in aansluiting op de Canon van Nederland, in 2024 ook de [Canon van Rotterdam](#) tot stand gekomen. In het kader van thematisch onderzoek naar religieus erfgoed, scholen en de architectuur na 1965 wordt in deze collegeperiode actief ingezet op kennisdeling, onder meer via het stadsprogramma 'Heilige Huisjes Rotterdam' en het platform Post65. Ter verdieping van het thematisch uitgevoerde onderzoek worden er dialoogsessies opgestart met belanghebbenden en geïnteresseerden. In samenwerking met Beeldende Kunst & Openbare Ruimte (BKOR) en Sculpture International Rotterdam (SIR) is in 2025 de wandelroute '[Van metrostation Beurs naar Stadhuis](#)' tot stand gekomen langs markante architectuur en kunst uit de periode 1965-1990.

Begroting 2026

Doel: Verstedelijken en verbinden

Paginanummer in website: 57

Doel: Verstedelijken en verbinden

Wat willen we bereiken?

Rotterdam werkt met vereende krachten aan de bouwopgave van de stad. Een belangrijk onderdeel daarvan is het verlenen van bouwvergunningen en het zo efficiënt mogelijk maken van het vergunningverleningsproces. Het verlenen van een vergunning heeft ook een raakvlak met het fysieke domein en dus vergunningen zoals die voor standplaatsen, de Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV) en de woningvorming en -splitsing. Ook dragen wij zorg voor actuele kaders en voldoende participatie.

Daarmee faciliteren wij de bouwopgave, de ruimtelijke ordening en bewaken wij de ruimtelijke kwaliteit. Zo dragen wij bij aan:

- goede groei van de stad
- een toekomstbestendige stad
- leefbare wijken

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening

Het college blijft zich deze collegeperiode inspannen voor een hoge bouwproductie. Participatie bij de totstandkoming van plannen wordt gestimuleerd. Met als doel een zo groot mogelijk draagvlak onder de Rotterdammers te creëren en zo het aantal bezwaar- en beroepsprocedures te verminderen. Met de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) (beide per 1 januari 2024) zijn belangrijke wijzigingen ontstaan in de vergunningverlening. Het vergunningsproces is nu opgedeeld in een ruimtelijk deel en een technisch deel. De ruimtelijke kwaliteit van bouwplannen blijft middels de vergunningsplicht de beoordeling van het bevoegd gezag. De technische kwaliteit valt echter gedeeltelijk onder de Wkb. De Wkb is gericht op de privatisering van de controle en het toezicht op de technische bouwkwaliteit. In eerste instantie is de Wkb alleen van toepassing op eenvoudige bouwwerken. De gemeente blijft bij die projecten echter wel bestuurlijk verantwoordelijk voor het beoordelen, toezicht en ingrijpen wanneer dat nodig is.

Bewaken ruimtelijke kwaliteit

Hoe de stad eruitziet, vinden wij belangrijk. Om de ruimtelijke kwaliteit van de stad te bewaken, is er beleid in de vorm van de Welstandsnota Rotterdam en heeft de stad een commissie Omgevingskwaliteit en Cultureel Erfgoed. Die toetst de aanvragen aan de welstandsnota. Op dit moment, mede vanwege de invoering van de Omgevingswet, wordt de Welstandsnota Rotterdam geactualiseerd. Een voorstel hiervoor is door ons college op 10 december 2024 ter inzage gelegd. Daarna is het voorstel op 13 mei 2025 voor besluitvorming doorgeleid naar de gemeenteraad.

Verduurzaming van erfgoed is ook iets wat de ruimtelijke kwaliteit raakt. Om aan de wens van verduurzaming tegemoet te komen, hebben wij in 2024 de mogelijkheden tot het plaatsen van zonnepanelen op erfgoed verruimd. Deze regeling is opgenomen in het voorstel voor de geactualiseerde Welstandsnota Rotterdam. Daarin wordt ook aandacht besteed aan richtlijnen voor een goede inpassing van duurzaamheidsmaatregelen in en op nieuwe gebouwen en de bestaande gebouwde omgeving. Bij nieuwbouw hebben de richtlijnen tot doel duurzaamheid en circulariteit integraal onderdeel te maken van het ontwerp.

Faciliteren ruimtelijke ordening

Het huidige, tijdelijke, omgevingsplan vormt het planologisch-juridische kader van de stad. In de periode tot en met 2031 wordt dat omgevingsplan, dat vanwege de Omgevingswet is ontstaan, vervangen voor een nieuw omgevingsplan.

De systematiek onder de Omgevingswet vereist dat meer wordt samengewerkt aan één omgevingsplan. Om dit proces goed te kunnen vormgeven, zijn er 3 thema's:

1. plannen van procedures;
2. onderling afstemmen van procedures
3. regie hebben op de standaardregels van het omgevingsplan.

Door op deze thema's te richten, kan de gemeente beter grip houden op (de ontwikkeling van) het omgevingsplan en de verschillende procedures (parallel) in goede banen leiden.

Om de overgangsfase naar een volwaardig omgevingsplan - ook wel de transitiefase genoemd - behapbaar vorm te geven, is het Rotterdamse grondgebied opgedeeld in ongeveer 150 delen (voorheen bestemmingsplannen). Deze delen zijn samengevoegd tot 40 gebieden. Die gebieden worden per fase omgezet naar het nieuwe omgevingsplan. In de transitiefase gebeurt dit zoveel mogelijk beleidsneutraal. Voor deze fase is een planning gemaakt.

Om te leren van de nieuwe systematiek is ervoor gekozen om één deelgebied (dus van één van de 40 gebieden) los te knippen en in 2025 als ontwerp ter inzage te leggen. In de jaren tot en met 2031 worden verhoudingsgewijs steeds meer gebieden opgepakt.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Omzetten gemiddeld aantal gebieden per jaar naar omgevingsplannen	0	0	5	0	5	5	5	5

Toelichting indicatoren

Omzetten gemiddeld aantal gebieden per jaar naar omgevingsplannen

In 2025 wordt het deelgebied Pendrecht omgezet naar het Omgevingsplan gemeente Rotterdam. Het gaat dan om de ontwerpfase. Deze omzetting fungeert als vliegwiel voor de omzettingen die tot en met 2031 gaan plaatsvinden. In 2032 zijn alle 40 gebieden omgezet. Gemiddeld betekent dit dat de gemeente tussen de 4 en 8 gebieden per jaar omzet. In de laatste jaren vóór 2032 worden per jaar naar verwachting de meeste gebieden omgezet.

Inmiddels is gestart met de eerste 10 gebieden. De focus ligt in 2025 - zoals gezegd - op deelgebied Pendrecht. Zowel inhoudelijk als technisch gaat deze omzetting de gemeente veel inzicht en kennis opleveren. Dit vergemakkelijkt de omzettingen die de gemeente tot en met 2031 gaat uitvoeren.

Begroting 2026

Doel: Vitale wijken

Paginanummer in website: 58

Doel: Vitale wijken

Wat willen we bereiken?

Gezond wonen en een klimaatneutraal gebouwde omgeving zijn uitgangspunten voor een toekomstbestendige stad. De gemeente levert, als toezichthouder op de basiskwaliteit van de bestaande woningvoorraad, in toenemende mate een bijdrage aan de toekomstbestendige stad. Dat begint bij een goede fundering. Het Funderingsloket levert hier een belangrijke bijdrage.

Door de druk op de woningmarkt en de stijgende energielasten staat de betaalbaarheid van wonen onder druk. In de rol als marktmeester op de particuliere verhuurmarkt stuurt de gemeente op goed verhuurderschap.

Om een brede groep Rotterdammers een aantrekkelijke wooncarrière te kunnen bieden, is in sommige wijken een grotere differentiatie in de woningvoorraad noodzakelijk.

Om een basisniveau van fysieke veiligheid en leefbaarheid te behalen of vast te houden is toezicht op het naleven van omgevingsrecht noodzakelijk. Als veel mensen het omgevingsrecht naleven, draagt dat bij aan het realiseren van een aantrekkelijke woonstad. De wettelijke bevoegdheden van de gemeente en expertise op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving worden ingezet om dat gedrag vast te houden, te verhogen en desnoods af te dwingen. Waar mogelijk werken we hiervoor samen met veiligheidspartners.

Concreet willen we het volgende bereiken:

- Een woningvoorraad waarvan de basiskwaliteit op orde is.
- Een toekomstbestendige woningvoorraad doordat investeringen in onderhoud en verbeteringen worden gecombineerd met slim, stapsgewijs verduurzamen.
- Wijken met een gedifferentieerde woningvoorraad die aantrekkelijk is voor diverse doelgroepen.
- Wijken met een eerlijke en gezonde particuliere verhuurmarkt.
- Een goed gefundeerde woningvoorraad.
- Inzicht in de stapeling van opgaven en de eigendomssituatie in de bestaande particuliere woningvoorraad.
- Een veilige en leefbare stad door het naleven van wet- en regelgeving door bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad op het gebied van omgevingsrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Basiskwaliteit op orde

- Door middel van de Aanpak Basiskwaliteit worden eigenaren en VvE's in de meest kwetsbare wijken in de stad gestimuleerd, (financieel) ondersteund en begeleid in het wegwerken van onderhoudsachterstanden. Daarbij worden de eerste verbeter- en verduurzamingsstappen van de woning gezet.
- Eigenaren worden ondersteund in het opstellen van een onderhoudsplan. Daarbij streven we naar een duurzaam meerjarenonderhoudsplan.
- Ieder jaar wordt een deel van het totale aantal woningen projectmatig opgenomen in de Aanpak Basiskwaliteit, zodat uiteindelijk per collegeperiode 3.000 woningen worden aangepakt. Gemiddeld zijn dit 750 woningen per jaar.

Toekomstbestendige woningvoorraad

- Door middel van het programma Bestaande Voorraad worden eigenaren – ook in VvE-verband – door middel van financiële ondersteuning en advies bijgestaan om de woning op een toekomstbestendig niveau te brengen. Dat wil zeggen: beter geïsoleerd, aardgasvrij, bouwkundig en constructief op orde, gezond en veilig.
- Het programma wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma Particuliere Woningvoorraad. Zodat in de periode 2023-2027 1.000 tot 2.000 eenheden in het spoor grondige aanpak worden vergroot en/of verbeterd.

Woningen samenvoegen, vergroten en verbeteren

- Om een breder woningaanbod te creëren en een kwaliteitsslag te maken in de particuliere woningvoorraad in de focuswijken van Rotterdam-Zuid, ondersteunen we eigenaren (financieel) en begeleiden we hen in het samenvoegen en vergroten van de woning.
- De inzet om te komen tot een gedifferentieerd woningaanbod wordt geleverd in zeven focuswijken in Rotterdam-Zuid en de Landbouwbuit in Vreewijk.
- Woningeigenaren kunnen € 35.000 subsidie krijgen voor het samenvoegen van woningen en € 20.000 subsidie voor het vergroten van hun woning.

Goed huren en verhuren

- Huurders worden op verschillende manieren ondersteund: door middel van bewustwordingscampagnes, advies en begeleiding. We voeren daarnaast 12 proactieve, integrale controles uit in de 6 focuswijken van Goed Huren en Verhuren.
- Bij huisbezoeken en uit data-analyses blijkt dat op een adres meerdere problemen en strijdigheden kunnen bestaan. Om woongerelateerde problematiek beter op te pakken en proactief in te zetten op duurzame, structurele oplossingen, is in 2025 Rotterdams Goed Wonen gestart. De bundeling van krachten binnen de gemeente en met samenwerkingspartners zorgt voor meer slagkracht en effectiviteit.

Aanpak funderingsproblematiek

- Het funderingsloket voert een actief meersporenbeleid uit dat bestaat uit het informeren, faciliteren en stimuleren van particuliere woningeigenaren met woningbezit in funderingsrisicogebieden.
- Naast de loketfunctie starten jaarlijks verschillende wijkgerichte en bloksgewijze projecten voor funderingsonderzoek- en herstel. Als het nodig is zet de gemeente hierbij handhaving in als sluitstuk.
- In het kader van een toekomstbestendige woningvoorraad werkt de gemeente intensief samen met onder andere het Rijk, kennisinstituten, belangenorganisaties en de financiële sector om de aanpak van funderingsproblemen en bodemdaling verder te ontwikkelen.

Kennisontwikkeling van de bestaande voorraad

Er wordt blijvend expertise opgebouwd om de uitdagingen binnen de bestaande woningvoorraad het hoofd te bieden. Zo wordt gewerkt aan de Motie 'Wie gaat de 18 miljard betalen'.

Deze motie vraagt om een plan van aanpak voor een maatschappelijk debat over de herstelopgave en het toekomstbestendig maken van de Rotterdamse woningvoorraad, waarin alle mogelijkheden en scenario's uiteen worden gezet en hierin ook verschillende financieringsmogelijkheden mee te nemen, en breed aantal experts te betrekken.

In het kader van de opgaven uit het vitaliteitsonderzoek wordt met marktpartijen en onderzoeksinstituten gewerkt aan kennisdeling, (financiële) instrumentontwikkeling en oplossingen om de particuliere woningvoorraad toekomstbestendig te maken. De afdoening van de motie wordt verwacht in het najaar van 2025.

De Bestuurlijke Top Toekomstbestendig Wonen, waaraan 45 bestuurders en directeurs van banken, woningcorporaties, kennisinstituten en overheden deelnamen, heeft geleid tot het ontwikkelen van leeraanpakken.

De leeraanpakken zijn gezamenlijke trajecten waarin de genoemde partijen handelingsperspectieven ontwikkelen voor de grote woningopgaven, zoals funderingsherstel, verduurzaming en financiering. De gemeente faciliteert een tweede top in de tweede helft van 2025.

Toezicht en handhaving

Optimale dienstverlening: burgers en ondernemers kunnen telefonisch of digitaal meldingen doen en vragen stellen. Dan gaat het bijvoorbeeld over meldingen van bouwkundige gebreken, strijdigheden in gebruik, huisvestingsverordening en sociale problematiek. Na een intake door de inspecteur wordt een zaak in behandeling genomen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	17.900	22.300	25.700	27.500	n.n.b.	29.500	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Bloksgewijze aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	n.v.t.	n.v.t.	620	1000	n.n.b.	1500	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	778	751	270	1200	194	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Verstrekke subsidies woningvergroting	40	40	9	40	11	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Toelichting indicatoren

Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)

Het betreft het aantal woningen met een houten paalfundering. De eigenaren daarvan worden op wijk- of buurtniveau door het Funderingsloket benaderd om bewustwording te creëren over de problematiek. De eigenaren worden hierbij ook gestimuleerd om met inzet van subsidie funderingsonderzoek uit te voeren.

Bloksgewijze aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)

Het betreft het aantal woningen met een houten paalfundering. Mede op basis van urgentie worden woningeigenaren met een vermoedelijk kwetsbare fundering begeleid bij het uitvoeren van funderingsonderzoek. Het gaat hierbij voornamelijk om blokken die in het verleden onderdeel waren van een wijkgerichte aanpak waar uiteindelijk geen funderingsonderzoek is uitgevoerd. Ook betreft het blokken waarbij het vermoeden bestaat dat de fundering (zeer) slecht is. Deze eigenaren worden, naast de geboden procesbegeleiding, dringend geadviseerd funderingsonderzoek uit te voeren. Indien nodig wordt hierbij handhaving ingezet.

Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)

Basisaanpak Particuliere Voorraad richt zich op het verbeteren van de onderhoudsstaat van de woning en het versterken van de beheerstructuur van in totaal 13.000 particuliere woningen. De Basisaanpak Particuliere Voorraad bestaat uit de onderdelen Steigers op Zuid 1 en 2 en de Aanpak Basiskwaliteit, waarbij per collegeperiode de eigenaren van 3.000 woningen worden geactiveerd en gestimuleerd om achterstallig onderhoud aan te pakken. De indicator Basiskwaliteit woningen heeft betrekking op de programma's Steigers op Zuid 1, Steigers op Zuid 2 en Aanpak Basiskwaliteit. Het totaal aantal woningen dat voor 2025 is begroot, betreft uitsluitend de woningen waarvoor de aanpak wordt gestart, en dus niet de woningen waarvan de aanpak al is afgerond. Het totaal aantal woningen bij de indicator Realisatie 2025 heeft daarentegen betrekking op de woningen waarvan de aanpak is afgerond én die als gereed zijn gemeld. Het programma Steigers op Zuid 1 is nagenoeg afgerond en binnen Steigers op Zuid 2 zijn alle woningen in aanpak genomen. Daarom worden voor de projecten van Steigers op Zuid 1 en 2 in 2025 geen extra woningen 'in aanpak genomen', maar gewerkt aan het afronden van de in aanpak genomen woningen. Voor het programma Basiskwaliteit is in de Focuswijken op Rotterdam Zuid in 2024 gestart met de aanpak van 50% van de woningen (fase 1). De overige 50% (fase 2) start eind 2025. Er is hierbij vertraging opgetreden door een personeelstekort en een gebrek aan bereidheid van marktpartijen om de uitvoering op zich te nemen. Omdat er geen marktpartijen op deze fase hebben ingeschreven, gaat de gemeente zelf het werk uitvoeren.

In de eerste helft van 2024 zijn er meer subsidieaanvragen binnengekomen voor het programma Steigers op Zuid 2 (SOZ2) dan vooraf verwacht. De mogelijkheid om subsidie aan te vragen is inmiddels verstreken; de regeling sloot op 1 juli 2025. In de aanloop naar deze sluitingsdatum is een groot aantal aanvragen ingediend. Door het hoge aantal aanvragen in zowel de eerste helft van 2024 als vlak voor de sluiting van de subsidieregeling SOZ2, bestaat de kans dat het beschikbare subsidiebudget wordt overschreden. In de tweede helft van 2025 wordt duidelijk of dit daadwerkelijk het geval is.

Verstrekte subsidies woning vergroting

De huidige regeling loopt in september van dit jaar af. Het plan is om alle nog te ontvangen aanvragen te behandelen en de overige nog in behandeling zijnde aanvragen zo spoedig als mogelijk af te ronden. De jaren 2026 en 2027 zijn nog niet te ramen omdat nog niet duidelijk is of de regeling zal worden verlengd.

Begroting 2026

Doel: Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Paginanummer in website:
59

Doel: Zorgen voor een toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille

Wat willen we bereiken?

We streven naar een doelmatige inzet en samenstelling van de vastgoedportefeuille voor maatschappelijke doelstellingen. De portefeuille sluit aan bij de behoeften van gebruikers en inwoners van Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren van de behoefte

Het maatschappelijk vastgoed sluit aan bij de behoefte aan voorzieningen. Prioriteit ligt bij onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, welzijn, parkeren en huisvesting van de gemeentelijke organisatie. De gemeente voert periodiek een huurderstevredenheidsonderzoek (HTO) uit. De resultaten worden gebruikt om de dienstverlening te verbeteren. In 2025 staat weer een HTO gepland.

Integrale huisvestingsplannen (IHP's) en verduurzaming

Vanuit de beleidsprogramma's wordt bepaald welke huisvesting nodig is en wordt voor financiering gezorgd. Via de IHP's draagt de gemeente zorg voor vervanging of grootschalige renovaties van maatschappelijke panden, die niet meer aan de gebruikers- en duurzaamheidseisen voldoen. In 2024 zijn er 19 projecten (nieuwbouw of renovatie) opgeleverd in de maatschappelijke portefeuille. In 2025 zullen er naar verwachting 15 projecten opgeleverd gaan worden. Daarnaast worden er 7 kunstgrasvelden vernieuwd. Met vervanging en grootschalige renovaties wordt de portefeuille duurzamer en toekomstbestendiger.

Het streven is om de kernportefeuille uiterlijk in 2027 te voorzien van geactualiseerde duurzame meerjarenonderhoudsplannen (DMJOP's). Het doel voor 2026 is 75%. De gemeente stuurt op verduurzaming van gemeentelijke bezittingen om zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente. Dit doen we met maatregelen die passend zijn bij het object dat verduurzaamd moet worden, zoals bijvoorbeeld een circulaire aanpak, vergroening, zonnepanelen en aardgasvrij maken.

Verkoop van objecten

Als het gemeentelijke vastgoedbezit geen bijdrage meer levert aan de beleidsdoelstellingen, en niet van strategische waarde is, verkoopt de gemeente in principe dit object. Tot aan het verkoopmoment zoekt de gemeente naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk (tijdelijk) te verhuren. Hierbij wordt gekeken naar behoeften uit de wijk en mogelijkheden voor bijvoorbeeld placemaking. Is dit niet mogelijk? Dan komt er leegstandsbeheer in de panden.

Begin 2024 stonden er 100 objecten op de verkooplijst. In dat jaar zijn 13 objecten verkocht en geleverd, waardoor er begin 2025 nog 87 verkopen resteerden. Voor een deel hiervan zijn al koopovereenkomsten gesloten, maar de juridische levering volgt later. Dit wordt onder meer veroorzaakt door ontbindende voorwaarden zoals vergunningen, financiering of Bibob-screening. Voor enkele objecten wordt de levering in het derde kwartaal verwacht.

Voor drie woningen, gelegen op grote kavels, wordt de ontwikkelpotentie onderzocht. Zolang niet duidelijk is of en wanneer deze kavels met een ontwikkelopgave verkocht kunnen worden, wordt geen opbrengst begroot. Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, worden ze opnieuw aan de verkoopopgave toegevoegd. Dat is naar verwachting in 2026 of 2027.

Van de 84 resterende objecten is de planning dat 35 objecten in 2025 worden verkocht en 49 objecten in 2026 worden verkocht. Deze planning is bij de Tweede herziening 2025 aangepast om de begroting realistischer te maken. De realisatie van de verkoopopgave blijft echter altijd afhankelijk van externe factoren, zoals langere voorbereidingstijd door complexere dossiers en onzekerheid rondom financiering bij kopers. Gezien de marktomstandigheden is het daarom niet vanzelfsprekend dat voor elk object met een verkoopbestemming een bereidwillige koper wordt gevonden.

Bijdragen aan de CO2-ambities

Op 25 juni vond de uitreiking door TUV Nord plaats van het certificaat CO2 Prestatieladder Niveau 5. Dit is een onafhankelijk marktinitiatief, volledig gefinancierd door de betrokken bedrijven en overheden. Daarmee heeft de gemeente de hoogste trede bereikt. Om beter te monitoren waar de gemeente staat met de verduurzaming van de panden en haar bijdrage aan de CO2-ambities, is de afdeling Vastgoed begin 2025 gestart met het beter op orde brengen van de gegevens over duurzaamheid (energielabels, DMJOP's en zonnepanelen) in haar vastgoedsystemen. Ook wordt verkend of er een koppeling mogelijk is tussen het vastgoedsysteem en het monitoringsysteem voor het eigen energiegebruik van de gemeente.

Zo kan het effect van duurzame maatregelen inzichtelijk worden gemaakt, een prognose worden gemaakt en gestuurd worden op maatregelen met het grootste effect.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026
Aantal te verkopen objecten	35	5	49
Resultaat verkoop objecten (opbrengst minus boekwaarde)	€ 10,3 mln	€ 0,8 mln	€ 38,1 mln

Toelichting indicatoren

Verkoopopgave

De tabel toont de realisatie tot 1 juni 2025. In de tweede helft van 2025 worden meerdere overeenkomsten en juridische leveringen verwacht. Enkele zittende huurders (die gaan kopen) werken nog aan hun financiering, waardoor de levering iets kan vertragen. Daarnaast worden in het derde kwartaal enkele bedrijfsruimten geleverd en worden diverse bedrijfsruimten en leegstaande woningen openbaar te koop aangeboden. Het verkoopaanbod wordt de komende periode verder uitgebreid.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 60

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Bestaande stad draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen
- 13. Klimaatactie.

Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf [Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 61

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Programma NPRZ-Wonen

De inzet van alle professionele partners in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is gericht op het vergroten van de kansen voor de Zuiderlingen. Binnen het NPRZ wordt daarom samen met bewoners invulling geven aan de drie hoofdpijlers: school, werk en wonen. Daarnaast zetten we ook in op veiligheid en cultuur.

Hoofddambitie van de pijler wonen is ervoor te zorgen dat de inwoners van Zuid op korte termijn het verschil merken in de mogelijkheden om de woonkwaliteit te verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld doordat de eigen woning kwalitatief beter wordt, dat ze een stap in hun wooncarrière maken of omdat de woonomgeving verbetert (meer groen, meer speelgelegenheid, veilige routes, betere bereikbaarheid). Het samenleven in de wijk verbetert ook (meer verbinding, misstanden voorkomen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid).

Pijler NPRZ-Wonen

In navolging van de brief van het college aan de gemeenteraad van 18 februari 2025 over de aanscherping van de inzet op de pijler Wonen, verschuift in 2025 de focus binnen de pijler:

- Meer focus op handhaving op slecht verhuurderschap om de woonsituatie in de particuliere voorraad te verbeteren (onder meer via de Wet betaalbare huur).
- Meer focus op het ondersteunen van eigenaren om hun woning zelf toekomstbestendig te maken (aankoop, fundering, verduurzaming, vergroten et cetera).
- Meer focus op grootschalige gebiedsaanpak uitgaande van sloop-nieuwbouw en verdichting (waardoor meer woningen én meer woningtypologieën én kwalitatief betere woningen. Hierin ligt ook de kans om te combineren met de markt voor middensegment en hoger).
- Minder focus op gemeentelijke aanpak, waarbij gemeente zelf aankoopt, verbetert en vergroot of samenvoegt en verkoopt.

De aanscherping loopt grotendeels via de lijn van de procesafspraken, die is gemaakt tijdens de Woontop van 11 december 2024. Als vervolg daarop hebben het Rijk, de gemeente, de corporaties in het NPRZ en het programmabureau NPRZ de handen ineengeslagen om te komen tot een afspraak over een vervolgaanpak voor de woonopgave op Zuid. Hoewel de intentie was om vóór de zomer tot afspraken te komen, bleek de opdracht meer tijd te vergen dan voorzien. De betrokken partners hebben daarom besloten het traject te verlengen, met als doel in het derde kwartaal alsnog tot concrete afspraken te komen. Het uitgangspunt is dat de opgave te groot is voor partijen afzonderlijk. Het gezamenlijke doel is: leefbare wijken met toekomstbestendige woningen met een gevarieerd aanbod, zodat voor iedereen een plek is in deze wijken. Alleen door creativiteit, middelen en wilskracht voor Zuid te bundelen en nog meer de samenwerking met de markt op te zoeken, is gezamenlijk een structurele en effectieve impuls te organiseren voor het wonen en leven op Zuid. De afspraak krijgt ook een financiële component. De gemeente stelt hiervoor als cofinanciering in 2025 nog eens € 10 mln extra beschikbaar voor bijdragen van het Rijk. Dit komt boven op de al in het coalitieakkoord Eén Stad beschikbaar gestelde € 80 mln voor de pijler wonen.

Tijdens het Bestuurlijk Overleg Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) op 24 juni 2025 is voor het NPRZ een trekkingsrecht toegekend op middelen uit drie regelingen vanuit het Rijk. Dit is gebeurd naar aanleiding van gemaakte afspraken tijdens de Woontop met alle NPLV-gebieden: realisatiestimulans woningbouw, opslag(en) openbare ruimte en collectief maatschappelijke voorzieningen (ORV) en ambtelijke capaciteit.

Voor de periode 2025–2029 is voor Rotterdam een bedrag van circa € 39,4 tot € 48,5 mln gereserveerd. Uitkering vindt plaats na prestatielevering (zoals start bouw of gemaakte kosten), maar de middelen blijven tot dat moment beschikbaar voor het NPRZ. Er geldt geen cofinancierings eis.

De middelen worden de komende maanden administratief en inhoudelijk vertaald naar begrotingsonderdelen en gekoppeld aan concrete projecten binnen het NPRZ.

Prestatieafspraken

In het tweede kwartaal van 2025 heeft de gemeente de corporaties gevraagd een stadsbreed bod uit te brengen als formeel startpunt van het traject van de prestatieafspraken 2026/2027. In deze zogeheten uitvraag was ook aan corporaties gevraagd om hun bijdrage aan de NPRZ-doelstellingen op de pijler Wonen te concretiseren voor de periode 2026/2027. Inmiddels hebben corporaties hun bod uitgebracht. Naar aanleiding daarvan loopt momenteel een gesprek over wat op te nemen in de prestatieafspraken rond NPRZ en wat niet omdat dit al elders belegd is. Denk bijvoorbeeld aan het gezamenlijke Toekomstperspectief Lombardijen van gemeente en Havensteder en de daaraan reeds gekoppelde afspraken. In het najaar van 2025 moet hier helderheid over komen en worden de prestatieafspraken definitief gemaakt.

Deelprogramma's

De 2 deelprogramma's binnen de pijler Wonen zijn vastgesteld. Namelijk het programma Grondige Aanpak Particuliere Voorraad en het programma Buitenruimte (inclusief mobiliteit). Beide programma's zijn kaderstellend voor de besteding van de deelbudgetten in de aanpak van respectievelijk de woningvoorraad en de buitenruimte (inclusief mobiliteit). Deze deelprogramma's worden gevoed vanuit de hiervoor in het coalitieakkoord Eén Stad reeds gereserveerde € 80 mln voor de pijler Wonen. Momenteel zitten beide programma's in de uitvoerende fase. In de Grondige Aanpak zet de gemeente in 2025 extra in om de realisatiegraad van de lopende projecten te vergroten en de tijdelijke leegstand zo veel mogelijk te beperken.

Nieuwe investeringen

Het programma Bestaande stad gaat wel nieuwe investeringen uitvoeren voor de programma's Cultuur en Sport en recreatie. De nieuwe investeringskredieten staan bij deze programma's opgenomen.

Begroting 2026

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestaande stad		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-329	1.243	1.377	-789	55
Derving Omgevingswet leges	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.234	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	300	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Funderingen	Reserves	-	-0	-0	-0	-
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	4.260	-202	-215	-206	-0
Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp	Reserves	-	-0	-0	-	-
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-216	-221	-225	-229	-229
Egalisatiereserve Bouwleges	Reserves	-0	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	7.466	8.276	11.119	16.366	19.355
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Bestaande stad		10.246	9.096	12.057	15.142	19.181

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. De kapitaallasten zijn aangepast. Daar zijn twee redenen voor. De eerste is dat er nieuwe en bijgestelde investeringskredieten zijn. De tweede reden is dat de ramingen per jaarschijf zijn geactualiseerd. Deze kapitaallasten worden gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) of door doorbelasting van de kostendekkende huur aan de opdrachtgever. In de paragraaf [Investeringen](#) taan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Derving Omgevingswet leges

De leges Omgevingswet blijft achter ten opzichte van de begroting. Dit is vooral te verklaren door de invoering van de nieuwe omgevingswet. Verwacht wordt dat een aantal grote bouw aanvragen in 2025 niet doorgaat. Dit heeft diverse redenen, zoals vertraging of dat projecten stilliggen. Daarnaast is een aantal bouw aanvragen een jaar eerder dan verwacht ingediend. Hierdoor werden deze leges niet in 2025, maar al in 2024 betaald. Daarom wordt de begroting met € 2,5 mln bijgesteld. Dit tekort wordt gedeeltelijk opgevangen door het restant van € 1,3 mln uit de egalisatiereserve bouwleges. Hierdoor blijft een onvermijdelijke ramingsbijstelling over van € 1,2 mln.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Uit deze bestemmingsreserve is voor de ontwikkeling van de aanpak circulair vastgoed € 297.000 beschikbaar. In 2023 en 2024 is hiervan € 104.000 gebruikt. In 2025 wordt € 77.000 aan lasten verwacht. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve moeten daarom worden verhoogd met € 45.000 (van € 32.000 naar € 77.000). Per saldo is de bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Voor de maaskoeling Nieuwe Luxor voegt de gemeente € 300.000 toe aan de RIM ter dekking van toekomstige kapitaallasten.

Bestemmingsreserve Funderingen

De bestemmingsreserve zorgt voor de continuïteit van de funderingsaanpak Rotterdam. Het gaat om meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel. De begroting van de meerjarige onttrekkingen is over meerdere jaren verwerkt. Het verloop is in 2026 € 300.000, 2027 € 300.000 en in 2028 € 148.000. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve veranderen met dezelfde bedragen. Per saldo is de bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve kwaliteitsborging

Het restant van deze bestemmingsreserve wordt in 2025 (€ 256.000) en 2026 (€ 479.000) volledig onttrokken ten behoeve van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Sinds de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in 2024 worden aanvragen ingediend via het DSO. De lasten en de onttrekking van de bestemmingsreserve veranderen met dezelfde bedragen. Per saldo is de bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)

De uit 2024 (en eerder) doorgeschoven onderhoudsmiddelen (€ 4,4 mln) zijn opgenomen in deze bestemmingsreserve. In 2025 gebruikt de gemeente dit om doorgeschoven onderhoud uit te voeren. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met hetzelfde bedrag verhoogd. Per saldo is de bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Voor drie projecten wordt budget toegevoegd aan de RIM. Dit budget komt uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het gaat om de projecten Gymnasium op Zuid (€ 3,3 mln), Huis op Zuid (€ 5,2 mln) en Zwembad Parkstad (€ 5,2 mln).

Bij de Voorjaarsnota 2025 besloot de gemeente om € 10 mln extra te steken in de woonopgaven op Rotterdam Zuid. Deze middelen komen uit de RIM en gaan naar de bestemmingsreserve NPRZ.

De prognose van de NPRZ-projecten voor 2026 is in 2025 bijgesteld. De financiële dekking uit de bestemmingsreserve voor de projecten beweegt hiermee mee. Waar nodig heeft de gemeente middelen tussen projecten herschikt binnen de deelbudgetten van de bestemmingsreserve. Hierdoor is de bijstelling op het totaal per saldo neutraal.

Bestemmingsreserve Rivièrahal Blijdorp

Deze bestemmingsreserve is ingesteld voor de restauratie van de Rivièrahal in diergaarde Blijdorp. Door vertraging in de uitvoering van de renovatie, schuift de bijdrage uit deze bestemmingsreserve op van 2026 (verlaging bijdrage met € 1,5 mln) naar latere jaren. Verwachting is dat het zwaartepunt van de werkzaamheden valt in de jaren 2026 tot en met 2029. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve verschuiven met hetzelfde bedrag. Per saldo is de bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Het leegstandsbeheer Katoenveem wordt gedekt uit de RIM. Deze dekking loopt tot en met 2028. In de meerjarenraming tot en met 2029 is per abuis € 114.000 als budget opgenomen (gelijk aan 2028) met deze bestemmingsreserve als dekking. Dit wordt nu gecorrigeerd. De lagere onttrekking en de lagere lasten worden begroot. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0.

De werkzaamheden aan Museum Boijmans van Beuningen schuiven deels door naar 2026. Daarom wordt deel van de dekking (€ 450.000) uit de bestemmingsreserve RIM doorgeschoven van 2025 naar 2026.

Het fonds vitale kernen is onderdeel van dekking uit de RIM. In totaal zit er € 9,0 mln in het fonds. Hiervan was in 2022 tot en met 2024 € 652.000 ingezet. In 2025 is de raming € 311.000. Ook voor de jaren 2026 tot en met 2029 is het budget geactualiseerd. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met dezelfde bedragen aangepast. Per saldo is de bijstelling € 0.

De woningbouwimpuls Noordrand Zuiderpark is onderdeel van dekking uit de RIM. In 2025 is de raming € 100.000. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met hetzelfde bedrag aangepast. Per saldo is de bijstelling € 0.

De RIM dekt € 201.000 van de jaarlijkse kapitaallasten voor het Gymnasium op Zuid. Omdat deze niet is meegenomen in de actualisatie kapitaallasten, voert de gemeente deze wijziging apart op.

Egalisatiereserve bouwleges

Na het resultaat 2024 voegt de gemeente in 2025 € 1,3 mln toe aan de (egalisatie)reserve bouwleges. Dit bedrag dekt het verwachte tekort van € 2,5 mln in 2025. De gemeente past de baten en lasten met hetzelfde bedrag aan. Per saldo is de bijstelling € 0. Zie ook het kopje 'Derving Omgevingswet leges'.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- Voor dekking kapitaallasten van nieuwe vastgoedobjecten wordt structureel € 6,7 mln overgeheveld naar de opdrachtgevende programma's Overhead (€ 315.000), Sport en recreatie (€ 1,1 mln) en Onderwijs (€ 5,3 mln).

- Voor dekking van toekomstige kapitaallasten uit investeringskredieten wordt een oplopende reeks van € 2,7 mln in 2026 tot € 12,5 mln in 2029 overgeheveld naar de opdrachtgevende programma's Overhead (€ 100.000), Sport en recreatie (van € 1,7 mln in 2026 tot € 10,5 mln in 2029), Cultuur (van € 464.000 in 2026 tot € 1,1 mln in 2029) en Zorg, welzijn en wijkteams (van € 442.000 in 2026 tot € 860.000 in 2029).
- Verschuiving taakmutatie Digitaal Stelsel Omgevingswet vanuit de programma's Stedelijke Ontwikkeling en Overhead (via het programma Stedelijke Ontwikkeling) naar het programma Bestaande Stad (per programma -€ 256.000 in 2025 tot -€ 450.000 in 2029).
- Indexeringen 2026 en verder (2026: -€ 4,6 mln; 2027: -€ 3,9 mln; 2028 en verder: -€ 4,2 mln): De budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar het prijspeil van 2026. Meer informatie staat bij Grondslagen.
- Leges Omgevingswet 2026: In de begroting 2026 zijn de lasten en baten van de leges Omgevingswet opgenomen waarbij de tarieven zijn geïndexeerd met 3,6%. De geraamde baten zijn € 25,5 mln. Voor wat betreft de legestarieven is er sprake is van een kostendekking van 98% voor 2026 waarbij op de hoogste schijf een tariefsverhoging van 10% is toegepast.
- Leges Omgevingswet: Vanaf 2027 begroot de gemeente structurele baten voor de lasten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (€ 711.000 in 2027 tot € 900.000 in 2029).
- Diverse technische wijzigingen waaronder overhevelingen van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Bestaande stad incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	133.091	117.963	171.951	128.237	134.140	139.253
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.933	494	180	0	0	0
Financieringsbaten	812	0	0	0	0	0
Overige baten	2.985	36	83	83	83	83
Overige opbrengsten derden	126.361	117.434	171.687	128.154	134.057	139.170
Lasten exclusief reserves	166.688	169.910	173.126	153.260	158.548	159.416
Apparaatslasten	48.667	50.890	53.618	53.452	53.115	53.115
Inhuur	7.756	1.116	2.813	2.647	2.310	2.310
Overige apparaatslasten	875	941	1.009	1.009	1.009	1.009
Personeel	40.036	48.833	49.795	49.795	49.795	49.795
Overige verrekeningen	-124.067	-145.863	-149.310	-149.145	-154.532	-166.654
Overige verrekeningen	-124.067	-145.863	-149.310	-149.145	-154.532	-166.654
Programmalasten	242.088	264.883	268.818	248.954	259.965	272.955
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	126.059	141.049	115.176	102.574	101.419	101.633
Kapitaallasten	85.982	98.433	124.359	115.660	128.829	141.663
Overige programmalasten	27.052	22.469	22.827	22.521	22.520	22.513
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.995	2.932	6.456	8.199	7.197	7.147
Saldo voor vpb en reserveringen	-33.598	-51.947	-1.175	-25.023	-24.408	-20.163
Vennootschapsbelasting	1.882	3.151	2.272	3.363	3.363	3.363
Saldo voor reserveringen	-35.480	-55.097	-3.447	-28.386	-27.770	-23.525
Reserves	19.176	29.632	14.841	14.943	8.929	4.815
Onttrekking reserves	22.169	27.963	18.466	15.143	9.129	5.015
Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP)	4.921	4.235	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	300	300	300	300	148	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	256	479	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	11.305	19.549	11.940	9.550	5.294	1.101
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp	0	900	3.900	4.500	3.000	3.600
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	493	1.746	1.846	792	688	315
Bestemmingsreserve WABO-leges	4.415	0	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	89	377	0	0	0	0
WABO-leges	646	600	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-3.700	-14.966	-3.700	-200	-200	-200
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	-2.800	-12.800	-2.800	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	-900	-900	-900	-200	-200	-200
Bestemmingsreserve WABO-leges	0	-1.266	0	0	0	0
Vrijval reserves	707	16.635	75	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	300	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging	0	0	75	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	15.069	0	0	0	0
Bestemmingsreserve WABO-leges	0	1.266	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	707	0	0	0	0	0
Saldo	-16.304	-25.466	11.394	-13.443	-18.841	-18.710

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten komen uit aangevraagde omgevingsvergunningen en er komen baten binnen voor uitvoering van gemeentewege van onderhoud aan panden. Ook zijn er inkomsten uit huur en verkoopopbrengsten van vastgoed, brandstofverkooppunten en reclamecontracten.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten voor omgevingsvergunningen, bestemmingsplannen, inspectie, toezicht en woningverbeteringen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor personele inzet, kosten voor de exploitatie van onroerend goed, zoals onderhoud, beheerkosten en eigenaarslasten (zakelijke lasten en verzekeringen), verkoopkosten (taxaties, kosten van verkoop gereedmaken) en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Ook vindt doorbelasting van verhuur van maatschappelijke vastgoed naar andere programma's plaats, zoals Onderwijs, Stedelijke ontwikkeling, Cultuur, Sport en recreatie.

Reserves

Bij de Voorjaarsnota 2025 is besloten om voor de toekomstige woonopgaven op Rotterdam Zuid € 10 mln extra beschikbaar te stellen. Deze middelen worden vanuit de RIM toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen

De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor verduurzaming (duurzaamheidstransitiefonds: 2025 € 45.000; het energietransitiefonds (2025: € 300.000 voor maaskoeling Nieuwe Luxor), het fonds vitale kernen (2025 t/m 2029: € 166.000) het NPRZ; 2025 t/m 2029: € 3,6 mln), de Rivièrahal Blijdorp (verschuiving van 2026 naar 2027 van € 1,5 mln) en de vanuit 2023 en 2024 doorgeschoven onderhoudswerkzaamheden vastgoed (2025: €4,4 mln).

Daarnaast wordt € 13,6 mln uit de bestemmingsreserve Bestemmingsreserve NPRZ toegevoegd aan de RIM, ter dekking van toekomstige kapitaallasten; zie ook toelichting reserves, kopje Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid.

Meerjarig verloop

Vanaf 2027 nemen de baten en lasten af. Dit is te verklaren door het bijna volledig wegvallen van verkoopopbrengsten vastgoed en de hiermee samenhangende afschrijving van boekwaardes van vastgoedobjecten.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Bestaande stad/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestaande stad	-25.466	11.394	-13.443	-18.841	-18.710
0.3.a - Beheer overige gebouwen en gronden	4.859	31.176	6.093	356	351
2.1.f - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	456	513	513	513	513
5.5.b - Cultureel erfgoed - Monumenten	-1.408	-1.436	-1.459	-1.360	-1.354
8.3.c - Wonen en bouwen	-29.372	-18.859	-18.590	-18.349	-18.220

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestaande stad			171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)			196	196	196	196	196
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)			196	196	196	196	196
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendeekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	4.431	0	4.235	0	196	
	Begroting 2026	196	0	0	0	196	
	Raming 2027	196	0	0	0	196	
	Raming 2028	196	0	0	0	196	
	Raming 2029	196	0	0	0	196	
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges			0	0	0	0	0
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat voor- en nadelen (als gevolg van afwijkingen van de begrote baten uit de leges omgevingsvergunningen) in belangrijke mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	1.266	0	1.266	0	
	Begroting 2026	0	0	0	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Funderingen			748	448	148	0	0
Begroting bestemmingsreserves	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad			171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Funderingen			748	448	148	0	0

Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.048	0	300	0	748
	Begroting 2026	748	0	300	0	448
	Raming 2027	448	0	300	0	148
	Raming 2028	148	0	148	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging			554	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging		554	0	0	0	0
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	810	0	256	0	554
	Begroting 2026	554	0	479	75	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid			152.725	155.011	146.935	143.142
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid		152.725	155.011	146.935	143.142	143.541
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	164.430	28.200	24.837	15.069	152.725
	Begroting 2026	152.725	14.300	12.014	0	155.011
	Raming 2027	155.011	1.500	9.575	0	146.935
	Raming 2028	146.935	1.500	5.294	0	143.142
	Raming 2029	143.142	1.500	1.101	0	143.541

Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp				17.100	13.200	8.700	5.700	2.100
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837		
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		17.100	13.200	8.700	5.700	2.100		
Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	18.000	0	900	0	17.100		
	Begroting 2026	17.100	0	3.900	0	13.200		
	Raming 2027	13.200	0	4.500	0	8.700		
	Raming 2028	8.700	0	3.000	0	5.700		
	Raming 2029	5.700	0	3.600	0	2.100		
WABO-leges			0	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Bestaande stad		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837		
WABO-leges		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	600	0	600	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve kwaliteitsborging

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2031 naar 31 december 2026, omdat de verwachting is dat het volledige bedrag in 2025 en 2026 wordt ingezet.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 63

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Omgevingsvisie Rotterdam 2040](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht 2021-2025](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#) (waaronder 2023-2027)
- Uitvoeringsagenda Grondige aanpak
- [Subsidie en/of lening woningverbetering aanvragen | Rotterdam.nl](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Actieplan goed huren en verhuren](#)
- [Woning verhuren | rotterdam.nl](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- Vuistregels voor het bouwen ([Binnenstad](#), [Stadswijken](#), [Uitbreidingswijken](#))
- [Welstand | Rotterdam.nl](#)
- [Monumenten | Rotterdam.nl](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam en uitvoeringsagenda 2023-2027](#)
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam 2024](#)
- [Grondprijsbeleid](#)
- [De afzonderlijke Integrale huisvestingsplannen van de beleidsdiensten](#) (zie punt 19)
- [Referentiewaarden](#)
- [Duurzaamheidskompas](#)

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zetten we in om het doel van het programma te realiseren:

- VRR
- DCMR
- Havenbedrijf Rotterdam
- RET NV
- Sportbedrijf
- Bibliotheek

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 64

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen. Onderdeel hiervan is het in stand houden van erfgoed.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Met oog voor de Rotterdammers bouwen we de komende jaren samen met alle partners aan een aantrekkelijke en duurzame stad'

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen). Onderdeel hiervan is ook het vastgoed van de gemeente.

Begroting 2026

Bestuur

Paginanummer in website: 65

Bestuur

Het programma Bestuur bevat de lasten en baten van de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders (college van B en W) griffie, de Rotterdamse Rekenkamer en de gemeentelijke Ombudsman.

De gemeente Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn, met oog voor verleden, heden en toekomst. De gemeenteraad is de democratisch gekozen volksvertegenwoordiging. De gemeenteraad stelt kaders en controleert het college van B en W. De griffie is de ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 66

Voortgang Tweede herziening 2025

College

Het college van Leefbaar Rotterdam, VVD, D66 en DENK stuurt in 2025 op de uitvoering van het laatste jaar van het coalitieprogramma '[Eén Stad](#)'.

De gemeenteraad en de griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente Rotterdam. De leden zijn gekozen door de stemgerechtigde inwoners van Rotterdam. De gemeenteraad bestaat in totaal uit 45 leden. Voorzitter is de burgemeester.

De griffie is de ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad. De medewerkers van de griffie bieden ondersteuning in brede zin, van advies tot het regelen van facilitaire zaken, en van communicatie tot het voorbereiden van vergaderingen. De griffiemedewerkers staan onder leiding van de raadsgriffier.

De gemeenteraad heeft voor de raadsperiode 2022-2026 6 commissies en 2 subcommissies ingesteld:

- Commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid (BOFV)
- Commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZWCS)
- Commissie Werk en Inkomen, Onderwijs, Samenleven Schuldhulpverlening, Armoedebestrijding en Nationaal Programma Rotterdam Zuid (WIOSSAN) + Subcommissie Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)
- Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte (BWB) + Subcommissie Bestemmingsplannen
- Commissie Mobiliteit, Haven, Economie en Klimaat (MHEK)
- Commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR)

Naast de ambtelijke ondersteuning door de griffie krijgen raadsleden politiek-inhoudelijke ondersteuning door hun fractieorganisatie. Raadsfracties ontvangen voor het organiseren van de ondersteuning in het raadswerk een vergoeding zoals omschreven in de verordening fractieondersteuning.

Audiovisuele middelen

In het zomerreces van 2025 worden de audiovisuele middelen (in de Suze Groeneweg zaal vervangen. Om de beveiliging op het gewenste niveau te krijgen, wordt gelijktijdig de inrichting gewijzigd.

Verkiezingen

In 2026 vinden de verkiezingen voor een nieuwe gemeenteraad plaats. Hiervoor zullen in de loop van 2025 voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd. In de dekking van de kosten is in de begroting 2025 (en 2026) voorzien.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Bestuur	€ 2.290
Toevoeging/vrijval Pensioenvoorzieningen	€ 2.290
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 0

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 67

Bestuurlijke hoofdlijnen

Effectief, integer en resultaatgericht bestuur

Het college staat voor een effectief, integer en resultaatgericht bestuur, dat open staat voor iedereen in onze stad. Bij het formuleren van beleid verplaatst het college zich in de belevingswereld van de Rotterdammer. Rotterdammers moeten invloed hebben op het beleid en op hun directe omgeving. Daarom werkt het college goed samen met de wijkraden: zij zijn onze ogen én oren in de wijken. De wijkraden kunnen zelf voorstellen voorleggen aan de gemeenteraad.

De Gemeenteraad en griffie

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente en bestaat uit 45 leden. Alle leden zijn in principe lid van een politieke partij, maken deel uit van een fractie, en zijn rechtstreeks gekozen door de inwoners van Rotterdam die mogen stemmen.

De gemeenteraad geeft de hoofdlijnen voor het beleid in de stad aan en controleert het college van burgemeester en wethouders (college van B en W).

De gemeenteraad heeft drie belangrijke taken:

1. Volksvertegenwoordiging: de gemeenteraad treedt op namens de inwoners van de stad.
2. Geeft kaders aan ('Wij, of beter gezegd de Rotterdammers, willen graag dat er op dit gebied dat gebeurt').
3. Controleert of het college van B en W zijn werk goed doet.

De griffie ondersteunt en adviseert de gemeenteraadsleden op inhoud en proces. Bij alles wat de griffie doet, houdt zij steeds het belang van de raad als geheel in het oog: waar is de raad en zijn besluitvormingsproces het best mee gediend? Ze zorgt ook voor de planning en verspreiding van alle documenten die voor de gemeenteraad van belang zijn. Tenslotte bereidt de griffie de vergaderingen van raad en commissies voor. De griffie is hierin onafhankelijk en neutraal.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 68

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Bestuur draagt bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten
- 17. Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 69

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Formatie rekenkamer	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-	-18	-18	-18	-18
Toevoeging/Vrijval Pensioenvoorzieningen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	2.290	-	-	-	-
Interne verschuiving budgetten	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-0	-990	-990	-948	-948
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Bestuur		2.290	-1.008	-1.008	-966	-966

Toelichting financiële bijstellingen

Vrijval voorziening pensioenen (oud-)bestuurders

Door een stijging van de rekenrente valt een deel van de voorziening pensioenen (oud-)bestuurders vrij voor €2,3 mln. Deze onttrekking is gebaseerd op een tussentijdse berekening van de pensioenverzekeraar.

Formatie Rekenkamer

De gemeente voegt de functie plaatsvervangend directeur toe aan de formatie van de Rekenkamer. De begroting neemt hierdoor met € 18.000 per jaar toe vanaf 2026.

Technische wijzigingen

- **Actualisatie rente.** Door de vrijval van de voorziening pensioenen voor (oud-)bestuurders zijn de begrote rentebaten bijgesteld met € 91.000 voor 2026 en de volgende jaren.
- **Indexering 2026 en verder.** De budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar prijspeil van 2026. Daarnaast zijn de loonbudgetten vanaf 2026 bijgesteld met 2,77% door de cao 2025.

Overzicht baten en lasten

Saldo Bestuur incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	2.181	3.972	1.568	1.568	1.568	1.568
Bijdragen rijk en medeoverheden	23	47	17	17	17	17
Overige baten	1.484	3.316	935	935	935	935
Overige opbrengsten derden	674	608	616	616	616	616
Lasten exclusief reserves	28.794	24.686	25.524	25.308	24.718	24.718
Apparaatslasten	12.857	13.951	14.423	14.436	14.436	14.436
Inhuur	339	424	206	206	206	206
Overige apparaatslasten	944	778	1.078	1.087	1.087	1.087
Personeel	11.574	12.748	13.139	13.143	13.143	13.143
Overige verrekeningen	1.243	1.304	1.024	1.024	1.024	1.024
Overige verrekeningen	1.243	1.304	1.024	1.024	1.024	1.024
Programmalasten	14.694	9.431	10.078	9.849	9.258	9.258
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.987	2.246	2.718	2.488	1.898	1.898
Overige programmalasten	6.745	2.036	2.058	2.058	2.058	2.058
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.962	5.149	5.302	5.302	5.302	5.302
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.613	-20.714	-23.957	-23.740	-23.150	-23.150
Saldo voor reserveringen	-26.613	-20.714	-23.957	-23.740	-23.150	-23.150
Reserves	603	110	165	0	0	0
Onttrekking reserves	163	185	240	130	130	130
Bestemmingsreserve B&W Fonds	5	20	20	20	20	20
Bestemmingsreserve Commissiereizen	73	15	0	110	110	110
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	0	150	220	0	0	0
Egalisatiereserve Raad/Griffie	84	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-160	-75	-75	-130	-130	-130
Bestemmingsreserve Commissiereizen	-55	0	0	-55	-55	-55
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	-75	-75	-75	-75	-75	-75
Egalisatiereserve Raad/Griffie	-30	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Koers van de Stad	500	0	0	0	0	0
Egalisatiereserve Rekenkamer	100	0	0	0	0	0
Saldo	-26.010	-20.604	-23.792	-23.740	-23.150	-23.150

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de bijdragen van het UWV, de bijdragen van de regiogemeenten voor de diensten van de Rekenkamer Rotterdam en de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond en de toegerekende rente voor de voorziening pensioenen bestuurders.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit loonkosten. Daarnaast zijn bij dit programma de lasten opgenomen voor de vergoedingen aan de raadsfracties, de kosten van de accountant en de contributie aan de VNG.

Reserves

De gemeenteraad bepaalt jaarlijks of er een bedrag wordt toegevoegd of onttrokken aan de diverse bestemmingsreserves. De huidige bestemmingsreserves zijn: Gemeentelijke klokkenluidersregeling, B&W Fonds, Commissiereizen en Voorlichting/communicatie verkiezingen. De Raad/Griffie, Rekenkamer Rotterdam en Ombudsman Rotterdam-Rijnmond hebben een eigen egalisatiereserve.

Meerjarig verloop

De begrote baten hebben meerjarig een constante omvang. Ook de begrote lasten laten meerjarig relatief weinig schommelingen zien.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Bestuur/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestuur	-20.604	-23.792	-23.740	-23.150	-23.150
0.1.a - Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	-18.336	-18.981	-18.937	-18.347	-18.347
0.1.b - Bestuur - College	-2.268	-4.810	-4.803	-4.803	-4.803

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Bestuur			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur			1.147	982	982	982	982
Bestemmingsreserve B&W Fonds			120	100	80	60	40
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur		1.147	982	982	982	982	
Bestemmingsreserve B&W Fonds		120	100	80	60	40	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.						
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	140	0	20	0	120	
	Begroting 2026	120	0	20	0	100	
	Raming 2027	100	0	20	0	80	
	Raming 2028	80	0	20	0	60	
	Raming 2029	60	0	20	0	40	
Bestemmingsreserve Commissiereizen			177	177	122	67	12
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur		1.147	982	982	982	982	
Bestemmingsreserve Commissiereizen		177	177	122	67	12	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.						
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	192	0	15	0	177	
	Begroting 2026	177	0	0	0	177	
	Raming 2027	177	55	110	0	122	
	Raming 2028	122	55	110	0	67	
	Raming 2029	67	55	110	0	12	
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling			34	34	34	34	34
Begroting bestemmingsreserves Bestuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur		1.147	982	982	982	982	
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling		34	34	34	34	34	
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.						

Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	34	0	0	0	34		
	Begroting 2026	34	0	0	0	34		
	Raming 2027	34	0	0	0	34		
	Raming 2028	34	0	0	0	34		
	Raming 2029	34	0	0	0	34		
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen			220	75	150	225	300	
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Bestuur	1.147	982	982	982	982			
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen			220	75	150	225	300	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.							
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	295	75	150	0	220		
	Begroting 2026	220	75	220	0	75		
	Raming 2027	75	75	0	0	150		
	Raming 2028	150	75	0	0	225		
	Raming 2029	225	75	0	0	300		
Egalisatiereserve Ombudsman			250	250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Bestuur	1.147	982	982	982	982			
Egalisatiereserve Ombudsman			250	250	250	250		
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	250	0	0	0	250		
	Begroting 2026	250	0	0	0	250		
	Raming 2027	250	0	0	0	250		
	Raming 2028	250	0	0	0	250		
	Raming 2029	250	0	0	0	250		
Egalisatiereserve Raad/Griffie			196	196	196	196	196	196
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			

Bestuur	1.147	982	982	982	982	
Egalisatiereserve Raad/Griffie	196	196	196	196	196	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.					
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	196	0	0	0	196
	Begroting 2026	196	0	0	0	196
	Raming 2027	196	0	0	0	196
	Raming 2028	196	0	0	0	196
	Raming 2029	196	0	0	0	196
Egalisatiereserve Rekenkamer				150	150	150
Begroting bestemmingsreserves Bestuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur	1.147	982	982	982	982	
Egalisatiereserve Rekenkamer	150	150	150	150	150	
Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	150	0	0	0	150
	Begroting 2026	150	0	0	0	150
	Raming 2027	150	0	0	0	150
	Raming 2028	150	0	0	0	150
	Raming 2029	150	0	0	0	150

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve B&W Fonds

Voor 2025 tot met 2029 is aan de bestemmingsreserve B&W Fonds een onttrekking (€ 20.000) per jaar begroot. Tot en met einde van het jaar kan door het college nog besloten worden over aanvullende bijdragen, die tot een onttrekking leiden.

Bestemmingsreserve Commissiereizen

In 2025 is een onttrekking van € 15.000 begroot aan de bestemmingsreserve commissiereizen vanwege één gemaakte commissiereis. Vanaf 2027 tot met 2029 is een toevoeging (€ 55.000) per jaar begroot. Daarnaast is vanaf 2027 tot met 2029 een onttrekking (€ 110.000) per jaar begroot vanwege verwachte reizen in deze jaren.

Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling

Er zijn geen nieuwe onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot.

Bestemmingsreserve Voorlichting/communicatie verkiezingen

Voor 2025 tot met 2029 is aan de bestemmingsreserve voorlichtingen/communicatie verkiezingen een toevoeging (€ 75.000) per jaar begroot. Daarnaast is voor 2025 en 2026 een onttrekking begroot (2025 € 150.000 en 2026 € 220.000), vanwege de kosten die samenhangen met de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

Egalisatiereserves Ombudsman Rotterdam-Rijnmond, Raad/Griffie en Rekenkamer Rotterdam

Er zijn geen onttrekkingen aan de 3 egalisatiereserves begroot, omdat deze afhankelijk zijn van de exploitatieresultaten aan het eind van het jaar.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 70

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet de volgende verbonden partijen in om het doel van het programma Bestuur te realiseren:

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Een uitgebreide toelichting hierop staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 71

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Aan de slag in de wijk, dichtbij en samen met Rotterdammers.'

Begroting 2026

Cultuur

Paginanummer in website: 72

Cultuur

Met het cultuurbeleid willen wij een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren dat past bij de internationale, innovatieve en diverse stad die Rotterdam is. We streven naar een cultureel aanbod dat alle Rotterdammers bereikt en verrijkt, ook dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op de Rotterdamse scholen. Daarnaast is het beleid erop gericht om de kracht van kunst en cultuur in te zetten bij de opgaves die er leven in de stad.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 73

Voortgang Tweede herziening 2025

Cultuur voor alle Rotterdammers

Bibliotheek Rotterdam

In april opende Bibliotheek Rotterdam een nieuwe vestiging in Beverwaard. Dit gebeurde op basis van een specifieke uitkering van het Rijk. De vestiging is vooruitlopend op de wettelijke zorgplicht. Deze zorgplicht zorgt ervoor dat bibliotheken extra rijksmiddelen krijgen. Hierdoor heeft elke inwoner binnen een redelijke afstand toegang tot een volwaardige openbare bibliotheek.

Bibliotheek Rotterdam biedt Rotterdammers sinds 1 mei 2025 een gratis bibliotheeklidmaatschap. Door de drempel om lid te worden zo laag mogelijk te maken, vergroot de bibliotheek het bereik. Iedereen kan gebruikmaken van de diensten. Per 30 juni 2025 waren er 6.578 gratis lidmaatschappen afgesloten.

Heilige Huisjes Rotterdam

Van 12 tot en met 15 juni 2025 was Heilige Huisjes Rotterdam. Hierin stonden cultuur en ontmoeting centraal. Meer dan 50 gebedshuizen – van moskee, synagoge, tempel tot kerk – openden hun deuren. Op het programma stonden rondleidingen, workshops, tentoonstellingen, optredens, filmvertoningen. Voor alle Rotterdammers betekent dit een culturele activiteit in de directe omgeving. Deze editie van het festival is enorm gewaardeerd.

Een evenwichtig cultureel ecosysteem

International Advisory Board (IABx)

Rotterdam trok in juli 2025 negen internationale experts aan om strategische inzichten te verzamelen over de ontwikkeling van cultureel Rotterdam op lange termijn. Deze IABx 2025 benaderde cultuur als integraal onderdeel van een veerkrachtige en rechtvaardige stad. De boardleden deden aanbevelingen over representatie en democratisering, modellen voor publiek-private investeringen en domeinverbinderende samenwerking, ook gericht op communitybuilding. Dit is input voor besluitvorming in de gemeenteraad eind 2025 over de transitie Cultuur.

Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

Mobiliteit: de nachtbus rijdt weer

Sinds 27 juni rijdt de Zomernachtbus elke vrijdag- en zaterdagavond in Rotterdam en omstreken, tot eind augustus. De gemeente Rotterdam nam het initiatief voor de Zomernachtbus om het nachtleven een impuls te geven. Goed en veilig(er) vervoer voor uitgaanspubliek is daarbij belangrijk. De Zomernachtbus is een van de 15 stappen uit het gemeentelijke Nachtplan.

Hossen Tours voert de dienst uit. Dit gebeurt met toestemming van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De uitvoering vindt plaats in afstemming met RET, Koninklijke Horeca Nederland Rotterdam en N8W8 R'dam. Per september 2025 keert RET na vijf jaar afwezigheid terug met een eigen nachtnet.

RFMO

Er zijn dit jaar al een aantal mooie, langlopende producties opgenomen in Rotterdam. De stad vormt zowel het verhaal als het decor. Bijvoorbeeld de series Flikken Rotterdam (AVROTROS), Roffa (NPO Zapp) en Mocros (BNNVARA). Ook maken producties gebruik van Rotterdamse makers. Bijvoorbeeld de serie Mocros (geschreven door Shariff Nasr), De Verloren Zoon (regie Edson Da Conceicao) of Bad Boa's (geproduceerd door Huis van Asporaat). Bad Boa's ging op 11 juli 2025 in première bij streamingsdienst Netflix. Het is een wereldwijde hit. De productie staat in meer dan 85 landen in de top 10 van meest gestreamde films.

Kleine kernen

Hoek van Holland krijgt een nieuwe uitkijktoren bij museum iCoon. Deze toren is vanaf 5 mei toegankelijk en biedt uitzicht over de zee en de Nieuwe Waterweg vanaf 13 meter hoogte. De toren is geïnspireerd op Koude Oorlog-wachttorens en heeft een minimalistisch ontwerp. Hij staat op een 5 meter hoge terp. Het project is het resultaat van drie jaar werk. De gemeente Rotterdam steunde het financieel in 2022. Bewoners kregen eerder al een tijdelijk voorproefje met het 'Doek van Holland'.

Cultuur is onderdeel van gebiedsontwikkeling

Het college heeft medio 2024 de ruimtelijke visie cultuur vastgesteld. Cultuur is een integraal onderdeel van de grote gebiedsontwikkelingen met als doel het waarborgen en realiseren van een passend cultureel voorzieningenniveau voor huidige en toekomstige bewoners. In 2025 is onder meer i.s.m. afdeling sport een onderzoek (fase 1) uitgevoerd naar de haalbaarheid van een urban sports en culture campus in de gebiedsontwikkeling Rotterdams Tij. Ook is met een concernbreed integraal team een propositie voor de ontwikkeling van de artist driven Playground BRUTUS in het Keilekwartier in M4H begeleid richting politiek-bestuurlijke besluitvorming tweede helft 2025.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Cultuur	€ 3.462
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 3.462

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 74

Bestuurlijke hoofdlijnen

Een dynamisch cultureel klimaat

De gemeente Rotterdam wil een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren dat past bij het karakter van de stad. Daarom stimuleren wij drie speerpunten:

- inclusie
- innovatie
- interconnectiviteit.

Deze zogenoemde drie l's staan centraal in [ons actuele cultuurbeleid](#). We werken vanuit de overtuiging dat kunst en cultuur een belangrijke rol spelen bij het bereiken van stadsbrede doelen, waaronder kansengelijkheid, economische ontwikkeling en goede groei van de stad. Daarnaast dragen kunst en cultuur ook bij aan de veerkracht van de stad en haar bewoners en maken ze de stad aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers.

Begroting 2026

Doel: Cultuur voor alle Rotterdammers

Paginanummer in website: 75

Doel: Cultuur voor alle Rotterdammers

Wat willen we bereiken?

- De stad beschikt over een breed en aantrekkelijk cultureel aanbod voor een divers publiek.
- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk. Alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en kunnen meedoen.
- Voldoende en kwalitatief goede voorzieningen en passend (laagdrempelig) aanbod in Rotterdamse wijken en een evenwichtige relatie tussen de wijkgerichte en stedelijke voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We willen bevorderen dat iedere Rotterdammer kunst en cultuur kan ervaren, beoefenen en beleven en daarmee cultuurparticipatie verhogen. Het is van belang dat cultuur toegankelijk is voor iedereen.

- Dit doen we door een breder cultureel aanbod te creëren. De gemeente voert regelingen uit voor het ondersteunen van creatieve en culturele projecten van makers, platforms, organisaties en andere initiatiefnemers in de stad, zoals de projectsubsidieregeling. De daarmee ondersteunde projecten dragen bij aan de nabijheid van cultuur in de gebieden en aan innovatie en ontwikkeling in de culturele en creatieve sector.
- In het kader van Rotterdam Onbeperkt en inclusieve cultuur werken we met culturele instellingen aan de toegankelijkheid van het cultuuraanbod voor mensen met een cognitieve, fysieke en/of mentale beperking. O.a. Cultuurplan instellingen zoals Misiconi en Theater Babel werken in hun producties volledig inclusief. Alle Rotterdamse musea werken binnen het project 'Toegankelijk Museum' gezamenlijk aan toegankelijkheid voor alle bewoners en bezoekers, evenals Rotterdam Festivals.
- We stimuleren het toetreden van nieuwkomers die met hun aanbod een aanvulling zijn op het huidige culturele aanbod. Dit doen we zowel door meer ruimte te bieden voor nieuwkomers in het Cultuurplan 2025-2028, als door toepassing van de Impulsregeling, bedoeld om relatief nieuwe kunst- en cultuurorganisaties te stimuleren.
- Aan de structureel gesubsidieerde instellingen is een aanpak gevraagd op de 4 p's: programma, publiek, personeel en partners, genoemd in de Code Diversiteit & Inclusie. Voor de Cultuurplanperiode 2025 tot 2028 is de toepassing van de Code Diversiteit & Inclusie en de 4 p's een basisvoorwaarde voor toelating. De plannen worden intensief gemonitord in accountgesprekken.
- Makers en culturele organisaties ondersteunen we ook door inzet van andere financiering, namelijk de [Rotterdamse Cultuurlening](#) en [Crowdfunding](#). Dit laatste doen we door tot 25% bij te dragen aan geselecteerde Rotterdamse projecten via Voordekunst. We geven ruimte aan nieuwe vormen van cultuur door [CityLab010](#).
- Elke Rotterdammer moet iets van zijn gading kunnen vinden in een aantrekkelijk aanbod. We werken daarom met het [culturele doelgroepenmodel](#). Dit model brengt in kaart welke doelgroepen de culturele instellingen bereiken. We zetten in op een verbreding van deze doelgroepen en specifiek op hoofdgroep Licht; de doelgroep die weinig tot geen cultuur bezoekt.
- Het is belangrijk dat cultuur bereikbaar en toegankelijk is. Daarom is de [Ruimtelijke Visie Cultuur 2028](#) ontwikkeld en vastgesteld in juni 2024. In deze visie is letterlijk in kaart gebracht waar de kansen en opgaven liggen voor cultuur. De regeling [Lokale Culturele Programmering](#) draagt ook in 2026 bij aan een toegankelijk cultuuraanbod. Het doel van de regeling Lokale Culturele Programmering blijft ook in de periode 2025-2028 hetzelfde: in alle delen van Rotterdam meer actieve en receptieve cultuurdeelname voor en door bewoners realiseren. Dit krijgt gestalte door een vraaggericht en voor iedereen toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in heel Rotterdam te realiseren met oog voor het karakter van iedere wijk. Daarbij wordt extra ingezet op wijken die prioriteit hebben ('prioritaire wijken'), zoals omschreven in de Ruimtelijke Visie. Dit zijn 18 wijken waar:
 - De cultuurdeelname laag is.
 - Er geen culturele voorzieningen in de nabije omgeving zijn.
 - De culturele infrastructuur (m2) minder is dan gemiddeld in de stad;
 - De doelgroep Licht oververtegenwoordigd is.
 - De komende 10 jaar meer dan 500 woningen worden gebouwd.
- Met het plusprogramma '[Maak mee in je Wijk](#)' is tot en met 2024 in de praktijk onderzocht welke activiteiten succesvol zijn in het bereiken van de hoofdgroep Licht. Op basis van de evaluatie van de Plusprogramma's is een aantal projecten vervolgd. Ook wordt er samengewerkt in twee Allianties: Cultuur en Veilig en Kunst in Zorg/ Arts in Health. Hierbij wordt ook een koppeling met de Kenniswerkplaats gemaakt.
- In juni 2025 is Manchester bezocht voor een uitwisseling Arts and Health. Hierbij zijn initiatieven die zorgkosten verlagen en weerbaarheid verhogen door middel van cultuur. Voor een duurzaam vervolg is een netwerk of programma nodig om de brug tussen gezondheid, welzijn en cultuur te slaan. Hiervoor is voor 2026 extra budget op de begroting gereserveerd. Dit programmabudget kan een impuls geven aan domeinoverstijgend samenwerken. Vanuit dit budget wordt een programma mogelijk gemaakt waarbij Cultuur&Campus Putselaan samen met lokale partners een programma ontwikkelt voor thuiszitters van 11–15 jaar. Dit richt zich op hernieuwde betrokkenheid bij onderwijs, met aandacht voor inclusie en sociale vaardigheden. Daarnaast stimuleert Cultuur&Campus de doorstroom van lokaal talent naar hoger

kunstvakonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, vanuit mbo en voortgezet onderwijs. In een vrije leeromgeving krijgt iedereen de kans om mee te doen en te groeien.

- Kansengelijkheid: beleid op cultuuronderwijs moet bevorderen dat alle leerlingen in Rotterdam de kans krijgen zich creatief en cultureel te ontwikkelen, ongeacht het schooltype. Cultuuronderwijs draagt bij aan de benodigde 21e-eeuwse vaardigheden om te kunnen deelnemen aan de samenleving. We zetten daarom in op cultuuronderwijs dat structureel verankerd is in de schooldag, waaronder de Dagprogrammering, en dat een brug slaat naar cultuurbeoefening in de vrije tijd. Dit gebeurt door duurzame samenwerkingsverbanden tussen de cultuur- en onderwijssector mogelijk te maken, door te sturen op kwalitatief en relevant aanbod, en door prestatieafspraken te maken met instellingen in het Cultuurplan die cultuuronderwijs als kerntaak hebben. Voorbeelden hiervan zijn de cultuurcoachregeling waarbij lesbevoegde kunstvakdocenten in dienst van een culturele instelling structureel lesgeven in het onderwijs, en het vierjarige programma Cultuureducatie met Kwaliteit waarbij gestuurd wordt op de ontwikkeling van voor de scholen relevant en kwalitatief hoogwaardig aanbod. Beide regelingen zijn overigens matchingsregelingen met het Rijk.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Rotterdammers dat een bezoek brengt aan Rotterdamse cultuur	86%	n.v.t.	n.v.t.						

Toelichting indicatoren

% Rotterdammers dat een bezoek brengt aan Rotterdamse cultuur

De bron hiervoor is de Cultuurmonitor Rotterdam 2022. De meting vindt eens in de 4 jaar plaats. De volgende meting vindt plaats in 2026.

Andere metingen

- Bezoek aan cultuur in 2022, in % van Rotterdammers. De bron hiervoor is de [Cultuurmonitor Rotterdam 2022](#). In 2022 bracht 86% van de Rotterdammers een bezoek aan cultuur. 72% van Rotterdam bezocht gesubsidieerd cultuuraanbod.
- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027.
- Daarnaast zijn er enkele afzonderlijke evaluaties en rapportages:
 - De [Ruimtelijke Visie Cultuur](#) (vastgesteld juni 2024). Deze visie dient als nulmeting voor onder andere cultuurparticipatie per wijk en fysieke afstand van culturele voorzieningen.
 - Lokale Culturele Programmering is in 2024 geëvalueerd. Uit de evaluatie bleek dat er een hoge mate van tevredenheid is over de LCP-regeling bij alle betrokkenen. Enkele aanbevelingen om de regeling verder te optimaliseren zijn verwerkt in de nieuwe LCP-regeling. De uitvoering hiervan gaat in op 1 januari 2025.
 - Publieksbereik van de cultuurplaninstellingen aan de hand van het doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals. Rapportage vindt elke twee jaar plaats. In 2025 volgt de meting over 2024.
 - Het Kenniscentrum Cultuuronderwijs Rotterdam (KCR) monitort vanaf 2025 het aantal scholen dat cultuuronderwijs duurzaam hebben geborgd en het aantal culturele instellingen die structureel samenwerken met een of meerdere scholen. Daarnaast hanteren steeds meer scholen EVI – een landelijk zelfevaluatieinstrument waarmee scholen in het primair en voortgezet onderwijs het cultuuronderwijs op school kunnen monitoren en evalueren.
 - Cultuuronderwijs vormt een van de interventies van de college target Schil om de School. Deze interventie betreft één project: de inzet van kunstvakdocenten om het lerarentekort in het primair onderwijs tegen te gaan.
 - [Voortgangsrapportage Nationaal Programma Rotterdam Zuid](#) (NPRZ)
 - [Evaluatie evenementenbeleid](#) 2019-2022.

Begroting 2026

Doel: Een evenwichtig cultureel ecosysteem

Paginanummer in website: 76

Doel: Evenwichtig cultureel ecosysteem

Wat willen we bereiken?

- De stad beschikt over een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem dat elementen binnen de culturele sector met elkaar verbindt en een stevige meerwaarde heeft voor andere sectoren.
- Een veerkrachtige en weerbare culturele sector.
- Ruimte voor nieuwe makers, creatieven, kunstenaars en talenten uit de hele stad om zich optimaal te ontplooiën.

Wat gaan we daarvoor doen?

Op basis van het advies van de [het advies van de Denktank New Deal Cultuur](#) heeft het culturele veld vijf concrete en samenhangende New Deals opgesteld. Deze deals versterken de samenwerking binnen de sector en versnellen de transitie. Actuele initiatieven zijn:

1. Culture Capital Fund – gericht op The Culture
2. Pitchprogramma voor creatieven – voorbereiding op Engage, het event voor geëngageerde kunst in oktober 2025.
3. Conferentie in Melly – stadsbrede uitwisseling van kennis en ervaring rond digitale transformatie.

Deze initiatieven vormen samen een krachtig antwoord op de veranderende behoeften van de culturele sector en dragen bij aan de transitie.

De organisaties SKAR, het Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (KCR) en Cultuur Concreet, zijn benoemd als intermediair en geven uitvoering aan respectievelijk de volgende drie functies:

- Het ontwikkelen, beheren en verhuren van werkruimtes voor kunstenaars, ontwerpers, kunstenaarsinitiatieven en creatieve ondernemers (SKAR);
- Het adviseren, ondersteunen en faciliteren van scholen en culturele instellingen op het gebied van cultuuronderwijs (KCR);
- Het stimuleren en ondersteunen van kunst en cultuur in de wijken van Rotterdam (Cultuur Concreet).

De gemeente Rotterdam ontwikkelt kennisplatform 'Kenniswerkplaats Cultuur' in afstemming met Rotterdamse en landelijke instellingen en scholen, en in samenwerking met de lokale cultuursector. De drie intermediaire instellingen zijn hierbij betrokken. De Kenniswerkplaats is als platform geschikt om kennis over cultuur en het ecosysteem breed te ontsluiten en om stakeholders op het gebied van data- en kennisontwikkeling aan elkaar te verbinden. Voor de Kenniswerkplaats Cultuur geldt dat de gemeente de drie organisaties nadrukkelijk als partners in de ontwikkeling ervan beschouwt, vanuit hun eigen activiteiten op het gebied van verzamelen, benutten en toegankelijk maken van data en kennis van hun respectievelijke veld.

- Sociale netwerkanalyse: in september start een grootschalig onderzoek naar het culturele ecosysteem via de methode Sociale Netwerkanalyse (SNA). Dit brengt de structuur en samenhang van het netwerk in kaart, inclusief de verbindingen met andere domeinen zoals onderwijs en welzijn. Een integrale commissie bestaande uit beleidsadviseurs van Sport, Onderwijs, Cultuur, Welzijn en Economie kijkt mee met de opzet en analyse, om te zorgen voor een breed gedragen en bruikbaar resultaat. In 2027 worden de eerste resultaten verwacht.
- Samen met de Stichting Kunstaccommodaties Rotterdam (SKAR) werken we aan slim over de stad verspreide werk- en atelierruimten voor kunstenaars en creatieven. Dit gebeurt op basis van gemeentelijk atelier- en broedplaatsenbeleid. De nieuwe uitvoeringsnota ateliers en broedplaatsen 2030 is in september 2023 door het college vastgesteld.
- Voor 2026 is een bedrag van € 250.000 beschikbaar om de collectie van Museum Rotterdam weer zichtbaar te maken voor de Rotterdammer. Dit in aanloop naar de opening van een (mogelijk) nieuwe locatie van het museum. Denk aan bijvoorbeeld pop-up tentoonstellingen op verschillende plekken in de stad inclusief de kleine kernen. Dit sluit aan bij de museumvisie die eind 2025 verschijnt.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Aantal m2 werk- en atelierruimte	67.500 m ²	68.500 m ²	96.000 m ²	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.	100.000 m ²	

Toelichting indicatoren

Aantal m² werk- en atelierruimte**Andere metingen**

- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027.
- Nulmeting: Ruimtelijke Visie Cultuur is in 2024 opgeleverd en dient als nulmeting voor onder andere het aantal culturele voorzieningen.

Begroting 2026

Doel: Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

Paginanummer in website: 77

Doel: Aantrekkelijke en veerkrachtige stad

Wat willen we bereiken?

- Dat de stad levendig én leefbaar blijft. Dit vraagt om een goede verankering van cultuur in beleidsdomeinen die een relatie hebben met de fysieke groei van de stad, zoals gebieds- en vastgoedontwikkeling.
- Een stad die aantrekkelijk is voor bewoners, bedrijven en bezoekers, zodat Rotterdam nu en op de lange termijn zowel nationaal als internationaal interessant is als werk-, woon- en verblijfplaats, en als toeristische trekpleister.
- Zichtbaarheid van Rotterdam nationaal en internationaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De gemeente voert het evenementenbeleid uit voor een aantrekkelijk aanbod voor alle Rotterdammers, een goede balans tussen levendig en leefbaar en een sterker nationaal en internationaal profiel van de stad. De gemeente doet dit samen met onder meer Rotterdam Festivals.
- De impuls op Nachtcultuur van 2025 heeft geleid tot concrete ontwikkelingen op de drie kansrijke locaties uit het Nachtplan: Boompjeskade, Prins Alexander 37 en De Koepels in het Mallegatpark. Zo krijgen De Koepels een horecabestemming binnen het nieuwe omgevingsplan. Dankzij de aanvullende middelen uit de Voorjaarsnota 2025 is gestart met de aanpassing van deze locatie op het gebied van productie-infrastructuur, akoestiek en basisvoorzieningen. Het doel is een gecombineerde (nacht)culturele en horecafunctie. Voor de andere twee locaties wordt onderzocht welke ingrepen nodig zijn om het gemeentelijk vastgoed geschikt te maken voor (nacht)cultuur en horeca. De ambitie is dat alle drie de locaties in de loop van 2026 in gebruik worden genomen. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet naar het ontwikkelen van bestaande, potentiële locaties voor nachtcultuur in Rotterdam.
- Door architectuuractiviteiten uit te voeren en ondersteunen, gericht op alle Rotterdammers én professionals, ontstaat samenhang tussen stedelijke en maatschappelijke ontwikkeling. Aansprekende voorbeeld is het gebedshuizenfestival Heilige Huisjes, En voor jonge stadmakers zijn er programma's over klimaatadaptatie en stedelijke ontwikkeling.
- Met het uitvoeren van het film- en mediabeleid investeert de gemeente in talentvolle makers en bindt ze producenten aan de stad. Samen met de gemeente Den Haag heeft de gemeente Rotterdam het voortouw genomen voor een provinciale talentenhub: een gezamenlijke inspanning om talentontwikkeling en samenwerking in de film- en mediasector te versterken. Dit is een aanvulling op andere samenwerkingen met diverse partners, zoals de lokale omroep.
- De RFMO spant zich in om (film-)opnamen in de stad te faciliteren. In samenspraak met zowel de productie als de diensten en (veiligheids)partners is RFMO in staat om producties servicegericht van dienst te kunnen zijn bij het verkrijgen van toestemming.
- We zien veel dwarsverbanden tussen cultuur en andere domeinen. Kunstenaars, ontwerpers en makers vormen veelal het vliegwiel voor economische groei. Daarom is er specifiek [beleid op Creatieve Industrie](#) en investeren we in deze zzp'ers, zoals door uitvoering van New Deals. Daarnaast maken we ons hard voor betaalbare werkruimte en vragen we werkgevers om eerlijke beloningen te bieden. De Makerscoalitie Rotterdam (voorheen Creatieve Coalitie Rotterdam) is hierin onze gesprekspartner.
- Specifiek op het gebied van mode en textiel en op het gebied van beeldcultuur zijn twee programma's ontwikkeld. De afdeling Cultuur werkt domeinoverstijgend met het programma Rotterdam Circulair en de afdeling Economie. Voor mode en textiel betekent dit een programma gericht op inclusiviteit, innovatie en de relatie met duurzaamheid. De centrale activiteit is de Sustainable Fashion Week, waar innovatie, onderwijs, samenwerking en duurzaamheid samenkomen. Dankzij Europese cofinanciering wordt ook een netwerk onderhouden tussen de verschillende partijen. Op het gebied van beeldcultuur is een programma opgezet gericht op videogames, AI, immersive tech, digital fashion en streamingsplatform Twitch.

Hoe meten we dat?

- Voor het begrotingsprogramma Cultuur wordt gewerkt met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar worden geëvalueerd. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af. In de [Evaluatie cultuurbeleid Rotterdam 2021-2022](#) worden kwalitatieve analyses van de meerjarenbeleids- en jaarplannen van de culturele instellingen gemaakt op onder andere de 4 p's (programma, publiek, personeel en partners). Daarnaast worden er kwantitatieve data gebruikt om inzicht te geven in de stand van zaken van de doelstellingen. De volgende evaluatie over de jaren 2025 en 2026 wordt halverwege de nieuwe beleidsperiode gedaan in 2027
- [Evaluatie evenementenbeleid](#).

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 78

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Cultuur draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 79

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringsen.

Museum Boijmans van Beuningen

Het museum wordt grootschalig vernieuwd en naar verwachting in 2030 weer geopend voor publiek.

Museum Boijmans van Beuningen

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
34.800	0	34.800	16.973	11.300	6.527	0	0	0

Vernieuwing Centrale bibliotheek

Voor de vernieuwing van de CBR aan de Hoogstraat 110 was het definitieve ontwerp klaar in 2024, dit is gepresenteerd aan de gemeenteraad. De benodigde omgevingsvergunning is verleend en inmiddels is de fase voor het maken van het tijdelijk ontwerp gestart. De selectie van de aannemer start medio 2025. De te selecteren aannemer start de uitvoering nadat de Centrale Bibliotheek is verhuisd naar de tijdelijke huisvesting, in de loopt van 2026. De voortgang van dit project is onderdeel van de [Monitor Grote Projecten](#).

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam (excl. gebouw)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
36.910	0	36.910	2.391	7.676	1.676	1.534	1.534	944

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

Het [Integraal Huisvestingsplan Cultuur](#) (IHP) is een investeringsagenda voor de vervanging en renovatie van bestaande gemeentelijke cultuurvoorzieningen. Het geeft een doorkijk op de ontwikkelingen en investeringen in het culturele vastgoed van de gemeente Rotterdam voor de komende 10 jaar. Welke gebouwen zijn aan vervanging toe, zijn niet meer functioneel in het gebruik, moeten onderhouden of verduurzaamd worden? Het IHP geeft een indicatieve planning en investeringsopgave en geeft richting aan het cultuurbeleid door te prioriteren in de investeringsopgave. Het IHP is in 2024 herijkt en heeft een looptijd van 4 jaar (2024 tot en met 2027) met een doorkijk naar 10 jaar.

De projecten die opgenomen zijn:

Portefeuilles	Fase
Musea 40 jaar	
Maritiem Museum	Haalbaarheidsfase
Boijmans Van Beuningen	Schetsontwerpfase
Collectie Centrum Rotterdam	Haalbaarheidsfase
Natuurhistorisch Museum	Haalbaarheidsfase
Villa Zebra	Haalbaarheidsfase
Ateliers en broedplaatsen 40 jaar	
HBS	Haalbaarheidsfase
Ateliers en broedplaatsen 20 jaar	
18 atelierpanden verspreid over de stad	Haalbaarheidsfase
Theaters en podia 40 jaar	
Centrale Bibliotheek	Definitief Ontwerp

Romeynshof	Voorlopig Ontwerp
Baroeg	Definitief Ontwerp
Theaters en podia 20 jaar	
Schouwburg	Haalbaarheidsfase

Toelichting van de verschillende fasen

Haalbaarheidsstudie

Een haalbaarheidsstudie wordt uitgevoerd met als doel de besluitvorming te ondersteunen door de sterke en zwakke punten en de kansen en risico's voor een vastgoedontwikkeling in kaart te brengen. Hierbij wordt ook aangegeven welke middelen nodig zijn om het project te kunnen uitvoeren.

Definitiefase

De definitiefase bevat verschillende elementen. Het definitief vastgesteld Programma van Eisen (PvE), eventueel een Schetsontwerp (SO), Voorontwerp of Voorlopig Ontwerp (VO) en Definitief Ontwerp (DO) en het beschikbaar stellen van de budgetten voor de voorbereiding (Bouwvoorbereidingskrediet). De definitiefase eindigt met goedkeuring van de bestuurlijk opdrachtgever voor het definitieve bouwplan en indien nodig het beschikbaar stellen van een krediet door de gemeenteraad voor de realisatie van de werkzaamheden op basis van de raming.

Voorbereiding

Na het besluit over afsluiting van de definitiefase volgt er in de opvolgende fasen in principe geen bestuurlijke besluitvorming meer plaats. In de voorbereidingsfase wordt het bestek gemaakt dat een contractstuk is voor de aannemer.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
375.300	0	375.300	17.715	11.669	30.884	96.369	102.557	86.892

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Cultuur	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Programma Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Theater Rotterdam - trekkenwanden	850	425	425	0	0	0
Nieuwe investeringen - Cultuur	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Programma Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Theater Rotterdam - trekkenwanden	850	425	425	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	850	425	425			
Kapitaallasten				34	34	34
Doel krediet: Vervangen trekkenwand in Theater Rotterdam						
Cat: V						
Aankoop Huis van de Wijk Zevensprong (Hoogvliet)	3.000	3.000	0	0	0	0
Nieuwe investeringen - Cultuur	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Programma Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Aankoop Huis van de Wijk Zevensprong (Hoogvliet)	3.000	3.000	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	3.000				
Kapitaallasten			120	120	120	120
Doel krediet: Aankoop pand voor de functie Huis van deWijk in Hoogvliet						
Cat: U						
TOTAAL	3.850	3.425	425	0	0	0

De investeringen worden uitgevoerd door het programma Bestaande stad.

Begroting 2026

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultuur		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kasschuif Friciekosten Cultuurplan	Kasschuiven	2.275	-758	-758	-758	-
Kasschuif International Council of Museums	Kasschuiven	406	-406	-	-	-
Gift Kunst en Cultuur	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-	-	-	-
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-70	-	-	-	-
Rijksbijdrage versterking voor sport en bewegen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-	-0	-	-	-
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	Reserves	825	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur	Reserves	-0	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	26	-7.289	-7.222	-7.224	-8.032
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Cultuur		3.462	-8.453	-7.981	-7.982	-8.032

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif International Council of Museums (ICOM)

Met een kasschuif van 2025 naar 2026 maakt de gemeente het mogelijk om de aanbesteding voor de International Council of Museums (ICOM) in te vullen. Door een lopend bod op het organiseren van een ICOM-conferentie in Rotterdam stelt de gemeente middelen beschikbaar. Hiervoor schuift de gemeente een bedrag van € 460.000 door naar 2026.

Kasschuif frictiekosten Cultuurplan

De frictiekosten die volgen vanuit de nieuwe verdeling Cultuurplanmiddelen 2025-2028, welke zijn toegekend bij de Voorjaarsnota 2024 zijn verdeeld over de komende jaren.

Gift Kunst en Cultuur

Van Stichting De Verre Bergen is een gift van € 1,6 miljoen ontvangen, die bestemd is voor Kunst en Cultuur. Deze middelen zijn opgenomen in de lopende begroting. Voor zover dit jaar niet het volledige bedrag wordt besteed, wordt het resterende deel aan het eind van het jaar toegevoegd aan een bestemmingsreserve voor dit doel. De baten en de lasten zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Nationaal vuurwerk

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' stelt de gemeente een bijdrage van maximaal € 80.000 beschikbaar voor de opstartkosten van een stichting. Deze bijdrage vindt plaats vanuit het begrotingsprogramma Cultuur. De stichting steunt het vuurwerk via donaties. Deze bijdrage vindt plaats vanuit het begrotingsprogramma Cultuur. De gemeente dekt deze bijdrage uit acht verschillende begrotingsprogramma's , waarbij ook het programma Cultuur een bijdrage doet van € 10.000.

Rijksbijdrage versterking voor sport en bewegen

Met deze rijksregeling wordt invulling gegeven aan cultuureducatie via cultuurcoaches. In 2026 past de gemeente de specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (Brede SPUK-regeling) aan op basis van de huidige beschikking.

Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen

De programma's Sport en recreatie en Cultuur gebruikten in het verleden één gezamenlijke bestemmingsreserve voor evenementen. Uit oogpunt van verantwoordelijkheid en sturing was dit niet transparant. Daarom stelt de gemeente bij het programma Sport en recreatie een afzonderlijke bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen in. De middelen uit het evenementenfonds voor sportevenementen zijn overgeboekt naar deze nieuwe reserve. Het gaat om € 825.000.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Op basis van inmiddels verleende en mogelijk nog te verlenen subsidies voor New Deals worden onttrekkingen aan de aanwezige bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. Dit betreft een bedrag van € 250.000. De baten en lasten van deze onttrekking zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Bestemmingsreserve Regiodeal Cultuur

De gemeente neemt de middelen voor de foyer van Lantaren/Venster op in de begroting. Het gaat om de restbetaling van een eerder verstrekte subsidie. De baten en lasten van deze onttrekking zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen.

Doordat er nieuwe cultuurgebouwen worden gebouwd en gerenoveerd, gaan de huurkosten omhoog. Daarom krijgt het programma Cultuur extra geld. Dit geld komt uit het programma Bestaande Stad en wordt betaald uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), specifiek uit cilinder 5, dat bedoeld is voor vervangingsinvesteringen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur.

Indexering 2026 en verder: De budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar het prijspeil van 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).

Overzicht baten en lasten

Saldo Cultuur incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	3.641	3.707	1.771	420	420	420
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.551	1.606	1.352	0	0	0
Overige baten	90	45	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	2.057	420	420	420	420
Lasten exclusief reserves	186.100	179.370	185.334	181.810	182.232	185.869
Apparaatslasten	4.865	5.178	5.346	5.348	5.347	5.364
Inhuur	84	183	211	211	211	211
Overige apparaatslasten	80	100	142	142	142	142
Personeel	4.701	4.895	4.994	4.995	4.995	5.011
Overige verrekeningen	1.275	5.155	2.094	3.174	1.439	5.604
Overige verrekeningen	1.275	5.155	2.094	3.174	1.439	5.604
Programmalasten	179.960	169.037	177.894	173.288	175.446	174.901
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	16.367	864	-979	-306	-295	334
Overige programmalasten	402	107	116	116	116	116
Subsidies en inkomensoverdrachten	163.192	168.066	178.757	173.479	175.626	174.451
Saldo voor vpb en reserveringen	-182.460	-175.663	-183.563	-181.391	-181.813	-185.449
Saldo voor reserveringen	-182.460	-175.663	-183.563	-181.391	-181.813	-185.449
Reserves	19.200	4.375	2.924	2.935	2.945	156
Onttrekking reserves	16.489	3.150	2.924	2.935	2.945	156
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.489	250	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	0	100	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	15.000	2.800	2.924	2.935	2.945	156
Vrijval reserves	2.711	1.225	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	1.225	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende Cultuursubsidies	931	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.780	0	0	0	0	0
Saldo	-163.260	-171.288	-180.638	-178.456	-178.867	-185.293

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit een gift van de stichting Verre Bergen en rijksbijdragen. Deze omvatten: Informatiepunten Digitale Overheid, Brede Regeling Combinatiefuncties, Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's, Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen.

Lasten

Het gaat hierbij om de lasten voor de ontwikkeling en uitvoering van het cultuurbeleid. Een groot deel van de programmalasten bestaat uit

subsidieverlening. De gemeente verleent jaarlijks subsidies aan culturele organisaties uit het Cultuurplan en de Rotterdamse Culturele Basis, en aan de intermediaire instellingen. Ook geeft de gemeente jaarlijks subsidie aan de stichting Bibliotheek Rotterdam. Verder zijn er specifieke subsidiebudgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden.

Reserves

Het gaat hierbij om de onttrekking van de bestemmingsreserve Regio Deal cultuur. De Regio Deal is de samenwerking van het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2025 wordt € 100.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een wisselend verloop. De verklaring is onder andere dat bepaalde uitgaven een incidenteel karakter hebben. Voorbeelden zijn de rijksregelingen die van toepassing zijn in 2025, zoals Informatiepunten Digitale Overheid, noodsteun aan culturele instellingen en Impulsregeling jongeren en talent cultuurregio's. Naast deze regelingen heeft de gemeente te maken met toegevoegd budget en kasschuiven in het budget voor frictiekosten Fotomuseum, stadsmuseale functie, de tijdelijke huisvesting van de Centrale Bibliotheek Rotterdam en de bijbehorende hogere exploitatielasten van de tijdelijke locatie en de vernieuwde bibliotheek.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Cultuur/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Cultuur	-171.288	-180.638	-178.456	-178.867	-185.293
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-105.693	-107.718	-108.848	-108.847	-107.380
5.4.b - Musea - Cultuur	-38.012	-44.163	-42.860	-42.860	-42.861
5.6 - Media	-27.583	-28.757	-26.748	-27.160	-35.053

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Cultuur		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Cultuur		79	79	79	79	79
Bestemmingsreserve Evenementenfonds		0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	79	79	79	79	79	
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		1.225	0	0	1.225	0
Begroting 2026		0	0	0	0	0
Raming 2027		0	0	0	0	0
Raming 2028		0	0	0	0	0
Raming 2029		0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds			77	77	77	77
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	79	79	79	79	79	
Bestemmingsreserve Noodfonds	77	77	77	77	77	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2025		327	0	250	0	77
Begroting 2026		77	0	0	0	77
Raming 2027		77	0	0	0	77
Raming 2028		77	0	0	0	77
Raming 2029		77	0	0	0	77
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur			2	2	2	2
Begroting bestemmingsreserves Cultuur	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	79	79	79	79	79	
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	2	2	2	2	2	
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	102	0	100	0	2
	Begroting 2026	2	0	0	0	2
	Raming 2027	2	0	0	0	2
	Raming 2028	2	0	0	0	2
	Raming 2029	2	0	0	0	2

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

De onttrekkingen aan de reserve vinden plaats op het programma Cultuur, maar ook op het programma Sport en Recreatie voor het organiseren van sportevenementen. Afhankelijk van de evenementen die plaatsvinden, wordt in het betreffende jaar onttrokken aan de bestemmingsreserve. Vanaf de eerste herziening is een nieuwe bestemmingsreserve (top)sportevenementen aangemaakt, hieraan is vanuit deze bestemmingsreserve € 825.000 toegevoegd.

Bestemmingsreserve Noodfonds

Op basis van verleende en mogelijk nog te verlenen subsidies aan New Deals, zijn verwachte onttrekkingen aan de daarvoor opgezette bestemmingsreserve verwerkt. Het resterende saldo in 2025 is € 77.000.

Bestemmingsreserve Regio Deal cultuur

Op basis van de laatste subsidieverlening voor de Regio Deal wordt de onttrekking aan de daarvoor aanwezige bestemmingsreserve nu in de begroting verwerkt. De Regio Deal is de samenwerking van het Rijk en de gemeente om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers te verhogen. In 2025 wordt € 100.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve, waardoor er nog € 2.000 resteert.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 81

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspuntennota voor het Rotterdamse cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Van onschatbare waarde. Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2025-2028](#)
- [Cultuurmonitor Rotterdam 2022: Een onderzoek naar Cultuurdeelname](#)
- [Visie Cultuur op Zuid](#)
- [Cultuureducatiebeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur 2021](#)
- [Film- en mediavisie 2019-2022](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Architectuurbeleid](#)
- [Beleidsvisie Pop](#)
- [Projectsubsidies Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [Impulsregeling Cultuur | Rotterdam.nl](#)
- [CityLab010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie pitcher perfect 010 | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie jaarlijks amateurverenigingen | Rotterdam.nl](#)
- [Subsidie Lokale Culturele Programmering | Rotterdam.nl](#)
- [Evaluatie Atelier- en broedplaatsenbeleid](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Stadsherstel
- Bibliotheek

Een uitgebreide toelichting staat in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 82

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen.

'Ook de komende jaren zet ik mij met onverminderde energie in voor het behoud van een sterke en weerbare cultuursector. Met een divers cultuuraanbod, dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op onze Rotterdamse scholen.'

Begroting 2026

Dienstverlening

Paginanummer in website: 83

Dienstverlening

De gemeente levert passende, eigentijdse en betrouwbare dienstverlening, met oog voor de menselijke maat. De manier van werken draagt bij aan herstel van het vertrouwen in de overheid. De overheidsinformatie vanuit het Stadsarchief is toegankelijk, bruikbaar en op orde. Dat levert een bijdrage aan een goed werkende democratie.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 84

Voortgang Tweede herziening 2025

Wijk aan Zet

Collegetarget Wijk aan Zet: het college realiseert in deze collegeperiode naar het oordeel van de wijk- en dorpsraden 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

Realisatie 2024: 74%

Begroting 2025: 75%

Realisatie 2025: **de meting vindt plaats eind 2025**

Bij de Voorjaarsnota 2025 zijn de jaaractieplannen 2025 van de wijken vastgesteld. Deze bevatten de doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te realiseren.

Wijkhubs

De vestiging van de wijkhubs is in een vergevorderd stadium. Dan gaat het zowel om de fysieke realisatie Zowel de fysieke realisatie als om het geven van wijkgerichte inhoud aan de dienstverlening. Ook de mobiele wijkhub is regelmatig in een van de wijken te vinden.

Realisatie 2024: 39

Begroting/Realisatie 2025: 39 (de mijlpaal is gerealiseerd)

Meedenken, meedoen en meebeslissen

De Rotterdamse spelregels voor participatie, het uitdaagrecht en maatschappelijke initiatieven staan in de inspraakverordening. De gemeente heeft conceptverordening voorgelegd aan de wijkraden en de ombudsman. De raad krijgt de verordening voor het eind van 2025 aangeboden.

Bewonersinitiatieven

In 2025 zijn tot en met 1 augustus 1.269 bewonersinitiatieven toegekend. In totaal is € 2,8 mln uitgekeerd. Het gaat om vergelijkbare aantallen als vorig jaar.

CityLab010

De nieuwe ronde van CityLab010 start op 10 september 2025. Tientallen initiatieven hebben zich al gemeld om mee te doen. In het najaar is er een ondersteuningsprogramma. Dit helpt de deelnemers met hun initiatief en subsidieaanvraag. In november sluit het subsidieloket. De Stadsjury beoordeelt de plannen. vervolgens stelt de jury een advies voor het college op over de plannen.

Right to Challenge

Sinds april 2025 heeft de gemeente:

- Voor de twee challenge aanvragen 'Rif010 en Bikepark Rotterdam' andere vormen van samenwerking en (financiële) ondersteuning voor deze initiatiefnemer gevonden.
- De challenge 'schoonhouden van de Pupillenbuurt' is afgerond. Een gebrek aan nieuwe vrijwilligers heeft de initiatiefnemers ertoe gebracht om geen nieuwe contractperiode af te sluiten.
- Daarnaast zijn twee nieuwe challenge-aanvragen binnengekomen van de Buurttuin Brigade voor groen in plantenbakken.

Stadsarchief

Burgemeester Schouten opende op maandag 30 juni de fototentoonstelling 'Rotterdamse Vrouwen die het hebben gemaakt'. Het Stadsarchief Rotterdam en Museum Rotterdam organiseerden de tentoonstelling.

Gedigitaliseerd en online toegankelijk gemaakt:

- 21 archieven van ondernemingen, verenigingen, stichtingen en families
- 7.000 foto's en negatieven

Verkiezingen

Op 29 oktober 2025 staat de Tweede Kamerverkiezing gepland. Op 18 maart 2026 zijn de verkiezingen van de gemeenteraad en wijkraden.

Programma Kleine kernen

- De derde tranche aan projecten is in Voorjaarsnota 2025 aangevraagd en voor een bedrag van € 11,7 mln toegekend.
- Voor 2026 staan in de meerjarenbegroting van Programma Kleine Kernen nog belangrijke projecten ter financiering op de plank.
- Het Ambitiedocument Doorpakken in de Kleine Kernen, gemaakt met en voor de dorpsraden is begin juli 2025 aan de gemeenteraad overhandigd. Dit was zoals gepland.

Tevredenheid concerndienstverlening

Collegetarget tevredenheid concerndienstverlening: We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (≤6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2021.

Realisatie 2024: -15 %

Mijlpaal 2025: -30 %

Realisatie januari t/m juli 2025: -26 %

In januari 2025 tot en met juli 2025 is het aandeel Rotterdammers dat ontevreden was over het contact met de gemeente gedaald met 26% ten opzichte van 2020. In 2024 was dit nog een daling van 15%. In 2023 was dit een daling van 5%. In juni 2025 wordt er gescoord op collegetarget met een daling van 30% ontevreden Rotterdammers. Als dit niveau van tevredenheid wordt gehandhaafd of verdere verbetering zich voortzet, zal de collegetarget worden behaald.

De first time fix aan de telefoon is 84%, waarbij het klantcontactcentrum inmiddels 95% van de vragen over Belastingen direct weet te beantwoorden. Aan de balie heeft de inzet van tijdelijke specialisten de wachttijd voor complexe burgerzakenproducten verkort. Automatisering van het proces Eerste vestiging voor studenten heeft de behandeltijd aan de balie met 60% verminderd.

Een mystery guest-onderzoek met Rotterdammers met een licht verstandelijke beperking heeft inzicht gegeven in de toegankelijkheid van de dienstverlening bij publiekslocaties en 14010. Op basis van de uitkomsten worden verbeteringen doorgevoerd op het gebied van duidelijkheid, vriendelijkheid en tijdigheid.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Dienstverlening	- € 2.342
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 2.342

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 85

Bestuurlijke hoofdlijnen

Tevredenheid Dienstverlening

Tevreden zijn over het contact met de gemeente is een belangrijke voorwaarde voor vertrouwen in de overheid. Op basis van signalen van Rotterdammers werkt de gemeente aan een steeds betere dienstverlening. Dit betekent overzichtelijke communicatie naar de Rotterdammer, het (blijven) werken aan eenvoudige formulieren en een één-loketgedachte. Gedurende de bestuursperiode realiseert de gemeente één dienstverleningsapp en zet de gemeente de Rotterdammer centraal: de gemeente investeert in de menselijke maat en de samenwerking met de Ombudsman wordt geïntensiveerd.

De voorgenomen activiteiten moeten leiden tot betere dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de Rotterdammer. En tot de realisatie van de collegetarget: aan het eind van de collegeperiode 2022-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2020. 'Ontevreden' is iedereen die contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfer van 6 of lager.

Wijk aan Zet

Met Wijk aan Zet krijgen Rotterdammers meer invloed op wat er gebeurt in hun wijk. In Rotterdam zijn er 37 wijkraden en 2 dorpsraden. De wijk- of dorpsraad brengt bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen en luistert naar wat er speelt in de wijk. Zij brengen dit onder de aandacht bij de gemeente. Zo denken en beslissen bewoners en partners mee over wat in hun wijk nodig is.

Het college realiseert in deze collegeperiode naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de jaaractieplannen. Daarnaast zijn 39 wijkhubs gerealiseerd.

Begroting 2026

Doel: Betrokken overheid

Paginanummer in website: 86

Doel: Betrokken overheid

Wat willen we bereiken?

De gemeente zet zich in om een betrouwbare en betrokken overheid te verwezenlijken voor alle Rotterdammers.

- Grotere betrokkenheid van burgers, ondernemers en instellingen bij het bepalen van het gemeentelijke beleid.
- Betere aansluiting van het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de opgaven in de wijken door bij de totstandkoming van beleid al rekening te houden met de betrokkenheid en wensen van onze inwoners.
- Zorgvuldige, betrouwbare en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan [Wijk aan Zet](#)
- Uitvoering van de [Verordening Wijkraden](#), met het onderdeel 'wijkakkoorden'.
- Het organiseren van een inclusief en laagdrempelig, stadsbreed participatieaanbod.
- Regie voeren op een integrale aanpak in de wijken.
- Toegankelijke en betrouwbare verkiezingen organiseren.

Wijk aan Zet

Bij de Voorjaarsnota 2025 zijn de jaaractieplannen 2025 vastgesteld. Hierin staan de doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te realiseren. Het proces is inmiddels samen met de wijkraden geëvalueerd. Naar aanleiding van onder meer de evaluatie van het bestuurlijk stelsel door het gemeentelijk onderzoeksbureau en de wijkradenconferentie in april 2025 gaat de gemeente aan de slag met aanbevelingen in aanloop naar de volgende bestuursperiode en wijkraadverkiezingen in maart 2026. Bijvoorbeeld met een verbeterd inwerkprogramma en ondersteuning van de wijk- en dorpsraden. Ook wordt het proces rond de wijkakkoorden doorontwikkeld, inclusief de ontwikkeling van de WaZ-app om samenwerking tussen wijkraden en gemeente te versterken. Deze app zal Digiwap gaan vervangen.

Wijkhubs

De vestiging van de wijkhubs in de stad is in een vergevorderd stadium. Dat gaat dan zowel om de fysieke realisatie als om het geven van inhoud aan de wijkgerichte dienstverlening. Ook de mobiele wijkhub is regelmatig in een van de wijken te vinden. In alle wijken en kleine kernen is nu een wijkhub. In 2025 worden nog enkele verhuizingen en aanpassingen gerealiseerd om de dienstverlening op de locaties te verbeteren. Bij veel wijkhubs zijn het ambtenaren, wijkraadsleden en externe professionals die dienstverlening op maat in de wijk bieden. De komende periode staat in het teken van het verder verstevigen van de wijkhub als samenwerklocatie en onderdeel in het (gemeentelijke) dienstverleningsnetwerk.

Meedenken, meedoen en meebeslissen

Sinds 1 januari 2025 geldt de Wet versterking participatie op decentraal niveau. De landelijke overheid wil dat gemeenten duidelijke spelregels vastleggen over hoe inwoners betrokken worden bij beleid. Dit geldt ook voor regels over het uitdaagrecht (Right2Challenge). Het vastleggen van deze spelregels in een verordening past in de bestaande ontwikkelingen in Rotterdam rond participatie. Dit draagt bij aan meer transparantie en duidelijkheid. Daarom leggen we de Rotterdamse spelregels voor participatie, het uitdaagrecht en maatschappelijke initiatieven vast in de inspraakverordening. De conceptverordening is voor consultatie aan de wijkraden en ombudsman voorgelegd. Naar verwachting wordt de verordening voor het eind van het jaar aan de raad aangeboden.

Verkiezingen

Op 3 juni 2025 is het kabinet gevallen, de vervroegde verkiezing voor de Tweede Kamer is uitgeschreven op 29 oktober. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. In Rotterdam worden circa 350 locaties ingericht als stembureau. Er wordt gezocht naar zo'n 5000 vrijwilligers om de werkzaamheden uit te voeren zowel op verkiezingsdag op 29 oktober als tijdens de Centrale Stemopneming in Ahoy een dag daarna. De definitieve uitslag wordt in de eerste week van november verwacht. Tegelijkertijd starten de voorbereidingen voor de verkiezingen voor de gemeenteraad en de 39 wijkraden, die plaatsvinden op 18 maart.

Programma Kleine Kernen

De derde tranche aan projecten is in de voorjaarsnota 2025 aangevraagd en voor een bedrag van €11.7 mln toegekend. Deze tranche bevat noodzakelijke extra financiering van bestaande projecten, vanwege toegenomen materiaal- en uitvoeringskosten. Het gaat om: dorpscentrum Hoek van Holland, Strandboulevard Hoek van Holland, Oranjabonnen Hoek van Holland en Pothof Rozenburg. Daarnaast is budget toegekend voor metroplein Hoek van Holland-strand, voorbereiding Voorduin, buitenruimte winkelcentrum in Rozenburg en Pernisserpark in Pernis. Voor 2026 liggen vanuit de meerjarenbegroting Programma Kleine Kernen nog de volgende belangrijke projecten ter financiering op de plank: herontwikkeling Zuidpunt Heijlplaat, Voorduin e.o. (o.a. militair erfgoed) en Toegangspoort (Nationaal Park Hollandse Duinen info centrum) Hoek

van Holland en een onderzoek naar en oplossing voor het verminderen van de zichtbaarheid van de Shell opslagtanks in Pernis.

Het Ambitiedocument Doorpakken in de Kleine Kernen, gemaakt met en voor de dorpsraden is zoals gepland begin juli 2025 aan de gemeenteraad overhandigd. Dit document en de te maken Havenvisie, de Gebiedsvisie Rozenburg, de Hoekse onderzoeken naar militair erfgoed en voorbereidende werk aan de Toegangspoort die nu aan de gang zijn, zullen samen met wijkakkoorden de basis vormen voor een nieuwe lijst van (zo liefst mogelijk integrale) projecten per kern.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget wijk aan Zet: Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.		62%	74%	75%					
Groei aantal actieve Rotterdammers: - Bezoekers MijnRotterdam.nl - Bewoners die een initiatief indienen - Aantal reacties op Mijn Rotterdam		77.317 440 18.243	39.669 1055 19.135	Score 2024+5% groei	t/m juli: 22.302 1.269	Score 2025+5% groei			
Meer Rotterdammers hebben vertrouwen in de wijkraden (voorheen deelgemeenten en bestuurscommissies) o.b.v. het Wijkprofiel eens in de twee jaar	48%	nvt	45%	nvt		50%	nvt	50%	
% Toegankelijkheid stembureaus	97%	99%	98%	96%		96%	96%		
Aantal wijkhubs	19	39	39	39		39	39		

Toelichting indicatoren

Collegetarget Wijk aan zet

Bij de Voorjaarsnota 2025 worden de jaaractieplannen 2025 vastgesteld met daarin doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te bereiken. De verwachting is dat het collegetarget van 75% wordt behaald. De realisatie in 2024 is 74%.
*De meting van het jaaractieplan 2025 vindt eind 2025 plaats

Bezoekers Mijn.Rotterdam

Eerste kwartaal 2025 - 22.180 bezoekers
Tweede kwartaal 2025 - 22.302 bezoekers

% Toegankelijkheid stembureaus

Percentage toegankelijkheid was 98% bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2024.

Begroting 2026

Doel: Betrouwbaar stadsarchief

Paginanummer in website: 87

Doel: Betrouwbaar Stadsarchief

Wat willen we bereiken?

- Bijdragen aan een transparante en democratische overheid, met oog voor verleden, heden en toekomst van Rotterdam en de regio.
- Het historisch besef bevorderen door actief de Rotterdamse geschiedenis onder de aandacht te brengen.
- Openbaarheid en toegankelijkheid van overheidsinformatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Via verschillende kanalen beschikbaar blijven stellen van bronnen, met voorrang voor het maatschappelijk debat.
- Wegwerken van achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties.
- Grootschalige digitaliseringsprojecten, zoals de digitalisering van de bouwtekeningen 1945-1995.
- Actieve verwerving van archieven en collecties die de huidige diverse Rotterdamse samenleving representeren.

In het tweede kwartaal van 2025 zijn 21 archieven van onder andere ondernemingen, verenigingen, stichtingen en families toegankelijk gemaakt, materieel verzorgd en gepubliceerd op de website van het stadsarchief. Ook werden bijna 7.000 foto's en negatieven beschreven en in de beeldbank gepubliceerd. Een aantal bijzondere aanwinsten dit kwartaal waren het archief van het Holland Pop Festival in Kralingen (1970), het archief van de Steigerkerk, een 'Sovjetkaart' van Rotterdam uit 1981, waarop de Russen verschillende strategische locaties hebben gemarkeerd, en een panoramafoto (eind jaren 30) van de beroemde fotograaf August Sander, genomen vanaf de Laurenskerk richting de Maas (schenking Droom & Daad).

Daarnaast opende burgemeester Schouten op maandag 30 juni de fototentoonstelling 'Rotterdamse Vrouwen die het hebben gemaakt' van Stadsarchief Rotterdam en Museum Rotterdam. Langs de roltrappen van de Maastunnel worden de portretten getoond van veertig Rotterdamse vrouwen van de 16e eeuw tot nu, die op cultureel, maatschappelijk, politiek en sportief gebied een bijzondere prestatie hebben geleverd. De tentoonstelling is een initiatief in het kader van het Rotterdamse Jaar van de Vrouw en is tot eind oktober te zien.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bezoekerswaardering, norm 8, onderzoek 2-jaarlijks	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	8		N.v.t.			
Aantal bezoeken website Stadsarchief	441.957	707.246	383.548	575.000	179.131	600.000			
Aantal bezoeken studiezaal	3.161	5.896	3.594	6.500	1.613	6.325			
Aantal scans via digitaliseren op verzoek	290.599	562.943	221.000	500.000	105.548	500.000			
Aantal bereikte leerlingen en volwassenen door educatie	1.374	12.298	10.142	13.174	5.994	14.491			

Toelichting indicatoren

In het eerste kwartaal van 2025 bleek uit de tweejaarlijkse kwaliteitsmonitor van de Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland dat de dienstverlening van het stadsarchief over het geheel werd gewaardeerd met een 7,5. De vriendelijkheid, deskundigheid en dienstverlening van de medewerkers kregen een 9. De vindbaarheid, aanvraagprocedure en wachttijd tot de archieven werden gewaardeerd met een 8,5. De service 'digitaliseren op verzoek' kreeg een 8,4; de gebruiksvriendelijkheid van de website een 7,7.

Tweede kwartaal 2025:

- Aantal bezoeken website: 179.131
- Aantal bezoeken studiezaal: 1.613

- Aantal scans via digitaliseren op verzoek: 105.548
- Aantal bereikte leerlingen en volwassenen door educatie: 5.994

Begroting 2026

Doel: Goed klantcontact

Paginanummer in website: 88

Doel: Goed klantcontact

Wat willen we bereiken?

- Aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2020. 'Ontevreden' is iedereen die het contact met de gemeente beoordeelt met een rapportcijfers 6 of lager.
- Rotterdammers zijn juist en volledig ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering van de opgave '[de Rotterdamse Dienstverlening](#)', met onder andere de volgende projecten:

- De communicatie naar de Rotterdammer moet overzichtelijker en begrijpelijker.
- De gemeente blijft werken aan eenvoudige formulieren.
- De gemeente werkt aan een logische één-loketgedachte.
- De gemeente werkt gedurende deze bestuursperiode aan één gemeentelijke dienstverleningsapp.
- Voor 2025 zijn er minder én duidelijkere gemeentelijke websites.
- Op de publiekslocaties verbeteren we de samenwerking tussen beveiliging, gastonthaal en de consulenten aan de balie
- We handelen zoveel mogelijk klantvragen in één keer op een goede manier af (first time fix), door het doorlopend trainen van de medewerkers in het KCC.
- We optimaliseren de samenwerking tussen de eerste-, tweede- en derde lijn (zoals terugbelnotities) voor een correcte en vlotte afhandeling van klantvragen
- Er is frequent contact met de gemeentelijke Ombudsman (ORR) om een actueel beeld te hebben van de meest actuele en grootste hoeveelheid negatieve klantsignalen van Rotterdammers. Samen sturen we er op om deze duurzaam op te lossen.
- De kennisbank van 14010 (RoWiki) wordt ruimer beschikbaar gesteld voor medewerkers met klantcontact zodat ambtenaren directer een correct antwoord kunnen geven op een vraag van een burger of ondernemer.

Verbetering van processen en beheersing van risico's Basisregistratie Personen:

- Aan de hand van jaarlijkse en maandelijkse controles werken aan verbeteringen voor de BRP (basisregistratie personen).

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget tevredenheid concerndienstverlening: We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (kleiner of gelijk aan 6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente 30% gedaald ten opzichte van 2021									
Norm Δ Ontevredenheid	-4%	-7%	-20%	-30%	-30%	-30%			
Realisatie Δ Ontevredenheid	+2%	-5%	-15%		-26%				

Algemene tevredenheid (ontevredenheid)	84,6% (15,4%)	85,6% (14,4%)	87,2% (12,8%)	89,4% (10,6%)	88,8% (11,2%)				
De Basisregistratie Personen voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)	99,9%	99,9%	99,9%	99,6%					
% Van de gegevens in de 100-persoonslijst dat correct is (inhoudelijke controle)	69%	69%	70%	80%					

Toelichting indicatoren

De gemeente meet voortdurend de tevredenheid van burgers, ondernemers en bezoekers op algemene tevredenheid, tijdigheid, duidelijkheid en vriendelijkheid. De meting van de tevredenheid van Rotterdammers gebeurt met de methode Netto Promotor Score (NPS). Dat is een wereldwijd gebruikte onderzoeksmethode voor klanttevredenheid. De gemeente meet de klanttevredenheid op de volgende eerstelijns contactopties: chat, telefoon, digitale balie en de publiekslocaties voor burgerzakenproducten. Door een geconstateerde ommissie in de berekening van de oorspronkelijke 0-meting is er een ander peiljaar (2020) gekozen dan het oorspronkelijke peiljaar: 2021. Met deze keuze blijft de ambitie van het college onveranderd. De Rekenkamer kan zich vinden in het nieuwe peiljaar en de onderbouwing daarvan.

Rotterdammers zijn minder ontevreden over hun contact met de gemeente

Aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 zijn minder Rotterdammers ontevreden over hun contact met de gemeente Rotterdam. Richtpunt: een daling van 30% van het percentage ontevreden (rapportcijfer 6 of lager) Rotterdammers in 2025 ten opzichte van 2020. Basisdienstverlening op orde versterkt het vertrouwen van burgers in de overheid.

De Basisregistratie Personen (BRP) voldoet aan de wettelijke normen (technische controle)

Persoonsgegevens staan opgeslagen in de Basisregistratie Personen (BRP). Iedere gemeente is verplicht om zelfevaluaties uit te voeren op de BRP. Dit onderzoek kent onder meer een technisch onderdeel. Dit onderdeel heeft betrekking op de wijze waarop persoonsgegevens zijn opgeslagen. Hier was de score in 2024 99,9%. Hiermee scoort de gemeente boven de norm van 99,6%. Ook kent het onderzoek een inhoudelijke controle. Hierbij worden 100 persoonslijsten, circa 0,02% van het totaal aantal persoonslijsten, gecontroleerd aan de hand van brondocumenten. De score op de inhoudelijke controle was in 2024 70%. Hoewel er geen wettelijke norm geldt voor deze indicator, stelt de gemeente zichzelf als doel dat 80% van de gegevens in deze 100-persoonslijsten goed moet zijn. De gevonden fouten zijn voornamelijk kleine vormfouten, bijvoorbeeld het onjuist overnemen van de geboorteplaats of het onjuist opnemen van de verhuisdatum. In een verbetertraject worden de fouten inzichtelijk gemaakt en is een traject van kennisoverdracht en -borging gestart.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 89

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Dienstverlening draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling: 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 90

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Dienstverlening		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Tijdelijke formatie	Kasschuiven	451	-451	-0	-0	-0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Participatiebudget Wijken	Reserves	646	-	-	-	-
Citylab010	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Taakmutatie meicirculaire	Taakmutatie	-126	-0	-0	-0	-0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-3.314	-2.662	-2.574	-2.446	-2.557
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Dienstverlening		-2.342	-3.114	-2.574	-2.446	-2.557

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif tijdelijke formatie

Tijdens de evaluatie van het bestuurlijk stelsel in de raadsvergadering van 5 juni 2025 is besloten de ondersteuning van de wijkraden, in de vorm van extra wijkraadscoördinatoren, uit te breiden tot aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. De dekking voor deze uitbreiding komt uit onderbesteding op de participatiebudgetten in 2025. Voor 2025 betekent dit een lastenverlaging van € 451.332, voor 2026 een lastenverhoging van € 451.332.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf Investerings staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

Vanuit het Autoluw fonds (programma Stedelijke ontwikkeling) is een bijdrage van € 50.000 beschikbaar gesteld voor de campagne stimulering Openbaar Vervoer gericht op de omgeving Plaswijckpark. Zowel de de onttrekking als de lasten worden begroot. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Voor het anders organiseren van het Wijkgericht werken binnen de gebiedsorganisatie wordt een procesbegeleider ingehuurd. Hiervoor wordt € 35.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam. Dit betreft een saldo-neutrale bijstelling. Zowel de de onttrekking als de lasten worden begroot. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken

Dit is een administratieve correctie op de bestemmingsreserve Participatiebudget Wijken. Bij de Eerste herziening 2025 is de resultaatbestemming 2024 verwerkt als een verhoging van bestaande budgetten in plaats van een onttrekking aan de bestemmingsreserve. Bij de Tweede herziening is de resultaatbestemming 2024 alsnog via de bestemmingsreserve verwerkt. Door middel van de vrijval van € 646.000 wordt de eerder gemaakte fout hersteld.

Bestemmingsreserve CityLab

Er is een administratieve correctie doorgevoerd van € 5.012 in 2025 tot € 18.529 in 2029. Dit betreft een saldoneutrale bijstelling.

Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)

De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) heeft als doel de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste toekenning van voorzieningen en helpt fraude en misbruik te voorkomen. Hiervoor ontvangt de gemeente in 2025 een vergoeding van € 126.631.

Technische wijzigingen

- Er is in 2025 € 2,9 mln overgeheveld vanuit programma Overhead naar programma Dienstverlening. Dit budget voor passende digitale dienstverlening wordt onder andere gebruikt voor verwerving of ontwikkeling van generieke onderdelen die noodzakelijk zijn om te kunnen starten met de implementatie van de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) binnen de gemeente Rotterdam.
- Voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezing in oktober 2025 wordt geen financiële tegemoetkoming vanuit het Rijk verwacht. De verwachte lasten van € 4 mln worden binnen dit begrotingsprogramma (en voor een klein deel binnen het begrotingsprogramma Belastingen) opgevangen. Dit is mogelijk door een verwachte onderbesteding op apparaatslasten door openstaande vacatures later in te vullen (door krapte op de arbeidsmarkt) en werknemers in te zetten die aan het begin van hun functieschaal zitten, terwijl de personeelslasten op de max -1 norm begroot worden.
- Indexering 2026 en verder. De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij Grondslagen.
- Diverse overige wijzigingen waaronder een verschuiving van andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Dienstverlening incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	20.224	20.221	21.712	22.513	21.282	21.059
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.058	1.148	584	484	484	629
Dividenden	1.394	21	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	17.772	19.052	21.128	22.029	20.798	20.430
Lasten exclusief reserves	98.158	105.848	107.808	105.990	103.771	103.782
Apparaatslasten	70.062	71.669	75.603	74.642	73.103	73.222
Inhuur	4.342	695	790	793	793	793
Overige apparaatslasten	1.234	1.284	1.270	1.383	1.285	1.404
Personeel	64.487	69.690	73.543	72.467	71.026	71.026
Overige verrekeningen	3.176	3.226	1.729	1.729	1.729	1.729
Overige verrekeningen	3.176	3.226	1.729	1.729	1.729	1.729
Programmalasten	24.920	30.953	30.477	29.618	28.939	28.831
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	17.430	23.513	22.414	21.694	21.023	21.025
Kapitaallasten	2.262	2.349	2.308	2.160	2.152	2.042
Overige programmalasten	-5	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.233	5.090	5.755	5.764	5.764	5.764
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.934	-85.627	-86.097	-83.477	-82.489	-82.723
Saldo voor reserveringen	-77.934	-85.627	-86.097	-83.477	-82.489	-82.723
Reserves	110	1.895	240	240	240	240
Onttrekking reserves	898	2.414	1.717	1.717	1.717	1.717
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	0	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	253	258	272	272	272	272
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	243	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	400	417	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	11	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	234	1.446	1.446	1.446	1.446	1.446
Toevoeging reserves	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477
Bestemmingsreserve Citylab	-31	-31	-31	-31	-31	-31
Bestemmingsreserve Verkiezingen	-1.446	-1.446	-1.446	-1.446	-1.446	-1.446
Vrijval reserves	689	959	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	689	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	0	313	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken	0	646	0	0	0	0

Saldo	-77.824	-83.731	-85.857	-83.237	-82.249	-82.483

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit de opbrengsten van leges voor publiekszaken en leges voor dienstverlening door het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voor het grootste deel uit personeelskosten, de vergoedingen aan de leden van de wijkraden en hun (vice)voorzitters en de overige kosten voor invoering van het nieuwe bestuursmodel Wijk aan Zet. Verder bestaan de lasten uit afdrachten leges publiekszaken, bewonersinitiatieven, de organisatie van de verkiezingen en Menselijke Maat.

Reserves

Jaarlijks stelt de gemeenteraad toevoegingen aan en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves vast. De huidige bestemmingsreserves zijn: BoTu CLLD, Citylab, Participatiebudget wijken, Menselijke Maat en Verkiezingen.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de baten laat een stabiel beeld zien van € 20,2 mln in 2025 tot € 21,1 mln in 2029. Het meerjarig verloop van de lasten laat een dalend beeld zien van € 106 mln in 2025 tot € 104 mln in 2029 onder andere door afloop van incidenteel toegekende middelen voor optimalisatie van het klantcontactcentrum, afloop van de reisdocumentenpiek en de invulling van een aantal bezuinigingen.

Het beeld van de reserves verloopt van € 1,9 mln in 2025 tot € 240.000 in 2029. De daling in 2026 en verder komt doordat de reserve Menselijke Maat in 2025 volledig onttrokken wordt en doordat er alleen in 2025 een onttrekking begroot is voor de reserve Evenementenfonds.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Dienstverlening/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Dienstverlening	-83.731	-85.857	-83.237	-82.249	-82.483
0.1.c - Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-29.940	-31.915	-31.101	-30.888	-30.923
0.2 - Burgerzaken	-46.773	-45.799	-44.134	-43.360	-43.547
5.4.a - Musea - Stadsarchief	-7.018	-8.143	-8.001	-8.001	-8.013

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010
Bestemmingsreserve BoTu CLLD		106	106	106	106	106
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010	
Bestemmingsreserve BoTu CLLD	106	106	106	106	106	
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	106	0	0	0	106
	Begroting 2026	106	0	0	0	106
	Raming 2027	106	0	0	0	106
	Raming 2028	106	0	0	0	106
	Raming 2029	106	0	0	0	106
Bestemmingsreserve Citylab		1.527	1.287	1.047	807	567
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010	
Bestemmingsreserve Citylab	1.527	1.287	1.047	807	567	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2029)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.754	31	258	0	1.527
	Begroting 2026	1.527	31	272	0	1.287
	Raming 2027	1.287	31	272	0	1.047
	Raming 2028	1.047	31	272	0	807
	Raming 2029	807	31	272	0	567
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)		126	126	126	126	126
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010	
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)	126	126	126	126	126	
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2027)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	126	0	0	0	126		
	Begroting 2026	126	0	0	0	126		
	Raming 2027	126	0	0	0	126		
	Raming 2028	126	0	0	0	126		
	Raming 2029	126	0	0	0	126		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat			0	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het versterken van de gemeentelijke dienstverlening.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	730	0	417	313	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken			0	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Overgebleven budget wijken behouden ten behoeve van inzet in het daaropvolgend jaar.							
Raadsbesluit:	nog te bepalen							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	646	0	0	646	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkiezingen			1.212	1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
Begroting bestemmingsreserves Dienstverlening		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Verkiezingen		1.212	1.212	1.212	1.212	1.212		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.							

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum n.v.t.)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.212	1.446	1.446	0	1.212
	Begroting 2026	1.212	1.446	1.446	0	1.212
	Raming 2027	1.212	1.446	1.446	0	1.212
	Raming 2028	1.212	1.446	1.446	0	1.212
	Raming 2029	1.212	1.446	1.446	0	1.212

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve BoTu CLLD

De einddatum is aangepast van 31 december 2028 naar 31 december 2029, omdat de bestemmingsreserve gekoppeld is aan de subsidie Kansen voor West - Community Led Local Development BoTu. Er is nog geen onttrekking begroot omdat de verdeling over de jaren nog wordt bepaald.

Bestemmingsreserve Citylab

De einddatum is aangepast van 31 december 2028 naar 31 december 2029, omdat het project Citylab tot minstens 2029 wordt uitgevoerd en de bestemmingsreserve ingezet wordt ter dekking van de subsidie lasten Citylab.

Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)

De einddatum van dit project is voorlopig 31 december 2027.

Bestemmingsreserve Menselijke Maat

De verwachting is dat de bestemmingsreserve Menselijke Maat in 2025 volledig wordt onttrokken.

Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken

De einddatum is aangepast naar 31 december 2029 omdat jaarlijks in overeenstemming met de 10%-regeling tot 10% van het oorspronkelijke budget voor de wijkraden meegenomen mag worden naar het volgende jaar indien er sprake is van onderbesteding. De raad heeft op 26 november 2015 (raadsvoorstel nr. 15bb7829) besloten dat tot 10% van het oorspronkelijke budget van de gezamenlijke gebiedscommissies kan worden meegenomen naar het eerstvolgende jaar, indien en voor zover er sprake is van onderbesteding. De bestemmingsreserve Participatiebudget wijken zal in dit jaar volledig worden onttrokken omdat de tijdelijke uitbreiding van de wijkraadscoördinatoren (zie kasschuif die wordt voorgesteld) hiermee wordt gefinancierd. Normaliter valt het bedrag niet vrij.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

De einddatum is aangepast van 31 december 2027 naar 31 december 2029, omdat tot minstens 2029 Verkiezingen worden gehouden en de bestemmingsreserve ingezet wordt om fluctuaties in de jaarrekening op te vangen die door de kosten Verkiezingen worden veroorzaakt.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 92

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [De Rotterdamse Dienstverlening](#)
- [Raadsbesluit Wijk aan Zet](#)
- [Implementatieplan Wijk aan Zet](#)
- [Verordening op de Wijkraden](#)
- [Archiefwet](#)
- [Kieswet](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Dimpact

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 93

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Aan de slag in de wijk, dichtbij en samen met Rotterdammers.'

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten.

Begroting 2026

Economische ontwikkeling

Paginanummer in website: 94

Economische ontwikkeling

Het programma richt zich op het versterken van het verdienvermogen van Rotterdam. Door te zorgen voor de juiste omstandigheden voor het bedrijfsleven komen banen beschikbaar voor Rotterdammers en regiobewoners. Het gaat daarbij om versterking van het ondernemersklimaat, een uitstekende gemeentelijke dienstverlening aan bedrijven en ruimte voor ondernemerschap. De gemeente Rotterdam steunt de ontwikkelingen in het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap. Zo draagt het programma bij aan een sterk economisch vestigingsklimaat.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 95

Voortgang Tweede herziening 2025

Economische ontwikkeling

In 2023 en 2024 ontwikkelde de economie van Rijnmond zich met 0,4 en 1,1% iets sneller dan Nederland (0,1 en 1%). Het bruto regionaal product (brp) van de economie van Rijnmond groeit in 2025 naar verwachting met 1,3 % en in 2026 met 1,0 % (Bron: EUR, EVR 2025). Dat is vergelijkbaar met de groei van de Nederlandse economie, maar loopt achter ten opzichte van snelgroeiende regio's zoals Groot Amsterdam en regio Eindhoven. Die groeien met ongeveer 3% (Bron: Rabobank 2025). De werkloosheid blijft, met een lichte stijging naar 5% in 2025, relatief laag.

Op de korte termijn gaat het dus goed met de Rijnmondse economie, maar er zijn wel diverse ontwikkelingen en uitdagingen die de concurrentiekracht en het vestigingsklimaat kunnen aantasten. De economische groei staat onder grote druk (met name in de haven) door internationale concurrentie, lage productiviteitsgroei, netcongestie, krapte in bedrijfsruimte, arbeidsmarktkrapte, inflatie en geopolitieke spanningen. Door deze druk worden de vestigingsmogelijkheden van nieuwe bedrijven beperkt, kunnen bestaande bedrijven zich moeilijker ontwikkelen, overwegen bedrijven soms zelfs te vertrekken of sluiten vestigingen. Deze sense of urgency is ook benadrukt in het advies van de Denktank2040 en ook in de EVR 2025.

De inzet van de gemeente is erop gericht de negatieve effecten zo veel mogelijk af te zwakken, ondernemerschap te stimuleren, banen te behouden en kansen te pakken. Zo voert de gemeente een aanpak netcongestie uit in de stad, is er het actieplan bedrijfsruimte en lobbyt de gemeente samen met partners voor het verbeteren van het vestigingsklimaat in de haven.

Deze economische ontwikkeling versterkt de noodzaak om samen met partners verder te werken aan de verbreding en vernieuwing van de Rotterdamse economie. Zoals het versterken van het vestigingsklimaat van het Life Sciences & Health cluster in Rotterdam en het ondersteunen van de digitalisering van het mkb. Ook zet de gemeente in op het faciliteren van de energietransitie van het Havenindustrieel Complex zoals de ambitie om de haven te ontwikkelen tot waterstofhub.

De belangrijkste gebeurtenissen tot en met augustus 2025:

- Op 7 juli heeft de Denktank Rotterdamse economie zijn advies 'Rotterdam 2040 Cruciale keuzes voor economisch succes' gepresenteerd aan de gemeente en stakeholders in de stad en regio. Het advies gaat over de te ondernemen acties op korte termijn voor het bereiken van economisch succes in 2024. Aanleiding was een aangenomen motie bij de bespreking van de Koersbrief economie 2030 om een denktank op te richten van Rotterdamse ondernemers om de gemeente over de economie in 2040 te adviseren. Voor het advies heeft de denktank gebruik gemaakt van bestaande kennis en (nieuwe) onderzoeken. Daarnaast is de denktank in gesprek gegaan met ongeveer 50 ondernemers, kennis- en onderwijsinstellingen, partners en intermediairs om ideeën op te halen en draagvlak te creëren.
- De gemeente, het Havenbedrijf, Deltalinqs en de provincie Zuid-Holland hebben intensief gelobbyd richting het Rijk en in mindere mate Europa. Het doel was om de noden van het investeringsklimaat in de haven op de agenda te krijgen. Voor een nauwe afstemming is het BO Wereldhaven opgericht. In februari 2025 is een brandbrief naar het Kabinet verstuurd. Het resultaat is tot nu toe vooral dat het op de kaart staat in Den Haag. De eerste resultaten zijn zichtbaar. Dit speelt rond CO2-heffingen, plasticheffing, raffinageroute, Aramis en Delta Rhine Corridor. Er is zeker nog meer nodig op deze dossiers en anderen zoals stikstof.
- De Klus-en-coachaanpak maakt verduurzaming voor het mkb in winkelstraten beter bereikbaar en zo gemakkelijk mogelijk. Een coach bezoekt en adviseert ondernemers krijgen in hun zaak en installeert gratis ter plekke bespaarmaatregelen van maximaal € 500 . Als een ondernemer het wil, dan krijgt de ondernemer nog een jaar lang begeleiding bij verdere verduurzaming. De resultaten zijn goed: tot nu toe zijn er 1.200 ondernemers direct geholpen. Zij waarderen de aanpak met gemiddeld een 9,2. De gemiddelde besparing voor de ondernemer is € 440 per jaar (ca 5% energiebesparing). Vanwege de goede resultaten is de aanbesteding gestart om nog 12 maanden nog eens 350 ondernemers te helpen. Naar verwachting start deze ronde in september 2025.

Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau.

Realisatie 1 januari 2025: 4.355.665 m²

Mijlpaal 2025: 4.264.471 m²

Realisatie 1 januari 2026: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

Het ziet er naar uit dat het collegetarget (eindmeting is in oktober 2025) behaald wordt. Het afremmen van transformatie blijkt dankzij de target en het actieplan bedrijfsruimte-effectief.

Op 14 februari 2025 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de nieuwe strategie voor het Fonds SOFIE en het toevoegen van extra kapitaal voor het behouden en toevoegen van bedrijfsruimte. Het investeringscomité van SOFIE heeft de strategie in maart vastgesteld. In mei is

het fonds met de nieuwe strategie gestart en de eerste geïnteresseerde ondernemers hebben zich gemeld.

Aanpak 25 winkelstraten om in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijkere ontmoetings- en verblijfsgebieden

Realisatie 2024 (cumulatief): 31

Realisatie t/m april 2025 (cumulatief): 35

De doelstelling van deze indicator is behaald.

Meting en monitoring gebeurt binnen het programma vitale kerngebieden op basis van de gebiedsgerichte aanpakken en subsidieaanvragen aanpak Vitale Kerngebieden. Met het vaststellen van de subsidieregeling Aanpak Vitale Kerngebieden stelt de gemeente winkelgebieden in heel Rotterdam in staat om de komende jaren aan hun opgave(n) te werken.

Als start hanteert de gemeente meestal een afspraak met collectieve ondernemers en vastgoedeigenaren om een gezamenlijk document op te stellen. In zo'n document staan de ambitie en de strategie voor de straat. Die komen tot stand door voorgesprekken met vertegenwoordigers en belanghebbers in het gebied. De gemeente zet hiervoor kwartiermakers en bedrijfscontactfunctionarissen in.

Uitlokken van 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren

Realisatie cumulatief 2024: € 2,88 miljard en 2.664 banen

Realisatie 2025: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

De doelstelling van deze indicator is behaald.

In deze indicator neemt de gemeente de investeringen mee van bedrijven die zich in Rotterdam vestigen met begeleiding door InnovationQuarter of Rotterdam Partners.

Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%

Realisatie 2024: 75%

Realisatie 2025: de volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025

Deze indicator wordt jaarlijks gemonitord. In 2024 is de bezettingsgraad wederom gestegen en per eind 2024 uitgekomen op 75%. De volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2025.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Economische ontwikkeling	- € 289
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 289

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 96

Bestuurlijke hoofdlijnen

Ondersteunen van het Rotterdamse MKB

De Rotterdamse ondernemers zijn van grote waarde voor de stad en de Rotterdamse economie. Ze dragen bij aan een duurzame en aantrekkelijke stad en haven, en zorgen voor banen voor de inwoners van Rotterdam en de regio.

Het Rotterdamse bedrijfsleven kent een lange periode van onzekerheid, na de coronapandemie, het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende energiecrisis. Hoge inflatie en rentestijgingen belemmeren bedrijven in hun groei en weerhouden ondernemers ervan te investeren. Met het opgezette mkb-Actieprogramma wil de gemeente de dienstverlening aan ondernemers verbeteren en hen ondersteunen om toekomstbestendig te blijven. Het programma moet leiden tot minder regels en bureaucratie en hantering van een 'ja, mits-houding' bij plannen van ondernemers. We doen dat zoveel mogelijk door een relatie met ondernemers op te bouwen. Het succesvolle coronaloket waar ondernemers snel hulp krijgen en dat maatwerk levert, heeft een vervolg gekregen.

Voor ondernemerscollectieven in winkelstraten en bedrijfsterreinen is al heel lang een subsidiemaatregel voor gezamenlijke activiteiten en gebiedspromotie. Deze zetten we voort de komende jaren.

Het bestaande mkb krijgt hulp in het ontwikkelen van een toekomstbestendig bedrijfsmodel. De gemeente wil dat innovatieve en startende, groeiende mkb'ers zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Transformatie winkelstraten, versterking horeca en spreiding van toerisme

De gemeentelijke inzet is gericht op stimuleren van samenwerking tussen partijen in winkelgebieden om leegstand en achteruitgang tegen te gaan en aantrekkelijkere ontmoetings- en verblijfsgebieden te creëren. Dit gebeurt in samenwerking met pandeigenaren, winkeliers, wijkraden en klanten. Het gaat om een brede aanpak, met maatwerk per winkelgebied. Het gestelde doel dat in deze collegeperiode minimaal 25 winkelgebieden starten een gezamenlijke aanpak.

Waar mogelijk krijgt de horecasector meer ruimte, bijvoorbeeld door uitbreiding van terrassen, verkenning van nieuwe locaties voor nachthoreca en ruimere openingstijden in de weekends. Hiervoor heeft de gemeente met organisaties in Rotterdam een uitvoeringsplan horeca opgesteld.

Stimulering van nieuwe producten en tegengaan van leegstand moeten de warenmarkten aantrekkelijker maken voor marktondernemers en bezoekers. De gemeente streeft naar een hogere bezettingsgraad van de warenmarkten. Dit is ook nodig om de warenmarkten kostendekkend te maken.

Klimaatneutraal en circulair haven industrieel complex

De opdracht in de Havenvisie 2030 is om in 2030 55% minder CO2 uit te stoten vanuit het haven-industrieel complex en om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Hiervoor zijn primair het Havenbedrijf Rotterdam en de bedrijven in de haven aan zet om projecten te realiseren en Europa en Rijk om kaders te stellen en subsidies beschikbaar te maken. De gemeente ondersteunt de bedrijven in het cluster bij waterstofprojecten - gericht op innovatie, maakindustrie en kennis - en bij projecten voor energiebesparing in de industrie, door versnelling van vergunningverlening (de 'Vergunningenloods'), en door sturing op de ontwikkeling van infrastructuur. Het Havenbedrijf realiseert in nauwe samenwerking met de gemeente tot en met 2026 walstroomaansluitingen op publieke kades in de stad. Walstroom voor de zeescheepvaart wordt gerealiseerd door bedrijven, zoals Boskalis en RWG, gestimuleerd en ondersteund door Havenbedrijf en gemeente. Eind 2025 levert de gemeente een vernieuwde havenvisie voor de periode tot en met 2050 op. Walstroom voor de cruiseschepen is gerealiseerd en de gemeente steunt bedrijven in de waterstoftransitie via een subsidieregeling voor waterstofinnovaties (DTB) en de jaarlijkse World Hydrogen Summit. Het vestigingsklimaat in de haven dat onder druk staat, is het gene dat nu het meeste aandacht vraagt.

Ruimte voor bedrijvigheid

De bedrijfsruimte in Rotterdam is schaars en neemt in de stad nog verder af. Juist deze ruimte blijft echter hard nodig. Bedrijven die belangrijk zijn voor de stad vinden steeds moeilijker een plek. Daarom heeft het college het doel gesteld dat het aantal vierkante meters aan bedrijfsruimte tot 2026 minimaal gelijk blijft.

Het collegetarget bedrijfsruimte is vastgesteld om in de toekomst genoeg ruimte te bieden aan bedrijven. Bedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan de stad, zorgen voor werkgelegenheid voor onder andere praktisch geschoolde Rotterdammers en zijn nodig voor het realiseren van ambities voor duurzaamheid, digitalisering en circulariteit.

Realisatie van het collegetarget bedrijfsruimte gaat niet vanzelf. Oktober 2023 is het Actieplan Bedrijfsruimte door het college vastgesteld en de raad toegezonden. In het actieplan staan de inspanningen die de gemeente gaat leveren en hoe de gemeente het resultaat van deze inspanningen volgt.

Aantrekken van congressen en bedrijven

De internationale positie van Rotterdam op het gebied van beurzen en congressen wordt versterkt. Dat gebeurt door zakelijke evenementen aan te trekken die aansluiten bij de ambities van de stad, samen met de branche en Rotterdam Partners.

Daarnaast zetten we in op activiteiten om buitenlandse bedrijven naar Rotterdam te halen die bijdragen aan de ontwikkeling naar een digitale, schone, innovatieve en circulaire economie. Doel is om in deze collegeperiode een miljard euro aan investeringen uit te lokken in Rotterdamse bedrijven en bedrijven die zich in Rotterdam komen vestigen.

Begroting 2026

Doel: Ondersteuning van het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap

Paginanummer in
website: 97

Doel: Ondersteuning van het mkb naar toekomstbestendig en innovatief ondernemerschap

Ondernemers zijn van grote waarde voor Rotterdam. Ze dragen bij aan een duurzame en aantrekkelijke stad en haven, en zorgen voor banen voor de inwoners van Rotterdam en de regio. Het moet voor alle bedrijven en ondernemers - groot en klein, nieuw en bestaand - mogelijk zijn om zich succesvol voor te bereiden op de toekomst. Daarom laat het programma Economische ontwikkeling het brede mkb zich meebewegen naar een schoon, innovatief en circulair ondernemerschap.

Wat wil de gemeente bereiken?

- Ondernemers ervaren optimale gemeentelijke dienstverlening.
- Bestaande mkb'ers krijgen ondersteuning bij het invoeren van toekomstgerichte bedrijfsvoering en productieprocessen
- De gemeente faciliteert innovatieve startende en groeiende ondernemers in het mkb zodat ze zich sterk kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aansluitend op de aangenomen motie Ondernemend Rotterdam krijgen zowel het bestaande midden- en kleinbedrijf (mkb) als startende en groeiende bedrijven ondersteuning om zich voor te bereiden op de toekomst. Daarvoor is begin 2023 in samenwerking met het Rotterdamse bedrijfsleven het Mkb Actieprogramma opgeleverd, waarmee we ondernemers helpen hun bedrijfsvoering te vernieuwen zodat zij (ook) in de toekomst succesvol kunnen ondernemen.

Ondernemers ervaren optimale gemeentelijke dienstverlening

- We leveren met de Ondernemersbalie een ingang voor alle vragen van ondernemers en (pré-) starters via fysiek contact, telefoon en email. Persoonlijk maatwerk is daarbij het keyword.
- De gemeente verbetert de dienstverlening door verdere ontwikkeling van het platform Ondernemen010 (website Ondernemen010.nl, nieuwsbrief en social media-kanalen).
- We versterken de samenwerking in winkelstraten en bedrijventerreinen door inzet van bedrijfscontactfunctionarissen en in diverse sectoren met behulp van accountmanagers. De gemeente verbetert de informatievoorziening, lost knelpunten op en organiseert netwerkbijeenkomsten.
- Bij onze netwerkactiviteiten en relatiebeheer zetten we in op diversiteit en het bereiken van alle ondernemers in de stad.
- De gemeente zet in op minder (gemeentelijke) regels en bureaucratie en een 'ja, mits-houding'. Het succesvolle coronaloket heeft een nieuwe vorm gekregen waarbij een multidisciplinair gemeentelijk expertteam snel handelt, integraal afweegt in de geest van regelgeving, en maatwerk levert in de facilitering van ondernemers. Dit zetten we door.
- Gemeentelijke plannen (nieuwe beleid en regelgeving) worden in de conceptfase via de MKB-toets nader onderzocht op impact op het ondernemersklimaat en waar nodig bijgesteld.
- We pakken regeldruk voor ondernemers aan door oa zoveel mogelijk mkb-proof te vergunnen en processen te vereenvoudigen.
- De gemeente versterkt de wijk economie door goede aansluiting bij de gebiedsgerichte vragen, kansen en mogelijkheden. En we intensiveren de samenwerking met de gebiedsorganisatie op het gebied van de wijk economie. Dit krijgt vorm door structureel contact tussen de bedrijfscontactfunctionarissen en wijkmanagers en -netwerkers, monitoring van de voortgang op managementniveau en inzet van integrale gebiedsteams die regie houden op de uitvoering door de gemeente.

Bestaande mkb'ers krijgen ondersteuning bij de invoering van toekomstgerichte bedrijfsvoering en productieprocessen in het mkb

- De gemeente ondersteunt bedrijven om toekomstbestendig te ondernemen, zodat ze bijdragen aan een schone, innovatieve, digitale en circulaire economie. Dit gebeurt door de organisatie van activiteiten voor en door ondernemers met als doel ondernemers te informeren, inspireren en activeren.
- De gemeente zet de subsidie voor initiatieven van ondernemerscollectieven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden voort.

De gemeente faciliteert innovatieve startende en groeiende ondernemers in het mkb zodat ze zich sterk kunnen ontwikkelen

- De gemeente ondersteunt innovatieve, startende en groeiende bedrijven bij de financiering, het vinden van talent en aanboren van nieuwe markten. Dit gebeurt met verschillende partners en netwerken in de stad.
- De gemeente investeert in fondsen, zoals IQCapital, UNIIQ, het Energietransitiefonds Rotterdam (uitvoering door InnovationQuarter) en ICOS Cleantech Fund. Bedrijven kunnen bij deze fondsen financiering aanvragen voor de ontwikkeling van vernieuwende producten en diensten die werkgelegenheid voor Rotterdammers creëren.

- De gemeente helpt ondernemers – waaronder uit het mkb - om gebruik te maken van Europese fondsen voor vernieuwing, digitalisering en verduurzaming, met als voorbeelden Kansen voor West (ca. 30 miljoen) en het Just Transition Fund (ca. 60 miljoen). Voor Kansen voor West zijn wij ook de managementautoriteit.
- De gemeente voert gesprekken met regiopartners en het Rijk om het mkb te betrekken bij projecten van het Nationaal Groeifonds. Hoewel het Nationaal Groeifonds wordt uitgefaseerd en nieuwe rondes zijn vervallen, blijft de gemeente inzetten op betrokkenheid van het mkb bij lopende projecten uit de eerste drie rondes, zoals het initiatief van CIIIC (Creative Industries Immersive Impact Coalition).
- Kansen benutten van de digitale economie door koplopers te faciliteren en het mkb te helpen mee te komen in de toenemende digitalisering. Ook biedt de gemeente ondersteuning bij de aanleg van een excellente digitale infrastructuur door operationele samenwerkingsafspraken te maken met aanbieders voor de aanleg van glasvezel, bewoners en bedrijven te informeren en lobbyactiviteiten uit te voeren ten aanzien van wet- en regelgeving.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
10.000 keer mkb- ondernemers in 4 jaar van advies of informatie voorzien	2.434	5.662	7.788	7.500		10.000			

Toelichting indicatoren

10.000 keer MKB ondernemers in 4 jaar van advies of informatie voorzien

Realisatie 2025: De volgende meting is bekend bij de jaarstukken 2026

Resultaat indicator 2022-2024 (cumulatief): ondernemers zijn 17.798 keer ondernemers van advies en informatie voorzien.

De doelstelling van de indicator is daarmee behaald.

De meting van deze indicator gebeurt aan de hand van het aantal klantcontacten met mkb-ondernemers. Het kan voorkomen dat sommige ondernemers van meerdere mogelijkheden gebruik maken en dubbel worden geteld. Het gaat om het gebruik van de ondernemersbalie en deelname aan bijeenkomsten of workshops. Bijvoorbeeld over circulair ondernemen of digitalisering van bedrijfsvoering, koppeling van investeerders aan mkb'ers.

Begroting 2026

Doel: Excellent ondernemersklimaat

Paginanummer in website: 98

Doel: Ontwikkeling van een excellent ondernemers- en investeringsklimaat

Rotterdam richt zich op de onderdelen van de economie waarin Rotterdam (internationaal en nationaal) een onderscheidende positie heeft of kan innemen en die bijdragen aan de verandering van de economie. Het gaat om de verandering naar een klimaatneutraal en circulair haven-industrieel complex, invoering van de waterstofeconomie, een sterk Life Sciences & Health cluster en de circulaire economie.

Daarnaast is de inzet gericht op het aantrekken van bedrijven, investeerders, congressen, zakelijke en toeristische bezoekers en talent om het investerings- en ondernemersklimaat in de stad te versterken.

Wat willen we bereiken?

- Een sterk ondernemersklimaat bevorderen door de inzet op de economische ontwikkeling van kansrijke sectoren.
- Versterken en spreiden van toerisme, horeca en hotels in de stad
- Versterken van het investeringsklimaat door het aantrekken van bedrijven, congressen en talent
- Faciliteren circulaire economie en energietransitie in stad en haven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een sterk ondernemersklimaat bevorderen door de inzet op de economische ontwikkeling van kansrijke sectoren

- We faciliteren het proces van de denktank van Rotterdamse ondernemers om tot te komen tot een advies aan het college en de raad over de Rotterdamse economie in 2040 en welke acties op korte termijn ondernomen kunnen worden om dit te bereiken. Dit advies van de denktank is 7 juli 2025 gepresenteerd en aangeboden aan het college en de gemeenteraad. De gemeente zet in op een internationaal concurrerende en toekomstbestendige haven en maritieme economie die welvaart biedt voor de stad. De gemeente ondersteunt maritieme bedrijven om innovatiever, digitaler, circulaider en duurzamer te werken om voorbereid te zijn op de energie- en grondstoffentransitie.
- We leveren samen met partners een nieuwe havenvisie op waarin de Rotterdamse haven van de toekomst en de weg daar naartoe beschreven worden.
- Om het vergunningenproces bij het voor elkaar krijgen van de energietransitie te verspoelen, is een vergunningenloods actief. Hierin werken Deltalinqs, DCMR, HbR, Provincie en de gemeente samen.
- We ondersteunen belangrijke innovatieve projecten voor de ontwikkeling van waterstofeconomie bijvoorbeeld in de Merwevierhavens en op Rotterdam The Hague Airport.
- Aangezien de haven en de maritieme economie niet stoppen bij de gemeentegrenzen werken we regionaal samen aan de profilering onder de vlag van Rotterdam Maritime Capital of Europe en om de regionale maritieme maakindustrie te versterken.
- De gemeente versterkt het Life Sciences & Health (LS&H) innovatie- en vestigingsklimaat door de fysieke ontwikkeling van de Erasmus MC health tech campus te ondersteunen. Verder draagt de gemeente in ieder geval tot en met 2027 met subsidie bij aan de stichting Rotterdam Square dat als verbindende netwerk- en campusorganisatie het LS&H-ecosysteem in de stad verder versterkt en uitbouwt. Door haar activiteiten zal de Erasmus MC health tech campus aangevuld worden met ondernemerschap.

Versterken en spreiden van toerisme, hotels en horeca in de stad

- De gemeente geeft waar mogelijk meer ruimte aan de horecasector in de vorm van o.a. uitbreiding van terrassen, verkenning van nieuwe locaties voor nachthoreca en een goede mix van horeca en woningen. Daartoe is begin 2023 een Uitvoeringsplan Horeca vastgesteld en zijn in juli 2024 de 15 horecagebiedsplannen geactualiseerd. Met de nieuwe horecagebiedsplannen wordt op 15 locaties ruimte geboden aan de ontwikkeling van 24-uurshoreca.
- De gemeente stimuleert het spreiden van bezoekers door samen met ondernemers en bewoners verder te bouwen aan de identiteit en het aanbod van de stad. Die identiteit en dat aanbod brengt de gemeente samen met Rotterdam Partners voor het voetlicht. Daarnaast zetten we in op een spreiding van hotels, zodat de stad in zijn geheel aantrekkelijker wordt voor Rotterdammers, bezoekers en ondernemers.
- De gemeente geeft mede richting aan marketingcampagnes, zoals die van Rotterdam Partners, om specifieke bezoekersdoelgroepen aan te trekken, in lijn met de visie Toerisme. Op het onderdeel Gastvrijheid is de Visie Toerisme (2025-2030) geactualiseerd.
- De gemeente faciliteert toeristische marktinitiatieven die bijdragen aan vernieuwing –en de aantrekkingskracht van de stad en de ontwikkeling van aantrekkelijke gebieden en wijken. De gemeente werkt aan een toeristische sector die klaar is voor de toekomst. Dat doen we door bezoekers bewust te maken van de mogelijkheden van duurzaam vervoer, zoals trein en ander openbaar vervoer, deelfietsen en zo meer. Ook is door de sector, partners en gemeente aan onder meer een verduurzamingstraject voor de hotelsector gewerkt onder de noemer Hotel Neutraal. Met Rotterdam Partners is in maart 2025 de Rotterdam City Card gelanceerd. Een digitale app die na aanschaf korting geeft op onder andere attracties, musea en horeca en toegang tot openbaar vervoer.

Versterking van het investeringsklimaat door het aantrekken van bedrijven, congressen en talent

- De gemeente zet zich in om buitenlandse bedrijven naar Rotterdam te halen die bijdragen aan de verandering naar een digitale, schone, innovatieve en circulaire economie. Dat gebeurt door samen met Rotterdam Partners, InnovationQuarter en het Havenbedrijf Rotterdam de vestiging van deze bedrijven actief te ondersteunen
- We versterkende internationale positie van Rotterdam op het gebied van beurzen en congressen. Dit gebeurt door zakelijke evenementen aan te trekken die aansluiten bij de ambities van de stad. Hiertoe werkt de gemeente samen met de branche en Rotterdam Partners.
- Samen met bedrijven, onderwijsinstellingen – waaronder de IT Campus - en andere partijen in de stad versterkt de gemeente lopende uitvoeringsprojecten die zijn gericht op talentontwikkeling en het aantrekken van talent. Dit is een bijdrage aan de oplossing van het tekort op de arbeidsmarkt.
- We ondersteunen Rotterdam Partners om de (financiële) betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de activiteiten van Rotterdam Partners te vergroten.

Faciliteren van de circulaire economie en energietransitie in stad en haven

- Met het programma Energietransitie Haven-Industrieel Complex brengt de gemeente focus aan op zes thema's: ondersteunen van de ontwikkeling van Rotterdam tot Europe's Hydrogen Hub (met daarbij een speciale focus op innovatie, waterstofmaakindustrie en handel), ondersteunen van projecten op het gebied van energiebesparing in de industrie, versnelling vergunningverlening (binnen het Versnellingshuis), werken aan om- en bijscholing van technisch personeel, ondersteuning van initiatieven voor versnelling van de grondstoffentransitie, ondersteuning van broodnodige circulaire projecten, en tenslotte sturen op de ontwikkeling van infrastructuur om de transitie mogelijk te maken zoals een waterstofnetwerk en de Delta Rhine Corridor.
- De gemeente zet in op activiteiten die nieuwe en bestaande ondernemers ondersteunen in de transitie naar de circulaire economie. Het zwaartepunt ligt hierbij op de chemische maakindustrie in de haven en op maakbedrijven en consumentendiensten in de stad. We zetten in op dienstverlening aan bedrijven met onder meer het circulair loket en het netwerkactiviteiten die bedrijven informeren en activeren. Bedrijven en andere partners die op circulair gebied vernieuwende producten en diensten ontwikkelen - en zo daarmee ook werkgelegenheid voor Rotterdammers kunnen creëren –, ondersteunen we naast kennis en advies ook mogelijk met maatwerksubsidies. Vanaf 2025 is er een subsidieregeling Circulaire Innovatie om ondersteuning te bieden. In 2025 is aan 6 (startende) mkb-bedrijven een subsidie verleend. In 2026 stelt de gemeente een nieuwe regeling open.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Uitlokken van € 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren in 4 jaar	€ 2,62 miljard en 1.986 banen	€ 2,88 miljard en 2.664 banen	€ 0,25 miljard en 500 banen		€ 0,25 miljard en 500 banen			

Toelichting indicatoren

Uitlokken van € 1 miljard investeringen in Rotterdamse bedrijven en nieuwe vestigers, die 2.000 banen opleveren in 4 jaar

De doelstelling van deze indicator is behaald.

In deze indicator neemt de gemeente de investeringen mee van bedrijven die zich in Rotterdam vestigen met begeleiding door InnovationQuarter of Rotterdam Partners.

Begroting 2026

Doel: Meer ruimte voor economie en vernieuwend ondernemerschap

Paginanummer in website: 99

Doel: Meer ruimte voor economie en vernieuwend ondernemerschap in een stad die aantrekkelijker wordt

Met een groeiend aantal inwoners en de economische opgaven waar we voor staan, neemt de ruimtebehoefte van economische functies toe. Tegelijkertijd is er ruimte nodig voor woningbouw, energietransitie, voorzieningen en natuur. Dit zorgt voor conflicterende ruimteclaims.

De opgave is het behouden en creëren van ruimte voor werk en ondernemingen, en van werklocaties die klaar zijn voor de toekomst. Werklocaties moeten passen bij de eisen van de economie van de toekomst en aansluiten bij de principes van goede groei. Ook moet er een goede combinatie zijn van de ruimte voor bedrijven, voor woningbouw én voor voorzieningen zoals winkelgebieden. Een goede combinatie draagt bij aan een aantrekkelijke stad voor ondernemers, inwoners en bezoekers.

Wat willen we bereiken?

- Aantrekkelijke winkelgebieden
- Innovatieve werkgebieden
- Toekomstbestendige werklocaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Aantrekkelijke winkelgebieden

- De gemeente zet in op de transformatie van winkelstraten naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden. Hiervoor is het Fonds vitale kerngebieden beschikbaar. We werken samen met vastgoedeigenaren, winkeliers, wijkraden en klanten. Het gaat om een brede aanpak per gemeente waar per winkelgebied maatwerk wordt toegepast.
- Ook heeft de gemeente al vele jaren een subsidie voor ondernemerscollectieven in winkelstraten (en bedrijfsterreinen) voor gezamenlijke acties en gebiedspromotie. Hier wordt veel gebruik van gemaakt en dit zet de gemeente door.
- We voeren daarnaast gesprekken met de grote verhuurders van winkelpanden om leegstand te voorkomen die het gevolg is van hoge huren.
- De gemeente realiseert aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktkooplieden. Hiervoor wordt ingezet op een gevarieerd aanbod van producten die op de markt te koop zijn, op aantrekkelijke marktterreinen en wordt er gestreefd naar een goede bezetting van de marktkramen.

Innovatieve werkgebieden

- De gemeente subsidieert de organisatie Erasmus MC Campus (Stichting Rotterdam Square). Deze stichting is de nieuwe spil die innovaties, wetenschap en bedrijven met elkaar verbindt en zo werkt aan een optimaal health tech-vestigingsklimaat in Rotterdam
- De gemeente geeft invulling aan de ambitie om M4H te ontwikkelen tot innovatiemilieu voor de innovatieve maakindustrie met een mix aan functies zoals werken, wonen, horeca, cultuur en sport. Samen met het Havenbedrijf Rotterdam zorgt de gemeente voor de juiste ruimtelijke randvoorwaarden
- De gemeente stimuleert het aanbod aan betaalbare werkruimtes voor innovatieve bedrijven in verschillende werkgebieden in de stad. Hiervoor ontwikkelt de gemeente in samenwerking met andere overheden sturingsinstrumenten.

Toekomstbestendige werklocaties

- De gemeente vernieuwt bedrijventerreinen om ruimte te bieden aan economische vernieuwing en groei. Dit doen wij onder andere door verplaatsing van bedrijven naar bedrijventerreinen mogelijk te maken en bedrijven te werven die niet op deze bedrijventerreinen zijn aangewezen. Wij onderzoeken in dit kader op de Spaanse Polder -samen met de bedrijvenraad- de mogelijkheden om het industriepark beter te benutten en in M4H werken wij aan een innovatief woon-werkmilieu met ruimte voor de innovatieve maakindustrie.
- We stellen ook integrale kaders voor werklocaties en voorzieningen op in samenhang met andere opgaven zoals wonen. Het doel is een evenwichtige ontwikkeling van werkruimtes in relatie tot de groei van het aantal woningen
- De gemeente voert de subsidieregeling Bedrijfsruimte Maakindustrie 'Ruimte voor de maakindustrie' uit. Hiermee biedt de gemeente nieuwe bedrijven uit de maakindustrie de mogelijkheid zich te vestigen in Rotterdam en bestaande bedrijven uit de maakindustrie te groeien. In 2024 is deze regeling verruimd van alleen focus op Spaanse Polder en M4H naar alle bedrijventerreinen in de hele stad. De stand van zaken midden 2025 is 12 toegekende aanvragen van in totaal ruim € 1 mln en 5 aanvragen zijn in behandeling. Meer worden er komende periode verwacht.
- Inzet van transformatiemanagers die helpen bij de transformatie van leegstaande winkelpanden naar bedrijfsruimten
- De gemeente onderzoekt de inzet van meer sturingsinstrumenten om de beschikbaarheid van bedrijfsruimte te garanderen. Sturingsinstrumenten zijn bijvoorbeeld inzet van wet- en regelgeving en van subsidies.

- Inzet van de subsidieregeling 'Energievouchers' om ondernemers te ondersteunen die de duurzaamheid van hun bedrijfspand op bedrijventerreinen willen verbeteren.
- We hebben als doelstelling om de omvang m² bvo bedrijfsruimte in de komende vier jaar gelijk aan het huidige niveau te laten blijven én met het actieplan Bedrijfsruimte zetten we in op sturing op het juiste bedrijf op de juiste plek.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau	Nulmeting: 4.264.471 m ² Realisatie 31-12-2022: 4.276.330 m ²	Realisatie 31-12-2023: 4.272.299 m ²	Realisatie 1 januari 2024: 4.272.299 m ²	Realisatie 1 januari 2025: 4.355.665 m ²		4.264.471 m ²			
Aanpak 25 winkelstraten om deze in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden	5	24 (cumulatief)	Realisatie 2024 (cumulatief): 31		Realisatie t/m april 2025 (cumulatief): 35				
Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%	68%	71%	75%	80%		80%			

Toelichting indicatoren

Collegetarget bedrijfsruimte: De doelstelling voor deze collegeperiode is behoud van voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m² bedrijfsruimte blijft op het niveau van 1 januari 2022

Het ziet er naar uit dat het collegetarget (eindmeting is in oktober '25) behaald wordt. Het afremmen van transformatie is dankzij het actieplan bedrijfsruimte effectief gebleken. Waakzaamheid blijft echter geboden. Er komen nog een aantal grote gebiedsontwikkelingen aan. Ook zet de trend zich voort dat binnenstedelijke bedrijfsruimte afneemt.

Op 14 februari 2025 heeft het college de raad geïnformeerd over de nieuwe strategie voor het Fonds SOFIE en het toevoegen van extra kapitaal voor het behouden en toevoegen van bedrijfsruimte. De strategie is door het investeringscomité van SOFIE in maart vastgesteld. In mei is het fonds met de nieuwe strategie gestart en de eerste geïnteresseerde ondernemers hebben zich inmiddels gemeld.

Aanpak 25 winkelstraten om deze in deze collegeperiode de winkelgebieden toekomstbestendiger en economisch vitaal te maken door ze om te vormen naar aantrekkelijker ontmoetings- en verblijfsgebieden

De doelstelling van deze indicator is behaald.

Meting en monitoring vindt binnen het programma vitale kerngebieden plaats op basis van de gebiedsgerichte aanpakken en subsidieaanvragen aanpak Vitale Kerngebieden. Met het vaststellen van de subsidieregeling Aanpak Vitale Kerngebieden stelt de gemeente winkelgebieden over de hele stad de komende jaren in staat om aan hun opgave(n) te werken.

Als start hanteert de gemeente in de regel een afspraak met collectieve ondernemers en vastgoedeigenaren om een gezamenlijk document op te stellen. In zo'n document staat de ambitie en een strategie voor de straat omschreven. Dit gebeurt door voorgesprekken met allerlei

vertegenwoordigers en belanghebbers in het gebied. De gemeente zet hiervoor kwartiermakers en bedrijfscontactfunctionarissen in.

Verhogen van de bezettingsgraad van de marktkramen op de warenmarkten naar minimaal 80%

De gemeente monitort deze indicator elk jaar. In 2024 is de bezettingsgraad gestegen van 71% naar 75 %. De bezettingsgraad van de marktkramen is gebaseerd op de inname van marktkramen door de vaste plaatshouders en de meelopers. Vaste plaatshouders zijn verplicht om hun kraam minimaal 1 keer in de 14 dagen in te nemen. Vooral met slecht weer zijn minder kramen op de markt bezet dan het uitgegeven aantal vaste plaatsen. Hierdoor is op de marktdag het aantal bezette kramen lager dan het aantal kramen dat als vast is uitgegeven. Tijdens het jaar schommelt het percentage uitgegeven vaste plaatsen vanwege opzeggingen en het tussentijds opnieuw uitgeven van een vaste plaats. Ook als vaste plaatshouders hun plaats niet innemen, betalen zij marktgeld. De op dagbasis lege plaatsen zijn beschikbaar voor de meelopers. Meelopers zijn marktondernemers die op de wachtlijst staan voor een vaste plaats. Hoewel de bezettingsgraad de afgelopen jaren is gestegen is het streven van 80 % niet gehaald. Het doel van de in 2025 vastgestelde nieuwe regelgeving is een verdere stijging. Ook in 2026 werkt de gemeente eraan om de stijgende lijn in de bezetting vast te houden. Ook de inzet om de inname van de marktplaatsen vast en op dagbasis te stimuleren gaat onverminderd door.

De belangrijkste gebeurtenissen en resultaten in 2025 zijn:

In 2025 is de vernieuwde regelgeving markten in werking getreden. In deze regelgeving zijn wijzigingen in het belang van de markt doorgevoerd. Dit zijn onder andere bepalingen in de strijd tegen afval op en rond de markt en ook aanpassingen voor het tegengaan van leegstand op de markten.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 100

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Economische ontwikkeling draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen 8. Eerlijk werk en economische groei en 9. Industrie, innovatie en infrastructuur.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 101

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Economische ontwikkeling		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	Reserves	14	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	-0	-0	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-312	-1.789	-1.705	-1.703	-1.685
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Economische ontwikkeling		-289	-1.789	-1.705	-1.703	-1.685

Toelichting financiële bijstellingen

Nationaal vuurwerk

Door het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' heeft de gemeente een bijdrage beschikbaar gesteld van maximaal € 80.000. Dit is voor de opstartkosten van een stichting om het vuurwerk te steunen via donaties. De bijdrage vanuit het programma Economische ontwikkeling is € 10.000.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening

De inzet van de bestemmingsreserve Crisisdienstverlening is geactualiseerd en leidt tot een lagere onttrekking in 2025 van € 500.000 en een hogere onttrekking van € 100.000 in 2026 en € 200.000 in 2027 en 2028. De begrote onttrekkingen zijn hiermee in lijn met de voorziene cofinanciering van Just Transition Fund (JTF) in deze jaren. Doordat de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB)

In 2025 worden minder programma activiteiten uitgevoerd en vallen de uitgaven op subsidies op het programma Circulair € 160.000 lager uit dan begroot. Deze middelen komen in 2026 terug op het budget Circulaire economie. Daarnaast zijn de kosten voor Circolab Maritiem budget € 222.000 lager uitgevallen in 2024 door vertraging op de lopende processen met bedrijven en wordt dit geld doorgeschoven naar 2026. Doordat de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingreserve Cofinanciering Europese subsidies

In 2024 is € 21.000 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies voor het project Brave. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2026. Doordat de lasten en de onttrekking worden begroot is de bijstelling per saldo € 0. In 2025 valt € 13.000 vrij aan de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies voor de opgave Kiezen voor Rotterdam.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2026 en verder: de budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#)
- Diverse kleine technische wijzigingen.

Overzicht baten en lasten

Saldo Economische ontwikkeling incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	6.041	5.387	5.534	4.961	5.076	5.191
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.577	2.895	2.893	2.313	2.428	2.543
Overige opbrengsten derden	2.464	2.492	2.641	2.648	2.648	2.648
Lasten exclusief reserves	38.462	41.433	42.591	37.534	37.219	36.948
Apparaatslasten	10.867	12.181	12.620	12.526	12.526	12.526
Inhuur	87	590	680	587	587	587
Overige apparaatslasten	280	226	242	242	242	242
Personeel	10.500	11.365	11.697	11.697	11.697	11.697
Overige verrekeningen	5.708	4.877	5.181	5.275	5.368	5.462
Overige verrekeningen	5.708	4.877	5.181	5.275	5.368	5.462
Programmalasten	21.886	24.375	24.790	19.733	19.325	18.960
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.203	11.105	11.350	10.216	10.454	10.089
Kapitaallasten	347	429	445	445	444	444
Overige programmalasten	131	85	85	85	85	85
Subsidies en inkomensoverdrachten	11.205	12.756	12.910	8.988	8.341	8.341
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.421	-36.046	-37.056	-32.573	-32.143	-31.757
Saldo voor reserveringen	-32.421	-36.046	-37.056	-32.573	-32.143	-31.757
Reserves	2.841	3.662	3.581	305	228	28
Onttrekking reserves	2.354	3.649	3.581	305	228	28
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	56	116	137	77	0	0
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	0	450	360	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	36	164	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	931	72	51	28	28	28
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	100	200	200	0
Duurzaamheidsbudget	1.330	2.847	2.932	0	0	0
Vrijval reserves	487	14	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	487	14	0	0	0	0
Saldo	-29.580	-32.383	-33.475	-32.267	-31.915	-31.729

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben vooral betrekking op marktgelden, inschrijfgelden, leges en bijdragen vanuit de Europese Unie (EU) voor de

managementautoriteit Kansen voor West

Lasten

De lasten vloeien voort uit het verstrekken van subsidies en de uitvoering van diverse activiteiten en projecten voor dienstverlening aan mkb, stimuleren en faciliteren van innovaties en transitie Rotterdamse economie, inzet op toerisme en horeca, vitale winkelstraten en bedrijventerreinen, toezicht, exploitatie en onderhoud van marktterreinen en uitvoering voor de managementautoriteit Kansen voor West

Reserves

De voornaamste onttrekkingen aan de reserve gaan over de reserve Duurzaamheidstransitiebudget (projecten Circulair ondernemerschap, Circolab Maritime en Waterstofbudget), de reserve Economie subsidies voor Rotterdam Square en de reserve Rotterdamse Investeringsmotor (Uniiq)

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt met ingang van 2026. Dit komt door het aflopen van incidentele middelen en bezuinigingen. Incidentele middelen die aflopen zijn aantrekkelijke winkelstraten, maakindustrie en gelden voor life science & health. Bezuinigd wordt op Rotterdam Partners en programmagelden.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Economische ontwikkeling/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Economische ontwikkeling	-32.383	-33.475	-32.267	-31.915	-31.729
3.1 - Economische ontwikkeling	-11.857	-12.097	-10.884	-10.425	-10.425
3.3.a - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	-4.262	-4.619	-5.419	-5.626	-5.626
3.3.b - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-2.101	-1.876	-1.870	-1.869	-1.870
3.4.a - Economische promotie	-11.914	-12.345	-11.604	-11.497	-11.497
8.3.b - Wonen en bouwen	-2.249	-2.538	-2.491	-2.497	-2.310

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Economische ontwikkeling		1.196	698	621	621	621
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies		836	698	621	621	621
Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Economische ontwikkeling	1.196	698	621	621	621	
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	836	698	621	621	621	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".					
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	965	0	116	14	836
	Begroting 2026	836	0	137	0	698
	Raming 2027	698	0	77	0	621
	Raming 2028	621	0	0	0	621
	Raming 2029	621	0	0	0	621
Bestemmingsreserve Economiesubsidies		360	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Economische ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Economische ontwikkeling	1.196	698	621	621	621	
Bestemmingsreserve Economiesubsidies	360	0	0	0	0	
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	810	0	450	0	360
	Begroting 2026	360	0	360	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

Een deel van de middelen uit deze reserve wordt ingezet voor project Brave in 2025 tot 2027. De resterende gelden zijn wel gelabeld en worden bij de Eerste herziening 2026 benoemd.

Bestemmingsreserve Economiesubsidies

De middelen uit deze reserve worden ingezet voor de verstrekking van subsidies op project Rotterdam Square in 2025 en 2026.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 103

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- Omgevingsvisie Rotterdam
- Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse economie
- [Havenvisie 2030](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Gebiedskoersen.....
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- Visie Toerisme
- Hotelbeleid
- Acquisitiestrategie
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Glazen Maas Exploitatie B.V.
- Glazen Maas Infrastructuur B.V.
- ICOS Capital Fund 3 C.V.
- ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V.
- Innovation Quarter B.V.
- StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.
- Havenbedrijf Rotterdam N.V.
- Swanbridge Capital B.V.
- Regionale ontwikkelingsmaatschappij Drechststeden

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 104

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Een schone, vernieuwende economie en haven en ondernemerschap maximaal de ruimte geven.'

Begroting 2026

Energietransitie

Paginanummer in website: 105

Energietransitie

Rotterdam maakt werk van de energietransitie. We werken toe naar een klimaatneutraal en fossielvrij Rotterdam in en na 2050. Rotterdam draagt bij aan de landelijke reductienorm van 55% in 2030 en zet voor het stedelijk gebied in op minimaal 25% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 1990. Rotterdam houdt nauwgezet de voortgang en omvang bij van de plannen richting 2030. Ook meten we de jaarlijkse uitstoot op het gehele Rotterdamse grondgebied. Voor de haven ondersteunen we met allerlei innovaties de ambities van het Rijk voor reductie in 2030. We versnellen procedures daar waar mogelijk met het Versnellingshuis. Per 2040 moet het stedelijk verkeer in Rotterdam vrij zijn van uitstoot van schadelijke stoffen. Al deze doelen haalt Rotterdam alleen in samenwerking met de partners in de stad en de nationale inspanningen vanuit het Rijk.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 106

Voortgang Tweede herziening 2025

CO2 breed

Collegetarget CO2-reductie: we zetten in op minimaal 25% CO2-reductie voor het stedelijk gebied ten opzichte van 1990.

Realisatie 2024: -30%

Mijlpaal 2025: -25%

Realisatie 2025: inschatting inschatting -35%

In 2023 was de CO2-uitstoot voor het stedelijke gebied 2,4 Mton, berekende de Milieudienst Rijnmond (DCMR) afgelopen september. Dit is een daling van 30% ten opzichte van 1990. De inschatting van de DCMR is dat in 2025 de uitstoot nog verder daalt naar 2,25 Mton, wat een daling van -35% ten opzichte van 1990 is. Daarmee wordt de Rotterdamse collegetarget van -25% in 2025 overtroffen. Deze daling komt vooral door een groener energiegebruik en ook doordat het aanbod van schonere bronnen stijgt, waaronder de Rotterdamse wind- en zonprojecten. Ook gebruiken Rotterdammers minder aardgas. Isolerende maatregelen en aardgasvrij-projecten zorgen verder voor een gestage toename van de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

In april 2025 rekende de DCMR het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR) door. Deze doorrekening toont aan dat vanuit de verschillende sectoren aanvullende plannen en investeringen nodig zijn om als stad de landelijke doelstelling van -55% in 2030 te realiseren. Dit bleek ook al uit de doorrekening en de Cluster Energie Strategie Rotterdam-Moerdijk (CES) uit 2024. De noodzaak van aanvullende plannen is zelfs iets toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Enerzijds door het stoppen van 2 grote projecten van bedrijven in de haven. Anderzijds doordat het tempo en het aantal woningen dat van het gas af gaat aanzienlijk lager zijn dan vorig jaar gedacht.

Dit onderschrijft de noodzaak van bijsturing op verschillende factoren, zoals netcongestie, hoge elektriciteitsprijzen en problemen rondom stikstof. Deze vertragen de energietransitie en beperken de vestigingsmogelijkheden van nieuwe bedrijven en de duurzame groei van bestaande bedrijven.

Over de - al dan niet al afgeronde - plannen van het KAR staat meer informatie op de [website](#).

De uitgebreide CO2-rapportages zijn te vinden op de [website](#) van de DCMR.

Enkele behaalde resultaten en ontwikkelingen in 2025 zijn:

- Op basis van de jaarlijkse luchtfoto blijkt dat er in maart 2025 2,2km² aan zonnepanelen in Rotterdam is gerealiseerd. De businesscase voor zonne-energie is het afgelopen jaar minder gunstig geworden waardoor de groei sinds maart 2024 minder stevig was dan het jaar ervoor. Als deze ontwikkeling doorzet heeft dit mogelijk gevolgen voor het beoogde doel voor 2026: 3,2 km² zonnepanelen.
- Het Project Ambitie Document voor de locatie Beneluxplein is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Meer dan 500 eigenaar-bewoners en 35 VvE's met in totaal meer dan 1.000 appartementen hebben isolatiemaatregelen genomen en hiervoor subsidie gekregen van de gemeente.
- Bij de energieklussers krijgen bewoners tips om hun energieverbruik te verlagen en brengen de klussers meteen kleine energiebesparende maatregelen in de woning aan. In 2025 hebben de energieklussers tot en met juli 9.250 huisbezoeken afgelegd.
- In mei 2025 is de gemeente gestart met het ondersteunen van Rotterdamse woningeigenaren bij het isoleren van hun grondgebonden woning. Rotterdammers die energietoeslag hebben ontvangen, krijgen ondersteuning met een kosteloos advies en verduurzamingsmaatregel. De gemeente is hiermee gestart in Schiebroek en Beverwaard.
- Eind 2024 werd duidelijk dat heel Rotterdam te maken kreeg met netcongestie. In maart 2025 werd de netcongestiescan samen met de herziening van de Rotterdamse Aanpak Netcongestie naar de gemeenteraad gestuurd. In korte tijd is duidelijk gemaakt wat het gevolg van netcongestie is voor Rotterdam.
- Netcongestie brengt bedrijven en ontwikkelingen in de problemen. Al enkele tientallen bedrijven vroegen daarom een Flex Scan aan. Zij kunnen kiezen uit een groep van 14 gekwalificeerde adviesbureaus.
- Om de congestie in Rotterdam-Zuid op te lossen moet een nieuw hoogspanningsstation worden gebouwd waar de gemeenten Ridderkerk, Barendrecht en Rotterdam samenkomen. Om de realisatie van dit station te versnellen is er een Energy Board opgericht met de betrokken gemeenten, TenneT en Stedin.
- In juni 2025 heeft het college een besluit genomen over een nieuw te bouwen hoofdverdeelstation van Stedin in Feijenoord. Het bouwen van het nieuwe station rondom het gebied Feijenoord is een van de noodzakelijke opgaves om het gebied in de toekomst van voldoende vermogen te voorzien.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Energietransitie	€ 91
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 91

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 107

Bestuurlijke hoofdlijnen

Energietransitie

Om de aangescherpte landelijke norm van 55% CO₂-reductie in 2030 te halen, moet Rotterdam meer maatregelen nemen, vooral in de stad. We sturen op merkbare effecten van ons beleid:

- Toetsing van de doelmatigheid van de huidige programma's en van toekomstige maatregelen om CO₂ te reduceren. We investeren in projecten met de hoogste reductie van uitstoot van schadelijke stoffen per bestede euro en vermindering van de afhankelijkheid van fossiele bronnen.
- Monitoring door de DCMR van inzet en doelstellingen, zodat tijdige bijsturing mogelijk is als de dalende trend onvoldoende doorzet om de landelijke norm van 55% CO₂-reductie te halen. Hierbij is er onderscheid tussen de verantwoordelijkheden van het Rijk, de haven en de stad.

We zorgen ervoor dat alle bewoners kunnen meedoen aan de energietransitie en daarvan de vruchten kunnen plukken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het helpen van bewoners met schulden en een goede aansluiting op de Rotterdamse arbeidsmarkt. Rioolvervanging en energietransitie gaan zoveel mogelijk samen om de overlast voor de Rotterdammer te beperken. Daarnaast zetten we in op energiebesparing. Dat wat we niet aan energie of grondstoffen gebruiken, hoeft ook niet opgewekt, geproduceerd of vervoerd te worden. Uiteraard geldt dit ook voor de gemeentelijke organisatie. Bij maatregelen waarvoor bewoners moeten betalen, ontzien we kwetsbare Rotterdammers.

Begroting 2026

Doel: Duurzaam energiesysteem

Paginanummer in website: 108

Doel: Duurzaam energiesysteem

Wat willen we bereiken?

In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd

- Hiervan staat in 2026 ongeveer 2 km2 aan panelen op daken. Ongeveer 0,4 km2 staat in 2026 langs infrastructuur, en de rest in zonneparken, zoals het drijvende zonnepark de Slufter en zonnepark Oranjabonnen. De gemeente geeft het goede voorbeeld en heeft zonnepanelen geplaatst op haar eigen gebouwen, of heeft ze ter beschikking gesteld aan coöperaties.

In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven

- De gemeente houdt zich aan bestaande afspraken over vijf te realiseren windparken op Rotterdams grondgebied.

Rotterdam werkt aan alternatieve warmte - en koudeoplossingen

- De gemeente zet in op duurzame warmte- en koudebronnen voor ruimteverwarming en koeling in de gebouwde omgeving.

We werken aan een robuust, adaptief en slim energiesysteem van transport, opslag en distributie

- We werken aan een duurzaam, robuust, flexibel maar ook rechtvaardig energiesysteem. In de komende jaren ligt de focus met name op het elektriciteitsnet, waar ontwikkelingen zoals elektrificatie van vervoer, de warmtevraag maar ook industriële processen resulteren in capaciteitstekort op het net, ofwel netcongestie. Daarvoor hebben we de Rotterdamse Aanpak Netcongestie opgesteld. We werken samen met verschillende stakeholders, waaronder netbeheerder Stedin, om er enerzijds voor te zorgen dat we het elektriciteitsnetwerk ingepast krijgen in een steeds dichtbebouwde stad en anderzijds om samen slimme oplossingen te realiseren om de bestaande capaciteit van het net optimaal te gebruiken. De gemeente zorgt ervoor dat we de juiste informatie op tijd bij Stedin krijgen om tijdig het net uit te breiden, zoekt samen met stakeholders naar slimme oplossingen en faciliteert en stimuleert waar nodig om deze te realiseren. Daarnaast stimuleert de gemeente innovaties in het energiesysteem, bijvoorbeeld door vanuit Smart Energy Systems subsidies te verstrekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd

- Stimuleren Zon op daken (bedrijven, scholen, instellingen, energie coöperaties, vve's). We maken een leidraad Zon op daken voor daken die vallen onder het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO), welke naar verwachting in het vierde kwartaal van 2023 gereed is.
- Stimuleren Zon op en langs infrastructuur, voor (snelwegen, gemeentelijke infrastructuur en parkeerplaatsen);
- Uitvoering van de zonneparken Slufter en Oranjepolder;
- Voor de daken van het gemeentelijk vastgoed met grotere oppervlakte dan 250 m2 komt er bouwtechnisch onderzoek naar de geschiktheid voor zonnepanelen. Voor kleinere daken brengen meerjarenonderhoudsplannen de maatregelen in beeld, waarna uitvoering volgt.
- De gemeente stimuleert plaatsing van zonnepanelen op daken van monumenten en gebouwen in beschermde stadsgezichten als de karakteristieke waarden van een monument dat toelaten. Ook het programma [Bestaande Stad](#) draagt hier aan bij.
- We stimuleren innovatieve technieken voor de opwek, opslag en distributie van zonne-energie.

In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven

- De gemeente ontwikkelt de vanuit de Visie Ruimte en Mobiliteit aangewezen locaties voor windparken
- Zoals in het coalitieakkoord is afgesproken, is de gemeente in gesprek geweest met de provincie over de vraag of er een andere locatie mogelijk is voor de geplande windmolens op de Landtong en het Beneluxplein. De provincie heeft geen ruimte gegeven andere locaties te onderzoeken.
- Er komt een kader voor windparken, met duidelijke uitgangspunten, zoals afstandsnormen en financiële participatie van bewoners via onder andere energiecoöperaties. Hierbij gelden de landelijke richtlijnen als uitgangspunt, tenzij Rotterdam die kan verbeteren.

We werken aan alternatieve warmte - en koude oplossingen

- De gemeente werkt aan een strategie voor warmte(en koude)systeem. Daarmee gaat de gemeente o.a. na of restwarmte, geothermie en aquathermie goede alternatieven zijn voor het gebruik van fossiele brandstoffen en waar er in dit kader kansen liggen. Onderdeel van de uitwerking is ook de verlaging van de temperatuur van het warmtenet van hoogtemperatuur naar middentemperatuur. Dat maakt het mogelijk dat naast restwarmte uit de haven andere duurzame bronnen met een lagere temperatuur kunnen worden gebruikt, zoals geothermie en aquathermie. Verlaging van de temperatuur zorgt voor een betere capaciteit en beperking van het warmteverlies van het warmtenet. In

samenhang hiermee wordt ook meegenomen hoe het stedelijke warmtesysteem zich idealiter verder ontwikkelt en welke technieken/alternatieven hiervan onderdeel uitmaken.

- De [WAT-kaart](#) dit is de kaart die onderdeel uitmaakt van de vastgestelde transitievisie warmte. Deze kaart laat per buurt het beste alternatief zien voor aardgas. De gemeente werkt aan een geüpdatete versie van deze kaart die onder andere als basis dient voor de analyse over hoe de stedelijke warmtesysteem zich idealiter verder ontwikkelt en voor het Warmteprogramma 2026.

We werken aan een robuust, adaptief en slim energiesysteem van transport, opslag en distributie

- We werken aan de acties die benoemd zijn in de Rotterdamse Aanpak Netcongestie. We zijn continue in gesprek met Stedin en andere betrokken organisaties om het bestaande elektriciteitsnet slimmer en efficiënter te benutten. Door nieuwe praktijkvoorbeelden samen vast te pakken leren we hoe we beleidsmatig de juiste keuzes maken om de ruimtelijk en financiële impact van de energietransitie op het netwerk kunnen beperken.
- Samen met Stedin werken we aan het opzetten van een data uitwisseling platform, om ervoor te zorgen dat we Stedin tijdig en slimmer kan investeren in de energie-infrastructuur, maar ook om ervoor te zorgen dat Rotterdam het energiesysteem meeneemt als belangrijke voorwaarde in haar stadsontwikkeling.
- Bedrijven en ontwikkelingen die door netcongestie vastlopen, helpt de gemeente met een Flex Scan te onderzoeken hoe zij de ambities, ondanks netcongestie, toch kunnen realiseren.
- Smart Energy Systems koppelt innovaties in het energiesysteem aan economische kansen voor Rotterdam.
- Rotterdam werkt samen met het Rijk in de nationale verkenning naar de verkenning van kernenergie, omdat onderzoek naar alternatieve energiebronnen hoort bij de energietransitie.
- We nemen deel aan de RES-regio Rotterdam-Den Haag met de uitvoeringsagenda en RES 2.0.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget: We zetten in op minimaal 25% CO2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990	Stedelijke CO2-uitstoot -18% t.o.v. 1990 (2,82 Mton)	Stedelijke CO2-uitstoot -28% t.o.v. 1990 (2,47 Mton)	Stedelijke CO2-uitstoot -30% t.o.v. 1990 (2,40 Mton)	Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -25% t.o.v. 1990 (2,75 Mton)	Inschatting stedelijke CO2-uitstoot -35% t.o.v. 1990 (2,25 Mton)	Stedelijke CO2-uitstoot minimaal -25% t.o.v. 1990: (2,58 Mton)			
In 2026 is 3,2 km2 zonnepanelen gerealiseerd	0,7km2	1,1 km2 t/m maart 2023	1,97 km2 t/m april 2024		2,2 km2 t/m maart 2025	3,2 km2			
In 2025 is 350 MW windenergie gerealiseerd, waarvan 300 MW in de haven.		340,9 megawatt	323,9MW, waarvan 308,2 MW in haven	350 MW, waarvan 328 MW in haven	328,9 MW, waarvan 308,2 MW in de haven				

Toelichting indicatoren en voortgang in 2025

Target CO2

De cijfers over de CO2-uitstoot (uit de CO2-monitor van de DCMR) van het meest recente jaar worden een jaar later aangepast en zo nodig ook voor eerdere jaren bijgesteld. Dit komt doordat databronnen worden geactualiseerd of datamodellen verbeterd worden.

Om aan te sluiten bij het nationale beleid voor terugdringing van de CO2-uitstoot stelt Rotterdam als doel om voor het stedelijk gebied minimaal 25% CO2-reductie te realiseren in 2025, gemeten ten opzichte van 1990.

Voor de haven steunt Rotterdam met innovaties de rijksambities voor reductie in 2030. Er komt een monitoring van de voortgang en omvang van de realisatie. Er komt ook een jaarlijkse berekening van de uitstoot van het gehele Rotterdamse grondgebied. Rotterdam is overigens voor het behalen van de doelen mede afhankelijk van inzet van het Rijk en de EU.

Zonnepanelen

Meting gebeurt met luchtfoto's. Dat is alleen in maart mogelijk, omdat er dan nog geen bladeren aan de bomen hangen. Na analyse van de foto's volgen de cijfers in de zomer. Daarom is het pas in de zomer van 2027 mogelijk over de indicator 2026 conclusies te trekken.

Zonne-energie

- Op basis van de jaarlijkse luchtfoto blijkt dat er in maart 2025 2,2km² aan zonnepanelen in Rotterdam is gerealiseerd. De businesscase voor zonne-energie is het afgelopen jaar minder gunstig geworden waardoor de groei sinds maart 2024 minder stevig was dan het jaar ervoor. Als deze ontwikkeling doorzet heeft dit mogelijk gevolgen voor het beoogde doel voor 2026: 3,2 km² zonnepanelen.
- 14 mei is Zonnepark Schiebroek geopend. Het zonnepark is 0,01 km² groot en kan ongeveer 2,25 MWh opbrengen.
- De gemeente zet onafhankelijke adviseurs in die scholen en bedrijven helpen bij het verkennen of aanleggen van zonnepanelen op hun daken.
- VvE's worden begeleid met aanleggen van zonnepanelen waarin de projectomvang varieert van 25m² tot 2.000m² aan zonnepanelen.
- De subsidieregeling solar carports is online. Een solar carport is een overkapping boven een parkeerplaats. De subsidieregeling heeft ervoor gezorgd dat een aantal initiatiefnemers met de verkenning bezig zijn om een solar carport te laten plaatsen op hun parkeerterrein.
- Om het laten plaatsen van duurzaam geproduceerde zonnepanelen te stimuleren is een subsidieregeling in het leven geroepen.
- Ondersteuning energiecoöperaties: er is een pilot gestart (nu nog in ontwerpfase) op het Noordereiland in samenwerking met stichting Iedereen aan Boord en Energie van Rotterdam om te onderzoeken hoe energiecoöperaties VvE-daken kunnen gebruiken. Daarnaast onderzoekt de gemeente of energiecoöperaties ook zonnepanelen kunnen plaatsen op gemeentelijke vastgoedlocaties.
- In samenwerking met Rotterdams Weerwoord is de verkenning gestart naar een project met de winkeliersvereniging Rotterdam Centrum om alle daken aan de (Korte) Lijnbaan te voorzien van groen en zonnepanelen.
- Op verzoek van de wijkraad Delfshaven-Schiemond is een vervolg gegeven aan een energie-pilot in het Lloydkwartier. Opgaveteams kijken naar hoe de VvE's in de wijk zonne-energie kunnen opwekken, verbruiken, opslaan en met elkaar (of derden) kunnen delen.

Windenergie

- Het totaal opgesteld vermogen is in juli 2025 328,9 MW, waarvan 308,2 MW in de haven. Dit is dezelfde hoeveelheid als eind 2024.
- Het Project Ambitie Document voor locatie Beneluxplein is vastgesteld door de gemeenteraad.

Alternatieve warmte - en koudeoplossingen

- De Wat-Kaart is verder ontwikkeld en de geüpdatete versie is in de eindfase.
- De gemeente heeft actief lobby gevoerd op nieuwe warmtewetgeving, zoals de Wet collectieve warmte, hiermee is bereikt dat aanbestedingen van warmtesystemen een betere plek hebben gekregen in het overgangsrecht.

Netcongestie en energiesysteem

- Eind 2024 werd duidelijk dat heel Rotterdam te maken kreeg met netcongestie. In maart 2025 werd de netcongestiescan samen met de herziening van de Rotterdamse Aanpak Netcongestie naar de gemeenteraad gestuurd. In korte tijd is duidelijk gemaakt wat het gevolg van netcongestie is voor Rotterdam.
- Netcongestie brengt bedrijven en ontwikkelingen in de problemen. Al enkele tientallen bedrijven vroegen daarom een Flex Scan aan. Zij kunnen kiezen uit een groep van 14 gekwalificeerde adviesbureaus.
- Op 16 mei 2025 is de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (c-NRD) Nieuwbouw Kerncentrales gepubliceerd door het Bureau Energieprojecten van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). De gemeente Rotterdam heeft hierop met een zienswijze gereageerd.
- Vanuit de subsidieregeling Smart Energy Systems hebben 7 bedrijven subsidie ontvangen voor de verdere ontwikkeling van innovaties in het energiesysteem.
- Om de congestie in Rotterdam-Zuid op te lossen moet er in het gebied waar de gemeenten Ridderkerk, Barendrecht en Rotterdam samenkomen een nieuw hoogspanningsstation gebouwd worden. Om de realisatie van dit station te versnellen is er een Energy Board opgericht met de betrokken gemeenten, TenneT en Stedin.
- In juni 2025 heeft het college een besluit genomen over een nieuw te bouwen hoofdverdeelstation van Stedin in Feijenoord. Het bouwen van het nieuwe station rondom het gebied Feijenoord is een van de noodzakelijke opgaves om het gebied in de toekomst van voldoende vermogen te voorzien.
- In het eerste kwartaal van 2025 is er vanuit het ETF-R € 2 mln geïnvesteerd in DOPS Recycling, die met innovatieve vergassingstechnologie restafval omzet in waardevolle chemische bouwstenen. Hiermee heeft het fonds in zijn 5e jaar de mijlpaal van 15 investeringen van in totaal € 50 mln bereikt.

Begroting 2026

Doel: Energietransitie gebouwde omgeving

Paginanummer in website: 109

Doel: Energietransitie gebouwde omgeving

Wat willen we bereiken?

Energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen

- Bestaande woningen: eigenaar-bewoners en vve's nemen duurzame energiebesparende maatregelen om hun woningen toekomstbestendig te maken. Het streven is dat er in 2028 geen corporatiewoningen en geen bezit van particuliere verhuurders een energielabel E, F en G heeft. Rotterdammers met krappe financiële mogelijkheden nemen kleine duurzame energiebesparende maatregelen met hulp van energieklussers.
- Nieuwbouw: Rotterdam heeft een ambitieus nieuwbouwprogramma met flinke duurzame ambities. Met Duurzaamheid in Gebiedsontwikkeling (DGO) helpen we planteams en ontwikkelaars om Rotterdamse duurzaamheidsambities concreet in hun projectplannen op te nemen. Door duurzaamheid vanaf het begin in elk proces mee te laten nemen, blijft er bovendien tempo in de bouwopgave en wordt vertraging verderop in het proces voorkomen. De ontwikkelde [Quickscan Duurzaamheid](#) helpt hierbij.
- Mkb-ruimtes, horecagelegenheden en andere gebouwen: 95% van de kantoren voldoet in 2025 aan de energie label C-verplichting. We ondersteunen het mkb met energiebesparende maatregelen.

Betaalbaarheid van de energietransitie en tegengaan energie armoede

- De energietransitie moet betaalbaar zijn voor alle Rotterdammers. Alle Rotterdammers moeten kunnen meedoen. Daarom ontzien we kwetsbare Rotterdammers bij maatregelen waarvoor bewoners moeten betalen. In het [programma armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving](#) staat meer informatie hierover.

Geen fossiele energie in woningvoorraad in 2050

- In 2026 heeft Rotterdam minder aardgasansluitingen dan in 2022. We voeren de [Rotterdamse Transitievisie Warmte](#) (RTvW) uit. Voorwaarde hiervoor is dat er externe financiële middelen beschikbaar komen.

Faciliteren concernbrede en stadsbrede verduurzaming

- Er komt een organisatiebrede en stadsbrede verduurzaming. Het doel is dat binnen heel Rotterdam, zowel in de stad als in de ambtelijke organisatie, alle duurzaamheidsambities als vanzelf meegaan in de normale werkzaamheden. Dit gebeurt nu al bij bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling en inkoop van gemeente Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

Energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen

Bestaande woningen

- Hulp aan actieve Rotterdammers die met duurzaamheid aan de slag willen gaan. De behoeftes zijn divers. Daarom komt er waar mogelijk maatwerk en vindt aansluiting plaats bij de ontwikkeling van Wijk aan Zet.
- De gemeente promoot rijksregelingen en het Rotterdamse Energietransitiefonds. We blijven energietransitielingen beschikbaar stellen voor Rotterdammers, vve's, ondernemers, scholen en sportverenigingen die hun pand willen verduurzamen. We maken dit zo toegankelijk mogelijk.
- De gemeente maakt in 2023 inzichtelijk in welke buurten/wijken isoleren het leidende principe is en tot welk niveau, hiervoor voegen we 'isolatiewaarden' toe aan de bestaande [WAT-kaart](#). We zijn in 2024 gestart aan het Warmteprogramma 2026, waarvan de WAT-Kaart onderdeel is. Ook de [WANNEER-kaart](#) is hier onderdeel van, daar is in 2025 mee gestart. De planning is om begin 2026 het ontwerp Warmteprogramma af te ronden.
- Vaststelling van de Rotterdamse norm voor energiebesparing. Deze norm zet de Standaard- & Streefwaarden om naar de Rotterdamse situatie.
- We werken aan wijkgerichte aanpakken voor isolatie en onderhoud, met geld uit het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) en van het Rijk. Eengezinswoningen, boven- of benedenwoningen en vve's in slechte energetische staat krijgen gratis maatwerkadvies, hulp bij subsidieaanvragen en begeleiding bij de stap naar daadwerkelijk isoleren.
- Voortzetting van VVE-010 als hét adviesloket voor vve's die aan de slag willen met het onderhoud en verduurzaming van hun gebouw.
- De gemeente maakt in 2025 prestatieafspraken met woningcorporaties voor 2026-2027. Hierin is duurzaamheid een belangrijk onderdeel.

Nieuwbouw

- Concreet duurzaamheidsadvies helpt bij de verduurzaming van nieuwbouw, vanaf het eerste begin van de gebiedsontwikkelingen. Projectteams en ontwikkelaars krijgen instrumenten om zelf met duurzaamheid aan de slag te gaan.

- De gemeente heeft een [Quickscan](#) gelanceerd waarmee iemand in 5 minuten en 4 stappen een duurzaam advies op hoofdlijnen krijgt voor een bouwproject.
- Om de materiaalgebonden CO2-uitstoot van nieuwbouwwoningen te reduceren, stelt de gemeente een 2e ronde van subsidie duurzame sociale bouw woningcorporaties beschikbaar.

Mkb-ruimtes, horecagelegenheden en andere gebouwen

- Sinds 1 januari 2023 moeten kantoorpanden minimaal energie label C hebben. In 2022 en 2023 is vooral ingezet op informatievoorziening en ondersteuning van vastgoedeigenaren. In 2025 en 2026 werkt de gemeente vooral aan handhaving.
- We bieden energiescans aan alle ondernemers in het midden- en kleinbedrijf (mkb) in de stad, inclusief de horeca. Deze scans geven inzicht in de meest effectieve aanpassingen om de energierekening te verlagen, inzicht in praktische hulp bij kleine maatregelen en inzicht in subsidies die helpen de verduurzaming van gebouwen en bedrijventerrein te realiseren. Ook in 2026 zijn Duurzaamheidsvouchers voor de mkb-ondernemers weer beschikbaar. Specifiek voor de detailhandel loopt het Klus & Coach- traject in 2025 en 2026 in de winkelgebieden.
- Ondernemersverenigingen krijgen hulp met een aanpak op bedrijventerreinen om collectieve energiemaatregelen te kunnen uitvoeren. Het gaat om praktische kennis en hulp bij het benutten van subsidies van provincie, Rijk en regio.

Betaalbaarheid van de energietransitie en tegengaan energiearmoede

- Bij hulp om de woning energiezuiniger te maken, biedt de gemeente praktische, gratis hulp aan Rotterdammers die financieel krap zitten. Het gaat om energiebesparende producten en hulp bij de installatie hiervan, door de inzet van energiekussers. Daaronder zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We trekken samen op met woningcorporaties, aangezien 70% van de Rotterdammers met energiearmoede een woning huurt bij een van de corporaties.
- We bieden extra subsidie aan vve's met appartementen met een lage Waardering Onroerende Zaken (WOZ-waarde)

Geen fossiele energie in de woningvoorraad in 2050

- Bestaande pilots voor aardgasvrije gebieden maakt de gemeente af, waarbij we doorgaan met de acties om lokale banen te creëren volgens het leerwerkakkoord. Er komen gesprekken met het Rijk en met 'Europa' over een betaalbaar aanbod.
- 17.500 Rotterdammers zijn op het warmtenet aangesloten, maar koken nog op gas. Hierdoor betalen zij dubbel vastrecht. Zij krijgen informatie over elektrisch koken. We reserveren ruimte voor een toekomstig warmtenet bij projecten waar een start met aardgasvrij maken nog niet mogelijk is.
- De gemeente maakt voor Rotterdammers helder wanneer ze wat ze moeten doen om hun woning goed te isoleren en aardgasvrij te maken. Dit doen we via de [Rotterdamse Transitievisie Warmte](#). De komende jaren gaat de gemeente aan de slag met de invoering van de Wet gemeentelijk instrumentarium warmtetransitie en de Wet collectieve warmte. De inwerkingtreding van deze wetten is voorzien op 1 jan 2026.
- We starten nieuwe gebiedsaanpakken als er voldoende extern geld beschikbaar is om een betaalbaar aanbod aan gebouweigenaren te kunnen doen. Zo moeten alle bewoners kunnen profiteren van duurzame warmte.

Faciliteren concernbrede en stadsbrede verduurzaming

- We jagen organisatiebreed verduurzamingsinitiatieven aan. Inhoudelijk leggen we hiervoor verantwoording af via de paragraaf klimaat.
- We zetten extra in op effectieve lobby, om de kans op het verkrijgen van rijks- of EU-subsidies voor duurzaamheidsprojecten nog verder te vergroten.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027
Drie gebiedsgerichte aanpakken isolatie gestart in 2023		6	6 aanpakken gestart	8 aanpakken lopen door	6 aanpakken lopen door, 4 nieuwe later dit jaar		
Per jaar traject advies & ondersteuning verduurzaming voor 30 grote VvE's en 20 kleine VvE's	Groot: 23 gestart Klein: 38 gestart	Groot: 35 gestart Klein: 17 gestart	Groot: 1 Klein: 75 gestart	Groot: 30 gestart Klein: 20 gestart	Groot: 12 gestart Klein: 8 gestart	Groot: 30 gestart Klein: 20 gestart	

Energie­label van 8.358 corporatiewoningen met E, F, of G-label verbeterd in 2028		Geen gegevens	~2.000 E, F, en G labels weggewerkt in 2024	Prestatie­afspraken: 1.800 E, F en G labels weggewerkt in 2024-2025	Bekend in Q1 2026		
Aantal huis-aan-huis bezoeken van energiekussers		8.000	12.000	7.000	9250 (t/m juli 2025)	n.t.b.	n.t.b.
Afname aantal aardgas­aansluitingen en aantal WEQ dat aardgasvrij is gemaakt (gebruikt geen aardgas meer voor koken, verwarming en bereiding van warm tapwater)	Nulmeting	Cijfers bekend Q2 2024	1.151	2.100 minder aardgas­aansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven	Bekend Q1 2026	2.800 minder aardgas­aansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven	2.100 minder aardgas­aansluitingen binnen de gebiedsaanpakken & initiatieven
Afname aardgas­gebruik stad in m3	12% t.o.v. 2021	20% t.o.v. 2021	15% t.o.v. 2021	-20% t.o.v. 2021	Bekend Q1 2026	-25% t.o.v. 2021	-25% t.o.v. 2021

Toelichting indicatoren en voortgang 2025

Traject advies & ondersteuning verduurzaming voor vve's

In 2025 is de instroom van vve's en de toewijzing van vve's aan adviesbureaus weer gestart. Vanwege een nieuwe Europese aanbesteding en de afronding ervan in de loop van 2024, konden er in 2024 beperkt grote vve's starten met het traject. In 2025 kunnen, indien er vraag naar is, extra vve's starten met het traject.

Afname aantal aardgas­aansluitingen en aantal WEQ dat aardgasvrij is gemaakt

De koppeling met het aantal woningequivalenten (WEQ) kan nog niet worden gemaakt. Daarvoor moeten partijen data delen. Daarover is de gemeente nog in overleg met Stedin. Voor de raming voor 2025 en verder geldt dat de streefwaarden afhankelijk zijn van het beschikbare geld voor de gebiedsaanpakken.

Afname aardgas­gebruik stad in M3

De afname van het aardgasverbruik in de stad is gebaseerd op het standaardjaarverbruik van alle groot- en kleinverbruikers in de stad. Afgelopen jaar is het aardgasverbruik wat toegenomen doordat het standaardjaarverbruik van grootverbruikers is toegenomen.

Energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen

Bestaande woningen

- Meer dan 500 eigenaar-bewoners en 35 VvE's met in totaal meer dan 1.000 appartementen hebben sinds de start van de regeling isolatiemaatregelen genomen en hiervoor subsidie gekregen van de gemeente.
- De gebiedsgerichte aanpak Isolatie loopt in Beverwaard, Schiebroek, Het Lage Land, Prinsenland, Groot-IJsselmonde (Reijeroord-deel), Pendrecht (deel). Groot-IJsselmonde en Pendrecht (geheel), Ommoord, Lombardijen, Hoogvliet-Noorden–Zuid starten deze zomer.

Nieuwbouw

- Duurzaamheidsadviseurs hebben begin 2025 duurzaamheidsadvies gegeven bij ongeveer 90 grote en middelgrote gebieds- en projectontwikkelingen in Rotterdam.
- Met de uitvoering van het plan van aanpak Duurzaam Doorbouwen heeft de gemeente begin 2025 samen met XPLO­R-leden (het samenwerkingsverband van duurzaamheidsadviseurs van bouwende partijen Rotterdam) onder andere de volgende acties gedaan:
 - Een Rekenhandleiding Paris Proof gebouwen is opgeleverd.
 - Tot en met juli 2025 zijn 20 gebouwen doorgerekend met dit protocol en in een vergelijkend dashboard gezet.
 - Het gebiedsambitiedocument voor Paris Proof-tuin Schiehaven Noord is vastgesteld, met hierin de ambitie om het gebied 'Paris Proof, tenzij' te ontwikkelen.
 - De Klimaatacademie is actief en organiseerde onder andere een tentoonstelling over duurzaam bouwen tijdens de Rotterdam Architectuur Maand en een editie van het Nationale Klima­texamen in De Doelen.

- In januari 2025 heeft gemeente Rotterdam een convenant gesloten met 4 woningcorporaties voor de realisatie van 122 nieuwe, biobased sociale huurwoningen, met subsidie van de gemeente.

Mkb-ruimtes, horecagelegenheden en andere gebouwen

- In 2025 hebben rond de 1.000 mkb'ers energiebesparend advies (een energiescan) gekregen via de Duurzaamheidsvouchers en Klus & Coach. Vanuit Klus & Coach hebben ruim 500 ondernemers ook energiebesparende quick wins ontvangen, zoals het vervangen van ledverlichting en radiatorfolie.

Betaalbaarheid van de energietransitie en tegengaan energiearmoede

- Bij de energieklassers krijgen bewoners tips om hun energieverbruik te verlagen en brengen de energieklassers meteen kleine energiebesparende maatregelen in de woning aan. In 2025 tot en met juli hebben de energieklassers 9.250 huisbezoeken afgelegd.
- In mei 2025 is de gemeente in Schiebroek en Beverwaard gestart met het ondersteunen van Rotterdamse woningeigenaren bij het isoleren van hun grondgebonden woning. Rotterdammers die energietoeslag hebben ontvangen krijgen een kosteloos advies en een verduurzamingsmaatregel.

Geen fossiele energie in woningvoorraad in 2050

- 3 van de lopende gebiedsaanpakken zitten in de uitvoeringsfase. De aanpak Bospolder-Tussendijken loopt op planning. Met name de aanpakken Pendrecht en Reyerood hebben vertraging opgelopen, waardoor het aansluiten van woningen op het warmtenet – en daarmee het afsluiten van het gasnet – langzamer gaat dan ingeschat. Begin 2025 heeft Vattenfall voor Reyerood-West en Pendrecht-Zuid wel de benodigde investeringsbesluiten genomen, waarmee de werkvoorbereiding kan beginnen. In beide wijken is ook al gestart met de aanleg van het net.
- De gebiedsaanpakken Prinsenland – Het Lage Land en Rozenburg zitten nog in een voorbereidende fase. Deze aanpakken stonden stil door onzekerheid in de markt vanwege de nieuwe Wet collectieve warmte. Beide aanpakken worden dit najaar weer opgestart in aangepaste vorm. De gebiedsaanpak in de Agniese buurt-Oost is in januari 2025 gestopt omdat er geen betaalbaar aardgasvrij-aanbod mogelijk was voor de betrokken woningcorporatie. Zonder deelname van de woningcorporatie was een gebiedsaanpak niet mogelijk.

Faciliteren concernbrede en stadsbrede verduurzaming

- De gemeente heeft de 5e trede van de CO2-prestatieladder behaald.

Begroting 2026

Doel: Energietransitie in mobiliteit

Paginanummer in website: 110

Doel: Energietransitie in mobiliteit

Wat willen we bereiken?

- Per 2040 stoten het stedelijk verkeer en mobiele werktuigen geen schadelijke stoffen meer uit. Voor 2026 is de inzet: 20% schone passages binnen de ring Rotterdam.
- In de collegeperiode 2022 tot 2026 spant de gemeente zich in voor de invoering van de zero-emissiezone voor stadslogistiek binnen de ring Rotterdam per 2025. Voor een aantal voertuigcategorieën geldt een overgangsregeling tot 2030.
- We verbeteren de laadpaalinfrastructuur en breiden deze uit. We komen met een aanpak voor de komende 10 jaar. Daarin staat aangegeven waar de laadpalen komen en hoe het energienetwerk dit aankan. We kijken naar betere technieken en waar mogelijk dubbel gebruik met andere auto's, andere soorten voertuigen of schepen (walstroom).
- Er komen stappen in de richting van emissievrij personenvervoer in 2040. Hieronder vallen taxi's, doelgroepenvervoer, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Daarnaast wordt doelgroepgericht ingezet op verduurzaming, bijvoorbeeld via werkgevers en een nog op te zetten bewonersaanpak.
- Verduurzaming van mobiele werktuigen.
- Het gemeentelijke wagenpark is emissievrij in 2030. Over de voortgang komt twee keer per jaar een rapportage in het Klimaatactieplan Rotterdam.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Rotterdam spant zich in om 1 januari 2025 een zero-emissiezone voor alle zakelijke bestel- en vrachtauto's in te voeren. Deze inspanningsverplichting heeft het college in 2020 in het Convenant ZES vastgesteld. Invoering van de zone gebeurt in samenspraak met de logistieke sector en de partners uit het Convenant ZES. Bijkomende acties, zoals persoonlijk advies en subsidieregelingen, zorgen ervoor dat de zero emissiezone voor iedere ondernemer haalbaar is, van zzp'er tot multinational. Huidige milieuzones worden voortgezet, uitgezonderd de milieuzone stad die vervalt met de invoering van de zero-emissiezone.
- De gemeente stimuleert de versnelling van de aanleg van laadinfrastructuur zodat iedereen in Rotterdam makkelijk kan laden waar en wanneer dat nodig is. Dit betekent meer openbare laadpalen en laadpleinen, snelladers voor logistiek en taxi, en ondersteuning van bedrijven, vve's en huurders. Uitbreiding van het laadnetwerk gebeurt in nauwe samenwerking met de netbeheerder en sluit aan bij de energiesysteemvisie van de stad. Invoering van 'slim laden' op alle publieke laadpunten.
- Inzet op minder reizen, meer fietsen en lopen, en emissievrije gemotoriseerde voertuigen. De gemeente benadert alle werkgevers in Rotterdam voor de overgang naar duurzame mobiliteit. Kennisdeling en goede voorbeelden versnellen de mobiliteitstransitie in werk gerelateerd verkeer. De gemeente onderzoekt hierbij ook hoe we beter met partijen als Rijkswaterstaat en Havenbedrijf Rotterdam (HbR) op kunnen trekken in onze gezamenlijke ambities.
- Er komt een aanpak voor de verduurzaming van mobiele werktuigen. In het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB), ondertekend door in totaal 66 partijen, zijn hierover afspraken gemaakt.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Schone passages binnen de ring	10,6%	12,4%	15,7%	20%	Bekend in Q1 2026				

Toelichting indicatoren en voortgang 2025

Schone passages binnen de ring

Deze indicator gaat over de voortgang van elektrificatie, ook wel 'verschoning' genoemd. Gemeten wordt het percentage passages van schone motorvoertuigen (auto, bus, bestel- en vrachtwagen) binnen de ring Rotterdam: elektrisch, op waterstof en hybride. Het gaat niet om unieke voertuigen; in de praktijk kan een voertuig meerdere keren geregistreerd worden. De cijfers van elk jaar zijn in Q1 van het volgende jaar bekend.

Voortgang 2025

- Het college heeft de nieuwe laadstrategie en het laadkader vastgesteld. De aanbesteding voor de nieuwe concessie laadinfrastructuur is in voorbereiding. Marktconsultaties zijn uitgevoerd, publicatie en gunning vindt plaats in het 3^e kwartaal .
- Op 1 januari 2025 heeft gemeente Rotterdam samen met 13 andere gemeenten een zero-emissiezone voor bestel- en vrachtauto's ingevoerd. De meest vervuilende voertuigen zijn sinds 1 januari niet meer welkom. Veel ondernemers stappen daarom over op schonere voertuigen of zetten stappen in de elektrificatie van hun wagenpark. Sinds 1 juli handhaaft de gemeente op overtredingen.
- Sinds de openstelling van de subsidieregeling voor zero-emissie-taxi's eind 2024, heeft de gemeente in 2025 38 aanvragen ontvangen, waarvan inmiddels de helft is toegekend. Daarmee zet de gemeente een belangrijke stap richting schoner taxivervoer in Rotterdam.
- 60% van het eigen wagenpark van de gemeente is emissieloos. Daarmee wordt ruim 20% van de CO2 uitstoot vermeden ten opzichte van 2019. Ook zijn er 30 elektrische vuilniswagens besteld, die vanaf begin 2026 gefaseerd worden geleverd.

Begroting 2026

Doel: Duurzame haven en industrie

Paginanummer in website: 111

Doel: Duurzame haven en industrie

Wat willen we bereiken?

Versnellen walstroom en stimuleren verduurzaming scheepvaart

- Versnelde invoering van walstroom en stimulering van verduurzaming in de scheepvaart. Kades in stedelijk gebied, voor binnenvaart en zeescheepvaart, krijgen deze coalitieperiode walstroom. Voor de binnenvaart is walstroom al goed beschikbaar; hier gaat het om walstroomvoorziening op locaties die nog ontbreken zoals voor de riviercruise. Voor de zeescheepvaart gaat het om de Parkkade, Lloydkade en Wilhelminakade.
- Doelstellingen die de gemeente nastreeft voor 2030: 90% van de roll-on roll-off passagiers, offshore, ferry's, en 100% van de cruiseschepen gebruikt walstroom voor hotel load langs de kade. Dat geldt ook voor 90% van de grootste containerschepen. Als de EU de ambities omhoog bijstelt, doet Rotterdam dat ook.
- De wens is om op iedere locatie met een walstroom aansluiting een generatorverbod in te stellen: 'Walstroom aan? Generator uit!'
- Ondersteuning van innovatie in het varen op elektriciteit voor de binnenvaart en het gebruik van waterstof en andere groene brandstoffen.

Elektrificatie, aanlanding Wind op zee en energiebesparing industrie

- Energiebesparing in de grote industrie in de haven aanjagen en opvolgen.
- Infrastructuur en innovatie voor elektriciteit en stoom bevorderen.
- Verdere inzet op aanlanding en landinfrastructuur bevorderen van grootschalige wind op zee voor de elektrificatie van het haven-industrieel complex (HIC) en de lokale productie van groene waterstof.
- Infrastructuur en opslagcapaciteit op orde brengen van zowel elektriciteit als waterstofinfrastructuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Versnellen walstroom en stimuleren verduurzaming scheepvaart

- Samen met het Havenbedrijf Rotterdam werken aan walstroomprojecten. De gemeente is aanjager voor de kades in stedelijk gebied. Oplossing van knelpunten, zowel in de ruimtelijke inrichting als financieel. Voor de kades in het havengebied is het Havenbedrijf Rotterdam de voortrekker en helpt de gemeente daarbij
- Stimuleren van vergroening van de binnenvaart
- We zorgen dat de grondstoffentransitie en de energietransitie in de haven zoveel mogelijk elkaar versterken.

Elektrificatie en energiebesparing industrie

- Rotterdam is onderdeel van het Groei door Reductie-project. Daarin krijgen bedrijven ambitieuze energiescans en monitoring van de voortgang die ze maken.
- Samenwerking met DCMR en Deltalinqs voor kennisdeling op het gebied van energiebesparing.
- De gemeente gaat in gesprek met Stedin, Havenbedrijf en Deltalinqs voor uitbreiding van de infrastructuur voor elektriciteit en stoom en waar nodig faciliteren we aanlanding van windparken op zee in de haven en op de tweede Maasvlakte.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Nulmeting 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Ra
Walstroom 1	Geen walstroom aan de Park- Lloyd- en Wilhelminakade	Geen	Geen Zal in 2025 volgen door vertraging.	Cruiseterminal, Parkkade en Lloydkade gerealiseerd	Cruiseterminal gerealiseerd Parkkade in aanbouw Lloydkade heeft een vertraging opgelopen	Verwachte realisatie Lloydkade	

Walstroom 2	0 van de 8	2/8: 2 ligplaatsen offshore opgeleverd	5/8: 2 ligplaatsen offshore opgeleverd en 3 ferry locaties voorzien.	7 van de 8	6/8: Cruiseterminal gerealiseerd	8 van de 8	
Walstroom 3	0% van de plannen	Voucherregeling gestart, 1 maatwerksubsidie verleend Instelling van generatorverboden.	Subsidieregeling voor aanleg opgetuigd. Uitgifte van vouchers voor quickscans.	100% van de plannen Walstroomstrategie 2025-2035 Walstroomprogramma 2027-2030	Haalbaarheidsstudie Riviercruise Aanleg subsidies toegekend. Herijking van walstroom strategie.	Voorbereidingen riviercruise t.b.v. uitvoering - FID Einde voucherregeling.	ge van t aanle subsi

Toelichting indicatoren en voortgang 2025

In de uitwerking van het programma Energietransitie komt een concrete indicator op het jaarlijks aantal of de kwaliteit van de aangevraagde vergunningen in het Versnellingshuis. Het versnellingshuis helpt barrières weg te nemen op het gebied van regelgeving, financiën en vergunningen als het gaat om verduurzamingsprojecten.

Specifieke versnelling van de aanleg van drie types walstroom, waarbij ook de inzet van Havenbedrijf Rotterdam en partijen in de haven essentieel is:

Walstroom 1

Eind 2030 zijn er aan stedelijke kades walstroomvoorzieningen voor binnenvaartschepen gerealiseerd: de riviercruise, de vaste liggers (rondvaart) en de algemene binnenvaartschepen.

Walstroom 2

Eind 2026 zijn er walstroomvoorzieningen gerealiseerd voor de grootste zeeschepen: drie ligplaatsen voor ferry's en twee ligplaatsen voor offshore-schepen. Alle container- en ferryterminals moeten voor 2030 walstroombaciliteiten hebben. Het is nog onzeker welke van deze vóór 2026 walstroom krijgen en welke tussen 2026 en 2030. De aantallen zijn ambitieus maar haalbaar.

Walstroom 3

Naast de doelstellingen van Walstroom 1 en 2 komt er in 2025 voor alle ligplaatsen in de Rotterdamse haven een plan van aanpak voor de versnelling van walstroom voor 2025 tot 2030. Rotterdam stimuleert versnelling van de aanleg op verschillende manieren:

- beleid: we herijken in 2025 de Walstroomstrategie van 2020 en kijken daarbij 10 jaar vooruit. Hieruit volgt een voorstel om dit beleid uit te voeren.
- partijen die walstroom willen ontwikkelen, krijgen extra advies en ondersteuning bij het complexe vergunningentrajact.
- inventarisatie en analyse van alle ligplaatsen in de haven.
- selectie van ligplaatsen voor het eerste uitvoeringsplan.
- en vervolgens uitgifte van vouchers voor quickscans, instellen van generatorverboden en nieuwe maatwerksubsidies.

Voortgang 2025

Versnellen walstroom en stimuleren verduurzaming scheepvaart

- Op 31 maart 2025 is de walstroombacilatie van Cruise Port Shore Power aan de Holland Amerikakade officieel in gebruik genomen.
- De investeringssubsidies aanleg walstroombacilaties van in totaal bijna € 2 mln, zijn toegekend aan J.A. Balck, Matrans Rotterdam Terminal, Broekman Project Services en VT Group.
- De gemeente blijft met haalbaarheidsstudies de realisatie van walstroom stimuleren. De gemeente betaalt 80% van de onderzoekskosten met een maximum van € 20.000 per onderzoek.

Elektrificatie en energiebesparing industrie

Elektrificatie:

- Grote elektrificatieprojecten in de haven zijn niet mogelijk door netcongestie. De gemeente voert een haven-lobby om de urgentie duidelijk te maken richting Den Haag.

Energiebesparing:

- Gemeente Rotterdam was medeorganisator van een groot energiebesparingscongres voor de industrie in Ahoy in maart 2025.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 112

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Energietransitie draagt bij aan:

- SDG 1 Geen Armoede
- SDG 3 Goede gezondheid en welzijn
- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie
- SDG 8 Waardig werk en economische groei
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen
- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13 Klimaatactie
- SDG 14 Leven in het water
- SDG 15 Leven op het land
- SDG 17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 113

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringskosten.

Voorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakken aardgasvrij

Herallocering middelen aardgasvrije wijken (€ 52,9 mln)

Afspraak in coalitieakkoord is dat de lopende gebiedsaanpakken worden afgemaakt. We doen dit voor een groene en schone stad, comfortabelere en veiligere woningen met een betaalbare energierekening voor alle Rotterdammers. Hiervoor is in 2023 € 52,9 mln uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) gereserveerd. Voor € 5,1 mln daarvan (personeelskosten) zijn inmiddels andere dekkingsbronnen gevonden, waardoor het investeringskrediet nu op € 47,8 mln staat. Door onzekerheid m.b.t. wetgeving en flankerend beleid vanuit het Rijk, is een investeringsbesluit in een aantal gebieden nog niet genomen. Daarom zijn andere manieren gevonden om nu meters te blijven maken richting de aardgasvrijdoelstellingen en bredere klimaatambities.

- Inbreiding Eneco (€ 1 mln)

De gemeente verkent samen met Eneco één of meerdere mogelijkheden voor inbreiding nabij bestaande warmtenetten om zo op logische plekken extra (aardgasvrij)aansluitingen te realiseren.

- Merwehaven Warmte-Koude oplossing (€ 4 mln)

Bijdrage aan de investering in een collectief integraal warmte/koudesysteem in Merwehaven (M4H) om het risicoprofiel voor marktpartijen (uitvoerder en exploitant) te reduceren. De bijdrage bestaat naar verwachting uit een garantstelling om het vollooproisico te helpen afdekken.

- Netcongestie frictiebudget (€ 5 mln)

Netcongestie vormt een bedreiging voor de (tijdige) realisatie van bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen, (gemengde) woningbouwontwikkeling, verduurzaming bedrijven, mobiliteitstransitie en eigen (maatschappelijke) vastgoedontwikkelingen. Met het frictiebudget worden aanvullende maatregelen mogelijk gemaakt om prioritaire projecten toch tijdig te realiseren, zoals juridische afspraken en contracten, onderzoeken, maar ook om materiële investeringen als een batterij of een geavanceerd energimanagementsysteem.

Voorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpak aardgasvrij

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
47.800	0	47.800	0	11.847	13.289	11.103	11.103	10

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 114

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Energietransitie		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Reserves	19	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	-308	-500	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	85	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-0	-15.670	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Technische wijzigingen	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	295	-1.259	-954	-922	-911
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Energietransitie		91	-17.429	-954	-922	-911

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

De inzet van de bestemmingsreserve Autoluw fonds is geactualiseerd en leidt per saldo tot een begrote lagere onttrekking in 2025 van € 100.000 binnen het programma Energietransitie. De meeste projecten van deze bestemmingsreserve vallen onder het programma Stedelijke Ontwikkeling, waarbij de actualisatie resulteert in een hogere begrote onttrekking in 2025 met € 1,8 mln.

Binnen het programma Energietransitie is er alleen bij het project Gezonde Wijken een lagere begrote onttrekking (€ 100.000). Omdat de hogere of lagere begrote onttrekking komt doordat er hogere of lagere kosten worden verwacht, is per saldo deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaam

De subsidieasten voor de projecten Solar Carports en Circulaire Zonnepanelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve Duurzaam. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve Duurzaam wordt in 2025 verhoogd met € 250.000 en in 2026 met € 60.000. De resterende gelden (€ 104.000) uit de bestemmingsreserve Duurzaam worden ingezet voor de subsidieasten voor het project Stroomintegratie Botlek. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve Duurzaam worden hiervoor in 2026 verhoogd met € 103.000. Omdat zowel de lasten als de onttrekking worden aangepast is de bijstelling per saldo € 0.

In 2025 valt € 19.000 vrij van de Bestemmingsreserve Duurzaam voor de stelpost Kiezen voor Rotterdam. De einddatum van de bestemmingsreserve Duurzaam is 31-12-2026.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

De verdeling van het Duurzaamheidstransitiebudget is geactualiseerd voor de begroting 2025 en verder. In sommige gevallen zijn bedragen doorgeschoven naar latere jaren omdat de uitvoering voor een groot gedeelte in 2026 ligt zoals bij het burgerberaad. In een ander geval waren de lasten en de onttrekking nog niet begroot in 2025 zoals bij de projecten rond Laadinfrastructuur en zero-emissie-stadslogistiek. Daarnaast is er nog € 500.000 opgenomen om de led-transitie bij sportvelden te bevorderen. Ook zijn er projecten waarvan de subsidieverlening wel in 2025 wordt verwacht maar de daadwerkelijke uitvoering, en dus de lasten en onttrekking, voornamelijk in 2026 en verdere jaren ligt, zoals bij de projecten rondom Walstroom en Subsidieregeling Duurzaam Bouwen.

In 2025 valt € 492.000 vrij van de Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget ten behoeve van de stelpost Kiezen voor Rotterdam. De onttrekking van de resterende gelden worden bij de 1e herziening 2026 begroot. De einddatum van het bestemmingsreserve

Duurzaamheidstransitiebudget is 31-12-2026 en wordt aangepast naar 31-12-2027.

Daarnaast is €300.000 op genomen voor het project Duurzame bereikbaarheid haven, waarvan de kosten van €300.000 in de technische wijzigingen staan. Per saldo is de impact van beide wijzigingen €0 op het programma Energietransitie.

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget

De verdeling van de bestemmingsreserve Energietransitie is geactualiseerd voor de begroting 2025. De grootste mutatie gaat over de Walstroominstallatie bij Parkkade. Daarnaast zijn er nog enkele subsidieverplichtingen rondom de zero-emissiezone opgevoerd. Omdat zowel de lasten als de onttrekking worden aangepast is de bijstelling per saldo € 0.

In 2025 valt € 85.000 vrij van de Bestemmingsreserve Energietransitie budget voor de stelpost Kiezen voor Rotterdam. Conform bestuurlijke afspraak zal alles wat overblijft in de bestemmingsreserve Energietransitiebudget overgaan naar het Duurzaamheidstransitiebudget. De einddatum van het bestemmingsreserve Energietransitie Budget is 31-12-2025 en wordt aangepast naar 30-03-2026.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De lasten voor gebiedsaanpakken aardgasvrij Pendrecht en Reyeroord worden voor een deel gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve RIM worden in 2025 verhoogd met € 524.000. De lasten om de overige Gebiedsaanpakken Aardgasvrij af te maken worden ook gedekt uit de bestemmingsreserve RIM. Hiervoor worden zowel de lasten als de onttrekking aan de reserve met € 670.000 verhoogd in 2025. Omdat zowel de lasten als de onttrekking worden aangepast is de bijstelling per saldo € 0.

Daarnaast is er een dotatie van € 15,7 mln aan de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget in 2026, aangezien dit bij de 1 herziening 2025 onjuist verwerkt is onder de verantwoordingscategorie 'Bijdrage rijk en medeoverheden'. De dotatie wordt namelijk gedekt uit erfpachtgelden en niet vanuit het Rijk. Met deze wijziging wordt dit gecorrigeerd.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Voor de gebiedsaanpak aardgasvrij Pendrecht-Zuid is een rijksbijdrage ontvangen in het kader van de Proeftuin Aardgasvrije Wijken. Na vertraging van de gebiedsaanpak, door verschillende omstandigheden is het investeringsbesluit voor het eerste deel van het warmteproject eind 2023 genomen. Daarmee kon ook de gebiedsovereenkomst met de gemeente worden gesloten. Uit deze overeenkomst volgt een financiële bijdrage vanuit de gemeente aan Vattenfall voor dit warmteproject. Deze lasten worden gedekt uit de reserve Taakmutaties Gemeentefonds. De lasten en de onttrekking aan de reserve worden met € 2,9 mln verhoogd in 2025. Omdat zowel de lasten als de onttrekking worden aangepast is de bijstelling per saldo € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen geweest, de grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2026 en verder: De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Diverse kleine technische wijzigingen.

Overzicht baten en lasten

Saldo Energietransitie incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	27.760	34.219	27.116	22.238	20.678	13.550
Bijdragen rijk en medeoverheden	26.568	34.102	26.872	21.995	20.434	13.307
Financieringsbaten	159	117	244	244	244	244
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.031	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	51.200	69.243	53.623	36.453	33.515	26.879
Apparaatslasten	10.841	11.305	11.520	11.516	11.516	11.516
Inhuur	105	-1.180	-1.228	-1.232	-1.232	-1.232
Overige apparaatslasten	187	171	183	183	183	183
Personeel	10.549	12.314	12.564	12.564	12.564	12.564
Overige verrekeningen	13.335	9.314	9.705	9.705	9.705	9.705
Overige verrekeningen	13.335	9.314	9.705	9.705	9.705	9.705
Programmalasten	27.024	48.623	32.398	15.232	12.294	5.658
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.006	32.394	19.678	9.275	9.994	2.879
Kapitaallasten	1.570	2.297	2.325	2.313	2.301	2.779
Overige programmalasten	14	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.435	13.932	10.395	3.645	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.439	-35.024	-26.508	-14.215	-12.837	-13.328
Saldo voor reserveringen	-23.439	-35.024	-26.508	-14.215	-12.837	-13.328
Reserves	365	11.653	-2.680	1.335	0	0
Onttrekking reserves	13.313	22.307	12.990	1.335	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	883	1.369	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	0	250	403	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	3	1.088	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	351	2.799	1.685	1.335	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	2.950	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	12.076	13.851	10.902	0	0	0
Toevoeging reserves	-18.389	-12.000	-15.670	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	-18.389	-12.000	-15.670	0	0	0
Vrijval reserves	5.440	1.346	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	34	769	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.709	85	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	2.697	492	0	0	0	0

Saldo	-23.075	-23.371	-29.187	-12.880	-12.837	-13.328

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit rijksbijdragen voor inzet op aardgasvrije wijken, het tegengaan van energiearmoede en de inzet op energiebesparing en reductie. De baten zijn vanaf 2027 lager.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten op projecten gericht op CO2-reductie (waaronder aardgasvrije wijken), uitvoering van het klimaatakkoord en inzet op energiearmoede.

Reserves

Bij de onttrekkingen aan de reserves gaat het om de reserve Duurzaamheidstransitiebudget, waaronder Smart Energy Systems, zero-emissiezones, laadinfrastructuur en diverse reserves voor gebiedsaanpakken aardgasvrije wijken. Daarnaast vindt een toevoeging aan de reserve Duurzaamheidstransitiebudget plaats voor inzet op klimaatbrede activiteiten.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves daalt met ingang van 2026 door het aflopen van diverse incidentele gelden en bezuinigingen. De benodigde meerjarige financiën voor uitvoering van activiteiten en projecten voor de CO2-reductie en het klimaatakkoord zijn volledig gedekt door rijksbijdragen.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Energietransitie/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Energietransitie	-23.371	-29.187	-12.880	-12.837	-13.328
2.1.e Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-2.784	-2.895	-2.282	-2.282	-2.282
7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-20.587	-26.293	-10.598	-10.556	-11.047

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Energietransitie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Energietransitie		15.365	10.278	10.278	10.278	10.278
Bestemmingsreserve Duurzaam		403	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie	15.365	10.278	10.278	10.278	10.278	
Bestemmingsreserve Duurzaam	403	0	0	0	0	
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.423	0	250	769	403
	Begroting 2026	403	0	403	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie			2.597	2.597	2.597	2.597
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie	15.365	10.278	10.278	10.278	10.278	
Bestemmingsreserve Energietransitie	2.597	2.597	2.597	2.597	2.597	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. De reserve is uiteindelijk volledig gefinancierd vanuit de verkoopopbrengsten Eneco.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 30-06-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	6.215	0	3.234	385	2.597
	Begroting 2026	2.597	0	0	0	2.597
	Raming 2027	2.597	0	0	0	2.597
	Raming 2028	2.597	0	0	0	2.597
	Raming 2029	2.597	0	0	0	2.597
Duurzaamheidsbudget			12.365	7.681	7.681	7.681
Begroting bestemmingsreserves Energietransitie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Energietransitie	15.365	10.278	10.278	10.278	10.278	
Duurzaamheidsbudget	12.365	7.681	7.681	7.681	7.681	
Doel reserve:	We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (€ 100 mln) om de juiste innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Het fonds wordt ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en					

	windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	35.752	12.000	23.940	11.447	12.365
	Begroting 2026	12.365	15.670	20.354	0	7.681
	Raming 2027	7.681	0	0	0	7.681
	Raming 2028	7.681	0	0	0	7.681
	Raming 2029	7.681	0	0	0	7.681

Toelichting reserves

De toelichting op de reserves is onderdeel van de toelichting op de financiële bijstellingen.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 115

Kaders en verbonden partijen

Beleidskaders, monitoren en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan isolatie woningen en toekomstbestendige VvE's](#)
- [Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Convenant ZES - Zero Emissie Stadslogistiek Rotterdam](#)
- [DCMR CO2-Monitor en CO2-doorrekening](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Havenvisie](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Klimaat Actieplan Rotterdam](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Leidraad Windenergie](#)
- [Meerjarenplan Bouw- en Woningtoezicht 2022-2026](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Omgevingsvisie](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [RES 1.0 | RES Rotterdam Den Haag](#)
- [Programmaplan Rotterdam Circulair | Rotterdam Circulair](#)
- [Rotterdam gaat voor groen: de groen agenda 2023-2026](#)
- [Rotterdamse Energiesysteemvisie](#)
- [Rotterdam aardgasvrij - De Rotterdamse Transitievisie Warmte \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Stappenplan ZES: Stappen richting Zero Emissie Stadslogistiek \(ZES\) in Rotterdam in 2025 \(logistiek010.nl\)](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonne-energie](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven](#)
- [Uitvoeringsagenda-Biodiversiteit-2023-2027-1.pdf \(duurzaam010.nl\)](#)
- [Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)

- [WAT-kaart 2021 \(arcgis.com\)](#)
- [Vuistregels-voor-bouwen-in-Rotterdam-032024.pdf \(woneninrotterdam.nl\)](#)
- [Plan van Aanpak Duurzaam Doorbouwen \(woneninrotterdam.nl\)](#)
- [P+R-terreinen | Rotterdam.nl](#)
- [Collegebrief over Rotterdamse P+R-strategie 2024-2030 RotterdamRaad - iBabs Publieksporaal](#)
- [www.rotterdam.nl/30km](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Energie Transitie Fonds
- Stedin Groep N.V.
- Warmtebedrijf Holding B.V.
- Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 116

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Simons

Wethouder Simons is verantwoordelijk voor de portefeuille Haven, Economie, Horeca en Bestuur (wijken en kleine kernen).

'Een schone en vernieuwende economie met een haven die vooroploopt als waterstofcentrum en energie-hotspot stelt toekomstige werkgelegenheid voor Rotterdammers zeker.'

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Klimaat is de grootste uitdaging waar we concreet mee aan de slag gaan. Daarom zetten we in op stevige versnelling van verduurzaming en helpen we Rotterdammers en Rotterdamse bedrijven bij de uitvoering daarvan.'

Begroting 2026

Onderwijs

Paginanummer in website: 117

Onderwijs

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voorschoolse educatie (ve), voortijdig schoolverlaten en onderwijshuisvesting. Daarnaast voert de gemeente stedelijk onderwijsbeleid uit waarvoor zowel gemeentelijke als rijksmiddelen worden ingezet.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 118

Voortgang Tweede herziening 2025

Brede Studentenraad van start

In juni 2025 is een Brede Studentenraad geïnstalleerd, waarin 26 studenten van het mbo, hbo en de universiteit samenkomen. Alle dertien Rotterdamse onderwijsinstellingen doen mee aan dit initiatief, een primeur in Nederland, omdat voor het eerst alle drie de opleidingsniveaus samen één raad vormen. Vanaf september adviseert de studentenraad gevraagd en ongevraagd de gemeente én de onderwijsinstellingen over de behoeften, uitdagingen en oplossingen die studenten zelf aandragen, variërend van thema's als huisvesting en uitgaansleven tot bredere maatschappelijke vraagstukken. Met deze raad geven we concreet invulling aan het beleid Rotterdam Studentenstad: studenten participeren rechtstreeks in besluitvorming en dragen hun talenten actief bij aan de ontwikkeling van de stad. Hiermee benutten we de kracht en diversiteit van Rotterdamse studenten en versterken we onderlinge samenwerking tussen mbo, hbo en wo.

Uitbreiding Veiligheid in en om het onderwijs

In 2023 startte Rotterdam met het convenant Veiligheid om samen met scholen en veiligheidspartners de veiligheid in en rond scholen te versterken. Na een succesvolle samenwerking met het voortgezet (speciaal) onderwijs en het mbo, is sinds juli 2025 ook het primair onderwijs aangesloten. Daarmee wordt al vanaf de basisschool gewerkt aan weerbaarheid, het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorkomen van betrokkenheid bij criminaliteit. Scholen krijgen hierbij steun van veiligheidspartners en regisseurs schoolveiligheid, terwijl de overgang van leerlingen met problemen naar het voortgezet onderwijs beter wordt begeleid.

Rotterdams Onderwijs- en Revalidatiecentrum (ROeR) geopend

In mei 2025 is in Schiebroek het nieuwe onderwijs- en revalidatiecentrum ROeR officieel geopend. In dit moderne en duurzame gebouw bundelen Mytyschool De Brug, Tytyschool Rotterdam en Rijndam Revalidatie hun krachten. Samen bieden zij ruim 350 kinderen en jongeren met een lichamelijke of meervoudige beperking dagelijks onderwijs en behandeling. Met een omvang van 13.000 vierkante meter is ROeR het grootste onderwijs- en revalidatiecentrum van Nederland. De gemeente gaf met dit project invulling aan de ambitie voor een innovatieve, toekomstbestendige voorziening die voldoet aan de hoogste eisen van toegankelijkheid, veiligheid en duurzaamheid. In nauwe samenwerking met Stichting BOOR en Rijndam Revalidatie is zo een unieke plek gerealiseerd waar onderwijs, zorg en revalidatie elkaar versterken en kinderen optimaal kunnen ontwikkelen.

Schil om de school

Collegetarget Schil om de school: In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0, een schil om de school waarin minimaal één van onderstaande interventies is opgenomen:

- Tutoren
- Mentoren
- Schoolzorgteams
- Preventief jongerenwerk op school
- Slim organiseren met kunstvakdocenten
- Expeditie Digitaal

Realisatie 2024: **117**

Begroting 2025: **100**

Realisatie 2025: Het collegetarget wordt één keer per jaar gemeten. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB, waarin de cijfers en de impact verder worden toegelicht.

Het totaal aantal deelnemende scholen is gestegen van 94 scholen in 2023 naar 117 scholen in 2024. Daarmee is het collegetarget Schil om de school behaald. Het aantal deelnemende scholen is zowel bij het primair als het voortgezet onderwijs gestegen. Er is met name een stijging te zien bij de schoolzorgteams en het preventief jongerenwerk. De schoolzorgteams leveren een belangrijke bijdrage aan preventie: zij bieden snel en effectief ondersteuning aan kinderen met zorgvragen.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Onderwijs	- € 4.184
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 4.184

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 119

Bestuurlijke hoofdlijnen

Gelijke kansen

Iedereen in Rotterdam moet de kans krijgen zich te ontwikkelen en zijn of haar dromen na te jagen. Dat begint met het bieden van dezelfde kansen aan alle kinderen, jongeren en studenten om zich te ontwikkelen en te ontplooien. Rotterdam investeert in kansengelijkheid in het onderwijs, zodat alle jonge Rotterdammers het beste uit zichzelf kunnen halen.

De gemeente gaat daarin door op de ingeslagen weg om gelijke kansen te bevorderen. Voor het beste Rotterdamse onderwijs kiest de gemeente voor vier actuele speerpunten:

- Vergroten van de deelname aan voorschoolse educatie.
- De aanpak van het aanhoudende personeelskort.
- Betere aansluiting tussen onderwijs en zorg.
- Verbeteren van de onderwijskwaliteit.

De integratie van zorg, welzijn en cultuur in de schoolomgeving versterkt het onderwijs en ontzorgt leerkrachten. Een schil om de school met gemeentelijke interventies ondersteunt de scholen bij het bieden van kwalitatief goed onderwijs. Dit is vastgesteld als collegedoel van het programma Onderwijs.

De gemeente voert vanzelfsprekend haar wettelijke taken uit, zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting investeert de gemeente in een sterk en gevarieerd aanbod aan scholen in de buurt, en in toekomstbestendige schoolgebouwen.

De gemeente werkt daarnaast onder andere aan de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, dagprogrammering en veiligheid binnen het onderwijs.

Begroting 2026

Doel: Vergroten doelgroep bereik

Paginanummer in website: 120

Doel: Vergroten doelgroep bereik

Wat willen we bereiken?

Het vergroten van het aantal doelgroepkinderen dat gebruikt maakt van het aanbod voorschoolse educatie. Dit doel weerspiegelt ons streven naar een inclusieve educatieve omgeving, waarin elk kind, ongeacht achtergrond, gelijke toegang heeft tot kwalitatief onderwijs en de bijbehorende kansen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Een wijkgerichte aanpak voor het vergroten van het bereik

Om het bereik van doelgroepeuters te vergroten, ontwikkelen en voeren we een wijkgerichte aanpak in. Deze aanpak richt zich op nauwe samenwerking met lokale gemeenschappen, scholen en ouders, zodat voorschoolse educatie zo toegankelijk mogelijk wordt gemaakt. Door in te spelen op de specifieke behoeften en uitdagingen van elke wijk, vergroten we de kans dat meer kinderen deelnemen aan het VE-programma.

Na de start in 2024 in Prins Alexander, Feijenoord en Hoogvliet, is de wijkgerichte aanpak in 2025 uitgebreid naar Charlois en IJsselmonde. Hier organiseren we samen met partners activiteiten voor professionals, ouders en kinderen, waardoor het netwerk wordt versterkt en de bekendheid en toegankelijkheid van het VE-aanbod toeneemt. In de wijken waar deze aanpak al loopt, zien we een stijging van het aantal doelgroepkinderen dat gebruikmaakt van voorschoolse educatie. De samenwerking in deze wijken krijgt steeds meer een structureel en duurzaam karakter. De wijkaanpak heeft ook geleid tot stedelijke activiteiten, zoals de open dag van peutergroepen in juni, waaraan meer dan 100 locaties in de stad deelnamen. Het streven is om de wijkaanpak verder uit te breiden naar andere delen van de stad, zodat voorschoolse educatie overal in Rotterdam laagdrempelig en toegankelijk wordt.

Toegankelijke voorschoolse educatie

Financiële drempels kunnen de toegang tot voorschoolse educatie (ve) belemmeren. Het college heeft daarom middelen beschikbaar gesteld. Hiermee wordt voorschoolse educatie in heel Rotterdam gratis voor peuters met een indicatie, uit gezinnen met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum (wsm). Door deze financiële drempel weg te nemen, is de verwachting dat meer kinderen meedoen aan het ve-programma. Deze subsidieregeling gaat begin 2026 van start.

In het NPRZ-gebied is voorschoolse educatie reeds gratis voor peuters met een indicatie uit gezinnen met een inkomen tot 130% van het wsm, dankzij middelen van het Rijk. Deze regeling is momenteel actief in de gebieden Feijenoord, Charlois en IJsselmonde. Recent is bevestigd dat de financiering vanuit het Rijk doorloopt, waardoor de regeling in deze gebieden tot ten minste 2028 kan blijven bestaan.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie	Begroting	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
% Doelgroepeuters met de indicatie Extra spelen en leren maken gebruik van het aanbod voorschoolse educatie (VE)	69				5% meer dan de 0-meting		

Toelichting indicatoren

Meer doelgroepeuters met de indicatie ‘Extra spelen en leren’ maken gebruik van het aanbod voorschoolse educatie

In 2027 maakt 5 procent meer doelgroepeuters met de indicatie 'Extra spelen en leren' gebruik van de voorschoolse educatie, in vergelijking met 2024. Monitoring vindt eens per jaar plaats.

De voortgang op bovenstaande beleidsindicator wordt gemeten met de nieuw ontwikkelde voorschoolse-educatiemonitor (ve-monitor). Een eerste 0-meting is uitgevoerd op de peildatum 1 oktober 2024. Vanaf dat moment is het mogelijk om jaarlijks de deelname van doelgroepeuters aan de ve te monitoren. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB, waarin de cijfers en de impact verder worden toegelicht.

Begroting 2026

Doel: Aanpak personeelstekort

Paginanummer in website: 121

Doel: Aanpak personeelstekort

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijkere werkstad creëren voor onderwijsprofessionals. Rotterdam is een stad die onderwijsprofessionals uit diverse sectoren aanspreekt en uitnodigt om er te werken en te wonen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Bevorderen van zij-instroom

We stimuleren medewerkers uit andere sectoren naar het onderwijs over te stappen en een zij-instroomtraject te volgen. Dit gebeurt onder andere via voorlichtingsbijeenkomsten en door subsidies beschikbaar te stellen voor onderwijsinstellingen. Voor het schooljaar 2025-2026 zijn er 258 subsidieaanvragen verleend voor de trajecten zij-instroom en onderwijsassistenten. Daarnaast organiseert de gemeente drie keer per jaar bijeenkomsten, samen met kinderopvang, scholen en opleiders, om potentiële zij-instromers te informeren.

Stimuleren anders organiseren

De gemeente stimuleert initiatieven om het onderwijs anders te organiseren om daarmee de duurzame inzetbaarheid van onderwijzend personeel te vergroten. Ook voor het schooljaar 2025-2026 is er weer gemeentelijke subsidie beschikbaar gesteld voor onderwijsinstellingen, waarbij subsidies zijn verleend aan 48 initiatieven. Ook gaan we door met het project om (kunst)vakdocenten via een opleiding beter inzetbaar te maken op de scholen.

Uitbreiding van lerarenbeurzen en Rotterdampas

De gemeente zet zich in voor de uitbreiding van lerarenbeurzen en het beschikbaar stellen van de Rotterdampas voor onderwijsprofessionals in alle sectoren. Daarom zijn vanaf 2024 zowel de Rotterdampas als de lerarenbeurs ook beschikbaar voor de gehele kinderopvangsector in Rotterdam. In 2025 zijn tot nu toe 13.213 Rotterdampassen aangevraagd en 728 lerarenbeurzen beschikbaar gesteld. Ook zijn 143 schoolleidersbeurzen verstrekt aan schoolleiders en directies van Rotterdamse scholen, gericht op het versterken van leiderschapsvaardigheden.

Verbetering van parkeren en beschikbare woningen voor leraren

Een vierde maatregel is het verbeteren van de parkeervoorzieningen en het vergroten van de beschikbaarheid van huurwoningen voor onderwijsprofessionals. De Rotterdamse regelgeving voor parkeervergunningen is hiervoor aangepast. Scholen en kinderopvangorganisaties kunnen in de aangepaste regelgeving meer parkeervergunningen aanvragen voor hun personeel.

Deze maatregelen moeten een omgeving creëren waarin onderwijsprofessionals zich gewaardeerd, ondersteund en gemotiveerd voelen om hun cruciale rol in het onderwijs uit te voeren.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Lerarentekort in Rotterdam op basis van openstaande en verborgen vacatures in het primair onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs	11,8	16,5	16,0						

Toelichting indicatoren

% Lerarentekort

Het onderzoeksinstituut Centerdata meet één keer per jaar het lerarentekort. De landelijke rapportage van Centerdata is eind 2024 gepubliceerd. Het percentage lerarentekort in het primair onderwijs is gedaald van 16,5% naar 16%. Dit sluit aan bij landelijke prognoses van het ministerie van

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB, waarin de cijfers en de impact verder worden toegelicht.

Begroting 2026

Doel: Aansluiting onderwijs jeugdhulp

Paginanummer in website: 122

Doel: Aansluiting onderwijs jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van een beter en passender ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren die dat nodig hebben. We streven naar een onderwijslandschap waarin elk kind en elke jongere, ongeacht hun specifieke behoeften, de juiste ondersteuning ontvangt om deel te kunnen nemen aan onderwijs en zich te kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Project thuiszitters

Het Project thuiszitters richt zich op vermindering van het aantal thuiszitters. Samenwerking met scholen, hulpverleners en ouders moet leiden tot beter begrip van de oorzaken van thuiszitten en tot effectieve oplossingen. Met gepersonaliseerde plannen, intensieve begeleiding en samenwerking met lokale instanties, streven we ernaar om thuiszitters terug te leiden naar passend onderwijs. De schoolzorgteams spelen daarin ook een rol, zij hebben een preventieve werking door vroeg signalering van kinderen met een hulpvraag.

Taskforce dekkend netwerk

Daar waar vanuit de taskforce thuiszitters blijkt dat het aanbod niet toereikend is voor de vraag, komt de 'taskforce dekkend netwerk' in actie om dit aanbod te realiseren. De taskforce dekkend netwerk richt zich op het in beeld brengen van knelpunten in de toeleiding en het aanbod en het vinden van oplossingen om de wachtlijsten voor gespecialiseerd onderwijs te verminderen. We doen dit vanuit de urgentie, maar altijd in combinatie met een plan voor de lange termijn.

Uitbreiding innovatieklassen & stimuleren samenwerking onderwijs, welzijn en preventie

Er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling en uitbreiding van innovatieklassen. Deze schoolklassen bieden intensieve ondersteuning en gepersonaliseerd onderwijs aan kinderen en jongeren die dat nodig hebben. Daarnaast is de samenwerking tussen onderwijs, preventie en welzijn versterkt. Vanuit deze drie beleidsterreinen is namelijk een gezamenlijke subsidie in het leven geroepen voor initiatieven en activiteiten van schoolbesturen in samenwerking met welzijn- en zorgaanbieders die ervoor zorgen dat kinderen en jongeren op school beter worden geholpen. Er wordt gewerkt aan de continuering én verhoging van deze subsidie voor het komend jaar. Met deze maatregelen zet de gemeente in op een fundamentele verbetering van het ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Met deze maatregelen zetten we in op een fundamentele verbetering van het ondersteuningsaanbod voor kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Plekken in de stad waar sprake is van een samenwerking tussen het regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom expertise uitwisseling	8				> 8		
Plekken in de stad waar sprake is van een innovatieklas	4				> 4		

Toelichting indicatoren

Samenwerking regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom expertise uitwisseling

In 2027 zijn er meer samenwerkingsafspraken gemaakt tussen scholen in het regulier en het gespecialiseerd onderwijs rondom expertise-uitwisseling dan in 2024.
Per 1 november 2024 waren er op 8 plekken in de stad sprake van een samenwerking tussen het regulier en gespecialiseerd onderwijs rondom

expertise uitwisseling. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB, waarin de cijfers en de impact verder worden toegelicht.

Innovatieklassen

In 2027 zijn er meer innovatieklassen dan in 2024.

Per 1 november 2024 waren er op 4 plekken in de stad innovatieklassen en we verwachten voor het komende jaar een verdere groei. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB.

Begroting 2026

Doel: Verbeteren onderwijskwaliteit

Paginanummer in website: 123

Doel: Verbeteren onderwijskwaliteit

Wat willen we bereiken?

Een betere en meer doelgerichte ondersteuning van scholen met interventies om de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen. Onze focus ligt op het versterken van scholen en het creëren van een omgeving waarin leerlingen optimaal kunnen leren en groeien, zowel binnen als buiten de klaslokalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het doel te bereiken, zetten we in op de volgende maatregelen:

Verhogen onderwijskwaliteit

Scholen kunnen subsidie aanvragen om de kwaliteit van het taal-, lees- en rekenonderwijs te verbeteren. Deze financiële ondersteuning biedt scholen de mogelijkheid gericht te investeren in de basisvaardigheden van leerlingen. Daarbij maken scholen gebruik van evidence-based of evidence-informed interventies die aantoonbaar bijdragen aan betere taal-, lees- en rekenprestaties. Alle scholen maken gebruik van de gemeentelijke subsidie om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Voor het schooljaar 2025-2026 is er € 16,7 mln aan subsidie beschikbaar gesteld, waarmee 725 initiatieven zijn ondersteund.

Stimuleren educatief partnerschap

Scholen kunnen subsidie aanvragen voor het verstevigen van educatief partnerschap om de samenwerking en betrokkenheid tussen scholen en ouders en verzorgers te versterken. Door ouders actief te betrekken bij het onderwijsproces wordt een gezamenlijke inspanning gerealiseerd om het leerproces van leerlingen te ondersteunen en te versterken. Voor het schooljaar 2025-2026 is er € 6 mln aan subsidie beschikbaar gesteld, waarmee 361 initiatieven zijn ondersteund.

MBO-werkagenda uitvoeren

De uitvoering van de mbo-werkagenda is sinds het schooljaar 2024/2025 gestart. De agenda moet de aansluiting tussen het onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren en de samenwerking versterken tussen de gemeente, mbo-scholen en het bedrijfsleven. Ook het programma Rotterdam Studentenstad maakt onderdeel uit van deze aanpak. Het programma heeft als doel om de positie van studenten in de stad te versterken en hun betrokkenheid bij stedelijke initiatieven te vergroten. Een belangrijke stap daarin is de oprichting van een brede studentenraad dit voorjaar, waarin studenten uit verschillende onderwijssectoren vertegenwoordigd zijn.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget schil om school:								
In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basisscholen en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0 een schil om de school waarin minimaal 1 van onderstaande interventies is opgenomen:	94	117	100		100			
- Tutoren - Mentoren - Schoolzorgteams - Preventief Jongerenwerk op school - Slim organiseren met Kunstvakdocenten								

- Expeditie Digitaal

Toelichting indicatoren

We zetten in op een betere en gerichtere ondersteuning van scholen met interventies ter bevordering van de kwaliteit van onderwijs.

Collegetarget Schil om de school

Het totaal aantal scholen is gestegen van 94 naar 117 scholen. Daarmee is het collegetarget schil om de school behaald. Het aantal deelnemende scholen is zowel bij het primair als het voortgezet onderwijs gestegen. Een stijging is met name te zien bij de schoolzorgteams en het jongerenwerk. De schoolzorgteams leveren een belangrijke bijdrage aan preventie: zij bieden snel en effectief ondersteuning aan kinderen met zorgvragen. De volgende meting wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB, waarin de cijfers en de impact verder worden toegelicht.

Streefniveaus taal, lezen en rekenen

De gemeente monitort ook de percentages van basisschoolleerlingen in Rotterdam die de gestelde doelen (streefniveaus 2f) en minimumniveaus (fundamentele niveaus 1f) halen voor taal, lezen en rekenen. In het primair onderwijs is te zien dat in schooljaar 2022-2023 het aantal leerlingen op het streefniveau (2f) is gestegen op alle vakken. Dit betekent dat meer leerlingen het hogere niveau behalen. De volgende meting vindt plaats op 1 november 2025 en wordt opgenomen in de Jaarstukken 2025 en maakt tevens deel uit van de Onderwijsmonitor NROB.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 124

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Onderwijs draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 4. Kwaliteitsonderwijs.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 125

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringskredieten.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Samen met de Rotterdamse onderwijsinstellingen stelt de gemeente elke 4 jaar een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op. Hierin staat hoe Rotterdamse scholen vervangen of gerenoveerd worden. In 2024 is het [Integraal Huisvestingsplan voor de periode 2024-2027](#) vastgesteld. In samenspraak met de schoolbesturen is een lijst opgesteld van 34 panden, die in de komende 4 jaar starten met vervanging of renovatie.

Er zijn momenteel ruim 80 projecten in uitvoering die voortkomen uit de diverse IHP's (IHP 2015-2019, 2020-2023 en 2024-2027). Voor het jaar 2025 wordt de oplevering van 7 à 8 projecten verwacht.

De gemeente werkt met een voortschrijdende indicatieve meerjaren investeringsplanning (VIMIP). Deze planning geeft onder andere een overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor de komende 5 jaar en de uitputting van het investeringskrediet. De VIMIP-editie voor 2025 wordt dit najaar aan de gemeenteraad aangeboden.

Investeringskredieten Onderwijshuisvesting, Onderwijshuisvesting regiodeal en Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen (onder elkaar)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
1.063.544	93.402	1.156.946	488.237	105.575	113.148	153.627	124.339	73.998
44.400	0	44.400	326	30.000	14.074	0	0	0
10.000	0	10.000	0	56	1.189	2.497	672	83

In het IHP zijn de vervangingsopgaven voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt. Dit leidt tot een investeringsopgave en investeringskredieten met daaruit voortvloeiend kapitaallasten. Bovenstaande tabel is een weergave van de beschikbare investeringskredieten om de vervangingsopgaven vanuit het IHP te kunnen realiseren. Om alle in voorbereiding zijnde projecten uit te kunnen voeren is het krediet voor onderwijshuisvesting aangevuld. De aanvulling omvat alle lopende projecten waarvoor een positief besluit is afgegeven.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 126

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Onderwijs		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kasschuif gratis Voorschoolse Educatie	Kasschuiven	1.000	-0	-1.000	-0	-0
Kasschuif Inclusief Onderwijs	Kasschuiven	260	-	-260	-	-
Onderbesteding onderwijsmiddelen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-	-	-
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-0	-	-	-	-
Voorschoolse voorziening peuters	Taakmutatie	3	3	3	3	3
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-5.447	-10.350	-9.899	-9.455	-9.235
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Onderwijs		-4.184	-10.347	-11.156	-9.452	-9.232

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif gratis voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie (VE) helpt peuters bij een goede start en verkleint leerachterstanden. Voor 2025–2026 is in de Voorjaarsnota 2025 extra geld beschikbaar gesteld om gratis VE te bieden aan kinderen in armoede. De regeling is voor peuters met een indicatie die opgroeien in gezinnen met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum. Om de kwaliteit te waarborgen hebben uitvoerende organisaties tijd nodig voor stelselwijzigingen, personeel en uitvoering. Omdat de regeling in 2026 start wordt het budget van 2025 daarom doorgeschoven naar 2027.

Kasschuif inclusief onderwijs

Voor kansrijk en gezond opgroeien investeert de gemeente in een passend ondersteuningsaanbod. Dit gebeurt door het versterken van de samenwerking tussen scholen, welzijnsorganisaties, preventie en jeugdhulp. Vanuit de Voorjaarsnota 2025 is hiervoor €260.000 beschikbaar in 2025 en €260.000 in 2026. Omdat de verhoogde regeling pas in 2026 start, wordt het budget van 2025 doorgeschoven naar 2027.

Voorschoolse voorziening peuters

De decentrale uitkering voor peutervoorzieningen is bedoeld om alle peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie toegang te geven tot een peutervoorziening. Het budget is verhoogd vanwege het toegenomen aantal kinderen, gebaseerd op de cijfers van uitkeringsjaar 2024.

Onderwijsbeleid

In 2025 vallen de gerealiseerde subsidies lager uit dan oorspronkelijk begroot. Dit komt vooral doordat scholen en instellingen voor voorschoolse educatie (VE) de subsidies niet altijd volledig benutten. Oorzaken hiervoor zijn onder andere de uitvoeringscapaciteit, vertraging in projecten en hogere ouderbijdragen bij VE-instellingen. De baten en lasten zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De Bestemmingsreserve Regio Deal Onderwijs is bedoeld om een deel van de kapitaallasten van de middelbare scholen in het Stadionpark en de onderwijslocatie Laan op Zuid (OWL-LOZ, voorheen Plot Z) te dekken. De reserve van €14 miljoen is vrijgevallen en is toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen:

- Doordat er nieuwe onderwijsgebouwen worden gebouwd en gerenoveerd, gaan de huurkosten omhoog. Daarom krijgt het programma Onderwijs structureel € 5,3 mln vanuit het [programma Bestaande Stad](#) en dit wordt gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), specifiek uit cilinder 5, die bedoeld is voor vervangingsinvesteringen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs.
- Indexering: De budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026 (- € 4,8 mln in 2026; - € 4,3 mln in 2027; - € 3,9 mln in 2028; en - € 3,6 mln in 2029). Nadere informatie is opgenomen bij [Grondslagen](#).

- Budgetoverheveling vanuit het [programma Bestaande Stad](#). (- € 201.000) voor de kapitaallasten voor het Zuider Gymnasium. Dit betreft kapitaallasten die via de huur worden doorberekend. De lasten worden gedekt door de Rotterdamse Investeringsmotor.
- Diverse kleine technische wijzingen (€ 82.000 in 2024 tot - € 73.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Saldo Onderwijs incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	79.946	92.511	66.631	57.072	57.072	59.547
Bijdragen rijk en medeoverheden	79.359	90.697	64.765	55.206	55.206	57.681
Overige opbrengsten derden	587	1.814	1.866	1.866	1.866	1.866
Lasten exclusief reserves	234.434	251.125	233.963	232.110	221.005	223.325
Apparaatslasten	22.601	25.207	25.445	25.261	25.259	25.326
Inhuur	388	339	312	307	307	307
Overige apparaatslasten	411	610	695	694	694	694
Personeel	21.803	24.257	24.437	24.260	24.259	24.326
Overige verrekeningen	61.857	66.593	71.371	81.511	88.424	96.616
Overige verrekeningen	61.857	66.593	71.371	81.511	88.424	96.616
Programmalasten	149.975	159.326	137.147	125.338	107.321	101.383
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.373	12.331	-8.049	-13.159	-17.050	-25.569
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	15.690	16.398	13.493	13.493	13.493	13.493
Subsidies en inkomensoverdrachten	123.909	130.598	131.703	125.003	110.879	113.458
Saldo voor vpb en reserveringen	-154.488	-158.614	-167.332	-175.038	-163.933	-163.778
Saldo voor reserveringen	-154.488	-158.614	-167.332	-175.038	-163.933	-163.778
Reserves	2.547	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.266	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	1.807	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	459	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	-14.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	-14.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	281	14.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	281	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	0	14.000	0	0	0	0
Saldo	-151.941	-158.614	-167.332	-175.038	-163.933	-163.778

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), Kansrijke Wijken en de continuering van de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Lasten

De lasten zijn voor de uitvoering van het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid. Dit geld wordt voornamelijk gebruikt voor 3 zaken:

- Het verstrekken van subsidies voor het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs.
- Het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg.
- Het aanpakken van het aanhoudende personeelstekort.

Daarnaast wordt er ook geld ingezet voor de uitvoering van wettelijke taken zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Onder intern resultaat is de kostprijsdekkende huur voor onderwijshuisvesting opgenomen. Deze wordt doorbelast vanuit het [programma Bestaande stad](#).

Meerjarig verloop

Mede door de inzet van extra onderwijsachterstandenbeleid-rijksmiddelen ontstaat er een toename van de baten in 2025 en 2026. De lasten bereiken een piek in 2025 en nemen daarna langzaam af, met een stabiel verloop vanaf 2028. Vanaf 2028 is het saldo van de baten en lasten redelijk stabiel, doordat zowel de baten als de lasten dalen, omdat de rijksbijdragen voor de Regio Deal Rotterdam Zuid II en Kansrijke Wijken niet structureel zijn toegekend.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Onderwijs/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onderwijs	-158.614	-167.332	-175.038	-163.933	-163.778
4.2 - Onderwijshuisvesting	-91.080	-92.122	-89.500	-88.309	-87.999
4.3.a - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-67.534	-75.210	-85.538	-75.624	-75.779

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Onderwijs		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Onderwijs		0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs		0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Onderwijs	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Onderwijs	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is bestemd voor de herstructurering van het onderwijsaanbod voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	14.000	0	0	14.000	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs

De bestemmingsreserve is bedoeld voor het dekken van een deel van de kapitaallasten van de middelbare scholen in het Stadionpark en de Onderwijs locatie Laan op Zuid (OWL-LOZ voorheen Plot Z). Deze bestemmingsreserve is overgeheveld naar de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 127

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid](#)
- [Subsidieregeling Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid 2024-2025](#)
- [Aanpak voortijdige schoolverlating: VSV-aanpak 2020-2024](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [Thuiszittersaanpak](#), in G4-verband (samenwerking van de vier grote steden)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 128

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Kasmi

Wethouder Kasmi is verantwoordelijk voor de portefeuille Onderwijs, Cultuur en Evenementen.

'Iedereen verdient een goede toekomst. Daarom maak ik mij hard voor gelijke kansen, talentontwikkeling en goed onderwijs voor elk kind in Rotterdam.'

Begroting 2026

Overhead

Paginanummer in website: 129

Overhead

De uitvoering van de gemeentelijke kerntaken en basisactiviteiten - de 'primaire processen' - krijgen centrale ondersteuning. Deze ondersteuning bestaat uit een variatie aan taken, zoals de ambtelijke voorbereiding van de bestuurlijke besluitvorming, financiën en inkoop, juridische advisering, communicatie, HR, ICT, facilitaire zaken, onderzoek en innovatie, auditing en control.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 130

Voortgang Tweede herziening 2025

Hier is de voortgang 2025 opgenomen. Voor meer toelichting zie de paragraaf bedrijfsvoering.

HR

Formatie & bezetting

Bezetting 31 december 2024: **14.342 fte**

Formatie Begroting 2025: **14.362 fte**

Formatie Eerste herziening 2025: **14.453 fte**

Formatie Tweede herziening 2025: **14.561 fte**

Bezetting 31 augustus 2025: **14.300 fte**

Vanaf de Eerste herziening 2025 is de instroom van medewerkers bijna 11% lager dan de uitstroom.

Arbeidskosten

Realisatie 2024: **€ 1.432 mln**

Begroting 2025: **€ 1.463 mln**

Eerste herziening 2025: **€ 1.471 mln**

Tweede herziening 2025: **€ 1.498 mln**

De Tweede herziening 2025 heeft een stijging van de begrote arbeidskosten met € 26,9 mln. Deze stijging van de begrote loonkosten en kosten externe inhuur is verdeeld over verschillende programma's. De oorzaken van de bijstellingen worden verder toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Percentage inhuur

Realisatie 2024: **9,5%**

Begroting 2025: **5,5%**

Eerste herziening 2025: **4,9%**

Tweede herziening 2025: **6,0%**

Bij de Tweede herziening 2025 is het inhuurbudget bijgesteld met € 18,6 mln. De begrote kosten inhuur externen bedraagt hiermee 6,0% van de totale begrote arbeidskosten.

Verzuim

Realisatie 2024: **7,4%**

Streefwaarde 2025: **5,9%**

Realisatie Eerste herziening 2025: **7,7%**

Realisatie Tweede herziening 2025: **8,1%**

Het gemiddelde verzuim van de afgelopen 12 maanden is bij de Tweede herziening 2025 8,1%. De stijging ten opzichte van de Eerste herziening wordt veroorzaakt door een verdere stijging van het langdurig verzuim. De aanpak hiervan is een continu onderwerp van gesprek bij de interne sturingsgesprekken.

Stages

Realisatie 2024: **688 stagiairs (waarvan 30% mbo-niveau)**

Streefwaarde 2025: **600 stagiairs (waarvan 25% mbo-niveau)**

Realisatie Eerste herziening 2025: **334 stagiairs (waarvan 29% mbo-niveau)**

Realisatie Tweede herziening 2025: **417 stagiairs (waarvan 24% mbo-niveau)**

In 2025 zijn er tot en met augustus 417 stagiairs gestart. 70% van de ambitie is hiermee gerealiseerd. De ervaring leert dat voor de stageperiode, die start in september, de meeste stages worden uitgevoerd. In het coalitieakkoord is een doelstelling opgenomen voor het aantal mbo-stages. Van het aantal gestarte stagiaires in 2025 tot en met augustus komt 24% uit het (v)mbo.

Financiën

Percentage tijdig betaalde facturen

Realisatie 2024: **92%**

Realisatie t/m april 2025: **87%**

Realisatie t/m augustus 2025: **87%**

Aantal facturen betaald

Realisatie 2024: **242.992 facturen**

Realisatie t/m april 2025: **53.723 facturen**

Realisatie t/m augustus 2025: **135.276 facturen**

Het aantal tijdig betaalde facturen (binnen 30 dagen) is 87% op basis van factuurdatum. Het lagere percentage in 2025 komt door de livegang van Oracle Cloud. Gebruikers moeten wennen aan het nieuwe systeem of een gewijzigd proces. Leveranciers moeten soms wennen aan de nieuwe manier van aanleveren van hun facturen. Daarnaast is ook achterstand ontstaan in het proces van het aanmaken van inkooporders. Daardoor moeten leveranciers langer dan gebruikelijk wachten op een inkooporder. Hierdoor kunnen deze leveranciers pas later hun factuur aanleveren. Die achterstanden worden nu ingelopen.

ICT Dienstverlening

aantal accounts per 31-12-2024: **18.886**

aantal accounts per 30-04-2025: **18.877**

aantal accounts per 31-08-2025: **18.810**

Het aantal accounts hangt grotendeels samen met het aantal medewerkers.

Beschikbaarheid ICT 2024: **99,6% (norm 99,5%)**

Beschikbaarheid ICT 30-04-2025: **99,8% (norm 99,5%)**

Beschikbaarheid ICT 31-08-2025: **99,9% (norm 99,5%)**

ICT-middelen per 31-12-2024: **15.006 smartphones, 13.697 laptops, 5.983 tablets**

ICT-middelen per 30-04-2025: **14.892 smartphones, 13.435 laptops, 5.874 tablets**

ICT-middelen per 31-08-2025: **14.639 smartphones, 13.812 laptops, 5.619 tablets**

Privacy en AVG

Aantal datalekken

Realisatie 2024: **279, waarvan 41 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens**

Realisatie t/m april 2025: **88, waarvan 21 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens**

Realisatie t/m augustus 2025: **148, waarvan 33 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens**

Wanneer de realisatie van het aantal datalekken in 2025 wordt doorvertaald naar het hele jaar, geeft dat een iets lager beeld dan in 2024. Het aantal meldingen bij de Autoriteit Persoonsgegevens vertoont daarentegen een lichte stijging.

De realisatie op beide indicatoren is hoog. Het terugdringen ervan vraagt blijvende aandacht. Het vergroten van bewustwording binnen de organisatie is hiervoor een belangrijke maatregel.

Recht van betrokkenen

Realisatie 2024: **111 verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 73%**

Realisatie t/m april 2025: **44 verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 68%**

Realisatie t/m augustus 2025: **68 verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 97%**

Er zijn ongeveer evenveel verzoeken over Recht van Betrokkenen als in 2024. Hoewel casusspecifieke elementen de realisatie van de afhandeltermijn belemmeren, stijgt deze trend duidelijk. Burgers zijn zich meer bewust van hun privacyrechten. De gemeente moet hier bij de uitvoering van haar beleid rekening mee houden.

Afhandeling Woo-verzoeken

Realisatie 2024: **339 Woo-verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 37%**

Realisatie t/m april 2025: **147 Woo-verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 37%**

Realisatie t/m augustus 2025: **308 Woo-verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: 40%**

Er zijn op dit moment nog 161 Woo-verzoeken in behandeling. De afgelopen jaren is er sprake van een aanhoudende stijging in het aantal Woo-verzoeken. In vergelijking met dezelfde periode in 2024 is het aantal ingediende verzoeken gestegen met ruim 60%. Er is momenteel onvoldoende

capaciteit beschikbaar om alle verzoeken tijdig af te handelen. Ondanks de toename van het aantal verzoeken is het percentage tijdige afhandeling licht gestegen.

Naast de afhandeling van Woo-verzoeken besteedt het team veel tijd aan bijbehorende juridische procedures, adviesaanvragen en informatieverzoeken. Deze werkzaamheden vereisen inhoudelijke beoordeling en belasten de beschikbare capaciteit extra. De afhandeling van verzoeken wordt daardoor steeds intensiever, vooral omdat oudere en complexe zaken langdurig capaciteit vragen.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Overhead	- € 56
WW-uitkeringen	- € 2.200
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 2.144

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 131

Bestuurlijke hoofdlijnen

Stageplaatsen

Studenten vinden steeds makkelijker een stageplaats. Daardoor is het niet meer nodig om als gemeente 1.000 stagiaires te werven en is vanaf 2024 de collegeambitie verlaagd naar 600 stageplaatsen per jaar. Een kwart daarvan is bestemd voor mbo-studenten.

Organisatieopgave

De ambities voor Rotterdam zijn groot. Tegelijk heeft het college te maken met beperkte financiële mogelijkheden. Scherpe keuzes zijn nodig. Voor de organisatie leidt dit tot de taakstelling nog efficiënter te werken. Daarbij is het reëel te kijken naar een bezuiniging op de inhuur van personeel en andere organisatiekosten. Dit mag niet ten koste gaan van de directe dienstverlening aan de Rotterdammers. Daarom geldt de bezuiniging niet voor de medewerkers in de uitvoering. Als uitgangspunt hanteert het college natuurlijk verloop.

Een nadere toelichting wordt gegeven in de paragraaf bedrijfsvoering en de raadsmonitor organisatieopgave die wordt meegeleverd met de Tweede herziening 2025 en Begroting 2026.

Integriteit

De gemeentelijke organisatie gaat uit van 'verantwoord vertrouwen'. Integriteit moet vanzelfsprekend zijn. Tegelijk is het een onderwerp dat voortdurend aandacht vraagt. Daarom werkt de organisatie consistent aan het bewust bezig zijn met integriteit. De gemeente organiseert dialoogsessies en gaat regelmatig te rade bij de Ombudsman Rotterdam-Rijnmond als extern meldpunt integriteit. De Rekenkamer heeft in februari 2024 [haar rapport](#) gepresenteerd over ambtelijke integriteit. De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn door het college allemaal omarmd en worden uitgewerkt en gerealiseerd. Eind 2025 start de Rekenkamer haar onderzoek naar de realisatie van de aanbevelingen.

Inclusie

De gemeentelijke organisatie spant zich in om het personeelsbestand een afspiegeling te laten zijn van de diverse Rotterdamse samenleving. Bij de werving van medewerkers geeft de kwaliteit van de kandidaten de doorslag.

Algoritmes

Algoritmes van de gemeente krijgen een periodieke check op mogelijke discriminatie. De gemeente is open over de toepassing van algoritmes. De gemeente past geen algoritmes toe die direct of indirect beslissingen baseren op gegevens die terug te voeren zijn naar afkomst. Dit moet situaties als het toeslagenschandaal voorkomen.

Op 13 mei 2024 is het rekenkamerrapport 'Kleur bekennen' uitgekomen. De rekenkamer heeft geen grote risico's geïdentificeerd bij de onderzochte algoritmes. Wel constateert de rekenkamer verschillende aandachtspunten. Deze zijn veelal te herleiden tot knelpunten in de governance en de implementatie hiervan. De aanbevelingen van de rekenkamer worden overgenomen en resulteren eind 2025 in een herziene algoritmegovernance.

Cybercriminaliteit

Cyberaanvallen en aanvallen met ransomware (gijzelsoftware) vormen een reëel en toenemend risico. De gemeentelijke organisatie neemt voldoende maatregelen om de eigen cyberweerbaarheid voortdurend zo hoog mogelijk te houden.

Wet open overheid

De gemeente is actief aan de slag met de Wet open overheid (Woo). Uitgangspunt is dat gemeentelijke gegevens waar mogelijk open en herbruikbaar zijn. Daarbij hanteert de gemeente de volgende internationale FAIR-principes: vindbaar, toegankelijk, uitwisselbaar en herbruikbaar.

Een nadere toelichting wordt gegeven in de paragraaf bedrijfsvoering.

Communicatie

De gemeente werkt aan minder en duidelijkere gemeentelijke websites. De gemeente had bijna 400 externe websites. Een groot deel daarvan voldeed niet aan (wettelijke) eisen, was niet actueel en de kosten liepen hoog op. Vanuit het project 'opschonen websites' zijn alle externe websites geïntroduceerd en geanalyseerd. Een groot aantal websites is uit de lucht gehaald of op een andere site ondergebracht. Het aantal sites is nu zo'n 40 gemeentelijke en 35 partner-sites. Het project wordt afgerond en overgedragen aan de staande organisatie.

Er worden met mate nieuwe websites live gezet. Alle aanvragen voor nieuwe websites verlopen nu via de afdeling Communicatie en kunnen alleen nog ontwikkeld worden door gespecialiseerde partners. Zo houdt de organisatie grip op de kwaliteit en de kwantiteit van websites.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 132

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Overhead draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 133

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Anders werken

Dit krediet was aangevraagd tijdens de Corona-periode en bedoeld voor het inrichten van werkplekken en wijkhubs, en investeringen in ICT-middelen. De investeringen hiervoor zijn lager uitgevallen. Het investeringskrediet is daarom naar beneden bijgesteld. De geplande activiteiten in het kader van Anders Werken zijn vrijwel afgerond. In 2026 volgen nog de laatste investeringen van enkele wijkhubs.

Businesscase Anders Werken

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
31.476	-2.946	28.530	26.037	870	1.623	0	0	0

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Concernhuisvesting

Het Integraal huisvestingsplan voor Concernhuisvesting ([IHP CHV](#)) geeft inzicht in de huisvestingsopgaven van de gemeentelijke organisatie zowel vanuit de rol van de gemeente als eigenaar/ verhuurder als huurder/ gebruiker. Op basis van dit plan maakt de gemeente een planning voor de nodige vervangings- en uitbreidingsinvesteringen. Het huisvestingsplan is geactualiseerd voor de periode 2024-2027 met een doorkijk tot 2034.

- 1. IHP Concernhuisvesting divers panden
- 2. Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen
- 3. Integraal Huisvestingsplan CHV (Vastgoed) 20 jrs aanpak
- 4. Integraal Huisvestingsplan CHV Uitbreiding (SO-VG)
- 5. Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV
- 6. Integraal Huisvestingsplan CHV (BCO-CHV) 2021/2027/Uitbreiding (BCO-CHV)

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
70.602	0	70.602	613	2.930	28.399	29.258	9.402	0
60.919	0	60.919	22.226	23.081	14.186	2	2	2
30.169	0	30.169	0	377	4.902	12.590	4.915	92
11.501	0	11.501	0	144	6.677	4.6800	0	0
63.754	0	63.754	11.086	7.855	24.917	10.951	5.632	2.157
2.510	0	2.510	0	400	810	800	500	0

Vervanging ICT

Jaarlijks stelt de gemeente een meerjarig investeringsplan (MJIP) op, met daarin de vervanging in de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur, mobiele devices en organisatiebrede systemen.

Vervangingsinvesteringen ICT infrastructuur 2022, ICT Infrastructuur 2023, ICT 2024 en ICT 2025 achtereenvolgens onder elkaar

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
15.437	0	15.437	15.437	0	0	0	0	0
7.712	0	7.712	7.541	171	0	0	0	0
16.261	0	16.261	13.177	3.083	0	0	0	0
13.159	0	13.159	0	11.230	1.929	0	0	0

RAVE

Het beoogde resultaat van het programma Rotterdamse Aanpak Vervanging e-Suite (RAVE) is een nieuw zaakplatform voor de gemeentelijke organisatie. Dit zaakplatform is gebaseerd op Common Ground, dat in ieder geval de huidige e-Suite vervangt. Met als beoogd effect: sneller reageren op veranderingen en nieuwe technologieën plus het verminderen van de afhankelijkheid van leveranciers. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten.

Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI)

De gemeente Rotterdam staat voor grote digitale opgaven. Om de digitale ambities te kunnen verwezenlijken, is een toekomstvaste en schaalbare IT-infrastructuur nodig. De ambitie van de gemeente is dat medewerkers, bewoners en ondernemers flexibel, digitaal en met de juiste competenties kunnen samenwerken en informatie met elkaar kunnen delen. Om dit mogelijk te maken, werkt de gemeente binnen het programma de Rotterdamse Digitale Infrastructuur aan 4 projectsporen: toegang tot systemen, digitale werkomgeving, integratie van data en werkomgevingen, en IT- en data-infrastructuur. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten. In 2024 is hier voor informatiebeveiliging een vijfde projectspoor aan toegevoegd: ter voorbereiding en implementatie van de Netwerk en Information Security (NIS2) richtlijn.

GREAT

Het project GREAT (Gebruiksvriendelijk Rotterdams Efficiënt Administratiesysteem van de Toekomst) is opgezet voor de invoering van een toekomstbestendig en gebruiksvriendelijk standaardsysteem in de cloud voor de concernadministratie, de ondersteunende financiële processen en inkoopprocessen. Vanaf het boekjaar 2025 is, na een periode van voorbereiding, Oracle Cloud in gebruik genomen. Dit project maakt onderdeel uit van de Monitor ICT Projecten. Na oplevering van de laatste onderdelen is het project halverwege 2025 beëindigd.

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Overhead	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Overhead	11.576	0	11.576	0	0	0
Overhead opdrachtgever: Overhead	11.576		11.576			
Meubilair 2026 Facilitaire Dienstverlening	714	0	714	0	0	0
Nieuwe investeringen - Overhead	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Overhead opdrachtgever: Overhead	11.576		11.576			
Meubilair 2026 Facilitaire Dienstverlening	714	0	714	0	0	0
Bijdragen van derden						
Netto investering (Rotterdams geld)	714		714			
Kapitaallasten				117	114	112
Doel van het krediet: De aanschaf van nieuw circulair meubilair en refurbish van bestaand meubilair						
Cat: V/L						
Vervangingsinvesteringen ICT 2026	10.862	0	10.862	0	0	0
Nieuwe investeringen - Overhead	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Overhead opdrachtgever: Overhead	11.576		11.576			
Vervangingsinvesteringen ICT 2026	10.862	0	10.862	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	10.862		10.862			
Kapitaallasten				2.419	2.365	2.310
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van debijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnende ICT-serviceorganisatie.						
Cat: V						
TOTAAL	11.576	0	11.576	0	0	0

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 134

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C-documenten	Kasschuiven	150	-150	-0	-0	-0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	290	680	642	-10
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Nieuw HR-systeem	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-397	-2.415	-1.561	-	-
WW-uitkeringen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.200	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Bestemmingsreserve Cloudkosten	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam	Reserves	-0	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.381	-20.054	-21.220	-22.055	-22.717
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Overhead		-56	-24.829	-24.601	-23.913	-25.228

Toelichting financiële bijstellingen

Doorontwikkeling toegankelijkheid P&C-documenten

Bij de Voorjaarsnota 2025 is € 500.000 (€ 200.000 voor 2025 en € 300.000 voor 2026) toegekend voor de verbetering van de toegankelijkheid en leesbaarheid van P&C documenten. Om de voorjaarsnota, begroting en jaarstukken toegankelijker en begrijpelijker te maken, komt de wethouder in het najaar met een plan van aanpak. De uitvoering hiervan start in 2026. De bij de Voorjaarsnota 2025 toegekende middelen voor 2025 schuiven daarom grotendeels door naar 2026.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten én de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de [paragraaf Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Nationaal vuurwerk

Het programma Overhead draagt € 10.000 bij aan de opstartkosten van een stichting voor het nationaal vuurwerk.

Nieuw HR-systeem

De gemeente vervangt het huidige HR-systeem vanwege de beëindiging van beheer en onderhoud door de huidige leverancier (ADP). Hiervoor maakt de gemeente incidentele kosten. De voorbereiding en implementatie vinden plaats in 2026. Het systeem gaat live in 2027. Het HR-systeem is de kernregistratie van medewerkergegevens en salarisverwerking (bedrijfskritisch proces).

WW-uitkeringen

Het aantal WW-trajecten binnen de gemeente Rotterdam stijgt sinds een paar jaar. De oorzaken hiervan zijn divers: investeringen van organisatie-onderdelen, beëindiging of reductie van taken door bezuinigingen en wijzigingen in wetgeving rondom eigenrisicodragerschap. Voor 2026 verwacht de gemeente een verdere lichte stijging door ontwikkelingen in het concern.

Technische wijzigingen

In het programma Overhead zijn er diverse technische wijzigingen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- **Indexering 2026 en verder (-€ 17,6 mln in 2026, oplopend tot -€ 18,7 mln in 2029)**
De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- **Herverdeling taakstelling Kiezen voor Rotterdam (€ 75.000 in 2025, daarna vanaf 2026 structureel -€ 1,6 mln)**
Bij de Eerste Herziening 2025 is een deel van Kiezen voor Rotterdam nog centraal verwerkt bij het programma Overhead. Door deze bijstelling wordt deze post herverdeeld over verschillende programma's. Invulling gebeurt bij personeelslasten en een besparing op de concernbrede inkoopketen. Ook was een beperkt deel van Kiezen voor Rotterdam nog verwerkt als stelpost bij programma Algemene Middelen. Dit wordt nu ook verdeeld over de verschillende programma's.
- **Budgetoverheveling Concernteam Digitale Transformatie (€ 2,9 mln in 2025)**
Vanuit het Concernteam Digitale Transformatie (programma Overhead) wordt in 2025 € 2,9 mln overgeheveld naar programma Dienstverlening voor het speerpunt 'passende dienstverlening'.
- **Budgetoverheveling voor dekking kapitaallasten (-€ 315.000, oplopend tot -€ 1,9 mln in 2029)**
Vanuit programma Bestaande Stad wordt naar de opdrachtgevende programma's structureel budget overgeheveld voor de dekking van kapitaallasten van nieuwe vastgoedobjecten en toekomstige kapitaallasten uit investeringskredieten.
- **Diverse wijzigingen (-€ 268.000 in 2025, oplopend tot -€ 498.000 in 2029)**
Het gaat hierbij om meerdere kleine overhevelingen van materiële en personele budgetten van verschillende programma's naar het programma Overhead en andersom, zoals bijvoorbeeld vanuit programma Stedelijke Inrichting voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (-€ 256.000 in 2025, oplopend tot -€ 450.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Saldo Overhead incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	16.453	9.219	7.404	7.036	7.036	7.036
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.329	2.722	1.795	1.489	1.489	1.489
Dividenden	6.064	0	0	0	0	0
Overige baten	715	712	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.346	5.786	5.609	5.547	5.547	5.547
Lasten exclusief reserves	462.254	468.262	471.114	474.837	473.206	476.143
Apparaatslasten	339.146	349.492	331.009	331.774	328.565	329.467
Inhuur	50.864	45.320	35.639	36.399	33.407	33.407
Overige apparaatslasten	8.865	6.965	7.246	7.266	7.258	8.127
Personeel	279.417	297.207	288.124	288.109	287.901	287.934
Overige verrekeningen	-12.154	-16.998	-14.887	-14.738	-14.892	-14.577
Overige verrekeningen	-12.154	-16.998	-14.887	-14.738	-14.892	-14.577
Programmalasten	135.262	135.768	154.992	157.801	159.533	161.252
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	106.208	105.008	119.771	123.901	126.854	130.705
Kapitaallasten	23.896	26.625	25.219	23.841	22.620	20.488
Overige programmalasten	2.535	2.537	488	488	488	488
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.624	1.598	9.513	9.571	9.571	9.571
Saldo voor vpb en reserveringen	-445.801	-459.042	-463.709	-467.801	-466.170	-469.107
Saldo voor reserveringen	-445.801	-459.042	-463.709	-467.801	-466.170	-469.107
Reserves	-325	4.308	940	0	0	0
Onttrekking reserves	4.626	8.121	2.610	2.260	0	0
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud	927	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	3.699	7.434	2.610	2.260	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	687	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-4.951	-5.343	-1.670	-2.260	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	-1.894	-5.343	-1.670	-2.260	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	-3.057	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.530	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	1.530	0	0	0	0
Saldo	-446.127	-454.735	-462.769	-467.801	-466.170	-469.107

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De gemeente ontvangt inkomsten van derden. Dit zijn onder meer detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast ontvangt de gemeente

externe premies van alle verzekeringssoorten en inkomsten uit de afhandeling van schades. De dividenden tot en met 2024 komen van SSC Flex BV. Vanaf 2025 ontvangt de gemeente geen dividenden meer. Dit komt door de ontmanteling van SSC Flex BV per 1 januari 2024.

Lasten

De apparaatslasten gaan voornamelijk over de inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen binnen andere programma's. Programmalasten zijn inkopen en uitbesteed werk, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT-kosten en facilitair gerelateerde kosten. Ook bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

De volgende reserves zijn opgenomen onder het programma Overhead:

- Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud
- Bestemmingsreserve Cloudkosten
- Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Onder [Reserves](#) staat een gedetailleerd overzicht van deze reserves.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop vanaf 2025 is onder andere te verklaren door de indexering naar het prijspeil 2026. Daar tegenover staat de oplopende besparingsreeks rondom Kiezen voor Rotterdam. Tenslotte zorgen eerder doorgevoerde kasschuiven, zoals Huurdersonderhoud, Digitaliseringagenda, GREAT, Verhuizing naar Schiedamsedijk en Wijkhubs, voor enige schommelingen per jaarschijf.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Overhead/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Overhead	-454.735	-462.769	-467.801	-466.170	-469.107
0.4.a - Overhead - Concernondersteuning	-433.658	-440.223	-445.440	-443.810	-446.713
0.4.b - Overhead - Audit & Control	-20.989	-21.548	-21.361	-21.360	-21.393
0.4.e - Verzekeringen	-88	-998	-1.000	-1.000	-1.001

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437
Bestemmingsreserve CHV Huurderonderhoud		173	173	173	173	173
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437
Bestemmingsreserve CHV Huurderonderhoud		173	173	173	173	173
Doel reserve:	Aangegane juridische verplichtingen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2024)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	173	0	0	0	173
	Begroting 2026	173	0	0	0	173
	Raming 2027	173	0	0	0	173
	Raming 2028	173	0	0	0	173
	Raming 2029	173	0	0	0	173
Bestemmingsreserve Cloudkosten		6.607	5.667	5.667	5.667	5.667
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437
Bestemmingsreserve Cloudkosten		6.607	5.667	5.667	5.667	5.667
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.					
Raadsbesluit:	2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	8.698	5.343	7.434	0	6.607
	Begroting 2026	6.607	1.670	2.610	0	5.667
	Raming 2027	5.667	2.260	2.260	0	5.667
	Raming 2028	5.667	0	0	0	5.667
	Raming 2029	5.667	0	0	0	5.667
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		598	598	598	598	598
Begroting bestemmingsreserves Overhead		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		598	598	598	598	598
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam.					
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	3.057	0	930	1.530	598
	Begroting 2026	598	0	0	0	598
	Raming 2027	598	0	0	0	598
	Raming 2028	598	0	0	0	598
	Raming 2029	598	0	0	0	598

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud

Deze reserve is gevormd voor de dekking van onderhoudskosten die overlopen vanuit een vorig boekjaar.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Deze reserve is gevormd vanwege het niet meer mogen activeren van cloudkosten (BBV). Bij de Tweede Herziening 2025 wordt aan jaarschijf 2025 nog een bedrag van € 4,8 mln aan de reserve toegevoegd. Deze toevoeging is een saldo neutrale bijstelling door het omzetten van kapitaallastenbudget naar cloudkostenbudget voor de Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI). Het kapitaallastenbudget wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van programma- en frictiekosten in verband met Kiezen voor Rotterdam. Dit kan ook andere programma's raken. Voor de Voorjaarsnota 2025 is gezocht naar oplossingen om het financiële beeld sluitend te krijgen. Eén van de oplossingen is gevonden in het gedeeltelijk laten vrijvallen van deze reserve. Bij de Tweede Herziening 2025 zijn middelen aan deze reserve onttrokken voor de dekking van gemaakte kosten voor de organisatie-opgave, zoals de inzet van het programmateam Kiezen voor Rotterdam en de inzet van de Concernteams. De resterende middelen in de reserve blijven beschikbaar voor frictiekosten in 2026.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 135

Kaders

Beleidskader

[Visie open data](#)

Beleidsmonitor

[Vensters voor Bedrijfsvoering](#)[Monitor ICT Projecten \(MIP\).](#)

Wet- en regelgeving

[Gebruiksvergunning](#)[ARBO wet](#)[BHV](#)[Milieuvergunning](#)[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\).](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Er zijn geen Verbonden partijen die bijdragen aan het programma Overhead.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de paragraaf [Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 136

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder van Rij

Wethouder van Rij is verantwoordelijk voor de portefeuille Financiën, Organisatie en Dienstverlening.

Begroting 2026

Sport en recreatie

Paginanummer in website: 137

Sport en recreatie

Veel ruimte voor sporten, spelen en bewegen. Dat staat centraal binnen het programma Sport en recreatie. We zetten erop in dat zoveel mogelijk Rotterdammers gaan en blijven sporten en bewegen. Zo dragen we bij aan een prettig woon- en verblijfsklimaat voor Rotterdammers en de bezoekers van Rotterdam. Ook brengen we hiermee diverse Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) dichterbij. We bereiken deze doelen mede door een hoogwaardig aanbod voor sport, spel en bewegen. Daarnaast besteden we aandacht aan natuureducatie en -beleving en vitale volkstuinverenigingen.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 138

Voortgang Tweede herziening 2025

Collegetarget toename sportdeelname

De gemeente realiseert in de periode 2022-2026 een relatieve toename van 10% in de sportdeelname, inclusief urban sports.

Mijlpaal seizoen 2023-2024: **64%**

Realisatie 2024: **66%**

Target seizoen 2024-2025: **68%**

Realisatie seizoen 2024-2025: **bekend vierde kwartaal 2025**

Metingen zijn elk jaar in april en november.

De realisatie van seizoen 2023-2024 is niet bekend door een onbetrouwbare meting in november 2023. Om inzicht te geven in de voortgang, berekende de gemeente het cijfer van kalenderjaar 2024 met de metingen van april 2024 en november 2024.

Stimuleren sport en bewegen

Sport- en beweegplekken in de openbare ruimte

In maart 2025 is het nieuwe skatepark aan de Habsburgstraat geopend. En in april 2025 werd de sportplek in het Nassauhavenpark geopend. Daar kunnen Rotterdammers crossfitten en gratis sportmaterialen lenen uit de Sportbox.

Openstellen van sportvelden

Via [de campagne Buiten bewegen](#) zijn 10 buitensportcomplexen opengesteld. Op de complexen zijn ook sportvoorzieningen toegevoegd, zoals een pumtrack in Pendrecht, een beweegpark op het sportcomplex van XerxesDZB en openbare beweegtoestellen bij de Rijnmond Actief Groep.

Urban sports

In de eerste maanden van 2025 werkte de gemeente aan het Skate Masterplan. Dit is een kansenkaart met huidige en mogelijk geschikte skatespots, zoals skateparken en skateroutes. Ook organiseerde de gemeente in 2025 weer de Wednesday Night Skate.

Inzet op Rotterdammers die achterblijven in bewegen

- Jeugd en jongeren via kennismaking met sport op diverse Cruijff Courts en Krajicek Playgrounds in Rotterdam via [Op jouw plein](#), extra naschoolse beweegmomenten en toename van het aantal deelnemende scholen aan Swapgym.
- Jeugd met een beperking bij [de Final Special](#): een evenement voor kinderen in het gespecialiseerd onderwijs om kennis te maken met verschillende sporten. In 2025 waren 550 kinderen met een beperking aanwezig van 13 verschillende scholen uit heel Rotterdam.
- Voor mensen met een beperking maakt de gemeentesportaccommodaties toegankelijker.
- In 2025 inventariseert 010Toegankelijk de 8 stadsboerderijen van Natuurstad. Het doel is het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.
- In 2025 zijn 19 nieuwe activiteiten gestart en 19 bestaande activiteiten toegankelijker gemaakt. Zoals VoetbalExtra bij de vereniging Neptunus-Schiebroek en vv Alexandria voor kinderen die niet kunnen meedoen met reguliere trainingen mee kunnen, bijvoorbeeld door autisme, een lichamelijke beperking of een licht verstandelijke beperking.
- Tot en met juni 2025 heeft [SportMEE](#) 531 Rotterdammers met een beperking en/of chronische ziekte begeleid naar passend aanbod.
- In 2025 zijn parasporten onderdeel van de reguliere evenementen. Zoals 3x3 Basketbal Women's Series Qualifier met 3x3 on wheels (rolstoelbasketbal), CHIO met paradressuur, NK Zwemmen sprint, NK Paratriathlon en NK Triathlon.
- Ouderen binnen de ketenaanpak voor valpreventie en doorverwijzing naar regulier sport- en beweegaanbod. De gemeente zet ook in op het behalen van zwemdiploma's (motie Zwemvouchers voor ouderen).
- De gemeente stimuleert meiden en vrouwen extra om te sporten en te bewegen.
- De ambitie is dat alle kinderen verenigd sporten, spelen en scouten. Er is onderzoek uitgevoerd in 2 wijken: Hillesluis en Blijdorp. Uitkomsten zijn eind 2025 beschikbaar.

Inspirerende topsport voor Rotterdam en Rotterdammers

In 2025 organiseert Rotterdam het EK Honkbal voor mannen en het WK Handbal voor vrouwen. Ook voor deze evenementen zet de gemeente een divers aanbod aan side events op. Dit doet de gemeente om zoveel mogelijk maatschappelijke impact te bereiken met deze

topsportevenementen.

Rotterdam organiseert in 2027 het WK Beachvolleybal. Het EK Basketbal in 2029 is niet aan Rotterdam toegewezen.

Vitale en toekomstbestendige verenigingen

In 2025 ontwikkelt de gemeente een vernieuwde aanpak voor georganiseerde speeltuinen. Hierin zet Rotterdam in op het versterken van speeltuinorganisaties die een belangrijke rol spelen in de wijk.

Vooruitlopend op de nieuwe aanpak biedt Rotterdam Sportsupport al in 2025 ondersteuning aan speeltuinorganisaties.

Voor het project [Pak die buitenkans!](#) Lombardijen (herinrichting speelplek aan de Maeterlinckweg) is het definitief ontwerp klaar. In de voorbereiding heeft de gemeente een uitgebreid participatietraject met kinderen, bewoners en de wijkraad doorlopen. De herinrichting van deze speelplek vindt waarschijnlijk plaats in het najaar van 2025. Naast dit project ontstond het idee om een [calisthenics](#)locatie toe te voegen in IJsselmonde. Voor het zoeken naar de juiste sportplek én de optimale inrichting werkt de gemeente samen met de calisthenics-community.

24 voetbalverenigingen hebben het convenant van de Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen ondertekend. Mogelijk komt er nog een aantal voetbalverenigingen bij. De Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen helpt voetbalverenigingen bij meer sportiviteit, respect en plezier op en rond de voetbalvelden. Deze aanpak is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de voetbalverenigingen en de KNVB.

In 2025 startte de gemeente met verkenning van een ondersteuningsstructuur voor vitale en toekomstbestendige volkstuinverenigingen.

De aanvullende subsidie aan Rotterdam Sportsupport voor financiën en veilig sportklimaat is in 2025 voortgezet. Voorbeelden van extra inzet zijn de financiële APK's van sportverenigingen, relatiebeheer met penningmeesters en de lancering van een nieuwe zoektool voor fondsen en subsidies. Deze tool helpt Rotterdamse sportverenigingen en scoutinggroepen bij het vinden van de juiste subsidies. Deze inzet levert extra financiële gegevens van verenigingen op. Deze gegevens worden gebruikt om de benchmark verder aan te vullen. Dit geeft meer inzicht in de opbouw en ontwikkeling van de financiële situatie van de Rotterdamse sportverenigingen.

Goede sportaccommodaties

De uitvoering van het [Integraal Huisvestingsplan \(IHP\) Sport en Recreatie 2024-2034](#) is in volle gang. In deze vernieuwde versie zijn lessen over bijvoorbeeld flexibiliteit in het IHP en de te korte doorlooptijd van het uitvoeringsprogramma verwerkt. In het IHP Sport en Recreatie 2024-2034 zijn ook andere productgroepen opgenomen, zoals speeltuinen, scouting en stadsboerderijen. Verkenning is gestart naar uitbreiding van het IHP met volkstuinen.

Om voldoende ruimte voor sport te creëren, zowel nu als in de toekomst, stelt de gemeente in 2025 een Capaciteitsplan Sportvoorzieningen op. Dit plan geeft inzicht in de nodige sportvoorzieningen ten opzichte van het aantal inwoners in Rotterdam En wat nodig is in 2040. Het plan laat zien hoe de gemeente hieraan invulling kan geven.

In 2025 is het verhuurmodel op sportcomplex Olympia geëvalueerd. Het doel van dit onderzoek is het functioneren van dit specifieke model voor Olympia te bekijken. Daaruit volgen eind 2025 aanbevelingen voor eventuele aanpassingen.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Sport en recreatie	- € 1.442
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 1.442

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 139

Bestuurlijke hoofdlijnen

Stimuleren sport en bewegen

Sporten en bewegen verbetert de gezondheid, draagt bij aan sterke sociale wijken en zorgt ervoor dat mensen uiteindelijk minder vaak een beroep doen op zorg. Daarom stimuleert de gemeente op verschillende manieren dat iedereen sport of beweegt. Jong of oud, met of zonder beperking.

De collegetarget Sport is: 'We realiseren in de periode 2022-2026 een 10% relatieve toename in de wekelijkse sportdeelname (inclusief urban sports)'. De wekelijkse sportdeelname zal toenemen van 62% in seizoen 2021-2022 naar 68% in seizoen 2025-2026.

Om deze target te behalen, is er deze collegeperiode extra aandacht voor het stimuleren van sporten en bewegen door (kwetsbare) Rotterdammers, en voor sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte. Er zijn ook ontwikkelingen die een belemmering kunnen vormen, zoals de hoge energieprijzen, de invoering van betaald parkeren en de bezuinigingsopgaven.

Inspirerende topsport

Rotterdam biedt jonge sporttalenten de kans zich te ontplooiën tot topsporters. Van straat via sportvereniging tot topsport. Het college is trots op de Rotterdamse topsporters en geeft hun een podium als sportambassadeurs. Hoogwaardige topsportevenementen inspireren Rotterdammers om meer te bewegen, te sporten en het beste uit zichzelf te halen. Daarmee wil Rotterdam internationale bekendheid en positieve maatschappelijke en economische effecten realiseren.

Toekomstbestendige verenigingen

Rotterdam stimuleert sporten en bewegen voor iedereen. Sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen zijn van groot belang. Naast een fijne plek om met plezier te sporten en te bewegen, vormt een vereniging een plek voor ontmoeting. Daarmee dient de vereniging als sociaal cement in onze wijken. Daarom stimuleert en koestert het college een vitaal en toekomstbestendig verenigingsleven.

Goede sportaccommodaties

Rotterdam zet in op hoogwaardige en duurzame sportvoorzieningen, voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk voor mensen met een beperking. Het streven is dat er voldoende sportvoorzieningen zijn die goed gebruikt worden en aansluiten op de sport- en beweegbehoeften van Rotterdammers. Op een aantal veldsportcomplexen worden clubgebouwen vervangen of gerenoveerd. Ook vinden er ingrepen plaats om de veldcapaciteit op orde te houden of te vergroten, zoals de aanleg van kunstgrasvelden en inzet op een betere spreiding van voetbalcompetities. Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties past de gemeente de beleidsregel 'Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties' (2014) toe en is er aandacht voor duurzaamheid en functiemenging.

Breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen die zelf opstellen in eigendom hebben en daarvoor moeten zorgen, kunnen gebruikmaken van de Investeringssubsidieregeling voor verenigingen. In de vernieuwde regeling gaat extra aandacht uit naar renovatie en de toegankelijkheid van clubgebouwen. Verder stimuleert de gemeente via Sportbedrijf Rotterdam '[Claim je veld](#)' het gebruik van voorzieningen op de buitensportcomplexen: structurele en incidentele huur en medegebruik wordt makkelijker, waarbij de hoofdgebruikers - de verenigingen - meewerken én profiteren. Ook zet Sportbedrijf Rotterdam in op meer gebruik van gymzalen en sporthallen, onder andere door het verbeteren van (digitale) informatie gericht op het benaderen van huurders en het stimuleren van vergaderen in sportaccommodaties en de campagne '[Huur toch een zaal](#)'.

Natuur- en milieueducatie

Educatie kan helpen meer verantwoorde keuzes te maken. Met natuur- en milieueducatie worden Rotterdammers bewuster van het belang van een goede gezondheid, klimaat, duurzaamheid, circulariteit, dierenwelzijn en een schone stad. Daarmee wordt een basis gelegd voor een gezond en duurzaam leven via een verantwoord consumptie- en leefpatroon. Er wordt momenteel in kaart gebracht hoe het beschikbare aanbod het best aansluit bij de ambities van de uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026.

Begroting 2026

Doel: Stimuleren sport en bewegen

Paginanummer in website: 140

Doel: Stimuleren sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Alle Rotterdammers hun leven lang met plezier aan het sporten krijgen en in beweging houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderzoek en kennisdeling

- 2 keer per jaar wordt de sportdeelname van de Rotterdammer gemeten. De resultaten staan in de Sportdeelname Index (SDI).
- Het onderzoek voor de ambitie alle kinderen verenigd sporten, spelen en scouten.
- In kaart brengen van de behoefte van wijkbewoners en het aanbod aan sporten en bewegen.

Stimuleren en toeleiden

De gemeente stimuleert tot sportdeelname en begeleidt naar structureel sporten bij een sportaanbieder. Dit gebeurt in samenwerking met sportpartners en partners uit andere domeinen via onder andere:

- Sportsportclinics
- Programma's op Cruijff Courts en Krajicek Playground
- Verenigingen vitaal
- Het toekomstbestendig en toegankelijk maken en houden van accommodaties
- Het uitvoeren van een 'living lab' voor mensen met een licht verstandelijke beperking
- Toeleiding van mensen met een beperking naar passend sport- en beweegaanbod
- Sportsportverenigingen
- Buitenschoolse beweegmomenten
- [Swaggym](#)
- E-sports activiteiten

Rotterdammers die deelnemen aan de gezondheidsinterventies zoals de ketenaanpakken valpreventie, welzijn op recept en de [Gecombineerde Leefstijl Interventie \(GLI\)](#), worden gestimuleerd en gemotiveerd om te blijven sporten en bewegen.

Binnen de ketenaanpak valpreventie heeft het doorverwijzen naar sport- en beweegaanbod een belangrijke plek. Daarnaast wordt bekeken of het huidige sport- en beweegaanbod geschikt is voor deelnemers van de gezondheidsinterventies. Waar nodig wordt dit verbeterd of nieuw opgestart. Zo blijft er passend én voldoende aanbod voor deelnemers die na gezondheidsinterventies willen blijven sporten en bewegen.

Met het Sportakkoord heeft de gemeente van 2023-2026 een 'living lab' gestart. Het doel van het living lab is uitzoeken welke ondersteuning en stimulans een positief effect hebben op sporten en bewegen van mensen met een licht verstandelijke beperking. De gemeente werkt samen met betrokken organisaties, zoals de BredeRaad 010, Pameijer, Special Heroes, Erasmus MC en verschillende sportaanbieders. In de praktijk wordt uitgetoetst wat wel en niet werkt. Mensen met een licht verstandelijke beperking helpen bij de ontwikkeling, het testen en uitvoeren van de verschillende projecten. De eerste experimenten zijn gestart in 2024 en lopen tot en met 2026. In deze periode worden de experimenten bijgesteld of gestopt op basis van tussentijdse resultaten.

Op basis van de Sportnota 2021+ en de motie 'Wedstrijdje Global Active City Label halen' (22bb4556) heeft Rotterdam zich ten doel gesteld begin 2026 het [Global Active City \(GAC\)-label](#) te halen. Met dit label in het vooruitzicht nodigt Rotterdam organisaties in de stad uit om sport in te zetten voor het behalen van hun doelen. De kennis uit het Global Active City-netwerk werkt inspirerend en geeft concrete voorbeelden van hoe dat kan. Andersom inspireert Rotterdam met goede voorbeelden andere steden. Dit vergroot het netwerk en bereik van Rotterdam als actieve sportstad.

Het onderzoek voor de ambitie 'Alle kinderen verenigd sporten, spelen en scouten' is gericht op: meer inzicht krijgen waarom kinderen en jongeren nog niet kunnen of willen meedoen aan verenigd sporten, spelen of scouten. Na dit onderzoek bekijkt de gemeente hoe zij pilots kan starten om bestaand aanbod in deze wijken aan te passen. Het doel is om kinderen die nu nog onvoldoende of niet sporten en bewegen dit wel gaan doen. Als de pilot succesvol blijkt, bekijkt de gemeente hoe deze aanpak in heel Rotterdam is toe te passen.

Toegankelijkheid

De toegankelijkheid van sporten en bewegen moet nog beter voor mensen met een beperking. Hiervoor is samen met partners in de stad het plan Rotterdam Sport Onbeperkt opgesteld. Aanleiding hiervoor zijn de aanbevelingen uit het [onderzoek van het Mulier Instituut](#) naar de ervaringen en

belemmeringen van Rotterdammers met een beperking om te sporten. Voorbeelden die de toegankelijkheid verbeteren:

- Rotterdam is aangesloten bij het programma Rotterdam Onbeperkt om Rotterdam toegankelijker te maken voor mensen met een beperking. In de week van de toegankelijkheid vindt de Rotterdam Sport Onbeperkt-dag plaats. Dit is een dag waarbij mensen met een beperking kennis maken met de verschillende sporten in Rotterdam.
- Betere informatie-toegankelijkheid. Bijvoorbeeld met de landelijke website [Uniek Sporten](#) met het sportaanbod voor mensen met een beperking, nieuwsberichten en evenementen. En het Servicepunt van [SportMEE](#) waar Rotterdammers vragen kunnen stellen over het sporten met een beperking. Zij kunnen er ook individuele begeleiding krijgen bij het vinden van een sport die bij hen past.
- Het opstarten van nieuw aanbod en/of het bestaande aanbod aanpassen op basis van de vraag en behoefte, in afstemming met de sportpartners en SportMEE.
- Extra aandacht voor de toegankelijkheid bij (top)sportevenementen voor de deelnemers, bezoeker en bijvoorbeeld deelname aan side-events door mensen met een beperking. Samen met Rotterdam Onbeperkt zijn er door de gemeente toegankelijkheidsadviezen gegeven aan de evenementorganisatoren zodat zij deze toegankelijker kunnen maken, bijvoorbeeld bij [ABN AMRO Open](#) en de Rotterdam Marathon.
- Er is extra aandacht voor de toegankelijkheid bij (top)sportevenementen voor de deelnemers, bezoeker en bijvoorbeeld deelname aan side-events door mensen met een beperking. De toegankelijkheid van een (top)sportevenement wordt standaard besproken met de evenementenorganisatoren en is vaak al geregeld vanuit de venues, zoals Ahoy en het Zwembad Rotterdam.
- Uit de geleerde lessen van het actieprogramma speeltuinverenigingen is er specifieke aandacht voor het verbeteren van de fysieke en sociale toegankelijkheid. Na overleg met ouders en zorgbegeleiders worden door hiervoor geschikte speeltuinverenigingen in de vorm van een pilot (exclusieve) speelmomenten aangeboden voor kinderen met een beperking. Onder begeleiding en aangepast aan behoeftes. Bij deze aangepaste activiteiten spelen kinderen met en zonder beperking samen. Speeltuinverenigingen in Rotterdam ontvangen de uitkomsten uit de pilot om beheerders en vrijwilligers te informeren en inspireren zelf ook een inclusieve samenspeelplek te bieden.

Impact van sport/Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)/SPUK

Rotterdam werkt vanuit de [Sportnota 2021+](#) samen met verschillende partijen, uit verschillende domeinen, in de stad. Dit past ook binnen het landelijke [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#). Om meer impact met sport te maken en de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord te behalen, zet de gemeente diverse brede specifieke uitkeringen (SPUK's) van het Rijk in.

Voor sport bijvoorbeeld zijn dit de SPUK's Brede regeling combinatiefunctionarissen en Lokaal sportakkoord. Deze uitkeringen worden gebruikt om de toeleiding naar sport en bewegen te ondersteunen en specifiek om samen te werken met de andere domeinen. Voorbeelden van inzet zijn:

- Jeugd kennis laten maken en door laten stromen met inzet van bijvoorbeeld [Schoolsport010](#) en [schoolsportvereniging](#)
- Toeleiden van kwetsbare groepen die achterblijven in sport- en beweegdeelname naar sportaanbod. Zoals het toeleiden van mensen met een beperking of chronische aandoening via SportMEE.
- De koppeling van combinatiefunctionarissen (ingezet voor versterken van de samenwerking) aan de ketenaanpakken valpreventie, Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) voor volwassenen, de aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen en welzijn op recept. Om mensen tijdens en na de interventie toe te leiden naar sport en bewegen.
- Begeleiding van statushouders naar sport en bewegen.
- Het verbeteren van de beweegmogelijkheden bij speeltuinen.
- De inzet van verenigingsconsulenten om sportverenigingen toekomstbestendig te maken en diverse doelgroepen te kunnen laten sporten bij een vereniging.
- Ondersteuning van stichtingen en commerciële sportaanbieders zodat per wijk het sport- en beweegaanbod aansluit op de vraag en behoefte.

Openbare ruimte

De gemeente stuurt actief op het realiseren van meer sport- en beweegplekken in de openbare ruimte. Op deze plekken kunnen Rotterdammers gratis sporten. Hiervoor test de gemeente in 2025 de sportnorm die de minimaal nodige ruimte garandeert voor sportlocaties in de openbare ruimte. Ook worden steeds meer buitensportcomplexen opengesteld via de campagne '[Buiten bewegen](#)'. In 2 wijken wordt gezocht naar een mogelijke locatie en financiën voor plaatsing van calisthenics.

Het sportcomplex aan de Folkert Elsingastraat wordt herontwikkeld. Dit project is een voorbeeld waar allerlei ontwikkelingen rondom sport in de openbare ruimte samenkomen. Van het openstellen van het complex tot het realiseren van urban sportsvoorzieningen, ingegeven vanuit participatie met aanbieders en omwonenden. De realisatie van het 'sportcomplex van de toekomst' is in volgorde van afhangend van de woningbouwontwikkeling.

Samen met de urban sporters en urban sports-aanbieders worden acties uit de [Urban Sports Agenda](#) uitgevoerd. Ook worden inrichtingsplannen voor openbare sportplekken opgesteld samen met urban sports communities. Een voorbeeld hiervan is het toekomstige Nelson Mandelapark. In juni 2025 is het haalbaarheidsonderzoek eerste fase voor een toekomstige Street Culture Campus afgerond. Met alle betrokkenen is Rotterdam op weg naar de realisatie van een maatschappelijke voorziening op het schaalniveau van zowel de wijk als heel Rotterdam (zuid). Daarin komen sport, ontmoeten en cultuur samen zowel binnen als buiten, rond het thema "Street Culture".

Samenwerking binnen en buiten de gemeente is nodig voor het realiseren van een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen. Daarom is hiervoor een interne samenwerking gestart op de thema's Groen, Gezond en Bewegen. Dit programma heeft als doel een gezond en groen Rotterdam dat uitnodigt tot bewegen en uitdaagt om te sporten.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie seizoen '21-'22	Realisatie seizoen '22-'23	Realisatie kalenderjaar 2024	Target seizoen '24-'25	Target seizoen '25-'26	Target seizoen '26-'27	Target seizoen '27-'28	Target seizoen '28-'29
Collegetarget toename sportdeelname: We realiseren in de periode 2022-2026 een 10% relatieve toename in de wekelijkse sportdeelname inclusief urban sports. De wekelijkse sportdeelname zal toenemen van 62% in 2022 naar 68% in 2026								
Wekelijkse sporters	62%	63%	66%	68%	68%	68%	68%	

Toelichting indicatoren

Metingen zijn elk jaar in april en november. De realisatie van seizoen 2023-2024 is vanwege een onbetrouwbare meting in november 2023 niet bekend. Om inzicht te geven in de voortgang, is met de metingen van april 2024 en november 2024 het cijfer van kalenderjaar 2024 berekend.

Het realisatiecijfer over seizoen 2024-2025 wordt in het vierde kwartaal van 2025 bekendgemaakt.

Begroting 2026

Doel: Inspirerende topsport

Paginanummer in website: 141

Doel: Inspirerende topsport

Wat willen we bereiken?

De sterke topsportpositie van Rotterdam verzilveren voor de stad op sportief, economisch, toeristisch en maatschappelijk vlak.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeenteraad heeft ingestemd met een voorbereidingskrediet voor de ontwikkeling van een Nationaal Vechtsportcentrum. Momenteel wordt de haalbaarheid van deze nieuwbouwontwikkeling op de beoogde locatie onderzocht.

Naast de boksbond zijn de karate-, taekwondo-, aikido-, sambo- en judobond betrokken bij het Nationaal Vechtsportcentrum. Met deze bonden wordt afgesteld hoe zij het beste gehuisvest kunnen worden in het Nationaal Vechtsportcentrum.

Rotterdam wil graag topsportprogramma's omdat de gehele sport (zowel top- als breedtesport) hiervan profiteert. De komende periode huisvest Rotterdam de TeamNL programma's turnen, waterpolo, boksen en kanosprint in samenwerking met de TeamNL Metropool. Door met deze uitvoeringsspartners samen te werken zorgt Rotterdam ervoor dat top- en breedtesport elkaar versterken.

De gemeente Rotterdam geeft opdracht aan Rotterdam Topsport om de organisatie van sportevenementen te ondersteunen. Zowel financieel als met hulp en advies. Dit betreft kleinschalige evenementen zoals NK's maar ook de meest aansprekende evenementen zoals het WK handbal (vrouwen) en het EK honkbal (mannen) in 2025. Zoals altijd bij zulke grote evenementen zijn de activiteiten voorafgaand aan het evenement van groot belang om ook de (potentiële) maatschappelijke waarde van de evenementen - door bijvoorbeeld Rotterdammers kennis te laten maken met de sport en te enthousiasmeren (meer) te gaan bewegen - te verzilveren. Sportbedrijf Rotterdam organiseert deze side events in samenwerking met de gemeente.

In aanloop naar het EK Honkbal en het WK Handbal in 2025 organiseert de gemeente samen met de nationale sportbonden en Rotterdamse sportverenigingen programma's met honkbal- en handbalactiviteiten op scholen, bij schoolsportfinales en bij evenementen zoals Jeugdvakantieland en Zomer op Zuid.

Hoe meten we dat?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Acquireren en faciliteren van minstens 1 eenmalig internationaal topsportevenement per jaar	WK Volleybal dames	European Para Championships	WK Shorttrack Tour de France Femmes	WK Handbal (vrouwen) EK Honkbal (mannen)	WK Turnen	WK Beachvolleybal

Begroting 2026

Doel: Toekomstbestendige verenigingen

Paginanummer in website: 142

Doel: Toekomstbestendige verenigingen

Wat willen we bereiken?

Vitale, toekomstbestendige en toegankelijke speeltuin-, scouting- en sportverenigingen. Deze verenigingen zijn verspreid over de stad en vervullen een maatschappelijke rol in de wijk. In 2025 is gestart met verkenning van een ondersteuningsstructuur voor vitale en toekomstbestendige volkstuinverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Rotterdam helpt sport-, speel- en scoutingverenigingen vitaal en toekomstbestendig te blijven. Verenigingsconsulenten en specialisten van Rotterdam Sportsupport, die een landelijke voorbeeldfunctie hebben in verenigingsondersteuning, helpen de sport- en scoutingverenigingen in de volle breedte: vrijwilligers, accommodaties, veilig sportklimaat, financiën, leden en organisatie. Door deze hulp hebben en houden Rotterdammers de mogelijkheid om bij een vereniging te sporten en bewegen. De gemeente werkt hierbij samen met regionale en landelijke netwerkpartners.

In 2025 werkt de gemeente aan een vernieuwde aanpak voor georganiseerde speeltuinen. Hierin zet de gemeente in op het versterken van speeltuinorganisaties die een belangrijke rol spelen in de wijk. De gemeente ondersteunt speeltuinorganisaties, zoekt mee naar nieuwe organisatievormen en ontwikkelt een Speeltuinkompas (vernieuwde vitaliteitsmonitor voor speeltuinen). Het doel is om inzicht te krijgen in het functioneren van de speeltuinorganisatie en om sterke punten en ontwikkelpunten zichtbaar te maken.

In 2025 verkent de gemeente hoe ondersteuning voor volkstuinverenigingen is te organiseren.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Percentage van de sport-, scouting- en speeltuinverenigingen dat zichzelf als vitaal ziet (zelfreflectie uit de Vitaliteitsmonitor)	89%	87%	86%	85-90%	84%	85-90%	85-90%	85-90%	

Toelichting indicatoren

Er is een lichte daling van het percentage sport-, scouting- en speeltuinverenigingen dat zichzelf als vitaal ziet (zelfrapportage uit de Vitaliteitsmonitor). Het zijn met name de kleinere verenigingen die zichzelf minder vitaal zien. Hoewel meerdere afzonderlijke thema's (financiën, accommodatie, leden, vrijwilligers) een daling ten opzichte van vorig jaar laten zien, is het thema 'vrijwilligers' het hardst gedaald. Verenigingen hebben moeite met het vinden van voldoende structurele vrijwilligers.

Als vrijwilligers stoppen vinden verenigingen het lastig om nieuwe mensen te vinden voor structurele rollen zoals bestuursleden, juryleden, scheidsrechters, trainers en commissieleden.

Begroting 2026

Doel: Goede sportaccommodaties

Paginanummer in website: 143

Doel: Goede sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen, met aandacht voor mensen met een beperking.

Wat gaan we daarvoor doen

Uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie (2024-2034), waarbij wordt ingezet op thema's zoals toegankelijkheid, duurzaamheid en functiemenging. Uitbreiding naar andere productgroepen, zoals speeltuinen, scouting en kinderboerderijen krijgt verdere uitwerking. De verkenning is gestart naar uitbreiding van het IHP met volkstuinten. Meer informatie staat bij [Projecten](#).

Uitvoering van de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#). Het doel van deze regeling is te stimuleren dat Rotterdamse breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen hun eigendommen op een adequaat kwaliteitsniveau houden of brengen, waardoor vitale verenigingen behouden blijven. Investerings zijn gericht op functionaliteit, duurzaamheid, toegankelijkheid of het renoveren of het vervangen van een verenigingsgebouw.

Sportbedrijf Rotterdam werkt aan verhoging van het gebruik van buitensportterreinen. Op de uren dat deze niet benut worden door de hoofdgebruiker (vereniging), worden ze in overleg beschikbaar gesteld aan derden. Bijvoorbeeld via [‘Claim je veld’](#) of openbaarmaking.

Het verhuurmodel op sportcomplex Olympia is geëvalueerd. Doel van dit onderzoek: het functioneren van dit specifiek voor Olympia geldende model tegen het licht te houden en van daaruit aanbevelingen geven voor eventuele aanpassingen.

Inspelen op behoeften van kansrijke doelgroepen (zoals bootcamp en cross fit, buitensportverenigingen, yoga, informele vriendengroepen, studenten, expats, maar ook commerciële gebruikers zoals fysiotherapeuten, BSO's en kinderdagverblijven) in de gymzalen waar de bezetting het laagst is. Dit gebeurt in afstemming met de behoeften in de wijk.

De toegankelijkheid van 27 bestaande sportaccommodaties is in kaart gebracht. Er is een start gemaakt aan de verbetering van de toegankelijkheid van deze accommodaties.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Aantal verleende subsidies aan verenigingen in het kader van de investeringssubsidie	...	19	26	25	Cijfer eind vierde kwartaal 2025 beschikbaar	25	25	15	

Toelichting indicatoren

Toelichting volgt zodra het realisatiecijfer over 2025 bekend is.

Begroting 2026

Doel: Laagdrempelige natuureducatie

Paginanummer in website: 144

Doel: Laagdrempelige natuureducatie

Wat willen we bereiken?

Een zowel financieel als fysiek bereikbaar aanbod op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME).

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026 is door het college vastgesteld. De pijlers in deze uitvoeringsagenda richten zich op bevordering van leeractiviteiten over natuur, milieu en duurzaamheid. Er zijn pilots in voorbereiding voor uitbreiding van belevenisplekken voor natuur- en milieueducatie op scouting- en speeltuinverenigingen.

Op het product educatie van Natuurstad is door het college een structurele bezuiniging doorgevoerd van € 900.000 per 2027. Deze wordt vanaf 2025 stapsgewijs opgebouwd. Natuurstad werkt aan een plan voor de organisatie van natuur- en milieueducatie na schooljaar 2024-2025. Daarbij wordt onder meer onderzocht in hoeverre scholen bereid zijn tegen betaling deel te nemen. Doel is het bereik onder scholen zo groot mogelijk te houden. De uitkomsten worden in het vierde kwartaal van 2025 gedeeld.

Tegelijk vernieuwt Natuurstad haar werkwijze. Met mobiele educatievoertuigen biedt Natuurstad lessen op locatie aan. Ook op ‘stenige’ plekken in de stad. Daarnaast is de stap gezet van kinder- naar stadsboerderijen, met een wijkgerichte aanpak en een breder publieksbereik.

Ook werkt Natuurstad steeds meer samen met maatschappelijke partners. Zo is in samenwerking met Stichting Gro-Up op Stadsboerderij de Kooi een buiten-peuteropvang gestart. Hier ontdekken jonge kinderen spelenderwijs de stadsnatuur. Via verschillende pilots met welzijnspartners wordt verder gebouwd aan een breder netwerk van natuur, educatie en welzijn in de wijk.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Target 2025	Realisatie 2025	Target 2026	Target 2027	Target 2028	Target 2029
Stabilisatie van het aantal en percentage Rotterdamse basisscholen dat NME-lessen volgt									
Aantal	204	201	205	170		100	80	60	
Percentage	98%	96%	98%	80-85%		50%	40%	30%	

Toelichting indicatoren

De voorgestelde bezuinigingen hebben gevolgen voor de ambities van de NME-uitvoeringsagenda. Het gaat vooral om het bereik en de frequentie van educatieve activiteiten.

De prestatieafspraken met Natuurstad worden herijkt in relatie tot de Uitvoeringsagenda NME.

Van de 209 Rotterdamse basisscholen (met 253 locaties, inclusief speciaal onderwijs (bron: DUO)) hebben 205 scholen in 2024 ingetekend voor de natuur- en duurzaamheidslessen. De voorgestelde bezuinigingen hebben gevolgen voor de ambities van de NME-uitvoeringsagenda. Het gaat hierbij vooral om het bereik en de frequentie van educatieve activiteiten.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 145

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Sport en recreatie draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 1. Geen armoede
- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 4. Kwaliteitsonderwijs
- 8. Eerlijk werk en economische groei
- 10. Ongelijkheid verminderen
- 16. Sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 146

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringsen.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport

In januari 2025 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan Sport en Recreatie 2024-2025 vastgesteld. Dit plan vervangt van het [IHP Sport 2020-2030](#) (IHP Sport) en richt zich onder andere op vervanging en renovatie van accommodaties en gebouwen van sport-, speeltuin- en scoutingverenigingen. Toegankelijkheid, duurzaamheid en functiemenging krijgen hierbij extra aandacht.

De eerste 7 IHP-projecten zijn afgerond. Sporthal Schuttersveld zit in de ontwerpfase en voor sportcentrum Overschie (zwembad plus sporthal) wordt een architectenselectie voorbereid. Voor een aantal accommodaties wordt renovatie/vernieuwbouw voorbereid (De Enk, de Alexanderhal). En er lopen verkenningen voor nieuwbouw in combinatie met andere maatschappelijke functies (de Wielewaal, de Persoonsdam, de Hoekstee).

Daarnaast zijn diverse projecten voor de veldsportcomplexen in de voorbereidende fase, waaronder de complexen aan de Boszoom-Zuid en de Taludhoeve van FCB-HWD. De nieuwbouw van complex Steeds Hooger aan het Erasmuspad is in de afrondende fase.

In het kader van 'goede groei van de stad' is ook in 2025 een aantal natuurgrasvelden omgezet naar kunstgrasvelden. Onder meer aan de Boszoom Zuid en op het complex van Steeds Hooger aan het Erasmuspad. Op het zomersportcomplex van Punjab Cricket is een voormalig honkbalveld omgezet naar een cricketveld. Hiermee wordt de capaciteit op buitensportcomplexen verhoogd.

Met de stadsboerderijen, scouting, speeltuinen en volkstuinen is de gemeente in verkennende fase.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
286.348	0	286.348	7.462	24.201	51.346	85.954	51.548	11.941

Nieuwe investeringen

Het IHP-krediet is onderverdeeld naar de verschillende beleidsvelden, waar Sport onderdeel van uitmaakt. In de Eerste herziening 2025 is het krediet voor Sport opgehoogd (van € 161 mln naar € 286 mln) naar aanleiding van de vaststelling van het IHP Sport en Recreatie 2024-2034.

Nieuwe investeringen - Sport en recreatie	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Programma Sport en recreatie	4.000	300	3.700	0	0	0
Aanleg trainingsfaciliteiten BVO Excelsior (Hazelaarweg)	4.000	300	3.700	0	0	0
Nieuwe investeringen - Sport en recreatie	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Programma Sport en recreatie	4.000	300	3.700	0	0	0
Aanleg trainingsfaciliteiten BVO Excelsior (Hazelaarweg)	4.000	300	3.700	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	300	3.700			
Kapitaallasten				191	191	191
Doel van het krediet: Aanleg twee natuurgrasvelden als permanente trainingsfaciliteit BVO Excelsior aan de Hazelaarweg						
Cat: U						
TOTAAL	4.000	300	3.700	0	0	0

De investeringen worden uitgevoerd door het programma Bestaande stad.

Begroting 2026

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Sport en recreatie		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kasschuif Verenigingen financiële ruimte	Kasschuiven	-250	-250	500	-	-
Kasschuif zwemvouchers	Kasschuiven	300	-300	-	-	-
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-	-	-	-
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Rijksbijdrage versterking voor sport en bewegen	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-	-	-
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	Reserves	-825	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	500	500	-	-	-
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	1	1	1	1	1
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.177	-5.944	-8.082	-12.370	-14.462
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Sport en recreatie		-1.442	-5.993	-7.581	-12.369	-14.461

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Verenigingen Financiële Ruimte

Gezien het grote aantal subsidieaanvragen verhoogt de gemeente de beschikbare investeringssubsidie voor speeltuin, scouting of breedtesport in 2025 en 2026. De middelen hiervoor komen uit de extra budgetten voor 2027, afkomstig van de Voorjaarsnota 2024 voor de subsidieregeling ledverlichting. Dit voldoet aan het amendement 'Geef verenigingen de financiële ruimte die nodig is', ingediend bij de Eerste herziening 2025.

Kasschuif zwemvouchers

De activiteiten die Sportbedrijf, Optisport en Sportfondsen uitvoeren voor zwemvouchers voor ouderen en activiteiten voor vrouwen lopen over het jaar heen. De activiteiten starten in oktober 2025 en lopen door tot de zomervakantie 2026.

Meerkosten Energie Openbare Zwembaden

In 2022 ontvingen openbare zwembaden een gedeeltelijke compensatie voor de meerkosten van energie. Deze meerkosten werden veroorzaakt door gestegen gasprijzen. De compensatie valt lager uit omdat de daadwerkelijke energieprijzen lager waren dan het tarief dat werd gebruikt bij de berekening van het voorschot. Voor de gemeente is het saldo neutraal. Er wordt zowel minder compensatie verleend als er minder baten vanuit het Rijk worden ontvangen.

Nationaal Vuurwerk

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' stelt de gemeente een bijdrage van maximaal € 80.000 beschikbaar voor de opstartkosten van een stichting. De stichting steunt het vuurwerk via donaties. Programma sport en recreatie draagt € 10.000 bij.

Rijksbijdrage versterking voor sport en bewegen

In 2026 past de gemeente de SPUK voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED) aan op basis van de huidige beschikking. De baten en lasten zijn begroot, waardoor deze bijstelling per saldo op € 0 uitkomt.

Bestemmingsreserve (Top)sportevenementen

De programma's Sport en Recreatie en [Cultuur](#) gebruikten in het verleden één gezamenlijke bestemmingsreserve voor evenementen. Dit was niet transparant. Daarom heeft de gemeente bij het programma Sport en Recreatie een afzonderlijke bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen ingesteld. De middelen uit het evenementenfonds voor sportevenementen, zijn overgeboekt naar deze nieuwe reserve. Het gaat om € 825.000.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

Met deze bestemmingsreserve worden armaturen (draagconstructies met lamphouders) omgezet naar ledverlichting. Dit wordt gedaan door verenigingen subsidie te verlenen voor dit doel.

Technische wijzigingen

- Doordat er nieuwe sportgebouwen worden gebouwd en bestaande sportgebouwen worden gerenoveerd, gaan de huurkosten voor sportaccommodaties omhoog. Daarom krijgt het programma Sport en Recreatie extra budget. Dit budget wordt gedekt uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), specifiek uit cilinder 5. Cilinder 5 is onder andere bedoeld voor de vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) sport. Het betreft € 1,1 mln in 2025 tot € 12 mln in 2029.
- Indexering 2026 en volgende jaren.
De budgetten zijn vanaf 2026 geactualiseerd naar het prijspeil van 2026. Nadere informatie staat bij de [grondslagen](#) (€ 3,5 mln vanaf 2026)
- De overige technische wijzigingen bedragen € 86.000 in 2025 en vanaf 2026 €160.000.

Overzicht baten en lasten

Saldo Sport en recreatie incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	4.848	2.429	4.239	688	688	688
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.011	1.765	3.552	0	0	0
Overige opbrengsten derden	836	664	688	688	688	688
Lasten exclusief reserves	108.172	105.405	109.684	105.943	110.216	112.307
Apparaatslasten	8.882	8.884	8.444	8.701	8.701	8.701
Inhuur	158	47	49	49	49	49
Overige apparaatslasten	199	225	213	213	213	213
Personeel	8.525	8.612	8.182	8.439	8.439	8.439
Overige verrekeningen	4.808	5.925	6.168	4.506	4.506	4.506
Overige verrekeningen	4.808	5.925	6.168	4.506	4.506	4.506
Programmalasten	94.482	90.596	95.072	92.737	97.009	99.101
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.659	6.612	8.870	9.210	13.569	15.666
Kapitaallasten	83	85	84	82	33	29
Overige programmalasten	799	705	607	607	607	607
Subsidies en inkomensoverdrachten	87.941	83.194	85.511	82.837	82.800	82.799
Saldo voor vpb en reserveringen	-103.325	-102.977	-105.444	-105.256	-109.528	-111.620
Saldo voor reserveringen	-103.325	-102.977	-105.444	-105.256	-109.528	-111.620
Reserves	2.585	-401	999	160	160	160
Onttrekking reserves	2.514	1.249	999	160	160	160
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	354	364	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	1.750	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's	0	0	304	0	0	0
Bestemmingsreserve noodsteun energiekosten sport	250	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	160	160	160	160	160	160
Duurzaamheidsbudget	0	725	535	0	0	0
Toevoeging reserves	0	-1.825	0	0	0	0
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen	0	-1.825	0	0	0	0
Vrijval reserves	71	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletieregelingen)	0	175	0	0	0	0
Bestemmingsreserve noodsteun energiekosten sport	71	0	0	0	0	0
Saldo	-100.740	-103.378	-104.445	-105.096	-109.368	-111.460

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit de specifieke uitkering voor versterking van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026.

Lasten

De apparaatslasten bestaan vooral uit personeelslasten van medewerkers die het sportbeleid ontwikkelen en uitvoeren. Een groot deel van de programmalasten gaat naar subsidieverlening voor hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen. Ook de bijdrage aan het Sportbedrijf Rotterdam maakt deel uit van de lasten van dit programma.

Reserves

In de begroting is onttrekking geraamd voor de reserves:

- Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex
- Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget
- Bestemmingsreserve IFR – Sportaccommodaties intensivering

In de begroting is vrijval aan reserves geraamd voor:

- Bestemmingsreserve afbouw SSC Flex

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een stijgend verloop. Dat komt door de stijgende kapitaallasten van sportaccommodaties. Er worden nieuwe sportaccommodaties gebouwd of huidige accommodaties gerenoveerd. Een deel van de begroting kent juist een dalend verloop. Dit komt doordat bepaalde uitgaven incidenteel zijn, zoals voor eenmalige evenementen en activiteiten. Daarnaast zijn er meerdere bezuinigingen ingevoerd. Deze worden toegelicht bij de financiële bijstellingen. Ook het wegvallen van rijksgeld heeft meerjarige gevolgen, zowel voor de baten als de lasten.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Sport en recreatie/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Sport en recreatie	-103.378	-104.445	-105.096	-109.368	-111.460
5.1 - Sportbeleid en activering	-19.249	-16.914	-18.261	-18.261	-18.261
5.2 - Sportaccommodaties	-66.211	-69.588	-69.079	-73.351	-75.443
5.7.a - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-17.918	-17.943	-17.755	-17.755	-17.755

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Sport en recreatie			3.619	3.015	2.715	2.715	2.715
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen			1.825	1.825	1.825	1.825	1.825
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie		3.619	3.015	2.715	2.715	2.715	
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.825	1.825	1.825	1.825	1.825	
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.						
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	1.825	0	0	1.825	
	Begroting 2026	1.825	0	0	0	1.825	
	Raming 2027	1.825	0	0	0	1.825	
	Raming 2028	1.825	0	0	0	1.825	
	Raming 2029	1.825	0	0	0	1.825	
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie		3.619	3.015	2.715	2.715	2.715	
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)		0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Inzet frictiekosten						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	539	0	364	175	0	
	Begroting 2026	0	0	0	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat			700	700	700	700	700
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie		3.619	3.015	2.715	2.715	2.715	
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat		700	700	700	700	700	
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het						

	collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	700	0	0	0	700
	Begroting 2026	700	0	0	0	700
	Raming 2027	700	0	0	0	700
	Raming 2028	700	0	0	0	700
	Raming 2029	700	0	0	0	700
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's				1.094	489	189
						189
						189
Begroting bestemmingsreserves Sport en recreatie	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Sport en recreatie	3.619	3.015	2.715	2.715	2.715	
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's	1.094	489	189	189	189	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.					
Raadsbesluit:	Begroting 2018 (einddatum 31-12-2028)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.094	0	0	0	1.094
	Begroting 2026	1.094	0	604	0	489
	Raming 2027	489	0	300	0	189
	Raming 2028	189	0	0	0	189
	Raming 2029	189	0	0	0	189

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat

Er zijn geen onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve begroot, omdat het project van Folkert Elzingastraat is vertraagd. Dit komt door de integratie van dit project binnen de brede gebiedsontwikkeling. Ondertussen is de planvorming begonnen. Daadwerkelijke uitvoering zal in volgorde van afhangen van de beoogde woningbouw. Naar verwachting in 2027/2028.

Bestemmingsreserve frictiekosten op afstoten LCC's

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de frictiekosten die ontstaan als gevolg van het afstoten van Lokale Culturele Centra (LCC's), waaronder de vervanging en renovatie van LLC 'Romeynshof te dekken, zoals personeelslasten en tijdelijke huisvesting.

Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen

Binnen het Programma Sport en Recreatie wordt de nieuwe bestemmingsreserve (top)sport evenementen gemaakt. Het doel van deze bestemmingsreserve is om door te sparen, topsportevenementen met grote internationale allure naar Rotterdam te kunnen halen. Bij de Voorjaarsnota 2025 is € 1,0 mln toegevoegd aan deze reserve. In de Tweede herziening vindt een toevoeging plaats vanuit de Bestemmingsreserve Evenementenfonds van € 825.000.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 148

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen](#)
- [Uitvoeringsprogramma speeltuinverenigingen](#)
- [Uitvoeringsagenda Natuur- en Milieueducatie 2024-2026](#)
- [Sportnota 2021+ Rotterdam, wereldse sportstad](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Sport 2020-2030](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Urban Sports agenda 2024-2027](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Sportbedrijf Rotterdam BV;
- Stichting Natuurstad Rotterdam.

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 149

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Een lang en gezond leven is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Samen met partners in de stad werken we aan sporten en bewegen voor jong en oud en een gezonder en vitaler Rotterdam.'

Begroting 2026

Stedelijke ontwikkeling

Paginanummer in website: 150

Stedelijke ontwikkeling

Wie in Rotterdam woont, of de stad regelmatig bezoekt, ziet het gebeuren: Rotterdam verandert snel. Het aantal Rotterdammers stijgt en de stad groeit. Belangrijk is dat iedereen hier fijn kan leven, wonen, werken, leren, bewegen en recreëren. Het programma Stedelijke Ontwikkeling wil dit alles in goede banen leiden.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 151

Voortgang Tweede herziening 2025

Openbaar groen

Collegetarget meer groen: In deze collegeperiode komt er 20 hectare groen bij, of de planvorming hiervoor wordt afgerond zodat de uitvoering ervan uiterlijk in 2026 start.

Realisatie 2024: **17,4 hectare** , waarvan **6,3 hectare als groene daken**

Mijlpaal 2025: **15 hectare**

Realisatie t/m april 2025: **De realisatie tot en met 2025 is begin 2026 beschikbaar.**

De realisatie wordt berekend per inrichtingsplan en aan de hand van luchtfoto's. De gemeente laat de luchtfoto's op een heldere dag in het voorjaar maken. Op basis van de foto's wordt het areaal groene daken berekend. Tot en met 2024 voegde de gemeente 17,4 hectare vergroening toe. Er zijn nog geen recentere cijfers bekend. Verwacht wordt dat 20 hectare haalbaar is.

Groenagenda en klimaatadaptief team RO2

De Groenagenda 2023-2026 helpt het collegetarget te realiseren. Op 20 juni 2023 stuurde het college het actieplan Rotterdam gaat voor groen 2023-2026 naar de gemeenteraad. Dit actieplan bundelt de inzet op vergroening, klimaatadaptatie – de aanpassing aan klimaatverandering (programma Rotterdams Weerwoord) – en biodiversiteit.

Onderdeel van de Groenagenda is het realiseren van 50 klimaatadaptieve projecten, 15 pleinen en 40 hectare bijenlandschap. Inmiddels zijn 14 klimaatadaptieve projecten gereed, zijn 7 pleinen opgeleverd, waaronder Zwartewaalplein, de Gedempte Zalmhaven en de Rosestraat en is 35 hectare bijenlandschap gerealiseerd.

Verschillende projecten zijn in voorbereiding of uitvoering, zoals: Parkstad blok 1 (Tweebosbuurt), Tarwekracht (onder andere Mijnsherenlaan, gekoppeld aan de pleinen, in Tarwewijk), Oud Mathenesse Schepenbuurt, Bleijswijkplein en Müllerpierplein.

Gezien de projectenvoorraad en aanvragen wordt verwacht dat de doelstellingen worden behaald. Dit wordt verantwoord in de jaarrapportage van de Groenagenda.

Mobiliteit

Zelfrijdende bus

Op 11 juli 2025 vond de opening plaats van de Shuttle Rotterdam The Hague Airport (RTHA). De eerste zelfrijdende bus op de openbare weg in Nederland. Samen met MRDH, RET, HTM en RTHA zet Rotterdam een stap richting de mobiliteit van de toekomst met een autonome busverbinding tussen RTHA en metrohalte Meijersplein. Vanaf 1 september wordt deze bus als lijn 533 opgenomen in de dienstregeling van de RET.

Verkeerscirculatieplan Rotterdam

Op 20 mei 2025 is het Verkeerscirculatieplan (VCP) Rotterdam vastgesteld door het college van B&W. Met een pakket van 25 circulatiemaatregelen wordt efficiënt gebruik gemaakt van het bestaande wegennet in de binnenstad en omliggende wijken. Doorgaand verkeer dat nu dwars door de stad reist wordt met deze maatregelen gestimuleerd om te kiezen voor de hoofd- en randwegen. Hiermee wordt ruimte gecreëerd voor verkeer dat een bestemming heeft in de stad.

Aanpak 30 km/u

Vanaf juni 2025 is gestart met het verkeersveiliger maken van 115 straten, door de snelheid te verlagen van 50 km/u naar 30 km/u. De werkzaamheden aan de straten worden in fases of per wijk uitgevoerd. Er is gestart met straten in de wijken Hillegersberg-Schiebroek, Rozenburg, Overschie en het Noordereiland. Na uitvoering van de werkzaamheden volgen wijkgerichte campagnes en acties.

Voorbeelden

Op verschillende locaties in de stad wordt gewerkt aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en de fietsinfrastructuur. Enkele voorbeelden:

Vasteland-Erasmusbrug (Centrum)

In augustus 2025 is gestart met de 1e fase van werkzaamheden aan de kruising Vasteland-Erasmusbrug. Deze plek is al tijdelijk voorzien van betonblokken. In het coalitieakkoord Eén Stad is afgesproken deze tijdelijke situatie om te vormen naar een permanente situatie.

Aveling (Hoogvliet)

In maart 2025 is gestart met groot onderhoud aan de Aveling in Hoogvliet. Tegelijkertijd worden vijf rotondes vergroot en verkeersveiliger gemaakt. Twee van de rotondes zijn onderdeel van de college target verkeersveiligheid: Aveling-Lengweg en Aveling-Groene Kruisweg.

Hoogvlietsekerkweg (Hoogvliet)

Samen met de gemeente Albrandswaard is de Hoogvlietsekerkweg in Hoogvliet verbeterd door het aanbrengen van fietssuggestiestroken. Hiermee is een comfortabele, vlotte en veilige fietsverbinding gerealiseerd tussen de gemeenten Albrandswaard en Rotterdam.

College target Verkeersveiligheid: We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op 30 meest van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.

Realisatie 2024: 4

Mijlpaal 2025: 10

Realisatie t/m augustus 2025: 2

In 2025 is tot nu toe 1 locatie gereedgekomen: de Straatweg. Op dit moment zijn er van de 30 locaties 7 gerealiseerd. Naar verwachting komen er over heel het jaar 12 locaties gereed. Vanwege de benodigde planvoorbereidingstijd ligt het zwaartepunt van de uitvoering van de target in de jaren 2025 en 2026. Dit betekent dat de target niet op tijd (eind 2025) wordt behaald met alleen de locaties die voldoen aan de definitie van de college target.

Woningbouwproductie

College target woningbouwproductie: Het college start in de komende drie en een half jaar met de bouw van 12.500 tot 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.

Mijlpaal cumulatief tot en met 2025: 12.500-14.500

Realisatie cumulatief 1 juli 2022 t/m 2024: 8.392 woningen

Realisatie cumulatief 1 jul 2022 t/m juli 2025: 9.129, inclusief 231 flexwoningen

Van de 8.898 permanente woningen is 27,6% in het sociale segment, 31,2% in het middensegment, 24,2% in het hogere segment en 12,6% in het topsegment. Van 4,4% van de gerealiseerde woningen is de prijs categorie onbekend.

Met de geplande start bouw voor onder andere bouwplan de Sax ligt het college op schema om het college target te halen. De projecten die mogelijk voor eind 2025 kunnen starten met de bouw (de planvoorraad) tellen samen nog eens 5.200 woningen. Voor 99% is een vergunning aangevraagd en voor 85% is deze inmiddels verleend. Het aantal woningen waarvan de bouw kan starten hangt af van diverse externe factoren. Zoals de doorlooptijd van bezwaar en beroep, de investeringsbereidheid van (buitenlandse) partijen, het tijdig omleggen van nutsvoorzieningen en de beschikbaarheid van voldoende aannemers voor de bouw van woningen.

De bouw van het aantal studentenkamers ligt op schema. In 2025 staat de startbouw gepland van de projecten Hoofdweg 250 en Toepad. Samen bieden deze projecten 690 studentenwoningen. Vanaf 2026 biedt de huidige (zachte) planvoorraad nog eens 2.000 studentenwoningen. Deze staan onder andere in de Hoge Wiek, Zuid (ABN Amro locatie, Veemtoren) en op de campus van de Erasmus Universiteit (Abraham van Rijckevorselweg).

Wonen en bouwen

Rotterdam werkt mee aan de Rijksprogramma's voor een goede ruimtelijke ordening. Een onderdeel van de Rijksprogramma's is de uitwerking van het NOVEX-gebied Zuidelijke Randstad.

Hierin maken het Rijk en de regio afspraken over de belangrijkste regionale ruimtelijke opgaven. Deze uitwerking heeft een directe relatie met de toegekende Rijksmiddelen voor de MIRT-verkenning Oude Lijn en de nieuwe Stadsbrug. (MIRT: (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport)

De afspraken in de NOVEX Zuidelijke Randstad beïnvloeden het nationale ruimtelijk beleid dat wordt vastgelegd in de Nota Ruimte. De directe relatie met de toegekende Rijksmiddelen voor de MIRT-verkenning Oude Lijn en de nieuwe Stadsbrug geldt alleen voor de NOVEX Zuidelijke Randstad.

Omgevingswet

De gemeente werkt aan de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie. Het college heeft deze begin juli als concept vastgesteld. Na bespreking met de gemeenteraad volgt definitieve vaststelling eind 2025.

- Voor het NOVEX-gebied Rotterdamse haven hebben het Rijk, de provincie, het Havenbedrijf Rotterdam en de gemeente Rotterdam eind maart 2025 een eerste versie van een Uitvoeringsagenda opgesteld. Hierin staat een aantal sleutelafspraken. Deze richten zich op 3 doelen:

1. Transitie haven
2. Sterke metropoolregio
3. Balans leefomgeving.

Een van de sleutelafspraken is de start van een verkenning over ruimtegebrek in de haven. Dit omvat onder andere onderzoek naar het nut en de noodzaak van een zeewaartse uitbreiding. Ook wordt er een impuls gegeven aan de leefomgeving. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de spelregels van het MIRT.

Bij positieve besluitvorming hierover in het bestuurlijk overleg MIRT (BO MIRT) van november 2025 start deze verkenning. De verkenning leidt tot investeringsbesluiten van het Rijk die tot doel hebben het ruimtegebrek op te lossen.

- Afronding ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad voor de nieuwe Nota Ruimte.
- Vaststelling Koers op Zuid als gebiedsuitwerking van de Omgevingsvisie.

Verbetering van de (milieu)kwaliteit van de leefomgeving

Vanwege het belang van een gezonde leefomgeving zet de gemeente onverminderd in op de thema's luchtkwaliteit, geluid, bodem en omgevingsveiligheid. Ook bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen spelen deze milieuthema's een belangrijke rol.

De eerste stappen zijn gezet met het maken van het beleid en de aanpak van luchtkwaliteit voor de komende jaren. Rotterdam voldoet aan de huidige wettelijke normen, maar er zijn nieuwe Europese normen vastgesteld. Het Rijk moet de aangescherpte Europese normen uiterlijk oktober 2026 omzetten in wetgeving. Gemeenten moeten in 2030 aan die nieuwe normen voldoen.

In maart 2025 heeft het college het ontwerp van het Actieplan Geluid 2025-2029 vastgesteld. Het actieplan is een Europese verplichting en een verplicht programma onder de Omgevingswet. Na verwerking van de zienswijzen die voorjaar 2025 zijn ingediend, biedt de gemeente het actieplan in de tweede helft van 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Stedelijke ontwikkeling	€ 3.752
Kasschuif Opbrengsten erfpacht project	- € 6.984
Incidenteel hogere baten parkeren	€ 5.000
Positief resultaat grondexploitaties	€ 15.000
Rente effect grondexploitaties	- € 2.700
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	- € 8.100
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 1.536

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 152

Bestuurlijke hoofdlijnen

Groenagenda

De Groenagenda is de aanpak om deze collegeperiode 20 hectare meer groen in de stad te realiseren. De gemeente werkt aan het realiseren van extra groen en doet aanpassingen aan de stad gezien de klimaatverandering (programma Rotterdams Weerwoord). Ook wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van biodiversiteit en het maken van robuuste en levendige groen-blauwe structuren en verbindingen met inbegrip van de rivieroever.

Van het actieplan [Rotterdam gaat voor Groen: de groenagenda 2023-2026](#) is de [Voortgangsrapportage 2024](#) begin 2025 ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.

Mede via deelname aan het recreatieschap Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren werkt de gemeente aan de realisatie van het Ontwikkelplan Landschapspark de Rotte. Dit landschapspark omvat de hele Rotte, van oorsprong tot dam. Onderdelen van het landschapspark zijn de recreatiegebieden van het recreatieschap Rottemeren.

De aanpak van de Rotterdamse Rotte omvat het Rotterdamse deel van het landschapspark. Dit deel van het park vormt een belangrijke groenblauwe verbinding tussen de stad en het omliggende landschap. Het programma draagt bij aan sterkere groene routes langs en naar de Rotte, een grotere levendigheid en meer waterrecreatie op en langs de rivier. Tezamen werken Rotterdam en het recreatieschap Rottemeren aan de ontwikkeling van Landschapspark De Rotte als aantrekkelijk gebied voor de bewoners van de regio, de Rotterdammers en bezoekers.

Stadsprojecten

De komende jaren begint de uitvoering van de eerste stadsprojecten. Het doel is de stad mooier, beter en groener te maken. Ook komt er meer ruimte voor cultuur en buitenspelen. Verder zijn de projecten een vliegwieltje voor woningbouw en een stimulans voor de lokale economie.

Bij de stadsprojecten en de uitvoering van de Visie op de Openbare Ruimte werkt de gemeente in samenhang met andere grote ontwikkelingen, zoals de Groei van de Stad, de energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en de groei naar een circulaire economie.

Milieu

De ambities op het gebied van woningbouw en transitie van de haven maken de milieuvraagstukken groter en complexer. De gemeente ontkomt er niet aan om bouwplannen te ontwikkelen voor locaties die nu nog milieubelast zijn, zoals bij snel-, spoor- en vaarwegen en bij haven- en industrieterreinen. Daarbij komt dat in de periode dat de haven in transitie is nieuwe en bestaande initiatieven tegelijkertijd fysieke ruimte en milieuruimte nodig hebben. Daarnaast ligt in de buurt van de haven het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied.

Het is duidelijk dat er grote opgaven liggen voor luchtkwaliteit, geluidhinder, bodemvervuiling en veiligheid, zoals het werken met -en het vervoer van- gevaarlijke stoffen. Om hier tijdig op in te kunnen spelen, worden milieuaspecten bij planontwikkelingen vroeg in beeld gebracht.

Omgevingsvisie

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De invoering van de Omgevingswet is een opgave voor de hele organisatie. De opgave richt zich op de vier maatschappelijke doelen van de wet.

Een belangrijke opgave is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Ook moet elke gemeente een omgevingsvisie opstellen voor het eigen grondgebied.

De Omgevingsvisie Rotterdam is in december 2021 vastgesteld als levend document. De Omgevingsvisie wordt zo nodig geactualiseerd en aangepast op basis van nieuwe inzichten, trends en ontwikkelingen en als de voortgang in de uitvoering daartoe aanleiding geeft.

In 2023 bereidde de gemeente een eerste herziening van de Omgevingsvisie voor. Daarin is de ontwikkeling van de Oostflank vastgelegd, inclusief het voorkeursalternatief van de MIRT-verkenning oeververbindingen regio Rotterdam voor een stadsbrug (MIRT: Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport).

De gemeenteraad heeft opdracht gegeven om op basis van de ruimtelijke stedelijke ambities uit de Omgevingsvisie Rotterdam én het coalitieakkoord programma's en projecten te ontwikkelen voor de huidige collegeperiode en verder. Het college heeft hiervoor onlangs de

Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie vastgesteld. Daarin staat de prioritering, fasering en samenhang beschreven voor de uitvoering van de ambities uit de Omgevingsvisie Rotterdam. Zo geeft de Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie langjarig richting aan het beschikbare geld, de gemeentelijke capaciteit en de inhoudelijke focus, om te komen tot 'Goede Groei'.

Voor het NOVEX-gebied Rotterdamse haven is als vervolg op het Ontwikkelperspectief van december 2023 afgesproken om de Omgevingsvisie Rotterdam te actualiseren, op basis van de Verkenning ruimtegebrek haven en impuls leefomgeving zoals opgenomen in de Uitvoeringsagenda.

Tot slot werkt de gemeente een kader uit voor monitoring en evaluatie van de Omgevingsvisie. Dit kader helpt om overzicht en regie te houden op de groei van de stad. De gemeenteraad stelt het kader vast.

Mobiliteit

De komende jaren is de inzet op mobiliteit en verkeer, en op vervoer gericht op enkele beslissende stappen die de stad veranderen. De gemeente maakt de drie stadsgebieden Noord (Oude Noorden, Agniesebuurt, Liskwartier), Centrum (Oude Westen) en West (Middelland en Nieuwe Westen) autolower. Dit moet de verkeersveiligheid en doorstroming verbeteren. Binnen de gehele Ring Rotterdam komt er betaald parkeren. Met de gemeentelijke partners kiest de gemeente een van de uitvoeringsvarianten van een nieuwe oeververbinding. Zo komt er meer ruimte in de stad en komen er mogelijkheden voor stedelijke groei en verdichting, zonder dat dit leidt tot meer verkeersopstoppen en de stad verliest aan aantrekkelijkheid.

Wonen

De gemeenteraad heeft de Woonvisie op 14 maart 2024 vastgesteld. De basis hiervoor was het Woonakkoord dat de gemeenteraad begin 2023 heeft gesloten. De Woonvisie is uitgewerkt in een koers tot en met 2040 en in een uitvoeringsprogramma dat de nadruk legt op de uitvoering in de komende vijf jaar.

We spelen in de Woonvisie in op de actuele opgaven. De ambitie wordt daarom als volgt geformuleerd:

- Rotterdam is een betaalbare stad voor iedereen;
- Rotterdam is een diverse en inclusieve stad;
- Rotterdam als innovatieve woonstad, met lef.

De ambities zijn onderverdeeld in 4 pijlers:

1. Pijler 1: Meer en betaalbare woningen;
2. Pijler 2: Toekomstbestendige woningen en vitale wijken;
3. Pijler 3: Huisvesting van aandachtsgroepen;
4. Pijler 4: Betere positie op de woningmarkt.

De doelstelling is te beginnen met de bouw van 12.500 – 14.500 woningen in de periode juli 2022 tot en met december 2025. De nadruk ligt op woningen voor studenten, sociale stijgers, mensen met een middeninkomen en ouderen. Hiervoor is in 2023 in [Doorbouwmaatregelen 2023 – 2026](#) een set maatregelen vastgesteld. Daarnaast is in mei 2025 de [Rotterdamse Aanpak Uitvoering Woningbouw \(RAUW\)](#) vastgesteld, met als doel sneller betaalbare woningen te bouwen, zonder in te leveren op kwaliteit of duurzaamheid.

Het is steeds belangrijker dat huur- en koopwoningen betaalbaar zijn. Er komen dan ook meer betaalbare nieuwbouwwoningen met de verdeling: 20% sociaal, 35% middensegment, 30% hoger segment en 15% topsegment. Stapsgewijs past de gemeente deze verdeling aan naar 25% sociaal, 40% middensegment, 20% hoger segment en 15% topsegment vanaf 2026. Daardoor groeit het aandeel betaalbare woningen naar 65% (nu 50%).

De gemeente onderzoekt of en hoe vanaf 2026 de Regeling Realisatiestimulans is in te zetten om het aandeel betaalbare woningen in de planvoorraad en lopende projecten te vergroten. Het Rijk keert de Regeling Realisatiestimulans uit aan de gemeente.

NOVEX-gebied Rotterdams havengebied

Gemeente Rotterdam is samen met vier ministeries, de provincie Zuid-Holland en het Havenbedrijf Rotterdam initiatiefnemer voor het werken aan een toekomstbestendig Rotterdamse haven. Daarmee wordt ingespeeld op de opgaven en kansen die de energie- en grondstoffentransitie biedt voor de Rotterdamse haven. Dit gebeurt in samenhang met de maatschappelijke opgaven in de omgeving van de haven.

Middels een programmatische aanpak heeft dit een vervolg gekregen in een [Uitvoeringsagenda](#), die inmiddels naar de gemeenteraad en de Tweede Kamer is gestuurd. In de Uitvoeringsagenda hebben Rijk en regio afgesproken een verkenning Ruimtegebrek & Impuls Leefomgeving te starten conform de MIRT-systematiek. De startbeslissing voor deze verkenning is voorbereid en staat in het najaar 2025 op de agenda van het bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT). Als het BO MIRT hiermee instemt dan kan de verkenning starten.

Begroting 2026

Doel: Integraal ontwikkelen van de stad

Paginanummer in website: 153

Doel: Integraal ontwikkelen van de stad

Wat willen we bereiken?

Werken met de Omgevingswet en uitvoering geven aan de doelen van de Omgevingsvisie

- In de Omgevingsvisie Rotterdam staan opgaven voor de stad beschreven. De koers en hoofdkeuzes geven richting aan hoe de gemeente op deze opgaven inspeelt. Uitwerking van deze doelen gebeurt in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad. Hierbij hoort ook het contact met de hogere overheden, met verbanden als de G4 en met de Verstedelijkingsalliantie.
- Vanuit Europa, Rijk en provincie komt er veel nieuwe regelgeving en omgevingsbeleid. In de twee uitwerkingen van de Nota Ruimte van het Rijk voor deze regio, de NOVEX-haven en NOVEX Zuidelijke Randstad, komen diverse Rijksprogramma's en Rijksbeleid samen. Beide uitwerkingen bundelen losse sectorale ambities tot een samenhangend, geïntegreerd geheel dat richting geeft aan verdere ontwikkelingen. Beide NOVEX-uitwerkingen hebben verder een directe relatie met toegekend geld van het Rijk voor de MIRT-verkenning Oude Lijn en de nieuwe Stadsbrug.

Een zo gunstig mogelijke balans vinden tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat

- De gemeente krijgt geld door bijvoorbeeld grond te verkopen, erfpacht om te zetten of een bestemmings- of omgevingsplan aan te passen. Dit geld kan de gemeente gebruiken voor nieuwe plannen. Soms neemt de gemeente met lagere opbrengsten genoegen, als dat een maatschappelijk doel dient, zoals het bouwen van meer betaalbare woningen.

Vorbereiding en uitvoering geven aan gebiedsontwikkelingen

- Plannen maken voor elk gebied en wijk en waar nodig nieuwe ontwikkelingen in gang zetten en voorbereiden. Dit gebeurt samen met bedrijven en andere organisaties volgens de stappen in het Besluitvormingsmodel Ruimtelijke Ontwikkeling. In de wijken komen de opgaven rond wonen, werken en verblijven samen. De uitvoering gebeurt in samenspraak met de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Omgevingswet

- Werken vanuit de Omgevingswet met de vastgestelde Omgevingsvisie Rotterdam en het maken van een Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie, gekoppeld aan meerjarige investeringen. Medefinanciering zoeken bij andere partners en overheden.
- De Omgevingsvisie Rotterdam actualiseren of herzien. Dat is voor de eerste keer gebeurd in 2023. Daarbij trekt de gemeente waar nodig samen op met anderen.
- De gemeente werkt een kader uit voor monitoring en evaluatie van de Omgevingsvisie Rotterdam. Dit kader helpt om overzicht en regie te houden op de groei van de stad. De gemeenteraad stelt het kader vast.

Balans maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat

- Starten van ruimtelijke ontwikkelingen zoals Merwehaven en Parkhaven en daarop sturen door gemeentelijk grondbeleid. Afhankelijk van de situatie is dit verwerving, Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg), onteigening, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden. Passief sturen door contractbeheer en de markt uitdagen om nieuwe ontwikkelingen te realiseren en te financieren die passen bij de gemeentelijke prioriteiten.
- Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties (onder andere Merwehaven en Parkhaven). De sturing geschiedt via de eigen grondexploitaties op Goede Groei. Veel ontwikkelingen vinden plaats op grond die niet in eigendom is van de gemeente, zoals in Brainpark en Stadsdriehoek. Daarom stroomlijnt de gemeente deze initiatieven. Samen vormen de gemeentelijke en particuliere ontwikkelingen de verstedelijkingsopgave.
- De gemeenteraad krijgt hierover verschillende rapportages, zoals de [Monitor Grondexploitaties](#).

Vorbereiding en uitvoering geven aan gebiedsontwikkelingen

- Met project- en gebiedsontwikkelingen wil de gemeente de gemeentelijke doelen in het ruimtelijke domein realiseren. Het in juni 2024 vastgestelde ruimtelijk besluitvormingsmodel zorgt voor een goede afweging van diverse mogelijkheden voor een goede groei van Rotterdam. Die afwegingen maakt de gemeente met Rotterdammers, Rotterdamse bedrijven en andere stakeholders.
- De Uitvoeringsstrategie van de Omgevingsvisie zorgt dat de gemeente gestructureerd werkt aan goede groei. En geeft richting aan op de middellange termijn in de strategische gebiedsontwikkelingen en wijkontwikkelingen die hieraan bijdragen. Ook biedt het een basis voor een meerjaren-investeringsagenda om deze gebiedsontwikkelingen uit te voeren.

- In samenhang met de woningbouw werken aan voldoende werklocaties (programma Economische Ontwikkeling) en groen- en maatschappelijke voorzieningen (programma Maatschappelijke Ontwikkeling) om ‘goede groei’ mogelijk te maken, bijvoorbeeld door een groennorm op te nemen bij de eisen voor nieuwbouw.
- De gemeente werkt aan grote en kleine project- en gebiedsontwikkelingen. Grote projecten zijn de Kop van Zuid, Katendrecht, Rotterdam Central District XL, de Kleine Kernen, Nieuw Kralingen, ZoHo (Zomerhofkwartier), Schiehaven Noord, Spaanse Polder, Motorstraatgebied, Rijnhaven, Merwe-Vierhavens (M4H) en Van Nelle Knoop. Aan de Oostflank gaat het om Alexanderknoop en Brainpark en verder om Feyenoord City en Hart van Zuid. Daarnaast lopen marktinitiatieven als de Kaai en Rise en veel kleine projecten om bestaande buurten en wijken te versterken. Tot slot werkt de gemeente aan de stadsprojecten.
- Voor de realisatie van veel gemeentelijke doelstellingen is ruimte nodig. De ruimte in de stad wordt schaarser en dat geldt ook voor het beschikbare geld en de beschikbare capaciteit. Nutsvoorzieningen, zoals stroomleverantie, staan onder druk door netcongestie. Tegelijk wordt Rotterdam aantrekkelijker voor investeerders. Er is een stroom aan nieuwe initiatieven uit het bedrijfsleven en voor nieuwe woningen. Goede groei van Rotterdam vraagt dus om het maken van keuzes. Daarvoor is een stevige ruimtelijke regierol voor de gemeente Rotterdam noodzakelijk.
- Samenwerking is essentieel in het realiseren van goede groei. De gemeente werkt samen met Rotterdammers, bedrijven en andere betrokkenen. Met ondernemers aan de Piekstraat is bijvoorbeeld een ontwikkelvisie opgesteld. Met bewoners en de Cruise Terminal is gewerkt aan walstroom voor cruiseschepen en aan een vlotte afhandeling van toeristen. Bij het bouwakkoord 2024 waren veel belanghebbenden betrokken, met de wooncorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt en in 2024 is het plan van aanpak voor duurzaam doorbouwen uitgewerkt met wooncorporaties, adviseurs en verschillende bedrijven.
- Ontwikkeling van een campus voor de Technische Universiteit Delft (Campus Rotterdam). De TU Delft heeft aangekondigd nieuwe transitie-opleidingen en onderzoeksprogramma's te willen ontwikkelen in Rotterdam. In 2024 is hiervoor een intentieovereenkomst met de gemeente getekend. De ontwikkeling vindt geleidelijk, in fasen plaats, omdat deze afhankelijk is van de beschikbaarheid van financiering door het Rijk. In de eerste fase betreft de TU Delft bestaand vastgoed, goed bereikbaar en in de nabijheid van partners. De TU werkt inmiddels samen met het ErasmusMC om daar te kunnen starten met een nieuwe opleiding Health & Tech. Daarnaast worden in 2025 en 2026 ook stappen gezet voor de vestiging van een programmabureau en ‘placemaking’ op Zuid. De gemeente ondersteunt hierbij en maakt middelen vrij om de eerste stappen te kunnen zetten.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie cumulatief t/m 2023	Realisatie cumulatief t/m 2024	Begroting cumulatief t/m 2025	Realisatie cumulatief t/m juni 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget woningbouwproductie: Het college start in de komende drie en een half jaar met de bouw van 12.500 – 14.500 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.	1.506 (17% sociaal - 35% midden)	4.640 (24% sociaal - 28% midden)	8.392 (28% sociaal - 30% midden)	12.500- 14.500 (20% sociaal - 35% midden)	9.129 (27% sociaal - 31% midden)	Circa 3.500 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	Circa 3.500 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	Circa 3.500 per jaar (25% sociaal – 40% midden)	
400 studentenkamers	0	394	1.007	1.600	1.007				

Toelichting indicatoren

Nieuwe woningen

Tussen juli 2022 en juli 2025 is gestart met de bouw van 9.129 woningen. Dit aantal is als volgt opgebouwd:

- Sociaal segment: 27,6% (2.456 woningen)
- Middensegment: 31,2% (2.776 woningen)
- Hoger segment: 24,2% (2.153 woningen)
- Topsegment: 12,6% (1.121 woningen)
- Onbekend segment: 4,4% (392 woningen)
- Flexwonen: 231 woningen

Hoewel de bouw in Rotterdam in 2024 is aangetrokken, is de tegenwind nog niet op alle punten voorbij. De gemeente ziet uitdagingen in de realisatie van de toekomstige bouwopgave door een verlaagde investeringsbereidheid van (buitenlandse) beleggers, de lange procedures bij bezwaar en beroep en de investeringsruimte bij corporaties die onder druk staat. Tel daarbij op de blijvend stijgende bouwkosten (mede als gevolg van stapeling van regelgeving), het schaarse arbeidspotentieel voor een goede begeleiding van de plannen en de in Rotterdam optredende netcongestie waardoor nieuwe stroomaansluitingen niet altijd meer kunnen worden gegeven. Met de val van het kabinet is de continuïteit van het Rijksbeleid onzeker geworden.

Via de Rotterdamse aanpak uitvoering Woningbouw zet de gemeente fors in op het versoepelen van de procedures, het nauwer samenwerken met corporaties en marktpartijen en het verlagen van de regeldruk. De Regeling Realisatiestimulans van het Rijk die loopt van 2026 tot en met 2029, helpt financieel deze uitdagingen om te zetten in concrete resultaten. Daarnaast onderzoekt de gemeente of langere voortzetting en een nieuwe voeding van het Doorbouwfonds noodzakelijk zijn.

Studentenkamers

Tot eind 2024 is gestart met de bouw van 1.007 studentenwoningen. In 2025 staat de startbouw gepland van de projecten Hoofdweg 250 en Toepad, gezamenlijk ruim 680 studentenwoningen. Voor de periode vanaf 2026 biedt de huidige (zachte) planvoorraad nog eens circa 2.000 studentenwoningen, onder andere in Zuid (ABN Amro locatie, Veemtoren), De Hoge Wiek, waar dit jaar de sloop al is gestart en op de campus van de Erasmus Universiteit (Abraham v. Rijkevorselweg).

Begroting 2026

Doel: Fijn leven en verblijven in de delta

Paginanummer in website: 154

Doel: Fijn leven en verblijven in de delta

Wat willen we bereiken?

Het realiseren van groene en blauwe verbindingen en het verlevendigen van de rivieroevers

- In een steeds drukker stad is een prettige buitenruimte belangrijk. Daarom richten we ons op betere routes langs de rivieren, verlevendiging van de oevers door er functies aan toe te voegen, verbetering en vergroening van verbindingen tussen wijken en door wijken heen, zodat er aantrekkelijke routes ontstaan voor beweging, ontmoeting en recreatie. Deze collegeperiode ligt de focus vooral op de volgende groenblauwe verbindingen: Heemraadssingel – Van Aerssenlaan, Rotterdamse Rotte, Steilrand en Rondje bruggen Nieuwe Maas. Daarnaast wordt gewerkt aan een toekomstperspectief als visie op het duurzaam en robuust vergroenen van de stad in de toekomst. Dit perspectief zal mede een antwoord geven of- en zo ja welke kwantitatieve sturing kansrijk is voor Rotterdam.

Ruim baan voor fietsers en voetgangers

- In de hele stad, in het bijzonder in de binnenstad en bij ov-knooppunten, komt er meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het ov. Dit zorgt voor een veiliger gevoel en ruimte voor ondernemers in de buitenruimte, zoals voor horeca. Daarnaast zorgt dit voor mogelijkheden de stad te verdichten, terwijl de gezondheid verbetert en de wijken prettig leefbaar blijven. Waar nodig en mogelijk hanteren we een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur als norm. De ruimte die vrijkomt bij de mobiliteitstransitie kunnen we gebruiken voor kwaliteitsverbetering en vergroening. Dit draagt bij aan biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Het groener en meer klimaatadaptief maken van parken, straten, plein en boulevards

- Om fijn te kunnen leven in Rotterdam, maakt de gemeente de stad meer biodivers en groener. De ambities van programma Biodiversiteit en het Weerwoord zijn mede richtinggevend voor de invulling van projecten in de Groenagenda. In 'stenige' stadswijken verbetert en vergroent de gemeente de openbare ruimte. Verder zorgt zij voor betere pleinen met meer groen en groei ruimte voor bomen, betere wateropvang en nieuwe groene locaties in de wijken. Dit zorgt voor koelere buitenruimte in de zomer, een gezondere leefomgeving en minder kans op wateroverlast bij hevige regenbuien. Tegelijkertijd biedt het meer leefruimte en verbindingen voor plant en dier.

Verbetering van de milieukwaliteit van de leefomgeving

- De overheid heeft de plicht om de milieukwaliteit op orde te brengen of te houden. Rotterdam doet dit door geluidsoverlast, luchtvervuiling en bodemverontreiniging terug te dringen en de kans te beperken op en het effect van milieu-incidenten bij het werken met en vervoeren van gevaarlijke stoffen. Dit is essentieel voor een gezonde fysieke leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het realiseren van groene en blauwe verbindingen en het verlevendigen van de rivieroever

- Nieuwe Maas versterken als centraal park met focus op het gebied tussen de stadsbruggen (Rondje Bruggen). De mogelijkheden voor meer levendige functies, zoals horeca en recreatief gebruik van plekken langs de rivier worden verkend. Hiertoe is medio 2024 de Wateratlas Nieuwe Maas opgeleverd.
- Het Rotterdamse deel van Landschapspark De Rotte versterken, van de dam tot de Zevenhuizerplas. De gemeente richt zich daarbij vooral op levendigheid en waterrecreatie op en langs de Rotte. Zo wordt de Poort van Noord verkend als ontwerp-opgave. Samen met het recreatieschap Rottemeren draagt de gemeente bij aan de ontwikkeling van het Landschapspark ten noorden van Rotterdam.
- Groene verbindingen versterken, bijvoorbeeld langs singels en dijken. De groenblauwe verbindingen als de Rotterdamse Rotte en Heemraadssingel-Van Aerssenlaan worden verbeterd. Dat is goed voor recreatie, biodiversiteit en biedt bescherming tegen wateroverlast. Hierover staat meer informatie in het begrotingsprogramma Beheer van de stad.
- De drie stadsprojecten Nelson Mandelapark, Rijnhavenpark en getijdenpark Feijenoord verder ontwikkelen. Deze projecten dragen bij aan levendige rivieroevers.

Ruim baan voor fietsers en voetgangers

- Stimulering van actieve mobiliteit voor alle doelgroepen door het aanleggen van fiets- en wandelpaden. Extra aandacht is er voor scholen en ov-knooppunten.
- Verkeerscirculatieplan voor de hele stad en uitvoeringsstrategie voor een autoluwere binnenstad en het Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden.
- Jaarlijks de aanpak van de tien meest verkeersonveilige plekken. Opsporing van asociaal rijgedrag en aanpakken van de daders.

- Invoeren van 30 km per uur als maximumsnelheid in 115 straten in Rotterdam.

Het groener en meer klimaatadaptief maken van parken, straten, plein en boulevards

- Vergroenen door 20 hectare extra groen aan te leggen. Waar mogelijk worden de werkzaamheden hiervoor gekoppeld aan rioolvervanging en andere opgaven in de ondergrond en de herinrichting van de openbare ruimte (begrotingsprogramma Beheer van de stad).
- Meer en meer divers groen aanleggen om de groenstructuur van Rotterdam te versterken. Uitgangspunten: aanpassing aan klimaatverandering en meer biodiversiteit. Zo wordt bijdragen aan verkoeling en wordt overlast bij neerslag en droogte tegengegaan.
- Uitvoeren 50 klimaatadaptieve, groene projecten en 15 groenblauwe pleinen.
- Groenblauwe schoolpleinen realiseren.
- Stadsprojecten voorbereiden en realiseren: Hofplein en Alexanderplein zijn inmiddels in uitvoering.
- Het ontwikkelkader Oostflank verder uitbouwen. Dit ontwikkelkader zet in op het versterken van het groene raamwerk, waarbij kwaliteit en verbindingen in de stad en met het ommeland verbeteren. Concreet op te lossen grote schakels: Rivieroeverpark, Bos-as Prinsenlaan.

Verbetering van de milieukwaliteit van de leefomgeving

- Per gebied bekijken wat nodig is om geluidsoverlast te verminderen en te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door betere isolatie, stil asfalt of een slimme inrichting van het gebied (waarbij bijvoorbeeld kantoren dienen als geluidsschild voor woningen). Deze maatregelen zijn in lijn met de in 2023 vastgestelde [Koersnota Geluid](#) en zijn geconcretiseerd in het [Actieplan Geluid 2025-2029](#), dat in de tweede helft van 2025 ter vaststelling wordt voorgelegd.
- Verbeteren van de luchtkwaliteit. Rotterdam voldoet aan de huidige wettelijke normen. Europa heeft in oktober 2024 de normen aangescherpt en het Rijk is verplicht dit uiterlijk oktober 2026 om te zetten in wetgeving. In 2030 moet de gemeente Rotterdam voldoen aan de nieuwe normen. De huidige maatregelen, gericht op het terugdringen van de uitstoot van het wegverkeer, de scheepvaart en de industrie, worden doorgezet. Samen met andere overheden wordt nagedacht over toekomstige maatregelen. Maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit hangen sterk samen met verduurzaming van mobiliteit, vergroening, klimaatbeleid en de energietransitie. Zie ook het begrotingsprogramma Energietransitie.
- Risico's beperken bij het vervoer van gevaarlijke stoffen en bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen. Er wordt bijvoorbeeld bij vergunningverlening, toezicht en handhaving geprioriteerd op basis van de risico's van de activiteiten. Daarbij wordt bijzondere aandacht besteed aan de veiligheid van nieuwe, zich snel ontwikkelende technologieën en ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie.
- De bodemkwaliteit in de stad verbeteren waar dat mogelijk is, gericht op het voorkomen van mogelijk contact met verontreinigde grond (met bijvoorbeeld lood of andere zorgwekkende stoffen). Ook wordt de verspreiding van verontreinigingen in het havengebied tegengegaan met een gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met o.a. de provincie en het Havenbedrijf Rotterdam.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget: In deze collegeperiode wordt 20 ha groen erbij gerealiseerd of wordt de planvorming afgerond en start de uitvoering ervan uiterlijk in 2026	Realisatie is meegenomen in resultaat 2023. Vanaf 1 juli zijn cijfers meegenomen, tot 1 juli is meegeteld bij vorige collegetarget	8,1 ha	17,4 ha	15 ha	n.n.b	20 ha			
Collegetarget: We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op dertig van de meest verkeersonveilige locaties in de stad.	10	2	4	10	2 (t/m augustus)	Eindwaarde: 30	10		

Toelichting indicatoren

Collegetarget Groen

De realisatie wordt berekend per inrichtingsplan en aan de hand van luchtfoto's. De gemeente laat de luchtfoto's op een heldere dag in het voorjaar maken. Op basis van de foto's wordt het areaal groene daken berekend. Tot en met 2024 voegde de gemeente 17,4 hectare vergroening toe. Er zijn nog geen recentere cijfers bekend

Op 20 juni 2023 heeft het college het actieplan [Rotterdam gaat voor groen: de groenagenda 2023-2026](#) naar de gemeenteraad gestuurd. De Groenagenda is opgezet om het collegetarget te realiseren en bundelt de inzet op vergroening, klimaatadaptatie – de aanpassing aan klimaatverandering (programma Rotterdams Weerwoord) - en biodiversiteit.

De Groenagenda bevat een groot aantal projecten. Verschillende projecten zijn in voorbereiding of uitvoering, zoals: Parkstad blok 1 (Tweebosbuurt), Tarwekracht (onder andere Mijnsherenlaan, gekoppeld aan de pleinen, in Tarwewijk), Oud Mathenesse Schepenbuurt, Bleijswijkplein en Müllerpierplein.

De verwachting is dat de 20 hectare haalbaar is.

Collegetarget verkeersveiligheid

In de zomer van 2023 is voor de aanpak van verkeersonveilige locaties overgestapt van de black spot-werkwijze naar de werkwijze volgens de definitie van de collegetarget. In totaal zijn er in 2023 twee locaties opgeleverd en in 2024 één locatie. In 2025 is tot nu toe 1 locatie gereedgekomen: de Straatweg. Op dit moment zijn er van de 30 locaties 7 gerealiseerd. Naar verwachting komen er over heel het jaar 12 locaties gereed. Vanwege de benodigde planvoorbereidingstijd ligt het zwaartepunt van de uitvoering van de target in de jaren 2025 en 2026. Dit betekent dat de target niet op tijd (eind 2025) wordt behaald met alleen de locaties die voldoen aan de definitie van de collegetarget.

NB de realisatie 2022 maakt nog geen deel uit van de collegetarget, maar is voor de volledigheid opgenomen.

Begroting 2026

Doel: Goede groei en verbinding

Paginanummer in website: 155

Doel: Goede groei en verbinding

Wat willen we bereiken?

De stad groeit binnenstedelijk en versterkt daarbij bestaande plekken

- Binnenstedelijke groei ontziet de buitengebieden en geeft meer draagvlak voor bestaande voorzieningen in de stad. Dit biedt tegelijk kansen voor betere verbindingen tussen bestaande wijken en de kleine kernen: 'één stad gevoel'. Een gevolg van binnenstedelijk bouwen is toenemende druk op voorzieningen in de stad en de buitengebieden. Daarom vinden er investeringen plaats in bestaande en nieuwe groengebieden in en om de stad en in voldoende maatschappelijke voorzieningen. Rotterdam bouwt bij voorkeur bij bestaande en nieuwe ov-haltes. Behoud en versterking van de karakteristieken van een plek of gebied vormen het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen.

Er is hoogwaardig ov op stedelijke en regionale schaal beschikbaar

- Opwaardering bestaande netwerk en aanleg van nieuwe verbindingen lost knelpunten op en geeft ruimte voor ontwikkelingen. Een modal shift naar ov en het creëren van snellere, directere verbindingen verbetert de stedelijke leefkwaliteit en vergroot de kansen op werk, onderwijs en sociale interactie. Met een nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde, inclusief hoogwaardig openbaar vervoer en een nieuw treinstation bij Stadionpark verbeteren de beschikbaarheid van het ov. Toegankelijkheid van het ov bevorderen we door ov gratis te maken voor specifieke doelgroepen.

Gebieden zijn goed bereikbaar en de doorstroming blijft op peil, met gebruikmaking van nieuwe mobiliteitstechnologie

- Evenwichtige programmering, verdeeld over de verschillende stedelijke centra, om goede groei van de stad mogelijk te maken. Voorkomen of terugdringen van verwachte verkeershinder door werkzaamheden door het optimaal benutten van beschikbare infrastructuur, mede door koppeling van netwerken en spreiding over verkeerssoorten (fiets, voetganger, auto, ov etc.), met slimme services en informatie. Daarbij is bereikbaarheid een regionale opgave. Daarom intensieve samenwerking met andere overheden in de regio en het bedrijfsleven.

Ruimte verdelen we verstandig, met oog voor minder winstgevende functies en door mobiliteit (inclusief parkeren) anders te organiseren

- De urgentie om de ruimte goed te verdelen is hoog. Dat komt doordat Rotterdam aan verschillende transitie tegelijk werkt, zoals de mobiliteitstransitie, de energietransitie en de klimaatopgaven. Deze komen allemaal samen in gebiedsontwikkelingen als M4H. De gemeente wil voorkomen dat sommige functies uit de stad verdwijnen. Denk aan werklocaties of maatschappelijke voorzieningen. Daarom zorgt zij voor efficiënt (dubbel)gebruik van de schaarse ruimte. Met zogenoemde 'mengmilieus' blijven de bestaande schaarse functies in de stad en worden parkeervoorzieningen dubbel gebruikt. Daarnaast zorgt de gemeente voor een gastvrij betaald parkeersysteem binnen de Ring Rotterdam en voor goede P+R-voorzieningen. Dit alles draagt bij aan een optimale verdeling van ruimte voor mobiliteit over alle Rotterdammers en bezoekers.

Betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen

- Nieuwe bouwprojecten in de wijken dragen bij aan wijken voor iedereen. Nieuwbouwwoningen in het sociale segment en het middensegment worden vooral voor studenten, jongeren, ouderen en sociale stijgers gebouwd.
- De gemeente zorgt voor voldoende woningen voor alle Rotterdammers, ongeacht hun financiële situatie. Het streven is wijken te creëren die deze diversiteit weerspiegelen, zodat iedereen er een thuis kan vinden en binnen dezelfde wijk kan doorstromen.
- De gemeente daagt zichzelf en de markt uit om met nieuwe woonconcepten te komen die inspelen op de veranderende bevolking met meer alleenstaanden en meer ouderen.
- Er wordt gekeken naar nieuwe instrumenten die het goed functioneren van de woningmarkt bevorderen, zoals het uitsluiten van discriminatie en het betalen van redelijke huurprijzen.
- Bij nieuwbouw is altijd aandacht voor duurzaamheid, voorzieningen in de buurt, een aantrekkelijke openbare ruimte, voldoende groen, mobiliteit/parkeren, werkgelegenheid en sociale cohesie. Hoogwaardige architectuur en stedenbouw dragen bij aan de kwaliteit van de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Binnenstedelijke groei

- Plannen ontwikkelen om een aantrekkelijke omgeving te zijn voor woningen, werklocaties, voorzieningen en groen. De gemeente plant de grootste groei in de Binnenstad op twee oevers, in de Oostflank, op Zuid en in M4H.
- Een toekomstige planvoorraad met woningen voor de langere termijn ontwikkelen. Daarvan maken ook de maatschappelijke, culturele, landschappelijke en economische functies deel uit. Onder andere met de voortgang in de Verkenning Van Nelle Knoop en de gedeeltelijke

herziening van de omgevingsvisie voor de Oostflank wil de gemeente een planvoorraad van nieuwe woningbouwprojecten garanderen voor de middellange termijn.

- Met partners verkent de gemeente wat er nodig is om de vitale systemen van de stad op peil te houden. Vitale systemen zijn onder meer het energienetwerk, watersysteem, mobiliteitssysteem, de riolering en het drinkwatersysteem. Deze systemen zijn onontbeerlijk voor het functioneren van de stad en om verder te kunnen groeien. Daarnaast kunnen aanpassingen van deze systemen nodig zijn om transities te kunnen realiseren.

Hoogwaardig openbaar vervoer

- Gratis openbaar vervoer voor ouderen en voor kinderen tot 12 jaar. Kleinere barrièrewerking van de rivier door deze te benutten voor personenvervoer over water. Onderzoek naar kansen van verbetering van ov naar Rozenburg en andere kleine kernen.
- Werken aan een nieuwe stadsbrug tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde inclusief hoogwaardig openbaar vervoer (tramkwaliteit) tussen Kralingse Zoom en Zuidplein en een nieuw treinstation bij Stadionpark. Het voorkeursalternatief wordt vastgelegd in een partiële herziening van de Rotterdamse Omgevingsvisie.
- Uitbreiding van capaciteit en frequentie van het bestaande Rotterdamse metronetwerk. Samen met RET en MRDH werken aan hogere kwaliteit van tramlijnen. Daarbij oog houden voor het herstel van de reizigersopbrengsten na de coronapandemie en de ontwikkeling van de personeelssituatie bij de RET.
- Opwaardering van de spoorlijn Leiden-Dordrecht, inclusief nieuwe treinstations bij Van Nelle en Stadionpark, met het Rijk en de regio.
- Inspanning om een snelle, hoogwaardige en vrij liggende busverbinding tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal door de Maastunnel te realiseren.
- Hoogwaardig openbaar vervoer (hov) draagt bij aan de bereikbaarheid van bestaande woon-, werk-, onderwijs- en voorzieningenlocaties en een flink aantal nieuwe gebiedsontwikkelingen, zoals Feyenoord City, EMC Campus, Cultuur&Campus, Kralingse Zoom en de Van Nelleknoop.

Goede bereikbaarheid en doorstroming

- Verkeerslichtinstallaties en verkeersmonitoring up-to-date houden. Gebruikmaken van smart-mobility-technologie. Innovatie, bijvoorbeeld door verkeerslichten intelligent te maken en ze te laten communiceren.
- Uitstekende benutting van beschikbare netwerken om de dagelijkse bereikbaarheid en doorstroming optimaal te houden. Bij incidenten wordt verkeer over alternatieve routes gestuurd en informatie aan de reiziger verstrekt via diverse kanalen. Afspraken binnen de provincie over beperking van verkeershinder. Bij werkzaamheden bevordering van de overstap op de fiets, het ov of deelmobiliteit.
- Bevordering van smart mobility, bijvoorbeeld onderling communicerende voertuigen en op termijn door zelfrijdende voertuigen. Samenwerking met bedrijven en netwerken draagt bij aan een internationaal imago van Rotterdam als innovatieve stad.
- Verkeersmodellering, inwinning van gegevens en databeheer als basis voor regeling van het verkeer en vorming van beleid.

Ruimte verstandig verdelen

- Gebruikmaking van referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen bij nieuwe ontwikkelingen. Dit zorgt voor een goede mix van functies en voorkomt dat functies uit de stad verdwijnen die minder winstgevend, maar wel hard nodig zijn.
- Verdeling van de ruimte voor mobiliteit met oog voor natuurvriendelijk bouwen op redelijke afstand van routes voor hoogwaardig openbaar vervoer en verstandige ordening van de ruimte in de ondergrond.
- Parkeerregelgeving en facilitering van parkeerproducten die doel- en klantgericht zijn o.a. met maatwerkproducten. Invoering van betaald parkeren binnen de Ring Rotterdam. Groter betaal- en gebruiksgemak van betaald parkeren door innovatie, zoals digitalisering. Bevordering van parkeren in garages en P+R's in plaats van op straat. Verwijzen van deelmobiliteit naar aangewezen plekken. Onderzoek naar plekken voor mobiliteitshubs, eventueel in combinatie met inpandig parkeren.
- Doorgaan met het faciliteren van fietsparkeren bij ov-haltes en publiekstrekkende bestemmingen. Deze voorzieningen komen op logische plekken en passen in de openbare ruimte.
- Ontwikkeling van Merwe-vierhavens (M4H) met meer ruimte voor groen door gebruik te maken van andere mobiliteitsvormen en het parkeren in collectieve bovengrondse mobiliteitshubs. Waardoor de bereikbaarheid is geborgd en de omliggende wijken minder worden belast.
- Per wijk nagaan welke behoeften en belemmeringen er zijn om zich te verplaatsen naar werk, onderwijs, zorg of sociale activiteiten. Op basis daarvan terugdringing vervoersarmoede en ervoor zorgen dat iedereen zich prettig en veilig kan verplaatsen.
- Zorgen voor balans tussen de verschillende vervoersstromen (ov, auto, fiets, voetganger) in de ontwikkelstrategie Oostflank.

Betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen.

- Elk jaar start de bouw van 3.500 tot 4.000 woningen. Het gaat om zowel nieuwbouw als om tijdelijke woningen. Gebouweigenaren worden uitgedaagd om in de bestaande voorraad meer woonruimte te maken door optoppen en woningdelen. Bij nieuwbouw wordt gestuurd op 55% in het segment 'betaalbaar (20% sociaal segment en 35% middensegment) en vanaf 2026 65% betaalbaar (25% sociaal en 40% middensegment).
- Voor studenten worden 400 woningen per jaar gebouwd. Voor ouderen is de ambitie in de periode 2022-2026 tien woon-zorgconcepten te starten in nieuwbouw.
- De gemeente neemt maatregelen voor meer woningen in het middensegment en stelt daarvoor geld beschikbaar, zoals het Doorbouwfonds.
- Er is aandacht voor de snelheid van bouwen van betaalbare woningen. In mei 2025 is de [Rotterdamse Aanpak Uitvoering Woningbouw \(RAUW\)](#) vastgesteld, die zorgt voor het vereenvoudigen en/of flexibiliteit brengen in regels en het versimpelen van bouwprocedures. Het doel

is om sneller betaalbare woningen te bouwen, zonder in te leveren op kwaliteit of duurzaamheid.

- Het Kwaliteitsbeleid Wonen is geactualiseerd. Dit plan richt zich op hoge kwaliteit van nieuwbouw. Het biedt tegelijkertijd meer flexibiliteit doordat in een aantal gebieden de regels voor minimale woonoppervlakte zijn verlaagd.
- De gemeente heeft gewerkt aan een nieuwe huisvestingsverordening die op 1 juli 2025 in werking is getreden. Op basis van nieuwe regels is de verordening uitgebreid met onder andere voorrang voor maatschappelijke beroepsgroepen en voor sociale stijgers bij sociale nieuwbouwkooptoningen.
- De nieuwe Verordening samenstelling woningvoorraad is vastgesteld. Hierin zijn de mogelijkheden voor woningsplitsen versoepeld. Dat kan leiden tot meer betaalbare woningen voor Rotterdammers.
- De gemeente past de Wet betaalbare huur toe. Sinds 1 januari 2025 kan de gemeente op basis van deze wet handhaven op te hoge huren in het sociale en middenhuursegment. De gemeente wil discriminatie op de woningmarkt voorkomen, onder andere door het gebruik van objectieve aanbodsysteem en keurmerken door verhuurders te stimuleren.
- Er wordt gezorgd voor een zo eerlijk mogelijke verdeling van de beschikbare sociale voorraad, met de verdeling 45% voor reguliere woningzoekenden, 25% voor kwetsbare Rotterdammers met urgentie en 30% voor andere aandachtsgroepen met urgentie.
- In het landelijke wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting staat dat een regionaal afgestemde woonzorgvisie onderdeel moet worden van het volkshuisvestingsprogramma. Vooruitlopend op deze wet stelt Rotterdam alvast een eigen visie op. Deze visie richt zich op twee belangrijke doelgroepen: ouderen en kwetsbare Rotterdammers. De Rotterdamse visie wordt later ingebracht bij het opstellen van de regionale woonzorgvisie.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen	63,8%	67,8%	68,7%						
Betalingsgraad bij betaald parkeren	90%	90%	91%	91%	91%	92%			
Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen	30%	32%	35%	36%	36%	38%			

Toelichting indicatoren

Relatieve aandeel actieve en duurzame verplaatsingen

Over deze indicator wordt alleen over het volledige jaar gerapporteerd omdat seizoensinvloeden anders een vertekend beeld zouden geven.

Het aandeel actieve en duurzame verplaatsingen van en naar de binnenstad is over het jaar 2024 verder doorgroeid naar 68,7%. Daarmee is de indicator in vergelijking 2023 met 0,91 %-punt gestegen en nu bijna 6,5 %-punt hoger dan het startpunt van de metingen in 2017. De groei in 2024 is vooral afkomstig de verdere verschoning van het wagenpark en het doorzetten van het herstel in het openbaar vervoer sinds het dal in de Covidjaren.

Betalingsgraad bij betaald parkeren

De realisatie in 2025 ligt met 91% tot nu toe op koers.

Bezettingsgraad gemeentelijke garages en P+R-voorzieningen

De realisatie in 2025 ligt met 36% tot nu toe op koers. De bezettingsgraad is daarmee licht gestegen ten opzichte van 2024 (toen 35%).

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 156

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Stedelijke Ontwikkeling draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 9. Industrie, innovatie
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen
- 15. Leven op het land.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 157

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringsen.

Diverse Gebiedsuitwerkingen in de Omgevingsvisie

Oostflank

De gemeente werkt de gebiedskeuzes uit, inclusief de inpassing van hoogwaardig openbaar vervoer, het station en de stadsbrug. Dit heeft geleid tot gedeeltelijke herziening van de omgevingsvisie voor de Oostflank. Deze is in december 2023 vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2025 heeft het college de eerste [voortgangsrapportage voor de Oostflank](#) opgeleverd en aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin is de voortgang voor het programma Oostflank meer in detail beschreven.

Binnenstad op twee oevers

In 2024 is een eerste uitvoeringsagenda Binnenstad 2024 -2026 opgesteld, na de vaststelling van de Koers Binnenstad in 2021. Hierin zijn de prioriteiten en keuzes in de binnenstad voor de komende jaren benoemd. Er wordt gewerkt aan zes focusgebieden waar veel opgaven samenkomen, zoals het RCD XL, Beurs en het Rijnhavenkwartier. Hier wordt gewerkt aan de doorwerking van de Koers Binnenstad in de lopende projecten en programma's, zoals bouwprojecten als RISE, het Rondje Bruggen, de Groenagenda en programma luchtkwaliteit.

Koers op Zuid

Op 30 mei 2024 is de [Koers op Zuid 2040](#) vastgesteld. Daarmee is Koers op Zuid het kader voor ruimtelijke plannen op Zuid. De Uitvoeringsagenda Koers op Zuid biedt overzicht in prioriteiten en maakt het mogelijk te sturen op samenhang tussen gebiedsontwikkelingen en wijkaanpakken uit het NPRZ. Zo werkt Rotterdam verder aan goede groei op Zuid.

De prioriteiten voor Zuid zijn opgenomen in de stedelijke Uitvoeringsstrategie Omgevingsvisie.

In 2025 zijn er nieuwe gesprekken met de verschillende wijkraden op Zuid over de ambities en doelen. Ook krijgen wijkraden informatie over de diverse projecten in relatie tot de wijkvisies en jaaractieplannen.

Gebiedsontwikkelingen zijn deels in of gaan richting uitvoering.

Gebiedsontwikkelingen deels in of richting uitvoering

Merwe-Vierhavens (M4H)

De gebiedsontwikkeling M4H beoogt een bruisend stadsdeel met woningen, bedrijvigheid, horeca, evenementen, onderwijs en cultuur. In november 2024 heeft de gemeenteraad het [Ontwerpbestemmingsplan M4H](#) vastgesteld. Op dit moment loopt de periode van bezwaar en beroep. Parallel daaraan loopt de voorbereiding van de eerste clusters nieuwbouwwoningen in de Merwehaven. Start van de bouw is gepland in 2026, met in 2028 de eerste oplevering.

Volgens het Ruimtelijk Raamwerk, vastgesteld in 2019, vinden aanpassingen plaats aan de hoofdinfrastructuur, met als doel bedrijfs- en woonverkeer zoveel mogelijk te scheiden. Voor het Marconikwartier wordt in 2025 een gebiedsambitiedocument opgesteld.

Het Havenbedrijf Rotterdam ontwikkelt het deelgebied Galileipark, samen met innovatieve partijen die onder andere actief zijn in de waterstofketen. Stedin ontwikkelt in dit deelgebied een bedrijfsschool. In het Keilekwartier opende de Hogeschool Rotterdam in 2024 een tijdelijke satellietlocatie, naast het nieuw gerealiseerde getijdenpark.

Parkeren vindt plaats in hubs met deelmobiliteit en andere diensten. De gemeente realiseert deze hubs. Het vastgestelde warmteplan en het bodemenergieplan zorgen voor sturing in de richting van het best mogelijke warmte-koudesysteem voor M4H.

Stadionpark/Rotterdams Tij

De gemeenteraad stelde in 2024 de [nieuwe plannen](#) vast voor Stadionpark en Feyenoord City 2.0. Het gaat om de herziene gebiedsvisie Stadionpark, masterplan Feyenoord City 2.0, het Ambitiedocument Waterkant en de grondexploitatie voor dit deelgebied, alsmede de bestemmingsplannen voor Mallegat en Colosseumplot. In de eerste helft van 2025 is gewerkt aan de uitvoering van de motie Feijenoord Visie en worden voor de Waterkant het stedenbouwkundig plan en het omgevingsplan uitgewerkt. Het stedenbouwkundig plan en het omgevingsplan zijn eind 2025 gereed voor bestuurlijke besluitvorming. Het gebied voor de Colosseumplot is bouwrijp. De bouwvoorbereiding vindt plaats en daar

starten op korte termijn de werkzaamheden. Voor deelgebied 3 (Stadiondriehoek) is met de eigenaren gewerkt aan een ambitiedocument in samenhang met de uitwerking van station en stationsomgeving Stadionpark in het kader van de MIRT.

Brainpark

De transformatie van Brainpark gaat voorspoedig. In het tweede kwartaal van 2025 is verder gebouwd aan het project ‘Canvas Living’ aan de K.P. van der Mandelelaan 130 (614 woningen); oplevering volgt in 2026. Ook is de bouw van ‘Max Euwekwartier’ Fase 1 aan de Max Euwelaan (743 woningen) gaande. In het tweede kwartaal van 2025 is verder gewerkt aan de planontwikkeling voor ‘Max Euwekwartier’ Fase 2a (sociale huurwoningen), voor ‘Rush’ (studenten/jongeren) en ‘Max Euwekwartier’ Fase 2b (ouderen). De bestemmingsplannen voor deze ontwikkelingen zijn reeds vastgesteld.

Rijnhaven

De Rijnhaven is een samenhangende gebiedsontwikkeling die bestaat uit een verstedelijkingsprogramma en de aanleg van het Rijnhavenpark. De ontwikkelingen zijn onverminderd in volle gang en ook in de eerste helft van 2025 zijn verschillende mijlpalen behaald. Het college stelde in maart het definitief ontwerp vast voor het landpark, het voorlopig ontwerp voor (de uitbreiding van) het drijvend park Wilhelminapier en het schetsontwerp voor het drijvend park Katendrechtzijde. Verder is het bestemmingsplan voor de Rijnhaven sinds 16 april onherroepelijk en is begonnen met fase 2 van de demping van de Rijnhaven. Ook is de aanbestedingsprocedure voor bouwblok 1 op de vastgoedbeurs Provada onder veel belangstelling gepubliceerd en wordt in Q4 de eerste schifting van gegadigden verwacht (definitieve gunning is voorzien in Q2 2026). Tot slot is de pilot om het zwemmen rond het Drijvende Park te faciliteren dit zwemseizoen weer herhaald. Eind juni zorgde dit ervoor dat de Rijnhaven het wereldwijde epicentrum van stedelijk zwemmen was met het hosten van de allereerste Swimmable Cities Summit; een wereldwijde bijeenkomst over hoe zwemmen in steden (met alle voordelen voor de stad van dien) verder te helpen.

Het Rijnhavenpark, als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Rijnhaven, is opgenomen in de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Hart van Zuid

Hart van Zuid ontwikkelt zich meer en meer tot het 2e stadscentrum van Rotterdam. In 2025 heeft Pathé een positief investeringsbesluit genomen om een bioscoop te bouwen op de Leisure Plot bij Ahoy. De start van de bouw wordt verwacht in het voorjaar van 2026. De bouwtijd is ongeveer twee jaar.

Verder wordt gewerkt aan diverse woningbouwontwikkelingen, waaronder de ABN-Amro locatie en Parnassia. Voor de Twenstestraat is gestart met het opstellen van een projectambitiedocument en hier is een nieuwe eigenaar die voortvarend de ontwikkeling ter hand neemt.

Na de toekenning van het voorbereidingskrediet voor de stationshal Zuidplein in 2024 is het definitieve ontwerp inclusief kostenraming afgerond en is de omgevingsvergunning onherroepelijk. Het investeringskrediet voor de realisatie van de stationshal wordt toegekend in de Begroting 2026/2e Herziening. De bouw start in het najaar van 2025 met oplevering najaar 2026.

Hart van Zuid valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
161.070	0	161.070	145.487	4.011	1	1	1	11.569

Grote opgaven die randvoorwaardelijk zijn voor grote gebiedsontwikkelingen

Stadsbrug tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde

Eind 2023 stelde de gemeenteraad de herziening vast van de Omgevingsvisie Rotterdam. Hiermee is het afgesproken voorkeursalternatief formeel planologisch vastgelegd. Daarbij gaat het om een derde stadsbrug, station Stadionpark en een hoogwaardige openbaarvervoerverbinding van Kralingse Zoom naar Zuidplein.

De gemeenteraad legde ook de financiële dekking vast voor de Rotterdamse bijdrage aan dit project. Daarna is op 18 januari 2024 de bestuursovereenkomst Stadsbrug, hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) en station Stadionpark ondertekend. Na het ondertekenen van de bestuursovereenkomst in januari 2024 is eind 2024 gestart met het opbouwen van de projectorganisatie. Direct na ondertekening zijn de voorbereidingen voor de eerste inhoudelijke onderzoeken gestart. Eind 2024 zijn de eerste inhoudelijke resultaten opgeleverd en sinds mei-juni 2025 is de projectorganisatie op volle sterkte.

In 2025 is een aantal belangrijke uitgangspunten vastgesteld voor de verdere uitwerking van het deelproject station en stationsomgeving Stadionpark. De omgevings- en communicatiestrategie is vastgesteld en er is een besluit genomen over de systeemkeuze voor de HOV-lijn. De Europese aanbesteding voor de ambities en ruimtelijke denkrichtingen voor de stadsbrug en oevers is gestart en de eerste resultaten van het nautisch onderzoek naar de stadsbrug zijn bekend.

De gemeente werkt nu aan de afronding van de structurerende uitgangspunten voor de samenhang tussen station, stationsomgeving en inpassing van de HOV-lijn. Op basis hiervan wordt het document ambities en uitgangspunten station en stationsomgeving Stadionpark verder aangescherpt en vastgesteld door het Bestuurlijk Overleg Stadsbrug en OV. Daarnaast is de Europese aanbesteding voor het uitwerken van de ambities en ruimtelijke denkrichtingen voor de stadsbrug en oevers afgerond. Naar verwachting kan op korte termijn een marktconsultatie starten voor architecten en ingenieursbureaus. Het doel hiervan is deze partijen te informeren over de voorgenomen aanpak en over de komende aanbestedingen voor ingenieursdiensten. Het doel is om tot een goed onderbouwde projectbeslissing te komen. Verder wordt de integrale projectplanning geactualiseerd met een doorkijk naar de aanlegfase.

P+R Meijersplein en P+R Kralingse Zoom

Voor beide P+R projecten is het definitief ontwerp door het ontwerpteam aangeleverd. Deze ontwerpen bevinden zich nu in de afrondende fase. Begin juli zijn de financiële gegevens aangeleverd voor de aanvraag van het uitvoeringskrediet bij de 8M van dit jaar.

Projectwebsites zijn:

[Uitbreiding P+R Kralingse Zoom | rotterdam.nl](#)

[Nieuwbouw parkeergarage P+R Meijersplein | rotterdam.nl](#)

Na het afronden van het Voorlopig ontwerp van beide projecten, is er per project een bewonersinformatieavond georganiseerd om dit ontwerp ook te delen met omwonenden.

Roseknoop

Op dit moment wordt gewerkt aan het financieel afronden van het project. Mede gezien de Oracle Cloud problematiek duurt dit langer dan verwacht. Met de RET wordt nog steeds overlegd over de nadeelcompensatie /inkomsten derving. Naar verwachting wordt dit najaar 2025 afgerond waarna de definitieve financiële afronding kan worden gemaakt.

De Roseknoop valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

A16 Rotterdam

Met de aanleg van de A16 Rotterdam zorgt Rijkswaterstaat aan de noordrand van Rotterdam voor een nieuwe snelwegverbinding tussen de A16 bij het Terbregseplein en de A13 bij de Doenkade. Hierdoor is er vanaf oktober 2025 een betere doorstroming van verkeer en een betere bereikbaarheid van stad en regio.

Ter hoogte van het Schiebroeksepark is de grondwal langs de snelweg gereed gekomen, welke dient als fysieke afscherming van de snelweg. De snelweg wordt hier overbrugd door een "recreaduct", als ecologische verbinding met de noordrand en om te gebruiken door recreatief verkeer. In het Lage Bergse Bos is de herinrichting van het park gereed gekomen en is niets meer te zien van de tunnel. De tunnelinstallaties zijn succesvol getest, waarna de vergunning voor ingebruikname is verleend. Het nieuwe viaduct boven de Hoofdweg is gereed gekomen. In augustus en september wordt het snelwegverkeer hier overheen geleid. Daarna worden de tijdelijke viaducten verwijderd. De nieuwe oprit vanaf de Hoofdweg is bijna gereed. Ook de afrit van de snelweg op de Terbregseweg is aangelegd.

Het project ligt op planning voor de openstelling in oktober 2025.

Dit project valt onder de Monitor Grote Projecten. Zie voor de meest recente rapportage: [Monitor Grote Projecten](#).

Projectwebsite: [www.a16rotterdam.nl](#)

Stadsprojecten

De Stadsprojecten zijn investeringen in de buitenruimte met een veel breder effect dan alleen een aantrekkelijke buitenruimte. Ze dragen bij aan de mobiliteitstransitie en klimaatadaptatie, aan de economie van de stad en aan werkgelegenheid. Ze zorgen ook voor ruimte voor nieuwe woningen in de stad. Het definitief ontwerp (DO) voor (delen van) de Stadsprojecten Hofplein, Hofbogenpark, Getijdenpark Feyenoord, Rijnhavenpark, en Alexanderplein is vastgesteld. Begin 2025 is bovendien de uitvoering van Hofplein en Alexanderplein van start gegaan. [Stadsprojecten | rotterdam.nl](#).

Zeven stadsprojecten

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming

	krediet	gevoteerd	t/m 2024	2025	2026	2027	2028	2029
250.678	13.340	264.018	35.182	22.627	96.282	79.296	28.625	576

Nieuwe investeringen

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 158

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Stedelijke ontwikkeling		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Huisvesting Statushouders flexwonen	Kasschuiven	1.200	-600	-600	-	-
Huisvesting statushouders transformatiewoningen	Kasschuiven	2.867	-2.867	-	-	-
Kasschuif stelpost Kiezen voor Rotterdam	Kasschuiven	1.471	-490	-490	-490	-0
Mitigatie risico's methaan	Kasschuiven	400	-400	-	-	-
Opbrengsten erfpachtproject	Kasschuiven	-6.984	-0	-0	-0	6.984
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	1.442	1.394
Administratieve correctie vrijval Gebiedsontwikkelingsfonds	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-319	-0	-0	-0	-0
Bijstelling in verband met stelpost Kiezen voor Rotterdam	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-1.468	-0	-0	-0	-0
Incidentele hogere baten parkeren	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	5.000	-	-	-	-
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Positief resultaat grondexploitaties	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	15.000	-0	-0	-0	-0
Rente-effect grondexploitaties	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700	-0
Actualisatie vervangingsinvesteringen RIM	Reserves	-4	-4	-4	-4	-4
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	Reserves	103	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	-	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget	Reserves	300	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	-8.100	2.700	2.700	2.700	-0
Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	Reserves	-0	-0	-0	-	-
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	Reserves	-0	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	-583	369	336	353	463
Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	Reserves	9	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan	Reserves	15	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	Reserves	-0	-	-	-	-
Herinrichting Lage Bergse Bos	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0

Mutatie Bestemmingsreserves	Reserves	-0	-	-	-	-
Rente-effect grondexploitaties	Reserves	-	-	-	-	-0
Taakmutatie Gemeentefonds	Reserves	-0	-0	-0	-	-
Invoerings- en uitvoeringskosten Omgevingswet	Taakmutatie	-1.976	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-489	3.501	4.439	5.053	3.834
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Stedelijke ontwikkeling		3.752	-492	3.681	6.353	12.671

Toelichting financiële bijstellingen

Huisvesting statushouders flexwonen en transformatiewoningen

Het Rijk heeft de gemeente Rotterdam een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. Omdat de corporatievoorraad niet voldoende is om deze statushouders allemaal te huisvesten, is er aanvullende huisvesting nodig. De realisatie van de projecten voor flexwoningen en transformatiewoningen is complex en kost meer tijd dan verwacht. Om de ingezette afspraken te kunnen realiseren, wordt voor Huisvesting statushouders flexwonen € 1,2 mln lastenbudget vanuit 2025 doorgeschoven naar 2026 (€ 600.000) en 2027 (€ 600.000). Voor Huisvesting statushouders transformatiewoningen wordt € 2,9 mln doorgeschoven van 2025 naar 2026.

Kasschuif stelpost Kiezen voor Rotterdam

Kiezen voor Rotterdam (KvR) zorgt voor lagere overheadkosten. De opgave van KvR wordt voor een deel gedekt uit bestemmingsreserves van Stadsontwikkeling die minder kosten maken als gevolg van KvR. Deze kasschuif is nodig ter dekking van KvR.

Mitigatie risico's methaan

Het onderzoeksproject voor de structurele aanpak Methaan-emissies heeft een langere doorlooptijd, waardoor de gemeente het project eind 2025 niet kan afronden. In de begroting wordt € 400.000 doorgeschoven van 2025 naar 2026.

Opbrengsten erfpachtproject

De gemeente verwacht in 2025 geen opbrengsten van het erfpachtproject (€ 7 mln) door uitstel van besluitvorming in het 4e kwartaal 2025. In 2029 is het realistisch om deze baten te realiseren. Bij de Eerste herziening 2025 was er om dezelfde reden ook een kasschuif voor de erfpachtopbrengsten van € 11,2 mln van 2025 naar 2026, 2027 en 2028.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om 2 redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Incidentele hogere baten parkeren

Op basis van de huidige inzichten vallen de parkeerbaten in 2025 € 5,0 mln hoger uit. Dit is een incidentele afwijking van de begroting, omdat de begroting vanaf 2026 al hoger is. De realisatie van de in het coalitieakkoord geplande uitbreidingen loopt voor op de begroting.

Invoerings- en uitvoeringskosten Omgevingswet

Het Rijk heeft via het gemeentefonds € 2,0 mln beschikbaar gesteld in 2025 om de kosten voor de uitvoering van de Omgevingswet te kunnen realiseren.

Nationaal vuurwerk

Door het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' heeft de gemeente een bijdrage beschikbaar gesteld van maximaal € 80.000. Dit is voor de opstartkosten van een stichting om het vuurwerk te steunen via donaties. Programma Stedelijke Ontwikkeling draagt € 10.000 bij.

Positief resultaat grondexploitaties

Op basis van een prognose van de grondexploitatieportefeuille is voor 2025 een positief verwacht resultaat van € 15 mln opgenomen. Deze is gebaseerd op de financiële stand van de grondexploitaties bij jaarrekening 2024 waarbij op basis van de autonome ontwikkelingen in de grondexploitaties het voorlopig resultaat voor 2025 is berekend. Dit voorlopig resultaat is met aanzienlijke onzekerheden omgeven vanwege het ontbreken van een volledig en nauwkeurig financieel overzicht van de grondexploitaties, wat wordt veroorzaakt door de vertraagde ingebruikname van de ict-grondexploitatie-module in Oracle Cloud. Daarnaast zijn de uitkomsten altijd afhankelijk van de ontwikkeling van de marktomstandigheden, die zich lastig of niet laten voorspellen. De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatieportefeuille inclusief verwerking van de actuele parameters voor de opbrengsten- en kostenstijgingen zullen het resultaat beïnvloeden. Deze werkzaamheden vinden altijd plaats in aanloop naar de jaarrekening. Deze begrotingswijziging hangt samen met Rente-effect grondexploitaties en Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling.

Rente-effect grondexploitaties

In de Begroting 2025/2e Herziening 2024 heeft een bijstelling plaatsgevonden voor het negatieve effect op het grondexploitatieresultaat door de, als gevolg van een wijziging in het BBV, hogere toe te rekenen rente. Tevens werd verondersteld dat dit vanaf 2025 tot een structureel hogere

toegerekende rente van € 2,7 mln per jaar zou leiden en dat deze meevaller vrij besteedbaar was. Na herbeoordeling is gebleken dat de veronderstelling dat deze meevaller vrij besteedbaar was onjuist is. Daarom is het jaarlijkse begrote resultaat van €2,7 mln over de jaren 2025 tot en met 2028 teruggedraaid. Deze begrotingswijziging hangt samen met Positief resultaat grondexploitaties en Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling.

Bijstelling in verband met stelpost Kiezen voor Rotterdam

Kiezen voor Rotterdam (KvR) zorgt voor lagere overheadkosten. De opgave van KvR wordt voor een deel gedekt uit bestemmingsreserves van Stadsontwikkeling die minder kosten maken als gevolg van KvR.

Administratieve correctie vrijval Gebiedsontwikkelingsfonds

Bij de Eerste herziening 2025 heeft een vrijval uit het Gebiedsontwikkelingsfonds ter hoogte van dit bedrag plaatsgevonden. Dit was bedoeld om een deel van Kiezen voor Rotterdam uit te dekken, maar is toen niet verwerkt.

Bestemmingsreserve Autoluw fonds

De inzet van de bestemmingsreserve Autoluw fonds is geactualiseerd en leidt per saldo tot een begrote hogere onttrekking in 2025 van € 1,8 mln binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling. Er zijn 2 projecten die onder het [Programma Energietransitie](#) vallen, waarbij de actualisatie resulteert in een lagere begrote onttrekking in 2025 met € 100.000.

Binnen het programma Stedelijke ontwikkeling is bij 10 projecten sprake van lagere of hogere begrote onttrekkingen in 2025. Daarvan zijn de 3 grootste aanpassingen: 1. Rotterdamse Verkeersoverlast Aanpak (€ 1,0 mln), 2. Pilot P+R Blijdorp (€ 617.475), en 3. Stedelijke Strategie (€ 425.000). De resterende projecten hebben een totale lagere bijstelling van € 270.565. Omdat de hogere of lagere begrote onttrekking komt door hogere of lagere verwachte kosten, is per saldo deze bijstelling € 0. Naast bovenstaande aanpassingen is er een vrijval van de bestemmingsreserve voor € 103.390 ter dekking van Kiezen voor Rotterdam.

Bestemmingsreserve Bodem

De budgetten voor Bodemsanering zijn herijkt. Daarnaast heeft de gemeente subsidie van het Rijk ontvangen: een specifieke uitkering (SPUK-gelden). Hiermee kan de gemeente de projectkosten voor het programma Bodem in 2026 en verdere jaren dekken, die in de oorspronkelijke begroting werden gefinancierd uit de bestemmingsreserve Bodem. De resterende middelen in deze bestemmingsreserve zijn gealloceerde middelen en moeten beschikbaar blijven om op een later moment in te zetten voor de grootschalige bodemsaneringsopgaven. Per saldo leidt dit tot een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve Bodem van € 3,1 mln in 2026 tot en met € 2,6 mln in 2029. De lagere onttrekking en de hogere bijdrage van het Rijk worden begroot. Deze bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds

De meerjarenbegroting Doorbouwfonds is opgenomen. Voor Gebiedsontwikkeling betekent de bijstelling van de meerjarenbegroting voor de Tweede herziening 2025 een bijstelling voor 2025 van € 775.000 voor 2026 van € 6,1 mln. en voor 2027 van € 338.000. De bijstelling Doorbouwfonds 2025 betreffen de projecten Flexwonen garantstelling, Flexwonen Hoek van Holland, Veldstraat en Lemairepark, De bijstelling 2026 betreffen onder andere de projecten, Romeijnshof Populus, Romeijnshof Businesscase, MIX, de SIX, Hoofdweg 256, Carnisse eiland kavel 4, Up South en Colosseumweg. Omdat de hogere onttrekking komt doordat er hogere kosten worden verwacht, is per saldo deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Mitigerende maatregelen geluidkwestie Stadhuisplein

De onttrekking wordt naar beneden bijgesteld met € 29.000. Ook de lasten worden lager begroot. De bijstelling is daardoor per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget

De inzet van de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget is geactualiseerd en leidt per saldo tot een begrote hogere onttrekking in het programma Stedelijke Ontwikkeling. Dit is vanwege een project voor de duurzame bereikbaarheid van de haven en bedraagt € 300.000 in 2025. Omdat de hogere onttrekking komt doordat er hogere kosten worden verwacht, is per saldo deze bijstelling € 0.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De resterende middelen uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling die zijn toegekend vanuit het Coalitieakkoord 2019-2022, worden ingeboekt om de uitvoering van de projecten Groenoffensief, Koppelen Lokale groene plekken en Toegankelijkheid in 2025 te realiseren. Per saldo leidt dit tot een hogere onttrekking aan de bestemmingsreserve in 2025 van € 1,2 mln, Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Een gedeelte van het verwachte grondexploitatie resultaat van 2025 (€ 10,8 mln) zal worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. Hiermee wordt de eerder begrote toevoeging van € 2,7 mln in 2025 en € 8,1 mln over de jaren 2026 tot en met 2028 gecorrigeerd. Deze bijstelling betekent tevens dat de toevoeging aan de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling in 2025 € 8,1 mln hoger is en deze over de jaren 2026, 2027 en 2028 € 2,7 mln per jaar lager is. Deze begrotingswijziging hangt samen met Positief resultaat grondexploitaties en Rente-effect grondexploitaties.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NRPZ)

Er is € 375.000 minder aan kosten opgenomen in het programma Stedelijke Ontwikkeling. Dit is voornamelijk vanwege de projecten Beijerlandse Laan/Groene Hilledijk (- € 3,0 mln), Gebiedsaanpak Bloemhof (€ 2,4 mln) en diverse kleinere projecten (€ 225.000), waarvoor een bijdrage wordt geleverd uit de bestemmingsreserve NPRZ. Deze bijstelling is per saldo € 0.

Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof

De inzet van de bestemmingsreserve is geactualiseerd en leidt per saldo tot een hogere onttrekking in 2025 van € 900.000 voor Novex-haven.

Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

De inzet van de reserve RIM is geactualiseerd en leidt tot een hogere onttrekking in 2025 van € 1,7 mln. Dit betreft bijstellingen voor projecten Blankenburgtunnel en Noordrand Zuiderpark (-€ 260.000) en verkenningen Oostflank (€ 2,0 mln.). In 2026 is sprake van een hogere onttrekking door het opnemen van het project verkenningen Oostflank (€ 2,0 mln.) en Blankenburgtunnel (€ 160.000) (verschuiving vanuit 2025).

Bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt

Er is een vrijval begroot voor de bestemmingsreserve Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt van € 8.628 in 2025 ter dekking van Kiezen voor Rotterdam.

Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan

Er is een vrijval begroot voor de bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan van € 14.688 ter dekking van Kiezen voor Rotterdam.

Herinrichting Lage Bergse bos

De inzet van de bestemmingsreserve is geactualiseerd als gevolg van een financieel technische correctie. Dit leidt tot een lagere onttrekking in 2025. Zowel de onttrekking als de lagere lasten worden begroot met € 199.326. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Taakmutatie Gemeentefonds

De inzet uit de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds is geactualiseerd voor het Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, met name de projecten Maastunnelcorridor en Verschoning Lucht. Ook is de inzet uit de bestemmingsreserve geactualiseerd voor de Omgevingswet. Per saldo leidt dit tot een hogere onttrekking aan de bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds, € 1,7 mln in 2025 tot en met € 450.000 in 2027. Zowel de onttrekking als de hogere lasten worden begroot. Per saldo is deze bijstelling daardoor € 0.

Technische wijzigingen

In dit programma waren diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering 2026 en verder: de budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#). Dit zorgt voor een bijstelling van 1. € 3,4 mln in 2026, 2. € 4,1 mln in 2027, 3. € 4,8 mln in 2028, en 4. € 3,7 mln in 2029.
- In de meerjarenbegroting wordt de financiering van het achterstallig onderhoud Katoenveem opgenomen door de aanwending van de getroffen voorziening Katoenveem. Voor 2025 wordt € 125.000 begroot, voor 2026 € 1,1 mln, en voor 2027 € 1,2 mln. In de begroting is het effect budgettair neutraal, omdat zowel de lasten als baten worden begroot.
- Een deel van de bezuiniging op de gemeentelijke organisatie uit het coalitieakkoord die bij de Begroting 2024 is ingeboekt, wordt bij deze Begroting verdeeld (vanaf 2025 structureel € 647.000).
- Verschuiving taakmutatie Digitaal Stelsel Omgevingswet vanuit het programma Stedelijke ontwikkeling naar programma [Bestaande stad](#) (€ 512.000 in 2025 tot € 899.000 in 2029).
- Bijdrage aan concernbrede taakstellingen vanuit dit programma is € 471.000 in 2025 tot € 724.000 in 2029.
- Verschuiving taakmutatie Digitaal Stelsel Omgevingswet vanuit het programma [Overhead](#) naar programma Stedelijke ontwikkeling (€ 256.000 in 2025 tot € 450.000 in 2029).
- Diverse andere technische wijzigingen waaronder overheveling van budgetten van en naar andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Stedelijke ontwikkeling incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	394.760	381.032	423.331	419.158	417.239	392.509
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.811	20.085	28.084	18.247	12.405	12.290
Overige baten	82.481	24.305	-5.985	-5.083	-5.203	-5.203
Overige opbrengsten derden	299.469	336.642	401.233	405.994	410.037	385.422
Lasten exclusief reserves	365.336	369.001	367.769	336.665	318.080	315.492
Apparaatslasten	209.227	221.050	229.454	227.999	228.038	228.120
Inhuur	27.980	9.294	12.075	11.272	11.406	13.417
Overige apparaatslasten	3.622	4.190	4.440	4.335	4.333	4.370
Personeel	177.626	207.566	212.939	212.392	212.300	210.333
Overige verrekeningen	-50.235	-54.702	-59.557	-59.258	-59.697	-60.024
Overige verrekeningen	-50.235	-54.702	-59.557	-59.258	-59.697	-60.024
Programmalasten	206.344	202.653	197.872	167.924	149.739	147.397
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	143.880	142.311	131.777	96.551	78.185	76.098
Kapitaallasten	23.362	22.594	28.672	33.804	35.126	36.402
Overige programmalasten	8.600	4.082	3.006	3.036	3.065	3.065
Subsidies en inkomensoverdrachten	30.502	33.664	34.417	34.532	33.363	31.831
Saldo voor vpb en reserveringen	29.425	12.031	55.563	82.494	99.158	77.016
Saldo voor reserveringen	29.425	12.031	55.563	82.494	99.158	77.016
Reserves	46.435	54.105	36.287	20.661	7.493	3.253
Onttrekking reserves	50.900	64.671	35.909	21.071	7.903	3.663
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	1.244	7.026	5.370	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	3.445	320	220	200	200	200
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	6.123	8.048	9.137	3.615	1.601	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	878	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	2.791	4.242	1.106	2.703	500	500
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	650	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	1.500	1.971	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	8.256	5.125	73	25	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	0	900	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	24.722	31.009	16.179	13.860	5.602	2.963
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	453	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	39	2.914	2.350	650	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	779	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	0	315	0	0	0	0
Duurzaamheidsbudget	319	1.150	950	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	153	699	524	18	0	0
Verevening kostenverhaal	0	500	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-20.727	-16.534	-1.712	-410	-410	-410
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds	-1.427	-830	-1.302	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	-10.800	0	0	0	0
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein	0	-3.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	-3.871	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	0	-994	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	-4.976	-410	-410	-410	-410	-410
Bestemmingsreserve Spaans Polder	-5.597	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	-3.284	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	-1.573	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	16.263	5.968	2.089	0	0	0
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	1.000	103	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	10.800	1.971	1.339	0	0	0
Bestemmingsreserve Invoeringskosten Omgevingswet	3.036	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	1.427	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	400	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	0	815	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	0	179	0	0	0	0
Verevening kostenverhaal	0	2.500	750	0	0	0
Saldo	75.859	66.136	91.849	103.155	106.651	80.269

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, canonopbrengsten, opbrengsten uit erfpachtconversies en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de grondopbrengsten geldt dat op basis van de wet- en regelgeving de baten van grondverkoop in de exploitatie worden verwerkt met een tegenboeking onder de overige baten. Hierdoor ontstaat er geen effect op het saldo. Daarnaast bestaan de baten uit parkeerinkomsten op straat en in de parkeergarages en uitpondingen (bijbetaling bij een functiewijziging van een object, zoals de verkoop van een voormalig sociale huurwoning). Verder bestaan de mutaties in de baten uit subsidies van het Rijk voor het programma Bodem, het project

Blankenburgtunnel en het project Verduurzaming Mobiele werktuigen. Het Rijk heeft de subsidies beschikbaar gesteld in de vorm van specifieke uitkeringen (SPUK-gelden).

Lasten

De lasten bestaan grotendeels uit grondexploitaties voor gebiedsontwikkelingen en lasten voor personele inzet. Ook zijn er lasten die voortvloeien uit onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast bestaan de lasten uit verstekte bijdragen, zoals bijvoorbeeld aan het recreatieschap Rottmeren en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR).

Reserves

De mutaties op de reserves hebben betrekking op de bestemmingsreserves Autoluw fonds, Bodem, Doorbouwfonds, Duurzaamheidstransitiebudget, Gebiedsontwikkeling, Mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, NOVEX Haven Geluid en Stikstof, Rotterdamse Investeringsmotor, Verkeerscirculatieplan, Herinrichting Lage Bergse Bos, en Taakmutaties Gemeentefonds. De mutaties in reserves worden ingezet voor Gebiedsaanpak Bloemhof, Beijerlandse Laan/Groene Hilledijk, Blankenburgtunnel, verkenningen Oostflank, Novex-haven, Rotterdamse Verkeersoverlast Aanpak, Kiezen voor Rotterdam, en andere projecten.

Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Stedelijke ontwikkeling/Rotterdamse taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stedelijke ontwikkeling	66.136	91.849	103.155	106.651	80.269
0.3.b - Beheer overige gebouwen en gronden	5.971	37.076	40.643	44.781	20.942
0.63 - Parkeerbelasting	166.552	173.079	174.083	174.700	174.680
2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-20.648	-18.491	-17.481	-17.410	-17.386
2.1.c - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	85	57	57	57	57
2.1.d - Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	-8.812	-9.518	-8.962	-8.961	-8.976
2.2 - Parkeren	-15.390	-16.863	-21.247	-22.028	-24.319
2.5 - Openbaar vervoer	-12.091	-13.821	-12.299	-12.294	-12.293
5.7.c - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-12.133	-12.649	-12.792	-12.795	-12.795
7.4.c - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-31.235	-33.443	-31.916	-31.930	-31.967
8.1.b - Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	6.574	8.956	8.241	8.219	8.219
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	9.568	5.780	5.784	5.784	5.784
8.3.a - Wonen en bouwen	-22.306	-28.314	-20.955	-21.472	-21.678

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke ontwikkeling			104.098	86.953	80.417	78.116	77.416
Bestemmingsreserve Autoluw fonds			5.370	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke ontwikkeling			104.098	86.953	80.417	78.116	77.416
Bestemmingsreserve Autoluw fonds			5.370	0	0	0	0
Doel reserve:	Het doel van de reserve is om het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden zoveel mogelijk autoluw te maken.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum t/m nader te bepalen)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	13.918	0	8.444	103	5.370	
	Begroting 2026	5.370	0	5.370	0	0	
	Raming 2027	0	0	0	0	0	
	Raming 2028	0	0	0	0	0	
	Raming 2029	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Bodem			27.321	27.101	26.901	26.701	26.501
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke ontwikkeling			104.098	86.953	80.417	78.116	77.416
Bestemmingsreserve Bodem			27.321	27.101	26.901	26.701	26.501
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."						
Raadsbesluit:	2e Herziening 2019 (einddatum t/m nader te bepalen)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	27.641	0	320	0	27.321	
	Begroting 2026	27.321	0	220	0	27.101	
	Raming 2027	27.101	0	200	0	26.901	
	Raming 2028	26.901	0	200	0	26.701	
	Raming 2029	26.701	0	200	0	26.501	
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds			39.167	31.332	27.717	26.115	26.115
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling			31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke ontwikkeling			104.098	86.953	80.417	78.116	77.416
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds			39.167	31.332	27.717	26.115	26.115
Doel reserve:	In deze Voorjaarsnota wordt ter ondersteuning van de Rotterdamse bouwopgave het Doorbouwfonds Rotterdam ingesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de met het Rijk afgesproken woondeal. In het coalitieakkoord is met de bestemmingsreserve Segmentering het gewenste doel van de woningbouwproductie zoals vastgelegd in het coalitieakkoord tot 2026 te kunnen realiseren.						

Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	46.386	830	8.048	0	39.167		
	Begroting 2026	39.167	1.302	9.137	0	31.332		
	Raming 2027	31.332	0	3.615	0	27.717		
	Raming 2028	27.717	0	1.601	0	26.115		
	Raming 2029	26.115	0	0	0	26.115		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling				19.926	17.481	14.779	14.279	13.779
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling		19.926	17.481	14.779	14.279	13.779		
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	16.997	10.800	4.242	3.629	19.926		
	Begroting 2026	19.926	0	1.106	1.339	17.481		
	Raming 2027	17.481	0	2.703	0	14.779		
	Raming 2028	14.779	0	500	0	14.279		
	Raming 2029	14.279	0	500	0	13.779		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein				3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein		3.500	3.500	3.500	3.500	3.500		
Doel reserve:	Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	0	3.500	0	0	3.500		
	Begroting 2026	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2027	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500		
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500		
Bestemmingsreserve ICT				250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve ICT	250	250	250	250	250		
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouwaanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	250	0	0	0	250	
	Begroting 2026	250	0	0	0	250	
	Raming 2027	250	0	0	0	250	
	Raming 2028	250	0	0	0	250	
	Raming 2029	250	0	0	0	250	
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein				400	400	400	400 400
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	400	400	400	400	400		
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein.						
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	2.371	0	1.971	0	400	
	Begroting 2026	400	0	0	0	400	
	Raming 2027	400	0	0	0	400	
	Raming 2028	400	0	0	0	400	
	Raming 2029	400	0	0	0	400	
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof				394	394	394	394 394
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	394	394	394	394	394		
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	300	994	900	0	394	
	Begroting 2026	394	0	0	0	394	
	Raming 2027	394	0	0	0	394	

	Raming 2028	394	0	0	0	394		
	Raming 2029	394	0	0	0	394		
Bestemmingsreserve Spaanse Polder				5.597	5.597	5.597	5.597	5.597
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve Spaanse Polder	5.597	5.597	5.597	5.597	5.597			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s) en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.597	0	0	0	5.597		
	Begroting 2026	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2027	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2028	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2029	5.597	0	0	0	5.597		
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	0	0	0	0	0			
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	453	0	453	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)				29	29	29	29	29
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)	29	29	29	29	29			

Doel reserve:	Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	844	0	0	815	29
	Begroting 2026	29	0	0	0	29
	Raming 2027	29	0	0	0	29
	Raming 2028	29	0	0	0	29
	Raming 2029	29	0	0	0	29
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht				0	0	0
				0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416	
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten en gemeentelijke cofinanciering opgevangen in het kader van de opgave Verschoning Lucht.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	315	0	315	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt				543	19	0
				0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Stedelijke ontwikkeling	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416	
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	543	19	0	0	0	
Doel reserve:	Deze reserve is nodig om uitvoering te geven aan de Motie Maak Bedrijven Toegankelijk. Doel is om financiële middelen beschikbaar te stellen om zoveel mogelijk te organiseren om Rotterdamse bedrijven te ondersteunen en faciliteren om hun gebouwen fysiek toegankelijk te maken.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.421	0	699	179	543
	Begroting 2026	543	0	524	0	19
	Raming 2027	19	0	18	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Verevening kostenverhaal				1.600	850	850	850	850
Begroting bestemmingsreserves		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling								
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Verevening kostenverhaal		1.600	850	850	850	850		
Doel reserve:	Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.							
Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	4.600	0	500	2.500	1.600		
	Begroting 2026	1.600	0	0	750	850		
	Raming 2027	850	0	0	0	850		
	Raming 2028	850	0	0	0	850		
	Raming 2029	850	0	0	0	850		

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Herinrichting Van Meekerenplein

Op deze reserve is nog geen onttrekking begroot. De verwachting is dat volgend jaar er voldoende zicht is op de inzet van deze reserve voor de komende jaren. Vooralsnog heeft alleen vorming plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve ICT

De einddatum van deze reserve is 31-12-2025 en de verwachting is dat het volledige bedrag dit jaar wordt ingezet.

Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2025 naar 31 december 2026, omdat de middelen beschikbaar moeten blijven overeenkomstig met de periode waarin de lasten worden verwacht.

Bestemmingsreserve Stadsinitiatief

De einddatum van deze reserve is 31 december 2025 en de verwachting is dat het volledige bedrag dit jaar wordt ingezet.

Bestemmingsreserve Verschoning Lucht

De einddatum van deze reserve wordt aangepast van 31 december 2025 naar 31 december 2026, omdat de middelen beschikbaar moeten blijven overeenkomstig met de periode waarin de lasten worden verwacht.

Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan

De einddatum van deze reserve is 31 december 2025 en het restbedrag van circa €30.000 zal dan vrijvallen.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 159

Kaders en verbonden partijen

Kaders

[Actieagenda Goud voor Oud](#)[Actieplan Bedrijfsruimte 2022-2026](#)[Actieplan Geluid 2019-2023](#)[Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)[Architectuurnota](#)[Beleidskader Groepsrisico](#)[Beleidsnota betaald parkeren Rotterdam 2019](#)[Beleidsregeling Parkeernormen 2018](#)[Bodemenergieplan Centrumgebied Rotterdam](#)[Bodemenergieplan Merwe-Vierhavens](#)[Coalitieakkoord 2022 – 2026: Eén Stad](#)[Fietskoers 2025](#)[Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)[Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)[Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)[Gebiedsvisie Stadionpark](#)[Gebiedsuitwerking Van Nelle knoop](#)[Gezonder010 - Gezond010](#)[Herziening omgevingsvisie Oostflank en dekkingsvoorstel stadsbrug](#)[Handboek Rotterdamse Stijl](#)[Hoogbouwvisie 2019](#)[Ik ga voor groen](#)[Klimaatopgaven in kaart](#)[Koers op Zuid](#)[Koersnota Bodemkwaliteit 2021](#)[Koersnota Geluid](#)[Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)[Kwaliteitsbeleid Studentenhuisvesting](#)[Langer Thuis-akkoord](#)[Milieuzone kaart](#)[Natuurkaart Rotterdam](#)[Kaders en verbonden partijen](#)

[Beleidsplan Kwaliteitsbeleid Wonen \(2025\)](#)

[Nota Actief Bodem- en Baggerbeheer 2013](#)

[Ontwikkelperspectief NOVEX Rotterdams havengebied](#)

[Ontwikkelperspectief NOVEX Zuidelijke Randstad](#)

[Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte](#)

[Ontwikkelplan Landschapspark De Rotte](#)

[OV-Visie Rotterdam 2018-2040](#)

[Programmaplan Rotterdam Circulair 2023-2026](#)

[Programma Rivier als getijdenpark](#)

[Programma Rivieroevers](#)

[Programmakader WeerWoord 2030 - Rotterdams Weerwoord](#)

[Recreatiekader Rottemeren](#)

[Referentiewaarden maatschappelijke voorzieningen 2021](#)

[Regionale Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag](#)

[Resilient Rotterdam](#)

[Rotterdam gaat voor groen](#)

[Rotterdam gaat voor groen 2018-2022](#)

[Rotterdam gaat voor groen: de groenagenda 2023-2026](#)

[Rotterdam Loopt 2025](#)

[Rotterdam Veilig Vooruit](#)

[Rotterdamers over Mobiliteit 2020](#)

[Rotterdamse Aanpak Uitvoering Woningbouw](#)

[Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)

[Rotterdamse agenda regionale landschap](#)

[Rotterdamse Mobiliteitsaanpak](#)

[Rotterdamse Omgevingsvisie \(De Veranderstad: werken aan een wereldstad voor iedereen\)](#)

[Rotterdamse Welstandsnota](#)

[Rotterdamse Woonvisie](#)

[Stadsprojecten](#)

[Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek 2025](#)

[Stedelijk verkeersplan](#)

[Sportnota 2021+ Rotterdam, Wereldse Sportstad](#)

[Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

[Uitvoeringsagenda 2023-2026: concrete acties tegen extremer klimaat - Rotterdams Weerwoord](#)

[Uitvoeringsagenda Biodiversiteit](#)

[Uitvoeringsagenda Biodiversiteit \(raadsinformatie.nl\)](#)

[Uitvoeringsagenda NOVEX Rotterdamse Haven](#)

[Kaders en verbonden partijen](#)

[Uitvoeringsplan Studentenhuisvesting 2022-2026](#)

[Uitvoeringsprogramma Mobiliteit](#)

[Urgentiedocument Rotterdams WeerWoord](#)

[Verordening Bodemenergiesystemen Rotterdam](#)

[Verordening samenstelling Woningvoorraad 2025](#)

[Verordening woonruimtebemiddeling regio Rotterdam 2025](#)

[Visie Openbare Ruimte 2020-2030](#)

[Voorkeursstrategie Rijnmond Drechtsteden \(Deltaprogramma\)](#)

[Vuistregels Bouwen](#)

[Warmteplan Merwe-Vierhavens | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Wateratlas Binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- RET Infrastructuur B.V.
- RET N.V.
- Stedin Groep N.V.
- Stadion Feijenoord
- Stichting Zuid Holland Bereikbaar
- Grondbank RZG Zuidplas
- Nieuw-Reijerwaard
- DCMR Milieudienst Rijnmond
- Metropoolregio Rotterdam - Den Haag
- Recreatieschap Rottemeren

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 160

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink-Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit. Binnen het programma Stedelijke ontwikkeling is wethouder Lansink-Bastemeijer verantwoordelijk voor het onderdeel mobiliteit.

Wethouder Zeegers

Wethouder Zeegers is verantwoordelijk voor de portefeuille Klimaat, Bouwen en Wonen.

'Ik heb Rotterdam zien veranderen van grijs en grijs naar aantrekkelijk, divers en groen. Ik kijk ernaar uit om samen met Rotterdammers verder te bouwen aan de stad.'

Begroting 2026

Veilig

Paginanummer in website: 161

Veilig

Wij werken aan een veilige stad waar iedereen zich thuis en welkom voelt. Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking daarvan waar dat nodig is.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 162

Voortgang Tweede herziening 2025

Veiligheidsindex

De meest recente meting van de collegegetarget dateert uit 2023 en is opgenomen in de Veiligheidsindex 2024. Uit deze meting blijkt dat de gemiddelde veiligheidsindex voor de stad is gedaald van de gestelde streefwaarde 110 naar 105. Voor de vijf laagst scorende wijken is de streefwaarde in vier gevallen gerealiseerd; alleen in de Tarwewijk is deze nog niet bereikt. In 2025 is aanvullend geïnvesteerd om de veiligheidsindex op een niveau te brengen dat nodig is voor het behalen van het collegedoeel.

Excessief geweld (zware schietincidenten en explosies)

- Van januari tot en met juli 2025 hebben zich binnen het geografisch gebied van de gemeente Rotterdam 129 incidenten van excessief geweld (EG-geweld) voorgedaan, waarvan 96 explosies en 33 schietincidenten.
- Explosies vonden 71 maal plaats bij een woning. Hiervan heeft de burgemeester 12 woningen gesloten om de openbare orde te herstellen.
- 5 schietincidenten hebben een relatie met een woning, één van deze woningen is gesloten om de openbare orde te herstellen. Van de 33 schietincidenten vonden er 19 plaats op de openbare weg.
- In totaal heeft de burgemeester 29 van de 101 betrokken panden (woningen, horeca- en bedrijfspanden) bestuursrechtelijk gesloten.

Na deze impactvolle incidenten zijn in de omgeving informatiebrieven verspreid, waarin ook verwezen is naar Slachtofferhulp Nederland (SHN). In deze brieven staan ook manieren hoe Rotterdammers signalen over dit soort geweld kunnen melden bij de overheid. Waar nodig zijn bewonersavonden georganiseerd. Als mensen aangifte deden van excessief geweld, bood de politie hulp van SHN aan. Na een explosie bij een woning verzorgde SHN bij 46% van de incidenten hulp.

Winkelstratenaanpak

Op de Beijerlandselaan/Hilledijk is voor de winkelstratenaanpak een projectleider gestart. Ondernemers en veiligheidspartners waarderen de inzet op dit thema. De aandacht voor de ondermijningsaanpak in Crooswijk is verbreed naar een groter gebied en verder is de analyse op de Slinge afgerond en wordt op korte termijn gestart met de Wolphaertsbocht.

Op 3 juni 2025 is het [jaarverslag Aanpak Ondermijnende Criminaliteit 2024](#) met de gemeenteraad gedeeld.

Ondermijning in de haven

Over de gemeentelijke inzet in de aanpak drugscriminaliteit in de haven verschijnt jaarlijks het [jaarverslag haven](#). Deze is in juni 2025 naar de gemeenteraad verzonden. De samenwerking met de partners binnen de Rotterdamse haven is in de eerste helft van 2025 opnieuw bekrachtigd en verstevigd. Per 1 juli 2025 is de Uitvoeringsagenda Haven officieel hernoemd tot de Port Alliance Rotterdam (PAR) en bezegeld door ondertekening van een vernieuwd samenwerkingsdocument.

Cameratoezicht

- In 2025 zijn alle toezichtcamera's geëvalueerd. De evaluatie is in de driehoek vastgesteld en [vervolgens aan de gemeenteraad aangeboden](#). In deze evaluatie zijn tevens outputdoelen per cameragebied opgenomen, zoals is uitgewerkt in de motie 'Doelen duidelijk in beeld'. Een van de uitkomsten uit de evaluatie was om zeven camera's te verplaatsen en twee camera's te verwijderen (uitvoering tweede helft van 2025).
- Mobiel cameratoezicht is voor enkele maanden ingezet in de Meidoornstraat, de Wickenburgstraat en De Esch. Ook zijn mobiele camera's ingezet tijdens de NAVO-top.
- Na korte inzet van extra mobiel cameratoezicht heeft de driehoek besloten een extra camera te plaatsen in de omgeving van de Schoterbosstraat, te weten aan de Vijverhofstraat. Hier ervaren bewoners aanhoudende overlast, die veroorzaakt wordt door een groep jongeren, verslaafden en dak- en thuislozen. De uitvoering staat gepland voor de tweede helft van 2025.

Preventief fouilleren

- De driehoek heeft [het jaarverslag Preventief Fouilleren](#) vastgesteld en naar de gemeenteraad gezonden. Het huidige beeld laat zien dat preventief fouilleeracties zodanig worden gepland, dat diverse politieambtenaren tegelijk een groot aantal personen kunnen fouilleren en een groot aantal voertuigen kunnen controleren. Tijdens een geplande actie worden regelmatig meerdere locaties achter elkaar gekozen aan de hand van het informatiebeeld (zogeheten hottimes en hotplaces).
- Op 22 juli maakte de burgemeester gebruik van de bevoegdheid om op basis van artikel 174b van de Gemeentewet met spoed een veiligheidsrisicogebied in Nesselande aan te wijzen. Dit in verband met de oproep om daar een (niet vergund) evenement te houden. Hierbij was de verwachting dat er grote groepen jongeren op af zouden komen, waaronder rivaliserende jeugdgroepen die eerder wapens hadden gebruikt.

Levendige stad

Demonstraties en manifestaties

- Een aantal demonstraties had grote impact op de stad.
- Het aantal dynamische en/of impactvolle demonstraties en manifestaties blijft stijgen. Daardoor wordt veel gevraagd van de veiligheidspartners en de politie-inzet.
- Daarnaast is er een toename van het aantal spontane demonstraties. Deze vinden met regelmaat in de haven plaats.

Toezicht en handhaving

Wijkhandhaving

In 2025 zet de gemeente de werving, ontwikkeling en inzet van wijkhandhavers voort. Het doel is elke wijk te blijven voorzien van een zichtbaar en benaderbaar vast aanspreekpunt. Per wijk wordt getoetst welke aanpak het meest effectief is: inzet op straat, via de wijkhub, of een combinatie daarvan. In enkele wijken zijn maandelijkse inlooppreekuren in de wijkhub; dit wordt verder uitgebreid. De communicatie hierover wordt per wijk aangepast op wat daar werkt. Daarnaast investeert de gemeente in de ontwikkeling van de wijkhandhavers via de opleidingsmodule 'wijkgericht werken'. Hierin is aandacht voor de benodigde vaardigheden om effectief te kunnen opereren in de wijk.

Rotterdamse verkeersas-aanpak

In 2025 heeft Handhaving twaalf bestuurlijke acties gepland om de verkeersoverlast aan te pakken. Deze acties zijn verspreid over alle stadsdelen, met nadruk op de hotspots. Tijdens deze acties werken boa's en wijkhandhavers samen om weggebruikers staande te houden, te controleren en eventueel te beboeten. Het motorteam dirigeert bestuurders naar een controlepost. Na een waarneming schrijft de handhaver een boete uit. Nieuw in deze aanpak is de flexibele werkwijze: handhavers blijven niet meer urenlang op dezelfde plek staan, maar bewegen mee met de overlast. Zo voorkomen we dat overlastgevers een uur later een stuk verderop weer verder gaan. Handhaving werkt samen met de stadsmariniers, wijkraden, de politie en de afdelingen mobiliteit en veiligheid om heel ernstige overlast integraal aan te pakken. Tot op heden hebben zes acties plaatsgevonden waarvan drie in Noord (Crooswijkseweg, Maasboulevard, Rijnspoorkade en Nesselande) en drie op Zuid (Spinozaweg, Zuiderparkweg, Strevelsweg, Maaskade en Laan op Zuid). Tot slot is er aandacht voor het verkennen van nieuwe handhavingsmogelijkheden door digitale geluidshandhaving of het mogelijk uitbreiden van de boa-bevoegdheden om op rijdend verkeer te handhaven. Na de zomer wordt het actieplan verkeersaanpak gedeeld. Hierin wordt de raad geïnformeerd over de nieuwe maatregelen om verkeersoverlast aan te pakken.

Taxihandhaving

Het team Bikers handhaaft 's nachts en in twee weekenden in de maand op de naleving van taxiregeling. Tussen januari en juli zijn 1.733 controles uitgevoerd. Daarbij is één RTX-vergunning ingetrokken. In het derde kwartaal van 2025 wordt de nieuwe taxiverordening ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd. De nieuwe taxiverordening geeft handhavers meer bevoegdheden om misstanden aan te pakken. Handhavers kunnen taxiorganisaties een last onder dwangsom opleggen wanneer meerdere leden zich binnen een jaar misdragen. Daarnaast kunnen handhavers voortaan sneller een RTX-vergunning intrekken op straat wanneer chauffeurs weigeren mee te werken aan een controle.

Zelfstandig arrestantenvervoer

Op basis van de positieve resultaten van de pilot arrestantenvervoer breidt de gemeente deze taak in 2025 uit naar alle handhavingsclusters. De pilot liep van april 2024 tot april 2025 en liet zien dat boa's op een veilige en verantwoorde manier zelfstandig meewerkende verdachten kunnen vervoeren. Na afloop van de pilot is direct gestart met de implementatie. Deze uitbreiding heeft geleid tot aanzienlijk kortere responstijden: van gemiddeld 45 minuten naar 8 tot 15 minuten.

In 2025 leidt de gemeente een nieuwe groep boa's op. Ook wordt het aantal arrestantenvoertuigen uitgebreid naar drie voertuigen en verbeterd, bijvoorbeeld met glaswanden en betere bekleding. Deze aanpak zorgt ervoor dat boa's sneller kunnen doorpakken bij aanhoudingen en de veiligheid op straat wordt versterkt.

Seksuele straatintimidatie

In 2025 zet de gemeente Rotterdam zich onverminderd in voor de aanpak van seksuele intimidatie. Om de handhaving te versterken, is het aantal opgeleide boa's verdubbeld van 13 naar 26. Deze boa's hebben gespecialiseerde trainingen gehad om effectief op te treden tegen seksuele intimidatie. Rotterdam heeft zulke trainingen ook verzorgd voor boa's van Utrecht, Arnhem, Tilburg, Almere, Dordrecht en Heerlen. De trainingen

voor de boa's van Breda, Leiden en Alkmaar staan op het punt om te beginnen. Dit ter bevordering van een uniforme en effectieve handhaving van de nieuwe wetgeving op nationaal niveau.

Rotterdam werkt samen met andere gemeenten, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Openbaar Ministerie en de politie in een landelijke werkgroep. Om de huidige pilot te evalueren is Regioplan, een onafhankelijk onderzoeksbureau, ingeschakeld waar wij onze medewerking aan verlenen. De resultaten van de evaluatie worden mei 2026 verwacht.

Om flexibel in te spelen op situaties wordt onderzocht hoe de gemeente met de StopApp en in afstemming met boa's flexibeler kan handhaven op diverse locaties in de stad.

Aanpak overlast lachgas

In 2025 neemt de gemeente met het Actieplan Lachgas Rotterdam 2025-2026 acties en maatregelen om de overlast van lachgas in Rotterdam te verminderen. Deze acties en maatregelen moeten het bezit, gebruik en (tussen)handel van lachgas tegengaan. Het actieplan is inmiddels opgeleverd en momenteel in uitvoering.

Fietshandhaving

Om de overlast van verwaarloosde en foutgeparkeerde tweewielers terug te dringen, zet de gemeente extra in op verwijdering. De uitvoering hiervan wordt deels uitbesteed en de gemeente huurt extra ophaalcapaciteit in bij Rotterdam Inclusief. Het doel is om 26.000 overlastgevende tweewielers te verwijderen, wat 30% meer is dan het gemiddelde (19.000) over de periode 2021-2024. Op peildatum 22 juli waren al ongeveer 16.750 overlastgevende tweewielers verwijderd. Het inzetten van extra capaciteit heeft aantoonbaar effect.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Veilig	€ 606
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 606

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 163

Bestuurlijke hoofdlijnen

Excessief geweld (zware schietincidenten en explosies)

De inzet op de aanpak van excessief geweld blijft onverminderd groot. Onder excessief geweld verstaan we schietincidenten en explosies waarbij één of meerdere personen het doel hebben om schade aan te richten bij een doelwit of slachtoffer.

De inzet bestaat uit de pijlers preventie, inzet bestuurlijke maatregelen, nazorg, communicatie én kennis en onderzoek.

Ondermijning in haven en stad

In de Rotterdamse haven wordt al geruime tijd hard gewerkt aan het bestrijden van ondermijnende criminaliteit. In deze aanpak staan drie pijlers centraal:

- Opwerpen van barrières en verhogen van de weerbaarheid in de haven en de stad.
- Aanpakken en afpakken: met scherpere intelligence en toezicht drugsnetwerken en andere criminele netwerken opsporen en hun vermogen afpakken.
- Internationaal offensief: tegenhouden van drugs bij de landen van herkomst en samenwerking met andere Europese havensteden.

Drugscriminaliteit heeft een ontwrichtende werking op de samenleving. We zetten de intensieve aanpak voort die het vorige college heeft ingezet op drugsgerelateerde en ondermijnende criminaliteit.

Campagne drugsgebruik

We investeren jaarlijks in een campagne die Rotterdammers wijst op de maatschappelijke gevolgen van het kopen van illegale drugs, zonder drugsgebruikers te criminaliseren.

Drugslabs

Na de explosie aan de Schammenkamp verkent de gemeente in nauw overleg met de driehoekpartners en experts van de DCMR en Veiligheidsregio of drugslabs en cocaïnewasserijen eerder zijn te traceren.

Het handhaven van de Opiumwet is de verantwoordelijkheid van het OM en politie. Deze handhaving is onderdeel van een integrale aanpak op drugslabs en cocaïnewasserijen, waarin ook de gemeente een rol heeft. De gemeente is aanjager, verbinder en ondersteuner in de integrale aanpak. Uitgangspunt hierin is het weghalen van de gevaarlijke situatie bij drugslabs en cocaïnewasserijen; het brand-, explosie-, gewelds- en gezondheidsgevaar voor omwonenden door de aanwezige chemicaliën en de criminele productieprocessen. De aanpak is erop gericht de bevoegdheden zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten waardoor zowel de informatiepositie als de aanpak zelf verbetert.

Hiervoor verkent de gemeente de mogelijkheid om innovatieve middelen te gebruiken, zoals e-noses voor het snel traceren van chemicaliën in de lucht. Ook onderzoekt de gemeente welke uitrusting en expertise er bij gemeentelijke professionals nog nodig is om goed en veilig te kunnen handelen als er een (vermoedelijk) drugslab aangetroffen wordt. Verder bevordert de gemeente de kennis van de Rotterdammer op dit onderwerp, zodat ook bewoners en ondernemers weten welke signalen te herkennen en waar zij dit kunnen melden.

Winkelstratenaanpak

De winkelstratenaanpak Slinge, Wolphaertsbocht, Beijerlandse laan - Groene Hilledijk en Crooswijkseweg wordt samen uitgevoerd met de Aanpak Vitale Kerngebieden. Dit is gericht op de verbetering van de huidige winkelgebieden naar toekomstbestendige vitale kerngebieden als aantrekkelijke ontmoetingsplaats. Een andere pijler is het [Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027](#), waarin de winkelstratenaanpak is opgenomen als noodzakelijk onderdeel van het verbeteren van de woonmilieus op Zuid. Het doel van de ondermijningsaanpak is te zorgen voor een eerlijk en veilig woon-, leef- en ondernemersklimaat. En dit wordt bereikt door malafide ondernemers in beeld te krijgen, te controleren en daar waar nodig te handhaven.

Jeugdoverlast en -criminaliteit

De gemeente investeert in het tegengaan van jeugdcriminaliteit- en overlast. Voor een deel van de Rotterdamse jongeren is de leef- en belevingswereld complex en kent verschillende risico's en criminele verleidingen. Dit raakt aan de veiligheid van de jeugd zelf, hun omgeving en de stad als geheel. Zo groeit 1 op de 4 kinderen in Rotterdam op in armoede en wonen meer dan 14.000 kinderen bij een familielid dat de afgelopen vijf jaar in verband is gebracht met criminaliteit.

De gemeente zet in op het vergroten van weerbaarheid van de jeugd en begrenst en ondersteunt jongeren om weer op het rechte pad te komen. De (online)leefwereld van jongeren die problemen veroorzaken wordt in kaart gebracht. Door beter te weten wat er speelt, kan de gemeente en haar samenwerkingspartners overlastgevend en crimineel gedrag op tijd signaleren en in de kiem smoren. Het aantal jongerenwerkers wordt uitgebreid om te voorkomen dat jongeren het verkeerde pad kiezen.

De gemeente investeert in de samenwerking met het jongerenwerk, politie, Openbaar Ministerie en het Zorg en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond om onveilige situaties in- en rond scholen en op straat te verbeteren. In het tegengaan van overlast door jongeren worden mosquito's blijvend gebruikt, maar in het afwegingskader en de periodieke evaluatie wordt ook de beleving van jongeren meegenomen door met hen in gesprek te gaan.

Cameratoezicht

De gemeente investeert extra in cameratoezicht. En waar nodig ook in toezicht door veiligheidscamera's bij religieuze en maatschappelijke instellingen. Cameratoezicht wordt zorgvuldig ingezet om de openbare orde te handhaven en alleen als andere, minder vergaande maatregelen eerst geprobeerd zijn. Samen met de politie worden mobiele camera's kortstondig ingezet om de rechtsorde te handhaven. Het kan dan gaan om onvoorziene ordeverstoringen of (de vrees voor) ordeverstoringen van tijdelijke aard. Daarnaast evalueert de gemeente elke drie jaar of reeds geplaatste veiligheidscamera's nog nuttig en noodzakelijk zijn. Camerabeelden worden binnen de daarvoor wettelijk gestelde normen verwijderd en zo mogelijk zelfs eerder.

Preventief fouilleren

De mogelijkheid om preventief te fouilleren door de politie blijft bestaan, maar dit instrument wordt doelmatig en zorgvuldig ingezet. De commissie preventief fouilleren – met daarin de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeente – toetst zorgvuldig aanvragen voor veiligheidsrisicogebieden. De gemeente staat achter de politie en is tegen etnisch profileren. Vanuit het programma 'Politie voor iedereen' worden afspraken gemaakt met de politie over trainingen die bijdragen bij aan het aselekt of op basis van gedrag selecteren en controleren. Ook geeft de politie uitleg over de reden van het preventief fouilleren. Samen met de politie wordt de voortgang gemonitord en wordt de raad geïnformeerd aan de hand van het jaarverslag. Door deze afspraken wordt bij preventief fouilleren niet gewerkt met controlerende maatregelen zoals stopformulieren of waarnemers van buiten de politieorganisatie.

Weerbaarheid

De internationale veiligheidssituatie is de afgelopen jaren sterk verslechterd. Statelijke en niet-statelijke actoren bedreigen in toenemende mate de nationale veiligheidsbelangen van Nederland. Met statelijke actoren bedoelen we andere landen, of partijen die een regering vertegenwoordigen. Niet-statelijke actoren zijn bijvoorbeeld terroristische groeperingen of civiele personen (bijvoorbeeld hackers).

Hybride dreigingen door statelijke actoren met kans op ontwrichting in Nederland zijn toegenomen. Voor het eerst in lange tijd is het reëel dat Nederland via de collectieve verdedigingsclausule in het NAVO-verdrag (artikel 5) direct betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict. Dit blijkt onder andere uit het dreigingsbeeld van de Militaire inlichtingen- en veiligheidsdienst (MIVD) en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Ook moet rekening worden gehouden met het scenario van langdurige en grootschalige stroomstoringen door hybride aanvallen. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze maatschappij te verhogen. Dit vraagt om een stevige aanpak op lokaal niveau. Het zijn immers de inwoners in de wijken waar het vergroten van de weerbaarheid start.

Levendige stad

Voor een veilige nacht worden diverse middelen ingezet en wordt samengewerkt met meerdere partners. Zo zijn er op vrijdag- en zaterdag horecastewards aanwezig in de vijf horecaconcentratiegebieden van het Centrum en werken daar vanuit Toezicht & Handhaving de bikers en team Drank & Horeca. Ook staat de gemeente in nauw contact met ondernemers om te kijken of en waar zij ondersteuning nodig hebben.

Ten behoeve van een veilig nachtleven zet het college sinds eind 2023 de Safe'R Spot in. De Safe'R Spot biedt een veilige haven voor uitgaanspubliek dat zich onveilig voelt of te maken krijgt met vervelende situaties tijdens het stappen. Het initiatief wordt uitgevoerd in samenwerking met Stichting De Veilige Nacht. Elke vrijdag- en zaterdagavond van 23.00 tot 05.00 uur is de Safe'R Spot te vinden op de hoek van

de Lijnbaan en het Stadhuisplein. Ook wordt van half augustus tot eind oktober een pilot Safe'R Spot x WORM uitgevoerd in de Boomgaardsstraat, om te bezien of de sociale veiligheid in het Witte de Withkwartier kan worden verbeterd.

Toezicht en handhaving

Gerichte inzet Handhaving

In 2025 is de prioriteringsagenda vastgesteld en vertaald naar de dagelijkse uitvoering. Samen vormen die een stevig en structureel handvat voor de inzet van handhaving en toezicht. Ze geven duidelijk richting bij het maken van keuzes, het stellen van prioriteiten en het strategisch inzetten van capaciteit. Zo wordt gestuurd op een effectievere en efficiëntere aanpak, gericht op zowel de grote stedelijke opgaven als op wat er leeft in de wijken.

Begroting 2026

Doel: Veilige stad

Paginanummer in website: 164

Doel: Veilige stad

Wat willen we bereiken?

Rotterdam is een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt. Dit meten we aan de hand van de Veiligheidsindex die deel uitmaakt van het Wijkprofiel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wijkveiligheid

In 2026 ligt de focus op het aanpakken van zichtbare overlast en onveiligheid en de beleving van veiligheid. Dit doen accounthouders veilig, veiligheidsregisseurs en stadsmariniers op basis van data en informatie van bewoners en ondernemers en ons professionele wijknetwerk, zoals de wijkraad, scholen, welzijnspartijen en de politie. De aanpakken richten zich voornamelijk op overlast van jeugd en volwassen mannen in groepsverband, gebruikers, dealers, daklozen, personen met onbegrepen gedrag en verkeersasocialen. Ook het aanpakken van overlast en onveiligheid gebeurt met behulp van bewoners en het wijknetwerk. Er worden specifieke locaties gekozen waar de wijkveiligheid onder druk staat. Welke locaties dat zijn wordt nu onderzocht met behulp van data, zoals het wijkprofiel, meldingen en politiecijfers en gesprekken met bewoners en het wijknetwerk.

De gemeente pakt overlast en onveiligheid aan met de pleinenaanpak, de groepsaanpak, de aanpak woonoverlast, de Rotterdamse verkeersasocialen, de inzet van mosquito's en cameratoezicht, specifieke programma's en projecten. Dit gebeurt met de hulp van bewoners binnen buurtpreventie en de wijkraad en met professionals van welzijnspartijen, jongerenwerkers, stewards, boa's en politie.

Het verbeteren van de objectieve veiligheid alleen is onvoldoende. Uit de veiligheidsindex van het wijkprofiel blijkt dat deze beleving in veel wijken onder druk staat. Op specifieke locaties is en wordt daarom onderzoek gedaan met en onder bewoners naar de veiligheidsbeleving. Concrete aanbevelingen uit deze onderzoeken worden in 2026 opgevolgd. De gemeenteraad wordt ook in 2026 geïnformeerd over de uitkomsten, de aanbevelingen, de plannen en de voortgang hierop.

IJsselmonde & Tarwewijk

IJsselmonde

IJsselmonde (bestaande uit de wijken Groot-IJsselmonde, Oud-IJsselmonde, Beverwaard en Lombardijen) is een gebied met forse uitdagingen. In de nasleep van de seriemoorden werd dit opnieuw duidelijk. De seriemoorden zijn afschuwelijk en staan op zichzelf en los van welk beleid dan ook, maar het gevoel van toenemende onveiligheid en verval en verloedering wordt breed gedeeld. Burgemeester Schouten en wethouder Simons hebben in dat kader in maart/april 2025 verschillende wijken bezocht voor een schouw waarin bewoners hen op onveilige en onheimische plekken wezen. Deze plekken zijn aangepakt, een aantal is nog in behandeling omdat de uitvoering van werken meer tijd vergt. Er is in IJsselmonde meer focus nodig op de terreinen veiligheid en leefbaarheid en daarom zijn er middelen vrijgemaakt onder de vlag 'Actieplan leefbaarheid IJsselmonde'. Gericht op het aanpakken van onveilige, onleefbare en verloederde plekken en situaties in de wijk, los van inzet van handhaving. Ook zijn de middelen binnen dit actieplan bedoeld voor incidentele investeringen. De stadsmarinier geeft dit plan vorm en gaat na de zomer in gesprek met wijkraden en bewoners over de invulling ervan. Samen met de politie wordt nu in kaart gebracht waar eventueel cameratoezicht in IJsselmonde moet worden uitgebreid.

Tarwewijk

Met extra investeringen is het gestelde collegedoeel in vier van de vijf focuswijken behaald, volgens de tussenmeting van het wijkprofiel in 2024. Hierin laat alleen de Tarwewijk nog een achteruitgang zien. Om deze trend te keren, is in september 2024 een stuurgroepbijeenkomst gehouden met voormalig burgemeester Aboutaleb. Omdat de uitkomst van deze bijeenkomst liet zien dat alleen een samenhangende aanpak tussen de verschillende portefeuilles snel bijdraagt aan het vergroten van de veiligheid, zijn hiervoor gesprekken gevoerd met het college.

Wat doen we in de Tarwewijk?

- Op dit moment worden acties uitgevoerd in een aantal straten (Brielselaan, Mijnsherenlaan, Pleinweg, Katendrechtse Lagedijk en Wolphaertsbocht). Deze acties worden binnen een jaar geëvalueerd, waarna de resultaten worden betrokken bij de beleidsvorming voor een nieuw college in 2026. Voor de uitvoering van de aanpak is in 2025 een stadsmarinier aangesteld.
- Openen huiskamer voor EU-arbeidsmigranten.
- Ontwikkelen integrale aanpak op overlast van hangmannen.
- Herinrichten van drie grote pleinen en zorgen voor programmering na heropening.
- Aanpakken openbare ruimte (weesfietsen, achterstallig snoeiwerk onder andere met Woonstad Rotterdam, verwijderen graffiti).

- Aanpak van achterpaden.
- Aanpak Preventie met Gezag voor jongerenoverlast.
- Inzet van buurtcoach voor een drietal subbuurten.
- Wijkcommunicatie inzetten om de positieve zaken uit Tarwewijk te belichten.
- Beschilderen van de metropilaren gecombineerd met een buurtfestival.
- Opening jongerenhub 1e kwartaal 2026.

Kwetsbare wijken

Voor kwetsbare wijken wordt ingezet op twee grote onderwerpen: 1) het vinden en aanspreken van overlastgevende personen met onbegrepen gedrag en vervolgens toeleiden naar zorg en 2) het verbeteren van de subjectieve veiligheid in kwetsbare wijken. Er komt meer inzet op overlastgevende personen met onbegrepen gedrag in de buitenruimte, groepen overlastgevende volwassenen en het verbeteren van de veiligheidsbeleving door kleine interventies in de buitenruimte, de aanpak van overlast en het verbeteren van de sociale cohesie.

Excessief geweld (zware schietincidenten en explosies)

In 2026 wordt het beleid op hoofdlijnen voortgezet. De inzet bestaat uit de pijlers preventie, inzet bestuurlijke maatregelen, nazorg, communicatie én kennis en onderzoek:

- In de preventieve aanpak van excessief geweld wordt zoveel mogelijk aangesloten op bestaande preventieve aanpakken voor overlappende onderliggende oorzaken voor het plegen van dit criminele gedrag.
- Na excessief geweldsincidenten kan de burgemeester voor het herstel van de openbare orde diverse bestuurlijke maatregelen inzetten. De inzet wordt bepaald naargelang de context van het incident. De meest voorkomende bestuurlijke maatregel na een excessief geweldsincident is een pandsluiting. Om excessief geweld te voorkomen, kan bij aantreffen van illegaal vuurwerk in een woning een last onder dwangsom worden opgelegd.
- In de periode na een excessief geweldsincident voorziet de gemeente Rotterdam, in samenwerking met partners, in de nazorg voor omwonenden. Het doel is om mogelijke bijkomende angstgevoelens bij deze omwonenden te beperken. Daarom wordt ingezet op het versterken van de informatievoorziening en het aanbod van psychische hulp.
- De hiervoor genoemde onderdelen van de excessief geweldsaanpak worden ondersteund met communicatie. Dit levert een belangrijke bijdrage aan zowel de ondersteuning van Rotterdammers in het nazorgproces als aan het verhogen van de meldingsbereidheid. Een voorbeeld hiervan is een campagne gericht op de mogelijkheden om signalen rondom excessief geweldsincidenten anoniem te melden. Deze campagne, in samenwerking met Meld Misdaad Anoniem, start naar verwachting eind 2025.
- Om de kennis over het fenomeen én de aanpak - in samenwerking met partners - te versterken, sluit de gemeente op drie niveaus aan bij overlegstructuren over dit specifieke type geweld. De gemeente werkt op stadsniveau samen met politie en Openbaar Ministerie. Op regionaal niveau met diverse regiogemeenten. En op nationaal niveau sluit de burgemeester aan bij het Offensief Tegen Explosies (OTE) als voorzitter en vertegenwoordiger van de G4-gemeenten.
- Met het doel kennis over en een effectieve aanpak van excessief geweld te vergroten is de Erasmus Universiteit (EUR) dit jaar een onderzoek gestart naar de achtergronden van ervan. De gemeente werkt hierin samen met de politie, het OM en het ministerie van J&V en andere gemeenten in de regio. Naar verwachting levert de EUR dit najaar een eindrapportage met aanbevelingen op.

Ondermijning in de stad

De gemeente pakt met partners ondermijnende criminaliteit in Rotterdam aan. Het gaat bij deze aanpak om een aantal zaken, zoals signalering om de informatiepositie te verbeteren, het opwerpen van barrières, vergroting van de bewustwording en het creëren van weerbaarheid. Het gaat daarnaast om een concrete bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, privaatrechtelijke of fiscaalrechtelijke aanpak. Ook gaat het om de publiek-private samenwerking en stimulering van positieve ontwikkelingen. De thema's vastgoed, drugs, winkelstraten/ondernemingen, mensenhandel en zorgcriminaliteit blijven prioriteit in de gemeentelijke ondermijningsaanpak.

Drugslabs

- De gemeente verkent de mogelijkheid om innovatieve middelen te gebruiken, maar ook welke uitrusting en expertise er bij gemeentelijke professionals nog nodig is om goed en veilig te kunnen handelen als er een (vermoedelijk) drugslab aangetroffen wordt.
- De doorontwikkeling van de IMS – de geavanceerde e-nose – is in volle gang. Naar verwachting wordt na de zomer gestart met een pilot.
- Een Meld Misdaadanoniem-campagne staat klaar voor lancering na de zomer, zodat Rotterdammers signalen van drugslabs kunnen herkennen en weten waar deze te melden.

Campagne drugsgebruik

De campagnes gericht op drugsgebruikers gaan een nieuwe fase in. Waar de campagnes uit 2023, 2024 en 2025 vooral gericht waren op bewustwording. Zal in deze nieuwe fase ingezet worden op normstelling en zijn nieuwe campagne uitingen meer gericht op gedragsverandering.

Winkelstratenaanpak

Voor de winkelstratenaanpak is er met de Voorjaarsnota 2025 incidenteel geld beschikbaar gemaakt voor 2026. Hiermee kan de inzet worden voortgezet tot eind 2026. We zien de eerste goede resultaten in straten waar deze extra aandacht ingezet wordt. Voor een goede borging in de nu geselecteerde straten en om het instrument op termijn ook voor andere winkelstraten beschikbaar te maken, wordt gekeken of dit een vast onderdeel van het instrumentarium van de ondermijningsaanpak kan worden.

Ondermijning in de haven

Ook in 2026 wordt de aanpak van drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven voortgezet. Dit gebeurt in nauwe afstemming en in samenwerking

met de partners binnen de Port Alliance Rotterdam (voorheen Uitvoeringsagenda Haven). De projecten en interventies die de afgelopen jaren zijn opgezet worden voortgezet en - indien nodig - doorontwikkeld. Wat betreft de gemeentelijke inzet ligt de focus op preventie: het creëren van awareness, het voorkomen van recidive en het versterken van de internationale samenwerking. Zo maken we in 2026 een start met het ontwikkelen van nieuwe wetenschappelijk onderbouwde bewustwordingsprogramma's, ontwikkeld voor jongeren in de leeftijd van 10 - 12 jaar, de groepen 7 en 8 van basisscholen. Dit betreft een uitbreiding van de huidige doelgroep op basis van opgedane inzichten, bedoeld om vroegtijdig te interveniëren en de preventieve werking van interventies te versterken.

Cameratoezicht

Cameratoezicht is binnen de Veiligheidskoers 2023-2027 het instrument dat kan worden benut als sluitstuk van een veiligheidsaanpak in een gebied om de openbare orde en veiligheid te handhaven. Op grond van artikel 151c van de Gemeentewet en artikel 2:77 van de Algemene Plaatselijke Verordening Rotterdam kan de burgemeester in samenspraak met de driehoek besluiten camera's te plaatsen in die gebieden waar dit het hardste nodig is. Zo is half 2025 het project Oude Haven uitgevoerd en zijn mobiele camera's ingezet aan de Vijverhofstraat en in De Esch na structurele overlast en incidenten.

De Adviesgroep Cameratoezicht – bestaande uit het Openbaar Ministerie, de politie, Stadsbeheer en de directie Veiligheid – toetst alle aanvragen op de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit.

Preventief fouilleren

Preventief fouilleren is het instrument om te voorkomen dat er wapens in een bepaald gebied aanwezig zijn en om (de dreiging van) wapens weg te nemen. De burgemeester wijst in samenspraak met de driehoek veiligheidsrisicogebieden aan op basis van artikel 151b Gemeentewet (in combinatie met APV artikel 2:76). De commissie Preventief Fouilleren – bestaande uit het Openbaar Ministerie, de politie en de gemeente – toetst alle aanvragen van de politie zorgvuldig op de wettelijke vereisten. In 2026 worden de nieuwe aanvragen vanuit de politie behandeld en wordt de raad geïnformeerd in het jaarverslag 2025.

De gemeentelijke bijdrage aan het programma 'Politie voor iedereen' wordt in 2026 ook besteed aan de aanpak van discriminatie, het oprichten van een taskforce discriminatie en het verhogen van de inzet op diverse instroom van personeel.

Jeugdoverlast en -criminaliteit

- Er zijn zorgen over de betrokkenheid van meisjes bij problematisch en delinquent gedrag en de invloed van de straatcultuur en criminaliteit binnen het primair onderwijs. De gemeente gaat hier via het jongerenwerk op inzetten. Ook werkt de gemeente met partners aan een vernieuwde aanpak van problematische jeugdgroepen. Directe aanleiding hiervoor is het oploeiende geweld binnen rivaliserende groepen.
- Verder wordt in diverse preventieve programma's en projecten gewerkt aan het vergroten van de weerbaarheid van jongeren tegen criminaliteit en de verleidingen van de straat en online.
- [Het programma Preventie met Gezag](#) is actief, waarmee de aanpak van jeugdcriminaliteit en overlast in vier gebieden is geïntensiveerd. Het gaat om: Charlois, Delfshaven, Feijenoord en IJsselmonde. Het programma is binnen de gemeente een aanvulling op de bestaande aanpak en ook partners zoals politie, Openbaar Ministerie, HALT en de jeugdstrafketen (Raad voor Kinderbescherming en Jeugdbescherming) doen mee. Vanaf juni 2026 begint een nieuwe uitvoeringsperiode van vier jaar.
- De gemeente blijft werken aan het vergroten van de sociale veiligheid in en om het onderwijs. In juli 2025 is het samenwerkingsconvenant met scholen, politie, JOZ en HALT uitgebreid naar het primair onderwijs.

Radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust

In 2026 gaat Rotterdam door met het tegengaan van radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust. De aanpak bestaat uit preventieve groepsgerichte interventies, deskundigheidsbevordering, een persoonsgerichte aanpak bij radicalisering en extremisme, alertheid op mogelijke sociale instabiliteit, en advies en inzet bij polarisatie.

Een belangrijke inspanning is het vergroten van het kennisniveau over radicalisering bij gemeenteambtenaren, jongerenwerkers en politieagenten. Hierbij is extra aandacht voor recente ontwikkelingen, zoals de steeds jongere leeftijd waarop jongeren radicaliseren en de online omgeving waarin dit gebeurt. De deskundigheid over polarisatie wordt met verschillende gerichte adviezen en enkele kennisbijeenkomsten vergroot bij maatschappelijke partners en medewerkers van de gemeente. Daardoor zijn zij beter in staat om te gaan met gepolariseerde situaties.

Weerbaarheid

Het Rotterdamse programma 'Weerbare Rotterdamse samenleving- tegen hybride dreigingen' moet ervoor zorgen dat:

1. de weerbaarheid en veerkracht van de Rotterdamse samenleving ten aanzien van hybride dreigingen vergroot;
2. de impact van langdurige noodsituaties op de Rotterdamse samenleving verkleint. Denk hierbij aan stroom- internet of telefoniestoring, veroorzaakt door hybride aanvallen.

We werken hieraan via vier pijlers:

- Wijkpilots
- Noodsteunpunten
- Samenredzaamheid
- Communicatie

Wijkpilots: De eerste pilot heeft in Bloemhof plaatsgevonden (in april en mei jl). In 2026 staan nog twee wijkpilots op de planning. Elke pilot richt zich op een ander type wijk of ecosysteem. Tijdens zo'n pilot wordt aan de hand van een scenario van langdurige stroomstoring met bewoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheid verkend wat de wijk nodig heeft en wie daaraan wat kan bijdragen. Met deze pilots bouwen we stapsgewijs aan een aanpak die herhaalbaar, schaalbaar en breed toepasbaar is gebaseerd op praktijkervaring. Na iedere wijkpilot is het belangrijk dat de inzichten, opgehaald met bewoners, ondernemers en professionals, verder worden gebracht door de primair daarvoor aangewezen partijen. Met de doorleefsessie en de opvolging werken we aan de bewustwording over het belang van voorbereiding op noodsituaties en geven we een boost aan de weerbaarheid van de wijk. In 2026 kan de aanpak uitgerold worden in alle Rotterdamse wijken.

Noodsteunpunten: De gemeente werkt aan het inrichten van lokale noodsteunpunten. Hier zouden Rotterdammers terecht kunnen in situaties van langdurige stroomstoring voor informatie, water en mogelijk ook voedsel, eerste hulp, opladen van medische apparatuur, inschakelen van de hulpdiensten, stimuleren van burgerhulpverlening etc. In 2026 werken we aan het inrichten van de eerste tranche noodsteunpunten. Afhankelijk van de daadwerkelijke beschikbare middelen vanuit het Rijk voor Rotterdam moet worden gezien hoeveel noodsteunpunten haalbaar zijn.

Samenredzaamheid: naast het verspreiden van de boodschap om een noodpakket en noodvoorraad aan eten en drinken aan te schaffen, zet de gemeente vooral in op het vergroten van de samenredzaamheid. Dit gebeurt enerzijds door voorzieningen te treffen voor kwetsbare Rotterdammers, bijvoorbeeld in samenwerking met voedselvoorzieningen (zoals de voedselbank) of het Rode Kruis. Anderzijds wil de gemeente kansrijke initiatieven uit de samenleving, die gericht zijn op het vergroten van de samenredzaamheid, faciliteren.

Communicatie: het thema weerbaarheid wordt door verschillende organisaties en op verschillende niveaus opgepakt. Toch zullen niet alle Rotterdammers bereikt worden met bovenstaande campagnes. Om ervoor te zorgen dat de boodschap bij zoveel mogelijk Rotterdammers terecht komt, werkt de gemeente een eigen campagnestrategie uit. Deze sluit aan bij de landelijke boodschap van de NCTV, maar wel in de herkenbare Rotterdamse huisstijl met het beeldmerk van de NCTV-campagne om de herkenbaarheid van de boodschap (bereid jezelf en je omgeving voor op een noodsituatie) te vergroten. Hierbij is er extra aandacht voor kwetsbare Rotterdammers (laaggeletterden, anderstaligen). De boodschap moet vooral via de wijknetwerken bij de Rotterdammers terecht komen. In 2026 is de communicatie-inzet niet alleen gericht op bewustwording, maar ook op het verspreiden van concrete informatie en handelingsperspectief, zoals over de noodsteunpunten.

Digitale criminaliteit

Het doel van de aanpak is het bestrijden van digitale criminaliteit en het weerbaar maken en houden van de stad. Om dit te bereiken zet de gemeente in op:

- Bestrijding van digitale criminaliteit in samenwerking met de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsalliantie Rotterdam.
- Deelname aan en (mede)organiseren van – al dan niet bestuurlijke - cybercrisesoefeningen met belangrijke partners.
- Inzicht krijgen in de cascade-effecten van cybercrisis door deelname aan Agile.
- Het uitvoeren van controles op faciliterende branches en waar nodig het opzetten van en deelnemen aan RIEC-casuïstiek.

Vanuit de regionale aanpak met de politie, het Openbaar Ministerie en de Veiligheidsalliantie Rotterdam wordt ingezet op 4 lijnen:

1. Digitale criminaliteit
2. Crisis- en incidentbeheersing
3. Eigen huis op orde
4. Digitaal weerbare democratie

Hiermee worden de [landelijke lijnen](#) vertaald naar de regionale realiteit.

High Impact Crimes (HIC)

De gemeente werkt aan het voorkomen en terugdringen van overvallen, straatroven en woninginbraken. Dat gebeurt met een integrale persoonsgerichte aanpak van daders van high-impact-crimes (HIC), en met preventieacties – zowel online als in de wijken - gericht op ondernemers en inwoners van de stad. Slachtoffers van HIC-delicten krijgen de nodige nazorg om hun gevoel van veiligheid te herstellen.

Toezicht en handhaving - Gerichte inzet Handhaving

Met de vastgestelde prioriteringsagenda is een stevig en richtinggevend kader gecreëerd voor de inzet van handhaving en toezicht. De prioriteringsagenda heeft als doel de beschikbare handhavingcapaciteit strategisch en doelgericht in te zetten op leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken die de meeste maatschappelijke waarde opleveren. Dit gebeurt door duidelijke keuzes te maken op basis van bestuurlijke prioriteiten en gebiedsgerichte opgaven: waar is meer en waar is minder inzet nodig. Binnen deze aanpak wordt gewerkt met vier vormen van inzet: reguliere inzet, geplande extra inzet, inzet op meldingen en oproepen, en onverwachte extra inzet. Om de balans te bewaren tussen voorspelbaarheid en flexibiliteit, wordt uitgegaan van een verdeling waarbij 80% van de capaciteit wordt ingezet voor planbare werkzaamheden en 20% wordt gereserveerd voor niet-planbare inzet.

De prioriteringsagenda wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld om aan te sluiten bij veranderende omstandigheden en bestuurlijke ambities.

Veilig Openbaar Vervoer

- Financiering van de volledig risicogestuurde inzet van ov-surveillanten in de metro op woensdag, donderdag, vrijdag en zaterdag van 17.30 uur tot einde dienst.

- In opdracht van de gemeenteraad investeert het college extra in sociale veiligheid in OV, door uitvoering te geven aan motie Coenradie ‘impuls handhaving OV’ t.b.v. het versterken en intensiveren van handhaving met name in de avond/begin nacht.
- De RET start met de fietsteams voor snelle opvolging door BOA-OV bij incidenten in alle vervoerssoorten van het OV, de inzet van zorgmakelaars/veldwerkers in het OV en live cameratoezicht in de voertuigen.
- Daarnaast gaat de RET een deel van de extra gemeentelijke subsidie gebruiken om toezichthouders bij Securitas in te huren die op alle modaliteiten inzetbaar zijn en daarbij de mogelijkheid hebben om een verhoogd tarief op te leggen bij een zwartrijder.

Woonoverlast

- Het [jaarverslag 2024 ‘Samen tegen woonoverlast’](#) is gepubliceerd.
- Hoe we woonoverlast met onze partners aanpakken is beschreven in het nieuwe uitvoeringsplan woonoverlast. Dit uitvoeringsplan is op 17 april 2025 van kracht geworden, met de ondertekening door de netwerkpartners samen met wethouder Lansink-Bastemeijer. Het uitvoeringsplan beschrijft hoe het [Actieplan Woonoverlast 2024-2028](#) in de praktijk wordt uitgevoerd.
- Om het vertrouwen van melders in de gemeentelijke aanpak van woonoverlast te vergroten, verbetert de gemeente de komende jaren de communicatie met de melder. Met een nieuwe enquête peilen we of het vertrouwen groter wordt en waar het nodig is om de communicatie bij te stellen. De uitkomsten van de enquête worden jaarlijks geëvalueerd, met 2024 als nulmeting.
- In Kralingen wordt sinds 2022 het stoplichtmodel gebruikt in de aanpak van (studenten)woonoverlast. Dit model maakt de overlast inzichtelijk, zorgt voor een betere dossieropbouw voor de inzet van instrumenten uit de escalatieladder en de meldingsbereidheid onder omwonenden neemt toe. Het model is succesvol in de aanpak van woonoverlast en er wordt onderzocht waar dit model nog meer kan worden gebruikt. Tot op heden is er nog geen geschikte doelgroep of locatie om het model ook te gebruiken.
- Eind 2025 wordt een nieuw zaakstelsel opgeleverd, waarmee onderscheid wordt gemaakt op type melding. Dit maakt het mogelijk om vanaf 2026 meer informatiegestuurd te werken en sneller in te spelen op trends in woonoverlast. Als bijvoorbeeld in een specifieke straat of wooncomplex een toename van een bepaald soort woonoverlast wordtesignaleerd, kan hier direct gericht op worden ingezet.

Levendige stad

Horeca

- Voor een veilig nachtleven zet het college sinds eind 2023 de Safe’R Spot in. Het college heeft deze Safe’R Spot na een succesvolle pilot met twee jaar verlengd.
- Op basis van de aangevraagde regeling van werkzaamheden ‘Horecabeleid onder de loep’ (25bb004765) wordt uw raad separaat geïnformeerd over ontwikkelingen rond veiligheid en horeca. Daarnaast ontvangt uw raad de [jaarlijkse update](#) van het [Uitvoeringsplan Horeca](#).
- In de vorig jaar door college en raad vastgestelde [horecanota](#) is de ambitie opgenomen om meer risico- en informatiegestuurd toezicht te houden op de horeca. Op dit moment wordt met een ontwikkelde matrix een pilot uitgevoerd in Feijenoord. Met deze matrix kunnen het risicoprofiel van een horecaonderneming en de toezichtprioritering gericht worden bepaald.

Evenementen en demonstraties

- Het onderzoek naar een mogelijke terugkeer van de Dance Parade is afgerond. Eventuele aanvragen voor de Dance Parade 2026 worden in het kalenderproces om te komen tot het B/C-evenementenoverzicht integraal beoordeeld.
- In Rotterdam wordt regelmatig gedemonstreerd en gemanifesteerd. Veel demonstraties en manifestaties gaan over actuele thema’s in de wereld zoals het conflict in het Midden-Oosten of klimaatgerelateerde onderwerpen. Het aantal dynamische en/of impactvolle demonstraties en manifestaties blijft stijgen waardoor er veel wordt gevraagd van de veiligheidspartners en ook van de politie inzet. Ook faciliteert de gemeente diverse zaken om de demonstraties goed en veilig te laten verlopen. Over het algemeen is er goed overleg met alle kennisgevers. Het merendeel van de demonstraties en manifestaties wordt tijdig aangemeld bij de gemeente. Wel neemt het aantal spontane demonstraties toe. Deze vinden met regelmaat in de haven plaats.

Actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’

Met het actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’ voert Rotterdam een integrale aanpak uit op het gebied van arbeidsmigratie. Dit gaat onder andere om dienstverlening vanuit 2 Infopunten EU-arbeidsmigranten, een actieve communicatiecampagne, inzet op het gebied van registratie, bevordering van zelfredzaamheid en tegengaan van uitbuiting en overlast. De gemeente doet dit niet alleen in vier vestigingswijken waar veel EU-migranten wonen, maar er is ook inzet in aandachtswijken. Daarnaast is een regionale Coalitie Goed werkgeverschap opgezet. Ook zet de gemeente druk op het Rijk om wetgeving te realiseren. De doelen en acties per actielijn staan vermeld in het actieprogramma ‘Meer grip op arbeidsmigratie’. De gemeenteraad ontvangt elk jaar voortgangsrapportage; begin april 2025 was dat de [voortgangsrapportage over 2024](#). Deze rapportage wordt in de commissie WIOSSAN behandeld. De raad heeft met de Voorjaarsnota 2025 de financiering van dit actieprogramma tot en met eind 2027 vastgesteld. Hiermee is ook de aanpak uitgebreid met acties uit de wijkakkoorden, interventies om goed werkgeverschap te bevorderen en (inter)nationale samenwerking vanuit de koplopersrol die Rotterdam op het gebied van arbeidsmigratie vervult.

Hoe meten we de veiligheid?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029

Collegetarget Veilig: De Veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110)

	110	Mijlpaal: 110 of hoger Realisatie: 105	n.v.t.	110 of hoger		n.v.t.		

Collegetarget Veilig: De 5 laagst scorende wijken op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarweijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien t.o.v. 2022

Carnisse	85	Mijlpaal: 87 Realisatie: 93	n.v.t.	90		n.v.t.		
Hillesluis	88	Mijlpaal: 90 Realisatie: 94	n.v.t.	93		n.v.t.		
Tussendijken	89	Mijlpaal: 91 Realisatie: 98	n.v.t.	94		n.v.t.		
Tarweijk	89	Mijlpaal: 91 Realisatie: 87	n.v.t.	94		n.v.t.		
Lombardijen	90	Mijlpaal: 92 Realisatie: 94	n.v.t.	95		n.v.t.		

Handhaving

Totaal aantal handhavers	399,9 fte	429,1 fte	449 fte d.d. 20 augustus 2024	454 fte	464 fte (peildatum 25 juli 2025)			

HIC-delicten

Woninginbraken	1.150	1.270	963	n.v.t.	jan t/m juni: 439			
Straatroven	304	297	384	n.v.t.	jan t/m juni: 159			
Overvallen	86	54	45	n.v.t.	jan t/m juni: 28			

Sociale Veiligheid Openbaar Vervoer (metro):

Metro veiligheid algemeen	7,5	7,4	7,2	n.v.t.				
Metro veiligheid rit	7,9	7,9	7,8	n.v.t.				

Metro veiligheid instaphalte	7,5	7,4	7,4	n.v.t					

Toelichting indicatoren

Veiligheidsindex

Over de target veiligheid, veiligheid in de stad en ontwikkelingen in de stad presenteert het college eens per twee jaar aan de raad het wijkprofiel. Het wijkprofiel wordt samengesteld op basis van data van het voorgaande jaar. Het wijkprofiel 2022 is dus gebaseerd op data uit 2021. De Veiligheidsindex is een van de drie pijlers van het wijkprofiel en bestaat uit een subjectieve en een objectieve index.

De vijf laagst scorende wijken *) op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien ten opzichte van 2022.

*) hierbij worden de atypische wijken (Zuiderpark/Zuidrand, Cool, Zuidplein) buiten beschouwing gelaten. In deze wijken zijn relatief veel bezoekers. De score op de Veiligheidsindex is hierdoor vertekend.

Begin 2026 zijn de resultaten beschikbaar van de volgende meting. Dit is tevens de afsluitende meting voor het collegedoel Veilig.

Totaal aantal handhavers

Op peildatum 25 juli werken 464 fte handhavers. Dat zijn: boa's, bestuurlijke handhavers en handhavers met taakonderdelen jeugd, wonen, drank en horeca, bike, motor, gevaarlijke en hinderlijke honden, markten, ondermijning, schoon en milieu.

Aantal HIC-delicten

De cijfers op het gebied van High Impact Crimes (HIC) van het eerste halfjaar 2025 (januari tot en met juni):

- Woninginbraken: 439, een daling van 10% t.o.v. dezelfde periode 2024
- Straatroven: 159, een daling van 17,6% t.o.v. dezelfde periode 2024
- Overvallen: 28, een stijging van 100% t.o.v. dezelfde periode 2024

In vergelijking met het eerste halfjaar van 2024 is het aantal woninginbraken in 2025 verder gedaald. Het aantal straatroven is in het eerste halfjaar van 2025 eveneens afgenomen, na een toename in het jaar 2024. Dit wijkt - in positieve zin - af van de landelijke trend, waarbij het aantal straatroven onder met name jeugdigen in veel gemeenten nog altijd een stijgende lijn vertoont.

Het aantal overvallen is verdubbeld ten opzichte van dezelfde periode in 2024. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan een lichte piek in de laatste maanden van het Donkere Dagen Offensief (januari-maart '25). Hierin werden 18 (overwegend bedrijfs-) overvallen geregistreerd. Vanuit de gemeente is met alle ondernemers contact opgenomen om, indien gewenst, een preventieaanbod te doen. Daarnaast is aan alle slachtoffers nazorg aangeboden door Slachtofferhulp Nederland. Hoewel de procentuele toename van de overvallen erg fors lijkt, moet worden meegenomen dat het aantal overvallen in Rotterdam al jaren historisch laag is. Hierdoor leidt een relatief kleine toename in absolute cijfers tot een erg hoge procentuele stijging (de 'wet van de kleine getallen'). In heel 2024 lag het totaal aantal overvallen op het laagste niveau ooit. Hoewel elk HIC-delict er één teveel is en de gemeente blijft inzetten op het voorkomen ervan, wijst de huidige toename nog niet per se op een zorgwekkende nieuwe trend of structurele stijging van het aantal overvallen. Ten opzichte van het eerste half jaar van 2019 (pré-corona) is het totaal aantal HIC-delicten in Rotterdam nog altijd sterk dalend van 1169 naar 626 (-46,5%).

Veiligheid Openbaar Vervoer

De cijfers Sociale Veiligheid Openbaar Vervoer zijn afkomstig uit de [OV-klantenbarometer](#). Dat is het landelijk onderzoek naar de mening van reizigers in onder andere het stads- en streekvervoer. De cijfers over 2025 komen in het voorjaar 2026 beschikbaar.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BUS - Veiligheid algemeen	7,6	7,8	7,7	7,9	-	7,9	7,9	7,9	7,8
BUS - Veiligheid rit	7,9	8,0	8,4	8,6	-	8,4	8,5	8,4	8,3
BUS - Veiligheid instaphalte	7,7	7,8	7,7	7,9	-	8,0	8,0	7,8	7,8
TRAM - Veiligheid algemeen	7,7	7,7	7,9	7,9	-	7,8	7,9	7,7	7,6
TRAM - Veiligheid rit	8,0	8,0	8,5	8,5	-	8,2	8,2	8,2	8,0
TRAM - Veiligheid instaphalte	7,8	7,7	7,9	8,0	-	7,7	7,8	7,8	7,7
METRO - Veiligheid algemeen	7,3	7,3	7,5	7,6	-	7,5	7,5	7,4	7,2
METRO - Veiligheid rit	7,7	7,7	8,3	8,4	-	7,9	7,9	7,9	7,8
METRO - Veiligheid instaphalte	7,5	7,5	7,7	7,8	-	7,6	7,5	7,4	7,4

Begroting 2026

Doel: Crisisbeheersing en brandweer

Paginanummer in website: 165

Doel: Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.

In de Veiligheidsregio Rijnmond (VRR) werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulancedienst intensief samen. Zij bieden professionele hulp bij en bescherming tegen mogelijke risico's en bedreigingen.

De gezamenlijke brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied en de gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening. Ook heeft de organisatie de wettelijke verplichting overgenomen om een bedrijfsbrandweer van de aangesloten bedrijven in stand te houden.

Er zijn geen prestatie- of effectindicatoren.

VRR en GB stellen ieder jaar een [begroting](#) op voor de uitvoering van hun taken brandweertzorg en regionale crisisbeheersing. In 2026 bezuinigt de VRR in opdracht van het Algemeen Bestuur 4% op de begroting. De brandweertaken worden niet geraakt door de bezuiniging.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 166

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Veilig draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingl 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 167

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 168

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Veilig		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Jaarplan 2025	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Jaarplan 2025	Ramingsbijstelling vermijdbaar	-0	-	-	-	-
Jaarplan 2025	Reserves	-0	-	-	-	-
Taakmutatie Gemeentefonds	Taakmutatie	-500	-500	-500	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.096	-10.276	-9.287	-10.252	-10.230
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Veilig		606	-10.776	-9.787	-10.252	-10.230

Toelichting financiële bijstellingen

Nationaal vuurwerk

Voor de oprichting van een stichting voor behoud van het nationale vuurwerk is vanuit dit programma een bijdrage geleverd van € 10.000.

Jaarplan 2025

Het jaarplan van programma Mainport Haven voor de aanpak van drugshandel in de haven is verwerkt in de begroting. Zowel de baten (rijksbijdrage) als de lasten zijn met € 16 mln toegenomen (budgetneutraal).

Taakmutatie gemeentefonds

Het Rijk heeft een bijdrage geleverd van € 500.000 per jaar in de periode 2025-2027 voor de financiering van WIN-punten (Work in Nederland). Vanuit deze bijdrage worden EU-infopunt medewerkers, EU-voorlichters vanuit MOW Vraagwijzer en een projectleider WIN-punten gefinancierd.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd. De grootste wijzigingen zijn:

- Indexering: De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij Grondslagen.
- Diverse technische wijzigingen waaronder overheveling van budgetten van en naar andere programma's. De belangrijkste wijziging betreft de overheveling van de personeelsbudgetten van het Actieprogramma Meer Grip op Arbeidsmigratie in 2026 en 2027 naar diverse andere programma's.

Overzicht baten en lasten

Saldo Veilig incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	30.439	34.272	22.839	22.359	22.359	22.359
Bijdragen rijk en medeoverheden	24.074	27.953	16.235	15.754	15.754	15.754
Overige baten	10	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.355	6.319	6.604	6.604	6.604	6.604
Lasten exclusief reserves	213.908	237.210	238.488	231.826	229.926	229.988
Apparaatslasten	99.928	106.646	108.502	107.226	107.029	107.119
Inhuur	2.031	758	406	406	406	406
Overige apparaatslasten	3.131	2.908	2.966	2.940	2.936	3.027
Personeel	94.765	102.980	105.129	103.880	103.686	103.686
Overige verrekeningen	3.007	3.210	1.449	1.612	1.612	1.612
Overige verrekeningen	3.007	3.210	1.449	1.612	1.612	1.612
Programmalasten	110.974	127.354	128.537	122.988	121.285	121.257
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	33.566	42.590	38.458	30.584	29.070	28.673
Kapitaallasten	560	189	582	579	390	759
Overige programmalasten	67	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	76.779	84.437	89.359	91.688	91.688	91.688
Saldo voor vpb en reserveringen	-183.469	-202.939	-215.648	-209.468	-207.567	-207.630
Saldo voor reserveringen	-183.469	-202.939	-215.648	-209.468	-207.567	-207.630
Reserves	419	578	0	0	0	0
Onttrekking reserves	419	578	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	92	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	0	200	0	0	0	0
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	328	328	0	0	0	0
Saldo	-183.050	-202.361	-215.648	-209.468	-207.567	-207.630

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

In 2025 heeft het Rijk subsidies toegekend voor het programma Samen, maar die zijn wel lager dan voorheen voor de versterkingspijlers (€ 5,9 mln in 2025). In de jaren erna zijn hier hogere baten voor begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Vanaf 2022 zijn er ook grote subsidies toegekend aan het programma Mainport Haven. De omvang van deze subsidies voor 2026 en verder zijn nog niet definitief en zijn daarom nog niet volledig opgenomen in de begroting. Bij de Tweede herziening 2025 is wel de bijdrage voor het programma Mainport Haven 2025 aangepast (toename van € 16 mln). De overige baten in dit programma blijven de komende jaren nagenoeg ongewijzigd. Dit betreft onder andere legesinkomsten voor horeca- en evenementenvergunningen, huisvuilboetes, inwonerbijdragen regio en diverse overige inkomende bijdragen en subsidies.

Lasten

Vanaf 2024 zijn er structureel minder extra inkomensoverdrachten toegekend aan de Veiligheidsregio Rotterdam- Rijnmond als gevolg van een

taakstelling (€ 3,5 mln in 2024 tot € 3,9 mln in 2028). Vanuit het coalitieakkoord zijn extra intensiveringen toegekend - € 9,1 mln in 2023 tot - € 16,8 mln in 2027 voor:

- Uitbreiding en inschaling Buitengewoon opsporingsambtenaren.
- Fysieke veilige plek uitgaansgebieden.
- Ondersteuning Politie voor iedereen.
- OV-surveillanten maar dan Buitengewoon opsporingsambtenaren, Pleinstewards het hele jaar.
- Publiekscampagne illegaal drugsgebruik.
- Seksuele straatintimidatie.
- Veiligheidspunt (stadsgarderobe).
- Uitbreiding cameratoezicht.

Bij de Voorjaarsnota 2025 is extra budget beschikbaar gekomen voor onder andere de Tarwewijk, Meer grip op arbeidsmigratie, Onderhoudskostenregeling, Toeslag Onregelmatige Dienst en Wapens en Jongeren. Tegelijkertijd is er echter geld ingeleverd op overig materieel en personeel in 2025 (€ 0,9 mln) en 2026 (€ 0,7 mln) naar aanleiding van verwachte onderschrijvingen. Verder zijn er extra budgetten vanuit het Rijk (€ 1 mln voor: personen met verward gedrag tot 2028). De uitgaven die horen bij de inkomende subsidies voor programma Samen zijn in 2025 begroot op € 5,9 mln. In de jaren erna zijn hogere lasten begroot, maar die zullen vermoedelijk ook dalen. Voor het programma Mainport Haven zijn in 2026 en verder vooralsnog alleen de uitgaven voor apparaat begroot (€ 1,9 mln), voor 2025 zijn nu ook de budgetten voor inkopen en uitbestede werkzaamheden begroot (€ 16 mln). Tenslotte zijn de budgetten vanaf het jaar 2026 deels geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Naar aanleiding van Kiezen voor Rotterdam heeft dit programma personeelsbudget ingeleverd vanaf 2025.

Reserves

De bestemmingsreserve personen met verward gedrag is een resultaatbestemming 2021 van € 1 mln. Deze wordt in de periode 2022 tot 2025 besteed (€ 255.000 in 2022 en € 328.000 in 2024 en 2025). In 2024 en 2025 is er ook de reserve Winkelstratenaanpak, die in 2024 (€ 92.000) en 2025 (€ 50.000) wordt besteed. Hieronder staat een gedetailleerd overzicht van deze reserves. Bij de tweede herziening 2025 is de reserve Work in NL toegevoegd, die vermoedelijk in 2025 en 2026 zal worden besteed.

Meerjarig verloop

De budgetten voor dit programma nemen toe door diverse nieuwe intensiveringen toegekend voor 2023-2027 (zie lasten). Ook is er extra geld vanuit het Rijk voor het programma Mainport Haven en personen met verward gedrag, maar deze laatste bijdrage stopt in 2028. Door de verlenging van sommige bestaande intensiveringen vanaf 2024 (focuswijken en cyber) en het verlagen van de bijdragen voor programma Samen vanaf 2025, zullen sommige budgetten voor dit programma de komende jaren gaan dalen. Het verlagen van de intensiveringen voor focuswijken heeft ook consequenties voor de formatie, die inmiddels zijn verwerkt.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Veilig/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veilig	-202.361	-215.648	-209.468	-207.567	-207.630
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsact.	-82.152	-84.799	-86.799	-85.794	-85.794
1.2.a - Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-72.496	-74.916	-73.825	-73.822	-73.859
1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-47.713	-55.933	-48.843	-47.951	-47.977

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak	0	0	0	0	0

Doel reserve: Cofinanciering regiodeal Rotterdam Zuid II - gedeelte Veilig.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	50	0	50	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Work in NL	0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Work in NL	0	0	0	0	0

Doel reserve: Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	200	0	200	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves Veilig	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Veilig	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag	0	0	0	0	0

Doel reserve: Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU).

Raadsbesluit: Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	328	0	328	0	0

	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0

Toelichting reserves

Zowel de bestemmingreserve Winkelstratenaanpak (saldo € 50.000) als de Bestemmingsreserve Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (ZVHRR): versterken dienstverlening personen met verward gedrag (saldo € 328.000) zal in 2025 volledig worden uitgeput. Bij de tweede herziening is verder de reserve Work in NL toegevoegd aan dit programma, die grotendeels in 2025 zal worden besteed.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 169

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Jaarverslag ondermijnende criminaliteit 2024](#)
- [Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027](#)
- [Jaarverslag Haven 2024](#)
- [Jaarverslag Bestuurlijke Maatregelen 2023](#)
- [Actieplan woonoverlast: voorkomen, melden en aanpakken 2024-2028](#)
- [Jaarverslag 2024 'Samen tegen woonoverlast'](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [Veiligheidskoers 2023-2027](#)
- [Collegebrief over Vernieuwde Aanpak Radicalisering, Extremisme en Polarisation](#)
- [Uitvoeringsplan Horeca](#)
- [Horecanota januari 2024](#)
- [Actieprogramma Meer grip op arbeidsmigratie - Voortgangsrapportage over het jaar 2024](#)
- [Evaluatie Cameratoezicht 2025](#)
- [Jaarverslag preventief fouilleren 2024](#)
- [Voortgangsrapportage Preventie met Gezag 2024](#)
- [Begroting 2025 \(incl. 2e begrotingswijziging 2024\) VRR](#)
- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afvalstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Algemene wet bestuursrecht](#)
- [Beleidsregels boa's](#)
- [Domeinlijst boa's](#)
- [Verordening parkeerregulering en parkeerbelastingen](#)
- [Taxiverordening Rotterdam 2013](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht 2021-2025](#)
- [Fietskoers 2025](#)
- [Fietsparkeerstrategie binnenstad](#)

Verbonden partijen

De gemeente zet als Verbonden partijen in:

- Havenbedrijf Rotterdam
- Gezamenlijke brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam
- Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 170

Verantwoordelijke collegeleden

Burgemeester Schouten

Burgemeester Schouten is verantwoordelijk voor de portefeuille Openbare Orde en Veiligheid.

Wethouder Lansink-Bastemeijer

Wethouder Lansink-Bastemeijer is verantwoordelijk voor de portefeuille Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit.

Wethouder Versnel

Wethouder Versnel is verantwoordelijk voor de portefeuille Werk & inkomen, Nationaal Programma Rotterdam Zuid en EU-arbeidsmigranten.

‘Ook al zijn ze hier vaak tijdelijk, EU-arbeidsmigranten horen er ook gewoon bij. We willen dat ook zij een goed leven kunnen hebben in onze stad. Malafide uitzendbureaus die hen uitbuiten, pakken we aan.’

Begroting 2026

Volksgezondheid

Paginanummer in website: 171

Volksgezondheid

Het programma Volksgezondheid beschermt, bewaakt en ondersteunt gezond leven. Dit doen we door een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving te bevorderen en de gezondheid te beschermen tegen schadelijke invloeden en infectieziekten. Dit gebeurt o.a. door vroege signalering van risico's en verbetering van de preventie-infrastructuur, zodat gezondheidsverschillen en ziektelast kan afnemen. De gemeente stelt hulp en ondersteuning beschikbaar om gezond of gezonder te kunnen leven en faciliteert inwoners bijvoorbeeld met bewegen, gezonde mobiliteit en rookvrije plekken. Ook stimuleert en ondersteunt de gemeente weerbaarheid tegen de verleidingen van drugs- en risico's van alcoholgebruik.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 172

Voortgang Tweede herziening 2025

Preventieve gezondheidsaanpak

Gezonder010

Op 30 mei 2024 stelde de gemeenteraad de gezondheidsaanpak 'Gezonder 010' voor de komende jaren vast. Het doel is het verkleinen van gezondheidsverschillen in de stad en het verbeteren van de ervaren gezondheid door inwoners.

In 2024 startte de gemeente met de activiteiten uit de uitvoeringsagenda. Op 9 juli 2025 zijn de resultaten tot en met 2024 besproken met de commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport (ZWCS). [Document RotterdamRaad - \[25bb002256\] Bijlage 1 behorende bij 25bb002255 over Voortgangsrapportage Gezonder010 2024 - iBabs Publieksporaal.](#)

In 2025 zijn nieuwe resultaten behaald;

- Alle sportlocaties van het Sportbedrijf met horeca hebben inmiddels een gezonde kantine met de badge Topprestatie 1.
- In de week van 7 april organiseerde de gemeente de eerste 'Lekker in je vel week' met verschillende evenementen door de stad. Bijvoorbeeld een openingsevent (rave), deelname aan de Rotterdam Marathon Walk (150 deelnemers), uitreiking van het Rotterbammetje en een gezonde maaltijd voor buurtbewoners in buurtrestaurant Charlois.
- De aanbesteding Rotterdampolis is afgerond. Er is een nieuw contract voor VGZ vanaf 2026. Dit contract bevat opnieuw een uitgebreid preventiepakket.

De subsidieregeling 010Fit'R is op 22 april 2025 opengesteld voor aanvragen van subsidie om overgewicht bij kinderen tegen te gaan. De activiteiten starten in het najaar.

Waarborgen voor de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

De GGD houdt toezicht op de kinderopvang in opdracht van de gemeente. Dat gaat om alle kinderopvanglocaties (kinderdagverblijf, peuterspeelruimte, BSO, gastouderbureau) en inspectie van 50% van de in Rotterdam geregistreerde gastouders. De uitvoering hiervan ligt op schema. Bij het toezicht op gastouders besteedt de GGD in 2025 extra aandacht aan het risico van loden leidingen. Dat geldt voor opvanglocaties in panden die gebouwd zijn voor 1960.

GGD: Bevorderen, beschermen en bewaken gezondheid

De wettelijke taken die de GGD uitvoert binnen de gemeenschappelijke regeling staan in een meerjarenbegroting. Dit zijn de basistaken van de GGD. Daarnaast voert de GGD aanvullende taken uit voor regiogemeenten: de plustaken. Met een tussentijdse rapportage en een jaarrapportage vindt 2 keer per jaar verantwoording plaats aan het algemeen bestuur van de GGD.

In deze rapportage staat een toelichting op taken die dringend zijn voor de gemeente Rotterdam. Of die de GGD uitvoert buiten de regiobegroting om, op basis van aanvullende financiering vanuit de gemeente of het Rijk.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Volksgezondheid	€ 250
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	€ 250

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 173

Bestuurlijke hoofdlijnen

Gezonder 010

Het gezondheidsplan is op 30 mei 2024 vastgesteld

De gemeente blijft werken, in lijn met het Nationaal Preventieakkoord, aan een gezonde leefstijl waaronder gezond gewicht, minder roken, minder alcohol en betere mentale gezondheid. Ook vindt het college het terugdringen van achterstanden en verschillen in gezondheid belangrijk.

Met de ondertekening van het Aanvullende zorg- en welzijnsakkoord (AZWA) op 3 juli 2025 begint een nieuwe fase voor gemeenten. Dit akkoord biedt een goede basis voor samenwerking. Gemeenten en haar partners kunnen zo de beweging naar preventie en gezondheid voortzetten.

Begroting 2026

Doel: Gezonde stad

Paginanummer in website: 174

Doel: Gezonde stad

Wat willen we bereiken?

Rotterdamers van jong tot oud, ongeacht hun achtergrond, buurt of sociaaleconomische status kunnen een gezond en actief leven leiden. In 2040 zijn de gezondheidsachterstanden verkleind en hebben alle Rotterdammers meer levensjaren in goede gezondheid en ervaren hun gezondheid positiever dan in 2024.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met partners werkt de gemeente en GGD Rotterdam-Rijnmond aan gezondheid door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en leefstijl. Dit gebeurt o.a. door het stimuleren van lopen, wandelen, het nemen van maatregelen tegen hitte en UV- straling door voorlichting en door het beschikbaar stellen van bijvoorbeeld zonnebrand, schaduwdoeken etc. We voorkomen gehoorschade door voorlichting en beschikbaar stellen van oordoppen. We werken in de Citydeal Gezonde en duurzame voedselomgeving aan een gezonder, toegankelijk en betaalbaar voedselaanbod. We breiden het aantal rookvrije plekken uit. Na de CJG's en tramhaltes in het centrum, worden alle speelplekken rookvrij gemaakt. Ook werken we aan de verbetering van de gezondheidsvaardigheden van inwoners door in de wijken waar de pilot Gezonde buurtaanpak loopt laagdrempelige informatie, advies en kennis over gezondheid dicht bij de inwoners beschikbaar te stellen. We bieden tevens laagdrempelige trainingen aan voor sleutelfiguren/vrijwilligers voor het vergroten van hun kennis en vaardigheden over mentale gezondheid.

In 2024 is de aanpak 'vroeg signalering problematisch alcoholgebruik' geïntensiveerd met de extra middelen die vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord beschikbaar zijn.

Met het volwassensportfonds zijn inwoners met een beperking en/of in een kwetsbare financiële situatie ondersteund bij het sporten. In 2025 gebeurt dit i.s.m. de Rotterdampas.

De nieuwe sportregisseurs bewegen en gezondheid zorgen voor een betere doorstroom van mensen naar het sport- en beweegaanbod vanuit de Gecombineerde Leefstijlinterventies en de Val niet training en werken aan een passend sport- en beweegaanbod voor deze groep.

Hoe meten we dat?

De GGD monitort de activiteiten uit het gezondheidsplan. De GGD verzamelt data over bereik, impact en waardering.

Daarnaast verzamelt de GGD algemene gezondheidsgegevens. Eén keer in de 4 jaar verschijnt de GGD Gezondheidsmonitor. Medio juni 2025 zijn de meest recente cijfers gepubliceerd. [Publicaties | Buurtmonitor gezondheidsmonitor Rotterdam](#)

Jaarlijks rapporteert de gemeente over de voortgang van de acties uit de Gezondheidsaanpak aan de gemeenteraad. [Afdoeningsvoorstel moties en toezegging over voortgangsrapportage lokale nota gezondheidsbeleid Gezonder010 RotterdamRaad - iBabs Publieksporaal](#)

Begroting 2026

Doel: GGD voert haar wettelijke taken gedegen uit

Paginanummer in website: 175

Doel: GGD voert haar taken gedegen uit

Wat willen we bereiken?

De GGD Rotterdam-Rijnmond bevordert, beschermt en bewaakt de gezondheid van alle mensen in de regio Rotterdam-Rijnmond, met speciale aandacht voor mensen in kwetsbare situaties. We blijven alert op wat de samenleving van ons vraagt en bieden betrouwbare dienstverlening. In normale tijden en in tijden van crisis.

Wat gaan we daarvoor doen?

De GGD Rotterdam-Rijnmond gaat voor een regio waarin iedereen zich gezond voelt. De GGD geeft speciale aandacht aan mensen in kwetsbare situaties, om hen dezelfde kans te geven de gezondheidsdoelen te behalen. De GGD is een toegankelijke organisatie met laagdrempelige dienstverlening. Daarbij blijft de dienst de expertise en vaardigheden aanscherpen, mede door data- en kennisgedreven te werken. Samen met inwoners en partners zet de GGD zich in voor het makkelijker maken van gezonde keuzes, het verkleinen van de gezondheidskloof en het realiseren van een gezonde leefomgeving. Zo kan de GGD goede preventieve en medische zorg, gezondheidsadvies en toezicht voor de inwoners leveren.

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

- In de regio Rotterdam-Rijnmond was in het 1e halfjaar sprake van een mazelenuitbraak. Tot juli waren er in Rotterdam 146 bevestigde mazelengevallen gemeld bij de GGD. De uitbraak startte eind februari met twee meldingen in Rotterdam. Dit leidde tot grote verspreiding op een basisschool in Rotterdam Zuid. Vanaf maart volgde er ook verspreiding buiten Rotterdam naar andere gemeenten in de regio Rotterdam-Rijnmond. Er zijn 28 patiënten (16,9%) opgenomen (geweest) in het ziekenhuis. Dit waren met name kinderen onder de 10 jaar. De GGD pakt de uitbraak aan door het uitvoeren van bron- en contactonderzoek, het geven van vaccinaties en het geven van adviezen en voorlichting over hoe mazelen te voorkomen. Hierin wordt nauw samengewerkt met het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond en Capelle, met scholen, huisartsen, ziekenhuizen, paramedici, religieuze organisaties en sleutelpersonen.

De verwachting is dat de verspreiding van mazelen in de zomervakantie af zal nemen, omdat de scholen gesloten zijn. De GGD houdt rekening met een mogelijke verhoging van import uit andere landen na de zomervakantie (onder andere Oost-Europa en Marokko).

- De GGD zette namens de gemeente Rotterdam in op een succesvolle lobby richting het Rijk met de andere G4-steden. De gemeente ontvangt middelen om in 2025 en begin 2026 te gebruiken voor een fijnmazige wijkgerichte aanpak om de vaccinatiegraad te verhogen. Hiervoor trekt de GGD samen op met het CJG Rijnmond. Het gaat om een gelijksoortige aanpak zoals die voor de buurtaanpak is ontwikkeld. Momenteel wordt er gewerkt aan een plan van aanpak om in het najaar te kunnen starten.
- In opdracht van het ministerie van VWS voert de GGD in september opnieuw een vaccinatiecampagne corona uit voor 60-plussers en een aantal andere specifieke doelgroepen.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

De GGD houdt toezicht op de kinderopvang in opdracht van de gemeente. Dat betekent dat alle kinderopvanglocaties (kinderdagverblijf, peuterspeelruimte, BSO, gastouderbureau) worden geïnspecteerd en ten minste de helft van de in Rotterdam geregistreerde gastouders.

In het laatste kwartaal van 2025 bepalen de gemeente en de GGD in het kader van flexibel toezicht aan welke specifieke items in 2026 extra aandacht wordt besteed.

Gemeentelijke advisering gezonde leefomgeving

Met de uitvoering van de plustaak 'gemeentelijke advisering gezonde leefomgeving' realiseert de gemeente Rotterdam via de GGD dat gezondheid in een zo vroeg mogelijk stadium wordt ingebracht in de ruimtelijke opgaven en het ruimtelijk beleid. Door gezondheid expliciet mee te nemen in de stedelijke planvorming wordt ingezet op het versterken van een gezonde en fysieke leefomgeving voor alle Rotterdammers. De advisering door de GGD gebeurt op diverse niveaus binnen de gemeentelijke organisatie en in uiteenlopende programma's. Voorbeelden van deze integrale inzet in begin 2025 zijn:

- Aanpak Hitte (Rotterdams Hitteplan, Wijkaanpak Hitte Rotterdam).
- Inhoudelijke inbreng bodembeleid waaronder het protocol PFAS.
- Inhoudelijke inbreng programma Luchtkwaliteit.
- Inhoudelijke inbreng Groenagenda.
- Inhoudelijke inbreng in verschillende trajecten rond geluid en (lucht)haven.

- Advisering over de mogelijkheden voor zwemmen in open water.
- Advisering ruimtelijke projecten zoals de Binnenstad, de Van Nelle Knoop en een aantal kleinere projecten.

Centrum Seksueel Geweld

Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) biedt professionele hulp aan iedereen die seksueel geweld heeft meegemaakt. Het centrum biedt medische en psychologische zorg en forensisch onderzoek. Het CSG is een samenwerkingsverband tussen ziekenhuizen, GGD, GGZ, politie en Slachtofferhulp Nederland. Rotterdam is centrumgemeente en ontvangt hiervoor onder andere geld vanuit Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO).

Nu Niet Zwanger (NNZ)

Deze bewezen effectieve methodiek is onderdeel van het programma Stevige Start in Rotterdam. Diverse hulpverleners helpen ouders of potentiële ouders in kwetsbare omstandigheden een geïnformeerde keuze te maken over hun kindwens en het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen.

Publieke Gezondheid Asielzoekers en Vluchtelingen (PGA)

De GGD heeft een rol in de publieke gezondheid bij de opvang van vluchtelingen. Met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) en Geneeskundige Hulpverlening in de regio (GHOR) borgt de GGD de coördinatie van zorg voor asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen.

Toezicht Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Gemeenten hebben de taak toezicht te houden op de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo. Gemeente Rotterdam laat dit toezicht uitvoeren door de GGD Rotterdam-Rijnmond (Toezicht Wmo).

Hoe meten we dat?

Eens in de vier jaar verschijnt de [GGD-gezondheidsmonitor](#) die inzicht geeft in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van de inwoners van Rotterdam-Rijnmond. Met extra middelen vanuit het ministerie van VWS voor gezondheidsonderzoek na rampen, zoals de coronapandemie, vinden bij verschillende leeftijdsgroepen extra metingen van de gezondheid plaats. Medio juni 2025 zijn de meest recente cijfers gepubliceerd. [Publicaties | Buurtmonitor gezondheidsgemonitor Rotterdam](#)

Via surveillance monitort de GGD verder continu de ontwikkeling van infectieziekten, inclusief tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 176

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Volksgezondheid draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 11. Duurzame steden en gemeenschappen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 177

Projecten

Niet van toepassing.

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 178

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Volksgezondheid		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Bijdrage regionale samenwerking Zuid-Holland	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Infectieziektebestrijding	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Rijksbijdrage vaccinatie Covid-19	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-	-	-	-
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	250	-2.581	-2.587	-2.587	-2.588
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Volksgezondheid		250	-2.581	-2.587	-2.587	-2.588

Toelichting financiële bijstellingen

Rijksbijdrage COVID-19 vaccinatie

Voor het toedienen van COVID-19 vaccinaties is een specifieke uitkering toegekend van € 3,9 mln voor het jaar 2025. Zowel de baten als de lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Bijdrage regionale samenwerking Zuid-Holland

De financiële bijdrage van € 63.000 van de regionale samenwerking Versterking Infrastructuur Infectieziektebestrijding en Technische Hygiënezorg (VISI) van de vier GGD'en in Zuid-Holland is komen te vervallen. Zowel de lagere baten als de lagere lasten zijn verwerkt. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Opbrengst derden Infectieziektebestrijding

De inkomsten van derden en instellingen voor het uitvoeren van advies, vaccinaties en controles na een besmettingsaccident zijn komen te vervallen. De begroting is hierop aangepast; zowel de baten als de lasten zijn met € 112.000 verlaagd. Per saldo is dit een neutrale boeking.

Technische wijzigingen

In dit programma waren diverse technische wijzigingen. De grootste wijzigingen:

- De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd met -€ 2,1 mln naar het prijspeil 2026. Meer informatie staat bij [Grondslagen](#).
- Vanuit [Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams](#) is vanaf 2026 -€ 700.000 budget overgeheveld naar [Programma Volksgezondheid](#) voor de activiteiten van het Service & Contactcentrum en Communicatie (Centrum Jeugd en Gezin) voor de (basisopdracht) Jeugdgezondheidszorg
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 250.000 in 2025 tot € 241.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Saldo Volksgezondheid incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	34.168	33.326	22.157	19.070	19.070	19.070
Bijdragen rijk en medeoverheden	29.493	27.729	16.372	13.284	13.284	13.284
Overige opbrengsten derden	4.674	5.597	5.786	5.786	5.786	5.786
Lasten exclusief reserves	69.256	72.518	64.531	61.535	61.534	61.584
Apparaatslasten	34.019	34.088	29.389	28.823	28.822	28.872
Inhuur	5.608	3.232	217	217	217	217
Overige apparaatslasten	766	838	879	870	870	870
Personeel	27.644	30.018	28.294	27.736	27.735	27.785
Overige verrekeningen	371	209	182	172	172	172
Overige verrekeningen	371	209	182	172	172	172
Programmalasten	34.865	38.221	34.960	32.540	32.540	32.540
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.051	9.444	5.767	6.444	6.444	6.444
Kapitaallasten	18	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	24.795	28.776	29.193	26.096	26.096	26.096
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.088	-39.192	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514
Saldo voor reserveringen	-35.088	-39.192	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514
Saldo	-35.088	-39.192	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan vooral uit rijksbijdragen voor:

- aanvullende seksuele gezondheidszorg
- versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
- gezondheidsbevordering
- rijksbijdrage Covid-19 vaccinatie

De overige baten hebben betrekking op de bijdragen van regiogemeenten voor het bevorderen van de publieke gezondheid en de bescherming tegen infectieziekten. Daarnaast zijn er nog inkomsten vanuit de vergoedingen voor reizigerszorg en technische hygiëne zorg op schepen.

Lasten

De lasten bestaan uit personele inzet en materiele kosten voor het beschermen, bewaken en bevorderen van de publieke gezondheid. Daarnaast worden er subsidies verstrekt voor gespecialiseerde jeugdhulp en maatschappelijke opvang.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit komt voornamelijk door een daling in de rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering, het wegvallen van de rijksbijdrage voor versterking infectieziektebestrijding en Covid-19 vaccinatie na 2025. De rijksbijdrage voor gezondheidsbevordering valt na 2026 volledig weg.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Volksgezondheid/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Volksgezondheid	-39.192	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514
7.1 - Volksgezondheid	-39.192	-42.374	-42.465	-42.464	-42.514

Toelichting reserves

Er zijn geen reserves bij dit programma.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 179

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- De GGD voert wettelijke taken uit voortvloeiend uit de [Wet Publieke gezondheid](#) en de Wet Kinderopvang [wetten.nl - Regeling - Wet kinderopvang - BWBR0017017 \(overheid.nl\)](#).
- Gezonder 010 is de lokale nota gezondheidsbeleid voor de periode 2024 e.v.

Op 28 januari 2025 heeft het college de nieuwe nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang vastgesteld (zie [Nalevingsstrategie kwaliteit kinderopvang 2025](#)).

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

GGD Rotterdam-Rijnmond

- CJG Rijnmond

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 180

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Een lang en gezond leven is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Samen met de partners in de stad werken we aan een gezonder en vitaler Rotterdam.'

Wethouder Buijt

Wethouder Buijt is verantwoordelijk voor de portefeuille Zorg, Ouderen en Jeugdzorg.

Begroting 2026

Werk en inkomen

Paginanummer in website: 181

Werk en inkomen

Rotterdamers die niet zelfstandig in een inkomen kunnen voorzien, krijgen een bijstandsuitkering. Deze uitkering geeft de noodzakelijke zekerheid en rust om stappen te zetten in de mens- en arbeidsontwikkeling. Daarbij krijgen deze Rotterdamers steun van de gemeente om hun economische zelfstandigheid naar vermogen te vergroten.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 182

Voortgang Tweede herziening 2025

Ontwikkeling bijstandsvolume

Collegetarget minder Rotterdammers in de bijstand: In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000

Realisatie 2024: **31.982**

Mijlpaal 2025: **30.000**

Realisatie 30 augustus 2025: **32.035**

Het bijstandsvolume betrof 31.962 op 31 januari 2025 en lag daarmee ruim 2.066 lager dan bij de start van deze collegeperiode. (Het startpunt van het collegetarget is de stand 31 augustus 2022, namelijk 34.028.) Sinds februari stijgt het bijstandsvolume echter weer, dit is een tendens die we de afgelopen jaren terugzien waarbij het bijstandsvolume aan het begin van een kalender jaar stijgt en doorgaans na het eerste tertiaal ombuigt naar een daling. Dit jaar is de daling echter iets later ingezet, namelijk per juni. Op 31 augustus 2025 lag het bijstandsvolume op 32.035 en daarmee naderen we weer het volume van januari.

De afgelopen maanden zagen we een toename van het aantal jongeren in de bijstand. Dit zijn voornamelijk jongeren die intensieve ondersteuning nodig hebben om uit te stromen naar onderwijs of werk. Om de bijstandsafhankelijkheid van jongeren terug te dringen, hebben we een actieplan opgesteld. Dit actieplan berust op 3 pijlers: preventie, intensieve begeleiding en maatwerktrajecten en het versterken van samenwerking gericht op door- en uitstroom. U bent hierover geïnformeerd door middel van een collegebrief op 9 juli jongstleden (25bb005399).

Op basis van het geheel van onze inspanningen verwachten we dat de daling van het bijstandsvolume zal doorzetten. De arbeidsmarkt is nog steeds krap en biedt kansen voor werkzoekenden. Tegelijkertijd hebben we te maken met een onrustige en roerige wereld, met veel geopolitieke ontwikkelingen die invloed hebben op de economische groei. We weten nu nog niet precies wat de effecten hiervan gaan zijn op de arbeidsmarkt en werkgelegenheid in ons land en onze stad. In de monitor Werk en Inkomen over het tweede tertiaal 2025 lichten we toe hoe we ons blijven inzetten om het bijstandsvolume zo ver mogelijk te laten dalen richting de 30.000 uitkeringen.

Rechtmatigheid

Tot en met augustus 2025 zijn er 405 fraudeonderzoeken van de 850 (jaardoelstelling) volledig afgerond. Hiermee loopt het aantal fraudeonderzoeken achter op de jaardoelstelling. De reden is gelegen in het feit dat eind 2024 vrijwel alle lopende rechtmatigheidsonderzoeken zijn afgerond, waardoor in januari 2024 met een geheel nieuwe werkvoorraad is gestart. Daarom staan er nog veel fraudeonderzoeken open. Het is desalniettemin de verwachting dat, net als 2024 in het derde tertiaal de achterstand wordt ingelopen en de jaardoelstelling wordt behaald zonder daarbij de kwaliteit uit het oog te verliezen.

Inzet loonkostensubsidie

We blijven inzetten op een stijging van het aantal Rotterdammers aan het werk met LKS. De ambitie voor 2025 is om een netto groei van 300 banen te realiseren, zodat er eind 2025 1.903 Rotterdammers aan het werk zijn met loonkostensubsidie. Eind 2024 waren er 1.603 Rotterdammers aan het werk met LKS; eind augustus 2025 is dit aantal gestegen naar 1.713. Er is nog altijd sprake van een stijgende lijn, maar er is nog werk te verzetten om in 2025 onze eigen ambitieuze streefwaarde te behalen. Zoals toegelicht in de Wethoudersbrief 'Maatregelenpakket LKS en stand van zaken werkgeverscampagne LKS' [25bb005869] is er een extra pakket van maatregelen ontwikkeld om LKS via een brede aanpak extra kracht bij te zetten.

Monitor tweede tertiaal 2025 Werk en Inkomen

Voor meer specifieke informatie over de voortgang in het programma Werk en Inkomen wordt verwezen naar de tweede tertiaalmonitor 2025.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Werk en inkomen	- € 10.608
Actualisatie BUIG 2025	- € 9.046
Gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf	€ 2.500
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 4.062

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 183

Bestuurlijke hoofdlijnen

Werk is geweldig!

Werk is meer dan alleen een inkomen. Het is productief zijn. Iets betekenen. Mensen ontmoeten. Bij een team horen. Eigenwaarde vergroten. Ertoe doen. En natuurlijk ook een inkomen, waardoor het dagelijks leven beter betaalbaar wordt, stress vermindert en de leuke dingen van het leven makkelijker worden. Werk is geweldig, en voor veel Rotterdammers met een te klein inkomen vaak precies wat ze nodig hebben. Iedereen die kan werken, moet aan de slag kunnen komen. Dat is de essentie van de Rotterdamse uitvoering van de Participatiewet.

Voor iedereen die nu aan de kant zit, blijft er ergens in onze stad werk liggen. Dat is wat de personeelstekorten praktisch betekenen. Werk is van grote waarde, want het zorgt dat deze dingen wél gebeuren en dat de mensen die het werk doen een beter leven krijgen. Daarom: iedereen die kan, aan het werk. Het allerbelangrijkste wat we nodig hebben om de grote bijstandsafhankelijkheid te verminderen, is het geloof dat het daadwerkelijk anders kan. We slagen hier alleen in als werkzoekenden, gemeente, sociaal ondernemers, werkgevers, onderwijspartners én andere partners het gezamenlijk doen. We moeten er rekening mee houden dat iedere Rotterdammer anders is. We kijken goed naar wie wat op welk moment nodig heeft om een stap te zetten richting werk.

Het is de ambitie van het college om het aantal Rotterdamse huishoudens met een bijstandsuitkering te laten dalen naar 30.000 eind 2025.

Medio juni 2023 is het beleidskader Participatie 2023-2026 'Werk is Geweldig' aan de gemeenteraad aangeboden. Het nieuwe beleidskader beschrijft de manier waarop Rotterdam de Participatiewet wil uitvoeren. Het beleidskader schetst de gemeentelijke ambities en de voornaamste beleidsuitgangspunten. Ook staat erin hoe de gemeente haar ambities praktisch en concreet wil realiseren. Uitgangspunt zijn vijf actielijnen:

- Stimuleren duurzame uitstroom en beperken instroom
- Zorgen voor rechtmatige inkomensvoorziening
- De ontwikkeling van mensen bevorderen
- Zorgen voor meer passend werk
- Meer focus en samenwerking op de regionale arbeidsmarkt

Begroting 2026

Doel: Inkomenszekerheid en rechtmatigheid

Paginanummer in website: 184

Doel: Inkomenszekerheid en rechtmatigheid

Wat willen we bereiken?

We verstevigen de basis voor bestaanszekerheid door rechtmatige, tijdige en voorspelbare uitkeringsverstrekking.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bieden van toegankelijke dienstverlening met de menselijke maat;
- Actief informeren over rechten en plichten;
- Opsporen van onrechtmatigheden en fraude door middel van een verbeterde ketenaanpak.

De gemeente zet digitale instrumenten in om het aanvragen van een bijstandsuitkering zo duidelijk en toegankelijk mogelijk te maken. Rotterdammers die digitaal minder vaardig zijn of niet beschikken over de juiste middelen kunnen langskomen op een van onze locaties. De aanvraag wordt zo snel mogelijk afgehandeld, zodat er snel duidelijkheid is over het inkomen. Elke Rotterdamse bijstandsgerechtigde heeft een eigen contactpersoon. Deze medewerker geeft bij vragen over de uitkering direct zelf antwoord of gaat op zoek naar het juiste antwoord. Het gaat altijd om de balans tussen rechtvaardigheid en rechtmatigheid, en het zo mogelijk leveren van maatwerk.

Bij het ontvangen van een bijstandsuitkering horen rechten en plichten. Zo moeten bijstandsgerechtigden, op basis van de inlichtingenplicht, wijzigingen doorgeven die van belang zijn voor het bepalen van het recht op en de hoogte van de uitkering. Op basis daarvan wordt de uitkering aangepast aan de nieuwe situatie.

Een afname van niet-verwijtbare onrechtmatigheden begint bij goede en duidelijke communicatie. De gemeente informeert alle Rotterdammers met een bijstandsuitkering over de rechten en plichten die horen bij de Participatiewet. Dat gebeurt digitaal, telefonisch en via persoonlijk contact.

Soms geeft een iemand met een uitkering wijzigingen of andere informatie bewust niet of foutief door. Rotterdam wil onrechtmatigheden en fraude zoveel mogelijk terugdringen. Op drie manieren vindt onderzoek plaats naar mogelijk misbruik: heronderzoek, fraudeonderzoek en de ketenaanpak toezicht inkomen. Een heronderzoek richt zich op de rechtmatigheid van de bijstandsuitkering zonder dat er een signaal is dat er iets niet klopt. Een fraudeonderzoek vindt plaats als er signalen van fraude zijn. De gemeente verhoogt het aantal uitgevoerde heronderzoeken en fraudeonderzoeken. Daarom komen er meer sociaal rechercheurs. Zij werken samen met collega's binnen de gemeentelijke organisatie, zoals de directie Veiligheid, en met het Openbaar Ministerie en de politie. De handhavingsteams gaan dichter op de uitvoering opereren. Dit betekent dat de fraudeteams meer in een keten georganiseerd worden.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
% Rechtmatige verstrekking van bijstand	98,41%	99,96%	99,98%	> 97%	Bekend voorjaar 2026				
% Besluiten bijstandsaanvraag (levensonderhoud) binnen wettelijke termijn	94%	91%	88%	> 90%	87%				
Aantal afgeronde fraudeonderzoeken	267	874	873	850	405				
Aantal ingediende klachten over bejegening	59	61	51	< 60	52				

Toelichting indicatoren

Voor een nadere toelichting over de voortgang van deze indicatoren wordt verwezen naar de Monitor Werk & Inkomen tweede tertaal 2025.

Begroting 2026

Doel: Iedereen vooruit richting werk!

Paginanummer in website: 185

Doel: Iedereen vooruit richting werk!

Wat willen we bereiken?

- Het aantal Rotterdamse huishoudens met een bijstandsuitkering laten dalen naar 30.000 eind 2025;
- Zoveel mogelijk Rotterdammers doen mee naar vermogen en stromen uiteindelijk uit naar duurzaam werk;
- Meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag, passend bij hun vermogen, ontwikkeling en talenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Werkzoekenden ondersteunen bij de uitstroom naar duurzaam werk;
- Werkgevers – essentiële partners bij het realiseren van duurzame uitstroom – ondersteunen om gezamenlijk de personeelstekorten te verminderen;
- Rotterdammers stappen laten zetten richting werk door hen te helpen bij de praktische belemmeringen die zijn ervaren;
- Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bieden bij hun ontwikkeling;
- Via het gemeentelijk sociaal ontwikkelbedrijf Rotterdam Inclusief (RI) werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking en Rotterdammers die langdurig werkloos zijn;
- Loonkostensubsidie (LKS) inzetten om de drempel voor werkgevers te verlagen om kwetsbare Rotterdammers met een verminderde loonwaarde in dienst te nemen;
- Reguliere bedrijven, ondernemers en werkgevers stimuleren meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroepen;
- Regionaal intensief samen te werken met partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en regiogemeenten;

We ondersteunen Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode in hun zoektocht naar werk. Inzet is een baan te vinden voor de WW-uitkering eindigt. Dit voorkomt dat zij in de bijstand terechtkomen. Werkzoekende Rotterdammers die een uitkering aanvragen, worden zo snel mogelijk benaderd door een werkcoach. Die maakt afspraken over de weg naar werk. Het gaat om duurzame uitstroom naar werk; de inzet is dat zo weinig mogelijk mensen terugkeren in een uitkeringssituatie. Zodra een werkzoekende uitstroom, stopt onze dienstverlening niet. We bieden werkzoekenden met betaald werk en inkomsten boven de bijstandsnorm maximaal zes maanden begeleiding die is gericht op werkbehoud.

Deeltijdwerk kan een belangrijke opstap zijn naar een volledige baan. Tegelijkertijd brengt deeltijdwerk vanuit een uitkering (financiële) onzekerheden met zich mee. We experimenteren met mogelijkheden om de stap naar deeltijdwerk te vergemakkelijken door deze onzekerheden te minimaliseren.

Via het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) ondersteunt de gemeente zowel het mkb als grotere ondernemingen bij personele vraagstukken. Momenteel zijn er meer vacatures dan beschikbaar personeel. De gemeente stimuleert daarom werkgevers om op een pragmatische manier personeel te werven, bijvoorbeeld door meer te kijken naar competenties dan formele kwalificaties. Daarnaast brengt de gemeente werkgevers en werkzoekenden op diverse manieren bij elkaar en maakt informatie over elkaar inzichtelijk. De focus ligt daarbij op maatschappelijk cruciale beroepen en de drie grote transitieën waar onze regio momenteel mee te maken heeft: digitalisering, energietransitie en de overgang naar een circulaire economie.

Rotterdammers die praktische belemmeringen ervaren om stappen te zetten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en het vinden van werk, kunnen rekenen op hulp van de gemeente. Dat gebeurt bij voorkeur in combinatie met op werk en leren gerichte activiteiten. Maar ook is er inzet op de beheersing van de Nederlandse taal, op het voorkomen van schulden en op beschikbare kinderopvang.

Zo nodig krijgen Rotterdammers in een kwetsbare situatie specifieke ondersteuning bij hun ontwikkeling. Het gaat bijvoorbeeld over werkzoekenden met een specifieke belemmering, werkzoekenden uit bepaalde leeftijdscategorieën of met een bepaalde verblijfsstatus. Het gaat om: Rotterdammers met fysieke en/of psychische problematiek, jongeren, Rotterdammers met een licht verstandelijke beperking, ouderen, langdurig werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, statushouders en niet-uitkeringsgerechtigden.

Om Rotterdammers met een arbeidsbeperking en/of langdurig werklozen aan het werk te helpen, zet Rotterdam Inclusief onder andere in op detachering van medewerkers met een SW- of Nieuw Beschut-indicatie bij reguliere werkgevers. Rotterdam Inclusief biedt hen zo nodig jobcoaching. Werknemers die door een arbeidsbeperking niet bij een reguliere werkgever aan de slag kunnen, biedt Rotterdam Inclusief werk in een beschutte omgeving. Ook is er inzet op simpel switchen, supported employment en zichtbare aanwezigheid op Zuid.

Om meer Rotterdammers te laten werken, intensificeert de gemeente de inzet van loonkostensubsidie, het aanbieden van aanvullende voorzieningen als jobcoaching, werkplekaanpassingen en vervoer, en het realiseren van - al dan niet gemeentelijke - garantiebannen.

We stimuleren werkgevers om meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroep. Dat doen we door middel van het stimuleren van de beweging richting de impacteconomie, de Rotterdamse werkgelegenheidsparagraaf en social return. De kans op passende matches tussen

werkzoekenden en werkgevers wordt verrgroot door instrumenten als jobcarving, jobcreatie en open hiring. Het WSPR adviseert werkgevers hoe zij deze instrumenten kunnen toepassen.

In regionale samenwerking zijn al meerdere geslaagde programma's en projecten opgezet. Alle partners hebben de ambitie uitgesproken om de komende jaren meer mensen uit de regio te helpen om ontwikkelstappen te zetten en duurzaam werk te vinden en te behouden. Om dat te kunnen doen, starten we met het Rijnmonds Arbeidsmarktperspectieffonds, komt er een Regionaal Werkcentrum en neemt de gemeente Rotterdam deel aan andere samenwerkingsinitiatieven.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget minder Rotterdammers in de bijstand: In deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000 *	32.975	32.649	31.982	30.000	32.035	eindwaarde 30.000			
Instroom in de bijstand	5.223	6.655	6.271		4.486				
Uitstroom									
- naar werk	2.684	3.385	3.351		1.898				
- overig	3.497	3.596	3.587		2.535				
Aantal Rotterdammers aan het werk met loonkostensubsidie (LKS)	1.179	1.404	1.603	1.903	1.713				
Aantal gerealiseerde gemeentelijke garantiebanen	509	551	589	600	639				
Aantal gerealiseerde banen Nieuw Beschut	237	311	351	400	363				
Werkzoekenden P010 die actieve dienstverlening ontvangt, heeft een geregistreerde tegenprestatie***	76%	75%	82%	75%	74%				
Werkzoekenden P010 die actieve dienstverlening ontvangt, zet een stap in de persoonlijke ontwikkeling	33%	50%	69%	70%	42%				

* Startpunt (0-meting Rekenkamer) voor deze collegetarget is de stand van 1 juli 2022, namelijk 34.028 bijstandsuitkeringen.

** Dit zijn ramingen die jaarlijks worden bijgesteld. Leidend hierin is de collegetarget om eind 2025 het aantal bijstandsuitkeringen te laten dalen tot 30.000.

Toelichting indicatoren

Voor een nadere toelichting over de voortgang van deze indicatoren wordt verwezen naar de Monitor Werk & Inkomen 2e tertaal 2025.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 186

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Werk en inkomen draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen 8. Eerlijk werk en economische groei.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 187

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investerings.

Adidas

In 2020 is besloten de G4 samenwerking ten behoeve van de IT-dienstverlening voor onder meer de domeinen Werk en Klantinteractie te stoppen. Voor beide domeinen is binnen Rotterdam besloten de IT-dienstverlening te vervangen door een applicatie genaamd Thomas. Thomas is de digitale basisoplossing voor de kwetsbare Rotterdammer en de professional. Met Thomas stellen we onder meer de applicaties Edison en RMW (Re-integratie Module Werk) buiten gebruik en bouwen we een modern burger- en professional portaal. Dit is een complexe en omvangrijke opgave met een innovatief karakter, waarbij we als stad vooroplopen in deze ontwikkeling.

De voortgang van het project Adidas is opgenomen in de Monitor ICT Projecten.

Nieuwe investeringen

Nieuwe investeringen - Werk en inkomen	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Werk en Inkomen	5.611	5.611	0	0	0	0
Software voor begeleiding naar duurzame uitstroom en inkomenszekerheid	5.611	5.611	0	0	0	0
Nieuwe investeringen - Werk en inkomen	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Werk en Inkomen	5.611	5.611	0	0	0	0
Software voor begeleiding naar duurzame uitstroom en inkomenszekerheid	5.611	5.611	0	0	0	0
Bijdragen van derden						
Netto investering (Rotterdams geld)	5.611	5.611				
Kapitaallasten			1.250	1.222	1.193	1.165
Doel van het krediet: afronden software ontwikkeling t.b.v. het nieuwe diensverleningconcept voor het begeleiden van Rotterdammers naar duurzame uitstroom & participatie (Thomas DUP) en ontwikkeling nieuwe software waarmee we Rotterdammers inkomenszekerheid kunnen bieden, denk aan de aanvraag en adviesmodule (Thomas Inkomenszekerheid)						
Cat: K						
TOTAAL	5.611	5.611	0	0	0	0

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 188

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Werk en inkomen		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Actualisatie BUIG 2025 en 2026	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-9.046	-9.046	-0	-0	-0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-3.817	-0	-0	-0	-0
Bijstelling baten en lasten Vroege Start	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
ESF baten 2026 + 2027	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Kansen voor West 3	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Nationaal vuurwerk	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	10	-	-	-	-
Samen voor Zuid 2026	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-0	-0	-0
Voorziening Herstelprogramma Functiewaardering SW	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-3.200	-0	-0	-0	-0
Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf	Ramingsbijstelling vermijdbaar	2.500	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	Reserves	7.017	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve RAP010	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	5.611	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal	Reserves	-0	-	-	-	-
Begeleiding jongeren naar werk	Taakmutatie	-1.466	-0	-0	-0	-0
Impulsbudget Sociale Infrastructuur	Taakmutatie	-1.439	-1.295	-1.295	-1.295	-1.295
Participatie IU	Taakmutatie	-3.788	-3.565	-3.558	-3.382	-3.253
Problematiek alleenverdieners	Taakmutatie	-1.134	-	-	-	-
Versterking Arbeidsmarktregio's	Taakmutatie	-1.255	-1.076	-1.365	-1.540	-0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-601	-6.528	-6.908	-6.550	-6.107
Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Werk en inkomen		-10.608	-21.510	-13.127	-12.767	-10.655

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie BUIG 2025 en 2026

De bijstelling van het BUIG-saldo gaat over de begrote uitgaven en inkomsten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies voor 2025 en 2026. Het BUIG-saldo is het verschil tussen het BUIG-budget dat de gemeente van het Rijk ontvangt en de verwachte uitgaven aan bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (LKS). In de Voorjaarsnota 2025 werd een BUIG-tekort verwacht van € 10,9 mln in 2025 en € 12,2 mln in 2026. Deze financiële tegenvaller is in de Voorjaarsnota 2025 verwerkt.

In de Voorjaarsnota 2025 werd voor de begrote uitgaven en inkomsten voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies (BUIG) uitgegaan van het 'voorlopig budget 2025' dat eind september 2024 door het Rijk werd gepubliceerd van € 585 mln voor Rotterdam. Op basis van de op dat moment bekende cijfers over het voorlopige landelijke bijstandsvolume werd in de Voorjaarsnota al uitgegaan dat het BUIG-budget voor Rotterdam lager zou gaan worden, namelijk € 582 mln. Eind april 2025 is het 'nader voorlopig budget 2025' gepubliceerd van € 573 mln. Dit is voor 2025 en 2026 € 9 mln lager dan is opgenomen in de Voorjaarsnota 2025.

Voor de raming van de uitkeringslasten wordt – net als de Voorjaarsnota 2025 – uitgegaan dat in 2025 Rotterdam, net als in 2024, 1,9% beter presteert dan het landelijk gemiddelde. Voor 2026 wordt uitgegaan dat Rotterdam net zo goed presteert als het landelijk gemiddelde. De verwachte uitkeringslasten inclusief loonkostensubsidies blijven daarmee gelijk aan wat is geraamd in de Voorjaarsnota 2025, namelijk € 593 mln in 2025 en € 596 mln in 2026.

Actualisatie kapitaallasten

Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente op investeringen. Deze zijn aangepast om twee redenen: er zijn nieuwe en bijgestelde investeringskredieten. En de ramingen zijn per jaarschijf geactualiseerd. In de paragraaf [Investerings](#) staan gedetailleerde overzichten van lopende en nieuwe kredieten.

Bestemmingsreserve en voorziening Herstelprogramma Functiewaardering SW

Bij de jaarrekening van 2023 en 2024 is een bestemmingsreserve 'Herstelprogramma Functiewaardering SW' gevormd voor totaal € 7,0 mln. Bij de accountantscontrole 2024 is geconstateerd dat de gemeente hiervoor een voorziening moet opnemen in plaats van een bestemmingsreserve. Het gaat om twee financieel technische begrotingswijzigingen waarmee de bestemmingsreserve wordt omgezet in een voorziening. Deze bijstellingen hebben geen saldo-effect voor het programma Werk & Inkomen.

Bijstelling baten en lasten Vroege Start

Het Rijk heeft middelen ter beschikking gesteld voor het innovatief inburgeringstraject Vroege Start voor statushouders. De baten en lasten verhoogd met € 800.000. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

ESF baten 2026 + 2027

Voor de subsidieregeling Europees Sociaal Fonds Plus zijn de verwachte baten en lasten begroot. Deze blijken hoger te zijn dan voor 2026 en 2027 was geraamd. De baten en lasten zijn met € 700.000 verhoogd tot een bedrag van € 2,0 mln in zowel 2026 als 2027. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Kansen voor West 3

De subsidieregeling Kansen voor West 3 voor het project Leer Praktijk Centrum (LPC's) wordt verlengd. Daardoor zijn de baten en de lasten aangepast voor de jaren 2026 en 2027 voor respectievelijk € 273.000 en € 249.000. Met deze middelen worden o.a. sociaal ondernemers van de LPC's en trajecten voor deelnemers bekostigd. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Nationaal vuurwerk

Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Nationaal Vuurwerk voor én door Rotterdammers' is een bijdrage van maximaal € 80.000 beschikbaar gesteld door de gemeente voor de opstartkosten van een stichting om het vuurwerk te steunen via donaties. Programma Werk en Inkomen draagt hier € 10.000 aan bij.

Samen voor Zuid 2026

Het doel van het programma Samen voor Zuid is het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Op basis van de nog te verwachten rijksbijdragen zijn de baten en lasten in 2026 voor een bedrag van € 2,0 mln in de begroting opgenomen. Deze bijstelling is per saldo neutraal.

Bijstelling gemeentelijke bijdrage sociaal ontwikkelbedrijf

In 2025 heeft het Rijk budget beschikbaar gesteld voor Integratie-uitkering Participatie. Dit gaat om loon- en prijsindex voor de salarissen Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een prijsbijstelling voor Nieuw Beschut Werk. Door deze toevoeging van het Rijk is het tekort aan rijksbijdragen voor het sociaal ontwikkelbedrijf kleiner. In de Voorjaarsnota 2025 is al een meevaller van € 1,6 mln verwerkt. Voor 2025 is het financieel mogelijk om de gemeentelijk bijdrage incidenteel verder te verlagen met € 2,5 mln.

Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening

Voor 2025 wordt een extra onttrekking begroot van € 800.000 bovenop de al eerder begrote onttrekking van € 1,5 mln. Dit wordt gebruikt om de inzet te bekostigen van extra personeel voor de aanpak van jeugdwerkloosheid en de nazorg van uitgestroomde mbo'ers. Zowel de onttrekking als de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo neutraal is.

Bestemmingsreserve Dichterbij dan je Denkt

Het ministerie van SZW wil met het actieplan Dichterbij dan je Denkt snel inspelen op de krappe arbeidsmarkt. Het doel is om mensen die nu niet werken te begeleiden naar (parttime) werk of een leerwerkplek. In 2022 heeft de gemeente € 717.000 budget ontvangen van het Rijk. Voor 2025 is de verwachting dat € 233.000 uit de reserve wordt onttrokken. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo neutraal is.

Bestemmingsreserve RAP010

Voor de uitvoering van het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectiefonds (RAP) is de verwachting dat in 2025 het budget van € 2,3 mln wat is

opgenomen in de begroting niet toereikend is voor de te verstrekken subsidies. Op basis van de prognose van € 2,6 mln wordt aanvullend een onttrekking begroot van € 300.000. De onttrekking en de lasten worden begroot zodat de bijstelling per saldo neutraal is.

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

De ontwikkelkosten van Thomas (ICT-ondersteuning Werk en inkomen) worden dit jaar is geraamd op € 5,6 mln. Ter dekking van de kapitaallasten die vanaf 2026 in rekening worden gebracht, wordt een bedrag van € 5,6 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve in de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) bij het programma Algemene middelen. Het gaat om de ontwikkeling van:

- Een nieuw dienstverleningsconcept voor het begeleiden van Rotterdammers naar duurzame uitstroom en participatie (Thomas DUP)
- Het ontwikkelen van nieuwe software waarmee de gemeente Rotterdammers inkomenszekerheid kan bieden. Bijvoorbeeld de aanvraag en adviesmodule (Thomas Inkomenszekerheid).

Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal

In de nasleep van het toeslagenschandaal maakt de gemeente kosten voor de kwijtschelding van schulden. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 180.000 in 2025. Deze bijstelling is per saldo budgetneutraal.

Begeleiding jongeren naar werk

In 2025 heeft het Rijk € 1,5 mln budget ter beschikking gesteld voor de regionale aanpak jeugdwerkgelegenheid. Met de aanpak krijgen kwetsbare jongeren met een structurele achterstand ondersteuning naar vervolgonderwijs of werk. Dit geld wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve crisisdienstverlening. Zie hiervoor ook toelichting bij 'bestemmingsreserve crisisdienstverlening'. Zowel de baten als de toevoeging worden begroot zodat de bijstelling per saldo neutraal is.

Impulsbudget Sociale Infrastructuur

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de sociale infrastructuur om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen. Vanaf 2025 tot en met 2034 is daarvoor budget beschikbaar gesteld en is bedoeld om de infrastructuur te versterken. Het gaat om € 1,4 mln in 2025 en € 1,3 mln per jaar in de periode 2026–2029.

Participatie IU

Het Rijk heeft budget beschikbaar gesteld voor de reguliere loon- en prijsbijstelling Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en Nieuw Beschut Werk. Daarnaast zijn structureel middelen sociale infrastructuur beschikbaar gesteld voor extra werkplekken voor mensen die niet onder beschut werk vallen, maar wel afhankelijk zijn van sociaal ontwikkelbedrijven voor hun ontwikkeling naar regulier werk of als tijdelijke terugvaloptie. Voor 2025 gaat het om € 3,7 mln aflopend naar € 3,3 mln in 2029.

Problematiek alleenverdieners

Vanuit het Rijk zijn voor 2025 middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Via deze regeling verstrekt gemeenten in 2025-2027 een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en daardoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. De rijksbijdrage is bedoeld voor het verstrekken van de compensatie aan huishoudens, implementatie en uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie. Voor 2025 gaat het om een totaalbedrag van € 1,3 mln, waarvan € 1,1 mln betrekking heeft op het programma Werk & Inkomen. Daarnaast is een bedrag van € 216.000 budget toegekend aan het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Versterking Arbeidsmarktregio's

Het rijk heeft geld ter beschikking gesteld voor gezamenlijke dienstverlening in de regio. Zoals werk- en scholingstrajecten en voor het versterken van activiteiten die de regionale arbeidsmarktinfrastructuur. Het budget wordt gelijk verdeeld over de regio's. Voor Rotterdam gaat het om de volgende bedragen: € 1 mln in 2025, € 827.000 in 2026, € 1,1 mln in 2027 en € 1,3 mln in 2028. Daarnaast heeft het rijk een aanvullend structureel budget ter beschikking gesteld ten behoeve van de versterking van de invulling van de regiefunctie in de arbeidsmarktregio dat gelijk wordt verdeeld over alle centrumgemeenten. Voor Rotterdam gaat het om een bedrag van € 248.000.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De budgetten zijn vanaf het jaar 2026 geactualiseerd naar het prijspeil 2026. Meer informatie is te vinden bij [Grondslagen](#).
- Vanuit het programma Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleven is een lastenbudget overgeheveld naar programma Werk en Inkomen voor de aanvragen bijzondere bijstand. Voor 2025 een bedrag van € 800.000 en vanaf 2026 tot en met 2028 € 400.000.
- Diverse kleine technische wijzigingen voor 2025 van € 200.000 tot € 300.000 in 2029.

Overzicht baten en lasten

Saldo Werk en inkomen incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	606.354	607.630	604.565	608.425	606.159	604.659
Bijdragen rijk en medeoverheden	596.943	595.103	591.607	592.607	590.341	588.841
Overige baten	24	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	9.386	12.527	12.958	15.818	15.818	15.818
Lasten exclusief reserves	880.651	887.329	872.885	847.141	841.738	838.852
Apparaatslasten	183.916	189.740	183.830	174.527	173.510	172.106
Inhuur	4.913	3.848	2.774	2.049	2.158	2.164
Overige apparaatslasten	3.846	3.943	4.174	4.162	4.156	4.335
Personeel	175.157	181.949	176.883	168.315	167.197	165.607
Overige verrekeningen	374	-4.955	-3.213	-3.213	-3.213	-3.213
Overige verrekeningen	374	-4.955	-3.213	-3.213	-3.213	-3.213
Programmalasten	696.361	702.544	692.268	675.828	671.441	669.959
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	28.390	37.370	37.787	36.766	34.617	32.761
Kapitaallasten	8	25	1.275	1.247	1.218	1.190
Overige programmalasten	-10.562	7.133	124	124	124	124
Salariskosten WSW en WIW	58.013	60.375	58.375	57.880	55.670	56.072
Sociale uitkeringen	599.408	580.350	575.888	561.260	561.260	561.260
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.103	17.290	18.819	18.551	18.551	18.551
Saldo voor vpb en reserveringen	-274.298	-279.699	-268.319	-238.716	-235.579	-234.193
Saldo voor reserveringen	-274.298	-279.699	-268.319	-238.716	-235.579	-234.193
Reserves	6.050	18.803	1.780	37	37	37
Onttrekking reserves	38.922	29.257	21.859	37	37	37
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	319	1.000	600	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	616	122	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	31.869	23.222	20.354	0	0	0
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	149	233	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	996	751	265	37	37	37
Bestemmingsreserve Herinrichten instrument Hallo Werk t.b.v. Pro VSO jo	76	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	4.678	3.449	640	0	0	0
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal	219	180	0	0	0	0
RAP fonds	0	300	0	0	0	0

Toevoeging reserves	-33.571	-20.472	-20.354	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	-30.409	-19.006	-20.354	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	-1.466	-1.466	0	0	0	0
RAP fonds	-1.696	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	700	10.017	275	0	0	0
Bestemmingsreserve Breed Offensief	200	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	0	700	275	0	0	0
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	0	7.017	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	500	2.300	0	0	0	0
Saldo	-268.247	-260.896	-266.539	-238.679	-235.543	-234.156

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten. De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Reserves

Een belangrijke risicoreserve binnen dit programma is de bestemmingsreserve BUIG. Deze reserve wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen zijn voor twee jaren (2025 en 2026) geraamd op basis van volume en prijs. Het BUIG budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk. Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten, waarvoor we aansluiten bij CPB-ramingen van de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsuitkeringen.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten: loonkosten, overige personele kosten en inhuur. De formatie van het organisatieonderdeel Werk en Inkomen is gebaseerd op de capaciteit die nodig is voor uitvoering van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens omgezet in het benodigde loonkostenbudget.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Werk en inkomen/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Werk en inkomen	-260.896	-266.539	-238.679	-235.543	-234.156
6.3.a - Inkomensregelingen - Inkomen	-63.353	-66.239	-47.400	-47.398	-47.061
6.4 - Begeleide participatie	-107.975	-112.298	-112.705	-110.600	-111.056
6.5.a - Arbeidsparticipatie - Werk	-74.108	-74.045	-66.168	-65.413	-63.908
6.5.b - Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-15.460	-13.957	-12.407	-12.131	-12.131

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen				31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en inkomen				28.663	28.123	28.086	28.049	28.012
Bestemmingsreserve Breed Offensief				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Breed Offensief		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijksgelden voor ontvangen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	122	0	122	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)			25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)		25.000	25.000	25.000	25.000	25.000		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.							
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	29.217	19.006	23.222	0	25.000		
	Begroting 2026	25.000	20.354	20.354	0	25.000		
	Raming 2027	25.000	0	0	0	25.000		
	Raming 2028	25.000	0	0	0	25.000		
	Raming 2029	25.000	0	0	0	25.000		
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt			200	200	200	200	200	200
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt		200	200	200	200	200		
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen							

	de arbeidsmarktregio.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	433	0	233	0	200		
	Begroting 2026	200	0	0	0	200		
	Raming 2027	200	0	0	0	200		
	Raming 2028	200	0	0	0	200		
	Raming 2029	200	0	0	0	200		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling				1.151	611	574	537	500
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling		1.151	611	574	537	500		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.602	0	751	700	1.151		
	Begroting 2026	1.151	0	265	275	611		
	Raming 2027	611	0	37	0	574		
	Raming 2028	574	0	37	0	537		
	Raming 2029	537	0	37	0	500		
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Herstelprogramma Functiewaardering SW.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	7.017	0	0	7.017	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve RAP fonds				2.163	2.163	2.163	2.163	2.163

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve RAP fonds		2.163	2.163	2.163	2.163	2.163		
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.463	0	300	0	2.163		
	Begroting 2026	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2027	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2028	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2029	2.163	0	0	0	2.163		
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal				149	149	149	149	149

Begroting bestemmingsreserves Werk en inkomen		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en inkomen		28.663	28.123	28.086	28.049	28.012
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijtschelding-Toeslagenschandaal		149	149	149	149	149
Doel reserve:		Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.				
Raadsbesluit:		Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)				
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	328	0	180	0	149
	Begroting 2026	149	0	0	0	149
	Raming 2027	149	0	0	0	149
	Raming 2028	149	0	0	0	149
	Raming 2029	149	0	0	0	149

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt

De einddatum van de bestemmingsreserve is aangepast (van eind 2025) naar eind 2026.

Bestemmingsreserve Functieherwaardering SW

Deze bestemmingsreserve valt bij de Tweede herziening 2025 vrij. Deze vrijgevallen middelen zijn in een voorziening Functie herwaardering SW omgezet voor hetzelfde doel.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 189

Kaders en verbonden partijen

Kaders

- [Beleidskader Participatie 2023-2026](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen zetten zich in om het doel van het programma te realiseren:

- Wigo4it C.V.
- Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)

Een uitgebreide toelichting is te vinden in de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 190

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Versnel

Wethouder Versnel is verantwoordelijk voor de portefeuille Werk & Inkomen, Nationaal Programma Rotterdam Zuid en EU-arbeidsmigranten.

'We willen zoveel mogelijk Rotterdammers aan het werk en uit de bijstand helpen. En met de grote hoeveelheid vacatures is dit HET moment om daarin flinke stappen vooruit te zetten. We hebben iedereen nodig in onze stad.'

Begroting 2026

Zorg, welzijn en wijkteams

Paginanummer in website: 191

Zorg, welzijn en wijkteams

Met het programma Zorg, welzijn en wijkteams beschermt en bevordert de gemeente de gezondheid van Rotterdammers. Het programma richt zich er ook op dat Rotterdammers zich op alle levensterreinen zelfstandig kunnen redden, zo nodig met een beroep op familie, vrienden en burens. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp voor Rotterdammers die dat nodig hebben. Verder bevordert de gemeente dat kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien.

Begroting 2026

Voortgang Tweede herziening 2025

Paginanummer in website: 192

Voortgang Tweede herziening 2025

Jeugdpreventie

Collegetarget Jeugdpreventie: vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

Realisatie 2024: **8.375**

Mijlpaal 2025: **5.000**

Realisatie tot en met juni 2025: **1.999**

Het aantal succesvol afgeronde preventieve jeugdinterventies laat een stijgende lijn zien. In 2024 is het beoogde aantal van 5.000 deelnemers ruim overschreden met een realisatie van 8.375. En voor 2025 liggen de aantallen op een vergelijkbaar niveau als bij de halfjaarrapportage van 2024. Dit succes is te doordat er binnen de bestaande kaders meer goed onderbouwde en bewezen effectieve interventies zijn aangevraagd bij de gemeente. En dat deze vervolgens ook volgens afspraak zijn uitgevoerd.

Preventieve ondersteuning jeugd

De uitvoering van het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en andere drugs 2023-2027 is onderdeel van het subsidiekader Jeugdpreventie en ligt op schema. De onderstaande bereik-resultaten in het eerste halfjaar van 2025 zijn in lijn met de gestelde bereik-doelstellingen voor 2025. In het kort:

- Op alle instellingen voor speciaal voortgezet onderwijs, praktijkonderwijs en op alle mbo-scholen met niveau 1 en 2 worden gezondheidscoaches ingezet. Doel voor 2025 is dat 184 jongeren een traject volgen. In het eerste half jaar hebben 97 jongeren een individueel traject gevolgd en daarmee hulp gekregen bij hun problematische gebruik.
- In 2025 is het doel dat er 8 ouderbijeenkomsten worden georganiseerd. Hiervan hebben er al 7 plaatsgevonden waarbij 175 ouders ondersteund zijn in het bespreekbaar maken van middelengebruik met hun kinderen.
- In 2025 is het doel dat 165 professionals binnen de jeugdhulp, bij de wijkteams en binnen het jeugd- en jongerenwerk zijn getraind in het vroegtijdig signaleren van mogelijk problematisch gebruik. In het eerste half jaar zijn 83 professionals getraind. Hierdoor is aandacht besteed aan mogelijke alcohol- en/of drugsproblematiek binnen 1.245 huishoudens waarmee deze professionals contact hebben.
- De drugstestservice is in het eerste half jaar 24 keer op donderdagavonden open geweest: 14 keer met een enkele bezetting en 10 keer met een dubbele bezetting. 553 bezoekers hebben hun drugs laten testen. 65% van de aangeboden samples was MDMA/XTC. Daarnaast werden samples aangeboden waarvan 10% 3-MMC (ook wel 'miauw' genoemd), 5% 2c-b, 4% cocaïne, 3% amfetamine/speed en 13% 'overige-middelen' bleken te zijn.

In het najaar van 2025 ontvangt de gemeenteraad een voortgangsbrief over het programma Alcohol en andere drugs. Met daarin uitgebreidere informatie over de bereikte resultaten vanaf 2023 tot en met het eerste halfjaar van 2025.

Schoolmaatschappelijk werk, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Schoolzorgteams

Het schoolmaatschappelijk werk en CJG verwijzen naar het preventieve aanbod. Daarmee dragen zij bij aan het bereik van de preventieve interventies van het subsidiekader Jeugdpreventie. Het schoolmaatschappelijk werk heeft een rol in schoolzorgteams en korte lijnen met het CJG. Daardoor zijn signalen en zorgen van ouders en het schoolteam over kinderen normaler. Zo regelt het schoolmaatschappelijk werk (SMW) dat het preventieve wijknetwerk signalen oppakt, waarvoor geen jeugdzorg nodig is.

In 2025 is op 123 schoollocaties een schoolzorgteam actief. Het schoolzorgteam bestaat uit: een wijkteammedewerker, de schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband, het schoolmaatschappelijk werk en de intern begeleider van de school.

Voor de aanvullende uren schoolmaatschappelijk werk in de schoolzorgteams is een structurele financieringsafpraak gemaakt. In het eerste halfjaar van 2025 is daaraan gewerkt met de schoolbesturen primair onderwijs. In de sectorkamer van juni 2025 is besloten dat de aanvullende uren vanaf 2026 onderdeel zijn van de reguliere subsidie SMW voor het primair onderwijs. En in 2026 en 2027 is de eigen bijdrage van schoolbesturen primair onderwijs 19% over de totaal aangevraagde uren. Tussentijds worden de nieuwe integrale subsidieregeling schoolmaatschappelijk werk en de eigen bijdrage van de schoolbesturen geëvalueerd. Op basis van de resultaten van deze evaluatie maakt de gemeente vanaf 2028 financiële vervolgafspraken met de schoolbesturen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) heeft ook in 2025 subsidie ontvangen. Dit is voor de verdere versterking van de samenwerking met de andere zorgprofessionals in de school. Per school wordt gekeken welke inzet goed is voor het versterken van de aansluiting tussen CJG en het zorgnetwerk rond de school. Hulp aan kinderen is zo sneller en passender te regelen. In 2025 wordt ingezet op uitbreiding van deze inzet naar maximaal 20 scholen.

Bestuursopdrachten in het Zorgdomein

Bestuursopdracht Zorg (BOZ)

De Bestuursopdracht Zorg is voor het bedenken van oplossingen voor een toekomstbestendige zorg: het remmen van de groeiende vraag naar zorg en de daarbij oplopende (gemeentelijke) zorguitgaven.

Binnen de Bestuursopdracht Zorg zijn diverse maatregelen ingevoerd om de oplopende zorguitgaven te dempen. De verwachting is dat de maatregelen voldoende effect hebben om binnen begroting te blijven. De gemeente blijft de effecten van de maatregelen monitoren. Dat gebeurt met kwantitatieve data en door gesprekken met medewerkers in de uitvoering en zorgaanbieders. De gemeenteraad wordt over de voortgang geïnformeerd via een bijlage bij de monitor voor het programma Zorg, Welzijn en Wijkteams (ZWW).

Een stevige sociale basis die aansluit op de gemeenschapskracht, is noodzakelijk voor een blijvend gezond en veerkrachtig Rotterdam. En speelt een belangrijke rol in het beheersbaar houden van zorggebruik. De gemeente is in gesprek met bewoners, informele organisaties en gecontracteerde en gesubsidieerde initiatieven. De gesprekken gaan over wat nodig is voor deze stevige sociale basis en hoe de gemeente kan faciliteren.

De gemeente gaat door met de pilots bestaanszekerheid in Bloemhof en Schiebroek in 2025. Het eerste halfjaar stond in het teken van het in kaart brengen van de geleerde lessen van de aanpak. Het tweede halfjaar ligt de aandacht op hoe de aanpak een vast onderdeel wordt in de reguliere processen. De aanpak zorgt voor betere samenwerking tussen partijen in de wijk. Het college neemt in het najaar 2025 een besluit over mogelijk opschalen naar andere wijken. Op 8 juli 2025 was er een informatief werkbezoek van de 6 betrokken wethouders in Bloemhof ter voorbereiding op dit besluit.

Met een campagne begin 2025 vroeg de gemeente in samenwerking met VWS-aandacht voor veranderingen in de zorg. Er komt in het najaar een vervolg op de campagne 'Praat vandaag over morgen010'. Deze campagne laat mensen nadenken over het ouder worden.

Ook voor zorgprofessionals is speciale aandacht. De gemeente richt zich op het beter en slimmer inzetten van de capaciteit. Het doel: Rotterdammers beter helpen en dat zorg beschikbaar is voor wie die het hardst nodig hebben. Hiervoor zijn bijeenkomsten en trainingen georganiseerd en deelt de gemeente-ervaringsverhalen via interne kanalen.

Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK)

De aanleiding voor de opdracht RBOK is de financiële overschrijding op de specialistische jeugdzorg in 2023. Bestuurders besloten om een regionale bestuursopdracht kostenbeheersing (RBOK) op te stellen. Deze opdracht is gestart in 2024 en moet leiden tot een besparing van uiteindelijk € 54 mln voor de gemeente Rotterdam in 2028. Voor gemeente Rotterdam is dit onvoldoende om binnen de financiële kaders te blijven en daarom is de taakstelling uitgebreid met een extra Rotterdamse ambitie.

De RBOK wordt in regionaal verband uitgevoerd en op totaalniveau gemonitord. Binnen de RBOK zijn ruim 20 maatregelen geformuleerd die zich richten op de clusters arrangementensystematiek, passend zorgaanbod, passende zorgvraag en randvoorwaarden. In de regionale opdracht wordt intern minimaal tweemaandelijks gemonitord hoe de kosten zich ontwikkelen ten opzichte van de begroting. En of de maatregelen daarmee het gewenste impact hebben. De financiële effecten van de RBOK moeten tot uiting komen in neerwaartse druk op de voortdurende uitgavenstijging van de regionaal ingekochte jeugdhulp. Als dit in de realisatiecijfers tot uiting komt, werkt het ook positief door in de begrotingsadviezen die de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) aan Rotterdam geeft.

Ouderen

Samen met de partners wordt gewerkt aan de uitvoering van de actieagenda Goud voor Oud, waaronder de collegeprioriteiten als zorg- en wijkrestaurants, huismeesters, Thuisplusflats en een dementievriendelijke stad.

Deze collegeperiode is ruim € 2 mln beschikbaar voor de subsidieregeling om de komst van nieuwe zorg- en wijkrestaurants te ondersteunen en bestaande restaurants te stimuleren om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. Voor 2025 hebben 12 restaurants een subsidie gekregen. In 2025 zijn geopend:

- Het wijkrestaurant JouvKeuken van stichting Age in de wijk Bospolder/Tussendijken;
- Het wijkrestaurant Millinxbarkhuis door stichting Link2Work in de wijk Tarwewijk;
- Dock to Go, een mobiel restaurant van stichting DOCK in Hoogvliet.

Een ander onderdeel van de actieagenda is de inzet van sociale huismeesters in seniorencomplexen. Dit gebeurt in samenwerking met de wooncorporaties. Eind 2024 zijn 5 subsidies verleend aan 5 woningbouwcorporaties voor de inzet van sociale huismeesters op basis van cofinanciering in 15 complexen. Voor 9 complexen zijn sociale huismeesters begonnen. Voor de andere complexen loopt de werving.

Voor 2025 zijn 30 trainingen in het signaleren en bejegenen van mensen met dementie ingekocht. Er is grote belangstelling voor bij samenwerkingspartners in de stad. Welzijns- en zorgorganisaties en Mantelfoon bereiken mensen met dementie en hun mantelzorgers. Er zijn dagactiviteiten, vrijwilligerswerk (DemenTalent) en er is individuele ondersteuning vanuit de Sociale Benadering Dementie. Voor mantelzorgers is

er ondersteuning bijvoorbeeld vanuit 'Beter Thuis met Dementie'. De website www.rotterdamdementie.nl is vernieuwd. Door de raadsnotie 'Wandelmaatjes' is de Unie van Vrijwilligers gestart met het gelijknamige project.

De implementatie van de ketenaanpak valpreventie is sinds januari 2024 in volle gang in Rotterdam. De Val Niet Trainingen, Thuis Onbezorgd Mobiel en Minder vallen Meer Bewegen zijn hiermee beter beschikbaar voor oudere Rotterdammers. In 2025 zet de gemeente in op het verder uitbreiden van het bereik. En op het uitbreiden van het aantal Val Niet Trainingen. In 2024 zijn 1300 ouderen met de Val Niet Trainingen bereikt, in 2025 verwachten we een lichte stijging. Daarbij staan de kwaliteit van de trainingen en de samenwerking met zorgpartners in 2025 centraal. Zorgprofessionals kunnen een grote rol spelen bij opsporen van ouderen met een verhoogd valrisico.

Collegetarget woon(zorg)concepten

In de collegeperiode 2022-2026 realiseert de gemeente minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en start met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

Realisatie 2024: 19

Begroting 2025: 24

Realisatie juli 2025: 21

Het doel van het college is dat Rotterdammers zo prettig mogelijk oud worden. De collegetarget bestaat uit twee onderdelen: uitbreiding van het aantal Thuisplusflats en bouw van nieuwe woon-(zorg)complexen. Om de collegetarget als geheel te halen, moeten beide onderdelen van de collegetarget worden behaald.

Nieuwbouw

In het eerste kwartaal van 2025 is Hofje van Weltevreden gestart en in juni 101 Morgen (Apollostraat). Daarnaast starten 2 projecten na de bouwvak waardoor de teller op 9 van de 10 nieuwbouwprojecten staat. Een aantal projecten zijn vertraagd waardoor de bouwstart is verplaatst naar 2026. Er wordt gezocht naar een vervangend project zodat het collegetarget alsnog gehaald wordt.

Thuisplusflats

Om het aantal Thuisplusflats uit te breiden naar 20 Thuisplusflats heeft de gemeente in 2024 contracten afgesloten. De contracten zijn ingegaan op 1 juli 2024. Dit onderdeel van het collegetarget woon(zorg)complexen is daarmee behaald. De commissie Zorg, Wonen, Welzijn en Sport is hierover geïnformeerd.

Inkoop

De nieuwe contracten voor de Wmo zijn op 1 januari 2025 ingegaan. Het gaat om maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning of dagbesteding. De aanbesteding is gebaseerd op de ambities uit het beleidsplan Heel de Stad". Dit beleidsplan is opgevolgd door het integrale beleidsplan "Passende zorg voor Heel de Stad". Ook is rekening gehouden met de doelstellingen over uitvoerbaarheid en financierbaarheid van zorg uit de Bestuursopdracht Zorg. De implementatieperiode is in het eerste kwartaal van 2025 afgerond.

De aanbesteding Wmo Woningaanpassingen en Trapliften is begin augustus 2025 afgerond. De ingangsdatum van het nieuwe contract is 1 januari 2026. Woningaanpassingen zijn bedoeld om de zelfredzaamheid te vergroten en Rotterdammers te ondersteunen om langer zelfstandig thuis te wonen. Het gaat om voorzieningen zoals trapliften of een helling bij de voordeur.

In juni 2025 is de aanbesteding Wmo Hulpmiddelen gepubliceerd. Hulpmiddelen moeten de zelfredzaamheid vergroten en Rotterdammers in staat te stellen zo lang mogelijk mee te doen. Wmo hulpmiddelen variëren van rolstoelen, woonhulpmiddelen (bijvoorbeeld tillift) tot vervoersvoorzieningen (bijvoorbeeld scootmobiel).

[Zorg voor elkaar | rotterdam.nl](http://rotterdam.nl/zorg-voor-elkaar)

[Vind uw zorgaanbieder | rotterdam.nl](http://rotterdam.nl/vind-uw-zorgaanbieder)

Kwetsbare Rotterdammers doen mee

Ondanks alle inspanningen blijft het aantal dak- en thuisloze mensen in Rotterdam onverminderd hoog. Dat geldt ook voor het aantal mensen dat buiten slaapt. De overlast die dat oplevert, is in verschillende gebieden ook een uitdaging. De wet en de voorzieningen voor zorgmijders die niet in aanmerking komen voor gedwongen zorg zijn ontoereikend. De verwachting is dat het aantal bankslapers in Rotterdam de komende jaren verder blijft toenemen. Een zorgelijke ontwikkeling. En als er geen maatregelen worden genomen, dreigt deze problematiek verder te verergeren.

Om te voorkomen dat dakloosheid in Rotterdam verder toeneemt, wil de gemeente de komende 15 jaar extra investeren in bankslapers. De gemeente zet in om meer tijdelijke woonoplossingen te creëren. Daarbij is vooral aandacht voor gezinnen vanwege de kwetsbaarheid van de betrokken kinderen.

De pilot van de opvang niet-rechthebbende dakloze EU-migranten gericht op terugkeer naar werk of naar het thuisland wordt verlengd tot eind 2026. Hiermee bouwt de gemeente voort op de basis die is gelegd. En zet in om de hulpverlening nog effectiever te maken om zo de nood onder deze doelgroep te verlichten en Rotterdam leefbaar te houden. In 2025 zijn er tot mei 175 EU-migranten toegeleid naar werk en 128 toegeleid naar land van herkomst.

Om de hoge druk op de maatschappelijke opvang te kunnen verlichten maar vooral ook om dakloze Rotterdammers een veel perspectiefrijker traject aan te kunnen bieden, is de gemeente in nauwe samenwerking met de woningcorporaties en zorgaanbieders per 1 juli 2025 - gezien de veelbelovende resultaten van onze twee Wonen Eerst initiatieven, te weten Housing First en Project010 – gestart met het maken van een algehele omslag van opvang naar Wonen Eerst. Een fundamenteel andere aanpak van dakloosheid waarbij we dakloze Rotterdammers vrijwel direct een eigen thuis aanbieden met een ondersteunend netwerk en financiële basis. Dit is niet alleen voor de dakloze Rotterdammer wenselijk, het scheelt ook maatschappelijke kosten.

Financiële bijstellingen

Financiële bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams	- € 45.233
Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR)	€ 11.200
Lobby Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	- € 20.000
Tekort Jeugdhulp Lokaal	- € 11.300
Technische wijzigingen, reserves, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen	- € 25.133

Begroting 2026

Bestuurlijke hoofdlijnen 2026-2029

Paginanummer in website: 193

Bestuurlijke hoofdlijnen

Zorg

Het college heeft opdracht gegeven met maatregelen te komen voor een toekomstbestendig zorgstelsel van Rotterdam. Deze bestuursopdracht Zorg moet leiden tot beperking van de groei van het beroep op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. De gemeente blijft hierover in gesprek met bewoners en zorgaanbieders in de jeugdzorg, de thuiszorg en de Wmo. Het integraal plan 'Passende Zorg voor Heel de Stad' is een aanvulling op het bestaande beleidskader 'Heel de Stad': met deze aanvullingen op het beleid blijft de gemeente de uitgangspunten van 'Heel de Stad' hanteren, maar passend binnen de beperkte arbeidscapaciteit en middelen. Met het oog hierop is ook inzet op preventie van Zorgfraude een belangrijk punt. Ook in regionaal verband (binnen de GRJR), worden er stijgende kosten gezien bij de specialistische jeugdhulp. Daarom is er ook een Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) gestart. Samen met regiogemeenten en de jeugdzorgaanbieders werkt de gemeente Rotterdam aan het terugdringen van de kostenstijging.

Aanvullend hierop geven we uitvoering aan het regioplan 'Samen zorgen voor Morgen' (als uitwerking van het landelijke Integraal Zorgakkoord/IZA), waarin afspraken zijn gemaakt binnen de zorgkantooregio (Zilveren Kruis, de zorg, en welzijnsaanbieders en de gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel) om zorg en ondersteuning toegankelijk, houdbaar en betaalbaar te houden. Op basis van dit regioplan is een IZA-werkagenda opgesteld waarin verschillende maatregelen worden geprioriteerd en uitgewerkt in tien actielijnen. Zo zijn er in 2025 stappen gezet naar een domeinverbindende aanpak Regiobaal Integraal Capaciteit management. Er is een impuls gegeven aan de Mentale Gezondheidscentra. En de samenwerking in de wijk tussen sociale en medische partijen is geïntensiveerd. De gemeente is blij met de mogelijke plannen van het Rijk om het IZA te verlengen. En via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) een brug te slaan tussen zorg en het sociaal domein.

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd vraagt een kwalitatieve verbetering van het jeugdstelsel en financiële houdbaarheid. Dit moet leiden tot minder inzet van individuele jeugdhulp en meer ondersteuning in de context van de jeugdige. Deze doelstelling hangt samen met het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de landelijke onderwijsagenda's. Het Rijk heeft in haar Voorjaarsnota aangegeven hoe zij omgaat met de (financiële) adviezen van de commissie- Van Ark. Gemeenten krijgen vanaf 2025 een structureel bedrag van € 414 mln erbij voor jeugdzorg en in 2026 en 2027 worden de besparing uit de Hervormingsagenda Jeugd verzacht. Hierdoor wordt de pijn op korte termijn (deels) verlicht, maar vanaf 2028 zijn er juist extra bezuinigingen ingeboekt. Vanaf dat jaar verwacht het Rijk de volledige besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren en zijn er daarbovenop nog aanvullende maatregelen ingeboekt. De extra gelden vanuit de Meicirculaire zijn met de tweede herziening 2025 verwerkt in de Rotterdamse begroting. De uitkomsten van Prinsjesdag, m.b.t. compensatie 2023/2024 worden volgend jaar in de begroting verwerkt.

Digitale inclusie

We leven in een wereld waar digitalisering toeneemt en invloed heeft op hoe we werken, leren en met gezondheid omgaan. Sommige mensen profiteren van deze ontwikkelingen, maar anderen ervaren juist problemen door deze digitalisering. We willen gelijke kansen voor alle Rotterdammers, waarbij toegang tot digitale middelen en digitale vaardigheden belangrijk zijn. Voor 2026 is er 2,8 miljoen begroot voor het programma Digitale Inclusie. Dit wordt ingezet voor het verlengen en in stand houden van succesvol gebleken initiatieven en het zorgen voor succesvolle borging van programmaonderdelen in de jaren erna.

Meedoen in Rotterdam betekent ook digitaal meedoen. Om dat te bewerkstellingen worden onder andere onderstaande initiatieven gepland en uitgevoerd:

- In samenwerking met Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam en Techniek College Rotterdam (mbo) werkt de gemeente aan de realisatie van het Rotterdams Sociaal AI-Lab. Een broedplaats voor educatie, voor kennisdeling over hoe algoritmen werken, wat inzet van AI betekent en hoe algoritmen goed in te zetten op basis van de ervaringen en behoeften van Rotterdammers. Samen worden AI-oplossingen ontwikkeld die inclusiviteit bevorderen. Het Lab wordt in Q4 dit jaar geopend op Rotterdam Zuid en zal ook in 2026 vanuit het programma Digitale Inclusie gefaciliteerd worden.
- In 2025 krijgen 3.200 Rotterdammers die geen toegang hebben tot veilig werkende apparaten een 'refurbished' laptop. Dit op voorwaarde dat zij zes trainingen van drie uur op locatie volgen. Daarnaast hebben alle deelnemers het eerste jaar toegang tot een online leerplatform. Zo kunnen zij hun laptop effectief gebruiken en hun digitale zelfstandigheid vergroten. Tot en met augustus hebben circa 2000 Rotterdammers een laptop ontvangen en bijbehorende cursus gevolgd. De overige laptops worden de komende maanden verspreid. In 2026 wordt het faciliteren van middelen en basistrainingen voortgezet.
- In samenwerking met het SIDN Fonds en de organisatie Public Roam moedigt de gemeente in 2025 organisaties in de stad aan om Rotterdammers veilig en gratis WIFI aan te bieden. De gemeente biedt hierbij ondersteuning in de kosten in het eerste jaar. De Bibliotheek Rotterdam is de eerste organisatie die dankzij deze samenwerking op ruim twintig locaties veilig, eenvoudig en gratis internettoegang biedt

aan bezoekers. De volgende stap is verdere verspreiding van gratis, veilig internet in onder meer Huizen van de Wijk en onder andere sportlocaties. De gemeente zet zich dit jaar in om bewoners in alle wijken veilig en gratis WIFI te bieden.

- De gemeente ondersteunt diverse projecten initiatieven om Rotterdammers bewust te maken van digitale vaardigheden die zij in het dagelijkse leven kunnen gebruiken die Rotterdammers helpen digitaal vaardiger te worden, zoals lessen digitale vaardigheden en het innovatieve Dream Space waar middelbare scholieren leren over nieuwe technieken en projecten die ouderen en laaggeletterden stimuleren digitale voorzieningen te gebruiken. Dit gebeurt onder meer vanuit de subsidieregeling 'Digitale vaardigheden en digitale weerbaarheid' 2025. Ook in 2026 worden diverse initiatieven mogelijk gemaakt via de subsidieregeling vanuit het programma Digitale Inclusie.

Begroting 2026

Doel: Jongeren zonder achterstand

Paginanummer in website: 194

Doel: Jongeren zonder achterstand

Wat willen we bereiken?

De jeugd heeft een kansrijk toekomstperspectief

- De jeugd is ondersteund in zijn schoolsucces
- De jeugd is ondersteund in zijn sociaal-emotionele vaardigheden
- De jeugd groeit op in een positief pedagogisch opvoedklimaat
- De jeugd wordt preventief ondersteund in het voorkomen van middelengebruik

De jeugd groeit veilig op

- De jeugd heeft een veilige omgeving met opvoedvaardige ouder(s)/verzorger(s)

De jeugd is mentaal gezond

- De jeugd wordt vroegtijdig, preventief en effectief ondersteund bij mentale problemen
- De jeugd krijgt die ondersteuning zoveel mogelijk in zijn eigen leefomgeving
- De jeugd krijgt ondersteuning passend bij de vraag

Wat gaan we daarvoor doen?

De jeugd heeft een kansrijk toekomstperspectief

- We versterken de sociaalemotionele vaardigheden van kinderen en jongeren en de opvoedvaardigheden van ouders met goed onderbouwde en effectieve preventieve interventies. Dit gebeurt in alle gebieden en online via het [Subsidiekader Jeugdpreventie: 'Versterken en Voorkomen'](#)
- In 2024 is een nieuwe subsidieregeling beschikbaar gesteld voor informele leerondersteuning voor twee schooljaren. Het gaat om subsidies aan organisaties die huiswerkbegeleiding, examentraining en bijlessen verzorgen voor jonge Rotterdammers die niet van huis uit deze ondersteuning kunnen ontvangen.
- De aangevraagde subsidies zijn hoger dan het beschikbare budget van € 800.000 voor de schooljaren 2024-2025 en 2025-2026. Er vindt tijdige beoordeling plaats van de aanvragen, zodat de aanvragende organisatie ruim voor het begin van het nieuwe schooljaar weet of ze de gevraagde subsidie krijgt.

De Jeugd groeit veilig op

- Sinds 2018 kunnen Rotterdammers die dat nodig hebben Wmo-maatwerkondersteuning ontvangen, waarin ook een Wmo-gezinsarrangement is inbegrepen. Dit gezinsarrangement is bedoeld om kwetsbare ouders te ondersteunen bij hun taak als opvoeder van hun kinderen. Boven op de uren vanuit de Wmo is aanvullende zorg mogelijk om naast de Wmo ondersteuning ook lichte, laagfrequente, opvoedingsondersteuning te geven.
- Met de nieuwe inkoop Wmo zijn de bestaande gezinsarrangementen (opvoedondersteuning) uitgebreid met kindgerichte ondersteuning. Daarnaast is het mogelijk een gezinsarrangement in te zetten voor Rotterdammers die te maken hebben met huiselijk geweld. Dit gebeurt volgens dezelfde systematiek: Wmo-ondersteuning + gezinsondersteuning.
- Met de aanduiding 'uitbreiding' bij gezinsarrangementen wordt bedoeld op een hogere intensiteit van de bestaande gezinsarrangementen en uitbreiding met de doelgroep huiselijk geweld (aanbieders Wmo).

De jeugd is mentaal gezond

- We organiseren passende preventieve interventies en ondersteuning, toegankelijk en bewezen effectief. Versterken sociaal emotionele vaardigheden en voorkomen psychosociale problematiek bij kinderen en jongeren. Dit doen we onder andere met inzet van het Schoolmaatschappelijk werk, CJG, Kinder- en jongerenwerk en het Subsidiekader Jeugdpreventie: 'Versterken en Voorkomen'
- We bevorderen toegankelijke jeugdhulp, passend bij de vraag, en van goede kwaliteit
- We zorgen voor capabele, efficiënte hulpverleners.
- We investeren in Schoolzorgteams zodat kinderen en hun ouders/gezinnen middels een goede signalering en zorgcoördinatie op de school - eerder en meer nabij – de ondersteuning en hulp kunnen krijgen die ze nodig hebben en die passend is bij hun ondersteuningsbehoefte.

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming

- Het doel van het Toekomstscenario is één samenhangend systeem en een mensgerichte keten, voor hulp en ondersteuning aan gezinnen en huishoudens waarin sprake is van onveiligheid of huiselijk geweld. Een wijkteam biedt hulp en ondersteuning aan kinderen, volwassenen, huishoudens en gezinnen. Zo nodig ondersteunt een regionaal veiligheidsteam het wijkteam.
- Vanuit het landelijk programmaplan werken Rijk, VNG, gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis-organisaties, Raad voor de Kinderbescherming en cliëntvertegenwoordigers samen het Toekomstscenario uit. In april werd bekend dat het rijk geen middelen voor deze transitie heeft gereserveerd in de voorjaarsnota. Ondanks dit besluit houden de opdrachtgevers – de ministeries van VWS en J&V en de VNG – de koers richting het Toekomstscenario vast. De val van het kabinet heeft de landelijk besluitvorming wel vertraagd.
- Op regionaal niveau is een governancestructuur ingericht, met aandacht voor een goede verbinding met de Hervormingsagenda Jeugd. Vanuit een meerjarig ontwikkel- en invoeringsproces worden door gemeenten, VTRR, de GI's en RvdK uitwerkingsvraagstukken opgepakt. De gemeente Rotterdam is nauw betrokken op alle niveaus en werkt actief mee aan regionaal beproeven ('proeftuin'): ervaringen uit de praktijk worden gebruikt voor verdere ontwikkeling, uitwerking en versteviging van beleid en uitvoering binnen de kind- en gezinsbeschermingsketen op zowel lokaal, regionaal als landelijk niveau.
- Voor het regionale traject zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar tot eind 2025. In hoeverre er middelen komen voor 2026 en volgende jaren is nog onbekend. In de tweede helft van 2025 werkt de gemeente scenario's uit voor voortzetting in 2026.
- Op lokaal niveau wordt in samenhang met landelijke en regionale ontwikkelingen onderzocht wat nodig is om volgens de uitgangspunten van het Toekomstscenario te gaan werken.

Gecertificeerde instellingen

Een gecertificeerde instelling houdt zich bezig met jeugdbescherming en jeugdreclassering. Voor de Gecertificeerde Instellingen (GI's) blijft het werven en behouden van personeel een uitdaging. Net als het terugdringen van het hoge ziekteverzuim. In 2024 heeft het verbeterplan van Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond (JBRR) een positief effect op de kwaliteit van het werk van jeugdbeschermers. Hierdoor verbeterde de KPI's, was er terugloop van verzuim, minder wachtlijsten en meer capaciteit. In de eerste helft van 2025 is hierin een terugval te zien. JBRR werkt in 2025 vanuit een nieuwe organisatiestructuur aan een vernieuwd verbeterplan. Met als beoogd resultaat versterkte sturing op KPI's, een leiderschapstraject en focus op werving door vast recruitment en het verminderen van verzuim door inzet op vitaliteit. De 3 GI's binnen de regio hebben in 2024 de samenwerking geïntensiveerd en blijven deze samenwerking voortzetten. Dit blijkt onder andere uit de onderlinge verdeling van casuïstiek waardoor er ruimte ontstaat bij één van de GI's om zaken op te nemen. Daarnaast werken GI's toe naar uniforme rapportages.

Jeugdbescherming

Arbeidsmarktkrapte, hoog ziekteverzuim, hoge personeelsuitstroom, een reorganisatie, het inwerktraject van nieuw personeel en de verlaging van de caseloadnorm. Dat zorgde ervoor dat nog niet alle jeugdigen een vaste jeugdbeschermers hadden bij JBRR. Sinds januari 2025 zijn deze zaken door tijdelijke extra inzet van capaciteit direct opgepakt en verdeeld in de reguliere teams. De complexe en vaak zware casuïstiek in de regio legt een grote druk op de jeugdbeschermers.

De dalende trend in het aantal kinderschermingsmaatregelen in de jeugdbescherming zet in mindere mate door. De GI's richten zich op het bieden van tijdige en passende hulp aan gezinnen. Wijkteams zetten in op vroege signalering en tijdige inzet van (specialistische) hulp en intensieve ondersteuning. Met als doel het voorkomen van jeugdbeschermingsmaatregelen. GI's bieden als dat gewenst is consultatie en advies aan wijkteams ter ondersteuning van deze casuïstiek. GI's richten zich voor 2025/2026 niet alleen op het voorkomen van maatregelen, maar ook op tijdige samenwerking met wijkteams om als dat mogelijk is, jeugdbeschermingsmaatregelen eerder af te sluiten door overdracht aan het wijkteam.

Jeugdreclassering

In 2024 was er een forse stijging van het aantal opgelegde maatregelen binnen de jeugdreclassering (JR). In 2025 lijkt deze stijging af te vlakken. De jeugdreclassering richt zich op ondersteuning van de jeugdige samen met het betrokken gezin en netwerk. Gericht op het verminderen van risico's op delinquent gedrag, duurzame gedragsverandering en stabiliseren van de opvoedingssituatie. Met als doel goed herstel en het voorkomen van recidive. Een instroomteam voert bij nieuwe JR-zaken de wettelijke basistaken uit: opstarten dossier, aanvangsgesprekken, veiligheidsinschatting en eerste plan van aanpak. Zo wordt voorkomen dat zaken door de hoge instroom te lang blijven liggen. De arbeidsmarktkrapte, het inwerken van nieuw personeel en de zwaarte van de problematiek spelen ook bij JR een rol. Ook hier hebben de 3 GI's de samenwerking geïntensiveerd en verdelen zij onderling casuïstiek. De werving van personeel is sterk gericht op jeugdreclasseringmedewerkers.

Jeugd(hulp) in het Strafrechtelijk Kader (JiSK)

In 2024 is met jeugdstrafrechtpartners een verdiepingsanalyse gestart. Daarbij is op bestuurlijk niveau betrokkenheid om de komende periode gezamenlijk de uitkomsten op te pakken, waaronder een set ketenbrede aanbevelingen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetarget jeugdpreventie: Vanaf 2023	Nog niet te meten	5.602	8.375	5.000	1.999 (t/m juni 2025)	5.000			

ronden jaarlijks gemiddeld 5.000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.								
27 Jongerenhubs gericht op talentontwikkeling	16	9	29	33		34		

Toelichting indicatoren

Target Jeugdpreventie

De gemeente rapporteert volgens het definitieboekje voor de collegetargets. Bij deze begrotingsherziening rapporteert de gemeente de realisatie over 2024 en de voortgang over 2025. De mijlpaal voor 2024 is met 8.375 deelnemers ruim behaald.

Daarnaast is te melden dat In de eerste 6 maanden van 2025 1.999 trajecten succesvol zijn afgerond bij aanbieders die meer dan € 100.000 subsidie ontvangen. Dat is vergelijkbaar met de halfjaarcijfers van 2024 met 2.083 afgeronde trajecten. Het gaat bijvoorbeeld om interventies die de jeugd en/of hun ouders ondersteunen in het ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden en opvoedvaardigheden.

Jongerenhubs

Het college wil jongeren meer ruimte geven. Daarom zet het college in op de realisatie van de jongerenhubs. Dit zijn plekken voor en door jongeren voor ontmoeting, talentontwikkeling en jeugdparticipatie. In de afgelopen twee jaar zijn 30 hubs geopend. In Q4 2025 worden nog 3 jongerenhubs geopend en in Q1 2026 wordt de laatste jongerenhub geopend.

Begroting 2026

Doel: Kwetsbaren doen mee

Paginanummer in website: 195

Doel: Kwetsbaren doen mee

Wat willen we bereiken?

- Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis.
- Directe en duurzame veiligheid slachtoffers van huiselijk geweld (bij geweld eerst werken aan directe veiligheid van het slachtoffer en daarna aan onderliggende risicofactoren zodat het geweld niet terugkeert).
- Verminderen van het aantal daklozen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis

Dakloosheid

Per 1 juli 2025 is de uitvoering begonnen van Wonen Eerst, samen met de woningcorporaties en zorgaanbieders. De wens is om in ongeveer 3 jaar iedereen die in aanmerking komt voor Wonen Eerst ook zo'n traject te kunnen aanbieden. Dat zijn ongeveer 800 dakloze Rotterdammers. Dat betekent ook een uitbreiding van het aantal plekken Room First. Want het duurt een aantal maanden voordat de woning kan worden aangeboden. En met Room First blijft de verblijfsduur in de opvang zo beperkt mogelijk. Voor een passend woonzorglandschap met voldoende woonzorgplekken onderzoekt de gemeente onder andere de mogelijkheid voor een 2e plek voor Skaeve Huse.

Huiselijk geweld

Vanuit het beleidskader Samen naar een toekomst zonder geweld (2024-2027) werkt de gemeente samen met de partners in het veld aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld. Om beter te sturen op kwaliteit van interventies en op inzet van budget is in juli 2024 het nieuwe subsidiekader preventie Huiselijke Geweld en Kindermishandeling vastgesteld. De subsidies voor 2025 zijn volgens de systematiek van dit kader verleend.

Vanaf januari 2025 kan het nieuwe Wmo-arrangement voor slachtoffers van huiselijk geweld worden afgegeven. Hierin zijn specifieke ondersteuningsdoelen opgenomen gericht op veiligheid, herstel en relatiedynamiek. Op basis van historisch gebruik is de inschatting dat er jaarlijks in totaal ongeveer 500 cliënten extramurale ondersteuning en 80 cliënten intramurale ondersteuning bij huiselijk geweld zullen krijgen.

Het kostprijsonderzoek dat in 2024 is uitgevoerd voor de crisisopvang heeft geresulteerd in reële tarieven en vanuit een ontwikkelagenda werkt de gemeente samen met de opvangorganisaties aan oplossingen voor knelpunten in de crisisopvang (met name door- en uitstroom).

Om te komen tot reële tarieven voor Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond wordt in 2025 in opdracht van de GRJR (Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond) een kostprijsonderzoek uitgevoerd.

Rotterdam ziet mogelijkheden om de effectiviteit van het tijdelijk huisverbod te vergroten en werkt daarom in G4-verband en met het ministerie en partners aan verbeteringen in de wet Tijdelijk huisverbod.

Samen met veiligheids- en zorgpartners werkt de gemeente aan het vergroten van de aangiftebereidheid door onder andere betere ondersteuning van slachtoffers.

In Via225 werken het centrum seksueel geweld (CSG), Filomena (centrum huiselijk geweld en kindermishandeling) en het Erasmus MC gezamenlijk aan de aanpak van ernstig huiselijk geweld en seksueel geweld.

Samenvattend ondernemen we de volgende stappen:

Kwetsbare Rotterdammers wonen zoveel mogelijk zelfstandig met ondersteuning in de wijk of thuis

- We bieden samenhangende professionele ondersteuning door verlenen basishulp en casusregie
- We werken samen met de regio ten aanzien van aanbod beschermd wonen inclusief spreiding
- We gaan differentiëren in woonzorgaanbod, onder andere door het inkopen van semimurale arrangementen.
- We creëren goede randvoorwaarden voor zelfstandig wonen mét ondersteuning.

Directe en duurzame veiligheid slachtoffers van huiselijk geweld

- We zorgen voor meer kennis in de stad over alle vormen van huiselijk geweld (waaronder femicide), kindermishandeling en seksueel geweld en over de route naar hulp.
- We organiseren passende hulp voor slachtoffers en plegers van huiselijk geweld door sterke wijkteams, de mogelijkheid van een huiselijk geweld arrangement, een vorm van directe toegang tot de crisisopvang en inzet van ambulante hulpverlening.
- We werken aan het oplossen van knelpunten in de crisisopvang vanuit een ontwikkelagenda. Knelpunten zijn er vooral in de doorstroom en uitstroom vanuit de crisisopvang.
- We zorgen voor het meer effectief inzetten van het tijdelijk huisverbod door het vergroten van kennis en verkennen van een ruimere toepassing.
- We dragen zorg voor een sterk centrum huiselijk geweld en kindermishandeling (Filomena). De fysieke locatie Via 225 zorgt voor betere verbinding met het centrum seksueel geweld en het ErasmusMC.

Verminderen van het aantal daklozen

- Verminderen van instroom in opvang en beschermd wonen o.a. via preventieve inzet
- Maximale benutting voorraad sociale huurwoningen voor uitstroom uit opvang en woonzorgvoorzieningen en uitrol Wonen Eerst
- Verblijfsduur in de opvang verkorten
- Het doel is dat per 2026 de maximale verblijfsduur voor volwassenen 3 maanden is
- Werktrajecten als IPS (Individuele Plaatsing en Steun) verhogen. Het streven was om in de periode tot 2026 minimaal 50 mensen aan betaald werk te helpen geholpen via IPS of een soortgelijk traject. Tot en met april 2025 zijn al 80 mensen geholpen via IPS.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Toename van aantal meldingen waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	86%	87%	90,1%		90%	90%			
Nieuw: Daling van het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond		40,4%	38,9% (CBS)		38%	37,5%			
Voorkomen instroom opvang en BW	1.031 (toelatingen opvang) 402	1.149 (toelatingen opvang) 398	1.198 (Toelating opvang) 408 (instroom BW)		444 (toelating en opvang tot mei) 99 (instroom BW tot mei)				
Benutting sociale huurwoningen	21%	22%	23%		24,9% (tot juli)				
Verkorten verblijfsduur in de opvang	50% van de slapers verbleef	47,25% van de slapers verbleef langer	48,38% van de slapers verbleef		46,6% verbleef tot mei langer	< 3 maanden			

	langer dan 90 dagen	dan 90 dagen in de opvang	langer dan 3 maanden	dan 3 maanden			
Werktrajecten IPS		tot en met 2023 59 IPS trajecten	68 IPS trajecten	80 IPS trajecten tot mei			

Toelichting indicatoren

Toelichting indicatoren

Toename van aantal meldingen waarbij duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar

De cijfers worden sinds 2017 geregistreerd in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR). De registratie wordt steeds nauwkeuriger en vollediger. Voor de indicator 'duur geweld' registreert VTRR de duur van het geweld vóór de eerste melding. Cliënten kunnen dit echter niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur wél bekend is. De cijfers zijn één keer per jaar beschikbaar, na afloop van het jaar.

Daling van het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Het CBS verzamelt sinds 2023 cijfers over het aantal hermeldingen bij Veilig Thuis. Dit cijfer is een indicatie voor het bereiken van duurzame veiligheid. Bij duurzame veiligheid keert het geweld niet terug.

Voorkomen instroom en BW

We willen voorkomen dat mensen instromen in opvang en beschermd wonen. Dit willen we bereiken door meer in te zetten op preventie, bijvoorbeeld als het gaat om het verbeteren van de ondersteuning van de bankslapers en de groep nazorg ex-gedetineerden, en door het voorkomen van huisuitzettingen. Ook de inzet van ambulante ondersteuning draagt hieraan bij. Op basis van deze indicatoren wordt het aantal toelatingen voor de Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen gekwantificeerd

Benutting sociale huurwoningen

We willen bereiken dat de doelgroep zo passend en zelfstandig mogelijk gaat wonen. Dit willen we realiseren door de sociale huurvoorraad maximaal te benutten voor uitstroom uit voorzieningen en door initiatieven als Wonen Eerst. Het gaat jaarlijks om maximaal 25% van het totaal aantal vrijkomende sociale huurwoningen die voor deze doelgroep ingezet kunnen worden, via urgenties.

Verkorten verblijfsduur in de opvang

Aansluitend bij de ambitie om de doelgroep sneller passend te laten wonen, verkorten we de verblijfsduur in de opvang. Dit wordt gemeten aan de hand van de verblijfsduur in de opvang.

Werktrajecten IPS

De opgave is om de betrokkenheid van inwoners te bevorderen. Focus voor de komende tijd ligt op activering naar betaald werk. Er zijn verschillende instrumenten om dit uit te voeren. De inzet van deze instrumenten willen we beter benutten. We willen bereiken dat tussen nu en 2026 in totaal tenminste 50 personen aan betaald werk geholpen zijn met de methode Individuele Plaatsing en Steun (IPS), of een soortgelijk werkinstrument.

Begroting 2026

Doel: Ouderen gezond en vitaal

Paginanummer in website: 196

Doel: Ouderen gezond en vitaal

Wat willen we bereiken?

Oudere Rotterdammers zijn zo lang mogelijk vitaal

- Ouderen kunnen langer zelfstandig blijven wonen.
- Ouderen krijgen passende zorg en ondersteuning.
- Rotterdam is een dementievriendelijke stad.

Meer ouderen omarmen een gezonde leefstijl

Minder ouderen zijn eenzaam

Wat gaan we daarvoor doen?

Oudere Rotterdammers zijn zo lang mogelijk vitaal

- Inzet op valpreventie, door inzet van de interventies Thuis Onbezorgd Mobiel en Minder vallen Meer bewegen.
- Ouderen sporten en bewegen meer, door het zorgen voor (meer) passend en laagdrempelig aanbod zoals 'walking sports' na valpreventie door Sportbedrijf en Sportsupport, zodat ouderen na de interventie blijven bewegen.
- We zetten in op de huisbezoeken 75+'ers en verwijzen naar voorzieningen in de wijk
- Activiteiten rondom zingeving en rouwverwerking, zoals Ouderdomein komt met vragen, Rouw en verlies, Zin in Leven en maatjesprojecten.

Oudere Rotterdammers wonen zo lang mogelijk zelfstandig

- Ontwikkeling van woon(zorg)concepten voor ouderen. Dit gebeurt zowel in nieuwbouw als in bestaande seniorencomplexen. We breiden het aantal Thuisplusflats uit. Wijkgerichte samenwerking en een dementievriendelijke stad.
- Organisatie van niet-geïndiceerde dagbesteding en het stimuleren van projecten als bijvoorbeeld DementTalent en voetbalherinneringen.
- Brede uitvraag naar welke ondersteuning passend is om zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Collegetafel woon(zorg)concepten: In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen	1	3	19		21 (t/m juli 2025)	24			
Aantal deelnemers valpreventietrainingen	300	700	1300		558 (t/m 1 juli 2025)	608			

Aantal bezochte ouderen en doorverwijzingen naar voorzieningen in de wijk	1.992 525	4.606 697	3.702 1377		2.000 (t/m 1 juli 2025) 643 (t/m 1 juli 2025)	2.500 625			
Aantal organisaties in Rotterdam dat het predicaat dementievriendelijk heeft	0	1	2	4	1 (t/m 1 juli 2025)	6			

Toelichting indicatoren

Collegetarget woonzorgconcepten

Het doel van het college is dat Rotterdammers zo prettig mogelijk oud worden. Er zijn twee onderdelen: uitbreiding van het aantal Thuisplusflats en bouw van nieuwe woon(zorg)complexen. Zoals onder het kopje woon(zorg)concepten beschreven is de bouw van inmiddels 7 nieuwe woon(zorg)concepten gestart.

En zijn op 1 juli 2024 de contracten ingegaan voor 20 Thuisplusflats. Het gaat om 14 nieuwe Thuisplusflats en de voortgang van 6 bestaande Thuisplusflats onder de nieuwe contractvoorwaarden.

Aantal deelnemers valpreventietrainingen

Er zijn Val Niet-trainingen, Thuis Onbezorgd Mobiel (TOM) en Minder vallen – Meer bewegen gegeven. Het aantal deelnemers is de indicator. Het gaat om absolute aantallen per jaar, niet optellend. Met het geld uit GALA is de aanpak sinds 2024 geïntensiveerd en verbreed. In 2024 betreft 1300 alle deelnemers aan Val Niet Trainingen. 558 deelnemers in 2025 zijn enkel gerealiseerd door de welzijnsorganisaties. De gemeente is in gesprek met de partners over de nieuwe aanpak en ambities. Naast de Val Niet Trainingen worden in Rotterdam in opdracht van de gemeente ook voorlichtingsbijeenkomsten over valpreventie gegeven.

Aantal bezochte ouderen en doorverwijzingen naar voorzieningen in de wijk

Het gaat om de reguliere huisbezoeken, waarbij een 75+'er bezoek krijgt van een getrainde vrijwilliger of een bezoek aan de voordeur. Bij de doorverwijzing naar voorzieningen gaat het om verwijzingen naar wijkteam, wijknetwerk, VraagWijzer of welzijnsaanbod.

Aantal organisaties in Rotterdam dat het predicaat dementievriendelijk heeft

Op 29 mei 2024 is het certificaat Dementievriendelijke Stad verlengd. Havensteder, SOR en het Natuurhistorisch Museum Rotterdam hebben het certificaat ontvangen. Daarnaast heeft Dock het toegekend gekregen voor Huis van de Wijk de Zevensprong. Aafje heeft de huishoudelijk medewerkers van locatie Slingendael getraind en alle vrijwilligers van locatie Meerweide. Voor deze onderdelen heeft Aafje het certificaat ontvangen. Dat houdt in dat het personeel en de vrijwilligers kunnen omgaan met mensen met dementie. En dat er informatiemateriaal is voor bezoekers van deze locaties.

Het landelijk bureau Samendementievriendelijk.nl heeft doorgegeven dat 13 Rotterdamse organisaties bezig zijn met het trainen van personeel en vrijwilligers. In de subsidievoorwaarden 2025 voor een aantal organisaties staat dat zij het certificaat moeten halen. In juli 2025 is een brief verstuurd om organisaties van welzijn, zorg en/of huisvesting in Rotterdam te informeren over het aanvragen en behalen van het certificaat. Hopelijk ontvangen nog een aantal organisaties de certificaten van Alzheimer Nederland, tijdens een feestelijke bijeenkomst op 2 december 2025.

Begroting 2026

Doel: Gezonde Rotterdammers

Paginanummer in website: 197

Doel: Gezonde Rotterdammers

Wat willen we bereiken?

- Rotterdammers ontmoeten elkaar in de Huizen van de Wijk en doen samen activiteiten.
- Rotterdammers ondersteunen elkaar zoveel mogelijk via vrijwilligerswerk.
- Rotterdammers weten de weg naar passende ondersteuning.
- Rotterdammers ontvangen indien nodig passende ondersteuning.
- Rotterdamse mantelzorgers blijven vitaal en voelen zich ondersteund in hun zorgtaak.
- Rotterdammers zijn digitaal vaardig en maken gebruik van e-health.
- Rotterdammers worden ondersteund in hun 'right to cooperate'.
- Rotterdamse jongeren en ouderen gebruiken minder alcohol en/of drugs.
- Professionals die werken in Rotterdam signaleren vroegtijdig en verwijzen door bij mogelijke alcohol- en/of drugsproblematiek.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen een passend activiteiten aanbod in de Huizen van de Wijk. Dit gebeurt ook regelmatig in de avonden en weekenden. Verenigingen en organisaties kunnen buiten de openingstijden ook gebruik maken van de Huizen van de Wijk. We zorgen ervoor dat Welzijn in ieder gebied gebruikt maakt van Zorgzaam 010 en zowel bewoners als organisaties hiernaar verwijst.
- We zorgen voor een mantelzorgondersteuner in ieder gebied.
- We bieden passende en integrale ondersteuning door verlenen van basishulp en casusregie.
- We gaan door met het ontwikkelen van algemene en flexibele vormen van respijtzorg.
- We versterken de digitale vaardigheden van Rotterdammers door passend aanbod en meer zichtbaarheid.
- We stimuleren het gebruik van e health door zichtbaar aanbod, passend bij de specifieke hulpvraag. Voor digitale vaardigheid (of beperking) in relatie tot het digitale zorg - en welzijnsaanbod bieden zorgaanbieders, welzijnspartijen en de bibliotheek verschillende vormen van ondersteuning aan om digitaal vaardig te worden.
- We wijzen Rotterdammers de weg in het ondersteuningslandschap (bijvoorbeeld in de wijk/Wijkteam/zorgaanbieder).
- We bieden brede en passende ondersteuning aan Rotterdammers bij alcohol- en/of drugsproblematiek. Tevens zorgen we dat informatie over de schadelijke effecten van alcohol- en/of drugsgebruik, en waar ondersteuning/hulp verkregen kan worden voor Rotterdammers, beschikbaar is.
- We zorgen dat professionals worden getraind in tijdig signaleren van alcohol- en/of drugsproblematiek.

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning Wmo-arrangementen

In 2025 geldt nog steeds het inkomensafhankelijke abonnementstarief voor de eigen bijdragen in de Wmo. Daardoor kunnen ook mensen met een hoger inkomen tegen een vaste lage eigen bijdrage gebruikmaken van schaarse Wmo-voorzieningen. Dit is niet gunstig voor de houdbaarheid van de ondersteuning. Het wetsvoorstel voor een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo is aan de Tweede Kamer aangeboden. Deze wet treedt op zijn vroegst in 2027 in werking, later dan voorzien. In de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk staat dat vanwege dit uitstel de afname van het gemeentefonds in 2026 navenant lager zal zijn. Daar staat tegenover dat de kosten voor gemeenten navenant langer hoog blijven. Met de val van het kabinet is ook de invoeringsdatum van 2027 van het wetsvoorstel onzeker geworden: de Tweede Kamer heeft dit controversieel verklaard. De gemeente Rotterdam blijft een bijdrage leveren aan het Houdbaarheidsonderzoek Wmo. In het Houdbaarheidsonderzoek Wmo kijken VWS en VNG naar de personele, financiële en maatschappelijke houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). Er zijn verschillende analyses uitgevoerd over het functioneren van de Wmo 2015. Dit onderzoek loopt vanaf 2023 en de eindrapportage wordt eind 2025 verwacht. In de komende periode worden nog consulterende gesprekken gevoerd met onder andere vertegenwoordigers van cliëntorganisaties en (zorg)branches. In de eindrapportage staat waar reële mogelijkheden liggen om bij te dragen aan de houdbaarheid van de Wmo 2015. Het benutten van die mogelijkheden vraagt om duidelijke en strakke keuzes, die ook in het eindrapport komen te staan. Het nemen van beslissingen op basis van de resultaten is aan een volgend kabinet.

Inkoop doelgroepenvervoer

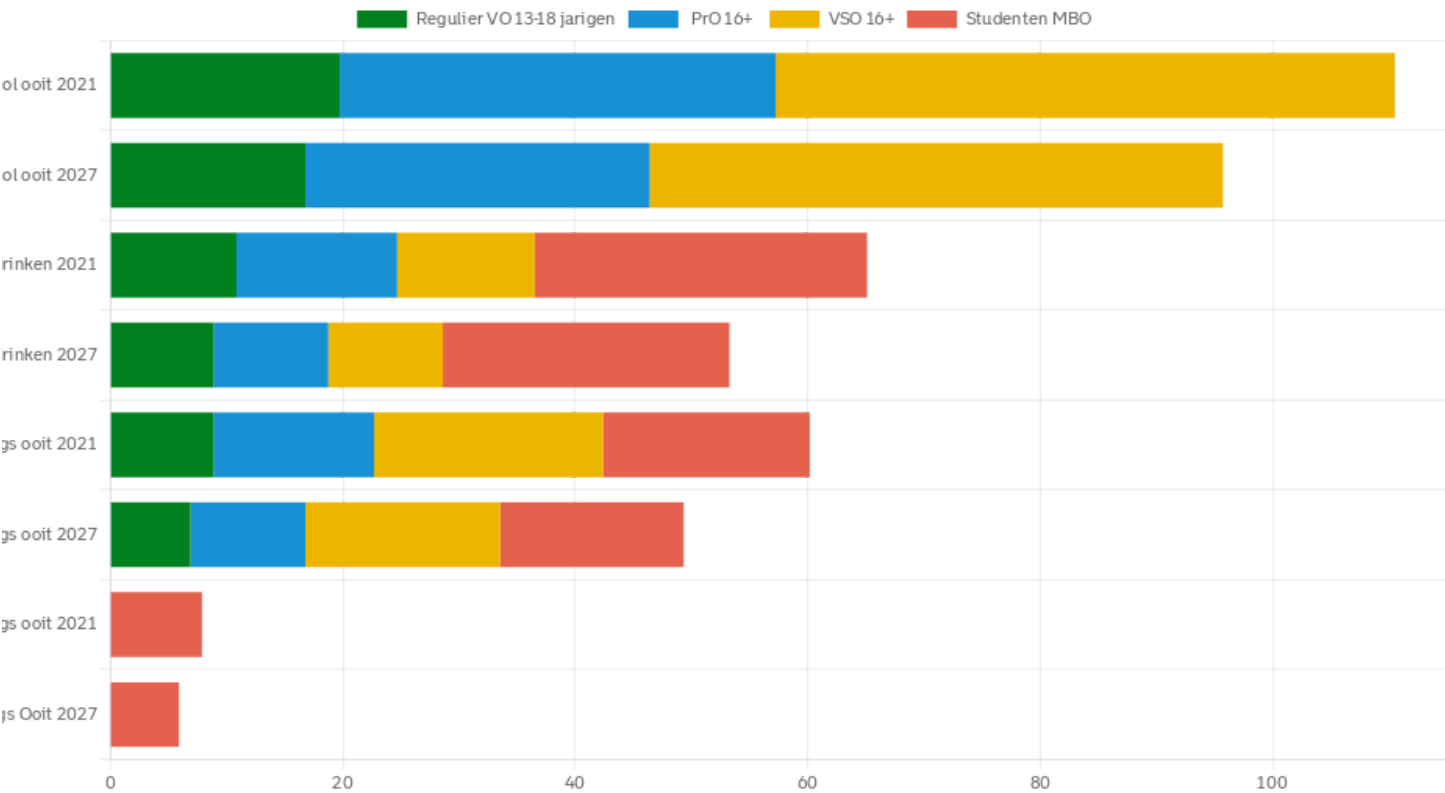
De inkoop doelgroepenvervoer voor de nieuwe contractperiode kende de afgelopen maanden complicerende ontwikkelingen. Kort voor het indienen van de inschrijvingen (eind november 2024) spande de huidige vervoerder een kortgeding aan tegen het ontwerp van de aanbesteding. In de voorbereiding op het kortgeding heeft de gemeente een aantal eisen aangepast, zonder wezenlijk op het doel en de strategie van de aanbesteding in te leveren. Dit resulteerde medio januari 2025 tot een doorstart waarna de huidige vervoerder uiteindelijk zijn kortgeding introk. Ondanks de intrekking van het kortgeding, heeft de opschorting vanwege het juridische traject ertoe geleid dat toe dat de beoogde ingangsdatum van 21 juli 2025 niet meer haalbaar was, rekening houdend met voldoende implementatietijd. Om de continuïteit van het vervoer veilig te stellen moest het college een overbruggingscontract van maximaal 1 jaar afsluiten. Dat is inmiddels met de huidige vervoerder afgesloten. De aanbesteding leidde in juni 2025 alsnog tot een voorlopig gunningsbesluit. Een van de inschrijvers heeft een kort geding aangespannen tegen het voorlopige gunningsbesluit. De uitspraak wordt medio oktober verwacht. Daarna wordt duidelijk wat de gevolgen zijn voor de planning. De planning is dat de nieuwe overeenkomst ingaat per 21 juli 2026.

Programma Alcohol en andere drugs

In het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en andere drugs 2023-2027 zijn voor de jeugd en ook voor (jong)volwassenen interventies beschreven. Het programma is bedoeld om het gebruik van alcohol en drugs te voorkomen of terug te dringen. Realisatie van dit doel gebeurt vooral door interventies op het reguliere voortgezet onderwijs, zoals 'Helder op school', van het Trimbosinstituut, en inzet door de gezondheidscoaches op het mbo, voortgezet speciaal onderwijs

en praktijkonderwijs. Deze coaches trainen het onderwijspersoneel, zodat zij tijdig problemen kunnen signaleren en kunnen doorverwijzen. De gezondheidscoaches voeren laagdrempelige gesprekken met leerlingen en studenten, en houden preventiebijeenkomsten. Ook bespreken ze met de scholen hoe die hun middelenbeleid kunnen aanscherpen. Vanzelfsprekend krijgen jongeren zelf informatie en krijgen ouders ondersteuning in de vorm van ouderbijeenkomsten. De gemeenteraad heeft in januari 2024 unaniem met het Preventie- en handhavingsprogramma alcohol en andere drugs 2023-2027 ingestemd.

Doelen	Alcohol ooit 2021	Alcohol ooit 2027	Binge drinken 2021	Binge drinken 2027	Soft drugs ooit 2021	Soft drugs ooit 2027	Hard drugs ooit 2021	Hard drugs Ooit 2027
Regulier VO 13-18 jarigen	20%	17%	11%	9%	9%	7%		
PrO 16+	38%	30%	14%	10%	14%	10%		
VSO 16+	54%	50%	12%	10%	20%	17%		
Studenten MBO			29%	25%	18%	16%	8%	6%

Hoe meten we dat?

Indicatoren	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2029
Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening/arrangement Wmo (BBV indicator)		81	83	n.v.t.	N.v.t.					
Rotterdam	82									
Nederland	69									
% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (BBV indicator)	9,4%	10,1%	10,3%	N.v.t.	N.v.t.					
Rotterdam	13,5%	13,9%	13,7%							

Nederland								
Aantal Rotterdammers dat voor ondersteuning gebruik maakt van de wijkteams	10.071	10.145	9.905	n.v.t.	10.012			
Aantal vragen van Mantelzorgers en partners dat bij de Mantelfoon binnenkomt	1.020	1.218	1.006	1.300		1.400		

Toelichting indicatoren

Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening/arrangement Wmo (BBV-indicator)

Deze indicator geeft een inschatting van het aantal Rotterdammers dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een Wmo-arrangement, een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat om alle vormen van ondersteuning die de gemeente geeft op grond van de Wmo en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo-maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners. Cijfers en beschrijving zijn gebaseerd op definiëring en dashboard CBS.

De realisatiecijfers 2022 en 2023 zijn aangepast op basis van de meest recente cijfers in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein en wijken daardoor af van eerder gerapporteerde cijfers.

De realisatiecijfers voor de 1^e helft van 2025 zijn nog niet bekend.

De indicator heeft geen streefwaarden maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de jaren 2026 tot en met 2030 blanco.

% Van alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (BBV-indicator)

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals bedoeld en beschreven in de Jeugdwet (2014). Het gaat om hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders. Cijfers en beschrijving zijn gebaseerd op definiëring en dashboard CBS.

De realisatiecijfers 2022 en 2023 zijn op basis van de meest recente cijfers in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein aangepast en wijken daardoor af van eerder gerapporteerde cijfers.

De realisatiecijfers voor de 1^e helft van 2025 zijn nog niet bekend.

De indicator heeft geen streefwaarde maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de jaren 2026 tot en met 2030 blanco.

Aantal Rotterdammers dat voor ondersteuning gebruik maakt van de wijkteams

Deze indicator geeft het gemiddeld aantal actieve casussen weer: het aantal Rotterdammers dat in een bepaalde periode gebruik maakt van ondersteuning door de wijkteams. De indicator heeft geen streefwaarden maar laat de ontwikkeling zien. Daarom zijn de ramingen over de jaren 2026 en verder blanco. Het aantal actieve casussen voor de realisatie 2025 gaat over de periode 1 januari 2025 tot en met 30 juni 2025. Het totaal aantal actieve casussen is al langere tijd redelijk stabiel.

Aantal vragen van Mantelzorgers en partners dat bij de Mantelfoon binnenkomt

Mantelfoon is naast een 24/7 bereikbare telefonische hulpdienst voor mantelzorgers ook kenniscentrum voor mantelzorg en werkt bij de ondersteuning van mantelzorgers samen met partners in de stad. In 2024 heeft Mantelfoon 1006 mantelzorgvragen ontvangen. Dit aantal is lager dan in 2023 (1218 vragen), maar vergelijkbaar met 2022 (1020 vragen). De daling in vragen komt door versimpeling van het aanvraagproces van het mantelzorgcadeau in 2024. Hierdoor was de hulp van Mantelfoon minder vaak nodig. In het eerste kwartaal van 2025 ontving Mantelfoon 365 vragen, in het tweede kwartaal 549 vragen. In de maanden april tot en met mei bleek de bereikbaarheid van het 0800-nummer niet stabiel. De provider was onvoldoende in staat om de bereikbaarheid te garanderen, waarna overgestapt is naar een andere provider. Sindsdien is de bereikbaarheid goed. De verwachting is dat het aantal vragen dit jaar weer zal stijgen ten opzichte van 2024. De gemeente blijft inzetten op het vergroten van de bekendheid en het bereik van Mantelfoon bij mantelzorgers en partners.

Begroting 2026

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Paginanummer in website: 198

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Het programma Zorg, welzijn en wijkteams draagt bij aan Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen:

- 3. Goede gezondheid en welzijn
- 10. Ongelijkheid verminderen.

Voor een uitgebreide toelichting zie de [paragraaf Sustainable development goals](#).

Begroting 2026

Projecten

Paginanummer in website: 199

Projecten

Hier staan de belangrijkste projecten toegelicht die bijdragen aan het realiseren van de doelen van het programma. Een totaal overzicht van alle investeringen is te vinden in de Paragraaf Investeringsen.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg: Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is een programma voor renovatie en vervanging van gemeentelijk vastgoed, inclusief de daarvoor benodigde middelen en dekking. Hiermee zorgen we ervoor dat de kwaliteit van onze panden op orde blijft en dat ze gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor ze dienen, het opvangen en huisvesten van kwetsbare Rotterdammers. Een klein deel van deze voorzieningen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang – 18 panden - is in eigendom van de gemeente. Bezit van dat vastgoed is geen doel, maar een middel om onze beleidsdoelstellingen te realiseren. Het IHP zorgt ervoor dat de accommodaties blijven voldoen aan de gebruikers en duurzaamheidseisen en dat ze aan het einde van hun levensduur kunnen worden gerenoveerd of vervangen. Ook zorgt het IHP ervoor dat de benodigde middelen voor de uitvoering van dit programma in de meerjarenraming van de gemeentebegroting worden opgenomen.

Het meest recente IHP Zorg, vastgesteld in januari 2025 is hier te vinden. Document RotterdamRaad - [24bb006848] Bijlage 5 behorende bij 24bb006841 - Concept Integrale Huisvestingsplan Zorg - iBabs Publieksporaal

Grofweg zijn de panden onder te verdelen in 3 categorieën:

1. Vervangingsinvesteringen/renovatie IHP 2024-2027.
2. Renovatie 20-jaar-aanpak: in de 20-jaar-aanpak gaat het om het toekomstbestendig maken van de panden voor de komende 20 jaar, volgens bouwbesluit bestaande bouw. Het gaat om verduurzamen en toegankelijk maken van de bestaande panden en zorgen dat ze voldoen aan de eisen van de huidige tijd.
3. Nieuw toe te voegen panden: deze panden zijn of komen in ontwikkeling en worden nieuw toegevoegd aan de portefeuille.

Onderstaande planning is indicatief.

Vervanging/Renovatie IHP 2024-2034 (vanuit krediet IHP Zorg)

- Heer Vrankestraat: de uitvoering van de verbouwing is vertraagd, het pand wordt in 2027 gerenoveerd om het weer langdurig geschikt te maken voor nachtopvang of in later stadium volledig om te bouwen naar een doorstroomvoorziening.
- Noorderkanaalweg: de gemeente onderzoekt mogelijkheden tot renovatie of vervanging met ombouw naar vierpersoonkamers.
- Volkelstraat: het pand voor winterkouderegeling aan de Volkelstraat verkeerde in matige staat, was slecht geïsoleerd en voldeed niet aan de eisen van de DCMR. In 2024 is dit pand verbouwd en langdurig geschikt gemaakt voor opvang.
- Aan de Overwolde in Hoogvliet wordt gewerkt aan een beschermde woonvorm voor Antes Parnassia. Dit gaat om vervanging van de voormalige locatie van Antes aan de Nassaukade. De oplevering staat gepland eind 2027.
- Slinge 5: Er wordt onderzoek gedaan naar maximale verlenging van het gebruik van de locatie Slinge 5. Daar kan ook uitkomen dat verlenging na 31 december 2026 niet haalbaar is. Op termijn zal een nieuwe locatie gevonden moeten worden, omdat permanent gebruik definitief niet haalbaar is, vanwege de ontwikkelpotentie van de naastliggende locatie van Stedin.
- Kapershoekseweg 24: onderzoek naar verbouwing/vervanging van de doorstroomvoorziening van de NAS.
- Boszoom: vervanging dagbestedingslocatie van REAKT (Parnassia).

Renovatie 20-jaar-aanpak (vanuit krediet IHP Zorg)

Onderstaande panden worden toekomstbestendig gemaakt en verduurzaamd voor de komende 20 jaar:

- Bredestraat
- Lange Hilleweg 256
- Snelfilterweg 270
- Petristraat 245
- Wollefoffenweg 41
- Pastoriestraat 26

Nieuwe panden (hoofdzakelijk vanuit krediet Meerjaren programma gemeentelijk vastgoed MO/BW 2024-2028)

- Kralingse Plaslaan 108: de opvang voor jongeren gaat van meerdere locaties naar 1 locatie. Deze nieuwe locatie brengt een kwaliteitsverbetering met zich mee en verbetert de efficiëntie. Aanbesteding voor de bouw en het selectieproces van de zorgaanbieder zijn in volle gang en de locatie gaat naar verwachting begin 2027 open.
- De huidige locatie aan de Capelsebrug is verouderd. In 2026 moet een tijdelijke vervangende locatie worden opgeleverd.
- De haalbaarheidsstudie naar een nieuwe definitieve multifunctionele opvanglocatie aan de Capelsebrug wordt dit jaar afgerond.
- Roer en Meerpaal: aan de Carnissesingel bevindt zich een verouderde opvanglocatie van het Leger des Heils. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden tot sloop/nieuwbouw voor deze panden.
- Vijverhofstraat: de NAS komt na de sloop terug met een nieuwe locatie in het nieuwe ZOHO. Verwachting oplevering rond 2032.

Voor diverse percelen en panden lopen haalbaarheidsstudies waarover nog geen concrete informatie is. Zo wordt onder andere gewerkt aan de zoektocht naar een locatie voor een tweede Skaeve Huse.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
21.874	0	21.874	2.539	6.011	1.275	2.685	8.443	920

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn - Voortgang lopende projecten

Het IHP Huizen van de Wijk Welzijn is in oktober 2024 herijkt, net als de andere IHP's.

Vanuit het huidige IHP Welzijn zijn 6 panden aangemerkt ter vervanging of renovatie. Dit zijn meerjarige trajecten. De eerste renovatie (de Banier) is eind 2026 gereed

1. Huis van de Wijk Oud-Mathenesse
2. Huis van de Wijk Schiebroek-Zuid
3. Huis van de Wijk Irene
4. Huis van de Wijk de Hoekstee
5. Huis van de Wijk Riederkwartier
6. Huis van de Wijk Banier

Onderstaande panden worden toekomstbestendig gemaakt en verduurzaamd voor de komende 20 jaar

- Huis van de Wijk Rendierhof, Kralingse Veer, 660 m²
- Huis van de Wijk Het Middelpount, Pendrecht, 1.406 m²
- Huis van de Wijk De Focus, Beverwaard, 1.550 m²

Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn

x € 1.000								
Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
27.549	0	27.549	429	3.555	6.281	6.046	3.930	4.372

Nieuwe investeringen

Niet van toepassing.

Begroting 2026

Financiën

Paginanummer in website: 200

Financiën

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Zorg, welzijn en wijkteams		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kasschuif doorontwikkeling ICT Zorg	Kasschuiven	300	-300	-	-	-
Kasschuif Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Kasschuiven	1.154	-512	-642	-	-
Frictiekosten transformatie gesloten jeugdhulp	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-	-	-
Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	11.200	-	-	-	-
Lobby Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-20.000	-	-	-	-
Preventie met gezag	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-	-	-
Rijksbijdrage Domein-Overstijgend Samenwerken	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-	-	-	-
Rijksbijdrage Gemeentelijke Hulp Gedupeerden Toeslagenproblematiek	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-	-	-	-
Rijksbijdrage Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-	-0	-	-	-
Tekort Jeugdhulp Lokaal	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-11.300	-	-	-	-
Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp	Ramingsbijstelling onvermijdelijk	-0	-0	-	-	-
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Bestemmingsreserve Locatieontwikkeling	Reserves	-0	-0	-0	-0	-0
Aanpassen regeling dienstverlening aan huis	Taakmutatie	-	-88	-88	-88	-88
Beschermd wonen	Taakmutatie	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055	-6.055
Eigen bijdrage jeugdzorg	Taakmutatie	-	-	-	11.118	11.118
Groeipad maatregelen Hervormingsagenda	Taakmutatie	-0	-23.199	-20.828	-0	-0
Hervormingsagenda jeugd	Taakmutatie	-0	-2.019	-1.664	-1.618	-2.803
Hulpmiddelen Wmo	Taakmutatie	-	-448	-	-	-
Indexeren opbrengst Hervormingsagenda	Taakmutatie	-0	-0	-0	21.658	21.658
Jeugdhulp kinderen in een AZC	Taakmutatie	-55	-55	-55	-55	-55
Kinderopvang pleegouders	Taakmutatie	-89	-92	-92	-92	-92
Maatschappelijke opvang	Taakmutatie	37	37	37	37	37
Nationaal Actieplan Dakloosheid	Taakmutatie	7	7	7	7	7
Problematiek alleenverdieners	Taakmutatie	-216	-	-	-	-
Sturen op trajectduur jeugdzorg	Taakmutatie	-0	-0	-0	2.900	2.900
Tekorten jeugdzorg voor rekening Rijk	Taakmutatie	-19.177	-19.814	-19.814	-19.814	-19.814
Vrouwenopvang	Taakmutatie	-4	-3	-3	-3	-3
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.035	-44.981	-42.298	-41.946	-42.071

Totaal bijstellingen 2e herziening / Begroting 2026 Zorg, welzijn en wijkteams	-45.233	-97.522	-91.496	-33.951	-35.260

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif Wmo

Met deze kasschuif wordt de begroting van het programma voor de jaren 2025 tot en met 2027 geactualiseerd.

Kasschuif doorontwikkeling ICT Zorg

Een deel van de doorontwikkelingskosten van de ICT voor de zorgketen die gepland waren in 2025 schuift door naar 2026.

Friciekosten transformatie gesloten jeugdhulp (SPUK)

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor frictiekosten waarmee de transformatie van de gesloten jeugdhulp gerealiseerd kan worden. Deze middelen zijn bedoeld voor de af- en ombouw van de gesloten jeugdhulp. De verwachte baten en lasten bedragen in 2025 € 31,3 mln en in 2026 € 15,7 mln. Voor 2025 was dit al voor € 30,4 mln begroot en nu vindt een bijstelling plaats voor € 900.000. De bijstelling voor 2026 was nog niet begroot en is € 15,7 mln. Omdat zowel de baten als de lasten worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Vastgoedtransitie gesloten Jeugdhulp (SPUK)

Het Rijk heeft via een specifieke uitkering (SPUK) geld beschikbaar gesteld voor de transformatie naar meer kleinschalige woonvormen voor de jeugdhulp. De verwachte baten en lasten bedragen in 2025 € 11,1 mln en in 2026 € 731.000. De benodigde bijstelling hiervoor is € 1,9 mln meer budget in 2025 en € 852.000 minder budget in 2026. Omdat zowel de baten als de lasten worden begroot is de bijstelling per saldo € 0.

Preventie met Gezag

Het Rijk heeft via een specifieke uitkering (SPUK) geld beschikbaar gesteld voor activiteiten om problemen van jongeren in een vroeg stadium te signaleren en te voorkomen dat zij doorgroeien in een criminele carrière. Met deze bijstelling worden de baten en lasten opgehoogd met € 6,4 mln in 2025 en in 2026 met € 2,3 verlaagd. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Meevaller definitieve eindafrekening GRJR 2024

Dit betreft een incidentele meevaller van € 11,2 mln vanwege het definitieve rekeningresultaat 2024 van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) [waarover de raad al eerder is geïnformeerd](#).

Lobby Wet maatschappelijke ondersteuning

Bij het Coalitieakkoord 2022 is een lobbyreeks richting het Rijk opgenomen om het tekort op de Wmo op te lossen. De tegemoetkoming vanuit het Rijk is echter lager dan de reeks die hiervoor in de begroting voor 2025 is opgenomen. Deze bedroeg € 36,8 mln in 2025. Het Rijk heeft bij de meicirculaire aanvullende middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd toegekend (zie onder taakmutaties). De toegekende middelen deskundigencommissie van Ark zijn voor 2025 gebruikt voor de Lobbyreeks Wmo. Het restant van de lobbyreeks bedraagt in 2025 € 20 mln. De verwachting is niet dat hiervoor nog middelen vanuit het Rijk worden ontvangen. De lobbyreeks voor 2025 komt daarom te vervallen. Voor de jaren 2026 en verder bedraagt de openstaande reeks € 38,3 mln.

Rijksbijdrage Gemeentelijke Hulp Gedupeerden Toeslagenproblematiek

Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld om gedupeerden van het toeslagenschandaal te helpen (€ 43,4 mln in 2025). Zowel de baten als de lasten worden hiermee opgehoogd, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Rijksbijdrage Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor het onderdeel Children's Zone binnen het project Regiodeal. Dit bedrag is € 1,2 mln in 2026. Zowel de baten als de lasten worden hiermee opgehoogd. Per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Tekort Jeugdhulp Lokaal

De hogere lasten bij Jeugdhulp lokaal zijn het gevolg van de beoogde verschuiving van regionale jeugdhulp naar lokale jeugdhulp. De lasten voor de dagprogramma's zijn hoger. Hier tegenover staat een daling op regionale daghulp en ambulante hulp. De stijgende kosten per kind komen door een langere looptijd van de arrangementen en de doorstroom naar onderwijs, hierdoor blijven kinderen langer in de zorg. Daarnaast is een verschuiving zichtbaar van Specialistische Geestelijke Gezondheidszorg (SGGZ) naar lichtere vormen van zorg via de zogeheten Knooppunten. Het aantal kinderen in de SGGZ neemt iets af en het aantal verwijzingen via de Knooppunten neemt toe. Maar door toenemende kosten per kind levert dit niet de gewenste verschuiving op in geld.

Domein overstijgend samenwerken

Het Rijk heeft voor 2025 € 577.000 toegekend voor het project Domein overstijgend samenwerken. Het doel is betere zorg thuis bieden, waardoor zorg in verpleeghuizen en andere zorginstellingen kan worden uitgesteld of voorkomen. Zowel de baten als de lasten worden begroot, daardoor is de bijstelling per saldo € 0.

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

Op de bestemmingsreserve Blokhuismiddelen vinden verschillende mutaties plaats:

- De begrote onttrekking van € 1,5 mln voor de realisatie van locatie Capelsebrug wordt teruggedraaid. De investering voor de tijdelijke huisvesting Capelsebrug gaat niet in een keer ten laste van de reserve maar wordt bij oplevering geactiveerd. Het bedrag van € 1,5 mln wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen voor de dekking van de toekomstige kapitaallasten.
- In 2026 wordt € 2,4 mln onttrokken voor dekking van de uitgaven die nodig zijn om de business case Wonen Eerst uit te voeren.
- Voor de inzet op bankslapers wordt in 2025 € 750.000 en in 2026 € 1,75 mln onttrokken.

Bij deze mutaties worden zowel baten als de lasten aangepast, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen

Op de bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen vinden verschillende mutaties plaats:

- De begrote onttrekking van € 1,5 mln voor de realisatie van locatie Capelsebrug wordt teruggedraaid in verband met onttrekking ter dekking van kapitaallasten in latere jaren.
- Vanuit de bestemmingsreserve Blokhuismiddelen en de incidentele meevaller integratie uitkering Beschermd Wonen wordt € 1,7 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen ter dekking van kapitaallasten voor de locatie Capelsebrug in latere jaren.
- In 2025 wordt € 3,6 mln toegevoegd aan de bestemmingsreserve Locatieontwikkelingen vanuit de incidentele meevaller integratie uitkering Beschermd wonen.
- Voor een meerjarig knelpunt in de indexatie wordt van 2026 tot 2029 jaarlijks € 435.000 onttrokken.
- Voor dekking van een deel van de uitgaven die nodig zijn voor de uitvoering van Wonen Eerst wordt in 2026 € 1,2 mln en in 2027 € 398.000 onttrokken.

Bij deze mutaties worden zowel baten als de lasten aangepast, per saldo is de bijstelling daardoor € 0.

Taakmutaties en Gemeentefondsmutaties

Er zijn verschillende aanpassingen in het budget door taakmutaties die het Rijk via gemeentefondsmutaties uitkeert. De baten hiervoor staan op het programma Algemene Middelen. Het gaat om de volgende wijzigingen:

- **Hervormingsagenda Jeugd**
Voor de Hervormingsagenda Jeugd zijn door het Rijk middelen beschikbaar gesteld. Per saldo wordt de begroting opgehoogd met € 2,0 mln in 2026 oplopend naar € 2,8 mln vanaf 2029.
- **Tekorten jeugdzorg voor rekening Rijk**
Op advies van de deskundigencommissie Van Ark wordt het structurele tekort in het budget voor jeugdzorg op basis van het feitelijk uitgavenniveau 2024 in gelijke delen verdeeld over Rijk en gemeente. Rotterdam ontvangt daarvoor € 19,2 mln in 2025 en € 19,8 mln vanaf 2026.
- **Groeipad maatregelen Hervormingsagenda**
De commissie Van Ark heeft geadviseerd het groeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda te verzachten. Hiervoor ontvangt Rotterdam in 2026 een bedrag van € 23,2 mln en in 2027 een bedrag van € 20,8 mln.
- **Eigen bijdrage jeugdzorg**
Het Rijk heeft besloten een eigen bijdrage in te voeren voor jeugdzorg per 1 januari 2028. Voor Rotterdam is hiervoor een bedrag van € 11,1 mln aan baten ingeboekt vanaf 2028.
- **Sturen op trajectduur jeugdzorg**
Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe ze beter kunnen sturen op trajectduur. Deze maatregel moet jaarlijks € 2,9 mln opleveren vanaf 2028.
- **Indexeren opbrengst hervormingsagenda**
De besparingsopgave van de hervormingsagenda Jeugd is in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Het Rijk veronderstelt een hogere besparing aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen. De omvang van de besparingsopgave is jaarlijks toegenomen met € 21,7 mln vanaf 2028.
- **Hulpmiddelen Wmo**
Het scheiden van wonen en zorg in de Wet langdurige zorg (Wlz) leidt bij gemeenten tot meerkosten. Deze meerkosten worden gedekt vanuit de Wlz. De compensatie voor 2025 is verwerkt bij de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. De compensatie voor 2026 bedraagt voor Rotterdam € 448.000.
- **Aanpassen regeling dienstverlening aan huis**
Vanaf 1 januari 2026 valt het persoonsgebonden budget (pgb) niet meer onder de Regeling dienstverlening aan huis (RDAH). Dit kan ertoe leiden dat het pgb budget van de budgethouder niet toereikend is. Rotterdam ontvangt hiervoor vanaf 2026 structureel een rijksbijdrage van € 88.000..
- **Maatschappelijke opvang en OGGz**
Dit is een herverdeling van de gelden aan alle gemeenten.
- **Vrouwenopvang**
Dit is een herverdeling van de gelden aan alle gemeenten.
- **Jeugdhulp kinderen in een AZC**
Dit is een herverdeling van de gelden aan alle gemeenten.
- **Nationaal Actieplan Dakloosheid**
Dit is een herverdeling van de gelden aan alle gemeenten.

- **Beschermd Wonen (IU)**

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling van de gelden die de gemeente krijgt voor beschermd wonen. Voor 2025 is dit een incidentele meevaller omdat de begroting eerder al op prijspeil 2025 is gebracht.

- **Kinderopvang pleegouders**

Het Rijk stelt gelden beschikbaar voor de bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderenopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen.

Problematiek alleenverdieners

Vanuit het Rijk zijn voor 2025 middelen beschikbaar gesteld voor uitvoering van de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek. Via deze regeling verstrekt gemeenten in 2025-2027 een vaste tegemoetkoming aan alleenverdienershuishoudens die door een ongunstige samenloop van regelingen te weinig toeslagen ontvangen en daardoor een inkomen onder het bestaansminimum hebben. De rijksbijdrage is bedoeld voor het verstrekken van de compensatie aan huishoudens, implementatie en uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie. Voor 2025 gaat het om een totaalbedrag van € 1,3 mln, waarvan € 1,1 mln betrekking heeft op het programma Werk & Inkomen. Daarnaast is een bedrag van € 216.000 budget toegekend aan het programma Zorg, welzijn en wijkteams.

Technische wijzigingen

In dit programma zijn er diverse technische wijzigingen.

- De budgetten zijn vanaf het jaar 2025 geactualiseerd naar het prijspeil 2025. Daarnaast zijn de loonbudgetten vanaf 2024 bijgesteld met 0,93% naar aanleiding van de cao 2024. Nadere informatie is opgenomen bij Grondslagen.
- Door het centraliseren van afdelingen en herzien van de verdeelsleutels zijn er ten opzichte van de Eerste herziening 2025 budgetverschuivingen ontstaan tussen de programma's Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving, Cultuur, Onderwijs, Sport en recreatie, Volksgezondheid, Werk en inkomen en Zorg, welzijn en wijkteams. Voor Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams heeft dit een effect van € 399.000 in 2025 en € 770.000 vanaf 2026.
- Vanuit het programma Bestaande stad wordt de dekking van toekomstige kapitaallasten uit investeringskredieten (uit de Eerste herziening 2025) overgeheveld naar de opdrachtgevende programma's. Voor het programma Zorg, Welzijn en Wijkteams heeft dit een effect van € 442.000 in 2025 tot € 860.000 in 2029.
- Budgetoverheveling EU-arbeidsmigranten
Het Rijk heeft geld beschikbaar gesteld voor EU-arbeidsmigranten. Gedeeltelijk wordt dit uitgevoerd via het Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams. Hiervoor wordt budget ontvangen vanuit Programma Veilig (van € 214.000 in 2025 olopend tot € 622.000 in 2027).
- Vanuit het Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams is vanaf 2026 € 700.000 budget overgeheveld naar het Programma Volksgezondheid. Dit geld is bedoeld voor de activiteiten van het Service & Contactcentrum en Communicatie (Centrum Jeugd en Gezin) wordt uitgevoerd vanuit de basisopdracht Jeugdgezondheidszorg in plaats van het aanvullend pakket.
- Overige technische wijzigingen (€ 871.000 in 2025 tot -€ 446.000 in 2029).

Overzicht baten en lasten

Saldo Zorg, welzijn en wijkteams incl. reserveringen	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	91.165	196.654	119.692	89.740	104.609	104.609
Bijdragen rijk en medeoverheden	81.618	188.866	111.766	81.815	96.683	96.683
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	9.544	7.788	7.925	7.925	7.925	7.925
Lasten exclusief reserves	1.104.841	1.281.365	1.206.306	1.108.885	1.056.834	1.060.025
Apparaatslasten	137.833	143.237	121.169	118.113	116.440	116.590
Inhuur	6.296	8.487	975	975	975	975
Overige apparaatslasten	2.436	3.110	2.981	2.964	2.941	2.941
Personeel	129.100	131.640	117.212	114.173	112.524	112.674
Overige verrekeningen	10.175	293	160	749	749	749
Overige verrekeningen	10.175	293	160	749	749	749
Programmalasten	956.832	1.137.835	1.084.977	990.024	939.646	942.687
Financieringslasten	100	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	168.739	235.593	174.302	153.792	154.288	155.890
Overige programmalasten	127	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	428.975	469.976	498.490	498.788	454.707	455.939
Subsidies en inkomensoverdrachten	358.891	432.265	412.185	337.444	330.650	330.857
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.013.676	-1.084.711	-1.086.614	-1.019.145	-952.226	-955.416
Saldo voor reserveringen	-1.013.676	-1.084.711	-1.086.614	-1.019.145	-952.226	-955.416
Reserves	19.338	-1.812	7.339	1.133	435	435
Onttrekking reserves	32.638	1.771	7.339	1.133	435	435
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	0	1.021	1.239	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	750	4.150	0	0	0
Bestemmingsreserve Frictiekosten op afstand zetten LCC's	0	0	300	300	0	0
Bestemmingsreserve Menselijke Maat	839	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	60	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	31.739	0	0	0	0	0
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	0	0	1.650	833	435	435
Toevoeging reserves	-13.300	-5.084	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns WMO en Jeugdhulp	-10.000	0	0	0	0	0
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	-3.300	-5.084	0	0	0	0

Vrijval reserves	0	1.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	0	1.500	0	0	0	0
Saldo	-994.338	-1.086.524	-1.079.275	-1.018.012	-951.791	-954.981

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten op het Programma Zorg, Welzijn en Wijkteams bestaan voornamelijk uit:

- De in het coalitieakkoord genoemde lobby richting het Rijk over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo).
- De eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp Wmo.
- Bijdragen van regiogemeenten voor de uitvoering van de Gemeenschappelijke regeling Jeugdzorg Rijnmond (GRJR).
- De eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen.

Lasten

De gemeente zet eigen personeel in voor jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop en de aanpak van huiselijk geweld. Het grootste deel van de programmalasten besteedt de gemeente aan sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Subsidies gaan naar instellingen die werkzaamheden uitvoeren voor specialistische jeugdhulp en naar instellingen voor de maatschappelijke opvang.

Reserves

De grootste bestemmingsreserve die binnen het programma wordt gebruikt is de Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen. Deze bestemmingsreserve dient voor extra inzet voor brede aanpak van dak- en thuisloosheid.

Meerjarig verloop

Zowel in de baten als de lasten zitten grote fluctuaties, die vooral te verklaren zijn door de verlaging in de meerjarige budgetten. Dit komt door de bezuinigingsmaatregelen Bestuursopdracht Zorg, de regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (jeugdzorg), de eigen bijdrage van de Wmo en door het Rijk opgelegde besparingsopgaven vanaf 2028.

Programma en Rotterdamse taakvelden

Saldo programma Zorg, welzijn en wijkteams/Rotterdams taakveld	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.086.524	-1.079.275	-1.018.012	-951.791	-954.981
6.1.a - Samenkracht en burgerparticipatie	-121.209	-126.712	-120.223	-120.345	-120.395
6.2 - Wijkteams en Wmo-loketten	-162.127	-166.405	-168.252	-163.944	-163.944
6.6 - Maatwerkvoorziening (Wmo)	-18.323	-19.889	-18.991	-18.997	-18.997
6.71b - Begeleiding (WMO)	-149.103	-135.682	-136.471	-136.844	-136.844
6.71d.a ȳ Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-18.015	22.022	28.395	31.781	30.018
6.72a - Jeugdhulp begeleiding	-7.441	-7.785	-7.792	-7.792	-7.792
6.72b - Jeugdhulp behandeling	-50.849	-41.207	-40.965	-40.936	-40.936
6.72c - Jeugdhulp dagbesteding	-4.271	-4.603	-3.993	-3.993	-3.993
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	-24.957	-45.889	-46.919	7.435	6.043
6.73b - Gezinsgericht	-4.499	-4.634	-4.634	-4.634	-4.634
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	-177.952	-195.860	-146.133	-145.592	-145.592
6.74a - Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-13.937	-14.595	-14.595	-14.595	-14.595
6.81a - Beschermd wonen (WMO)	-168.923	-185.737	-187.815	-189.376	-189.473
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-116.284	-111.169	-108.626	-103.005	-102.894
6.82a - Jeugdbescherming	-48.635	-41.128	-40.997	-40.954	-40.954

Reserves

Onder dit programma vallen de volgende reserves:

Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		13.923	6.884	6.051	5.616	5.181
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		1.339	100	100	100	100
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		13.923	6.884	6.051	5.616	5.181
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen		1.339	100	100	100	100
Doel reserve:	Bestrijding eenzaamheid ouderen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	2.360	0	1.021	0	1.339
	Begroting 2026	1.339	0	1.239	0	100
	Raming 2027	100	0	0	0	100
	Raming 2028	100	0	0	0	100
	Raming 2029	100	0	0	0	100
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		4.200	50	50	50	50
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		13.923	6.884	6.051	5.616	5.181
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen		4.200	50	50	50	50
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	6.450	0	750	1.500	4.200
	Begroting 2026	4.200	0	4.150	0	50
	Raming 2027	50	0	0	0	50
	Raming 2028	50	0	0	0	50
	Raming 2029	50	0	0	0	50
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		8.384	6.734	5.901	5.466	5.031
Begroting bestemmingsreserves Zorg, welzijn en wijkteams		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Zorg, welzijn en wijkteams		13.923	6.884	6.051	5.616	5.181
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen		8.384	6.734	5.901	5.466	5.031
Doel reserve:	Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (doorlopend)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	3.300	5.084	0	0	8.384
	Begroting 2026	8.384	0	1.650	0	6.734
	Raming 2027	6.734	0	833	0	5.901
	Raming 2028	5.901	0	435	0	5.466
	Raming 2029	5.466	0	435	0	5.031

Toelichting reserves

Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen

Bij de eerste herziening 2026 wordt bepaald hoe het resterende bedrag ingezet zal worden.

Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen

De einddatum van de reserve is aangepast van 31 december 2024, naar 31 december 2026, omdat de realisatie van duurzame extra woonplekken de nodige tijd vergt. Bij de eerste herziening 2026 wordt bepaald hoe het resterende bedrag ingezet zal worden.

Begroting 2026

Kaders en verbonden partijen

Paginanummer in website: 201

Kaders en verbonden partijen

Kaders

Beleidskaders

- [Heel de Stad - Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026](#)
- Passende Zorg Heel de Stad
- Samen naar een toekomst zonder geweld
- Regiovisie Jeugdhulp regio Rijnmond 'Nabij en Passend'

Beleidsmonitors

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- Jeugdwet
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Verbonden partijen

De volgende Verbonden partijen worden ingezet om het doel van het programma te realiseren:

- Jeugdhulp Rijnmond: een uitgebreide toelichting is te vinden op de website van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR): [Jeugdhulp Rijnmond - Samen voor goede jeugdhulp!](#) .
- IZA - [Gezond naar morgen - Gezond naar morgen](#)

Begroting 2026

Verantwoordelijke collegeleden

Paginanummer in website: 202

Verantwoordelijke collegeleden

Wethouder Achbar

Wethouder Achbar is verantwoordelijk voor de portefeuille Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie.

'Ik zet me in voor één Rotterdam, voor een stad waarin iedere Rotterdammer dezelfde kansen heeft.'

Wethouder Buijt

Wethouder Buijt is verantwoordelijk voor de portefeuille Zorg, Ouderen en Jeugdzorg

Begroting 2026

BBV-indicatoren

Paginanummer in website: 203

BBV Indicatoren

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een verplichte set aan indicatoren voorgeschreven. De verplichte indicatoren over de laatste 4 jaar en het lopende jaar zijn hier opgenomen. Op de website www.waarstaatjegemeente.nl vindt u een overzicht van de verplichte indicatoren van alle gemeenten, waarbij ook een vergelijking wordt gemaakt met het gemiddelde over heel Nederland. De realisatiecijfers zijn niet voor alle jaren ingevuld. De realisatiecijfers kennen verschillende bronnen, bij deze bronnen zijn de realisatiecijfers dan (nog) niet beschikbaar.

BBV Indicatoren per taakveld	Definitie	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
0. Bestuur en ondersteuning								
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	18,4	18,8	19,3	19,9	22,0	
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	19,1	20,3	21,2	21,1	21,2	
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	1.673	1.934	2.008	2.066	2.183	
4. Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	Eigen gegevens	14,1	18,1	15,7	11,1	9,5	
5. Overhead *)	% van totale lasten	Eigen gegevens	11,2	11,4	11,8	12,3	12,1	
1. Veiligheid								
6. Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	11	8	10	10	10	
7. Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,2	3,0	3,9	4,1	3,2	
8. Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9,0	8,9	9,3	9,4	8,7	
9. Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2	1,6	1,8	2,1	1,4	
10. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9,0	8,8	8,5	8,9	9,3	
3. Economie								
11. Functiemenging	%	LISA	55,2	55,4	56,0	56,4		
12. Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	137,8	148,1	159,4	171,7		

4. Onderwijs

13. Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	2,4	2,6	2,5	4,8	4,5
14. Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	44	46	53	62	66
15. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2,5	2,7	3,4	3,2	2,9

5. Sport, cultuur en recreatie

16. Niet-sporters	%	Gezondheids-enquete (CBS, RIVM)	50,2		47,8		45,0

6. Sociaal domein

17. Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	LISA	869,0	882,7	900,8	906,5	
18. Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	2	2	2	2	
19. Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	15	14	13	12	
20. Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	64,8	65,9	68,2	69,4	69,3
21. Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	3	2	2	2	
22. Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	938,2	1.001,8	885,3	821,7	805,0
23. Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	CBS	143,0	157,3	171,1	212,4	261,9
24. Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		8,8	9,4	10,1	10,3
25. Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS		1,5	1,5	1,4	1,3
26. Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS		0,8	0,7	0,7	0,8
27. Cliënten met een maatwerkarrangementen Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	850	860	840	830	840

7. Volksgezondheid en Milieu

28. Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	297	286	262	279		
29. Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	13,3	12,2	13,5			

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

30. Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	221	245	275	319	334	342
31. Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	6,4	3,4	6,6	10,0	8,9	
32. Demografische druk	%	CBS	58,1	57,7	57,5	57,2	56,9	57,1
33. Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	COELO	691	707	792	830	923	971
34. Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	In Euro's	COELO	776	793	880	918	1.023	1.080

*) De definitie Overhead is cf. BBV. Dit betekent inclusief clusteroverhead. Dit staat ook toegelicht in de Leeswijzer onder: **Baten en lasten conform BBV en/of op Rotterdamse wijze?**

Begroting 2026

Bedrijfsvoering

Paginanummer in website: 204

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf uit het Besluit Besturen en Verantwoorden (BBV). De paragraaf geeft informatie over de bedrijfsvoering van de gemeente.

Begroting 2026

Organisatieontwikkeling

Paginanummer in website: 205

Organisatieontwikkeling

Kiezen voor Rotterdam

Kiezen voor Rotterdam is het programma waarmee de gemeente haar organisatie toekomstbestendig maakt én tegelijkertijd €150 miljoen bespaart op de organisatiekosten in de periode 2024–2027. Deze opgave is onderdeel van de bredere organisatieontwikkeling en is vastgelegd in de Voorjaarsnota 2023.

Het programma richt zich op het realiseren van een flexibele, duurzame organisatie die in staat is om stedelijke opgaven te realiseren zonder verdere groei van de formatie. Groei is immers niet altijd het juiste antwoord en financieel niet houdbaar.

De organisatievisie is gericht op:

- We stellen de leefwereld van de Rotterdammer centraal.
- Optimale inzet en ontwikkeling van ons talent.
- We zijn één concern. We werken –intern en extern- integraal samen aan opgaven voor de stad.

Achtergrond

Kiezen voor Rotterdam is uitgewerkt in 4 sporen waarlangs de gemeente werkt aan een kwalitatief betere en goedkopere en dus efficiëntere organisatie.

1. De grootste opgave uit het programma Kiezen voor Rotterdam is een krimp in de bedrijfsvoering. Oftewel: de activiteiten die de primaire processen van de gemeente ondersteunen. Het verantwoordelijk management stuurt strakker op de omvang van de bedrijfsvoering.
2. Goede dienstverlening aan Rotterdammers staat voorop. De organisatie daarvan kan slimmer, beter en efficiënter, zonder de kwaliteit aan te tasten.
3. Strategie, beleid en onderzoek vanuit de één-concerngedachte. De centrale strategische functie van de gemeentelijke organisatie richt zich op een gemeentebrede agenda op basis van het coalitieakkoord en de langetermijndoelen van Rotterdam. De verwachting is dat dit leidt tot een meer gerichte beleidsinzet in alle organisatieonderdelen en focus in gemeentelijke onderzoeken.
4. In 2024 is besloten tot een organisatie-model met een kleinere concerndirectie. Dat model is toegesneden op de uitvoering van de complexe opgaven waar de gemeente voor staat, én leidt tot een kleinere, efficiëntere organisatie. De concerndirectie legt het accent meer op strategische verantwoordelijkheid. Het operationele aspect verschuift naar de directeuren onder de concerndirectie. Het aantal concerndirecteuren is inmiddels teruggebracht van 6 naar 4.

Verwerking en invulling krimp-opgave

Halverwege 2024 zijn besluiten genomen over de vermindering van het aantal formatieplaatsen. Daarna is in de begroting 2025 een krimp verwerkt van 265 fte voor 2025 en een krimp van 519 fte voor 2026. Dit is bij de Eerste herziening van 2025 bijgesteld tot een krimp van 266 fte voor 2025 en een krimp van 522,6 fte voor 2026. In plaats van een besparing op arbeidskosten is daarnaast een aantal materiele besparingen verwerkt:

- Uitbesteed werk voor onderzoek (€ 0,6 mln in 2025 en structureel € 1,2 mln vanaf 2026). Door een verbeterde centrale regie op een efficiënte inzet van onderzoeksbudgetten is deze besparing te realiseren.
- Werkplekkosten (structureel € 0,5 mln vanaf 2026). Door Kiezen voor Rotterdam daalt de formatie. Dit maakt dat de gemeente kan besparen op het budget voor werkplekken. Bijvoorbeeld op licentiekosten of aanschaf van ict-middelen.
- Inkoop (structureel € 1,5 mln vanaf 2026). De verwachting is dat het scherper definiëren van en sturen op het inkoopbeleid effectiever is om de besparingsopgave te realiseren. In plaats van het nog verder terugbrengen van de formatie voor de inkoopketen.
- Overige apparaatslasten (€ 0,5 mln in 2025, ca. € 2,3 mln tot en met 2028 en hierna structureel € 0,2 mln). Vanaf 2024 is al een versoering afgesproken. Daarnaast daalt de formatie door Kiezen voor Rotterdam. Dit zorgt ervoor dat een besparing op de overige apparaatslasten mogelijk is. Bijvoorbeeld op reiskosten, opleidings- en trainingskosten, kosten voor lunches, bedrijfsuitjes en vergaderlocaties.

Financiële verwerking

Bij de begroting 2025 is de opgave Kiezen voor Rotterdam vanuit het programma Algemene Middelen grotendeels verdeeld over de overige begrotingsprogramma's, op basis van de verwerkte vermindering van de formatie. Ook is toen de bestemmingsreserve aangevuld tot € 3,1 mln voor programma- en frictiekosten. Bij de Eerste herziening 2025 is deze reserve deels vrijgevallen (50%) door de dekking van de onvermijdelijke knelpunten.

Met de maatregelen behaalt de gemeente de structurele opgave. Deze kon echter nog niet geheel verwerkt worden in de begroting, doordat een deel van de opgave nog niet verwerkt was in fte's en/of door intern verlies van baten als gevolg van interne doorbelasting van medewerkers. Dit resterende deel (een bedrag bij het programma Algemene Middelen) is verwerkt bij de Eerste herziening 2025. Hiermee is de meerjarige bezuinigingsopgave volledig verdeeld over de clusters in de meerjarenbegroting.

Realisatie opgave

Informatie over de mate van realisatie van de mobiliteitsopgave is te vinden in de Monitor organisatieopgave die is meegeleverd met de Begroting 2026.

Begroting 2026

HRO

Paginanummer in website: 206

HRO

HRO heeft een belangrijke rol in de realisatie van de organisatieontwikkeling, met als overkoepelende koers “verandering omarmen”. Thema's als verbinding, diversiteit en inclusie, optimale samenwerking, toekomstbestendige ontwikkeling van talent en vakgebied en duurzame inzetbaarheid zijn speerpunten waarmee HRO het concern ondersteunt en die onderdeel zijn van de HRO-strategie.

Door de krappe arbeidsmarkt, de veranderende populatie medewerkers en de verwachte uitstroom door natuurlijk verloop is het belangrijker dan ooit om in te zetten op behoud van medewerkers. Werkplezier en aantrekkelijk werkgeverschap zijn van belang voor de dienstverlening en positie op de arbeidsmarkt, waarin we optimaal gebruik maken van onze mensen. Continuïteit en kwaliteit van dienstverlening richting de stad vragen om een toekomstbestendige bezetting. We spelen in op de steeds snellere opeenvolging van innovaties welke zorgen voor een continu veranderende stad, werk en manieren van werken. Digitalisering speelt hierbij een rol en verandert werk en de manier van werken, de dienstverlening richting, en verwachtingen van de stad. Samenwerking en verbinding worden steeds crucialer door o.a. toename van integrale opgaven in de stad en verschillende generaties op de werkvloer.

Om met HRO in te spelen op deze ontwikkelingen, werken we opgavegericht met slim gebruik van data, analyses en patronen. Via de opgave Flexibele Organisatie en Mobiliteit worden prognoses gedaan in toekomstige in-, door- en uitstroom van medewerkers en desgewenst inzicht geboden in potentiële plekken voor de medewerkers, daar waar zij passen en waar zij het hardst nodig zijn om te voldoen aan de opgaven in de stad. Hierbij wordt rekening gehouden met talent van werknemers en potentie van de functies op de arbeidsmarkt, om een duurzame inzetbaarheid te waarborgen. Door talentontwikkeling investeert de gemeente Rotterdam in werknemers en krijgt grip op de beste plek voor de juiste persoon, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen van taken en vaardigheden. De opgave Inzetbaarheid en Verzuim heeft als doelstelling (langdurig) verzuim te voorkomen door preventief in te spelen op mogelijke indicatoren tot verzuim en personeel op te leiden om inzetbaarheid te stabiliseren of verhogen.

Verzuim

Het gemiddelde verzuim van de afgelopen 12 maanden lag eind augustus 2025 op 8,1%. Dat is 0,4% hoger dan bij de Eerste Herziening 2025. Deze stijging wordt nog steeds veroorzaakt door een verdere stijging van het langdurig verzuim.

Het voortschrijdend verzuimpercentage is samengesteld uit de twaalf voorliggende maanden en omvat daarmee alle seizoenen. Voorgaande jaren laten de trends zien dat de zomermaanden een lager verzuimpercentage hadden. Deze trend is sinds vorig jaar minder duidelijk zichtbaar; de pieken van de wintermaanden zijn langer verspreid en de daling in de zomermaanden is minder groot. Deze trend is dan ook direct terug te zien in de stijging van het voortschrijdend verzuimpercentage en voornamelijk het langdurig verzuim.

In de sturings- en verantwoordingsgesprekken in alle managementlagen krijgt verzuim veel aandacht. Ondanks de inzet stijgt het percentage, vooral bij langdurig verzuim. Het gedragsmodel is leidend, maar de toepassing in de praktijk blijkt weerbarstig: niet iedere leidinggevende is in staat om tijdig en consequent te sturen. Het stijgende verzuim heeft de verscherpte aandacht bij het management waar de verantwoordelijkheid ligt. Ook HRO verstevigt haar dienstverlening op het gebied van verzuim. Het staande beleid zal scherper worden toegepast en onder de aandacht worden gebracht. Rollen en verantwoordelijkheden worden opnieuw onder de loep genomen. De focus ligt op het werken aan inzetbaarheid en werkplezier vanuit vier pijlers:

- 1) Aanpak aantallen (langdurig) verzuimdossiers.
- 2) Kennis en kunde van het staande beleid en gedragsmodel binnen HRO.
- 3) Cluster specifieke behoefte in kaart brengen.
- 4) Communicatie verzuimbeleid en rechten & plichten van medewerkers.

Bemensing en arbeidskosten

Bezetting – In- en uitstroom

Vanaf de vorige rapportageperiode (eerste herziening) van dit jaar is de instroom bijna 11% lager dan de uitstroom. Dit vertaalt zich ook naar de lagere bezetting ten opzichte van de eerste herziening 2025 van 33 fte. Met uitzondering van de clusters Dienstverlening en Stadsontwikkeling hebben alle clusters in deze periode een lagere instroom dan uitstroom. In de maanden januari tot en met augustus 2025 zijn er bij de gemeente Rotterdam 713 nieuwe collega's gestart en hebben 774 medewerkers de organisatie verlaten.

Bezetting - Stages

De bijgestelde ambitie uit het coalitieakkoord is om 600 stageplaatsen per jaar te realiseren. In 2025 zijn er tot en met augustus 410 stagiairs gestart. 73% Van de ambitie is hiermee gerealiseerd. De ervaring leert dat voor de stageperiode vanaf september de meeste stages worden uitgevoerd. In het coalitieakkoord is ook aandacht voor mbo-stages. Van het aantal gestarte stagiaires in 2025 tot en met augustus komt 27% uit het (v)mbo.

Arbeidskosten 2025

De Tweede Herziening 2025 laat een stijging van de begrote arbeidskosten zien (+€ 26,9 mln). Dit is verdeeld over verschillende programma's. De hoofdlijnen van de mutaties zijn hieronder toegelicht voor zowel loonkosten als kosten externe inhuur.

- Programma Zorg, welzijn en wijkteams (+€ 10,2 mln, waarvan +€ 2,8 mln loonkosten en +€ 7,4 mln inhuur). De bijstelling bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling is nodig door een samenvoeging van afdelingen. Het inhuurbudget is bijgesteld voor het project Toeslagen010 welke volledig vanuit Rijksmiddelen gedekt wordt.
- Programma Overhead (+€ 8,7 mln, waarvan +€ 2,6 mln loonkosten en +€ 6,1 mln inhuur). Bij het cluster Bestuurs- en Concernondersteuning is naast mutaties als gevolg van formatie-aanpassingen de belangrijkste bijstelling voor de dekking van extra WW-kosten. Deze budgetaanpassing wordt gedekt uit de algemene middelen. De vraag naar ICT-dienstverlening is hoger dan verwacht. Dit kan niet opgevangen worden door de ambtelijke bezetting waardoor meer wordt ingehuurd. De extra kosten voor inhuur worden vooral gedekt door de clusters. Bij de directie Concern Auditing & Middelen en Control is een bijstelling gedaan door extra benodigde inhuur vanwege extra audit werkzaamheden op rijks gelden (SiSa) en verzuim. Het aanvullende budget hiervoor is gedekt door de clusters.
- Programma Beheer van de stad (+€ 4,4 mln, waarvan +€ 1,3 mln loonkosten en +€ 3,1 mln inhuur). Bij het cluster Stadsbeheer is bijgesteld in formatie voor onder andere areaaluitbreiding (motie Sies), een verschuiving van formatie van Toezicht & Handhaving naar Openbare Werken en extra inzet op het buitenruimte offensief. Voor dit offensief worden bij deze 2e herziening extra middelen toegekend op zowel loonkosten als inhuur.
- Programma Dienstverlening (-€ 3,2 mln, waarvan -€ 3,2 mln loonkosten). Bij het cluster Dienstverlening is er sprake van een lagere prognose op de personele lasten dan oorspronkelijk begroot door het later invullen van openstaande vacatures en lagere inschaling van medewerkers dan begroot. Dit budget wordt ingezet voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025.
- Programma Werk en Inkomen (+€ 2,7 mln waarvan +€ 2,1 mln loonkosten en +€ 0,6 mln inhuur). Bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling zijn de loonkosten voor het jongerenloket bijgesteld voor JES (Jongeren Educatie Fonds), voor Vroege Start vanuit Rijks gelden en voor Preventie met Gezag vanuit Regionale VSV-middelen. Bij het cluster Werk & Inkomen is tijdelijke extra formatie ingericht. Hiervoor zijn in de Voorjaarsnota 2025 tijdelijke (externe) middelen voor beschikbaar gesteld. Het gaat om tijdelijke medewerkers voor specialistische hulp, het afhandelen van aanvragen voor Individuele Bijzondere Bijstand en het project Samen voor Zuid. Een deel van het loonkostenbudget is omgezet naar inhuurbudget en verhoogd met UWV baten ten behoeve van vervanging tijdens ziekte.
- Programma Volksgezondheid (+€ 2,6 mln, waarvan +€ 0,1 mln loonkosten en +€ 2,5 mln inhuur). Een deel van de bijstelling bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling heeft te maken met de samenvoeging van afdelingen. Voor de inhuur van doktersassistenten en verpleegkundigen voor de najaars vaccinatiecampagne Covid-19 is een bijstelling gedaan die gedekt wordt vanuit de Rijksoverheid.
- Programma Belastingen (+€ 1,0 mln, waarvan -€ 0,2 mln loonkosten en +€ 1,2 mln inhuur). Bij het cluster Dienstverlening is bijgesteld op inhuur voor de voorbereiding en implementatie van het nieuwe belastingstelsel. Deze lasten worden gedekt uit de bestemming "Nieuw Belastingstelsel".
- Programma Stedelijke Ontwikkeling (kostenneutraal binnen programma, waarvan +€ 1,8 mln loonkosten en -€ 1,8 mln inhuur). Bij het cluster Stadsontwikkeling is bijgesteld op loonkosten door een aanpassing in de apparaatslasten voor o.a. tijdelijke formatie-uitbreiding voor het project Stadsbrug. Inhuur is bijgesteld vanwege een actualisatie op het werkpakket en de dekking voor de tijdelijke formatie.

Arbeidskosten 2026 en verder

Bij de formatie en arbeidskosten zijn de geschetste ontwikkelingen meerjarig doorgetrokken, inclusief de cao-verhoging per 2026. Dit is ook verwerkt in het meerjarig beeld van de arbeidskosten.

Externe inhuur

Bij de Tweede Herziening 2025 is het inhuurbudget bijgesteld met +€18,6 mln. De begroting van externe inhuur bedraagt hiermee 6,0% van de totale arbeidskosten. De bijstellingen zijn op hoofdlijnen toegelicht in bovenstaand gezamenlijk beeld met de loonkosten.

In 2025 is een analyse uitgevoerd op de hoogte van de inhuurtarieven in relatie tot het functiehuis van de gemeente Rotterdam. De uitkomst van de analyse gaf geen aanleiding om maatregelen te moeten treffen. Uit de analyse zijn wel aanbevelingen gekomen voor verbeteringen in het inhuurproces. De implementatie van deze aanbevelingen zijn gestart en hiermee kan gewaarborgd worden dat met ingang van 2026 een verbeterde signaalfunctie is opgenomen in het inhuurproces zodat voorafgaand aan de start van de inhuur niet alleen de financiële maar ook de inhoudelijke afwegingen transparant en eenduidig getoetst en vastgelegd worden. Dit houdt onder andere in dat jaarlijks een toetsingskader wordt vastgesteld, de reden van de inhuur specifiek wordt vastgelegd en we het proces voor registratie vereenvoudigen.

Begroting 2026

Huisvesting en facilitair

Paginanummer in website: 207

Huisvesting en facilitair

Vanaf 2025 bezuinigt de gemeente op de eigen huisvesting. Het aantal werkplekken gaat omlaag door de huur van sommige gebouwen op te zeggen en de resterende werkplekken beter te gebruiken. Dit is mogelijk doordat een deel van de medewerkers flexibel blijft werken en door krimp van de organisatie. De gemeente stelt het strategisch huisvestingsplan op in 2025. Daarin staat welke huisvesting de gemeente de komende jaren nodig heeft. Hierbij wordt rekening gehouden met de taken van en ontwikkelingen binnen de gemeente. Vanaf 2026 wordt dit plan gefaseerd uitgevoerd.

Begroting 2026

Informatievoorziening en IT

Paginanummer in website: 208

Informatievoorziening en IT

Digitalisering

Technologie verandert hoe Rotterdammers werken, leren, wonen en leven. De gemeente speelt hierop in met betrouwbare ICT, flexibele systemen en oog voor de rol van de overheid in een digitale samenleving.

De Opgave digitale transformatie bundelt de belangrijkste acties. Door initiatieven uit de hele organisatie wordt de dienstverlening sneller, eenvoudiger en beter afgestemd op de behoeften van Rotterdammers. Medewerkers krijgen trainingen om goed met nieuwe technologieën te werken. Het concernteam Digitale Transformatie helpt processen te verbeteren, kosten te besparen en sluit aan bij de bredere organisatieverandering voortgebracht door Kiezen voor Rotterdam.

De behoefte naar meer digitale autonomie (soevereiniteit) groeit. Gemeente Rotterdam werkt samen met de G4, VNG en het Rijk aan strategische keuzes en mogelijkheden. De gemeente volgt daarbij de koers van de op 4 juli 2025 gepubliceerde Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).

Speerpunten:

- Algoritmes en AI zijn niet meer weg te denken uit de gemeentelijke processen. De sturing op de bewuste inzet en het gebruik van de toepassingen groeit in volwassenheid. Op basis van de bespreking van het politiek-bestuurlijk waardenkader voor algoritmes in de commissie BOFV en de gemeenteraad is de algoritmegovernance aangepast, die in het najaar van 2025 wordt gedeeld met de gemeenteraad. Daarmee wordt invulling gegeven aan de AI-verordening en de aanbevelingen van de Rekenkamer. De verschillende ondersteunende instrumenten (onder andere Assessments, Algoritmeregister) groeien met de volwassenheid van de organisatie mee. De gemeente is actief betrokken bij landelijke en Europese ontwikkelingen en krijgt ondersteuning van de onafhankelijk werkende Algoritmeadviesraad (AAR). Verschillende collega's hebben het Certified AI Compliance Officer (CAICO) behaald. Dit draagt bij aan de AI-geletterdheid van de organisatie.
- De gemeente richt zich op het halen van waarde uit (open) data. En kijkt daarbij welke maatschappelijke opgaven spelen en maakt een link hoe data kan helpen deze te realiseren. Vanuit het dataperspectief draagt de gemeente bij door in te zetten op het bevorderen van verantwoord datagebruik, het verankeren van datagebruik en besluitvorming in de cultuur, het optimaliseren van processen zodat de gemeente data efficiënter en effectiever kan gebruiken. Daarnaast werkt de gemeente aan het creëren van een federatief datastelsel dat zoeken, delen, ontsluiten en gebruik van data makkelijker maakt.
- Er is organisatiebrede inzet bij Europese subsidieprojecten voor digitalisering, waarbij de gemeente samenwerkt met Europese partners. Hierbij is aandacht voor de zich continu ontwikkelende Europese wet- en regelgeving voor Digitalisering. De gemeente versterkt haar positie in Europa door de ontwikkeling van het Digital Office Europe en de actieve rol in het Digital Forum van Eurocities (grotestedennetwerk). Van dit forum is Rotterdam van 2023 tot zomer 2025 de voorzitter.
- Voortzetting van de bestuurlijke samenwerking met andere grote gemeenten en in VNG-verband. Samen Slim op functionaliteit, autonomie en inkoop. Met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst zetten de CIO's van de G4-steden een belangrijke stap naar gezamenlijke digitale kracht, schaalvoordelen en meer weerbaarheid tegen digitale dreigingen door digitalisering gezamenlijk in te kopen.
- Gemeente Rotterdam voldoet aan landelijke eisen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten 'Eenduidige Normatiek Single Information Audit' (ENSIA). De campagne Blijf Alert loopt in 2025 door om medewerkers bewust te houden van de dagelijkse digitale risico's. Tegelijk werkt de gemeente aan verdere professionalisering van de hele veiligheidsketen, intern én extern. De invoering van de NIS2-wet is daarbij leidend.
- Met het programma Rotterdamse Digitale Infrastructuur (RDI) werkt de gemeente aan veilige toegang tot systemen, een moderne digitale werkomgeving en betere integratie van data. Deze vernieuwing is nodig om te voldoen aan de Wet digitale overheid (Wdo), die veilige en betrouwbare digitale dienstverlening garandeert. De gemeente doet ervaring op met digitale identiteit wallets (ID010).

Informatiehuishouding en de Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) stimuleert de overheid tot een betere informatiehuishouding en actieve beschikbaarstelling van informatie. Transparant overheidshandelen vraagt om snel kunnen laten zien wat, wanneer en met wie gecommuniceerd is, en welke acties zijn uitgevoerd. Dat geldt voor het handelen van het bestuur – gemeenteraad, college, burgemeester – en voor de ambtelijke organisatie.

Het programma Rotterdam Transparant zorgt voor een soepele invoering van de Woo binnen de organisatie. Het programma werkt samen met de 4 grote steden (G4) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De invoering richt zich op de 11 categorieën van informatiestromen waarvan de overheid verplicht is documenten actief te publiceren. Eind 2026 moet de gemeente de wet hebben ingevoerd. Om dat te realiseren zet het invoeringsprogramma in op het ontwikkelen van een eigen publicatieplatform, voldoen aan de verplichte publicaties en bewustwording bij medewerkers van het belang van transparantie.

Het Rijk werkt nog aan de verplichte Generieke Woo-Voorziening (GWV). Deze bestaat uit een verwijfsindex (de Woo-index) en een zoekmachine (open.overheid.nl). De verwijfsindex is gereed. Het programma heeft deze volledig ingevuld en voldoet aan de wettelijke eisen.

Vanaf 1 november 2024 is de verplichting van artikel 3.3 over de verplichte publicatie van de documentcategorieën Wet -en regelgeving en Organisatiegegevens ingegaan.

Op de gemeentelijke website staat per informatiecategorie een [opsomming](#) van de beschikbare openbare documenten van de gemeente Rotterdam.

Afhandeling van Woo verzoeken

Tot augustus 2025 zijn 308 verzoeken ingediend. 40,1% van de ingediende Woo-verzoeken handelt de gemeente op tijd af.

Er is de afgelopen jaren een duidelijke toename in de omvang, complexiteit en het aantal ingediende Woo-verzoeken. Ten opzichte van dezelfde periode in 2024 is het aantal ingediende Woo-verzoeken met 60,4% toegenomen. Ondanks deze toename is het percentage tijdige afhandeling licht gestegen. De behandeling van de Woo-verzoeken zelf, de samenhangende juridische procedures, adviesvragen, informatieverzoeken en nog niet afgeronde complexe verzoeken uit eerdere jaren vragen aanzienlijk veel capaciteit en tijd en wegen zwaar op de doorlooptijd van lopende zaken.

Acties verbetering tijdigheid

Het centrale Woo-team zet op basis van de beschikbare capaciteit sterk in op optimalisatie van het proces en verbetering van de samenwerking met interne en externe partners om de doorlooptijden zo kort mogelijk te houden.

Landelijke ontwikkelingen

De bij de gemeente geconstateerde knelpunten om te voldoen aan de wettelijke eisen voor tijdige afhandeling van Woo-verzoeken, wordt landelijk ervaren. Daarom gaf het ministerie van Binnenlandse Zaken in 2023 opdracht voor een invoeringstoets. Hieruit blijkt dat vrijwel alle overheidsinstanties te maken hebben met uitvoeringsproblemen, waaronder trage afhandelingstermijnen. Naar aanleiding hiervan zijn in juni 2024 maatregelen aangekondigd om de uitvoering van de Woo te verbeteren. Dit jaar worden deze maatregelen verder geconcretiseerd. De Woo blijft daarmee onderwerp van continue aanpassing en verbetering, met als blijvend streven een open overheid te realiseren.

Informatiehuishouding als randvoorwaarde

De organisatie werkt aan een betere vindbaarheid en volledigheid van een enorme hoeveelheid informatie. Die informatie is vooral in digitale vorm beschikbaar, maar ook op papier.

Informatiebeheer staat direct in verband met openbaarheid, privacybescherming en informatiebeveiliging. De organisatie zet in op bewustwording bij alle medewerkers, zodat zij zorgvuldig met gegevens en informatie omgaan en zorgen voor juiste dossiervorming. Dit alles leidt tot het beschikbaar en vindbaar maken van informatie die de gemeente ook volledig en veilig bewaart. Zo kan de gemeente de bestuurlijke besluitvorming inzichtelijk maken, bijvoorbeeld via Woo-verzoeken en - in de nabije toekomst - ook door actieve openbaarmaking van documenten.

Begroting 2026

Privacy

Paginanummer in website: 209

Privacy

De gemeente beschikt over grote hoeveelheden persoonsgegevens. Die zijn noodzakelijk voor de uitvoering van beleid en voor de dienstverlening. Dat varieert van bijstandsuitkeringen tot cameratoezicht in de openbare ruimte, en van wijkteams tot gemeentelijke heffingen. Er zijn meer dan 500 processen waarbij de gemeente persoonsgegevens van burgers verwerkt. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voorziet in de bescherming van die gegevens. De gemeente moet de AVG op alle aspecten naleven. Daar hoort bij dat alle medewerkers de nodige verantwoordelijkheid voelen bij het werken met persoonsgegevens.

Halverwege 2025

- Zijn in het [register van verwerkingen](#) de processen vastgelegd waarin de gemeente Rotterdam persoonsgegevens van bewoners en eigen medewerkers verwerkt. Dit register bevat nu 530 actuele verwerkingen.
- Zijn er 644 Data Protection Impact Assessments (DPIA's) afgerond. Bij elk nieuw proces beoordeelt de gemeente of een DPIA nodig is. Een DPIA is een verplichte analyse van processen met een hoog privacyrisico bij de verwerking van gegevens. Op basis van zo'n analyse is het mogelijk gerichte maatregelen te nemen om het risico op privacyschending te verkleinen.
- Doorloopt de gemeente de DPIA's na 3 jaar opnieuw op veranderingen in het proces en past zo nodig de maatregelen aan. Dit is een doorlopend proces.
- Zijn er 446 verwerkers geregistreerd. Dat zijn partijen die in opdracht van de gemeente persoonsgegevens verwerken.
- Houdt de gemeente een datalekkenregister bij. Bij een datalek zijn persoonsgegevens mogelijk of daadwerkelijk in handen gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld zijn gebeurd door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. Tussen 1 januari en 20 augustus 2025 waren er 148 datalekken. Daarvan zijn er 33 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In dezelfde periode 2024 waren er 166 datalekmeldingen, waarvan er 19 waren gemeld bij de AP. Een datalek moet bij de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld worden als dit mogelijk risico oplevert voor 'de rechten en vrijheden van betrokkenen'. Het aantal datalekken dat gemeld wordt aan de AP neemt dus iets toe waar het totaal aantal datalekken juist afneemt.

Uitdagingen en risico's

De afgelopen jaren is de advisering over privacy en AVG verder geprofessionaliseerd. Met de invoering van het plan van aanpak AVG is de basis op orde gebracht. Ondertussen gaat de digitalisering van de samenleving verder. De gemeentelijke organisatie gaat in de ontwikkelingen mee. Datatechnologie en algoritmes helpen om data te analyseren en de dienstverlening aan bewoners en ondernemers te verbeteren. Daar zijn privacyrisico's aan verbonden en de uitdaging ligt dan ook in het vinden van een goede balans tussen toepassing van de privacywetgeving en de toenemende inzet van datatechnologie. Die risico's ziet de gemeente bij alle dataverwerkingen voor bijvoorbeeld onderzoek en analyse en algoritmes waarbij persoonsgegevens worden verwerkt. Vertaling van wetgeving (AVG) naar beleid is dan ook belangrijk.

De beleidskaders [algoritmegovernance](#) en het [privacyframework](#) zorgen voor spelregels voor algoritmetoepassingen en datagedreven werken. Ook heeft nieuwe Europese wetgeving gevolgen voor de privacy. Zo is de AI-act in werking getreden. De regels in deze verordening zijn bedoeld om betrouwbare algoritmes en Artificial Intelligence (kunstmatige intelligentie) te garanderen. Als daarbij persoonsgegevens in het geding zijn, gelden soms bijzondere eisen en is de AVG van toepassing. Daarnaast onderzoekt de VNG samen met gemeenten waaronder Rotterdam, wat de impact is van deze wetten waaronder ook de E-privacyverordening, Data Act en Data Governance Act.

Samenwerkingsverbanden

Ook zijn er privacyrisico's bij het delen van gegevens in samenwerkingsverbanden met partnerorganisaties, zoals in het sociaal domein en het veiligheidsdomein. Overheden en andere organisaties moeten effectief kunnen samenwerken zonder de risico's voor de privacy uit het oog te verliezen. Het gaat onder meer om de Wet gegevensdeling samenwerkingsverbanden (Wgs, ingegaan per 1 maart 2025). Deze wet stelt strikte voorwaarden voor het delen van informatie binnen samenwerkingsverbanden op het terrein van zorg en veiligheid, ondermijning en in de aanpak van witwassen en van crimineel vermogen.

Binnen de organisatie dragen verschillende acties hieraan bij. Zoals het opstellen van beleidskaders en richtlijnen, bevordering van transparantie en een groter bewustzijn bij opdrachtgevers en medewerkers van de waarde van privacy en privacybescherming. De gemeentelijke organisatie legt de uitdagingen vast in jaarplannen en in een organisatiebreed jaarplan voor privacy.

Begroting 2026

Audits en control

Paginanummer in website: 210

Audits en control

Algemeen

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen.

Directie Middelen en Control is er om de organisatie en het bestuur te adviseren bij en toe te zien op het sturen, beheersen en verantwoorden, zodat de doelen voor Rotterdam gerealiseerd worden

Doorontwikkeling stuurinformatie en P&C-producten

Het college wil P&C-documenten zoals de Voorjaarsnota en Begroting begrijpelijker en interactiever maken. Door inzet van AI wordt het eenvoudiger om teksten te beoordelen en aan te passen naar duidelijke taal voor de Rotterdammer. Ook wordt het mogelijk om data visueel weer te geven in grafieken en tabellen. Daarnaast wordt de website verder verbeterd met meer doorklikmogelijkheden en visuele ondersteuning.

In het kader van Kiezen voor Rotterdam bekijken we de totstandkomingsprocessen en de producten van de Stuurinformatie en de P&C-cyclus opnieuw. We onderzoeken hoe de processen effectiever en efficiënter kunnen worden georganiseerd.

Auditprogramma

Concern Auditing voert in opdracht van het college en de concerndirectie audits uit en geeft advies, gevraagd en ongevraagd.

De gemeentewet (art 213a) schrijft voor dat het college periodiek onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. De auditrapporten worden gepubliceerd op de website Onderzoek010 van de gemeente Rotterdam.

In samenspraak met de organisatie is de meerjarige auditagenda 2024-2026 bepaald, met drie vaste onderzoeksthema's:

- sturen op doelen coalitieakkoord en omgaan met risico's
- de lerende organisatie
- doeltreffendheid en doelmatigheid.

De thema's worden jaarlijks vertaald naar concrete onderwerpen. Daarbij benut Concern Auditing de input vanuit de organisatie en risicosignalen vanuit de omgeving. Bij de keuze wordt rekening gehouden met het belang voor stad en concern, actualiteit en de onderzoeksplannen van andere partijen. Naast audits levert Concern Auditing ook advies en ondersteuning in het kader van de drie vaste thema's. Afgelopen jaar zijn audits afgerond naar het programma EU-arbeidsmigranten, cybersecurity, Kiezen voor Rotterdam, het bestuurlijke informatiesysteem Diva BB en Wijk aan Zet. In uitvoering of gepland zijn audits naar de doorontwikkeling van milieupark+ De Her, het programma Digitale inclusie, doelmatigheid in de dienstverlening en het duurzaamheidstransitie budget.

Begroting 2026

Financiële kengetallen

Paginanummer in website: 211

Financiële kengetallen

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende wendbaarheid van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De wendbaarheid van de begroting wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en wendbaarheid dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid	• Weerstandsvermogen* • Netto schuldquote* • Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen* • Kengetal grondexploitatie* • Solvabiliteitsratio*
Wendbaarheid	• Reguliere exploitatiesaldo* • Structurele exploitatiesaldo* • Belastingcapaciteit* • Kasgeldlimiet* • Renterisiconorm* • EMU-saldo* • Kapitaallastenratio

* Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven

Financiële kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting en de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie.

Het is niet wenselijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie. Centraal in de beoordeling staan naar het oordeel van het college het exploitatiesaldo (regulier en structureel) en het weerstandsvermogen. De andere kengetallen zijn zinvolle zijlichten.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo is het verschil tussen de baten en de lasten.

Regulier exploitatiesaldo (bedragen x € 1	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029

mln)							
Baten	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677
Lasten	4.573	4.745	4.994	4.900	4.644	4.557	4.554
Onttrekkingen en vrijval reserves	477	473	443	220	119	103	86
Toevoegingen aan reserves	356	375	347	206	215	244	210
Regulier exploitatiesaldo	-41	64	0	0	0	0	0

Norm BBV: 0

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Structurele baten	4.007	4.397	4.702	4.621	4.546	4.507	4.484
Structurele lasten	4.040	4.504	4.760	4.701	4.459	4.380	4.381
Structurele onttrekkingen aan reserves	14	24	22	30	37	51	55
Structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo	-19	-83	-36	-50	123	177	158
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677
Structureel exploitatiesaldo (%)	-0,4%	-1,8%	-0,7%	-1,0%	2,6%	3,8%	3,4%

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord Eén Stad 2022-2026 is opgenomen dat wordt gestreefd naar een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

Voor een nadere toelichting verwijzen we naar [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbare weerstandscapaciteit	114	145	94	110	138	163	175

Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	77	109	136	162	161
Weerstandsvermogen	0,63	1,65	1,23	1,01	1,01	1,01	1,09

Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord 2022-2026: minimaal 1,0

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (reguliere) exploitatiesaldo. Ondanks de zichtbare daling, valt de solvabiliteitsratio nog in de categorie 'neutraal'.

Solvabiliteitsratio (in % bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eigen vermogen	2.652	2.618	2.522	2.508	2.604	2.746	2.869
Balanstotaal	4.588	4.885	5.358	6.003	6.546	6.775	6.781
Solvabiliteitsratio	57,8%	53,6%	47,1%	41,8%	39,8%	40,5%	42,3%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit laat zien hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Dit geeft een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO verzorgt de berekening van de landelijke gemiddelden.

De belastingcapaciteit wordt alleen bij de begroting en bij de jaarstukken berekend. Bij de begroting is het landelijk gemiddelde van de woonlasten voor het komende jaar nog niet bekend. Daardoor is de gemiddelde belastingcapaciteit voor 2026 op dit moment nog onbekend.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

In voorgaande jaren is de belastingcapaciteit berekend door de huidige woonlasten van de gemeente te vergelijken met de gemiddelde woonlasten van alle gemeenten van het voorgaande jaar (t-1). Vanaf 2025 wordt de vergelijking gemaakt met het huidige jaar (t), waardoor de berekening meer actuele en directe inzichten biedt in de positie van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Belastingcapaciteit	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Oude Methodiek				
(bedragen x € 1)				
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274	301	304	315
Afvalstoffenheffing voor een gezin	384	437	474	495
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	259	287	302	319

Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	917	1.025	1.080	1.129
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	904	944	994	1063
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde t-1	101%	109%	109%	106%

Belastingcapaciteit	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Herziene Methodiek				
(bedragen x € 1)				
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274	301	304	315
Afvalstoffenheffing voor een gezin	384	437	474	495
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	259	287	302	319
Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	917	1.025	1.080	1.129
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t	944	994	1063	NB
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde t	97%	103%	102%	NB

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste schulden	668	942	1.570	2.227	2.674	2.760	2.640
Netto vlottende schuld	288	292	413	413	413	413	413
Overlopende passiva	835	902	721	721	721	721	721
Financiële activa excl. verstrekte leningen	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-422	-405	-405	-405	-405	-405	-405
Liquide middelen	-52	-17	0	0	0	0	0

Overlopende activa	-329	-346	-346	-346	-346	-346	-346
Saldo	986	1.369	1.953	2.610	3.057	3.143	3.023
Baten	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677
Netto schuldquote (saldo / baten)	22,4%	29,1%	39,9%	53,4%	64,5%	66,9%	64,6%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen valt voor alle jaren in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste schulden	668	942	1.570	2.227	2.674	2.760	2.640
Netto vlottende schuld	288	292	413	413	413	413	413
Overlopende passiva	835	902	721	721	721	721	721
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-98	-89	-76	-64	-61	-59	-56
Uitzettingen < 1 jaar	-422	-405	-405	-405	-405	-405	-405
Liquide middelen	-52	-17	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-329	-346	-346	-346	-346	-346	-346
Saldo	888	1.280	1.877	2.546	2.996	3.084	2.967
Baten	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / baten)	20,1%	27,2%	38,3%	52,1%	63,2%	65,6%	63,4%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal.

Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

In de meerjarenraming is geen overschrijding van de kasgeldlimiet voorzien, de gemeente voldoet daarmee aan de wettelijke norm.

Kasgeldlimiet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029

(bedragen x € 1 mln)							
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.354	4.562	4.963	5.106	5.106	5.106	5.106
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	370	388	422	434	434	434	434
Gemiddelde korte schuld	22	147	200	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-93	-62	-70	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	-71	85	130	300	300	300	300
In % begroting	-1,6%	1,9%	2,6%	5,9%	5,9%	5,9%	5,9%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	441	303	292	134	134	134	134

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de langlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld.

Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen. Er wordt meerjarig ruim voldaan aan de wettelijke norm voor het renterisico.

Renterisiconorm	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
(bedragen x € 1 mln)							
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.354	4.562	4.963	5.106	5.106	5.106	5.106
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	871	912	993	1.021	1.021	1.021	1.021
Renteherzieningen	0	0	0	50	0	0	0
Aflossingen	105	185	100	101	87	86	171
Risicobedrag	105	185	100	151	87	86	171
In % begroting	2,4%	4,1%	2,0%	2,9%	1,7%	1,7%	3,4%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	766	727	892	871	934	935	850

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2024 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2024 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt -254 mln. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In 2025 lijkt onze gemeente een fors EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert echter dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-162	-34	-96	-13	96	141	123
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-241	-260	-508	-648	-536	-287	-65
3. Mutatie voorzieningen	26	-16	3	1	1	2	2
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-24	-59	18	-9	-11	55	56
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-401	-368	-583	-669	-450	-89	116

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten (met betrekking tot schulden en investeringen) af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). Niet alleen het aangaan van schuld leidt tot lasten die de flexibiliteit van de begroting negatief beïnvloeden, hetzelfde geldt voor investeringen. Investeringslasten leiden tot kapitaallasten, die gedurende de afschrijvingstermijn van de investering als last op de begroting drukken, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten.

Kapitaallastenratio (bedragen x € 1 mln)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Rentelasten	15	23	43	64	87	96	96
Afschrijvingen	143	146	153	169	183	189	193
Saldo	158	169	196	233	270	286	289
Baten	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677

Kapitaallastenratio	3,6%	3,6%	4,0%	4,8%	5,7%	6,1%	6,2%

Kengetal grondexploitaties

Het kengetal grondexploitaties geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitaties af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bouwgronden in exploitatie	-131	-79	-94	-66	-56	-111	-167
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	4.410	4.711	4.898	4.886	4.740	4.698	4.677
Ratio grondexploitaties	-3,0%	-1,7%	-1,9%	-1,4%	-1,2%	-2,4%	-3,6%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol

Ontwikkeling financiële kengetallen

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2025	Eerste herziening 2025	Tweede herziening 2025
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	-1,8%	-1,0%	-0,7%
Weerstandsvermogen	0,80	0,98	1,23
Solvabiliteitsratio (%)	45,0%	46,2%	47,1%
Belastingcapaciteit (%)	109%	109%	102%
Netto schuldquote (%)	44,8%	42,7%	39,9%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	43,3%	41,1%	38,3%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	122	272	292
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	892	892	892
EMU-saldo (x € 1 mln)	-652	-685	-583
Kapitaallastenratio (%)	4,4%	4,1%	4,0%
Ratio grondexploitaties (%)	-3,9%	-2,0%	-1,9%

Begroting 2026

Financiering

Paginanummer in website: 212

Financiering

De treasuryfunctie gaat over het geldbeheer van de gemeente. De gemeente moet altijd genoeg geld hebben om haar verplichtingen op tijd te betalen, zoals uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen. Als er tijdelijk extra geld nodig is, kan de gemeente kortlopende leningen afsluiten. Deze kortlopende leningen moeten binnen een jaar worden terugbetaald. Voor investeringen in de stad kan de gemeente langlopende leningen afsluiten. De langlopende leningen hebben meestal looptijden van 5 tot 25 jaar. Het financieringsbeleid zorgt ervoor dat de rente op de leningen zo laag mogelijk blijft en dat financiële risico's worden beperkt. De treasuryfunctie omvat ook het verstrekken van leningen aan en het geven van garanties voor organisaties die voor de gemeente een publieke taak uitvoeren.

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) bepaalt de regels voor het geldbeheer van gemeenten en andere overheden. Belangrijk is dat elke gemeente voorzichtig omgaat met publiek geld. Daarom moeten gemeenten letten op risico's van renteontwikkelingen en zich houden aan regels zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Ook schrijft de wet voor dat gemeenten alleen zaken mogen doen met betrouwbare partijen en gebruik maken van veilige financieringsinstrumenten.

Soms heeft de gemeente tijdelijk meer geld dan nodig op de bank. Als het boven een bepaalde grens komt, moet dit geld bij het ministerie van Financiën gesteld worden. Dit heet 'verplicht schatkistbankieren'.

Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de [Verordening financiën Rotterdam 2021](#). De regels zijn verder uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#).

De gemeente betaalt haar investeringen in eerste instantie met eigen geld, dat ze al gespaard heeft in reserves en voorzieningen. Dit wordt interne financiering genoemd. Als er extra geld nodig is, leent de gemeente geld van buitenaf. Door eigen geld te gebruiken in plaats van te lenen, bespaart de gemeente op rente. In plaats van rente te betalen, rekent de gemeente een fictieve rente over het gespaarde geld, de 'bespaarde rente'. Deze rente wordt toegevoegd aan de speciale spaarpot voor investeringen, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Dit zorgt voor het behoud van de koopkracht van deze reserve, zodat de gemeente in de toekomst nieuwe investeringen kan blijven doen.

De totale financieringskosten van de gemeente bestaan uit de rente over de leningen en de bespaarde rente over het eigen geld. De gemeente werkt met een omslagrentemethodiek. De financieringskosten worden van het [programma Algemene Middelen](#) doorgerekend aan de overige gemeentelijke programma's. Dit gebeurt via de omslagrente, die wordt berekend op basis van de boekwaarde van de investeringen op de balans.

De percentages van de omslagrente en de bespaarde rente worden elk jaar vastgesteld volgens de regels van het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#). In 2026 blijven de percentages voor zowel de omslagrente als de bespaarde rente gelijk aan die van 2025, namelijk 2,5%. Daarnaast zijn er regels voor de rente op de Voorziening pensioenen bestuurders. Dit percentage is voor 2025 aangepast van 3,16% naar 2,325%.

In de Eerste herziening van de begroting in 2026 wordt gekeken of deze percentages aangepast moeten worden.

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido alleen leningen verstrekken en garanties geven als het gaat om een publieke taak. De gemeenteraad bepaalt of er sprake is van zo'n taak en of overheidssteun nodig is. Dit is het geval als een externe partij de financiering voor deze taak niet zelf kan regelen. De gemeenteraad kijkt of de te ondersteunen activiteiten belangrijk zijn voor de inwoners van de gemeente en of de gemeente de juiste partij is om te helpen. De gemeente is terughoudend en gebruikt het "nee, tenzij" principe. De regels voor het geven van leningen en garanties aan organisaties zijn vastgelegd in de [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#).

In sommige gevallen, zoals bij sportverenigingen, kan onder de [Subsidieregeling investeringssubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen 2024](#) naast een subsidie ook een lening worden verstrekt. Bij het verstrekken van leningen en garanties let de gemeente goed op de risico's en probeert deze zoveel mogelijk te beperken.

Ontwikkeling financiering

De behoefte aan externe financieringsmiddelen zal de komende jaren stijgen. Dit komt doordat de gemeente veel investeert in de stad.

De onderstaande tabel laat zien hoe de waarde van de gemeentelijke langlopende bezittingen zich ontwikkelt. Dit gaat over de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa. Immateriële vaste activa zijn bijvoorbeeld bijdragen aan projecten van derden, zoals Hart van

Zuid (zwembad en kunstenpand) en voorbereidingskosten voor projecten die nog niet gestart zijn. Materiële vaste activa zijn bijvoorbeeld de terreinen, gebouwen en voertuigen van de gemeente. Financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelen in deelnemingen van de gemeente en leningen die de gemeente aan anderen heeft verstrekt.

De bezittingen worden gefinancierd met zowel intern als extern geld. Interne financieringsmiddelen komen uit de gespaarde gelden in reserves en voorzieningen. Ook het werkkapitaal telt mee als intern financieringsmiddel. Het werkkapitaal in de onderstaande tabel wordt berekend als het verschil tussen de kortlopende bezittingen en de kortlopende schulden, zonder de bankrekeningen en de korte leningen. De kortlopende bezittingen zijn de voorraden (zoals grondexploitaties), debiteuren, vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen. De kortlopende schulden bestaan uit de crediteuren, de vooruitontvangen en de nog te betalen bedragen. Omdat deze kortlopende schulden hoger zijn dan de kortlopende bezittingen, is het werkkapitaal een intern financieringsmiddel.

De bezittingen zullen de komende jaren met € 2 mld groeien. Er wordt veel geld geïnvesteerd in de stadsprojecten, verschillende huisvestingsplannen, het vervangen van rioleringen en de bouw van nieuwe onderwijsgebouwen. Meer informatie over de investeringen staat in de [paragraaf Investeren](#). Van de € 2 mld wordt € 0,2 mld opgevangen door meer interne financiering. Voor de rest wordt externe financiering aangetrokken.

Financieringsbalans (standen ultimo jaar)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	41.274	43.329	41.228	39.127	37.026	34.925
Materiële vaste activa	3.480.856	3.986.926	4.637.098	5.174.786	5.463.947	5.531.180
Financiële vaste activa	575.473	576.383	563.780	560.812	557.896	554.922
Totaal vaste activa	4.097.603	4.606.638	5.242.106	5.774.726	6.058.869	6.121.027
Financieringsmiddelen						
Reserves	2.618.089	2.521.768	2.508.430	2.604.484	2.745.697	2.868.970
Voorzieningen	130.410	133.347	133.905	134.591	136.453	138.280
Werkkapitaal	244.939	81.551	72.952	62.077	117.183	173.667
Interne financieringsmiddelen	2.993.437	2.736.667	2.715.288	2.801.151	2.999.333	3.180.917
Externe financieringsmiddelen	1.104.165	1.869.971	2.526.818	2.973.574	3.059.536	2.940.110
Totaal financieringsmiddelen	4.097.603	4.606.638	5.242.106	5.774.726	6.058.869	6.121.027

Externe financieringsmiddelen

De ontwikkeling van de externe financieringsmiddelen is te zien in de onderstaande tabel. Externe financieringsmiddelen zijn vaste schulden en de kortlopende leningen. De vaste schuld bestaat uit de huidige langlopende leningen, de overige langlopende schuld en het financieringstekort.

De huidige langlopende leningen worden in de komende jaren geleidelijk afgelost. De overige langlopende schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen van erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans zetten en elk jaar in het resultaat laten vrijvallen.

Het financieringstekort is het bedrag dat de gemeente extra moet lenen als de andere balansposten, zoals investeringen, reserves, voorzieningen en de overige externe financieringsmiddelen, zich volgens de begroting ontwikkelen. Dit financieringstekort zal de komende jaren oplopen tot € 1,9 mld.

De gemeente gebruikt totaalfinanciering. Dit betekent dat leningen worden aangetrokken of geld wordt gestald bij de schatkist op basis van de werkelijke totale geldbehoefte (het verschil tussen uitgaven en ontvangsten). Gezien de beschikbare kredietlijnen wordt uitgegaan van een gemiddeld volume van kortlopende geldleningen van € 300 mln.

Op basis van de ontwikkeling van het financieringstekort zal het totaal aan externe financieringsmiddelen tot eind 2029 oplopen tot € 2,9 mld. Dit is ook te zien in de ontwikkeling van de netto schuldquote, die de netto schuldpositie deelt door het totaal van de baten. De netto schuldquote stijgt, met een maximum van 66,9% in 2028. Dit blijft onder grens van 90% en valt binnen de categorie 'minst risicovol' van de toezichthoudende provincie Zuid-Holland.

De solvabiliteitsratio, die het eigen vermogen deelt door het balanstotaal, daalt. Deze ratio blijft echter boven de 39,8%. Dit is ruim boven de risicogrens van 20%, zoals de toezichthouder dat beschouwt. Voor meer informatie over de kengetallen, zie de [paragraaf Financiële kengetallen](#).

Externe financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Huidige langlopende leningen	903.847	888.570	787.984	785.986	784.725	698.409
Overige langlopende schuld	37.989	36.885	35.781	34.676	33.572	32.467
Financieringstekort	0	644.516	1.403.054	1.852.912	1.941.240	1.909.233
Vaste schuld	941.837	1.569.971	2.226.818	2.673.574	2.759.536	2.640.110
Kortlopende leningen	162.329	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal externe financieringsmiddelen	1.104.165	1.869.971	2.526.818	2.973.574	3.059.536	2.940.110

Overzicht kasstromen

Het onderstaande overzicht laat de kasstromen zien. Dat zijn de ontvangsten en betalingen van de gemeente. Het resultaat hiervan is het financieringssaldo. Als het financieringssaldo negatief is, betekent dit dat er een financieringstekort is.

De kasstroom uit operationele activiteiten is het verschil tussen de inkomsten en uitgaven, waarbij rekening wordt gehouden met de afschrijvingen en veranderingen in voorzieningen. Deze worden erbij opgeteld, omdat ze geen daadwerkelijke uitgaven zijn (afschrijvingen en toevoegingen aan voorzieningen) of niet in de inkomsten en uitgaven worden meegenomen (onttrekkingen uit voorzieningen). Ook de veranderingen in het werkkapitaal worden meegeteld. Dit zijn bijvoorbeeld ontvangsten die al eerder zijn ontvangen van de overheid, maar pas later worden uitgegeven door de gemeente. Dit heeft een negatief effect op de kasstromen. Als er meer bouwgrond wordt verkocht dan aangekocht, heeft dit een positief effect op de kasstromen. Dit zijn de belangrijkste redenen voor veranderingen in het werkkapitaal.

De grootste invloed op de kasstromen komt van de investeringen. Nieuwe investeringen kosten geld, terwijl de verkoop van bestaande investeringen geld oplevert. Over het algemeen hebben investeringen een negatief effect op de kasstromen.

De kasstroom uit financieringsactiviteiten heeft te maken met de leningen die de gemeente heeft afgesloten. In 2025 zijn de ontvangsten uit kortlopende leningen en langlopende leningen groter dan de betalingen voor het aflossen van bestaande leningen. In de jaren daarna zorgen de aflossingen van leningen voor een negatieve kasstroom.

In de meeste jaren is de kasstroom negatief, behalve in het laatste jaar. Dit betekent dat er in die jaren een financieringstekort is. De gemeente zal dan nieuwe langlopende leningen moeten afsluiten. Uit ervaring blijkt dat sommige geplande investeringen trager verlopen dan verwacht, vooral door de huidige marktomstandigheden. Dit wordt planningsoptimisme genoemd. Het gevolg is dat de werkelijke geldbehoefte vaak lager is dan het begrote financieringstekort. Volgens de Wet Fido mag er pas worden geleend wanneer het geld echt nodig is. Ook moet de looptijd van de leningen passen bij hoe lang de geldbehoefte duurt. Alleen als de geldbehoefte langdurig is, worden langlopende leningen afgesloten.

Overzicht kasstromen	2025	2026	2027	2028	2029
Operationele activiteiten					
Saldo van baten en lasten voor reserveringen	-96.320	-13.338	96.054	141.213	123.273
Aanpassing voor:					
Afschrijvingen en waardeverminderingen (im)materiële vaste activa	153.349	168.932	183.112	189.298	192.924
Mutatie voorzieningen	2.937	558	686	1.862	1.827
Subtotaal aanpassing	156.287	169.490	183.798	191.160	194.751
Mutatie werkkapitaal	-163.387	-8.599	-10.876	55.107	56.484
Kasstroom uit operationele activiteiten	-103.421	147.553	268.976	387.479	374.508
Investeringsactiviteiten					
Investerings (im)materiële vaste activa	-735.539	-902.264	-742.272	-483.143	-265.088
Desinvesteringen (im)materiële vaste activa en bijdragen derden	74.064	85.261	23.573	6.786	7.033
Mutatie (im)materiële vaste activa	-661.475	-817.003	-718.700	-476.358	-258.055

Overzicht kasstromen	2025	2026	2027	2028	2029
Mutatie verstrekte leningen	13.609	12.122	2.486	2.435	2.492
Mutatie kapitaalverstrekkingen	-14.519	481	481	481	481
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-662.385	-804.400	-715.732	-473.441	-255.082
Financieringsactiviteiten					
Mutatie kortlopende geldleningen	137.671	0	0	0	0
Aangetrokken langlopende leningen	85.000	0	0	0	0
Aflossingen langlopende leningen	-100.277	-100.587	-1.998	-1.261	-86.315
Mutatie overige langlopende schuld	-1.104	-1.104	-1.104	-1.104	-1.104
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	121.290	-101.691	-3.102	-2.366	-87.419
Totale kasstroom (financieringssaldo)	-644.516	-758.538	-449.858	-88.328	32.006

Rente

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in 2025 de beleidsrente verder verlaagd. In drie stappen is de rente dit jaar verlaagd van 3,0% naar 2,0%. Als de inflatieverwachting onder het streefpercentage van 2% komt, kunnen er nog meer renteverlagingen volgen. Door geopolitieke en economische ontwikkelingen blijft er echter veel onzekerheid over de rente. Hierdoor is de lange rente in 2025 gestegen, ondanks de verlagingen door de ECB. In de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van een korte rente van 2,0%. Voor het financieringstekort wordt een lange rente van 3,5% aangenomen.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de toerekening aan de gemeentelijke programma's. In de begroting is rekening gehouden met het planningsoptimisme door een correctie toe te passen op zowel de externe rentelasten als de toegerekende omslagrente.

Door de stijgende financieringsbehoefte in de komende jaren nemen de rentelasten toe. De externe rente bedraagt € 35,7 mln in 2025 en loopt op tot € 73,5 mln in 2029. Dit is het saldo van de rentelasten over de externe financieringsmiddelen en rentebaten over de verstrekte geldleningen. De interne rente bestaat uit de bespaarde rente over de interne financieringsmiddelen die wordt toegevoegd aan de RIM en de rentetoevoeging aan de pensioenvoorziening. De totale financieringskosten zijn in 2025 € 102,4 mln en lopen op naar € 143,5 mln in 2029.

Deze financieringskosten zijn in de begroting verwerkt. Bij het gehanteerde omslagrentepercentage van 2,5% kunnen deze kosten niet volledig doorberekend worden aan de gemeentelijke programma's. Dit resulteert in negatieve renteresultaten van -€ 2,3 mln in 2025, oplopend tot -€ 13,2 mln in 2029. Deze resultaten blijven binnen de marges die door het BBV zijn toegestaan. Bij de Eerste herziening van de begroting in 2026 wordt bekeken of een structurele verhoging van het omslagrentepercentage nodig is voor de begroting van 2027.

Renteschema	2025	2026	2027	2028	2029
Rentelasten kortlopende en langlopende leningen	-38.704	-49.425	-61.616	-68.355	-74.314
Rentebaten verstrekte leningen	3.018	1.091	978	912	840
Totaal externe rente	-35.687	-48.335	-60.639	-67.444	-73.474
Bespaarde rente over reserves	-65.452	-63.044	-62.711	-65.112	-68.642
Bespaarde rente over voorzieningen	-212	-383	-397	-414	-461
Rentetoevoeging aan pensioenvoorziening	-1.026	-935	-935	-935	-935
Totaal interne rente	-66.690	-64.363	-64.043	-66.462	-70.038
Totaal toe te rekenen rente	-102.377	-112.697	-124.682	-133.905	-143.513

Renteschema	2025	2026	2027	2028	2029
Toegerekende omslagrente	100.090	106.719	115.419	122.713	130.347
Renteresultaat	-2.287	-5.979	-9.263	-11.192	-13.166

Wettelijke normen

In de Wet Fido staan drie belangrijke regels waar de gemeente aan moet voldoen. Ten eerste moeten banksaldi boven een bepaald bedrag worden gesteld in de schatkist bij het Rijk. Ten tweede mag bij het aantrekken van kortlopende leningen (leningen met een looptijd van maximaal één jaar) het gemiddelde saldo aan kortlopende financieringsmiddelen de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Ten derde mag het totaal van de rente en aflossingen op bestaande lange leningen (leningen met een looptijd van één jaar of langer) niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

De gemeente mag een klein positief saldo op de bankrekeningen hebben, maar dit saldo mag niet te hoog zijn. Gemiddeld per kwartaal mag het banksaldo niet boven een bepaald bedrag uitkomen. Dit bedrag hangt af van de grootte van de begroting: 2% van de eerste € 500 miljoen en 0,2% van het meerdere daarboven. In 2025 is dit drempelbedrag € 18,9 miljoen, en in 2026 is het € 19,2 miljoen. Als het saldo boven deze drempel komt, moet het geld naar de schatkist van het Rijk.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. Daarom is er in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen, die een maximum stelt aan de netto kortlopende schuld. Deze limiet is 8,5% van de begroting van 2026. De getoonde bedragen in de tabel zijn jaargemiddelden. Er wordt rekening gehouden met beschikbare kredietlijnen en tijdelijke pieken in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt er voorzichtig een marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto kortlopende schuld van € 300 miljoen. De kasgeldlimiet mag niet langer dan drie kwartalen achter elkaar worden overschreden. Als er een risico is dat de limiet structureel wordt overschreden, zal de gemeente nieuwe langlopende leningen moeten aantrekken om dit te voorkomen.

Kasgeldlimiet	2025	2026	2027	2028	2029
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.963.136	5.106.027	5.106.027	5.106.027	5.106.027
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	421.867	434.012	434.012	434.012	434.012
Gemiddelde vlottende schulden	200.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	-70.000	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	130.000	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	2,6%	5,9%	5,9%	5,9%	5,9%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	291.867	134.012	134.012	134.012	134.012

Renterisiconorm

Bij het beheren van de langlopende schulden moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm is bedoeld om het risico van hoge rente in de toekomst te beperken door de aflossingen en renteherzieningen goed over de jaren te verdelen. Het is belangrijk te voorkomen dat er in één jaar te veel aflossingen en renteherzieningen op langlopende leningen plaatsvinden. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet Fido berekend door de renteherzieningen en aflossingen bij elkaar op te tellen. Dit bedrag mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting. De renterisiconorm van 2026 wordt volgens de wet ook gebruikt als basis voor de toetsing van het renterisicobedrag in de volgende jaren.

Het renterisicobedrag ligt in de meerjarenbegroting ruim onder de renterisiconorm. Nieuwe langlopende leningen worden zo gestructureerd dat de renterisiconorm in de toekomst niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2025	2026	2027	2028	2029
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	4.963.136	5.106.027	5.106.027	5.106.027	5.106.027
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	992.627	1.021.205	1.021.205	1.021.205	1.021.205
Renteherzieningen	0	50.000	0	0	0
Aflossingen	100.277	100.587	86.998	86.261	171.315
Risicobedrag	100.277	150.587	86.998	86.261	171.315

Renterisiconorm	2025	2026	2027	2028	2029
In % begroting	2,0%	3,0%	1,7%	1,7%	3,4%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	892.351	870.619	934.207	934.944	849.890

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Dit betekent dat als de rente stijgt, de rentelasten hoger zullen worden. Dit risico bestaat ook wanneer de rente van een lopende lening opnieuw wordt vastgesteld. Om dit risico te beheersen, maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn financiële producten waarmee de gemeente de lange rente kan vastleggen. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Hiermee werden de renterisico's van € 185 miljoen aan leningen afgedekt. Om het risico van verlies bij de renteswaps te verkleinen, zijn deze alleen afgesloten bij de BNG Bank, die de hoogst mogelijke kredietwaardigheid (AAA-rating) heeft. De gemeente hoeft geen onderpand te leveren voor deze swaps. Als de rente daalt, heeft de gemeente geen verplichting om geld te storten.

Renterisico

Bij het berekenen van het renterisico wordt zowel gekeken naar de korte als de lange schulden van de gemeente. Hierbij wordt naast de herfinanciering ook rekening gehouden met een eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte. Dit levert het bedrag op dat blootstaat aan het risico van rentestijgingen.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt ervan uitgegaan dat de gemeente in staat moet zijn om een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen op te vangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid rond risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2026	2027	2028	2029
Renteherzieningen	50.000	0	0	0
Financieringstekort (stand primo)	644.516	1.403.054	1.852.912	1.941.240
Renterisicobedrag vaste schulden	694.516	1.403.054	1.852.912	1.941.240
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	994.516	1.703.054	2.152.912	2.241.240
Renterisico (2%)	19.890	34.061	43.058	44.825

Leningverstrekking

De bestaande portefeuille met verstrekte geldleningen heeft voor het grootste deel een aflopend karakter. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In dat jaar is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hierdoor worden de leningen aan woningbouwcorporaties vanaf dat moment gewaarborgd door het WSW. Sindsdien trekken woningbouwcorporaties hun leningen zelf aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De komende jaren zal het aantal leningen aan woningcorporaties verder afnemen.

Daarnaast was de gemeente voorheen ook de financier van RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden Voertuigen BV. In 2016 is besloten dat de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) deze rol overneemt van de gemeente. Een klein aantal leningen bleef echter achter bij de gemeente. Deze leningen lopen tot 2026 en zullen door de RET opnieuw gefinancierd worden bij de MRDH.

De overige financiële activa bestaan uit leningen aan sportverenigingen en leningen voor de economische ontwikkeling. Ook leningen via de Kredietbank Rotterdam, het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) vallen onder deze categorie.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029
Woningcorporaties	17.065	13.308	11.245	9.899	8.534
Deelnemingen	8.500	0	0	0	0
Totaal leningen	25.565	13.308	11.245	9.899	8.534

Sportverenigingen	3.775	3.647	3.531	3.400	3.270
Economische ontwikkeling	11.273	11.733	11.580	10.779	9.944
Overig	27.302	27.106	26.952	26.794	26.632
Totaal overige financiële activa	42.350	42.485	42.062	40.972	39.845
Totaal verstrekte leningen	67.915	55.793	53.307	50.872	48.379

Garantieverlening

Bij het verlenen van gemeentelijke garanties wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten garanties: de achtervangpositie bij waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger voor twee verschillende waarborgfondsen: de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan deze fondsen als zij in financiële problemen komen en hun vermogen te laag is.

- Achtervang WEW:**

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) zekerheid aan geldverstrekkers voor het geval een huiseigenaar zijn hypotheek niet kan betalen. Als een woning gedwongen verkocht moet worden, kan de geldverstrekker het WEW aanspreken voor de restschuld. De gemeente is alleen achtervanger voor hypotheekleningen die vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten. Voor latere hypotheekleningen is het Rijk volledig verantwoordelijk. Hierdoor neemt de achtervangpositie van de gemeente bij WEW elk jaar verder af.

- Achtervang WSW:**

Het WSW heeft als doel woningcorporaties te helpen toegang te krijgen tot de kapitaalmarkt door zekerheid te bieden aan geldverstrekkers over rente- en aflossingsverplichtingen van leningen. Als het WSW in financiële problemen komt, kan het beroep doen op de gemeente en het Rijk voor hulp. In 2018 is het WSW een programma gestart om de borgstellingen te versterken, wat heeft geleid tot verbeterde afspraken met gemeenten. Sinds 2021 zijn er nieuwe afspraken, waaronder de invoering van een obligolening die het WSW direct kan opvragen bij woningcorporaties.

Het risico voor de gemeente wordt weergegeven in de vorm van het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven voor leningen op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het daadwerkelijke risicobedrag voor de gemeente, maar het bedrag dat wordt gebruikt om te berekenen hoe het risico verdeeld wordt bij een mogelijke aanspraak op de achtervangers. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is gevraagd een systematiek voor verslaglegging te ontwikkelen.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029
WEW	1.730.000	1.530.000	1.330.000	1.130.000	930.000
WSW	7.121.463	7.121.463	7.121.463	7.121.463	7.121.463
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	8.851.463	8.651.463	8.451.463	8.251.463	8.051.463

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting voor particulieren hadden vooral te maken met een regeling die tot 1995 van kracht was. Volgens deze regeling gaf de gemeente garanties voor hypothecaire leningen van particulieren. Als er verliezen waren door deze regeling, betaalde het Rijk 50% van het verlies. Deze regeling werd stopgezet toen de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) in 1995 werd ingevoerd. Daarnaast heeft de gemeente ook garanties verleend voor leningen die zijn verstrekt door het Nationaal Restauratiefonds (NRF).

Garanties t.b.v. volkshuisvesting (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029
Hypotheekgaranties	16.340	13.617	10.893	8.170	5.447
Garantie NRF-leningen	1.144	944	744	544	344
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	17.484	14.561	11.637	8.714	5.791

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden heeft de gemeente op verschillende beleidsgebieden garanties gegeven aan rechtspersonen. Bij het beoordelen van de risico's van deze garanties wordt er een onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën, waarbij elke categorie zijn eigen kenmerken heeft.

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2025	2026	2027	2028	2029
Zorg	1.660	1.533	1.406	1.278	1.151
Kunst en cultuur	259	254	249	244	239
Overig	525	498	470	440	409
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	2.443	2.284	2.124	1.962	1.798

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de partijen waaraan leningen zijn verstrekt of garanties zijn gegeven, niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Om dit risico te beperken, neemt de gemeente verschillende maatregelen en voert zij een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent het risico op wanbetaling van de geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd.

In 2012 is de kredietrisicoreserve ingesteld om deze risico's te dekken. Bij het verstrekken van een lening of het geven van een garantie moet er een eenmalige bijdrage worden gestort om dit risico af te dekken. Daarnaast betaalt de geldnemer een renteopslag of een garanti premie, die wordt gebruikt om de kredietrisicoreserve verder aan te vullen. In de onderstaande tabel staan de bedragen per eind 2025 die betrekking hebben op de uitstaande bedragen en de omvang van het kredietrisico.

Op dit moment is er nog geen geschikte methode om het kredietrisico van de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw te berekenen. Daarom wordt dit risico nog niet meegenomen in de berekeningen (PM). De VNG zal met een advies komen over de berekening van dit kredietrisico.

Voor de garanties in de volkshuisvesting voor particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisico op de richtlijnen van banken. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal nodig zijn om de risico's van leningverstrekking en garantieverlening voor rechtspersonen op te vangen. De kredietrisicoreserve is voorlopig voldoende om het berekende kredietrisico te dekken. Pas als er ook meer duidelijkheid is over de risico's van de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden bepaald of de kredietrisicoreserve voldoende is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	8.851.463	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	17.484	490
Garanties t.b.v. rechtspersonen	2.443	729
Verstreckte leningen	67.915	3.254
Totaal	8.939.305	4.472

Begroting 2026

Grondbeleid

Paginanummer in website: 213

Grondbeleid

Beleid

Rotterdam werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de [Omgevingsvisie Rotterdam](#), en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Eén Stad'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen, werken en verblijven in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de Omgevingsvisie Rotterdam: “De Veranderstad, werken aan een wereldstad voor iedereen”. Daarin staat dat Rotterdam kiest voor goede groei. Groei die bijdraagt aan het welzijn van de inwoners, aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Om richting te bepalen bij goede groei wordt gebruik gemaakt van het kompas met de perspectieven: compact, gezond, inclusief, duurzaam en productief. En om goede groei te concretiseren, worden in deze omgevingsvisie vijf hoofdkeuzes gemaakt. Belangrijke hoofdkeuzes voor het grondbeleid zijn daarbij: Verstedelijken & verbinden, Prettig leven in de delta en Schouders onder de energie- en grondstoffentransitie.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het verlichten van de druk op de woningmarkt blijft daarbij de belangrijkste opgave, met name voor middeninkomens, studenten en ouderen.

De komende jaren wordt ingezet op het jaarlijks starten met de bouw van 3.500 tot 4.000 woningen, zowel vanuit een actieve als een faciliterende rol.

Het thema betaalbaarheid is nadrukkelijk een belangrijk aandachtspunt in deze bouwopgave. Zo zet het college zich met het [Doorbouwakkoord](#) maximaal in op de realisatie van betaalbare woningen conform de collegedoelstelling. Daarnaast spelen duurzaamheid en energieuinig een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

Ontwikkelingen woningbouw

De woningbouw in Rotterdam blijft in 2025 sterk afhankelijk van landelijke en economische ontwikkelingen. Het kabinet-Schoof zet het rijksbeleid voort om jaarlijks 100.000 woningen te realiseren. Hiervoor blijft € 5 miljard beschikbaar tot en met 2029, met nadruk op betaalbare woningbouw en binnenstedelijke transformatie.

De rente blijft stabiel, met hypotheekrentes tussen de 3,5 en 4,0 procent. Ook de inflatie daalt licht, wat bijdraagt aan voorzichtig herstel van consumentenvertrouwen en investeringsbereidheid.

Na een periode van afwezigheid keren Nederlandse institutionele beleggers en pensioenfondsen terug op de markt. Buitenlandse beleggers blijven terughoudend vanwege aanhoudende beleidsmatige onzekerheid.

De Wet betaalbare huur, sinds juli 2024 van kracht, versterkt de positie van huurders in het middensegment, maar remt investeringen in dit segment af. In Rotterdam leidt dit tot een aangepaste projectprogrammering en groeiende inzet op alternatieve ontwikkelmodellen, zoals coöperaties en samenwerking met woningcorporaties.

Ondanks stabielere bouwkosten blijft de sector gevoelig voor prijsontwikkelingen, arbeidsmarkttekorten en stikstofbeperkingen. Dit leidt tot onzekerheid in de vroege planfase, vooral bij complexe binnenstedelijke opgaven.

De woningmarkt blijft krap. Landelijk stijgen de woningprijzen, met name in de bestaande voorraad. In Rotterdam is de stijging gematigder, maar het tekort aan betaalbare woningen blijft nijpend.

Ontwikkelingen werklocaties

Het verwachte herstel in 2024 is uitgebleven. Al was er in de tweede helft van 2024 sprake van een rentedaling, investeringen in commercieel vastgoed staan nog onder druk door het hoge renteniveau. Tevens wordt een hardnekkige inflatie gesignaleerd. Geopolitieke spanningen hebben ook een negatieve impact op de economie. Zo is sprake van onzekerheid met betrekking tot internationale handelstarieven. Dit leidt ook tot indirecte impact: Duitsland wordt hard geraakt door de hoge importtarieven en hierdoor loopt de consumptie van Nederlands belangrijkste handelspartner terug. Het vestigingsklimaat van Nederland verslechtert, zo blijkt uit internationale ranglijsten. De regeldruk en de netcongestie

versterken de trend van vertrekkende bedrijven. Door de magere economische vooruitzichten heeft een afwaardering van minder courant vastgoed en met name van kantoren en winkels plaatsgehad. De schaarste bij industrieel en logistiek vastgoed zorgt nog steeds voor een opwaartse druk op de vastgoedwaarden. Positieve factoren in de economische ontwikkeling zijn de werkgelegenheid en het consumentenvertrouwen.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een Europese richtlijn die bedrijven verplicht te rapporteren over duurzaamheid. Deze wetgeving raakte eerst alleen grote bedrijven, maar gaat vanaf 2026 ook gelden voor alle beursgenoteerde MKB-bedrijven. Door de verwachte huurverhoging (en de besparing op energiekosten) zien steeds meer vastgoedontwikkelaars kansen duurzaam vastgoed (vooral kantoren) te ontwikkelen. De lage leegstand maakt het echter lastig om huurders uit te plaatsen en bestaande panden te herontwikkelen. Meer schuifruimte verhoogt het tempo van de verduurzaming en de kwaliteit van vastgoed.

Kantoren

De kantorenmarkt wordt nog steeds gekenmerkt door een tweedeling in verouderde kantoren op incurante locaties versus een tekort in het topsegment. Dit aanbod betreft de meest duurzame kantoren die voldoen aan de Paris Proof norm (energie-efficiënt en CO₂-arm) en staan op centrale locaties.

Rotterdam scoort wat betreft leegstand rond het Nederlands gemiddelde van 7,9 %. Dit zal, net als in andere grote steden, oplopen als de nieuwbouw op stoom komt. De afgelopen jaren was er weinig nieuwbouw maar wel sprake van een groot aantal herontwikkelingen waardoor er kwalitatief beter aanbod beschikbaar kwam. Het gevolg van de schaarste en de kwaliteitsverbeteringen is dat de stijgingen in tophuren in Rotterdam hoger zijn dan elders in Europa. Deze trend wordt gekenschetst als de "flight to quality": bedrijven verhuizen naar betere, duurzamere locaties, wat een verhuisketen op gang brengt.

De behoefte aan flexibele contracten en aanpasbare werkplekken blijft groeien. Veel organisaties verkleinen hun footprint, maar investeren juist in kwaliteit en beleving op de dagen dat medewerkers wél op kantoor zijn. Nieuwe kantoren worden ontworpen als aantrekkelijke ontmoetingsplekken (places to be) met horeca, sportfaciliteiten, groen en community-gevoel. Dit is essentieel voor het aantrekken en behouden van talent, vooral onder jongere generaties.

Bedrijven

Prijzen van bedrijfsruimten stijgen tot recordhoogtes door structurele krapte van aanbod. De vraag naar logistiek vastgoed wordt nog steeds gedreven door online winkelen en internationale handel, die naar verwachting zullen blijven groeien. De vraag vlakt echter wel af door de recente terugval in de economische groeicijfers en consumentenbestedingen, alsmede de internationale onzekerheid. Ook een tekort aan aanbod draagt bij aan een lagere opname.

Stadslogistiek is mede door de zero-emissie zones sterk in opkomst. Light industrial (kleinschalig, lage milieucategorie) en last-mile logistiek zijn sterk in trek, vooral in en rond grote steden zoals Rotterdam. Beleggers richten zich momenteel vooral op deze segmenten vanwege de huurgroeipotentie en de strategische ligging.

De verduurzaming van bedrijventerreinen is urgent, maar wordt belemmerd door netcongestie en gebrek aan regie. Energiehubs, flexibele stroomvraag en circulaire bedrijventerreinen worden gezien als oplossingen, maar vereisen samenwerking tussen overheid, netbeheerders en bedrijven.

Detailhandel

Gemeten in winkelvoorraad is Rotterdam de op één na grootste winkelstad van Nederland. Het stadscentrum is modern en verschilt daarom van de centra van de meeste andere Nederlandse steden. Dit verklaart tevens waarom Rotterdam veel ruimte heeft voor grote winkelunits.

De verschillen in Nederland tussen toplocaties en secundaire locaties wordt groter. In de 'high streets' van grote steden, zoals Rotterdam, is er ruimte voor huurstijgingen door toenemende vraag. Minder aantrekkelijke locaties blijven qua huurprijzen stabiel of dalen licht en kampen met leegstand of oneigenlijk gebruik.

Ondanks omzetgroei in de detailhandel, kampen veel retailers met hogere kosten (personeel, huur, inkoop). Veel ondernemers dragen nog coronaschulden, wat leidt tot een verhoogd risico op faillissementen in 2025.

Grotere retailers investeren in digitale kanalen en duurzame winkelconcepten waardoor de verschillen zullen toenemen. De krimp van het aantal vestigingen zet door, terwijl de overblijvers tot schaalvergroting overgaan. Dit is ook zichtbaar in de voorheen zeer florierende supermarktsector. Door online boodschappen, hoge huurindexaties, stijgende personeelslasten en een moordende concurrentie staan de marges van supermarkten onder druk. Verwacht wordt dat de schaalvergroting doorzet en er minder vestigingen overblijven.

Horeca

Door hotelexpert Horwath wordt Rotterdam geschetst als hotelstad in opkomst. Horwath constateert dat Rotterdam profiteert van de omslag die het voor de coronapandemie had gemaakt, van bijna puur zakelijke hotelmarkt naar aantrekkelijk toeristisch product. Rotterdam scoort onder meer goed op sociaal/cultureel gebied zoals kwaliteitsrestaurants, nachtcultuur en horeca.

Het totale aantal horecalocaties (incl. cafés) daalt, ook bij de bezorg- en afhaalrestaurants die sinds 2020 een grote groei doormaakten. De oorzaken zijn te vinden in de kostenstijgingen en volumedalingen. De sector probeert dit te compenseren door schaalvergroting: het aantal vierkante meters is

de afgelopen twee jaar gestegen. De zonnige eerste helft van 2025 heeft aangetoond dat weersomstandigheden een grote invloed hebben op de omzetontwikkeling en dat biedt weer perspectief op herstel na een matig 2024.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Hierbij wordt op basis van kengetallen bepaald welk aandeel (grondquote) de grond heeft in de stichtingskosten van het te realiseren vastgoed.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's, zoals het actieplan Middenkoop. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleidsinstrumentarium voortdurend vernieuwd en waar mogelijk verruimd of aangescherpt. Zo heeft de Raad in februari 2024 de [nota Grondbeleid](#) vastgesteld en is in december 2024 de [grondprijzenbrief 2025](#) vastgesteld door de Raad.

Het ruimtelijk economisch perspectief, de gemeentelijke rolopvatting en de gewenste sturing op gebiedsontwikkelingen met behulp van het grondinstrumentarium, hebben gevolgen voor de wijze waarop en het tempo waarin gebiedsontwikkelingen tot uitvoering komen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving.

De complexiteit van gebiedsontwikkelingen dwingt de gemeente scherp te zijn op de wijze waarop zij haar schaarse mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de gebiedsontwikkeling. Daarnaast heeft de gemeente via in het verleden gesloten privaatrechtelijk grondcontracten de mogelijkheid om, behalve via publiekrechtelijke weg, ook privaatrechtelijk op het grondgebruik te sturen. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's bevat een aantal grondexploitaties een post 'onvoorzien' als onderdeel van de reguliere kosten- en opbrengstsoorten. Projectoverstijgende risico's, zoals macro-economische effecten en marktontwikkelingen, hebben hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

Voor het inzicht op portefeuilleniveau wordt de gemeenteraad jaarlijks de [Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam \(MGVR\)](#) aangeboden. Voor de MGVR onderzoekt de gemeente de trends en marktontwikkelingen bij woningbouw, werklocaties en maatschappelijke voorzieningen. De analyse van deze ontwikkelingen leidt tot een uiteenzetting van risico's en kansen voor het planaanbod in Rotterdam en een raming van het benodigde weerstandsvermogen.

Resultaten grondexploitatieportefeuille

Financieel resultaat

De projectadministratie bevat de onderhanden grondexploitaties. Het financiële resultaat van deze grondexploitaties is opgebouwd uit de reeds gerealiseerde kosten en opbrengsten en de verwachte nog te maken kosten en opbrengsten (ramingen). Deze realisaties en ramingen worden contant gemaakt. Zo ontstaat voor iedere grondexploitatie de netto contante waarde (NCW).

De NCW gebruikt de gemeente als basis voor de waardering van de grondexploitaties.

Verschillende externe factoren spelen een rol bij het maken van een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille. Door de economische ontwikkelingen kan sprake zijn van prijsontwikkelingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelden voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van deze langjarige parameters kan grote invloed hebben op de uitkomst van de NCW-berekening. Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of aanpassing van de langjarige parameters nodig is. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens (stand jaarrekening 2024):

- Rentepercentage 2,5%;
- Disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV);
- Kostenstijging 3,5% voor 2025, 3% voor 2026 en 2% voor 2027 en verder;
- Opbrengstenstijging 2% voor 2025 en 2026, 1% voor de jaren 2027 t/m 2034 en 0% voor 2035 en verder.

De aan de grondexploitaties toe te rekenen rente werd tot en met 2024 berekend naar rato van vreemd vermogen/totaal vermogen, de zogeheten werkelijke rente. De BBV schrijft voor dat vanaf 2025 niet langer de werkelijke rente wordt gehanteerd, maar de omslagrente. Hierdoor bedraagt de vanaf 2025 aan te grondexploitaties toe te rekenen rente 2,5%.

Jaarlijks actualiseert de gemeente de begrote posten (ramingen). Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten beoordeeld en voorzien van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het College het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, en daadwerkelijke realisatie gedurende de looptijd van de onderhanden zijnde grondexploitaties gefaseerd conform de BBV-regelgeving als resultaat kan nemen.

Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2024 € 132,8 mln (stand jaarrekening 2024). Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2024 € 158,4 mln. Bij het jaarrekeningproces 2025 wordt het verdienvermogen opnieuw berekend en beoordeeld.

Dat sprake is van potentiële winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte.

De omvang van het verdienvermogen wordt onder andere bepaald door de uitbreidingslocaties Park Zestienhoven en Nesselande (35%). Maar ook diverse binnenstedelijke locaties leveren een substantiële bijdragen aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille, zoals de ontwikkelingen op Katendrecht, Kop van Zuid, Laurenskwartier en Parkstad (28%).

Omdat binnenstedelijke (her)ontwikkelingen vaak complexer en risicovoller zijn dan de ontwikkeling van uitleggebieden zijn dit wel uitzonderingen. Zo zijn de kosten voor binnenstedelijke verwervingen meestal hoger en is de grond vaker vervuild.

Binnenstedelijke ontwikkelingen zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling zeer wenselijk, maar zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel worden ontwikkeld. Daarom zoekt de gemeente voortdurend naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Het wordt steeds lastiger om nieuwe projecten met een positief plansaldo aan de portefeuille toe te voegen. Daardoor staat het verdienvermogen op de grondexploitaties de komende jaren flink onder druk.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 1. Tussentijdse winstneming
 2. Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutaties op de voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten en die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie met een positief saldo wordt het volledige saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een project treft de gemeente bij de jaarafsluiting een (verlies)voorziening ter grootte van het negatieve saldo.

Het saldo van een project kan fluctueren gedurende de looptijd. Bij de jaarafsluiting wordt per project bepaald of de benodigde voorziening hoger of lager is dan de bij de vorige jaarrekening getroffen voorziening. Als de benodigde voorziening hoger is, vindt een toevoeging aan de voorziening plaats ter grootte van het verschil. Als de benodigde voorziening lager is, vindt een vrijval plaats ter grootte van het verschil.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente bij het afsluiten van een grondexploitatie met een negatief saldo.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en werklocaties (bedrijven, kantoren en detailhandel) onderhanden. Het gaat hierbij om initiatieven van de gemeente zelf, maar ook om initiatieven van particulieren.

De gemeente heeft momenteel 83 grondexploitaties in uitvoering (stand jaarrekening 2024: 82 grondexploitaties). Onder andere door marktontwikkelingen kan de planning, het programma en/of de prijs van een grondexploitatie veranderen. Daardoor is van het geraamde saldo van een grondexploitatie niet zeker of dit saldo ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig wordt een (verlies)voorziening getroffen of wordt de reeds getroffen voorziening opgehoogd.

Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Aan de hand van deze risicoanalyse wordt bepaald welke risicoreserve in het project nodig is om de project specifieke risico's op te vangen. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de [Monitor Grondexploitaties](#) geeft het college inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project. De Monitor Grondexploitaties wordt één keer per jaar opgesteld (bij de jaarstukken).

Risico's op portefeuilleniveau

De projectoverstijgende risico's (macro-economische effecten, marktrisico's etc.) worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

De gemeente beoordeelt periodiek het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten.

Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in de [MGVR](#).

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend en vastgesteld op € 40 mln (stand jaarrekening 2024).

Begroting 2026

Investeringsen

Paginanummer in website: 214

Paragraaf Investeringsen

In deze paragraaf wordt een overzicht van de nieuwe en lopende investeringen gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de voortgang en afsluiting van het gevoteerde krediet.

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. Investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van huidige bezittingen;
2. Reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen;
3. Extra investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen, die is ontstaan uit de verkoop van aandelen Eneco (2020) en de eeuwigdurende afkoop van erfpacht door enkele woningcorporaties (2022-2023).

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant worden ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

Kredietaanvragen nieuwe investeringen

Er worden vier categorieën investeringen onderscheiden:

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

U= Uitbreidingsinvesteringen

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

Eedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Klik hiervoor rechts op het icoontje.

Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Beheer van de stad	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Renovatatie Maastunnel toegangsgebouwen en bijbehoren	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Beheer van de stad	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Renovatatie Maastunnel toegangsgebouwen en bijbehoren	28.070	4.000	15.000	9.070	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	28.070	4.000	15.000	9.070		
Kapitaallasten					1.627	1.603
Doel krediet: Inspecties van interne en externedeskundigen tonen aan dat de Maastunneltoegangsgebouwen gerenoveerd moeten worden.						
Cat: L						
Bestaande stad	7.850	3.725	4.125	0	0	0
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Theater Rotterdam - trekkenwanden	850	425	425	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Theater Rotterdam - trekkenwanden	850	425	425	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	850	425	425			
Kapitaallasten				34	34	34
Doel krediet: Vervangen trekkenwand in Theater Rotterdam						
Cat: V						
Aankoop Huis van de Wijk Zevensprong (Hoogvliet)	3.000	3.000	0	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	3.850	3.425	425	0	0	0
Aankoop Huis van de Wijk Zevensprong (Hoogvliet)	3.000	3.000	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	3.000				
Kapitaallasten			120	120	120	120
Doel krediet: Aankoop pand voor de functie Huis van deWijk in Hoogvliet						
Cat: U						
Bestaande stad opdrachtgever: Sport en recreatie	4.000	300	3.700	0	0	0

Aanleg trainingsfaciliteiten BVO Excelsior (Hazelaarweg)	4.000	300	3.700	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Bestaande stad opdrachtgever: Sport en recreatie	4.000	300	3.700	0	0	0
Aanleg trainingsfaciliteiten BVO Excelsior (Hazelaarweg)	4.000	300	3.700	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	300	3.700			
Kapitaallasten				191	191	191
Doel van het krediet: Aanleg twee natuurgrasvelden als permanente trainingsfaciliteit BVO Excelsior aan de Hazelaarweg						
Cat: U						
Overhead	11.576	0	11.576	0	0	0
Meubilair 2026 Facilitaire Dienstverlening	714	0	714	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Overhead	11.576	0	11.576	0	0	0
Meubilair 2026 Facilitaire Dienstverlening	714	0	714	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	714		714			
Kapitaallasten				117	114	112
Doel van het krediet: De aanschaf van nieuw circulair meubilair en refurbish van bestaand meubilair						
Cat: V/L						
Vervangingsinvesteringen ICT 2026	10.862	0	10.862	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Overhead	11.576	0	11.576	0	0	0
Vervangingsinvesteringen ICT 2026	10.862	0	10.862	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	10.862		10.862			
Kapitaallasten				2.419	2.365	2.310
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van debijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnende ICT-serviceorganisatie.						
Cat: V						
Stedelijke ontwikkeling	27.865	7.598	19.963	164	140	0
Aanvullende maatregelen	500	0	500	0	0	0

verkeersveiligheid 2025

Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Stedelijke ontwikkeling	27.865	7.598	19.963	164	140	0
Aanvullende maatregelen verkeersveiligheid 2025	500	0	500	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	500		500			
Kapitaallasten				29	29	28
Doel van het krediet: Uitvoering collegegetarget verkeersveiligheid (separaat aanvullend krediet vanwege dekking uit de RIM voor alleen dit bedrag). Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren.						
Cat: K						
Kwaliteitsimpuls Hart van Zuid	26.155	7.428	18.727	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Stedelijke ontwikkeling	27.865	7.598	19.963	164	140	0
Kwaliteitsimpuls Hart van Zuid	26.155	7.428	18.727	0	0	0
Bijdragen van derden	13.365	5.822	7.543			
Netto investering (Rotterdams geld)	12.790	1.606	11.184			
Kapitaallasten				820	820	820
Doel krediet: Het krediet is voor de investeringskosten vooreen kwaliteitsimpuls bij metrostation Hart van Zuid.						
Cat: K						
Toekomstbestendige meldkamer voor parkeerbeheer opafstand	660	50	610	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Stedelijke ontwikkeling	27.865	7.598	19.963	164	140	0
Toekomstbestendige meldkamer voor parkeerbeheer opafstand	660	50	610	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	660	50	610			
Kapitaallasten			6	82	80	78
Doel krediet: Verhuizing, uitbreiding en modernisering vande meldkamer voor efficiënt en toekomstbestendigparkeerbeheer op afstand.						
Cat: U						
Uitbreiding fietstrommels in 2026-2030	550	120	126	164	140	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029

Stedelijke ontwikkeling	27.865	7.598	19.963	164	140	0
Uitbreiding fietstrommels in 2026-2030	550	120	126	164	140	0
Netto investering (Rotterdams geld)	550	120	126	164	140	0
Kapitaallasten						68
Doel krediet: Jaarlijkse uitbreiding met 20 fietstrommels in 2026-2030						
Cat: U						
Werk en Inkomen	5.611	5.611	0	0	0	0
Software voor begeleiding naar duurzame uitstroom en inkomenszekerheid	5.611	5.611	0	0	0	0
Nieuwe investeringen - programma	NieuwGevoteerd	Raming2025	Raming2026	Raming2027	Raming2028	Raming2029
Werk en Inkomen	5.611	5.611	0	0	0	0
Software voor begeleiding naar duurzame uitstroom en inkomenszekerheid	5.611	5.611	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	5.611	5.611				
Kapitaallasten			1.250	1.222	1.193	1.165
Doel van het krediet: afronden software ontwikkeling t.b.v. het nieuwe diensverleningconcept voor het begeleiden van Rotterdammers naar duurzame uitstroom & participatie (Thomas DUP) en ontwikkeling nieuwe software waarmee we Rotterdammers inkomenszekerheid kunnen bieden, denk aan de aanvraag en adviesmodule (Thomas Inkomenszekerheid)						
Cat: K						
TOTAAL	80.972	20.934	50.664	9.234	140	0

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit kan komen doordat de kosten veranderd zijn, maar ook doordat de kredietaanvragen gefaseerd worden. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2025-2029 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Onder het programma Bestaande stad valt het bezit, beheer en onderhoud van de gemeentelijke vastgoedportefeuille voor maatschappelijke doelstellingen. Onderdeel hiervan is het maatschappelijk vastgoed voor doelstellingen van andere programma's zoals Cultuur, Sport en recreatie, Onderwijs, Overhead etc. De kapitaallasten en de onderhouds- en beheerkosten worden door het programma Bestaande stad met een kostprijsdekkende huur doorbelast aan die programma's. Op deze manier worden de kosten zichtbaar op het programma waarvoor de kosten worden gemaakt. Bij onderstaande investeringskredieten bij het programma Bestaande stad is aangegeven voor welk opdrachtgevend programma een project wordt uitgevoerd. Bijvoorbeeld het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur draagt bij aan het doel van het programma Cultuur. De titel waaronder het investeringskrediet staat is: Bestaande stad opdrachtgever: Programma Cultuur.

NB Onder aan de tabel kun je de tabel naar rechts scrollen, de informatievensters met toelichting per investering worden dan zichtbaar.

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Rar
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	233.321	
Aanleg 4 groenblauwe verbindingen	22.400	4.800	27.200	2.211	7.798	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	
Aanleg 4 groenblauwe verbindingen	22.400	4.800	27.200	2.211	
Netto investering (Rotterdams geld)	22.400	4.800	27.200	2.211	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Met dit krediet wordt de aanleg van 4Groene/blauwe verbindingen gerealiseerd:Heemraadsingel, Steilrand, Rondje Bruggen enLandschapspark de Rotte. Daarnaast wordt een deel vanhet krediet besteed aan Groen dichtbij huis. Ook wordt hetkrediet hiermee opgehoogd met € 12,8 mln. Het totalekrediet bedraagt hierdoor € 22,4 mln. Met de ophoging van€ 4,8 mln wordt het krediet opgehoogd van € 22,4 naar €27,2 mln. het betreft het vervolg van de realisatie van devier groene routes langs het water, te wetenHeemraadssingel-Van Aerssenlaan, Rondje Bruggen, DeSteilrand en de Rotte voor 4,5 miljoen en 3 ton vooruitvoering bewonersprojecten en openbare schoolpleinen.Deze bijdrage is conform afspraken in het coalitieakkoord.					

Assetgroep Beeldende kunst en monumenten, vervanging2023-2026	1.170	0	1.170	418	450

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Beheer van de stad		1.442.671		1.821	1.444.492		847.071	
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten, vervanging2023-2026		1.170		0	1.170		418	
Netto investering (Rotterdams geld)		1.170		0	1.170		418	
Kapitaallasten								
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor devervangingsinvesteringen van de assetgroep Beelndekunst en monumenten in de periode 2023 tot en met 2026.								
Assetgroep Civiele kunstwerken, vervanging 2023-2026	9.450	0	9.450	2.960	2.640			

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Beheer van de stad		1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Civiele kunstwerken, vervanging 2023-2026		9.450	0	9.450	2.960
Netto investering (Rotterdams geld)		9.450	0	9.450	2.960
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor devervangingsinvesteringen van de assetgroep Civielekunstwerken in de periode 2023 tot en met 2026.					
Assetgroep Groen en bomen, vervanging 2023-2026	38.800	0	38.800	22.993	12.500
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Beheer van de stad		1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Groen en bomen, vervanging 2023-2026		38.800	0	38.800	22.993
Bijdragen van derden		2	0	2	82
Netto investering (Rotterdams geld)		38.798	0	38.798	22.911
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor devervangingsinvesteringen van de assetgroep Groen enbomen in de periode 2023 tot en met 2026.					
Assetgroep Openbare verlichting, vervanging 2023-2026	17.430	0	17.430	8.457	4.486
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Beheer van de stad		1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Openbare verlichting, vervanging 2023-2026		17.430	0	17.430	8.457
Bijdragen van derden		2	0	2	11
Netto investering (Rotterdams geld)		17.430	0	17.430	8.446
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor devervangingsinvesteringen van de assetgroep Openbareverlichting in de periode 2023 tot en met 2026.					
Assetgroep Oppervlaktewater, vervanging 2023-2026	16.215	0	16.215	5.493	6.000
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024

Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Oppervlaktewater, vervanging 2023-2026	16.215	0	16.215	5.493
Bijdragen van derden	-0	0	0	25
Netto investering (Rotterdams geld)	16.215	0	16.215	5.469
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroepOppervlaktewater in de periode 2023 tot en met 2026.				

Assetgroep Spelen, vervanging 2023-2026	23.200	0	23.200	9.845	7.000

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Spelen, vervanging 2023-2026	23.200	0	23.200	9.845
Bijdragen van derden	-0	0	0	25
Netto investering (Rotterdams geld)	23.200	0	23.200	9.821
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Spelen in deperiode 2023 tot en met 2026.				

Assetgroep Wegen, vervanging 2023-2026	126.182	0	126.182	59.282	33.501

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Assetgroep Wegen, vervanging 2023-2026	126.182	0	126.182	59.282
Bijdragen van derden	16	0	16	374
Netto investering (Rotterdams geld)	126.166	0	126.166	58.908
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Wegen in deperiode 2023 tot en met 2026.				

Begraven en cremeren, vervanging 2023-2026	4.225	0	4.225	1.603	1.000

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Begraven en cremeren, vervanging 2023-2026	4.225	0	4.225	1.603

Netto investering (Rotterdams geld)		4.225		0		4.225		1.603			
Kapitaallasten											
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de begraafplaatsen en crematorium in de periode 2023 tot en met 2026.											
CO2-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naarLED	51.000		0		51.000		38.952		2.300		
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024			
Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071			
CO2-reductie door versnelde ombouw straatverlichting naarLED		51.000		0		51.000		38.952			
Netto investering (Rotterdams geld)		51.000		0		51.000		38.952			
Kapitaallasten											
Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van dearmaturen (lampen) in led realiseren zodat een reductie vanca. 4,4 kton CO2 uitstoot per jaar wordt gerealiseerd en ca.30% energie wordt bespaard ten opzichte van het huidigeverbruik.											
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	15.500		0		15.500		385		1.115		
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024			
Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071			
Conservering grote stalen en betonnen bruggen		15.500		0		15.500		385			
Netto investering (Rotterdams geld)		15.500		0		15.500		385			
Kapitaallasten											
Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond datbij een aantal bruggen levensduurverlengende maatregelengetroffen moeten worden. Met deze maatregelen wordt deachteruitgang van de constructieve kwaliteit voorkomen(roestvorming, schade, materiaalreductie).											
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342		0		342		298		0		
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024		Rami	
Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071		2	
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem		342		0		342		298			
Netto investering (Rotterdams geld)		342		0		342		298			
Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnenondersteunen.											

Eiland van Brienenoord, vervanging brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	4.689	100	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		I
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Eiland van Brienenoord, vervanging brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	4.689		
Netto investering (Rotterdams geld)	5.231	0	5.231	4.689		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepjevervangen. Dit maakt onderdeel uit van de uitvoering vanhet project Getijdenpark Eiland van Brienenoord.						
Forza - MOR (Meldingen Openbare Ruimte)	2.953	0	2.953	2.953	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		R
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Forza - MOR (Meldingen Openbare Ruimte)	2.953	0	2.953	2.953		
Netto investering (Rotterdams geld)	2.953	0	2.953	2.953		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Het programma Forza - MOR heeft tot doel dedienstverleningsketen Meldingen Openbare Ruimte teverbeteren.						
Gemeentelijk Rioleringsplan, vervanging 2021-2025	133.352	0	133.352	68.305	37.000	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Gemeentelijk Rioleringsplan, vervanging 2021-2025	133.352	0	133.352	68.305		
Bijdragen van derden	7.209	0	7.209	555		
Netto investering (Rotterdams geld)	126.143	0	126.143	67.750		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging vankapitaalgoederen vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan2021-2025 als gevolg van economische veroudering ofslijtage.						
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Parkeren	30.159	-15.729	14.430	0	600	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	233.321	260
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Parkeren	30.159	-15.729	14.430	0	600	!
Netto investering (Rotterdams geld)	30.159	-15.729	14.430	0	600	!
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Het IHP Parkeren is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voorkostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Parkeren.						
Investeringskrediet Wegen 2019 - 2022	113.461	0	113.461	112.550	571	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Investeringskrediet Wegen 2019 - 2022	113.461	0	113.461	112.550		
Bijdragen van derden	1.380	0	1.380	1.643		
Netto investering (Rotterdams geld)	112.081	0	112.081	110.907		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle te activeren investeringsuitgaven die in de periode 2019 - 2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.						
Inzamelmiddelen 2023-2026	58.190	0	58.190	22.727	17.200	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		

Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Inzamelmiddelen 2023-2026	58.190	0	58.190	22.727
Netto investering (Rotterdams geld)	58.190	0	58.190	22.727
Kapitaallasten				
Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containersen het vervangen van bestaande containers, afvalbakken,rolcontainers, containers milieuparken en containers voorcontainerservice.				
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	23.570	0	23.570	25.024
				-1.454
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022	23.570	0	23.570	25.024
Netto investering (Rotterdams geld)	23.570	0	23.570	25.024
Kapitaallasten				
Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containersen het vervangen van bestaande ondergrondse containers(binnenbakken), Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice.				
Kademuren, vervangingsinvestering	46.696	0	46.696	9.920
				12.437
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071
Kademuren, vervangingsinvestering	46.696	0	46.696	9.920
Netto investering (Rotterdams geld)	46.696	0	46.696	9.920
Kapitaallasten				
Doel krediet: Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeftaangetoond dat bij een aantal kademurenlevensduurverlengende maatregelen getroffen moetenworden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde,Parkhaven Oostzijde, Hertekade en Kreeksehaven enremmingwerken kademuren.				
Klimaatadaptatie: Vergroening buitenruimte	15.500	12.000	27.500	1.965
				4.500

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	233.321	266.421
Klimaatadaptatie: Vergroening buitenruimte	15.500	12.000	27.500	1.965	4.500	7.000
Netto investering (Rotterdams geld)	15.500	12.000	27.500	1.965	4.500	7.000
Kapitaallasten					0	0
Doel krediet: Het betreft verschillende activiteiten diebijdragen aan meerdere doelstellingen, zoals het vergrotenvan de biodiversiteit, meer groen in de stad en hetverbeteren van de klimaatadaptatie						
Leidingen Ingraafvergunning Systeem		1.986	750	2.736	1.986	750

Netto investering (Rotterdams geld)	1.986	750	2.736	1.986	750	0
Kapitaallasten					0	0
Doel krediet: Doel krediet: De vervanging van de huidige applicatie Leidingen Ingravingen Systeem (LIS).						
Maastunnelrenovatie	204.741	0	204.741	193.876	10.865	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	R	
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Maastunnelrenovatie	204.741	0	204.741	193.876		
Bijdragen van derden	1.961	0	1.961	1.871		
Netto investering (Rotterdams geld)	202.780	0	202.780	192.005		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase van de renovatie van de Maastunnel.						
Maastunnelroltrappen 2.0	4.406	0	4.406	4.406	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	R	
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071		
Maastunnelroltrappen 2.0	4.406	0	4.406	4.406	4.406	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.406	0	4.406	4.406	4.406	
Kapitaallasten						
Doel krediet: Doel krediet: In de afgelopen jaren heeft een ingrijpende renovatie/restauratie plaatsgevonden van vier roltrappen van het rijksmonument Maastunnel. Voor het borgen van een continu vervoer van gebruikers van fiets- en voetgangerstunnel is het noodzakelijk dat, zowel aan de Noordzijde als aan de Zuidzijde, beschikt kan worden over drie goed functionerende roltrappen. Medio 2021 start de renovatie/restauratie van nog twee roltrappen. De twee roltrappen die niet ingrijpend worden aangepakt, zullen esthetisch in overeenstemming worden gebracht met de overige roltrappen.						
Modernisering Schiebruggen	30.437	0	30.437	12.802	7.000	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	R	

Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071	
Modernisering Schiebruggen		30.437		0		30.437		12.802	
Netto investering (Rotterdams geld)		30.437		0		30.437		12.802	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Modernisering en centraliseringSchiebruggen, levensduurverlengend onderhoud aan deelektrotechnische installaties en ombouw naarafstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond deSchie. Uitvoering verloopt in delen vanaf 2019 t/m 2023.									
Rijksmonument begraafplaats Crooswijk, renovatie	882	0	882	846	36				
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	

Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071	
Rijksmonument begraafplaats Crooswijk, renovatie		882		0		882		846	
Netto investering (Rotterdams geld)		882		0		882		846	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan hetrijksmonument Crooswijk, zoals de restauratie van degevels en het damestoilet van de kapel, de entree van debegraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poortgebouw)en diverse herstel en renovatie werkzaamheden aan dekapel.									
Sportcampus en Park De Twee Heuvels	61.800	0	61.800	28.497	1.721				
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/r 2024	

Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.07	
Sportcampus en Park De Twee Heuvels		61.800		0		61.800		28.49	
Bijdragen van derden		1.442		0		1.442		1	
Netto investering (Rotterdams geld)		60.358		0		60.358		28.48	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordtomgevormd naar een sportcampus. Dit stimuleert eengrotere diversiteit aan sporten en het ongeorganiseerdspporten. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer aanhet bewegen te krijgen. Door de omzetting naarsportcampus ontstaat ook ruimte voor een aanvullendvastgoedprogramma: onderwijs, retail en commerciëlesportvoorzieningen. Rotterdammers maken nog te weiniggebruik van het Park de Twee Heuvels. Dit park kan eenveel belangrijkere plek innemen in de recreatie van vooralde bewoners van IJsselmonde. Daartoe krijgt het Park									

dekomende jaren een nieuwe inrichting, en een betere programmering.

Upcycle Mall	480	0	480	94	386
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ramin
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	2:
Upcycle Mall	480	0	480	94	
Netto investering (Rotterdams geld)	480	0	480	94	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Inrichting van kantoor en meubilair voormilieupark De HER					
Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	910	0	910	840	70
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	
Verkeersdynamisch systeem Hoek van Holland	910	0	910	840	
Netto investering (Rotterdams geld)	910	0	910	840	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van eendynamisch verkeersmanagementsysteem. Dit is nodig omde verkeerssituatie in Hoek van Holland tijdens drukkestranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.					
Vervanging Prullenbakken	4.765	0	4.765	6.016	-1.251
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Rar
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	
Vervanging Prullenbakken	4.765	0	4.765	6.016	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.765	0	4.765	6.016	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakkenuit te breiden en waar nodig te vervangen.					
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	265.900	0	265.900	150.622	48.000
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Beheer van de stad	1.442.671	1.821	1.444.492	847.071	
Vervanging vrijverval riolen 2021-2025	265.900	0	265.900	150.622	
Bijdragen van derden	62.656	0	62.656	102.154	

Netto investering (Rotterdams geld)		203.244		0		203.244		48.468		
Kapitaallasten										
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in standhouden van een robuust rioolstelsel. Hiervoor is het nodigdelen van het rioolstelsel te vervangen volgens hetGemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Hiermeevoldoet het college aan doelstellingen en langetermijnvisiev van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstromen te scheiden en de sponswerking van de buitenruimte te benutten.										
Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026	109.300	0	109.300	44.141	16.000					
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatie t/m 2024		
Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071		
Voertuigen/Werktuigen 2023 t/m 2026		109.300		0		109.300		44.141		
Netto investering (Rotterdams geld)		109.300		0		109.300		44.141		
Kapitaallasten										
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkseaanstaf van voertuigen en middelen van deonderhoudswerkplaats door de afdeling Vervoer &Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de jaarlijksterugkerende investering wordt terugverdiend vanuit deexploitatie van Vervoer & Materieel.										
Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	1.915	0					
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatie t/m 2024		
Beheer van de stad		1.442.671		1.821		1.444.492		847.071		
Wastemanagementsysteem		2.038		0		2.038		1.915		
Netto investering (Rotterdams geld)		2.038		0		2.038		1.915		
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanstaf eninvoering van een ICT-systeem (Wastemanagement-systeem). Het doel is efficiënter en minder arbeidsintensiefwerken in het primaire proces en bij de administratieveondersteuning van Inzameling & Hergebruik.										
Bestaande stad	2.362.189	162.791	2.524.979	675.593	267.737					
Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	698					
Digitalisering bouw dossier	300	-300	0	0	0					
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatie t/m 2024		Raming2025

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	698
Digitalisering bouwdoossier	300	-300	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	300	-300	0	0	0
Doel krediet: Het doel van het krediet is om de hard- en software aan te schaffen (scanners etc.) voor dedigitalisering van de bouwdoSSIers.					

Klimaatadaptief maken eigen vastgoed	385	0	385	0	1
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526
Klimaatadaptief maken eigen vastgoed	385	0	385	0
Netto investering (Rotterdams geld)	385	0	385	0
Doel krediet: Bijdrage onderhoudsmaatregelen en -projecten aan de oplossing van de door het ProgrammaWeerwoord gesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat eenextreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leidenals gevolg van wateroverlast. Bij bestaand vastgoed kangedacht worden waterberging, groenblauwe daken e.d.				

Leuehaven Paviljoen	6.100	0	6.100	5.945	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526
Leuehaven Paviljoen	6.100	0	6.100	5.945
Netto investering (Rotterdams geld)	6.100	0	6.100	5.945
Doel krediet: In het Maritiem District wordt hetLeuehavenpaviljoen ontwikkeld. Het paviljoen biedtonderdak aan het Maritiem Museum, het HIP(Haveninformatiepunt) en horeca.				

Nieuw vastgoed -stimuleren adaptief bouwen	980	0	980	0	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526
Nieuw vastgoed -stimuleren adaptief bouwen	980	0	980	0
Netto investering (Rotterdams geld)	980	0	980	0
Kapitaallasten				

Doel krediet: Bijdrage in nieuwbouw of renovatieproject aan de oplossing van de door het Programma Weerwoordgesignaleerde problemen als gevolg van klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat een extreme bui in Rotterdam tot € 1,3 mld schade kan leiden als gevolg van wateroverlast.					

Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	178	260

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	

Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	178	

Netto investering (Rotterdams geld)	6.300	0	6.300	178	

Kapitaallasten					

Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas af' gaan of daarop voorbereid worden: Prinsenland / Lage Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendrecht. Het doel is om de vijf wijken voor 2030 geheel aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief. In de vijf wijken bevinden zich in totaal 98 maatschappelijke vastgoedobjecten.					

Rijnwaterstraat 7-23 Pompgebouw De Esch	605	0	605	0	8

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ra

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	

Rijnwaterstraat 7-23 Pompgebouw De Esch	605	0	605	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	605	0	605	0	

Doel krediet: Dit krediet wordt gebruikt voor eengedeeltelijke renovatie voor locatie Rijnwaterstraat 7-23					

Schiehaven 17 (huisvesting creatieve ondernemers)	688	0	688	0	200

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	

Schiehaven 17 (huisvesting creatieve ondernemers)	688	0	688	0	

Netto investering (Rotterdams geld)	688	0	688	0	

Doel krediet: Herstelwerkzaamheden om het pand Schiehaven 17 te verhuren voor huisvesting creatieve ondernemers van de afgebrande Keilewerf 1 Vierhavenstraat/Keileweg M4H.					

Vastgoed 2021	3.000	0	3.000	671	29

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad		25.108	-3.300	21.808	9.526
Vastgoed 2021		3.000	0	3.000	671
Netto investering (Rotterdams geld)		3.000	0	3.000	671
Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen ingebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks eenvast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringenkunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bijgebruikers in rekening brengt.					
Vastgoed 2024	3.000	-3.000	0	0	0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025 R
Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526	698
Vastgoed 2024	3.000	-3.000	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	-3.000	0	0	0
Doel krediet: Om kleine en onverwachte investeringen ingebouwen of voorzieningen te realiseren wordt jaarlijks eenvast investeringskrediet aangevraagd. Deze investeringenkunnen worden gedekt uit de huur die de gemeente bijgebruikers in rekening brengt.					
Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	2.732	200

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Bestaande Stad	25.108	-3.300	21.808	9.526
Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	2.732
Netto investering (Rotterdams geld)	3.750	0	3.750	2.732
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengenvan circa 12.000 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed.De kapitaallasten worden gedekt				

uit de besparing openergiekosten en een toegekende subsidie vanuit deRijksoverheid.

Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540	36.573
Baroeg poppodium	5.800	-800	5.000	931	3.500

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	R
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540	
Baroeg poppodium	5.800	-800	5.000	931	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.800	-800	5.000	931	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodiumte laten behouden is er een investering nodig. Hiermee kanBaroeg in de toekomst meer eigen inkomsten generen.Investeren in het backstage gedeelte, vergroting van decapaciteit en geluidsisolatie zijn hiervoor noodzakelijk. Deraad van cultuur onderschrijft in het onlangsgepresenteerde cultuurplan advies de zorg over de huidige slechte kwaliteit van huisvesting. Het college is akkoordgegaan met het doen van de investering in Baroeg om hetpoppodium weer huisvesting te geven die het verdient.					

Collectiecentrum Rotterdam (uitbreiding)	2.850	0	2.850	0	36

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540	
Collectiecentrum Rotterdam (uitbreiding)	2.850	0	2.850	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.850	0	2.850		
Doel krediet: Uitbreidingsdeel van het projectCollectiecentrum Rotterdam. Op basis van aantal vierkantemeters wordt de totale investering gedeeld in eenvervangingsdeel (52%) en een uitbreidingsdeel (48%)					

Cultuurcampus Rotterdam	5.707	0	5.707	1.672	3.036

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540
Cultuurcampus Rotterdam	5.707	0	5.707	1.671
Bijdragen van derden	-0	0	0	200
Netto investering (Rotterdams geld)	5.707	0	5.707	1.471
Doel krediet: Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het programma opgenomen. Daarom is binnen het werkprogramma NPRZ - Wonen 2019-2022 (uitwerking van de Regiodeal) een buitenruimte programma opgenomen. Het doel van het buitenruimte programma is om de komende jaren aantrekkelijke woonmilieus te creëren. Bij een aantrekkelijk woonmilieu hoort kwalitatieve buitenruimte. Een woonomgeving die aantrekkelijk en groen is. Buitenruimte die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen, verblijven en verbinden.				
Energieplan de Doelen	3.040	0	3.040	2.918
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540
Energieplan de Doelen	3.040	0	3.040	2.918
Netto investering (Rotterdams geld)	3.040	0	3.040	2.918
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering in het binnenklimaat met een warmte koude opslag (WKO).				
Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	437
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540
Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	437
Bijdragen van derden	215	0	215	268
Netto investering (Rotterdams geld)	243	0	243	169
Doel krediet: In het kader van de vergroening van de steden het benutten van daken wordt een groenblauw dak op de Doelen aangelegd.				
Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen van gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10 jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van vastgoedportefeuille				
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Cultuur	375.300	0	375.300	11.669

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540
Integraal Huisvestingplan (IHP) Cultuur	375.300	0	375.300	17.715
Netto investering (Rotterdams geld)	375.300	0	375.300	17.715
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het IHP Cultuur is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Cultuur				
Museum Boijmans Van Beuningen Voorbereiding	34.800	0	34.800	16.973
				11.300

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/r 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.54
Museum Boijmans Van Beuningen Voorbereiding	34.800	0	34.800	16.97
Bijdragen van derden	-11	0	-11	29
Netto investering (Rotterdams geld)	34.811	0	34.811	16.67
Kapitaallasten				
Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld van € 2,9 mln voor de renovatie van museum Boijmans van Beuningen. De kostendie gepaard gaan met de planvoorbereiding en planuitwerking van de renovatiemaatregelen, betaalt de gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer een verkennend onderzoek, een vervolgonderzoek, inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In december 2018 heeft de gemeenteraad een aanvullend voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (alsonderdeel van het investeringsbudget) om te starten met de definitiefase waarin een Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek worden opgesteld.				
Verbouwing Spinozaweg 300	1.268	-768	500	1.268
				-768

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Rami
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.540	
Verbouwing Spinozaweg 300	1.268	-768	500	1.268	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.268	-768	500	1.268
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300(IJsselmonde), waarin poppodium Baroeg is gevestigd,voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Op basis vaneen gezamenlijke verkenning tussen stichting poppodiumBaroeg en de gemeente Rotterdam is gekozen voor eenrenovatie. De dekking van de bijbehorende kapitaalslastenis geborgd in de kostprijs dekkende huur.				

Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	36.910	0	36.910	2.391	7.676

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/n 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur	466.734	-1.568	465.166	44.541
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	36.910	0	36.910	2.391
Bijdragen van derden	-0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	36.910	0	36.910	2.391
Kapitaallasten				
Doel krediet: Na vaststellen van het Voorlopig Ontwerp op22 juni 2023 is voor de vernieuwing van de CentraleBibliotheek Rotterdam een investeringskrediet verstrekt.Hierbij is het voorbereidingskrediet opgehoogd en is kredietbeschikbaar voor de opvolgende fases tot einde werk. Ditkrediet is bestemd voor de deelprojecten; Inrichting CBR,Fietsenstalling en de investering voor de tijdelijkehuisvesting op de Librijesteeg. Tevens is hier eenvoorbereidingskrediet opgenomen voor de buitenruimte.Het krediet voor de vernieuwing van het gebouw op deHoogstraat zelf valt onder het verzamelkrediet IHP.				

Vervanging koelmachines nieuwe Luxor	600	0	600	235	1

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024
Bestaande stad opdrachtgever: Cultuur		466.734	-1.568	465.166	44.540
Vervanging koelmachines nieuwe Luxor		600	0	600	235
Netto investering (Rotterdams geld)		600	0	600	235
Doel krediet: Aansluiting van Nieuwe Luxor (gemeentelijkvastgoed) op maaskoeling door het koudenet van Eneco.Deze huidige koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toeen dus is dit een natuurlijk vervangingsmoment en kans omte verduurzamen.					
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	148.995

Kinderopvang met Voorschoolse Educatie in nieuwbouwscholen	29.000	0	29.000	0	264
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	
Kinderopvang met Voorschoolse Educatie in nieuwbouwscholen	29.000	0	29.000	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	29.000	0	29.000	0	
Doel krediet: Uitvoering geven aan beleidsregel"Kinderopvang met VE in nieuwbouw scholen". Hiermee wordt uitvoering gegeven aan doelstellingen NieuwRotterdams Onderwijs Beleid en IHP Onderwijs.					
Erasmus University College aanpassing pand Nieuwmarkt1a	20.300	0	20.300	13.068	327
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	
Erasmus University College aanpassing pand Nieuwmarkt1a	20.300	0	20.300	13.068	
Bijdragen van derden	2.565	0	2.565	2.565	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.735	0	17.735	10.503	
Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen engeschikt maken van het pand aan Nieuwemarkt 1a voor devestiging van het Erasmus University College.					
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000	0	10.000	0	56
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000	0	10.000	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	0	10.000	0	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het uitbreiden van scholen in hetbasisonderwijs voor voor- en vroegschoolse educatie voorpeuters, om zo de integratie tussen de voor- envroegschoolse educatie en scholen te optimaliseren.					
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	267
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	

Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	465	0	465	0	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een multifunctioneel centrum te realiseren. In het Integraal Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met sport en zorg opgenomen. In het IHP is budget beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg. Deze investering wordt gedekt via de huur die de gebruikers betalen.					
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318	0	13.318	812	12.506
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	13.318	0	13.318	812	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.318	0	13.318	812	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investering in het Onderwijs en Revalidatiecentrum (ORC) op de locatie Hazelaarweg 50 voor Mytyschool De Brug, de Tyltyscholen Rijndam Revalidatie. Het betreft hier special onderwijs voor meervoudig gehandicapte kinderen. De investering in het Rijndam gedeelte wordt volledig gedekt door de inkomsten uit de toekomstige huursommen.					
Onderwijshuisvesting	1.063.544	93.402	1.156.946	488.237	105.575
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	141
Onderwijshuisvesting	1.063.544	93.402	1.156.946	488.237	105
Bijdragen van derden	-1	0	-1	762	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.063.545	93.402	1.156.947	487.475	105
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in Rotterdam. In het meerjarenplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te pakken.					
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	326	30.000

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Raming2025 R
Bestaande stad opdrachtgever: Onderwijs	1.181.027	93.402	1.274.429	502.443	148.995
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	326	30.000
Bijdragen van derden	14.000	-14.000	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	30.400	14.000	44.400	326	30.000
Kapitaallasten					0
Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvestingwaarmee uitvoering wordt gegeven aan de regio-dealNationaal Programma Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijkdraagt hier € 14 mln aan bij.					
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead	174.046	0	174.046	23.158	26.539
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	60.919	0	60.919	22.226	23.081
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Raming2025 R
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead	174.046	0	174.046	23.158	26.539
Gebiedsontwikkeling Nieuw Kralingen	60.919	0	60.919	22.226	23.081
Netto investering (Rotterdams geld)	60.919	0	60.919	22.226	23.081
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.					
IHP Concernhuisvesting divers panden	70.602	0	70.602	613	2.930
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead	174.046	0	174.046	23.158	
IHP Concernhuisvesting divers panden	70.602	0	70.602	613	

Netto investering (Rotterdams geld)		70.602		0		70.602		613	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting vanconcernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in hetIHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.									
Integraal Huisvestingsplan Concern Huisvesting 20jrs aanpak		30.169		0		30.169		0	377
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead		174.046		0		174.046		23.158	
Integraal Huisvestingsplan Concern Huisvesting 20jrs aanpak		30.169		0		30.169		0	
Netto investering (Rotterdams geld)		30.169		0		30.169		0	
Kapitaallasten									
Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringen m.b.t. gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10 jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voor kosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van de vastgoedportefeuille									
Integraal Huisvestingsplan Concernhuisvesting Uitbreiding		11.501		0		11.501		0	144
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead		174.046		0		174.046		23.158	
Integraal Huisvestingsplan Concernhuisvesting Uitbreiding		11.501		0		11.501		0	
Netto investering (Rotterdams geld)		11.501		0		11.501		0	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting vanCHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030.									
Kantoorpanden label C		855		0		855		319	7
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Overhead		174.046		0		174.046		23.15	
Kantoorpanden label C		855		0		855		31	
Netto investering (Rotterdams geld)		855		0		855		31	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten allekantoorpanden per 1-1-2023 beschikken over minimaalenergielabel C en per 2030 over energielabel A.									

Door hetdoorvoeren van deze verplichting worden kantoorgebouwenenergiezuiniger en daalt de CO2 uitstoot. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van € 0,8 mln. Voor locaties waarbij eensloop/nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment aparte kredietaanvragen.

Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	31.864
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport	286.348	0	286.348	7.462	24.201
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport	286.348	0	286.348	7.462	
Netto investering (Rotterdams geld)	286.348	0	286.348	7.462	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het IHP Sport is een krediet ter dekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voor kostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Sport					
Aanleg sportcomplex Sperwers	800	0	800	693	1
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
Aanleg sportcomplex Sperwers	800	0	800	693	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	693	
Doel krediet: Aanleg sportcomplex door realisatie kunstgrasveld, tennisbaan en jeu de boules baan en renovatie van bestaande opstal.					
DVT fundatievervanging kunstgrasveld vv Hillegersberg Duivenpad 11	520	0	520	219	301
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
DVT fundatievervanging kunstgrasveld vv Hillegersberg Duivenpad 11	520	0	520	219	
Netto investering (Rotterdams geld)	520	0	520	219	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Vervangen van de verzakte fundatielagen naar een grauwacke fundering, geschikt voor dit deel van de stad (veengrond)					

Huis op Zuid	33.200	0	33.200	28.781	4.419
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
Huis op Zuid	33.200	0	33.200	28.781	
Netto investering (Rotterdams geld)	33.200	0	33.200	28.781	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24appartementen in de vrije sector, een zwembad van 25meter en een instructiebad, een sporthal met drie zaaldelenen sportgerelateerde horeca, en de basisschool 'NelsonMandela'. Dit geheel is gebouwd om het zwembadAfrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidigebasisschool te vervangen. Het Huis op Zuid heeft eensleutelfunctie in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid(NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Kop vanZuid met elkaar.					
IHP Sport 2020 voorbereidingskrediet	18.079	0	18.079	16.137	1.942
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
IHP Sport 2020 voorbereidingskrediet	18.079	0	18.079	16.137	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.079	0	18.079	16.137	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHPSport, Onderwijs en Cultuur worden deinvesteringenkredieten voor het Onderdeel Sportaangevraagd. Voor de voorbereidingskosten vanvastgestelde urgente projecten waaronder de vervangingZwembad Overschie en Sporthal Schuttersveld wordtkrediet aangevraagd.					
Realisatie dierenasiel	7.420	0	7.420	7.414	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706	
Realisatie dierenasiel	7.420	0	7.420	7.414	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.420	0	7.420	7.414	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het realiseren van een duurzaam endemontabel Dierenasiel in verband met toekomstigeherontwikkeling op de Abraham van Stolkweg 33.					

Uitbreiding Topsportcentrum Rotterdamvoorbereidingskrediet	4.000	0	4.000	0	1.000	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra	
Bestaande stad opdrachtgever: Sport	350.367	0	350.367	60.706		
Uitbreiding Topsportcentrum Rotterdamvoorbereidingskrediet	4.000	0	4.000	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	0		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor de uitbreiding van hetTopsportcentrum Rotterdam						
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032	
Bewaakte fietsenstalling OV- knooppunt Kralingse Zoom	1.133	0	1.133	921	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra	
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810		
Bewaakte fietsenstalling OV-knooppunt Kralingse Zoom	1.133	0	1.133	921		
Bijdragen van derden	469	0	469	469		
Netto investering (Rotterdams geld)	664	0	664	452		
Doel krediet: De bouw en inrichting van een bewaakteopenbare fietsenstalling bij P+R Kralingse Zoom						
Fietsenstalling Centrale Bibliotheek Rotterdam	5.396	-5.396	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032	
Fietsenstalling Centrale Bibliotheek Rotterdam	5.396	-5.396	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.396	-5.396	0		0	
Doel krediet: Dekking voor een fietsenstalling als onderdeelvan het project Vernieuwing Centrale BibliotheekRotterdam. De stalling is voor circa 1000 fietsen.						

Fietsenstalling Zuidplein (Hart van Zuid)	4.734	0	4.734	0	947	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran	
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810		
Fietsenstalling Zuidplein (Hart van Zuid)	4.734	0	4.734	0		
Bijdragen van derden	300	0	300			
Netto investering (Rotterdams geld)	4.434	0	4.434			
Kapitaallasten						
Doel krediet: Het realiseren van een nieuwe fietsenstallingbij het het metrostation Hart van Zuid						
Parkeergarage Kiphof (brandveiligheid)	800	0	800	0	800	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810		
Parkeergarage Kiphof (brandveiligheid)	800	0	800	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	0		
Kapitaallasten						
Doel krediet: In een IHP worden vervangingsinvesteringenm.b.t. gemeentelijke vastgoedobjecten voor de komende 10jaar (2021-2030) in beeld gebracht, die nodig zijn voorkosten efficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoedportefeuille						
Parkeergarage Museumpark kogelvrij glas	800	1.200	2.000	0	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032	15.333

Parkeergarage Museumpark kogelvrij glas	800	1.200	2.000	0	0	2.000
Netto investering (Rotterdams geld)	800	1.200	2.000	0	0	2.000
Kapitaallasten					0	0
Doel krediet: Het aanbrengen van kogelvrij glas leidt tot een significante kwaliteitsverbetering. Het lost direct de uitdaging van de gevolgen van vandalisme - vervanging van glas - op.						
Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	10.928	0	10.928	10.751	177	
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd		Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816		70.534	118.350	25.810	
Rotterdams Weerwoord (gemeentelijk vastgoed)	10.928		0	10.928	10.751	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.928		0	10.928	10.751	
Kapitaallasten						
Doel krediet: De problemen bij panden met een hoog risico voor wateroverlast bij hevige regen worden aangepakt. Met de beoogde maatregelen worden zoveel mogelijk ook andere effecten van het veranderende klimaat aangepakt, zoals hitte en droogte.						
Top 6 parkeergarages, verbeteren bouwkundige gebreken	16.600	1.076	17.676	12.835	250	
Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd		Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816		70.534	118.350	25.810	6.032

Top 6 parkeergarages, verbeteren bouwkundige gebreken	16.600		1.076		17.676		12.835		250	
Bijdragen van derden	-0		0		0		3.724		0	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.600		1.076		17.676		9.111		250	
Kapitaallasten									0	
Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&Whet Parkeerplan 2016-2018 'Parkeren in beweging'vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad.Tegelijkertijd heeft het college een aantal besluitengenomen over de parkeeropdracht en is het collegeakkoord gegaan met de uitwerking van debestuursopdracht parkeren. Er is geconstateerd dat bij zesparkeerobjecten (Veranda, Schouwburgplein, Museumpark,Sint Jacobsplaats, Beverwaard en Markthal) bouwkundigegebreken zijn. Deze zijn veroorzaakt door verkeerdedetaileringsbeslissingen tijdens de ontwerp- enuitvoeringsfase. Dit krediet wordt ingezet om dezegebreken te verhelpen.										
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	1.750		32.380		34.130		533		1.000	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026				
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032	15.000				
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	1.750	32.380	34.130	533	1.000					
Netto investering (Rotterdams geld)	1.750	32.380	34.130	533	1.000					
Kapitaallasten					0					
Doel krediet: Uitbreiden P+R Kralingse Zoom met drielagen, totaal 525 extra plaatsen.										

Uitbreiding P+R Meijersplein	2.025	35.410	37.435	356	1.000		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Ran	
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032		
Uitbreiding P+R Meijersplein	2.025	35.410	37.435	356	1.000		
Netto investering (Rotterdams geld)	2.025	35.410	37.435	356	1.000		
Kapitaallasten					0		
Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein.Realiseren extra parkeerplaatsen op P+R Meijersplein met500 plaatsen.							
Vloercoating parkeergarages	3.650	5.864	9.514	414	1.858		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026	Rami
Bestaande stad opdrachtgever: Stedelijke Ontwikkeling	47.816	70.534	118.350	25.810	6.032	15.333	
Vloercoating parkeergarages	3.650	5.864	9.514	414	1.858	5.419	

Netto investering (Rotterdams geld)	3.650	5.864	9.514	414	1.858	5.419	
Kapitaallasten					0	0	
Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkeergarages.							
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410	17.036		
Aankoop pand Kralingse Plaslaan	7.740	0	7.740	2.458	267		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F		
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410			
Aankoop pand Kralingse Plaslaan	7.740	0	7.740	2.458			
Netto investering (Rotterdams geld)	7.740	0	7.740	2.458			
Kapitaallasten							
Doel krediet: Aankoop en verbouwing van de KralingsePlaslaan van tot een semi-murale opvang voorziening voor de doelgroep kwetsbare jongeren							
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkelingSchalm/Katendrecht	135	0	135	118	0		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F		
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410			
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v planontwikkelingSchalm/Katendrecht	135	0	135	118			
Netto investering (Rotterdams geld)	135	0	135	118			
Kapitaallasten							
Doel krediet: Voorbereidingskosten voor eenwelzijnsvastgoedontwikkeling als vervanging voor HetSteiger.							
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn	27.549	0	27.549	429	3.555		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024			
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410			
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Welzijn	27.549	0	27.549	429			

Netto investering (Rotterdams geld)		27.549	0	27.549	429		
Kapitaallasten							
Doel krediet: Het IHP Welzijn Cultuur is een krediet terdekking van vervangingsinvesteringen die nodig zijn voorkostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Welzijn							
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg	21.874	0	21.874	2.539	6.011		
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams		117.091	3.723	120.813	9.410		
Integraal Huisvestingsplan (IHP) Zorg	21.874	0	21.874	2.539			
Netto investering (Rotterdams geld)	21.874	0	21.874	2.539			
Kapitaallasten							
Doel krediet: Het IHP Zorg is een krediet ter dekking vanvervangingsinvesteringen die nodig zijn voorkostenefficiënte (toekomstgerichte) instandhouding van devastgoed(sub)portefeuille Zorg							
Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW2024-2028	55.493	3.200	58.693	0	7.180		
Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Rar
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams		117.091	3.723	120.813	9.410	17.036	
Meerjaren programma gemeentelijke vastgoed MO/BW2024-2028	55.493	3.200	58.693	0	7.180		
Netto investering (Rotterdams geld)	55.493	3.200	58.693	0	7.180		
Kapitaallasten						0	
Doel krediet: Meerjaren programma gemeentelijk vastgoedMO/BW 2022/2028 als doel vervangende nieuwbouw en/ ofuitgebreide renovatie van gemeentelijke posities tenbehoef van Maatschappelijke Opvang en BeschermdWonen.							

Multifunctionele opvanglocatie Capelsebrug(voorbereidingskrediet)	600	0	600	0	8	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	I	
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410		
Multifunctionele opvanglocatie Capelsebrug(voorbereidingskrediet)	600	0	600	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	0		
Doel krediet: Voorbereidingskrediet voor de multifunctioneleopvanglocatie i.r.t. verbouwing/renovatie Capelsebrug.						
Verbouwing locatie Beverwaard voor opvang van doelgroepjongeren 18+	2.158	523	2.681	2.671	10	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Rami
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410	17.036	
Verbouwing locatie Beverwaard voor opvang van doelgroepjongeren 18+	2.158	523	2.681	2.671	10	
Bijdragen van derden	558	0	558	418	140	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.600	523	2.123	2.253	-130	
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Verbouwing locatie Beverwaard voor deopvang van de doelgroep jongeren 18+						
Verhuizing Centr. Sexueel Geweld en Filomena naar LittleC	1.541	0	1.541	1.195	5	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Bestaande stad opdrachtgever: Zorg, welzijn en wijkteams	117.091	3.723	120.813	9.410		
Verhuizing Centr. Sexueel Geweld en Filomena naar LittleC	1.541	0	1.541	1.195		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.541	0	1.541	1.195		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Het Centrum voor Seksueel Geweld enFilomena (het Centrum voor Huiselijk Geweld enKindermishandeling, onderdeel van Stichting Veilig						

Thuis),nu gehuisvest bij de GGD op de Schiedamsdijk, gaanverhuizen naar Little C, de Karl Weisbardstraat 225.

Dienstverlening	10.305	0	10.305	2.883	2.822
Aanpak omzetten E-suite 2023	1.153	0	1.153	1.128	25
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	F
Dienstverlening	10.305	0	10.305	2.883	
Aanpak omzetten E-suite 2023	1.153	0	1.153	1.128	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.153	0	1.153	1.128	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het programma DA RAVE (omzetting E-Suitnaar CommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heefteen investeringscomponent.					
Aanpak vervanging E-suite	8.000	0	8.000	1.478	2.522
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	F
Dienstverlening	10.305	0	10.305	2.883	
Aanpak vervanging E-suite	8.000	0	8.000	1.478	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.000	0	8.000	1.478	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het programma RAVE (omzetting E-Suit naarCommonGround) uit de Digitaliseringsagenda heeft eeninvesteringscomponent.					
Stadswinkel projecten	600	0	600	0	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Dienstverlening	10.305	0	10.305	2.883	
Stadswinkel projecten	600	0	600		(
	600	0	600		(
Kapitaallasten					
Doel krediet: Stadswinkelprojecten 2022 omvat tweeprojecten, beide uitgevoerd door de afdeling UitvoeringKlantcontact van cluster dienstverlening. (1)Pasfotocontrole; Dit project heeft betrekking op de controlevan de pasfoto en het reisdocument bij het aanvragen vanreisdocumenten. (2) Controleren en digitaliseren vanbuitenlandse brondocumenten; Buitenlandsebrondocumenten worden gescand en digitaal gelezen.					
Website Stadsarchief	552	0	552	277	275

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Dienstverlening	10.305	0	10.305	2.883
Website Stadsarchief	552	0	552	277
Netto investering (Rotterdams geld)	552	0	552	277
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het contentmanagementsysteem (CMS)achter de website van Stadsarchief Rotterdam isvernieuwd. De huidige website draait nog op het oudeCMS. De website wordt gebouwd in het CMS dat degemeente Rotterdam ook gebruikt voor degemeentewebsite en de GGD.				

Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	172
Stroomvoorziening Markten en Evenementen	250	0	250	78	172

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	
Stroomvoorziening Markten en Evenementen	250	0	250	78	
Netto investering (Rotterdams geld)	250	0	250	78	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Moderniseren van stroomvoorziening voormarkten en evenementen ter voorbereiding van slimmekasten.					

Uitvoeringsstrategie Spaanse Polder	2.500	0	2.500	0	0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Rar
Economische ontwikkeling	2.750	0	2.750	78	
Uitvoeringsstrategie Spaanse Polder	2.500	0	2.500	0	
Bijdragen van derden	1.250	0	1.250	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.250	0	1.250	0	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Gebiedsaanpak Spaanse Polder draagt bijaan collegetarget behoud bedrijfsruimte.					

Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854
Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)	2.200	0	2.200	0	0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854

Gebiedsaanpak Aardgasvrij (correctie 2021)	2.200	0	2.200	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.200	0	2.200	0	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Gebiedsaanpak Aardgasvrij					
Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II	2.800	0	2.800	0	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	
Gebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II	2.800	0	2.800	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.800		2.800	0	
Doel krediet: Dekking onrendabele top procesbeschrijvingGebiedsaanpak aardgasvrij Bospolder Tussendijken II					
Investeringskosten Pendrecht en Reyeroord	13.500	0	13.500	0	1.089
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Rami
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	
Investeringskosten Pendrecht en Reyeroord	13.500	0	13.500	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.500	0	13.500	0	
Doel krediet: Het realiseren van de stadsverwarming inPendrecht en Reyeroord.					
Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600	0	7.600	6.807	793
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	
Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600	0	7.600	6.807	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.600	0	7.600	6.807	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg vangroene daken om extra waterberging te creëren entegelijkertijd bij te dragen aan een aantrekkelijkere stad.					
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	8.359	1.125
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	

Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166
Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	8.359
Bijdragen van derden	-0	0	0	480
Netto investering (Rotterdams geld)	10.500	0	10.500	7.878
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpenvan de buitenruimte. De slimme ontwerpen zijn bedoeldvoor extra waterberging, in combinatie met extra kwaliteitvan de buitenruimte.				

Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakkenaardgasvrij	47.800	0	47.800	0	11.847

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026
Energietransitie	84.400	0	84.400	15.166	14.854	14.991
Vorbereidings- en investeringskosten Gebiedsaanpakkenaardgasvrij	47.800	0	47.800	0	11.847	13.281
Netto investering (Rotterdams geld)	47.800	0	47.800	0	11.847	13.281

Doel krediet: Vorbereidings- en investeringskosten voorGebiedsaanpakken Reyeoord Oost PLF, Rozenburg, ONAen overige.						

Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	24.780
Aanpassing Data Warehouse 2024/2025	3.300	0	3.300	3.300	0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	
Aanpassing Data Warehouse 2024/2025	3.300	0	3.300	3.300	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.300	0	3.300	3.300	
Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kadervan de implementatie van een nieuw financiel systeem(project GREAT).					
Aanpassing Data Warehouse i.v.m. nieuw financieelsysteem	1.200	0	1.200	1.043	157

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Rami
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	
Aanpassing Data Warehouse i.v.m. nieuw financieelsysteem	1.200	0	1.200	1.043	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.200	0	1.200	1.043	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Data Warehouse-aanpassingen in het kadervan het project GREAT.					
Businesscase Anders Werken	31.476	-2.946	28.530	26.037	870

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	24.780	29.57
Businesscase Anders Werken	31.476	-2.946	28.530	26.037	870	1.62

Netto investering (Rotterdams geld)	31.476	-2.946	28.530	26.037	870	1.6%
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Anders werken in en met de stad. Investerings in voorzieningen om flexibeler te kunnen werken en meer te ontmoeten.						
ICT-Infrastructuur 2022	15.437	0	15.437	15.437	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
ICT-Infrastructuur 2022	15.437	0	15.437	15.437		
Netto investering (Rotterdams geld)	15.437	0	15.437	15.437		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen. Voor de geraamde vervangingsinvesteringen 2022 gaat het om een krediet van € 13,45 mln. De dekking van de bijbehorende kapitaallasten zijn meerjarig begroot binnen de ICT-serviceorganisatie.						
ICT-Infrastructuur 2023	7.712	0	7.712	7.541	171	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
ICT-Infrastructuur 2023	7.712	0	7.712	7.541		
Netto investering (Rotterdams geld)	7.712	0	7.712	7.541		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbrede systemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technische levensduur en functionele eisen.						
Integraal Huisvestingsplan CHV 2021/2027 Uitbreiding (BCO-CHV)	2.510	0	2.510	0	400	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
Integraal Huisvestingsplan CHV 2021/2027	2.510	0	2.510	0		

Uitbreiding(BCO-CHV)							
Netto investering (Rotterdams geld)		2.510	0	2.510	0		
Kapitaallasten							
Doel krediet: Uitbreidingsinvesteringen voor inrichting vanCHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 t/m 2027.							
Meldkamer fysieke beveiliging Concernhuisvesting	1.435	0	1.435	527	608		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024			
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912			
Meldkamer fysieke beveiliging Concernhuisvesting	1.435	0	1.435	527			
Netto investering (Rotterdams geld)	1.435	0	1.435	527			
Kapitaallasten							
Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK)voor de fysieke beveiliging van gemeentelijke werklocaties.Betreft het 24/7 monitoren van locaties, openen en sluitenvan objecten en verificatie van alarmen m.b.t. inbraak-,brand -en storingsmeldingen.							
Roompanels vergaderzalen	735	-735	0	0	0		
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026	Ran
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	24.780	29.579	
Roompanels vergaderzalen	735	-735	0	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	735	-735	0	0	0	0	
Doel krediet: Roompanels vergaderzalen							
Terreinvoorziening Laadinfra voor KPP enLaagjes/Molenvliet	5.400	-5.400	0	0	0	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026	
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	24.780	29.57	

Terreinvoorziening Laadinfra voor KPP enLaagjes/Molenvliet	5.400	-5.400	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.400	-5.400	0	0	0	
Doel krediet: Infrastructuur voor de laadvoorzieningen KPPen Laagjes/Molenvliet.						
Vervanging audiovisuele apparatuur commissie-enraadszaal	1.170	0	1.170	764	406	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran	
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
Vervanging audiovisuele apparatuur commissie-enraadszaal	1.170	0	1.170	764		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.170	0	1.170	764		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor AV inrichtingraadszaal en commissiezaal						
Vervangingsinvesteringen ICT 2024	16.261	0	16.261	13.177	3.083	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
Vervangingsinvesteringen ICT 2024	16.261	0	16.261	13.177		
Netto investering (Rotterdams geld)	16.261	0	16.261	13.177		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technischelevensduur en functionele eisen.						
Vervangingsinvesteringen ICT 2025	13.159	0	13.159	0	11.230	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912		
Vervangingsinvesteringen ICT 2025	13.159	0	13.159	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	13.159	0	13.159	0	0	
Kapitaallasten						
Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekapparatuur en concernbredesystemen vervangen. Dit gebeurt vanwege de technischelevensduur en functionele eisen.						

Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV	63.754	0	63.754	11.086	7.855
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Overhead	163.549	-9.081	154.468	78.912	
Vervangingsinvesteringen inrichting IHP-CHV	63.754	0	63.754	11.086	
Bijdragen van derden	1.106	0	1.106	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	62.648	0	62.648	11.086	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting vanconcernhuisvestingslocaties, die zijn opgenomen in hetIHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.					
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413
A16/A13 Rotterdamse maatregelen	31.625	0	31.625	3.434	1.031
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
A16/A13 Rotterdamse maatregelen	31.625	0	31.625	3.434	
Netto investering (Rotterdams geld)	31.625	0	31.625	3.434	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamhedenin het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16.Het betreft specifiek de realisatie van geluidsschermen,recreaduct, meerkosten landtunnel en de verplaatsingTunnelmond Rotte.					
Aanschaf camera's met software voor kenteken herkenning	1.000	0	1.000	603	397
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Aanschaf camera's met software voor kenteken herkenning	1.000	0	1.000	603	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	0	1.000	603	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit.Deze systemen verzamelen met behulp van AutomaticNumber Plate Recognition-camera's langs de kant van deweg informatie van passerend verkeer.					
Aanschaf en plaatsing parkeerautomaten op straat	8.374	0	8.374	5.633	1.033

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177		4.099	1.387.856		642.765	
Aanschaf en plaatsing parkeerautomaten op straat		8.374		0	8.374		5.633	
Netto investering (Rotterdams geld)		8.374		0	8.374		5.633	
Kapitaallasten								
Doel krediet: Het aanschaffen en plaatsen vanparkeerautomaten en bijbehorende bebording vanwegeuitbreidingen gebieden waar betaald parkeren wordtingevoerd. Ook worden circa 550 parkeerautomatenvervangen.								
Autoluw maken Centrum en wijken rondom Centrum		1.000	0	1.000	1.583		-583	

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177		4.099	1.387.856		642.765
Autoluw maken Centrum en wijken rondom Centrum		1.000		0	1.000		1.583
Netto investering (Rotterdams geld)		1.000		0	1.000		1.583
Kapitaallasten							
Doel krediet: Dit krediet is voor de financiering van hetautoluw maken van het centrum en de wijken OudeWesten, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden.Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers envoetgangers in het centrum en de oude stadswijken, nietom alle auto's uit de stad te weren.							
Beter Benutten - Bereikbaarheid		2.040	0	2.040	1.665		72

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd		Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177		4.099	1.387.856		642.765	
Beter Benutten - Bereikbaarheid		2.040		0	2.040		1.665	
Netto investering (Rotterdams geld)		2.040		0	2.040		1.665	
Kapitaallasten								
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 warendiverse intensivering en opgenomen voor het programmaVerkeer en Vervoer. Een deel van deze middelen wordtingezet voor investeringen.								
Beter Benutten - Fietsbeleid		1.532	0	1.532	1.140		150	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177		4.099	1.387.856	642.765
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532		0	1.532	1.140

Bijdragen van derden	96	0	96	96
Netto investering (Rotterdams geld)	1.436	0	1.436	1.045
Kapitaallasten				
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opgenomen voor het programma Verkeeren Vervoer. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.				

Bewegwijzering Parkeren	1.855	0	1.855	376	600

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ran

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Bewegwijzering Parkeren	1.855	0	1.855	376	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.855	0	1.855	376	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor derealisatie bewegwijzering parkeren.					

Bewegwijzering Rotterdamse stijl in parkeergarages	765	0	765	528	80

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	F

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Bewegwijzering Rotterdamse stijl in parkeergarages	765	0	765	528	
Netto investering (Rotterdams geld)	765	0	765	528	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Aanbrengen van bewegwijzering in de parkeergarages zodat bezoekers de uitgang, betaalruimte en/of liften eenvoudig kunnen vinden.					

Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035	15	4.020

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035	15	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.035	0	4.035	15	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor de realisatie van de herinrichting van het Lage Bergse Bos tot een aantrekkelijk park. Het park ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel gebruikt door Rotterdammers.					

Bonnie applicatie voor naheffingsaanslagen parkeren	1.687	0	1.687	162	300
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Bonnie applicatie voor naheffingsaanslagen parkeren	1.687	0	1.687	162	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.687	0	1.687	162	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkelingvan de applicatie “Bonnie”. Dit is de applicatie waar denaheffingsaanslag wordt geregistreerd indien vaststaat dateen parkeerrecht ontbreekt. Voor efficiënte verwerking vannaheffingsaanslagen is deze investering noodzakelijk.					
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid inparkeergarages	3.172	0	3.172	1.875	500
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Brandmeldinstallatie/ CO-LPG detectie veiligheid inparkeergarages	3.172	0	3.172	1.875	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.172	0	3.172	1.875	
Kapitaallasten					
Doel krediet: De parkeergarages Schouwburgplein 1,Kralingse Zoom, Meent, Museumpark, Boompjes enVeranda laten voldoen aan de eisen van de veiligheidsregioen NEN-normeringen van het bouwbesluit. LIST bekabelingwordt aangebracht, sprinklerinstallaties vervangen enventilatiesystemen worden aangepast. Daarnaast moet ookde gas-en LPG detectectiesysteem worden vervangen.					
Buitenruimte A16 Rotterdam	6.462	0	6.462	477	717
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Buitenruimte A16 Rotterdam	6.462	0	6.462	477	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.462	0	6.462	477	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamhedenin het kader van de nieuwe rijksweg A16-A13. Het betreftwerkzaamheden die tussen 2022 en 2025 zullenplaatsvinden zoals herinrichting gebied, vergroeningparken, en fiets/wandelpaden in de buitenruimte inTerbregseveld en Schiebroeksepark.					

Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	7.393	625
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	7.393	
Bijdragen van derden	3.092	0	3.092	3.092	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.926	0	4.926	4.301	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het projectbuitenruimte en infrastructuur ter hoogte van het stationHoek van Holland Haven. Voor de kapitaalsaten dieontstaan ontvangt de gemeente jaarlijkse bijdragen vanexterne partijen.					
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333	1.170	1.353
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333	1.170	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.333	0	4.333	1.170	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom hetnieuw te bouwen Leuvehavenpaviljoen aan de Leuvehaven.					
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	4.100	600
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	4.100	
Bijdragen van derden	343	0	343	343	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.657	0	4.657	3.757	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijkbushaltes, minimaal 62% conform landelijke wetgeving enafspraken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.					
Buurtfietsenstalling Mauritsstraat	241	0	241	13	182
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Raming
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157

Buurtfietsenstalling Mauritsstraat	241	0	241	13	
Netto investering (Rotterdams geld)	241	0	241	13	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Investering in buurtfietsenstalling Mauritsstraat					

Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.841	690

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	

Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.841	

Bijdragen van derden	1.791	0	1.791	1.791	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.741	0	1.741	1.050	

Kapitaallasten					

Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doelverbetering van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.					

Coolsingel ombouw naar stadsboulevard	47.500	-4.371	43.129	41.043	55

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2024

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.4

Coolsingel ombouw naar stadsboulevard	47.500	-4.371	43.129	41.043	

Netto investering (Rotterdams geld)	47.500	-4.371	43.129	41.043	

Kapitaallasten					

Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukkeverkeersweg in een fraai vormgegeven stadsboulevard metallure, met meer ruimte voor voetganger en fietser.					

Doorbouwfondsprojecten	10.000	-2.550	7.450	0	2.300

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157

Doorbouwfondsprojecten	10.000	-2.550	7.450	0	2

Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	-2.550	7.450		2

Kapitaallasten					

Doel krediet: Krediet ten behoeve vandoorbouwfondsprojecten					

Doorontwikkeling Fiscale Controle Parkeer applicatie(FISCA)	2.564	0	2.564	507	400
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Doorontwikkeling Fiscale Controle Parkeer applicatie(FISCA)	2.564	0	2.564	507	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.564	0	2.564	507	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling vande scansoftware waar de scanauto's gebruik van makenvoor handhaving op het betaald parkeren. Voor efficiëntehandhaving met scanauto's is deze investeringnoodzakelijk.					
Doorontwikkeling Rotterdam Bezoekersparkeren app	2.532	0	2.532	776	800
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Doorontwikkeling Rotterdam Bezoekersparkeren app	2.532	0	2.532	776	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.532	0	2.532	776	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit betreft investering in de doorontwikkelingvan de Bezoekersapp waarmee contracthouders bezoekerstegen gereduceerd tarief kunnen laten parkeren. Doel vandeze investering is om de continuïteit (beschikbaarheid)van de applicatie verder te verbeteren					
Efficiëntere parkeerhandhaving met Geo Parkeer Database	936	0	936	24	130
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Efficiëntere parkeerhandhaving met Geo Parkeer Database	936	0	936	24	
Netto investering (Rotterdams geld)	936	0	936	24	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit betreft investering in doorontwikkeling vande Geo Parkeer Database waarin de parkeersituatie digitaalis vastgelegd. Voor efficiënte handhaving met scanauto's isdeze investering noodzakelijk.					
Fietspaden	2.926	0	2.926	2.956	-31

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Fietspaden	2.926	0	2.926	2.956
Bijdragen van derden	131	0	131	131
Netto investering (Rotterdams geld)	2.795	0	2.795	2.826
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggenvan circa 20 fietspaden, het aanbrengen vanfietspadverlichting en verbeteringen in het recreatieveknooppunten netwerk.				

Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.023	0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Fietspaden 2018	1.030	0	1.030	1.023
Bijdragen van derden	663	0	663	638
Netto investering (Rotterdams geld)	368	0	368	385
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen ofverbeteren van vier fietspaden aan: het Terletpad(Rotterdam The Hague Airport), deArgonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en deHoge Boezem.				

Fietspaden 2020 - 2022	18.800	0	18.800	12.015	3.888

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Fietspaden 2020 - 2022	18.800	0	18.800	12.015
Bijdragen van derden	-9.053	0	-9.053	1.452
Netto investering (Rotterdams geld)	27.853	0	27.853	10.563
Kapitaallasten				
Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggenvan fietspaden, het aanbrengen van fietspadverlichting enverbeteringen in het recreatieve knooppunten netwerk.				

Fietsstraten ventwegen Maastunnelcorridor	2.000	0	2.000	257	300

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Fietsstraten ventwegen Maastunnelcorridor	2.000	0	2.000	257
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	257
Kapitaallasten				
Doel krediet: Dit krediet is voor financiering het inrichten van de ventwegen van de Maastunnelcorridor als fietsstraten 'auto te gast'. Het is een voorbereidingskrediet.				

Flexibele Huisvesting	3.025	-1.825	1.200	686	514

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Raming2025	Ramir
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413	2
Flexibele Huisvesting	3.025	-1.825	1.200	686	514	
Bijdragen van derden	2.570	-2.161	409	409	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	454	336	791	277	514	
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Tijdelijke huisvesting voor jongeren enkwetsbare doelgroepen.						
Flexwonen	2.772	0	2.772	0	339	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Flexwonen	2.772	0	2.772	0	
Bijdragen van derden	2.772	0	2.772		
Doel krediet: Om de reguliere sociale woningvoorraad teontlasten wordt ingezet op uitbreiding viatijdelijke woningen.					

Fysieke Maatregel verkeersveiligheid 2023 tm 2026	7.200	0	7.200	5.410	1.790

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Fysieke Maatregel verkeersveiligheid 2023 tm 2026	7.200	0	7.200	5.410
Bijdragen van derden	1.034	0	1.034	579
Netto investering (Rotterdams geld)	6.166	0	6.166	4.831
Kapitaallasten				

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.					
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2019	3.200	0	3.200	3.659	-459
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2019	3.200	0	3.200	3.659	
Bijdragen van derden	1.427	0	1.427	1.427	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.773	0	1.773	2.232	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.					
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2020 - 2022	11.600	0	11.600	10.593	1.007
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Fysieke Maatregelen Verkeersveiligheid 2020 - 2022	11.600	0	11.600	10.593	
Bijdragen van derden	1.038	0	1.038	2.231	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.562	0	10.562	8.362	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatregelen te treffen aan wegen om de verkeersveiligheid of –doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van 10 black spots per jaar.					
Gebiedontwikkeling Merwehaven	6.700	0	6.700	5.837	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Rar
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Gebiedontwikkeling Merwehaven	6.700	0	6.700	5.837	
Bijdragen van derden	60	0	60	1.183	
Kapitaallasten					
Netto investering (Rotterdams geld)	6.640	0	6.640	4.653	

Doel krediet: Strategische verwerving gronden/pandenKorte Vaarpier binnen de Merwehaven.						
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning juli 2022	5.000	0	5.000	2.262	750	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning juli 2022	5.000	0	5.000	2.262		
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000	0	5.000	2.262		
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds						
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning nov 2022	5.000	79	5.079	1.408	1.739	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Ran
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413	
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning nov 2022	5.000	79	5.079	1.408	1.739	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.000	79	5.079	1.408	1.739	
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds						
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning vrijval 2021	1.325	0	1.325	608	97	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Gebiedsontwikkelingsfonds toekenning vrijval 2021	1.325	0	1.325	608		
Netto investering (Rotterdams geld)	1.325	0	1.325	608		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds						
Getijdenpark Keilehaven	514	0	514	514	0	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ram
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Getijdenpark Keilehaven	514	0	514	514	
Netto investering (Rotterdams geld)	514	0	514	514	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Transformatie van de haven bekken vanKeilehaven naar een Getijdenpark					
Haltevoorzieningen personenvervoer over water	718	0	718	310	68

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ram
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Haltevoorzieningen personenvervoer over water	718	0	718	310	
Netto investering (Rotterdams geld)	718	0	718	310	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voorpersonenvervoer over water.					
Handhavingsapplicatie betaald parkeren buitenlandsekentekens	519	0	519	52	350

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Handhavingsapplicatie betaald parkeren buitenlandsekentekens	519	0	519	52	
Netto investering (Rotterdams geld)	519	0	519	52	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in een nieuweapplicatie voor het handhaven op betaald parkeren doorbuitenlandse kentekens. Dit is ter vervanging van de huidige applicatie die tegen het einde van zijn levensduuraanloopt.					
Handhavingsapplicatie wielklemmen buitenlandsekentekens	361	0	361	32	329

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Handhavingsapplicatie wielklemmen buitenlandsekentekens	361	0	361	32	
Netto investering (Rotterdams geld)	361	0	361	32	
Kapitaallasten					

Doel krediet: Er wordt geïnvesteerd in de doorontwikkelingvan de handhavingsapplicatie “Klemmi” waarmee doorhandhavers wordt gecontroleerd of voertuigen metbuitenlandse kentekens meer dan 2 parkeernaheffingenopen hebben staan waarna een wielklem wordt geplaatst.					
Hart van Zuid	161.070	0	161.070	145.487	4.011
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Hart van Zuid	161.070	0	161.070	145.487	
Bijdragen van derden	13.583	0	13.583	13.583	
Netto investering (Rotterdams geld)	147.487	0	147.487	131.903	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rondAhoy, Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg en hetMotorstraatgebied, vindt zijn oorsprong in de gemeentelijkeStadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het Hart vanZuid zet de gemeente zich samen met externe partijen enandere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo desociale, culturele en economische positie van het gebiedbinnen wijk, stad en regio te versterken.					
Herinrichting Brainpark I	3.600	0	3.600	591	300
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Herinrichting Brainpark I	3.600	0	3.600	591	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.600	0	3.600	591	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Aanleg/herinrichting van openbare ruimte,infrastructuur en geluidschermen gekoppeld aan deherontwikkeling van Brainpark I (van kantoorgebied naarwoon-werkmilieu).					
Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	6.000	593	324
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	6.000	593	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.000	0	6.000	593	
Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusiefwateropvang en vergroening en het ontwikkelen vanvoorzieningen voor de huidige en toekomstige bewoners.					

Herontwikkeling Tankstation 's Gravendijkwal	800	0	800	208	300
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Herontwikkeling Tankstation 's Gravendijkwal	800	0	800	208	
Netto investering (Rotterdams geld)	800	0	800	208	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het Tankstation aan de 's Gravendijkwal(kantEMC) wordt geamoveerd. Dit betekent dat er gesloopt,gesaneerd wordt waarna er kan worden heringericht.					
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	1.046	200
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	R
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	1.046	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.880	0	18.880	1.046	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het op niveau brengen van demaatschappelijke voorzieningen in de wijken en stedelijkevoorzieningen.					
Inrichting fietsenstalling Beursgallery	2.029	0	2.029	1.850	75
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming:
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157
Inrichting fietsenstalling Beursgallery	2.029	0	2.029	1.850	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.029	0	2.029	1.850	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Hoogstraat.					
Integrale aanpak Slinge IAS fysieke pijler	2.000	0	2.000	270	703
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	f
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Integrale aanpak Slinge IAS fysieke pijler	2.000	0	2.000	270	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000	270	

Kapitaallasten					
Doel krediet: Aanpak van basis op orde winkelgebied;aanpak panden (reglementen/beeldkwaliteitsplan) enbuitenruimte.					
Merwe-Vierhavens (mobiliteitsfonds)	15.338	0	15.338	351	350
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Merwe-Vierhavens (mobiliteitsfonds)	15.338	0	15.338	351	
Bijdragen van derden	6.730	0	6.730	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	8.608	0	8.608	351	
Doel krediet: Het realiseren van vier mobiliteitsingrepen(gebiedsontsluitingswegen, nieuwe entrees, last milevoorzieningen en verbinding dakpark).					
Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City	28.643	0	28.643	11.470	287
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City	28.643	0	28.643	11.470	
Bijdragen van derden	1.395	0	1.395	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	27.248	0	27.248	11.470	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City ishet mobiliteitsplan Feyenoord City als basis voor de verdereuitwerking vastgesteld. Met dit krediet worden de teactiveren investeringen gerealiseerd. In het krediet zijngaan projecten opgenomen die in opdracht van derdenworden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn.Het krediet bevat wel de bijdragen van derden aangemeentelijke projecten.					
Motie Winkelstraat om trots op te zijn	1.060	0	1.060	48	495
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Motie Winkelstraat om trots op te zijn	1.060	0	1.060	48	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.060	0	1.060	48	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het veilig(er) en aantrekkelijk(er) inrichten vande winkelstraten Wolphaertsbocht, Crooswijkseweg enSlinge zodat het een aantrekkelijke, uitnodigende engroenere publieke ontmoetingsruimte wordt met					

meerruimte voor de voetganger, fietser en passendevoorzieningen.

Museumtuin Boijmans van Beuningen	3.000	0	3.000	431	660

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	R
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Museumtuin Boijmans van Beuningen	3.000	0	3.000	431	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.000	0	3.000	431	
Doel krediet: Als onderdeel van de renovatie van MBVBwordt de nieuwe halfverdiepte expeditietunnel ingepast ende tuin gerenoveerd.					

Noordrand Zuiderpark (NPRZ)	500	0	500	251	49

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Noordrand Zuiderpark (NPRZ)	500	0	500	251	
Netto investering (Rotterdams geld)	500	0	500	251	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Toekenningen aan projecten in de openbareruimte vanuit gebiedsontwikkelingsfonds					

NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	39.860	0	39.860	5.036	14.130

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
NPRZ - Verzamelkrediet Programma Buitenruimte	39.860	0	39.860	5.036	
Bijdragen van derden	261	0	261	448	
Netto investering (Rotterdams geld)	39.599	0	39.599	4.587	
Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aanhet verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoevevan de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H iscofinanciering door gemeente noodzakelijk.					

NPRZ Wonen	154.204	0	154.204	116.621	9.391

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
NPRZ Wonen	154.204	0	154.204	116.621	
Bijdragen van derden	0	0	0	11.405	

Netto investering (Rotterdams geld)	154.204	0	154.204	105.216	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om woningen te kunnen kopen voor projecten die in voorbereiding zijn. Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) verwerft de gemeente particuliere woningen, waarvan de meestedaarna over gaan naar een project in uitvoering. Hierin worden ze ofwel ingezet ten behoeve van nieuwbouw ofwelaangepakt (vergroot / samengevoegd / verduurzaamd /verbeterd) en daarna verkocht.					
Openbare parkeergarage Zoomstraat wijzigen naar stallingsgarage	212	0	212	175	5

Lopende investeringen - programma		OorspronkelijkGevoteerd		BijstellingKrediet		NieuwGevoteerd		Realisatie/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177		4.099		1.387.856		642.765	
Openbare parkeergarage Zoomstraat wijzigen naarstallingsgarage		212		0		212		175	
Netto investering (Rotterdams geld)		212		0		212		175	
Kapitaallasten									
Doel krediet: Doel krediet: Door realisatie vannieuwbouwappartementen in de nabije omgeving vanparkeergarage Zoomstraat zijn meer parkeerplekkenbenodigd voor de toekomstige bewoners. Voorkortparkeerders is er hierdoor straks minder plek. Deopenbare parkeergarage wordt daarom geschikt gemaaktom als stallingsgarage te dienen.									
Oprit verlengde Willemsbrug		168	0		168		73		0

Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	73	
Bijdragen van derden	27	0	27	27	
Netto investering (Rotterdams geld)	141	0	141	46	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bestaande fysieke fietsinfrastructuur.					
Optimalisatie OV-tracés Maastunnel en Van Brienenoordbrug	6.000	0	6.000	4.850	1.150

Lopende investeringen - programma	Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Optimalisatie OV-tracés Maastunnel en Van Brienenoordbrug	6.000	0	6.000	4.850

Bijdragen van derden	3.492	0	3.492	3.970
Netto investering (Rotterdams geld)	2.508	0	2.508	880
Kapitaallasten				
Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande oeververbindingen via de Maastunnel(Zuidplein-Rotterdam Centraal) en VanBrienenoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom) door versterking kwaliteit, doorstroming, frequentie, betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels)bestaande busverbindingen op deze routes.				
Optimalisatie parkeerbeheer: scan-, handhavings- enparkeersysteem	3.383	0	3.383	1.408 575

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Optimalisatie parkeerbeheer: scan-, handhavings- enparkeersysteem	3.383	0	3.383	1.408
Netto investering (Rotterdams geld)	3.383	0	3.383	1.408
Kapitaallasten				
Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingendiensten de Integrale Scan Applicatie (ISA), het door de afdeling Fiscaal gebruikte Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeermanagementsysteem Parksaver geupgrade te worden.				
Ovonde Hoek van Holland	1.691	0	1.691	1.682 0

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Ovonde Hoek van Holland	1.691	0	1.691	1.682
Bijdragen van derden	643	0	643	746
Netto investering (Rotterdams geld)	1.048	0	1.048	936
Kapitaallasten				
Doel krediet: De ovonde is een project in Hoek van Hollanden is onderdeel van het investeringsproject Strandboulevard. De ovonde maakt een goede verkeersafwikkeling mogelijk tussen de strandboulevard, Badweg, Strandweg en Paviljoensweg.				
Pontons voor watertaxi's, waterbus, partyvaartuigen etc	3.025	0	3.025	2.175 850

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765

Pontons voor watertaxi's, waterbus, partyvaartuigen etc	3.025	0	3.025	2.175	
Netto investering (Rotterdams geld)	3.025	0	3.025	2.175	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het betreft de overdracht van Pontons vanuithet havenbedrijf naar de gemeente Rotterdam. De pontonsworden overgenomen voor een bedrag van 3 miljoen euro.Dit zijn pontons die worden gebruikt door bijvoorbeeld deWaterbus, Watertaxi en partyvaart.					
Programma kleine kernen aanpak	41.690	0	41.690	2.515	4.726
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Programma kleine kernen aanpak	41.690	0	41.690	2.515	
Netto investering (Rotterdams geld)	41.690	0	41.690	2.515	
Doel krediet: Activiteiten in het kader van het ToeristischRecreatief Ontwikkelperspectief (TROP) in de kleine kernenPernis, Hoek van Holland, Heijplaat en Rozenburg.					
Programma Veilige en gezonde straten	15.253	0	15.253	0	9.966
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.76	
Programma Veilige en gezonde straten	15.253	0	15.253		
Netto investering (Rotterdams geld)	15.253	0	15.253		
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het college van B&W werkt in lijn met hetcoalitieakkoord 2022 – 2026 aan de invoering van meer 30km/u wegen waar dat nodig en mogelijk is. Daarmee geefthet ook uitwerking aan het eind 2021 vastgesteldeambitiedocument (21bb14999) welke is opgesteld naaraanleiding van een door de gemeenteraad aangenomenmotie 'Veilige Straten' (20bb17962). Een motie welkeverzoekt om meer 30 km/u in te voeren in het belang vande verkeersveiligheid. Met deze aanvraag wordtinvesteringskrediet gevraagd voor het uitvoeren van hetverlagen van de snelheid op 110 straten/straatdelen inRotterdam en daarmee de verkeersveiligheid te verbeteren.					
Roseknoop verkeersknooppunt	39.815	0	39.815	20.690	6.000
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Roseknoop verkeersknooppunt	39.815	0	39.815	20.690	

Bijdragen van derden	336	0	336	2.781
Netto investering (Rotterdams geld)	39.479	0	39.479	17.909
Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt omkwalitatieve aansluiting op de (woningbouw)ontwikkelingenin Parkstad, Hillesluis en Feyenoord City te realiseren.				

Scanunits voor parkeerhandhaving met scanauto's	1.550	0	1.550	1.047	12

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Rar

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	

Scanunits voor parkeerhandhaving met scanauto's	1.550	0	1.550	1.047	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.550	0	1.550	1.047	

Kapitaallasten					

Doel krediet: Uitbreiding en vervanging van scanunits op descanauto's voor parkeerhandhaving.					

Schieveen natuur en recreatiegebied (PMR)	9.700	0	9.700	7.655	1.283

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/n 2024	

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	

Schieveen natuur en recreatiegebied (PMR)	9.700	0	9.700	7.655	

Bijdragen van derden	2.411	0	2.411	1.583	

Netto investering (Rotterdams geld)	7.289	0	7.289	6.074	

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor investeringen dieworden gedaan in de polder Schieveen voor de inrichtingals natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring door deraad van investeringen voor het project Project MainportRotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via hetjaarlijkse krediet voor de grondexploitatieportefeuille. Vanaf2018 vindt dit voor de grondexploitaties plaats via debegroting. Dit project is door de aanpassing van deprojectscope geen grondexploitatie dus is voor dezeinvesteringen vanaf 2018 tot einde looptijd krediet nodig.					

Software voor gebieden met voertuigrestricties OVV/TVV	1.502	0	1.502	1.454	48

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	

Software voor gebieden met voertuigrestricties OVV/TVV	1.502	0	1.502	1.454	

Netto investering (Rotterdams geld)	1.502	0	1.502	1.454	

Kapitaallasten							
Doel krediet: Betreft het vervangen van software die nodig is om voor Rotterdamse gebieden met voertuigrestricties (waaronder milieuzones) 1) een ontheffing aan te vragen en te beoordelen en 2) vast te stellen of een voertuig in overtreding is, afhankelijk van de voertuigrestricties in het betreffende gebied.							
Stadsbrug (MIRT), HOV-lijn en Station Stadionpark	70.000	-2.700	67.300	0	6.000		
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025	Raming 2026
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413	219.172
Stadsbrug (MIRT), HOV-lijn en Station Stadionpark	70.000	-2.700	67.300	0	6.000	17.000	
Bijdragen van derden	48.000	-1.765	46.235		4.122	11.679	
Netto investering (Rotterdams geld)	22.000	-935	21.065		1.878	5.321	
Doel krediet: Realisatie van de derde Stadsbrug, de HOV-lijn en Station Stadionpark							
Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.630	0	3.630	3.930	-300		
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming	Raming
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	1	
Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.630	0	3.630	3.930			
Bijdragen van derden	1.794	0	1.794	2.013			
Netto investering (Rotterdams geld)	1.836	0	1.836	1.917			
Kapitaallasten							
Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.							
Strategisch verwerven Kop van Homerus	2.500	0	2.500	0	1.500		
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024		

Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Strategisch verwerven Kop van Homerus	2.500	0	2.500	0	
Bijdragen van derden	1.000	1.500	2.500	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	-1.500	0	0	
Doel krediet: Via strategisch verwerven van gronden enpanden Kop van Homerus worden aankopen gedaan tenbehoeve van de ontwikkeling Kop van Homerus. Terdekking van strategische aankopen en vestiging vanvoorkeursrecht is het voorliggende krediet benodigd					
Uitbreiding betaald straatparkeren	1.143	0	1.143	1.143	0
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Uitbreiding betaald straatparkeren	1.143	0	1.143	1.143	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.143	0	1.143	1.143	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaaldparkeren in Feijenoord, Kleiwegkwartier, Oud Charlois enVreewijk gepland.					
Uitbreiding fietstrommels t/m 2025	1.504	0	1.504	1.326	142
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Uitbreiding fietstrommels t/m 2025	1.504	0	1.504	1.326	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.504	0	1.504	1.326	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient dezecollegeperiode jaarlijks uitgebreid te worden met 80 nieuwefietstrommels.					
Uitbreiding van laadinfrastructuur in Parkeergarages	4.693	0	4.693	3.617	200
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Uitbreiding van laadinfrastructuur in Parkeergarages	4.693	0	4.693	3.617	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.693	0	4.693	3.617	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het inrichten van 10% van alleparkeerplaatsen in parkeergarages voor het opladen vanelektrische voertuigen.					

Uitbreidingen en vervanging camera's inparkeervoorzieningen	2.400	0	2.400	1.683	148
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Uitbreidingen en vervanging camera's inparkeervoorzieningen	2.400	0	2.400	1.683	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.400	0	2.400	1.683	
Doel krediet: Uitbreidingen en moderniseren van bestaandecamerasystemen behorende bij de parkeervoorzieningen van de gemeente Rotterdam.					
Urban Water Buffer (deel HvZ)	602	0	602	563	39
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Urban Water Buffer (deel HvZ)	602	0	602	563	
Bijdragen van derden	0	0	0	429	
Netto investering (Rotterdams geld)	602	0	602	134	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het plaatselijk beperken van de invloed van brak/zout water uit Nieuwe maas. Tegelijk invullen van wateropgave in dit deel van stad door het maken van een berging voor de opvang van hemelwater uit de omgeving. Het water in de berging wordt opgeslagen in een zoetwaterbel bij Ahoy en dat zoetwater wordt aangeboden aan Ahoy en Pathé als alternatief voor drinkwater. Daarnaast is er een optie dat het zoetwater kan worden benut voor het nabijgelegen zwembad bij het Zuidplein. Dedekking is volledig geregeld door Realisatie					
Ventwegen Pleinweg en Goereesestraat	1.860	0	1.860	485	1.375
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Ventwegen Pleinweg en Goereesestraat	1.860	0	1.860	485	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.860	0	1.860	485	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het aanpassen van de ventwegen van de Pleinweg, extra waterberging, bereikbaarheid Hart van Zuid, de fietspadenstructuur, het park en het oorlogsmonument bij de Mijnsherenlaan.					
Verbeteren bereikbaarheid Metrostation Rijnhaven	4.000	0	4.000	35	43

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Verbeteren bereikbaarheid Metrostation Rijnhaven	4.000	0	4.000	35	
Bijdragen van derden	0	0	0	17	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	0	4.000	18	
Doel krediet: Het realiseren van een betere bereikbaarheidvan de metro en oversteekbaarheid Posthumalaan.					

Vergroeningsopgaaf Museumpark	12.159	1.241	13.400	13.462	-62

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Ram
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413	
Vergroeningsopgaaf Museumpark	12.159	1.241	13.400	13.462	-62	
Bijdragen van derden	60	0	60	0	60	
Netto investering (Rotterdams geld)	12.099	1.241	13.340	13.462	-122	
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Realiseren van een betere verblijfskwaliteit en een groenere omgeving bij het Museumpark voor zowel bezoekers als bewoners. Ook wordt een betere aansluiting van het Museumpark op de omgeving beoogd.						
Vergroeningsopgave	3.591	0	3.591	2.872	719	

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765
Vergroeningsopgave	3.591	0	3.591	2.872
Netto investering (Rotterdams geld)	3.591	0	3.591	2.872
Kapitaallasten				
Doel krediet: Binnen de reserve Gebiedsontwikkeling is geld gereserveerd voor programma extra vergroening.				

Eendeel van de bijdragen is bestemd voor projecten die algestart waren voor 2021. Die kosten blijven in de exploitatielanden en worden gedekt vanuit de reserve.

Verkeerscirculatieplan (VCP)	2.000	0	2.000	0	200	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Verkeerscirculatieplan (VCP)	2.000	0	2.000	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	2.000	0	2.000			
Kapitaallasten						
Doel krediet: Uitwerken van het verkeerscirculatieplanmaatregelen in Rotterdam						
Verkeersknooppunt Alexanderknoop	3.500	0	3.500	0	0	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Verkeersknooppunt Alexanderknoop	3.500	0	3.500	0		
Netto investering (Rotterdams geld)	3.500	0	3.500	0		
Doel krediet: Het realiseren van een mobiliteitshub in deAlexanderknoop (particuliere ontwikkeling met een publiekdeel)						
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565	0	16.565	14.912	800	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/n 2024		
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Verkeersmanagementsystemen 2021	16.565	0	16.565	14.912		
Netto investering (Rotterdams geld)	16.565	0	16.565	14.912		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangenof verwijderen na einde levensduur van diverseverkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam.Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties,verkeersgeleiding en ook de vervanging van benodigdesoftware voor verkeersmanagement.						
Verkeersmanagementsystemen 2023 - 2026	28.400	0	28.400	7.149	6.000	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024		
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Verkeersmanagementsystemen 2023 - 2026	28.400	0	28.400	7.149		

Bijdragen van derden		0	0	0	68	
Netto investering (Rotterdams geld)		28.400	0	28.400	7.081	
Kapitaallasten						
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na einde levensduur van diverse verkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties en verkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigde software voor verkeersmanagement.						
Verkeersveiligheidsaanpak Centrum en omgeving	4.500	0	4.500	2.111	1.173	
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Verkeersveiligheidsaanpak Centrum en omgeving		4.500	0	4.500	2.111	
Netto investering (Rotterdams geld)		4.500	0	4.500	2.111	
Kapitaallasten						
Doel krediet: Dit krediet is voor financiering van 18 straten 30km-zones en het programma veilige en gezonde straten (voorbereiding) binnen de ring (Centrum, Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden). Het doel is daarbij om het veiliger te maken voor fietsers en voetgangers in het centrum en de oude stadswijken, niet om alle auto's uit de stad te weren.						
Vervanging fietstrommels	1.220	0	1.220	463	435	
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	Raming 2025
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157
Vervanging fietstrommels		1.220	0	1.220	463	
Netto investering (Rotterdams geld)		1.220	0	1.220	463	
Kapitaallasten						
Doel krediet: Het vervangen van verouderde fietstrommels.						
Vervanging noodverlichting Parkeervoorzieningen	750	0	750	0	100	
Lopende investeringen - programma		Oorspronkelijk Gevoteerd	Bijstelling Krediet	Nieuw Gevoteerd	Realisatie t/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling		1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Vervanging noodverlichting Parkeervoorzieningen		750	0	750	0	
Netto investering (Rotterdams geld)		750	0	750		
Kapitaallasten						

Doel krediet: Vervanging van de huidige nood- envluchtwegverlichting voor het behoud van de veiligheid vande P&R locaties, gemeentelijke garages enfietsenstallingen.					
Vervanging parkeermanagement- entoegangscontrolesysteem	5.995	0	5.995	2.312	1.600
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Vervanging parkeermanagement- entoegangscontrolesysteem	5.995	0	5.995	2.312	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.995	0	5.995	2.312	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Vervangen van de huidigeparkeermanagementsystemen entoegangscontrolesystemen in garages en P+R terreinen.					
Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	6.000	0	6.000	5.995	5
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Vervanging Verkeersregelininstallaties 2020	6.000	0	6.000	5.995	
Bijdragen van derden	4	0	4	4	
Netto investering (Rotterdams geld)	5.996	0	5.996	5.991	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangenof verwijderen na einde levensduur van diverseverkeersmanagementsystemen in heel Rotterdam.Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties enverkeersgeleiding, en ook de vervanging van benodigdesoftware voor verkeersmanagement.					
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling	10.000	0	10.000	5.349	1.876
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling	10.000	0	10.000	5.349	
Bijdragen van derden	50	0	50	50	
Netto investering (Rotterdams geld)	9.950	0	9.950	5.299	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is eeninvesteringskrediet dat bedoeld is voor					

middelgroteinvesteringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeldaan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage isdat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte

Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2021	5.188	302	5.490	2.515	1.305

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2021	5.188	302	5.490	2.515	1.
Netto investering (Rotterdams geld)	5.188	302	5.490	2.515	1.
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgroteinvesteringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeldaan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage isdat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd.					

Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2023	10.480	1.318	11.798	1.413	5.718

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Rami
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	1
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2023	10.480	1.318	11.798	1.413	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.480	1.318	11.798	1.413	
Doel krediet: Krediet ten behoeve vangebiedsontwikkelingsprojectenF01007 Aanpak Carnisse omgezet van exploitatie naarkrediet samengevoegd met project I00751 Carnisselaan(zie verleningsbesluit). Dit leidt tot €1.317.584 verhoging bij2e herziening 2025.					

Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2024	10.790	0	10.790	6	3.331

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2024	10.790	0	10.790	6	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.790	0	10.790	6	
Kapitaallasten					

Doel krediet: Het krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten					
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2025	11.260	0	11.260	0	2.815
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ram
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Verzamelkrediet Gebiedsontwikkeling 2025	11.260	0	11.260	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	11.260	0	11.260		
Kapitaallasten					
Doel krediet: Krediet ten behoeve van gebiedsontwikkelingsprojecten					
Vlinderstrik en Schiezone natuur en recreatiegebied (PMR)	19.700	0	19.700	14.092	1.615
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/n 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.76	
Vlinderstrik en Schiezone natuur en recreatiegebied (PMR)	19.700	0	19.700	14.09	
Bijdragen van derden	4.564	0	4.564	4.25	
Netto investering (Rotterdams geld)	15.136	0	15.136	9.84	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan in de Zuid- en Schiebroekse polder (Vlinderstrik) en de Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. Degoedkeuring door de raad van investeringen voor het Project Mainport Rotterdam (PMR) 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor grondexploitatieportefeuille. Vanaf 2018 vindt dit voor grondexploitatie plaats via de begroting. Het PMR 150ha is door de aanpassing van de projectscope geen grondexploitatie meer. Daarom wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.					
Voorbereidingskosten Grondexploitatie 2022-2026	6.500	0	6.500	517	250
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Voorbereidingskosten Grondexploitatie 2022-2026	6.500	0	6.500	517	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.500	0	6.500	517	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als					

immateriële vaste activa.

Vorbereidingskosten planvorming buitenruimte	12.820	0	12.820	4.179	4.300	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Vorbereidingskosten planvorming buitenruimte	12.820	0	12.820	4.179		
Netto investering (Rotterdams geld)	12.820	0	12.820	4.179		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Cluster Stadsontwikkeling gaat vanaf heden voorbereidingskosten voor planvorming buitenruimte activeren, als onderdeel van de totale investering. Voor 2023 wordt gewerkt met een verzamelkrediet. Naar de toekomst toe zullen de voorbereidingskosten per project geactiveerd worden.						
Vorbereidingskrediet Grondexploitatie (IVA)	20.000	0	20.000	17.775	2.225	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024		Ra
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765		
Vorbereidingskrediet Grondexploitatie (IVA)	20.000	0	20.000	17.775		
Netto investering (Rotterdams geld)	20.000	0	20.000	17.775		
Kapitaallasten						
Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidingskosten voor grondexploitatie als materiële vaste activa.						
Voorplein Depotgebouw	6.500	-735	5.765	5.179	586	
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatie/m 2024	Raming 2025	Raming
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	157.413	2
Voorplein Depotgebouw	6.500	-735	5.765	5.179	586	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.500	-735	5.765	5.179	586	
Kapitaallasten					0	
Doel krediet: Herinrichting van de directe omgeving (het Voorplein) van het Depotgebouw Boijmans Van Beuningen.						

Wegdekverharding gem. Lansingerland deel 1 (A16 R'dam)	7.687	0	7.687	1.107	4.966
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Wegdekverharding gem. Lansingerland deel 1 (A16 R'dam)	7.687	0	7.687	1.107	
Netto investering (Rotterdams geld)	7.687	0	7.687	1.107	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamhedenin het kader van de nieuwe rijksweg tussen A13 en A16.Het betreft specifiek werkzaamheden die in 2022 en 2023zullen plaatsvinden aan geluidschermen enwegdekverhardingen.					
Zero emissie zone Rotterdam	2.697	0	2.697	1.393	1.304
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Zero emissie zone Rotterdam	2.697	0	2.697	1.393	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.697	0	2.697	1.393	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet is voor het leveren van camera's,installatie, verkeersmaatregelen, kwaliteitscontrole,bebording en meer voor het realiseren van de zero emissiezones.					
Zeven Stadsprojecten	250.678	13.340	264.018	35.182	22.627
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ram
Stedelijke ontwikkeling	1.333.177	4.099	1.387.856	642.765	
Zeven Stadsprojecten	250.678	13.340	264.018	35.182	
Bijdragen van derden	20.508	4.690	25.198	1.469	
Netto investering (Rotterdams geld)	230.170	8.650	238.820	33.713	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor deuitvoering van de zeven stadsprojecten (Hofbogenpark,Alexanderplein, Schouwburgplein, Groene Long (Hofpleinen Westblaak), Rijnhavenpark, Getijdenpark FeyenoordCity en Nelson Mandelapark). De stadsprojecten					

zijn integrale projecten die door middel van een investering in de buitenruimte een vliegwieleffect beogen op de woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen leven en het economisch herstel van Rotterdam na de coronacrisis.

Veilig	5.050	198	5.248	1.759	2.069
Control-room Bereikbaarheid en Veiligheid	525	198	723	0	723

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Raming2025	Raming2026
Veilig	5.050	198	5.248	1.759	2.069	723
Control-room Bereikbaarheid en Veiligheid	525	198	723	0	723	0
Netto investering (Rotterdams geld)	525	198	723	0	723	0
Kapitaallasten					0	0
Doel krediet: Het verhuizen naar meer geschikte ruimtes en het moderniseren van de werkplekken van de control-rooms Bereikbaarheid en Veiligheid.						

Crisisapplicatie Meldkamer	175	0	175	104	71

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Realisatie 2025
Veilig	5.050	198	5.248	1.759	723
Crisisapplicatie Meldkamer	175	0	175	104	71
Netto investering (Rotterdams geld)	175	0	175	104	71
Kapitaallasten					
Doel krediet: De crisis applicatie die gebouwd wordt door het Mendix team zorgt voor een uniform platform waarbinnen alle applicaties kunnen communiceren met elkaar.					

Handhavingssysteem Redline	1.700	0	1.700	0	400

Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Realisatie 2025

Veilig	5.050	198	5.248	1.759	
Handhavingssysteem Redline	1.700	0	1.700	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700	0	1.700	0	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Het implementeren van handhavingssysteemBRS voor strafrechtelijke handhaving en hethandhavingssysteem voor bestuursrechtelijke handhaving.					
Ontwikkeling vakopleidingen Veiligheid	150	0	150	0	30
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran
Veilig	5.050	198	5.248	1.759	
Ontwikkeling vakopleidingen Veiligheid	150	0	150	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	150	0	150	0	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Ontwikkeling van vakopleidingen voorcentralisten en gamificatie voor cameratoezicht.					
Taakapplicatie Stadszaken	2.500	0	2.500	1.655	845
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	
Veilig	5.050	198	5.248	1.759	
Taakapplicatie Stadszaken	2.500	0	2.500	1.655	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.500	0	2.500	1.655	
Kapitaallasten					
Doel krediet: Vervanging huidige applicatie VIS, voorafhandeling vergunningen horeca en evenementen,alsmede het registreren van dossiers voor Ondernijning eninterventies.					
Zorg, welzijn en wijkteams	44.000	0	44.000	23.988	13.000
Opvang locaties en tijdelijke huisvesting voor Oekrainers	44.000	0	44.000	23.988	13.000
Lopende investeringen - programma	OorspronkelijkGevoteerd	BijstellingKrediet	NieuwGevoteerd	Realisatiet/m 2024	Ran
Zorg, welzijn en wijkteams	44.000	0	44.000	23.988	
Opvang locaties en tijdelijke huisvesting voor Oekrainers	44.000	0	44.000	23.988	
Bijdragen van derden	27.414	10.000	37.414	17.402	
Netto investering (Rotterdams geld)	16.586	-10.000	6.586	6.586	
Doel krediet: Ombouwen van panden naar					

opvangplekken voor Ontheemden uit Oekraïne.

TOTAAL	5.448.091	159.828	5.658.498	2.288.215	716.168	

Begroting 2026

Klimaat

Paginanummer in website: 215

Klimaat

De gemeente werkt aan zowel de energietransitie als aan de transitie naar een circulaire economie en tegelijkertijd creëren we een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Deze vier ambities zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar in de uitvoering. Zo werken we aan goede groei van de stad en creëren we een robuust pad naar een gezond, groen en schoon Rotterdam met een duurzame toekomst. In deze paragraaf verantwoorden we onze integrale inspanningen en transitiebudgetten voor duurzaamheid. In de begrotingsprogramma's verantwoorden we de inspanningen en targets.

Wat willen we bereiken?

Samenwerking met en stimuleren van de verduurzaming van de stad

Om onze klimaatdoelen te halen, hebben we de inzet van de hele stad nodig. De afgelopen periode zijn veel initiatieven ontwikkeld, netwerken ontstaan en afspraken gemaakt. Nu is het van belang meer naar uitvoering en opschaling te gaan. Hier willen we samen met de partners en de Rotterdamse samenleving de schouders onder zetten.

- De focus komt te liggen op de uitvoering en opschaling
- We trekken samen op in lobby richting het Rijk en de EU
- We blijven stevig sturen op CO2 impact, waarbij DCMR jaarlijks monitort op effect (terugkijkend) en op doorrekenen van de targets: liggen er voldoende plannen en ambities om de lange termijn doelen te halen. Integratie met doelstellingen rondom ketenimpacts (scope 3) en daarmee de grondstoftransitie is noodzakelijk om klimaatdoelstellingen te halen.

We betrekken bewoners in het verduurzamen van de stad

Rotterdamers weten wat zij zelf kunnen doen om een bijdrage te leveren aan het verduurzamen van hun leefomgeving en dus de stad. We ondersteunen effectieve bewonersinitiatieven waar nodig en mogelijk en laten hun stem meewegen in onze besluitvorming bijvoorbeeld via het Burgerberaad.

Stimuleren verduurzaming stad en haven door het Duurzaamheidstransitiebudget en het Energietransitiefonds

We willen de juiste innovaties in de regio versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers bevorderen. En het mogelijk maken dat VvE's, kleine bedrijven, maatschappelijke organisaties en woningeigenaren voldoende en juiste financieringsmogelijkheden hebben voor het verbeteren en verduurzamen van hun panden.

Het goede voorbeeld geven door een duurzame bedrijfsvoering

Rotterdam is een betrouwbare, geloofwaardige en inspirerende gemeente. Daarom geven we zelf het goede voorbeeld en zijn we transparant over wat we zelf doen op het gebied van duurzaamheid. Want goed voorbeeld doet goed volgen. We stellen prioriteiten en richten onze aandacht op onderdelen waar we het grootste verschil kunnen maken op het gebied van energiebesparing, CO2-reductie en grondstoffenreductie in onze bedrijfsvoering én in de keten. Daarnaast benutten we kansen voor synergie tussen verschillende initiatieven.

We maken jaarlijks ons energieverbruik en CO2-uitstoot openbaar, rapporteren over de maatregelen, communiceren intern en extern over ons interne verduurzamingsbeleid en nemen actief deel aan keteninitiatieven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenwerking met en stimuleren van de verduurzaming van de stad

Voor elke sector uit het landelijke Klimaatakkoord zijn doelen geformuleerd. Per sector werken we samen met onze partners een aanpak uit om de CO2 reductiedoelstellingen te halen. Ook maken we afspraken over de uitvoering. De gemeente coördineert de voortgang van de uitvoering en monitort het effect op de doelstellingen.

- We betrekken de verschillende sectoren, zoals de Haven en Industrie, Bouw, Circulair, de gezondheidszorg bij de opgave.
- De gemeente maakt een concreet actieprogramma voor circulair en werken hierin nauw samen met de partners in de stad. De tafel richt zich vooral op voedselconsumptie, textiel, elektronica en verpakkingen.

We betrekken bewoners in het verduurzamen van de stad

We organiseren een Rotterdams Burgerberaad voor het klimaat: een gelote groep Rotterdammers wordt gevraagd welke klimaatmaatregelen zij voorstellen om de klimaatdoelen voor 2030 te realiseren. In 2024 heeft het Burgerberaad haar adviezen voorgelegd aan de Raad. Deze zijn

inmiddels aangenomen en worden tot uitvoering gebracht.

Stimuleren verduurzaming stad en haven door het Duurzaamheidstransitiebudget en het Energietransatiefonds

We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) van €100 mln. Het fonds wordt ingezet voor het versnellen van innovatie, het bevorderen van het verdienvermogen en werkgelegenheid, de vergroening van de Rotterdam, het verduurzamen van de energie-opwekking, de transitie naar een circulaire economie voor Rotterdam. Daarnaast willen we ook het energiegebruik van bewoners en ondernemingen reduceren, als ook dat van de gemeente zelf. We investeren in projecten met de hoogste reductie van uitstoot van schadelijke stoffen per bestede euro en de grootste vermindering van de afhankelijkheid van fossiele bronnen.

We zetten het Energietransatiefonds (ETF) voort in samenwerking met Innovation Quarter en ondersteunen hiermee de financiering van innovatieve bedrijven en grote duurzame projecten die bijdragen aan de Rotterdamse energietransitie en circulaire economie. De middelen van het Energietransatiefonds worden revolverend ingezet, via leningen of aandelenkapitaal. We streven ernaar om ten minste drie deals per jaar af te sluiten, die nauw aansluiten bij onze doelen voor de energie- en grondstoffentransitie. Daarbij dienen deze projecten/investeringen bij te dragen aan nevendoele, zoals werkgelegenheid en milieu. Daarnaast verstrekken we energietransitieleningen voor verduurzaming en verbetering van panden aan VvE's, kleine bedrijven, maatschappelijke organisaties en woningeigenaren. Dit doen wij samen met Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Het goede voorbeeld geven door een duurzame bedrijfsvoering

We geven het goede voorbeeld als gemeentelijke organisatie. Daarbij richten we onze aandacht op processen binnen onze bedrijfsvoering waar we het grootste verschil kunnen maken. De verantwoording over de doelstellingen en afspraken vindt plaats via diverse programma's:

- We richten een stuurcyclus in op basis van het 'Plan, Do, Check, Act'-principe (PDCA-cyclus) volgens de CO2-Prestatieladder, zodat een systeem ontstaat waarbij sprake is van continue verbetering. We starten met het in kaart brengen van de CO2 voetafdruk van ons eigen energie en brandstoffenverbruik en de zakelijke kilometers. En we maken jaarlijks een actieplan energiebesparing en CO2 reductie voor het gehele concern. Het plan en de voortgangsrapportage publiceren we op de gemeentelijke website. Het managementsysteem wordt jaarlijks getoetst door een externe audit.
- We verbreden onze scope naar ketenemissies van gemeentelijke opdrachten en projecten. Onze focus ligt op activiteiten met de grootste uitstoot én invloed van de gemeente om een reductie-aanpak door te voeren.

Voortgang 2025

Prestatie indicatoren

CO2-bewust certificaat niveau 5 behaald (2025).

Stadsbrede verduurzaming en het goede voorbeeld

In 2030 moet de uitstoot van de gemeentelijke bedrijfsvoering met 55% zijn verminderd. Met de CO2 Prestatieladder monitort de gemeente de voortgang. Deze wordt door een onafhankelijke partij getoetst. De ladder bestaat uit 5 niveaus. Hoe hoger op de ladder, hoe meer de activiteiten op het gebied van CO2-uitstoot zijn geborgd binnen de organisatie en in de keten of sectoren waarin de gemeente actief is. Het concern werd in Q2 2025 extern geaudit en behaalde het hoogste niveau (niveau 5).

Rotterdamse klimaataanjagers

De Rotterdamse Klimaataanjagers zijn werkzaam in vier sectoren: Bouw, Zorg, Haven & Industrie en Circulair. Zij hebben een unieke positie: onafhankelijk van het gemeentelijke apparaat, maar met directe verbinding naar beleid én praktijk. Vanuit die rol weten zij partijen te mobiliseren, barrières te doorbreken en beweging op gang te brengen op plekken waar verduurzaming niet vanzelf gaat.

Hun werk versterkt de uitvoering in de stad, versnelt beleid, en maakt maatschappelijke energie zichtbaar en bruikbaar.

Mede door inzet van de aanjagers zijn in 2025 o.a. onderstaande successen behaald:

- De aanjager Circulair organiseerde een sessie over het belang van strategisch beleid rond kritieke grondstoffen. Partners als Havenbedrijf Rotterdam, Deltalinqs, Hogeschool Rotterdam en de klimaataanjager Bouw leverden input voor mogelijk toekomstig beleid.
- De Klimaataanjager Haven & Industrie onderzoekt hoe havenbedrijven op korte termijn energie kunnen besparen, bijvoorbeeld met ledverlichting. Dit lijkt simpel, maar blijkt in de praktijk lastig en biedt dus veel potentieel. Besparing op deze schaal helpt niet alleen het klimaat, maar draagt ook bij het verlichten van netcongestie.
- De aanjager Zorg heeft partijen samen gebracht, organiseerde kennisdeling en bereidde de ondertekening van de Green Deal Duurzame Zorg voor. De GGD Rotterdam zette hiermee in 2024 een belangrijke stap naar structurele verduurzaming binnen een sector met complexe randvoorwaarden. De aanjager onderzoekt nu samen met marktpartijen hoe Rotterdam diens beleid, op basis van diezelfde Green Deal, via eenvoudige aanpassingen kan inzetten voor duurzame zorg.
- De aanjager Bouw signaleert knelpunten die bouwpartijen ervaren bij verduurzaming en koppelt deze actief terug. Waar beleidsaanpassing kan helpen, verkent hij samen met collega's de mogelijkheden om ruimte te creëren. Daarnaast zet hij zich in voor bredere toepassing van het

principe 'Paris Proof bouwen, tenzij' en heeft hij krachtig gelobbyd om alle bouwprojecten in Rotterdam structureel door te laten rekenen.

Energietransitiefonds Rotterdam

De doelstelling voor dit jaar is om met het ETF-R vier investeringen te realiseren met een gezamenlijke waarde van 10 miljoen euro. In het eerste kwartaal is de eerste investering van dit jaar gedaan in DOPS Recycling Technologies. Dit bedrijf biedt met Direct Carbon Immobilisation een innovatieve methode om primaire grondstoffen uit afval terug te winnen, vrijwel zonder CO₂-uitstoot.

Met deze investering heeft het ETF-R in zijn vijfde jaar inmiddels in totaal 50 miljoen euro geïnvesteerd in 15 verschillende innovatieve bedrijven. Voor de komende periode staan naar verwachting nog twee nieuwe investeringen in de pijplijn. Als het huidige tempo wordt voortgezet, zal het fonds naar verwachting binnen enkele jaren volledig geïnvesteerd zijn.

Daarnaast zijn dit jaar de aanbevelingen uit de evaluatie van het fonds – uitgevoerd door Rebel in 2024 – in praktijk gebracht. Op het gebied van doelstellingen, governance, beheer en financiën zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. Daarmee is het fonds goed gepositioneerd om in de komende jaren nog meer impact te realiseren en innovatie in de regio te versnellen.

Rotterdams burgerberaad klimaat

Na succesvolle afronding van het eerste Rotterdamse Burgerberaad heeft de gemeenteraad 9 van de 10 adviezen uit het adviesrapport één op één overgenomen en het resterend advies in aangepaste vorm aangenomen. Ook zijn er nog drie niet-aangenomen adviezen uit het rapport (d.w.z. adviezen die de zelfgekozen kiesdrempel van het burgerberaad nét niet haalde) aangenomen.

Voor deze 13 adviezen zijn ambtenaren van start gegaan met de uitvoering van de burgerberaadadviezen. Adviezen die onderdeel uitmaken van bestaand beleid worden meegenomen in lopend beleid en hebben daarom geen apart startmoment. De overige adviezen zijn gestart in het tweede kwartaal of zullen starten in het derde kwartaal van 2025. Naar verwachting zullen vijf adviezen worden afgerond in 2025, terwijl de overige acht adviezen een langere doorlooptijd kennen en lopen tot (eind) 2026.

Tegelijkertijd blijft een groep van ongeveer 25 (oud-)deelnemers van het burgerberaad betrokken bij de uitvoering als onderdeel van een monitorgroep. De gemeente faciliteert ruimte zodat deze Rotterdammers het proces kritisch kunnen blijven worden.

Duurzaamheidstransitiebudget

Het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is in januari 2023 gestart en is de opvolger van het Energietransitiebudget (ETB). Voor de periode 2023 tot en met 2026 is vanuit het Coalitieakkoord € 100 mln. beschikbaar gesteld voor het DTB. In de gemeenteraad van 10 november 2022 is het afwegingskader vastgesteld voor het toetsen van projecten die aanspraak willen maken op middelen uit het Duurzaamheidstransitiebudget.

In oktober 2024 heeft de laatste (5e) DTB-ronde plaatsgevonden waarover in februari 2025 door het college besluitvorming heeft plaatsgevonden. In deze ronde is aan drie projecten die eerder toekenningen hebben ontvangen aanvullende financiering toegekend. Het betreft: 'Verduurzaming van het MKB', 'Subsidieregeling Duurzaam bouwen' en 'Duurzame bereikbaarheid Haven'. Hiernaast is aan het nieuwe project 'Ledverlichting sportvelden' financiering toegekend. Hiermee is het DTB volledig toegekend en meerjarig geprogrammeerd. De resterende periode ligt de focus van het DTB op de uitvoering en realisatie van de projecten.

Rotterdam Circulair

Een groot deel van de CO₂-uitstoot in Rotterdam wordt veroorzaakt door het gebruik van grondstoffen en materialen. Daarom zoekt de gemeente manieren om slimmer en duurzamer met grondstoffen en materialen om te gaan.

Enkele voorbeelden van (project)resultaten uit 2025:

- Burgerberaad Klimaat: De adviezen van het Burgerberaad Klimaat zijn in uitvoering. Hierdoor wordt de komende periode extra ingezet op:
 - Voedselverspilling tegengaan; waarbij de gemeente in het najaar een convenant ondertekent: 'samen tegen voedselverspilling';
 - Hergebruik toegankelijk maken; waardoor een aantal circulaire initiatieven een extra impuls krijgen en 2 nieuwe circulaire wijkaanpakken starten (Tarwewijk en het Nieuwe Westen).
- Circulaire wijkaanpak: Momenteel loopt in 15 verschillende wijken een circulaire aanpak voor en door bewoners. Deze aanpak bestaat o.a. uit het wekelijks organiseren van circulaire activiteiten gericht op hergebruik, (leren) repareren, delen en doorgeven. Hierdoor ontwikkelen Rotterdammers circulaire vaardigheden en gewoonten. Daarnaast versterkt dit het gemeenschapsgevoel. Onderdeel van de aanpak is ook de doorontwikkeling van het pop-up milieupark, waarmee bezoekers inzicht krijgen in mogelijkheden voor hergebruik en reparatie.
- Zoektocht Donorgebouw Schiehaven Noord: Gemeente Rotterdam is in voorbereiding op de gebiedsontwikkeling van Schiehaven Noord. Net als bij Milieupark + De HER, wil de gemeente het liefst zoveel mogelijk bouwen met hergebruikte materialen en grondstoffen, vandaar dat de gemeente zoekt naar beschikbare donorgebouwen en bouwdelen die elders niet meer nodig zijn.
- Circulaire vlonders: Op de Steilrand zijn circulaire vlonders aangelegd. De vlonders, en ook de bankjes erbij, zijn gemaakt van hergebruikt hout van o.a. dekplanken van eerdere projecten en meerpalen uit de Rotterdamse havens. Omwonenden maken inmiddels veel gebruik van de vlonders.

Begroting 2026

Lokale heffingen

Paginanummer in website: 216

Lokale heffingen

Beleid

Inwoners en ondernemers in Rotterdam betalen lokale heffingen. Hiermee dragen zij bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. Deze lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

De Kadernota Lokale Lasten 2022-2026 bevat het Rotterdamse beleid op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten, en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij? Daarmee stelt de gemeenteraad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vast. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad. Het kan zijn dat, vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving en beleid, de kadernota jaarlijks wordt herzien.

In de Kadernota Lokale Lasten 2022-2026 zijn de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Eén Stad' vertaald in beleid:

- Wij sturen op een gemiddelde lokale lastendruk (binnen G4 verband).
- De komende vier jaar verhogen we de OZB niet, met uitzondering van de gebruikelijke indexatie.
- Wij introduceren met ingang van 2024 een cruisebelasting (logiesbelasting voor cruise-passagiers). Passagiers die overnachten in Rotterdam op een cruiseschip gaan dus, net als bij hotels, logiesbelasting betalen. NB. In de voorjaarsnota 2023 is besloten om de introductie van de cruisebelasting te verschuiven naar 2025.
- Wij behouden de kwietschelding voor gemeentelijke afvalstoffenheffing op het huidige niveau.
- Op dit moment is de afvalstoffenheffing in Rotterdam niet kostendekkend. Om de financiële tekorten op de afvalinzameling gedeeltelijk op te lossen verhogen wij de afvalstoffenheffing met 1% boven op de indexatie
- Betaald parkeren gaat overal tot 23.00 uur gelden. Om bewoners tegemoet te komen verlagen wij de kosten voor een 1e bewonersvergunning met 20%. Het betaald parkeren geldt alleen voor wijkvreemde parkeerders die de parkeerdruk veroorzaken. Om een autoluwe binnenstad te stimuleren verhogen wij het tarief voor kort parkeren op straat in het centrumgebied.

Inkomsten

Voor 2026 ramen wij in totaal € 931 mln aan inkomsten uit heffingen van lokale lasten. Hiervan komt € 599 mln uit de heffing van algemene belastingsoorten, zoals de onroerend zaakbelasting en uit parkeren (zie het [overzicht lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is](#)). Daarnaast ramen we € 332 mln uit de heffing van retributies, waaronder de afvalstoffen- en rioolheffing, leges publiekszaken en leges Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (zie onderstaand hoofdstuk Kostendekkendheid tarieven). In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingssoorten:

Inkomsten lokale heffingen	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2025	2026	2027	2028	2029
Onroerende zaakbelasting	374.372	380.637	384.829	388.632	392.258
Logiesbelasting	16.087	16.666	16.666	16.666	16.666
Reclame- en precariobelasting	17.131	17.101	16.994	16.994	16.994
Algemene parkeerbelasting	172.873	185.825	185.580	185.580	185.580
Leges omgevingsvergunningen	24.512	25.496	26.206	26.301	26.395
Rioolheffing	114.762	122.770	123.574	124.378	125.180
Bedrijfsreinigingsrecht	5.921	6.134	6.134	6.134	6.134
Afvalstoffenheffing	129.576	136.195	136.195	136.195	136.195
Totaal	855.233	890.823	896.178	900.880	905.402

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet maximaal toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoerekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de Kadernota Lokale Lasten door de raad wordt deze methode vastgesteld. Daarmee wordt voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-)keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen).

In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten in 2026 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief voor 2026. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2026.

In onderstaande tabel staat per concept-belastingverordening 2026 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk hoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening 2026		Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Verordening onroerendezaakbelasting 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026		Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Verordening onroerendezaakbelasting 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026		Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verordening precario- en reclamebelasting 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026		Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Verordening precario- en reclamebelasting 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Algemene legesverordening 2026		14.216	10.765	76%
Naam verordening 2026		Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Algemene legesverordening 2026		14.216	10.765	76%

Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening

Personeelskosten	7.246
Specifieke automatiseringskosten	148
Materiële kosten	3.119
Overhead (eigen cluster)	945
Overhead (concern)	2.758
Totale kosten	14.216
Opbrengst heffingen	10.765
Dekkingspercentage	76%
(bedragen x € 1.000)	

Toelichting

De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven. Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing. Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.

Logiesbelasting 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Logiesbelasting 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Afvalstoffenheffing 2026		145.624	136.195	94%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Afvalstoffenheffing 2026	145.624	136.195	94%	

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing

Personeelskosten		32.028	
Materiële kosten		106.388	
Overhead (eigen cluster)		1.388	
Overhead (concern)		5.820	
Totale kosten		145.624	
Opbrengst heffingen		136.195	
Dekkingspercentage		94%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens. Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen. De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn. De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente. Aan de tarieven afvalstoffenheffing worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend. De kwijtscheldingslasten afvalstoffenheffing worden vanaf 2025 niet langer meegenomen als toerekenbare kosten, deze lasten worden gedekt vanuit het programma Armoede. De toerekenbare kosten die wel nog worden meegenomen en tegelijkertijd niet worden toegerekend aan de tarieven, betreffen een deel van de stortbelasting en daarnaast enkele lasten die bij de Voorjaarsnota 2019 uitgezonderd zijn van toerekening aan de tarieven. De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De toegerekende kosten aan de tarieven worden nagenoeg gedekt uit de opbrengsten van de heffing.

Bedrijfsreinigingsrecht 2026		6.406	6.134	96%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Bedrijfsreinigingsrecht 2026	6.406	6.134	96%	

Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht

Personeelskosten		1.602	
Materiële kosten		4.377	
Overhead (eigen cluster)		82	
Overhead (concern)		345	
Totale kosten		6.406	
Opbrengst heffingen		6.134	
Dekkingspercentage		96%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.

Rioolheffing 2026		127.412	122.770	96%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Rioolheffing 2026	127.412	122.770	96%	

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing

Personeelskosten	21.539	
Specifieke automatiseringskosten	775	
Materiële kosten	92.501	
Overhead (eigen cluster)	4.471	
Overhead (concern)	8.126	
Totale kosten	127.412	
Opbrengst heffingen	122.770	
Dekkingspercentage	96%	
(bedragen x € 1.000)		

Toelichting

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden. De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten. Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemaal of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen. De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing voor de periode 2022 – 2025 zijn beschreven in het voorjaar 2021 door de raad vastgestelde GRP-5. Conform raadsvoorstel 25bb000855 is het GRP verlengd met één jaar tot en met 2026. De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen. In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 50.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen. Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen. In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing. De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief.

Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een rioolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen. Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken. De benodigde investeringsmiddelen voor rioolvervanging zijn bepaald bij het opstellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. Door forse prijsstijgingen van arbeid, energie en materiaal is het aannemelijk dat deze investeringsmiddelen niet afdoende zullen zijn om de beoogde 40 km riool per jaar te vervangen. In dat geval zijn er aanvullende investeringsmiddelen noodzakelijk. Om hogere investeringen te kunnen dekken dienen de dotaties aan de voorziening vervangingsinvesteringen riolering te stijgen. Daarnaast wordt een deel van de beheer- en onderhoudskosten van het Rotterdamse rioolstelsel gedekt uit de algemene middelen. In 2025 is deze bijdrage uit de algemene middelen gedeeltelijk afgebouwd.

Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Parkeerregulering en parkeerbelastingen 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Rechten markten 2026		4.584	2.378	52%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Rechten markten 2026	4.584	2.378	52%	

Berekening kostendekkendheid Rechten Markten

Personeelskosten		1.812	
Specifieke automatiseringskosten		27	
Materiële kosten		1.628	
Overhead (eigen cluster)		536	
Overhead (concern)		581	
Totale kosten		4.584	
Opbrengst heffingen		2.378	
Dekkingspercentage		52%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Precario standplaatsen 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Precario standplaatsen 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Retributieverordening openbare werken 2026		790	464	59%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Retributieverordening openbare werken 2026	790	464	59%	

Berekening kostendekkendheid Retributieverordening openbare werken

Personeelskosten		317	

Materiële kosten		287	
Overhead (eigen cluster)		67	
Overhead (concern)		119	
Totale kosten		790	
Opbrengst heffingen		464	
Dekkingspercentage		59%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gereserveerde gehandicaptenparkeerplaats, het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats, of voor het aanleggen van een gereserveerde parkeerplaats voor een hulpverleners.

Lijkbezorgingsrechten 2026		10.752	8.014	75%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Lijkbezorgingsrechten 2026	10.752	8.014	75%	

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten

Personeelskosten		2.956	
Materiële kosten		4.778	
Omslagrente		291	
Overhead (eigen cluster)		1.784	
Overhead (concern)		943	
Totale kosten		10.752	
Opbrengst heffingen		8.014	
Dekkingspercentage		75%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichtte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeente rechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Leges publiekszaken 2026		22.194	19.608	88%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Leges publiekszaken 2026	22.194	19.608	88%	

Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken

Personeelskosten		7.800	
Materiële kosten		9.373	

Overhead (eigen cluster)		1.408	
Overhead (concern)		3.613	
Totale kosten		22.194	
Opbrengst heffingen		19.608	
Dekkingspercentage		88%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.

Liggeld woonschepen 2026		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Liggeld woonschepen 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Leges Omgevingswet 2026		26.143	25.496	98%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Leges Omgevingswet 2026	26.143	25.496	98%	

Berekening kostendekkendheid Omgevingswet

Personeelskosten		13.904	
Specifieke automatiseringskosten		1.079	
Materiële kosten		5.838	
Overhead (eigen cluster)		260	
Overhead (concern)		5.062	
Totale kosten		26.143	
Opbrengst heffingen		25.496	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet). Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2024 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingswet. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring). Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met en relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden. Binnen het legesstelsel voor aanvragen wordt gewerkt met een systeem met schijven.

Leges Zero-emissiezone Rotterdam 2026		0	0	100%
Naam verordening 2026	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	
Leges Zero-emissiezone Rotterdam 2026	0	0	100%	

Berekening kostendekkendheid Leges Zero-emissiezone

Personeelskosten		0	
Specifieke automatiseringskosten		0	
Materiële kosten		0	
Overhead (eigen cluster)		0	
Overhead (concern)		0	
Totale kosten		0	
Opbrengst heffingen		0	
Dekkingspercentage		100%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting

Vanaf 2026 is dit een aparte verordening. Dit onderdeel stond vorig jaar in de algemene legesverordening in hoofdstuk 7 Verkeer en vervoer. De bij het Centraal Loket aangesloten gemeenten hebben samen met de ketenpartners gezamenlijk de tarieven vastgesteld. De leges worden aangevraagd bij en geïnd door het landelijk Centraal Loket.

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten		Totale baten	% kostendekkendheid
2 Diverse gebruiksvergunningen	598		585	98%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
2 Diverse gebruiksvergunningen	598	585	98%	

Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen

Personeelskosten		405	
Materiële kosten		7	
Overhead (eigen cluster)		6	
Overhead (concern)		180	
Totale kosten		598	
Opbrengst heffingen		585	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen voor splitsingsvergunningen (artikel 22 Huisvestingswet 2014), kamerbewoning, woningonttrekking en -vorming, en verhuurvergunningen.

3 Horeca- en evenementenvergunning		2.902	1.218	42%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
3 Horeca- en evenementenvergunning	2.902	1.218	42%	

Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen

Personeelskosten		1.575	
Specifieke automatiseringskosten		100	
Materiële kosten		547	
Overhead (eigen cluster)		25	
Overhead (concern)		655	
Totale kosten		2.902	
Opbrengst heffingen		1.218	
Dekkingspercentage		42%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van exploitatievergunningen en vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam.Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

4 Alcoholwet		355	284	80%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
4 Alcoholwet	355	284	80%	

Berekening kostendekkendheid Alcoholwet

Personeelskosten		199	
Specifieke automatiseringskosten		12	
Materiële kosten		57	
Overhead (eigen cluster)		4	
Overhead (concern)		83	
Totale kosten		355	
Opbrengst heffingen		284	
Dekkingspercentage		80%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken. Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

5 Wet op de kansspelen		82	59	72%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
5 Wet op de kansspelen	82	59	72%	

Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen

Personeelskosten		47	
Specifieke automatiseringskosten		3	
Materiële kosten		12	
Overhead (eigen cluster)		1	
Overhead (concern)		20	
Totale kosten		82	
Opbrengst heffingen		59	
Dekkingspercentage		72%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijkstarieven. Door nauwe verwevenheid van de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de Algemene legesverordening geldt tussen deze hoofdstukken kruissubsidiering.

6 Gebruik van de Weg		1.332	1.104	83%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
6 Gebruik van de Weg	1.332	1.104	83%	

Berekening kostendekkendheid Leges Gebruik van de Weg

Personeelskosten		714	

Materiele kosten	199	
Overhead (eigen cluster)	151	
Overhead (concern)	268	
Totale kosten	1.332	
Opbrengsten heffingen	1.104	
Dekkingspercentage(bedragen x € 1.000)	83%	

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en opbrengsten verbonden aan de aanvragen voor het plaatsen van objecten in het kader van (bouw-)werkzaamheden. Daarbij wordt een gedifferentieerd tarief bij de aanvrager in rekening gebracht: hoe langer objecten worden geplaatst, des te complexer en des te meer handelingen. Dit betekent dat een hoger tarief in rekening wordt gebracht naarmate het een langere plaatsingstermijn betreft.

7 Verkeer en vervoer		1.640	712	43%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
7 Verkeer en vervoer	1.640	712	43%	

Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer

Personeelskosten		398	
Specifieke automatiseringskosten		33	
Materiële kosten		998	
Overhead (eigen cluster)		17	
Overhead (concern)		193	
Totale kosten		1.640	
Opbrengst heffingen		712	
Dekkingspercentage		43%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-)onthefing milieuzones, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.

8 Dienstverlening stadsarchief		533	522	98%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
8 Dienstverlening stadsarchief	533	522	98%	

Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief

Personeelskosten		302	
Materiële kosten		231	
Totale kosten		533	
Opbrengst heffingen		522	
Dekkingspercentage		98%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.

9 Leidingen		6.583	6.095	93%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
9 Leidingen	6.583	6.095	93%	

Berekening kostendekkendheid Leidingen

Personeelskosten		3.482	
Materiële kosten		1.057	
Overhead (eigen cluster)		739	
Overhead (concern)		1.305	
Totale kosten		6.583	
Opbrengst heffingen		6.095	
Dekkingspercentage		93%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitriool op het gemeentenet.

10 Overige activiteiten buitenruimte		189	185	98%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
10 Overige activiteiten buitenruimte	189	185	98%	

Berekening kostendekkendheid Overige activiteiten buitenruimte

Personeelskosten		123	
Specifieke automatiseringskosten		0	
Materiële kosten		11	
Overhead (eigen cluster)		2	
Overhead (concern)		54	
Totale kosten		189	
Opbrengst heffingen		185	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), vergunning

deelmobiliteit, ontheffing geluidhinder, straatverkoop- of promotieplaats en voor een marktvergunning op Koningsdag.

11 Ligplaatsvergunning		1	1	98%
Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kostendekkendheid	
11 Ligplaatsvergunning	1	1	98%	

Berekening kostendekkendheid Ligplaatsvergunning			
Personeelskosten		1	
Specifieke automatiseringskosten		0	
Materiële kosten		0	
Overhead (eigen cluster)		0	
Overhead (concern)		0	
Totale kosten		1	
Opbrengst heffingen		1	
Dekkingspercentage		98%	
(bedragen x € 1.000)			

Toelichting Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen van nieuwe ligplaatsvergunningen voor bestaande locaties door nieuwe vergunninghouders als gevolg van eigendomsoverdracht van het onderhavige woonschip.

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2026, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2025-2026

Het totaal aan woonlasten is de som van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en het gemiddelde aanslagbedrag voor onroerendezaakbelasting. Op basis van de tariefvoorstellen 2026 stijgen de gemiddelde woonlasten in 2026 met ongeveer 4,6%, afhankelijk van de grootte van het huishouden.

Deze stijging is inclusief de CPI van 3,6%. De stijging van de woonlasten 2026 valt lager uit dan in 2025, toen de gemiddelde woonlasten met 5,4% stegen. De ontwikkeling van de lokale lasten voor 2025-2026 is 1 procentpunt hoger dan de CPI-indexering. Dit komt doordat de ASH jaarlijks 1% extra stijgt, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, en de bijkomende jaarlijkse verhoging van de RIO met € 6,00 zoals vastgelegd in het rioleringsplan.

- Het OZB-tarief daalt met 4,6%. In combinatie met CPI-indexering en bijstelling inzichten waardeontwikkeling voor 2025, leidt dit tot een verhoging van de gemiddelde OZB-aanslag voor koopwoningen met 3,6%.
- Het basistarief rioolheffing (RIO) stijgt € 6,00 plus 3,6 % trendpercentage. Dit is op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025. (raadsbesluit: verlengd tot 2026).
- In 2026 stijgt het tarief van de afvalstoffenheffing (ASH) met 4,6%. Dit is inclusief indexatie (3,6%) en de afspraak uit het coalitieakkoord (extra 1%).

Eénpersoonshuishouden	Tarief 2025	Tarief 2026	Stijging 2026 t.o.v. 2025 (in %)
OZB aanslag	€ 304,16	€ 315,07	3,6%
RIO (basistarief)	€ 302,20	€ 319,10	5,6%
ASH 1 -persoons	€ 365,10	€ 381,90	4,6%
Totale woonlasten	€ 971,46	€ 1016,07	4,6%

Tweepersoonshuishouden	Tarief 2025	Tarief 2026	Stijging 2026 t.o.v. 2025 (in %)
OZB aanslag	€ 304,16	€ 315,07	3,6%
RIO (basistarief)	€ 302,20	€ 319,10	5,6%
ASH - tweepersoons	€ 437,40	€ 457,50	4,6%
Totale woonlasten	€ 1043,76	€ 1.091,67	4,6%

Meerpersoonshuishouden	Tarief 2025	Tarief 2026	Stijging 2026 t.o.v. 2025 (in %)
OZB aanslag	€ 304,16	€ 315,07	3,6%
RIO (basistarief)	€ 302,20	€ 319,10	5,6%
ASH - meerpersoons	€ 473,50	€ 495,30	4,6%
Totale woonlasten	€ 1.079,86	€ 1.129,47	4,6%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor het heffingsjaar 2026 bedraagt het maximale kwijtscheldingspercentage 76,5% van de aanslag afvalstoffenheffing. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 35.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Begroting 2026

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Paginanummer in website: 217

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regio Deal (2019-2022), Regio Deal (2023-2026) en de NPLV regeling Kansrijke Wijk van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ), werken Rijk, de gemeente Rotterdam, corporaties, zorginstellingen, schoolbesturen, bedrijfsleven, bewoners, politie en Openbaar Ministerie aan het verbeteren van de kansen voor Rotterdammers op Zuid. Samen zorgen deze partners dat de kansen van Zuiderlingen worden vergoed zodat opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 20 jaar stijgen naar het gemiddelde van de vier grote steden in Nederland. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen. De gemeente Rotterdam is dus één van de partners binnen het NPRZ. De wethouder NPRZ is één van de bestuursleden van het NPRZ en legt aan de gemeenteraad verantwoording af over de gemeentelijke inzet binnen het programma.

Voor de periode 2018 tot en met 2022 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam heeft dit aangevuld met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken met het Rijk in de Regiodeal Rotterdam Zuid. Het grootste deel van deze middelen is uitgegeven in de periode 2018 t/m 2023. Alleen voor de pijler School en Wonen zijn de rijksmiddelen nog niet volledig uitgegeven en worden hiervoor in de komende jaren nog bestedingen gedaan.

Tijdens het Rijk Regio overleg Rotterdam-Zuid (NPLV en Regio Deal) van 28 mei 2024 is het voorstel om de doorlooptijd Regiodeal NPRZ voor de pijler Wonen te verlengen t/m 2031 goedgekeurd.

Eind 2023 is een nieuwe Regio Deal (Regio Deal Rotterdam Zuid II) door het Rijk toegekend van in totaal € 30 mln voor de periode 2023-2026. Daarnaast is eind 2023 in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) de regeling Kansrijke Wijk toegekend voor in totaal € 69,25 mln voor de periode 2023-2025. Eind 2025 zal er besloten worden over de toekenning van de regeling Kansrijke Wijk (2026-2028), waarmee naar verwachting voor 2026-2028 zicht is op voldoende middelen voor de pijlers Thuisbasis op Orde, School, Werk om de ambities uit het uitvoeringsplan te realiseren.

Voor de pijler Wonen geldt dat op 24 juni 2025 tussen het Rijk en gemeente Rotterdam een bestuurlijke afspraak is getekend als eerste stap in de uitwerking van de Woontop afpraken gericht op het NPRZ. Ter stimulering van de woningbouwopgave t/m 2029 heeft het Rijk een realisatiestimulus gereserveerd voor Rotterdam op basis van het uiteindelijk in 2029 gestarte woningen (€18,1 mln- €27,2 mln). Tevens heeft het Rijk voor het NPRZ-gebied een extra bijdrage gereserveerd als opslag voor bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen (ORV) (samen € 10,99 mln) en voor capaciteitsondersteuning (€8,0 mln)

De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op de Regio Deal 2018-2022, de Regio Deal 2023-2026 en de regeling Kansrijke Wijk (2023-2025) en behandelt daarmee de pijlers Wonen, School, Thuisbasis op Orde, Werk en Veilig. Voor de pijlers Wonen en Veilig zijn er daarnaast Rijksbijdragen die specifiek voor die pijler zijn (zoals Volkshuisvestingsfonds en Preventie met Gezag). Over de laatst genoemde regeleingen wordt niet over gerapporteerd in deze paragraaf; deze komen terug in de betreffende begrotingsprogramma's.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Hierna volgen een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2026?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Wat willen we bereiken?

Op basis van het Uitvoeringsplan NPRZ 2023 – 2027 is ingezet op een versnelling op vijf pijlers: Thuisbasis op Orde, Wonen, School, Werk en Veilig waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De pijler Wonen wordt niet in dit hoofdstuk behandeld omdat de middelen hiervoor niet via de Regio Deal en de regeling Kansrijke Wijk lopen. Daarnaast is een onderdeel economische structuurversterking toegevoegd onder de pijler Werk. De te behalen doelen van deze thema's zijn in het Uitvoeringsplan als volgt vastgesteld:

- Thuisbasis op Orde: het bieden van een stevige thuisbasis voor de bewoners op Zuid, om de kans op een succesvolle schoolcarrière voor kinderen en de kans op werk voor volwassen te vergroten.
- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg via loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat afhankelijk is van de bijstand structureel wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Gelijktijdig zetten we in op het toekomstbestendig maken van de

- woningvoorraad en daarmee aantrekkelijke, leefbare en inclusieve woonmilieus
- Veilig: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.

Voor al deze pijlers zijn participatie en onderzoek een overkoepelende thema's. Het doel hiervan is om het eigenaarschap van bewoners over de belangrijkste uitdagingen waar Rotterdam Zuid voor staat te versterken. Dit doen we onder andere door regelmatig in gesprek te gaan met de wijkraden in het NPRZ-gebied en door het organiseren van een burgerberaad NPRZ. Het doel van het thema onderzoek is om een betere onderbouwing te krijgen van de interventies in de regio.

Wat gaan we doen in 2026?

In de onderstaande paragrafen wordt toegelicht wat er binnen de verschillende pijlers wordt gedaan in 2026. Overkoepelend geldt dat met de aanpak Wijk aan Zet meer wordt aangesloten bij wat de wijk nodig heeft en Rotterdammers meer eigenaarschap wordt gegeven over hun directe omgeving. Onderdeel daarvan is een goede aansluiting bij de wijkraden en Wijk aan Zet. De afspraak is om vanuit het NPRZ de wijkraden op Zuid 2 keer per jaar te bezoeken. De invulling van deze bezoeken zal door de wijkmanager, participatieadviseur NPRZ en de wijkraad coördinator gebeuren.

Naast de bezoeken aan de wijkraden starten in het vierde kwartaal van 2025 de bijeenkomsten met het burgerberaad NPRZ; de verwachting is dat in mei 2026 het eindadvies wordt opgeleverd. Dit burgerberaad biedt een kans voor de inwoners van Rotterdam Zuid om actief mee te denken en te praten over het thema werkgelegenheid. De deelnemers van het burgerberaad worden gevraagd om te adviseren op de vraag: "Hoe zorgen wij samen voor meer kansen op werk waarvan je rond kan komen als inwoner op Zuid?"

De uitkomsten van het burgerberaad vormen input voor aanpassingen in de uitvoeringsprogramma's 2026 en verder van de partners van NPRZ.

Pijler Thuisbasis op orde

Een stevige thuisbasis vergroot de kans op een succesvolle schoolcarrière voor kinderen en de kans op werk voor volwassenen. Voor de pijler Thuisbasis op orde zijn extra (rijks)middelen beschikbaar voor bepaalde activiteiten. In 2025 zijn deze activiteiten verder vormgegeven; in 2026 wordt dit verder gecontinueerd.

Wijkteams

In 2026 is het doel dat in het NPRZ-gebied geen wachtlijsten voor de wijkteams zijn: na aanmelding is het niet nodig langer dan 14 dagen te moeten wachten voordat cliënten ondersteuning krijgen van het wijkteam en een case wordt binnen een half jaar tot negen maanden afgerond. Hierbij blijft het randvoorwaardelijk dat de capaciteit binnen de wijkteams zowel kwantitatief als kwalitatief op orde is. Het inzetten van kwaliteitscoaches helpt hierbij enorm. De kwaliteitscoaches voeren iedere 4 weken caseload gesprekken met medewerkers. Tijdens deze gesprekken adviseren zij hoe een casus verder opgepakt moet worden, met als doel effectief en efficiënt hulp te verlenen. Hierdoor houden we goed zicht op de gestelde doelen binnen de hulpverlening zodat Rotterdammers snel weer de eigen regie op hun leven kunnen pakken. Daarnaast geven de kwaliteitscoaches gerichte deskundigheidsbevordering, ondersteunen nieuwe medewerkers en zijn aanwezig bij de casuïstiek bespreking. De effecten die we nu zien is dat de medewerkers in het wijkteam efficiënter gaan werken waardoor zij soms meer cliënten kunnen ondersteunen of de ondersteuning eerder effectief af kan sluiten. Hierdoor kunnen cliënten die zorg nodig hebben eerder geholpen worden. De wachtlijst die we in de wijkteams binnen het NPRZ-gebied hadden is van 481 (eind 2024) gedaald naar 302 (juli 2025).

Children's Zone werkwijze en gezinsaanpak

Het doel van de Children's Zone is om de ontwikkelingskansen van kinderen (0-18 jaar) te vergroten. De wijkcoaches Children's Zone versterken de thuissituatie van gezinnen door ouders vaardigheden aan te leren, zodat zij hun kinderen een betere toekomst kunnen bieden.

De Children's Zone-werkwijze van de wijkteams is aanvullend op de stedelijke taak van de wijkteams. Vanaf eind 2024 is de Children's Zone uitgebreid naar alle wijkteams (15) in het NPRZ-gebied. Ze helpen laagdrempelig en preventief, ook bij enkelvoudige hulpvragen van ouders en hun kinderen. Deze hulp kan grotere problemen voorkomen.

T.b.v. deze laagdrempeligheid wordt in elke wijk een inloopsprekkuur georganiseerd. Ook zijn de wijkcoaches Children's Zone betrokken bij ouderkamers op scholen en verzorgen zij daar themabijeenkomsten. Daarnaast kunnen ouders de wijkcoach in hun wijk direct benaderen en is geen verwijzing of aanmelding nodig. In 2026 wordt deze aanpak voortgezet.

Armoede en Schulden

Geldplein (schulddienstverlening) sluit aan bij de afdeling Werk & Inkomen op Werkstation op Zuid. Rotterdammers woonachtig in Rotterdam Zuid komen hier om een uitkering aan te vragen en worden direct actief richting werk begeleid. Omdat het aanvragen van een uitkering een life-event is (verlies van werk), kan dit grote financiële consequenties hebben.

Om Rotterdammers zo vroeg mogelijk financiële ondersteuning te bieden, is het doel om aan iedereen die een uitkering aanvraagt bij Werkstation op Zuid een vrijblijvend intakegesprek met een klantregisseur van Geldplein aan te bieden. Omdat het Werkstation de afgelopen tijd fors opgeschaald is, van eerst alleen de regio Feijenoord naar nu heel Rotterdam Zuid, is het de bedoeling dat Geldplein meegroeit om aan zoveel mogelijk klanten van het Werkstation een intake aan te kunnen bieden.

Deze inzet is aanvullend op de reguliere inzet van Geldplein in Rotterdam. De inzet van Geldplein bij het Werkstation biedt een kans om Rotterdammers eerder te helpen bij hun geldproblemen en daarmee onnodig hoge schulden en de daarbij behorende stress te voorkomen.

Programmatische aanpak 0-4 jarigen

In 2026 geven we verdere uitvoering aan de programmatische aanpak 0-4 jarigen zodat kinderen taalvaardig, motorisch goed ontwikkeld en mentaal gezond op de basisschool komen. De eind 2024 vastgestelde programmatische aanpak 0-4 aanpak voeren we samen met partners uit. Op 1 juli 2025 bekrachtigden de samenwerking middels een ondertekende overeenkomst.

Deze aanpak ziet op een aantal interventies, zoals opvoedondersteuning via programma's voor in de thuissituatie als in de omgeving zoals kinderopvang, voorschoolse educatie (VE) (zie pijler school), ontmoetingsplekken in de wijk en het vergroten van het bereik van bestaande voorzieningen zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Verder zijn er in september 2025 twee locaties geopend voor gratis kinderopvang, zijn er wijkplannen gemaakt die in 2026 verder worden uitgevoerd, is er een speciaal programma voor taalontwikkeling voor kinderen en ouders gestart en wordt de leidraad 'klaar voor groep 1' gebruikt voor ouders en scholen.

Pijler school

De pijler school bestaat uit twee onderdelen: het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid (NROB) 2024-2027 en het uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het NROB vormt de basis voor het onderwijsbeleid in Rotterdam, terwijl het NPRZ-uitvoeringsprogramma dient als een aanvullende intensivering specifiek voor Rotterdam-Zuid. Het uitvoeringsprogramma omvat diverse onderdelen, zoals dagprogrammering, voor- en voerschoolse educatie (VE), loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), en het versterken van de schoolleiding t.b.v. kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

De gemeente heeft voor de verschillende onderdelen, waarvoor rijksmiddelen beschikbaar zijn gesteld, 50% cofinanciering geborgd. Dit biedt een extra impuls voor Rotterdam-Zuid bovenop de reguliere stedelijke inzet vanuit het NROB.

Dagprogrammering

Om gelijke kansen te realiseren en de talenten van de kinderen beter te benutten werken wij in het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid met de scholen en vele partners aan tien uur extra schooltijd, de Dagprogrammering. In deze uren bieden scholen extra lessen aan voor hun leerlingen op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotioneel leren, sport en gezondheid, kunst en cultuur, wetenschap en techniek, ICT en media, natuur en milieu, burgerschap en loopbaanoriëntatie.

Ook in schooljaar 2025-2026 bieden wederom in totaal 41 scholen in Rotterdam Zuid Dagprogrammering aan: 33 scholen in het primair onderwijs en 9 scholen in het voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs wordt niet tien uur maar zes uur extra leertijd voor ruim 40% van de leerlingen aangeboden. Op dit moment vinden er gesprekken plaats over uitbreiding van het aantal Dagprogrammeringscholen.

Ook in schooljaar 2025-2026 zal net als in voorgaande jaren een outputmeting Dagprogrammering worden gedaan. Deze outputmetingen geven inzicht in het aantal Dagprogrammeringsuren die scholen realiseren en welk type activiteiten de scholen aanbieden binnen de Dagprogrammering.

Jaarlijks vindt er een schouw Dagprogrammering plaats waarin wordt onderzocht wat goed gaat en wat beter kan en wat de Dagprogrammering oplevert voor leerlingen.

Voerschoolse educatie (ve)

Het Rijk heeft voor 2023 t/m 2025 extra middelen beschikbaar gesteld voor NPRZ in het kader van de specifieke uitkering Kansrijke wijken voor het thema Ontwikkeling Jonge Kind. In 2026 zetten we de regeling voort waardoor in NPRZ-gebied de voerschoolse educatie (ve) gratis is voor kinderen uit de doelgroep Extra Spelen en Leren waarvan het inkomen van de ouders maximaal 130% van het wettelijk sociaal minimum is. De verwachting is dat we met onder andere deze maatregel de voerschoolse educatie in NPRZ een flinke impuls kunnen geven bovenop de inzet vanuit het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid. Afhankelijk van gegeven akkoord na het schrijven van deze begroting wordt in 2026 in het kader van het vergroten van het bereik van de VE gewerkt aan de realisatie twee Samenspeelgroepen XL in NPRZ om ouders met hun kinderen laagdrempelig te laten wennen aan de voerschoolse educatie.

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob)

We blijven investeren in het vergroten van gelijke kansen en arbeidsperspectief voor jongeren van Zuid via loopbaanoriëntatie- en begeleiding (lob). Alle scholen op Zuid stellen ieder schooljaar een lob-plan op met ondersteuning van het programma Gaan voor een Baan. De focus ligt hierbij op de (tekort)sectoren met hoge baankansen, namelijk de techniek, haven, logistiek en zorg. Ook het vergroten van de ouder- en docentbetrokkenheid bij lob is onderdeel van de aanpak. De profielkeuzes op het vmbo, de in- en uitstroom op het mbo worden jaarlijks gemonitord. De doelstelling is dat 38% van de jongeren van Zuid een mbo-diploma behaald in de richting van techniek, haven en logistiek en 18% in de richting van zorg.

Kwaliteit én aanpak leraren

In het uitvoeringsplan NPRZ wordt kwaliteit gedefinieerd als het inzetten van extra capaciteit om de schoolleiding te versterken, zodat zij de ruimte krijgen om zich te focussen op de kwaliteit van het onderwijs. Hiervoor wordt subsidie verleend om schoolleiders in het NPRZ-gebied te ondersteunen. De subsidie is bedoeld voor de versterking van de schoolleiding in het primair onderwijs met als doel het effectief organiseren van de schoolorganisatie, wat moet leiden tot verbetering van de onderwijskwaliteit

Om het personeelstekort in het onderwijs in het NPRZ-gebied relatief te verminderen, wordt er binnen de lerarenaanpak extra aandacht besteed aan het verlagen van de werkdruk en het ondersteunen van starters en stagiairs. De verwachting is dat deze maatregel de lerarenaanpak een sterke impuls zal geven, bovenop de inspanningen vanuit het Nieuw Rotterdams Onderwijsbeleid

AanDeBak-garanties voor jongeren

De AanDeBak-garantie is een belangrijk instrument binnen het 'Gaan voor een Baan' loopbaanoriëntatie en begeleidingsprogramma en wordt dan ook gecontinueerd. Werkgevers(organisaties) stellen baangaranties beschikbaar voor jongeren van Zuid wanneer zij een door hen geselecteerde mbo-opleiding hebben afgerond. Momenteel zijn er 871 AanDeBak-garanties beschikbaar. Er vinden gesprekken plaats voor een nieuw convenant en ook wordt aantal convenanten vernieuwd, zodat meer jongeren de AanDeBak-garantie kunnen benutten. Ook wordt de AanDeBak-garantie landelijk verder uitgerold in andere NPLV gebieden. De instroom op AanDeBak-opleidingen, de instroom bij werkgevers en de salarisperspectieven worden jaarlijks gemonitord.

Pijler Werk

De uitgangspositie van schoolverlaters, werkzoekenden en werkenden van Rotterdam Zuid moet structureel worden versterkt. Dat is niet alleen in het belang van de mensen zelf, of van de gemeente Rotterdam. Ook werkgevers en onderwijsinstellingen hebben er een groot belang bij om meer te investeren in het ontsluiten en ontwikkelen van het onbenutte arbeidspotentieel op Zuid.

De personeelstekorten hebben – in weerwil van de opeenvolgende crises - een structureel karakter. Veel werknemers gaan met pensioen en moeten worden vervangen. De structuur van de economie verandert en er ontstaan nieuwe verdienmodellen. Werkgevers worden uitgedaagd om op een andere manier met hun vraag naar arbeidskrachten om te gaan. De bewoners van Zuid moeten kunnen meeprofiten van de kansen die daardoor ontstaan. Dan worden de economie en de beroepsbevolking van Zuid sterker en weerbaarder. De partners van het NPRZ vinden elkaar in die ambitie: in de wijk, in de sectoren die voor de economische transitie van belang zijn (haven, bouw & techniek en zorg) en in de cruciale maatschappelijke beroepen (o.a. kinderopvang, onderwijs, politie, OV).

Uit de Basismonitor Werk van NPRZ blijkt dat een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking van Zuid zich in een kwetsbare positie bevindt. Zzp-ers en mensen met flexibele contracten met een lager opleidingsniveau die lager betaald werk doen, raken bij een recessie, of als ze met een tegenslag in hun persoonlijke leven worden geconfronteerd sneller hun werk en inkomen kwijt. Ze beschikken ook minder vaak over de financiële buffers, de vaardigheden en het netwerk om op eigen kracht met tegenslagen om te gaan en zijn dan sneller aangewezen op een uitkering. En hoe langer een werkzoekende in een uitkeringssituatie zit, hoe lastiger het wordt om de connectie met de arbeidsmarkt (weer) te leggen en hoe groter de kans dat er problemen ontstaan rondom schulden of gezondheid die het perspectief op werk ernstig belemmeren. Juist voor mensen die de stap naar werk graag willen zetten en daarvoor bijgeschoold of omgeschoold moeten worden ontstaan dan ingewikkelde situaties.

Het programma Samen voor Zuid wordt daarom ook in 2026 voortgezet. Verhoudingsgewijs veel werkzoekenden op Zuid die afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering ervaren verschillende problemen bij het vinden van werk. Daarom worden op Zuid extra consulenten, coaches en jobhunters ingezet. Deze medewerkers besteden samen met de werkzoekende en met betrokken werkgevers gericht aandacht aan het matchen op werk enerzijds en aan de aanpak van de belemmeringen anderzijds, zodat de werkrelatie ook duurzaam wordt. De begeleiding wordt vanuit verschillende disciplines vormgegeven. Indien nodig kan via de wijkteams schulddienstverlening en zorg worden ingezet. Het Werkstation op Zuid en de Leerpraktijkcentra spelen hierin een belangrijke rol.

Ook in 2026 wordt extra aandacht besteed aan de inkomenszekerheid van mensen. Met name bij de gesprekken die we voeren over de rechten en plichten die verbonden zijn aan het ontvangen van een bijstandsuitkering wordt aandacht besteed aan de financiën. Er wordt onder andere hulp geboden bij budgetteren en het aanpakken van schulden en we gaan het gesprek over het feit dat ten opzichte van een bijstandsuitkering werken altijd loont.

Voor veel (vaak alleenstaande) ouders met een bijstandsuitkering spelen daarnaast nog zorgen over de opvoeding en de opvang van hun kinderen. Daardoor is het voor hen moeilijk om de stap naar werk met vertrouwen te kunnen zetten, terwijl ze dat wel willen, ook als rolmodel voor hun kinderen. Er wordt extra geïnvesteerd om met hen deze drempels weg te nemen, zodat ze aan het werk kunnen.

Samen voor Zuid heeft zich ten doel gesteld om in 2031 maximaal 10.000 bijstandsuitkeringen in het NPRZ-gebied te verstrekken. Eind juli 2025 waren dit er 12.976. Om deze doelstelling te halen is er een constante focus nodig op welke activiteiten bijdragen aan het behalen van deze doelstelling.

Economische structuurversterking

Onder de noemer Cultuur&Campus werken de kunstacademies (Codarts en Willem de Kooning Academie) samen met de Erasmus Universiteit en de gemeente Rotterdam aan een iconisch instituut op Zuid. Op dit moment is de stap naar de grote campus (C&C Doklaan) niet haalbaar. Inzet is om de realisatie van Cultuur&Campus op Zuid stapsgewijs te realiseren via organische groei. Met innovatieve samenwerking van onderzoek, onderwijs en cultuur en door het iconische en innovatieve karakter, zal Cultuur&Campus bezoekers van binnen en buiten Rotterdam trekken. Zo wordt Zuid niet alleen een gebied om te wonen, maar ook om naartoe te komen. Cultuur&Campus zal daarmee als economisch vliegwiel fungeren.

Als eerste stap wordt vol ingezet op C&C Putselaan. Deze stap is mogelijk door toekenning van Europese subsidie voor het vernieuwende concept Cultuur&Campus. De samenwerkende partijen leggen daar gezamenlijk, en met partners uit de buurt, het fundament voor verdere ontwikkeling.

De renovatie van de oude st. Louisschool aan de Putselaan is in september 2025 afgerond. Vanaf september 2025 is C&C Putselaan geopend voor onderwijsactiviteiten van de kunstacademies en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De algehele opening en de eindconferentie van het EU NEB-subsidieproject is in november 2025. In C&C Putselaan wordt op kleine schaal de programmering voor het Cultuur&Campus concept opgestart en doorontwikkeld tot in ieder geval 2032.

In het kader van de economische structuurversterking via het NPRZ wordt de integrale aanpak van winkelstraten voortgezet. Na de succesvolle revitalisering van de Beijerlandse laan/Groene Hilledijk – waar veiligheid, een aantrekkelijk winkelaanbod en verbetering van de fysieke omgeving centraal stonden – is de aanpak in 2025 uitgebreid naar Pendrecht/Zuidwijk en Oud-Charlois. Dit betreft onder meer de Slinge, Wolphaartsbocht, Langenhorst en Dorpsweg.

De winkelstraten kampen met eenzijdige branchering, kwetsbare ondernemingen en risico's rond naleving van wet- en regelgeving. Om verdere achteruitgang te voorkomen, wordt samengewerkt vanuit veiligheid, economie, buitenruimte en vastgoed. Zo worden de straten structureel versterkt en weer belangrijke economische dragers in de wijken.

Pijler Wonen

Projecten in de pijler Wonen kennen een lange doorlooptijd. Tussen start en realisatie ligt vaak een periode van 7 tot 10 jaar. Verwerving van vastgoed, participatie, overeenstemming bereiken met particuliere eigenaren, bouwplanvoorbereiding en herhuisvesting vraagt veel tijd. In 2025 zullen we een nieuwe stap zetten in de realisatie van de projecten uit het door de raad vastgestelde werkprogramma NPRZ 2019 -2022. Deze projecten lopen door.

Daarnaast werken we op basis van de uitkomsten van de midtermreview aan de ontwikkeling en uitvoering van projecten voor het nieuwe Uitvoeringsplan NPRZ 2023- 2027. Daarin is benadrukt dat – in aansluiting op de raadsbrief Stadsvernieuwing 2.0. en de introductie van Wijken aan Zet - wijkgericht werken en participatie van bewoners belangrijke uitgangspunten zijn bij al onze projecten.

Meer recent is in februari 2025 door het college aangekondigd dat zij samen met de partners in de pijler Wonen in wil zetten op een aanscherping van de inzet op de pijler Wonen. De ambities staan buiten kijf, maar het hoe verandert. Aanleiding vormen de ervaringen in de lopende projecten binnen de pijler Wonen en de veranderende maatschappelijke en economisch/financiële context. Het gaat onder meer om meer focus op gebieds-ontwikkeling in de bestaande voorraad, differentiëren door verdichten, meer ruimte voor marktwerking en minder focus op een aanpak waarbij de gemeente aankoopt en samenvoegt/vergroot/verbetert. Op dit moment wordt mede op basis van deze lijn samen met het Rijk, corporaties, gemeente en programmabureau NPRZ verder invulling gegeven aan de afspraken in het kader van de Woontop.

We werken langs 4 sporen:

1. Basisaanpak Particuliere Voorraad (Steigers op Zuid)

Dit programma is gericht op het wegwerken van achterstallig onderhoud in particuliere panden en activeren van de VVE's. Waar mogelijk wordt een koppeling met verduurzaming gelegd. Het streven is om iedere collegeperiode 3000 woningen aan te pakken. In 2022 was de realisatie voor collegeperiode 2019-2023 met 3.598 woningen in het kader van steigers op Zuid gehaald. In 2026 werken we door aan het programma uit de huidige collegeperiode, waarbij de verwachting is dat in 2026 2.500 meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) zullen zijn opgesteld. Tevens wordt gestreefd naar 1600 aanvragen en opdracht offertes die door VVE's in vergadering worden vastgesteld. Tenslotte wordt ingezet om het achterstallig onderhoud bij 1450 woningen te hebben weggewerkt. Daarnaast is gestart in 2024 met het programma voor deze collegeperiode (2023-2026). De verwachting is dat in 2026 400 meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) zullen worden opgesteld. Ook wordt gestreefd naar 80 aanvragen en opdracht offertes die door VVE's in vergadering worden vastgesteld. Tenslotte wordt ingezet om het achterstallig onderhoud bij 40 woningen te hebben weggewerkt.

2. Grondige aanpak van de Particuliere Voorraad

Hier gaat het niet alleen om wegwerken van achterstallig onderhoud maar om een structurele verbetering van de woningvoorraad zodat deze minimaal 20 jaar in goede staat is. We doen dit middels grondige renovatie, gecombineerd met samenvoegen en vergroten, of sloop/nieuwbouw. In het kader van de Regio Deal Rotterdam Zuid (2019-2022) is het streven om 700 – 900 woningen aan te pakken. De projecten hiervoor zijn vrijwel allemaal in uitvoering genomen. Daarnaast werken we nog aan de aanpak van 600 woningen die voortkomen uit een convenant met de corporaties uit 2016. Deze projecten zijn nu dichtbij realisatie b.v. de Mijnkint blokken in de Tarwewijk. Oplevering wordt daar verwacht in 2025.

3. Corporatie voorraad

De corporaties zorgen voor de aanpak van 12.000 woningen op Zuid middels ingrijpende renovatie of sloop/nieuwbouw. Ze financieren dit uit eigen middelen.

4. Woonmilieu

Voor fijn wonen in Rotterdam Zuid is naast een goede woning ook een (be)leefbare woonomgeving van groot belang. We zetten daarom in op verbetering van buitenruimte - met meer kansen voor ontmoeten, sport, spel en vergroening - en op de verbetering van het aanzicht van diverse winkelstraten. In de regiodealmiddelen is € 23 miljoen gereserveerd voor buitenruimteprojecten. Afgelopen jaren is het merendeel van de projecten vanuit planvorming richting voorbereiding van de uitvoering gebracht. Meerdere buitenruimteprojecten zijn in 2026 gereed. Dit betreft naar verwachting het project Pleinweg- Goereesestraat en Tarwekracht; een groene verbindingroute in de Tarwewijk tussen het Mijnsherenplein en het plein bij de Zwartewaalschool. In 2026 zijn de buitenruimteprojecten Carnisselaan, Oud-Carnisse en Goereesestraat in uitvoering. Ook de aanpak van de winkelstraat Beijerlandse laan/Groene Hilledijk wordt doorgezet. Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope woningvoorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiogemeenten waar extra DAEB-woningen (Dienst van Algemeen Economisch Belang) worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 6 mln.) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020 en loopt tot 1 januari 2024 waarna de projecten binnen 2 jaar worden afgerond en de subsidies vastgesteld.

In 2025 is het uitvoeringsplan Rotterdams Goed Wonen ontwikkeld, afgestemd en op 27 mei 2025 vastgesteld door het college. De raad is geïnformeerd over de multidisciplinaire, integrale aanpak. Onder de vlag van Rotterdams Goed Wonen is een eerste integrale actie uitgevoerd op de Beijerlandse laan op 30 mei. Met deze 'officiële' start van Rotterdams Goed Wonen wordt het ontwikkeltraject werkende weg voortgezet. Nu de basis is gelegd wordt in 2026 verder gewerkt aan het betrekken van partners zoals corporaties, politie, wijkteams en wijkpartners. Alles binnen de regels die privacywetgeving voorschrijft, en met voldoende medewerkers. Door middel van het principe

'gecontroleerd innoveren' wordt een standaard bepaald en vastgelegd. Die standaard wordt toegepast in de casustafels die zijn en worden gestart en de werkprocessen die de komende tijd worden uitgewerkt om de doelstellingen van Rotterdams Goed Wonen te kunnen halen: jaarlijks behandelen van 1250 meldingen, organisatie van 12 integrale acties op jaarbasis en een signalering op basis waarvan (beleidsmatige)sturing en opschaling mogelijk is. De Regiodealmiddelen vormen een vliegwiel en motor om de verdere ontwikkeling en inzet van multidisciplinaire en datagestuurde toezicht en handhaving in Rotterdam mogelijk te maken.

Naast de Regiodealmiddelen zijn diverse andere middelen beschikbaar gesteld voor het bereiken van de doelstellingen van de bovengenoemde 4 sporen.

In 2021 hebben we succesvol een aanvraag gedaan voor het Volkshuisvestingsfonds. Uit het volkshuisvestingsfonds 2021 (1e tranche) is budget beschikbaar gesteld voor de aanpak van 371 woningen. Eind 2023 en medio 2024 zijn er voor de grondige aanpak Particuliere Voorraad meer middelen beschikbaar gesteld uit het Volkshuisvestingsfonds 2024 (2e en 3e tranche). In de 2e tranche is budget beschikbaar gesteld om 308 woningen te verbeteren, waarbij 193 van deze woningen voor het doel worden ingepond. In de 3e tranche is budget beschikbaar gesteld om 415 woningen te verbeteren/verduurzamen, waarbij 255 van deze woningen voor het doel worden ingepond.

In het gemeentelijk coalitieakkoord 2022-2026 zijn middelen (€ 80 miljoen) gereserveerd voor de pijler wonen van NPRZ en zijn opgenomen in de gemeentebegroting. Deze middelen dienen (deels) als cofinanciering bij andere financieringsbronnen (WBI 6e tranche, Woontop Volkshuisvestingsfonds 2e en 3e tranche). Op 21 februari 2023 is het uitvoeringsplan 2023 – 2027 vastgesteld, het basisdocument. In dit uitvoeringsplan, dat afzonderlijk is voorgelegd aan de gemeenteraad, staan de plannen opgenomen voor de komende periode en de besteding van het nieuwe budget. Deze middelen worden met name ingezet op de volgende thema's fysieke aanpak, buitenruimte en winkelstraten voort te kunnen zetten.

Pijler Veilig

De pijler veilig is een relatief nieuwe toevoeging aan het uitvoeringsplan van het NPRZ en is sinds 2023 als volwaardige pijler opgenomen.

Binnen de pijler Veilig van het NPRZ wordt intensief gewerkt aan verschillende interventies en activiteiten om ondermijnende criminaliteit en jeugdcriminaliteit terug te dringen. Er is nauw samengewerkt met de gemeentelijke aanpak ondermijning, het programma Preventie met Gezag en diverse partners in de wijken zoals stadsmariniers, politie, scholen en jongerenwerkers. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een integrale aanpak met gedeelde doelstellingen, met als uiteindelijk doel een veiliger leefomgeving voor bewoners van Rotterdam-Zuid.

Dit doel tracht NPRZ te bereiken via drie hoofdlijnen, waar interventies onder vallen die met name worden uitgevoerd vanuit gemeente (directie Veiligheid), politie en OM en het programma Preventie met Gezag in samenwerking met diverse ketenpartners. Onder de hoofdlijnen volgen een aantal voorbeelden waar ook in 2026 op wordt ingezet:

1. Straf met zorg:

- Wijkrechtspreek op Zuid (Financiering vanuit Preventie met Gezag)
- Aandacht voor personen met een licht verstandelijke beperking.

2. Ondermijning:

- Acties t.a.v. crimineel pandgebruik in Rotterdam Zuid
- Aanpak winkelstraten en buurten: voortzetting van inzet op onder andere Beijerlandse laan, Slinge en start op Wolphaertsbocht. (Financiering Aanpak winkelstraten en Grip op vastgoed)
- Maatschappelijk herbestemmen (van binnen het strafrecht afgepakt vastgoed en roerende zaken zoals bijv. gereedschap, fietsen auto's of geld) ten behoeve van burgers en maatschappelijke organisaties op Zuid
- Group Violence Intervention (GVI) (financiering vanuit Preventie met Gezag)
- Intergenerationele overdracht van criminaliteit (voorheen criminele families).

3. Voorkoming jonge aanwas:

- Weerbaarheid jeugd vergroten (financiering vanuit Preventie met Gezag)
- Persoonsgerichte aanpak risicojongeren (financiering vanuit Preventie met Gezag)
- Het programma 'Onwijze Moeders' (financiering vanuit Preventie met Gezag)
- Programma Be(invloed) (financiering vanuit SPUK Kansrijke wijk)

Be(invloed) SPUK kansrijke wijk

Via het project Be(invloed) geven we een platform aan jongeren als positieve rolmodellen. Jongeren worden beïnvloed maar ze kunnen ook brengers van invloed zijn. Vanuit het werk in het sociale, culturele en veiligheidsdomein komen we jongeren tegen die zich bewust onttrekken aan negatieve invloeden en zich willen ontwikkelen met behulp van positieve invloeden. Zo worden zij ook weer beïnvloeders. Be(invloed) bestaat uit een documentaire reeks van jongeren en professionals die met hun verhalen anderen positief beïnvloeden. Het is gericht op het veerkrachtiger maken van jongeren en hun omgeving. Dit wordt in 2026 op scholen uitgedragen met een lesprogramma. Voor de periode 2026 tot en met 2028 is een nieuwe SPUK aanvraag gedaan. Deze aanvraag richt zich op het on- en offline verder uitdragen van het programma en in gesprek gaan tijdens participatiebijeenkomsten met de ouders, andere jongeren en professionals.

Wat gaat het kosten in 2026?

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal 2019-2022 het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Er worden hier alleen nog kosten voor de pijler Wonen op verantwoord. Het openstaand bedrag voor de pijler School is uit de Regiodeal gehaald en in het gemeentefonds gestort. Dit wordt onderstaand verder toegelicht bij de pijler School.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2024	Cumulatieve realisatie t/m Tweede herziening 2025	Begroting 2e helft 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
School	44.000	0	29.090	0	0	0	0	0
Werk	24.000	0	24.000	0	0	0	0	0
Wonen	60.000	1.695	32.505	2.947	4.895	6.753	6.900	6.000
Cultuur	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0
Totaal	130.000	1.695	87.595	2.947	4.895	6.753	6.900	6.000

Eind 2023 zijn nieuwe middelen toegekend voor het NPRZ met een nieuwe Regio Deal (2023-2026) en de regeling Kansrijke Wijk (2023-2025). Een deel van de middelen uit de laatste regeling zal doorschuiven naar 2026. Enerzijds doordat er vanuit de regeling meer beschikbaar was in 2023-2025 dan nodig en anderzijds doordat kosten later gemaakt worden als gevolg van programma's die nog moesten opstarten. In onderstaande tabel is het totaal van begroting en realisatie opgenomen per pijler/activiteit. Voor alleen de Regio Deal is er met het Rijk een co-financieringsverplichting opgenomen.

Pijler	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2024	Cumulatieve realisatie t/m Tweede herziening 2025	Begroting 2e helft 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028
Thuisbasis op orde	17.050	956	2.029	6.256	7.823	0	
School	58.924	21.547	39.612	8.702	10.610	0	
Werk & economische structuurversterking	14.401	4.603	7.221	2.556	3.014	698	
Wonen	5.000	0	0	250	1.500	1.500	1.750
Veilig	255	70	140	115	0	0	
Programmabureau, onderzoek & participatie	3.610	692	1.233	1.157	617	300	300
Totaal	99.240	27.868	50.235	19.036	23.564	2,498	2.050

Pijler Thuisbasis op orde

Regiodeal 2023-2026

De regiodeal wordt binnen de pijler Thuisbasis op orde ingezet voor uitbreiding van de capaciteit van de Wijkteams, het vergroten van het bereik van de Childrens Zone door meer wijken te bedienen, het versterken van de gezinsaanpak en het vormgeven van de programmatische aanpak 0-4 jaar.

Kansrijke Wijk (2023-2025)

Armoedeaanpak en programmatische aanpak 0-4 jarigen wordt met de SPUK middelen versterkt.

Pijler School

Regiodeal 2019-2022

Het openstaand bedrag van deze regeling betreft het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' wat in 2018 is afgesloten. Deze middelen zijn uit de Regiodeal gehaald en in het gemeentefonds opgenomen. De realisatie van het convenant volgt in 2026, omdat de kosten pas gerealiseerd worden bij oplevering van de nieuwe objecten Plot Z en het Stadionpark in 2026.

Regiodeal 2023-2026

De regiodeal wordt binnen de pijler school ingezet om uitvoering te geven aan de activiteiten in het kader van loopbaanorientatie, onderwijskwaliteit en de lerarenaanpak.

Kansrijke Wijk 2023-2025

Regeling Ontwikkeling Jonge Kind: De regeling wordt ingezet voor de bekostiging van gratis voorschoolse educatie voor kinderen uit de doelgroep Extra Spelen Leren, waarvan de ouders een inkomen hebben tot 130% van het wettelijk sociaal minimum.

Regeling School & Omgeving: De regeling wordt optimaal ingezet, in combinatie met gemeentelijke middelen, voor het subsidiëren van scholen om Dagprogrammering uit te voeren in het primair en voortgezet onderwijs.

Pijler Werk & economische structuurversterking

Werk

Een groot deel van de huidige activiteiten van Samen voor Zuid wordt in 2026 vervolgd. Dit betekent dat de middelen in grote lijnen op dezelfde wijze verdeeld zullen worden over de volgende thema's:

- Intensivering uitstroom naar Werk (€ 2,6 mln)
- Inkomenszekerheid (€ 0,6 mln)
- Kind & Werkgeluk (€ 0,7 mln)
- Handhaving (€ 0,5 mln)

Aangezien bij het opstellen van de begroting 2026 nog geen volledige zekerheid is over de verdeling van de Rijksmiddelen (nieuwe SPUK NPLV) in 2026 telt de bovenstaande verdeling nog niet op tot de volledige gewenste € 5,5 mln.

Via 'Intensivering uitstroom naar Werk' wordt intensievere re-integratiedienstverlening aangeboden aan mensen die dat nodig hebben om vanuit de uitkering de stap naar regulier betaald werk te kunnen zetten. De gemiddelde caseload van de werkcoaches op Zuid wordt verlaagd en door initiatieven zoals het Werkstation op Zuid, de Leerpraktijkcentra en het programma Loonkostensubsidie (LKS) doelgericht ingezet. Door projecten zoals Kind & Werkgeluk wordt aandacht gegeven aan alleenstaande moeders, die zich geconfronteerd zien met specifieke belemmeringen, zoals de zorg voor kinderen en het organiseren voor kinderopvang. Door de Wijkwerktafels en de inzet van extra jobhunters wordt gezocht naar meer kansen op werk voor de werkzoekenden van Zuid. Via het thema Inkomenszekerheid worden de extra checkgesprekken met bijstandsgerechtigden bekostigd. In 2026 wordt via het Geldplein op het Werkstation op Zuid extra aandacht besteed aan het voorkomen van geldzorgen. Met het thema Handhaving wordt de intensieve aanpak van verzuim bij re-integratietrajecten ingevuld.

Door de schaarste op de huidige arbeidsmarkt vergt het tijd om geschikte mensen te werven voor de verschillende projecten. Dat kan ertoe leiden dat niet alle begrote middelen worden uitgegeven in 2025; deze worden dan doorgeschoven naar 2026. In het laatste kwartaal van 2025 wordt het definitieve plan voor 2026 gemaakt waarbij exacte verdeling over de verschillende thema's nog kan wijzigingen. Bovendien zal dan ook meer duidelijk zijn over de verdeling van de nieuwe Rijksmiddelen (SPUK NPLV).

Economische structuurversterking

De beschikbare middelen uit de Regiodeal voor Cultuur en Campus zullen in 2025 en verder worden gebruikt voor programmering en daaraan ondersteunende personele inzet, diensten en communicatie. Deze middelen worden vanaf de opening van Cultuur & Campus Putselaan ingezet, oftewel vanaf september 2025.

Pijler Wonen

1. Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2026 € 3,70 mln. begroot. Eind 2020 is de gemeenteraad niet akkoord gegaan met de integrale herstructurering van de Fazantstraat en daarom wordt er een gewijzigde aanpak uitgewerkt waarin samenvoeging en woningverbetering een prominente plaats hebben. Hierbij worden voor 2026 € 3,70 mln. aan bestedingen verwacht voor alternatieve projecten waarvan de planvoorbereiding inmiddels is gestart. Dit betreft vooral de gebiedsaanpak in de wijk Bloemhof waarvan het proces in 2023 is gestart en in 2025 doorloopt in voorbereiding, en Beijerlandslaan Groene Hilledijk waarvan de aanpak doorloopt tot 2030.

2. Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is er voor het jaar 2026 € 0,63 mln begroot. Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in het kader [Wv1](#) van de regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Voor 2026 wordt hiervan aan bestedingen begroot € 0,63 mln. voor o.a. de projecten Carnisse Goereestraat, parkeren in Carnisse, Vogelbuurt (Eksterstraat), Mijnkintbuurt fase 1, 2 en 3. Voor de aanpak van de winkelstraten is de totale rijksbijdrage in het kader van de regiodeal NPRZ € 6,0 mln. die in de periode t/m 2025 geheel moet zijn besteed.

3. Regionale spreiding

Voor de regionale spreiding is er voor het jaar 2025 € 0,- begroot. Naar verwachting zal in 2026 op basis van de provinciale eindverantwoording het laatste bedrag (maximaal € 0,5 mln) worden overgemaakt. Bijdragen worden zowel in het kader van de jaarrekening van de gemeente Rotterdam als in deze rapportage naar het Rijk pas als besteding opgenomen wanneer de provincie subsidies heeft vastgesteld op basis van door de gemeenten geleverde prestaties (gestart zijn met de bouw van de extra woningen. In 2021 heeft de gemeente Rotterdam overeenkomstig eerder gemaakte afspraak aan de provincie Zuid-Holland een bijdrage van € 1 mln. formeel verleend als cofinanciering voor de door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland vastgestelde subsidieregeling "Spreiding sociale woningbouw regio Rotterdam" (totaal subsidiebudget € 7 mln). De eerste € 0,5

mln (50%) is in 2021 als voorschot naar de provincie overgemaakt. Naar verwachting zal in 2026 op basis van de provinciale eindverantwoording het laatste bedrag (maximaal € 0,5 mln) worden overgemaakt. Bijdragen worden zowel in het kader van de jaarrekening van de gemeente Rotterdam als in deze rapportage naar het Rijk pas als besteding opgenomen wanneer de provincie subsidies heeft vastgesteld op basis van door de gemeenten geleverde prestaties (gestart zijn met de bouw van de extra woningen).

Regiodeal 2023-2026

Voor Grip op vastgoed (actielijn 5) is er voor het jaar 2026 € 1,5 mln. begroot. In 2025 is het uitvoeringsplan Rotterdams Goed Wonen ontwikkeld, afgestemd en op 27 mei 2025 vastgesteld door het college. De raad is geïnformeerd over de multidisciplinaire, integrale aanpak. Onder de vlag van Rotterdams Goed Wonen is een eerste integrale actie uitgevoerd op de Beijerlandeslaan op 30 mei 2025. Met deze 'officiële' start van Rotterdams Goed Wonen wordt het ontwikkeltraject werkende weg voortgezet. Nu de basis is gelegd wordt in 2026 verder gewerkt aan het betrekken van partners zoals corporaties, politie, wijkteams en wijkpartners. Alles binnen de regels die privacywetgeving voorschrijft, en met voldoende medewerkers. Door middel van het principe 'gecontroleerd innoveren' wordt een standaard bepaald en vastgelegd. Die standaard wordt toegepast in de casustafels die zijn en worden gestart en de werkprocessen die de komende tijd worden uitgewerkt om de doelstellingen van Rotterdams Goed Wonen te kunnen halen: jaarlijks behandelen van 1250 meldingen, organisatie van 12 integrale acties op jaarbasis en een signalering op basis waarvan (beleidsmatige)sturing en opschaling mogelijk is. De Regiodealmiddelen vormen een vliegwiel en motor om de verdere ontwikkeling en inzet van multidisciplinaire en datagestuurde toezicht en handhaving in Rotterdam mogelijk te maken. Voor de activiteiten binnen de pijler Wonen is de totale rijksbijdrage in het kader van de regiodeal NPRZ € 5,0 mln. die in de periode t/m 2028 geheel moet zijn besteed.

Pijler Veilig

Regiodeal 2023-2026

De Regio Deal voor Rotterdam-Zuid II is in het najaar van 2023 ondertekend en bevindt zich inmiddels volop in de uitvoeringsfase. Ten opzichte van de eerste Regio Deal Rotterdam-Zuid (tot 2022) zijn er twee nieuwe pijlers toegevoegd aan het NPRZ-programma: Veilig en Thuisbasis op orde.

Binnen de pijler Veilig ligt de nadruk op het tegengaan van de achteruitgang van winkelstraten en het vergroten van grip op vastgoed. Dit gebeurt onder meer door de inzet van laan stewards, communicatiestrategieën om de meldingsbereidheid te vergroten en het verbeteren van het straatbeeld en het creëren van een veiligere omgeving, bijvoorbeeld door het verwijderen van gevels. Op deze manier wordt gewerkt aan een veiligere leefomgeving.

De begrote middelen worden de komende maanden en in 2026 ingezet om bestaande fte's te continueren en de doelen van de winkelstratenaanpak te realiseren.

Kansrijke Wijk 2023-2025

De middelen vanuit de regeling Kansrijke Wijk (voorheen veerkracht en Weerbaarheid) worden in 2025 volledig besteed aan (Be)Invloed, de drie sporen (jongeren, professionals en ouders/werk), het ontwikkelen van het lesprogramma, workshopreeks en diverse wijk- en doelgroep bijeenkomsten.

(Be)Invloed wordt in deze nieuwe SPUK-context gepositioneerd als een programma dat maatschappelijke samenhang versterkt door persoonlijke verhalen zichtbaar te maken, ontmoeting te faciliteren en actieve participatie te stimuleren. Jongeren en hun omgeving worden erkend, gehoord en geactiveerd. Dit versterkt hun binding met de samenleving en draagt bij aan het tegengaan van uitsluiting, polarisatie en onverschilligheid. Er ontstaat verbinding tussen generaties, culturen, burens/mede-Zuidbewoners.

Programmabureau, onderzoek & participatie

Programmabureau

De middelen die beschikbaar zijn in de regeling Kansrijke Wijk voor de uitvoeringsorganisatie worden gebruikt om een deel van de personeelskosten van het programmabureau NPRZ te dekken.

Onderzoek

In de Regio Deal Rotterdam-Zuid II is afgesproken dat er een NPRZ onderzoeksagenda wordt opgesteld en zijn er voor de uitvoering ook middelen vrij gemaakt. Met deze middelen kunnen interventies van het NPRZ worden onderzocht, kunnen interventies worden verbeterd en kunnen resultaten worden gemonitord. Hiermee wordt kennis opgedaan die ook voor andere regio's relevant kan zijn. Vanuit de Regio Deal is hiervoor 1,0 mln euro beschikbaar, in 2025 is met het Rijk afgesproken dat deze middelen t/m 2028 kunnen worden uitgegeven. De gemeente levert in dezelfde periode 2023-202 volgens afspraak 1,0 mln cofinanciering. De NPRZ Kennis- en Onderzoeksagenda is in 2024 vastgesteld door het NPRZ bestuur. Met het vaststellen van deze agenda is een stuurgroep NPRZ Onderzoek opgericht, waarin NPRZ, kennisinstellingen en de gemeente vertegenwoordigd zijn. Zij besluiten over de besteding van het onderzoeksbudget.

Vanuit de SPUK Kansrijke Wijk is daarnaast 0,3 mln beschikbaar voor voorbereidend onderzoek naar de Gezonde Leefomgeving. Deze middelen worden t/m 2025 ingezet in samenwerking met de Erasmus Universiteit en woningcorporaties.

Participatie

In 2025 en 2026 zal het burgerberaad plaatsvinden; de bijeenkomsten zijn van december 2025 tot en met mei 2026. De beschikbare middelen voor participatie in de Regiodeal worden daarom met name in 2025 en 2026 hier aan besteed.

Begroting 2026

Onderhoud kapitaalgoederen

Paginanummer in website: 218

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente is eigenaar en beheerder van de openbare ruimte. Een goed onderhouden openbare ruimte draagt in hoge mate bij aan een veilige en fijne woon- en leefomgeving. Rotterdam investeert jaarlijks veel geld in het onderhoud van haar openbare ruimte, om te zorgen dat die schoon, heel en veilig is. Het in stand en op orde houden van de openbare ruimte vraagt voortdurende aandacht, verantwoorde keuzes en investeringen. Het beleid hiervoor staat in de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027, Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071 en de Kadernota Vastgoed 2023.

Beleid

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027

De assets in de openbare ruimte zijn kapitaalgoederen die van grote maatschappelijke waarde zijn en onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen met zich meebrengen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen vormt een aanzienlijke post op de gemeentelijke begroting. Achterstallig onderhoud zorgt voor mogelijk onveilige situaties en meer kosten en inspanning dan bij tijdig onderhoud. In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is daarom bepaald dat in de gemeentelijke begroting en jaarrekening een verplichte paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen' wordt opgenomen. Basis daarvoor is een integrale Nota Onderhoud Kapitaalgoederen, die eens in de vier jaar door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023 - 2027 beschrijft hoe de gemeente Rotterdam haar beschikbare middelen in wil zetten om de bestaande kapitaalgoederen in de openbare ruimte verantwoord te beheren en te onderhouden. Het doel is om verwaarlozing van de openbare ruimte te voorkomen, en daarmee verlies van waarde van investeringen die in het verleden in de stad zijn gedaan en de komende jaren nog gaan plaatsvinden. De financiële consequenties van de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2023-2027 zijn per assetgroep structureel in de begroting verwerkt.

Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071

De Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte wordt om de vier jaar opgesteld. De eerste Nota Vervangingsinvesteringen dateert van 2021. Op basis van kengetallen is de investeringsbehoefte, en daarmee de kapitaallasten voor de vervangingsinvesteringen, voor vijftig jaar vooruit doorgerekend. Het is een theoretische, beleidsarme doorrekening, als onderdeel van de doorrekening van de vervangingsbehoefte van het gehele Rotterdamse bezit.

Kadernota Vastgoed 2023

De Kadernota Vastgoed bevat richtlijnen hoe om te gaan met gemeentelijk vastgoed en het vastgoed zowel financieel als functioneel optimaal te benutten voor de stad.

Financiële consequenties

Assetgroep (x € 1 mln)	Exploitatie	Investeringen	Totaal budget 2026
Wegen	50,5	33,7	84,2
Groen en bomen	40,7	3,3	44,0
Speelvoorzieningen	5,4	6,4	11,8
Civiele kunstwerken (incl. Maastunnel)	20,7	50,3	71,0
Beeldende kunst en monumenten	2,2	0,3	2,5
Begraafplaatsen	1,9	1,6	3,5
Oppervlaktewater	5,8	4,7	10,5
Verkeersinstallaties	4,3	7,1	11,4
Openbare verlichting	5,4	10,5	15,9
Parkeervoorzieningen	10,0	4,0	14,0
Afvalvoorzieningen	2,2	13,0	15,2

Vastgoed	40,1	308,0	348,1
Totaal	189,2	442,90	632,1

Begroting 2026

Subsidies

Paginanummer in website: 219

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar. Hieronder zijn de relevante [subsidieprogramma's](#) nader toegelicht.

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving

De gemeente Rotterdam heeft een [subsidie](#) voor het helpen van Rotterdammers met weinig geld of schulden. Met deze subsidie kunnen Rotterdammers deelnemen aan bijvoorbeeld sport en cultuur of andere sociale activiteiten.

Cultuur

Rotterdam wil een zo breed en divers mogelijk publiek bereiken met een [cultuurbeleid](#) dat inclusief en innovatief is en dat interconnectiviteit bevordert. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Economische ontwikkeling

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Met de subsidie Nieuw Rotterdams onderwijsbeleid voeren onderwijsinstellingen activiteiten uit die bijdragen aan gelijke kansen voor alle leerlingen en studenten in het Rotterdams onderwijs. Het doel is om elk kind een gelijke startpositie te geven in het onderwijs en hen tijdens hun onderwijsloopbaan de juiste ondersteuning te bieden om de doorstroom te bevorderen.

Maatschappelijke ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden integratie, [samen leven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Sport en recreatie

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als [sportstad](#). Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Volksgezondheid

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Werk en inkomen

Met deze subsidie wil de gemeente helpen om het [tekort aan personeel in belangrijke maatschappelijke sectoren](#) te verminderen.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidiestaat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Gesubsidieerde instelling	Begroting 2026
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	10.747
Beleidskader Taal 2015 - 2019	750
Samenleven	2.135
Stichting Meedoen	1.713
Subsidieregeling Samen Sterk	3.897
Stichting Jeugdfonds sport & cultuur Rotterdam	550
Jeugdeducatiefonds	625
Overig / nog aan te vragen	1.077
Bestaande stad	3.844
Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve)	1.600
Rotterdams Weerwoord (subsidieregeling Klimaatadaptie en opzoomermee)	909
Diverse particulieren monumenten	80
Joodse begraafplaats	85
Div. particulieren (SGRM regeling)	200
Div. particulieren (voor funderingsonderzoek)	300
Stichting VvE010	670
Cultuur	165.253
(A)WAKE	96
A Tale of a Tub	115
Acteursgroep Wunderbaum	445
Afrikaanderwijk Coöperatief U.A.	185
ALL CAPS	125
Altstadt Rotterdam	53
Amenti MoveMeant	142
Architectuur Filmfestival Rotterdam	80
Architectuur Instituut Rotterdam (AIR)	593
ARK - Connor Schumacher	142
Arminius	207
Brutus Art Space	219
Buitenplaats Brienenoord	135
Cecilia Moisio	84
Centrum Beeldende Kunst	4.235
Circus Rotjeknor	227
CLUB GEWALT	190
Conny Janssen Danst	687

Cross Comix	94
Cult North.	148
Cultuurwerkplaats IJsselmonde (Islemunda)	812
Dansateliers	369
de Bende / Hotel Modern	306
De Dependance	123
De Nieuwe Lichting	221
Designplatform	101
Digital Playground	385
DoelenEnsemble	207
Dunya Festival	568
Dutch Dance League INTERNATIONAL DANCE LEAGE	132
Dutch Double Bass Festival	37
Epitome Entertainment	234
Extra Extra	222
Frontaal Podium	71
Game Changers ROTTERDAM STREET CULTURE WEEK	132
Garage Rotterdam	69
Grande Loge	84
Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam	344
HipHopHuis Holland	978
HipSick	66
House of Knowledge	200
House of Urban Arts	209
IMPACT-DIY	158
Independent School for the City	129
International Film Festival Rotterdam	1.507
International Fringe Festival (North Sea Round Town)	140
Internationale Architectuur Biennale Rotterdam	195
Jazzpodium Rotterdam BIRD	406
Jeugdtheater Hofplein	2.503
Kito Events (Bluegrass Festival)	126
Kunstinstituut Melly	848
Kunstzinnige Vorming Rotterdam (incl IKEI)	9.501
LantarenVenster	1.916
Laurens Vocaal Rotterdam.	316

Live at Rotown	447
Lloydscompany	190
M31 Foundation COOPS EN CO	53
Maas theater en dans	2.170
Media and Moving Art - MAMA	357
MiMa RIDC	169
Misiconi	142
Motel Mozaique	511
Music Matters	367
Nanoek	116
Office for Metropolitan Information	158
Opera Rotterdam (O festival)	391
Operator Radio	132
Passionate Bulkboek	296
Poetry International	381
Poppodium Baroeg	559
Popunie	599
Punt 5	107
Rib Art Space	53
Roffa Mon Amour	73
RoMeO	79
Roodkapje	352
Rotown Magic	126
Rotterdam Circusstad	315
Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest	52
Rotterdams Wijktheater	670
Rotterdamse Dakendagen	185
Scapino Ballet Rotterdam	1.468
Silver Line FLOW	145
SpraakuhlooS	265
STORE Schools & Projects	126
Taal en Theater Studio de Bakkerij	290
Tall Tales Company	185
The Writer's Guide (to the Galaxy)	168
Theater Babel Rotterdam	516
Theater Mooi Weer	158

Theater Walhalla	647
Theatergroep Witte Raaf RAAF MUZIEKTHEATER	105
Urland	259
V2_, Instituut voor de instabiele media	483
Verhalenhuis Belvedere	350
Villa Zebra	695
WaaR art and culture (Arab festival)	118
WAT WE DOEN	189
Watch That Sound	129
Wijkcollectie	169
World music & Dance Centre (Grounds)	406
Worm	1.011
Xclusiv	318
ZangExpress	74
Frictiekosten cultuurplan	750
Chabot Museum	168
Nederlands Fotomuseum	1.302
Museum Rotterdam (collectiebeheer)	2.110
Kwartiermaker en publieksactiviteiten Stadsmuseale functie	1.051
Natuurhistorisch Museum Rotterdam	1.122
Wereldmuseum Rotterdam	6.209
De Doelen	6.302
Luxor Theater Rotterdam	3.411
Rotterdams Philharmonisch Orkest	8.677
Theater Rotterdam	10.749
Theater Zuidplein	4.577
Kunsthall Rotterdam	3.786
Maritiem Museum Rotterdam	6.327
Museum Boijmans Van Beuningen	15.695
Cultuur Concreet	1.600
Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	1.117
Stichting KunstAccommodatie Rotterdam	762
Plusregeling	805
Combinatiefuncties	1.249
Convenant cultuureducatie	1.329
Rotterdam Festivals	6.730

Bibliotheek	25.256
Stadspodium	65
Poppenspelers	28
Art Studio	263
t Kapelletje	78
Volkstheater	170
De Buurvrouw	90
In de Lugt	38
N8W8	111
Sinfonia	73
HIJS	105
Printroom	48
OPEN Rotterdam	939
Amateur jaarsubsidies	205
Internationaal beleid	51
projectsubsidies Cultuur	2.764
Dienstverlening	5.592
Bewonersinitiatieven	4.562
Citylab 010	1.030
Economische ontwikkeling	13.935
Divers EO Stad	400
Divers Haven/ Maritiem	3.545
Divers Innovatie	75
Evenementenfonds	913
MKB ondernemersinitiatieven	700
Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap	810
Toekomstbestendig MKB Groeiversnelling MKB	50
Rotterdam Partners	7.138
Winkelgebied/werklocaties	250
Uniiq	54
Energietransitie	9.016
Subsidies Energietransitie DZ	434
LabZES	0
Subsidie Energiearmoede Woco	3.950
Subsidies DTB	4.332
Deltalinqs	300

Onderwijs	100.269
Beregoed Kinderdagverblijf	110
De Kralingsche School	45
de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs	96
De Vereniging De van Oldenbarneveltschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs	46
EduMare	116
Hoornbeeck College	47
Kiddoozz B.V.	605
Kiddoozz Rotterdam B.V.	341
Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V.	163
Kinderdagverblijf De Zeebaboe B.V.	201
Kinderdagverblijf in de Wolken	88
Kinderdagverblijf Satu	48
gro-up Kinderopvang B.V.	3.051
Kinderopvang Smurfenland B.V.	56
Komkids Kinderopvang B.V.	212
LEV Scholengroep West-Nederland (LEV-WN)	76
Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	78
Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse	56
Mundo Kinderopvang B.V.	117
Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V.	240
Seva Kinderopvang Rotterdam B.V.	61
SIPOR	3.392
Stichting Albeda	286
Stichting BOOR	18.004
Stichting Interregionaal Onderwijs Zaanstad	351
Stichting Grafisch Lyceum Rotterdam	130
gro-up Peuteropvang B.V.	5.002
Stichting Het Talentencollege	310
Stichting Hindoe Onderwijs	106
Stichting iHUB Groep	425
Stichting Hout- en Meubileringscollege	92
Stichting Humankind	744
Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam	77
Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken	6.012
Stichting Kiddoozz Peuteropvang	675

SARO	5.850
Stichting Kindercentrum Het Kompas	258
Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen	73
Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep	271
Stichting Hefgroep-KindeRdam	22.742
Stichting Prokino Kinderopvang	154
Stichting Opwijs	370
Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek Onderwijs	9.841
Stichting Scholengemeenschap Montessori Lyceum Rotterdam	122
Stichting STC-Group	331
Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag "De Wartburg"	231
Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine	216
Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam en omstreken (De Wissel)	292
Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o.	786
Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs	9.154
Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland	154
Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland	127
Stichting Yulius Onderwijs	266
Van Veldhuizen Stichting	448
Vereniging Montessorischool Kralingen (MSK)	35
Vereniging tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag	29
Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving	2.357
Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland	70
BLOS kinderopvang B.V.	80
Kinderopvang Kidzglobe	82
Small Steps B.V.	199
Kinderopvang De Groene Tuin B.V.	136
Vriendjeskring Kinderopvang	70
KSH Kindercentra B.V.	356
Randstadje West B.V.	93
Randstadje Noord B.V.	132
Kinderopvang De Groene Tuin Slinge B.V.	218
Kinderopvang Kleinrijkje	451
Stichting Rotterdamse Schoolvereniging	91
Opwijs Opvang	721
St. De jonge Bea	58

Stichting Kinderopvang Nissewaard	37
Kindercentrum Emma B.V.	52
Stichting CJG Rijnmond	102
Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam	450
Actief Ouderschap	1.250
Yuverta	30
Enderun Hisar Scholen Nederland	25
Overhead	283
Comitee Nationale Belangen	60
Stichting herdenking 14 mei 1940	40
Stichting Lokaal	183
Sport en recreatie	32.674
Openbare zwembaden - zwemvouchers	300
Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam	1.372
Breedtesport algemeen	60
Urban Culture Lab	160
Skateland Rotterdam	140
Investeringsubsidies	832
Duurzaamheid - led	500
NME Gebieden	249
De Speeldernis	206
Recreatie, Witte bedjes	17
Scoutinggroepen	65
Stichting Koninklijke Rotterdamse Diergaarde	1.054
Stichting Natuurstad Rotterdam	10.563
Stichting Rozenburg Bloeit	161
Stichting Vogelklas Karel Schot	177
Gehandicaptensport	84
Optisport Rotterdam B.V.	673
Rotterdam Topsport	2.251
Speeltuinen	869
Stichting speelcentrum Weena	207
Stichting gro-up Buurtwerk	177
Stichting Kinderen in de speeltuinen van IJsselmonde	260
Stichting Buurt en Speeltuinwerk Rotterdam	1.817
Sportfonds Rotterdam	3.680

Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale	161
Rotterdam Marathon b.v.	496
Stichting Rotterdam Sportsupport	5.179
Subsidies Urban Sports	355
Stichting MEE	240
Topsportcentrum B.V	369
Stedelijke ontwikkeling	1.484
Diverse bedrijven (Programma Toegankelijkheid: Rotterdam Onbeperkt)	312
Diverse scholen (Programma Klimaatadaptatie: Vergroenen leefomgeving)	600
Buzz010	94
Natuurbeheer Schieveen	197
Natuurbeheer Vlinderstrik	150
Buitenplaatsen de Tempel en Nieuw Rhodenwijs	131
Veilig	4.900
Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam	130
R.E.T.	4.720
Fancoach	50
Volksgezondheid	26.032
Stichting CJG Rijnmond	23.522
Stichting Rotterdam Sportsupport	310
Mentale Gezondheid	100
Gezond 010	2.100
Werk & Inkomen	1.734
Echt onderwijs	11
Galileo Academy	116
VluchtingenWerk	37
City-Tec	93
SOB Hoeksche Waard	160
ECHT Onderwijs	41
CurrentWerkt	111
Stichting Nelis	25
Oxious Talent Factory	100
Stichting Werkshop	211
PROVSO.WORKS	57
St. Jong Vermogen	35
De Nieuwe Ingenieurs	33

Volharders Next	60
RET	36
NouJij BV	40
St.Techgrounds	115
Perspective opleidingen en projecten	31
FlexxGroup Safety & Infra	192
YUL	33
CurrentStart	196
Zorg, welzijn en wijkteams	130.656
De Huischmeesters Zuid-Holland B.V.	91
Erasmus MC	63
Nico Adriaans Stichting (NAS)	1.882
Reakt Rijnmond	1.174
Stichting Antes (Bouman GGZ)	3.826
Stichting Corridor Dienstverlening	851
Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg	3.033
Stichting Ontmoeting	815
Stichting Pameijer	3.030
Stichting Pension Maaszicht	35
Stichting Timon	244
Stichting Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond	2.396
Stichting Zorgbelang Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform	1.081
Stichting DOCK	336
Stichting gro-up Buurtwerk	336
Stichting Radar WMO diensten	448
Stichting SOL Samen Ondernemend Leren	448
éénmalige subsidies ihkv Preventie met Gezag (overloop jaargrens 2025-2026)	244
Regeling Wijkinitiatieven Preventie met Gezag (overloop jaargrens 2025-2026)	424
Regeling Maatschappelijke Opvang (Nachtopvang en Dagopenstelling van Volwassenen en van Jongeren + Gezinsopvang)	32.500
Regeling Preventie Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Seksueel Geweld	1.050
Stichting KesslerPerspeKtief (voorheen Stichting Perspektief in 2024 en Stichting Arosa in 2023)	4.889
Stichting Prokino	145
Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatschappelijke Dienstverlening	6.043
Stichting De Haven	72
iHUB Zorg B.V. (voorheen: Stichting De Nieuwe Kans)	2.054
Stichting Enver	459

Stichting Exodus Zuid-Holland	134
Stichting Fier	3.412
Stichting Sociaal Werk Rotterdam en Rijnmond (voorheen Stichting Humanitas in 2024)	3.438
Stichting Jeugdformaat	283
Stichting Mara	26
Stichting Slachtofferhulp Nederland	270
SMI: Diverse personen	3.478
Subsidies programma Stevige Start (Kansrijke Start)	630
Heel de Stad - Couleur Locale	2.500
Heel de Stad - Stedelijk Welzijn	1.653
Huizen van de Wijk in zelfbeheer	1.300
Wijkbussen	884
Stichting Brede Raad	799
Stichting CJG Rijnmond	5.602
Stichting Opzoomer Mee Rotterdam	2.700
Subsidies t.b.v. Subsidiekader Jeugdpreventie	13.397
Subsidies tbv (voorschools) schoolmaatschappelijk werk	12.995
Subsidies tbv kinderopvang plus	2.800
Informele zorg	2.293
Masterplan Ouderen	1.821
Subsidieregeling Informele Leerondersteuning	404
Jeugdwelzijn	1.149
Overig	719
Totaal	506.419

Begroting 2026

Sustainable Development Goals

Paginanummer in website: 220

Sustainable development goals

De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. Ook Rotterdam heeft de SDG's omarmd en heeft zich aangesloten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. In beleid en plannen zoals het Rotterdams Weerwoord, 'Uit de Knoop', Gezond010 en Veilig@Rotterdam zijn doelen en indicatoren opgesteld die een duidelijke relatie hebben met de SDG's. Ook bedrijven en organisaties in Rotterdam waaronder de Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam, Unilever en Verstegen spices hebben de SDG's doorgevoerd in hun bedrijfsvoering.

Crisissen op het gebied van wonen, energie, klimaat en verdeling van de samenleving leggen extra druk op het realiseren van de ambities van onze stad. Het brede welvaartsbegrip en de duurzame ontwikkelingsdoelen kunnen dienen als gemeenschappelijke stip op de horizon voor alle partijen, in Rotterdam maar ook regionaal en (inter)nationaal, en bieden een gedeelde taal en helpen de krachten van partijen te bundelen. Zo versterken we de samenwerking met onze partners én vergroten we de kansen van Rotterdam om meer Europese subsidies te verwerven om samen te bouwen aan de toekomst van de stad.

Daartoe is een Rotterdamse rapportage over de duurzame doelen (internationaal heet dat een 'Voluntary Local Review' (VLR)) verschenen: een overzicht dat laat zien hoe Rotterdam ervoor staat op elk van de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen, wat de aanpak is om de situatie verder te verbeteren en welke inspirerende praktijkvoorbeelden van werken met SDG's er in de stad te vinden zijn.

In de strategische verkenning aan de hand van indicatoren die inzicht bieden in de Staat van de Stad legt de gemeente Rotterdam een link naar het brede welvaartsbegrip en de duurzame doelen: we brengen niet alleen de welvaart van de stad in kaart, maar juist ook het welzijn, alles wat mensen van waarde vinden. En dat niet alleen nu en hier, maar ook 'elders' en 'later'. We willen de negatieve consequenties van onze keuzes niet afwentelen op latere generaties of op plekken elders in de wereld. Zo geven we richting aan beleid en uitvoering en vertalen we een abstract en mondiaal verhaal, naar een Rotterdams verhaal met concrete doelen voor de stad.

De paragraaf Sustainable development goals en de begroting van gemeente Rotterdam

In onderstaande dwarsdoorsnede van de begroting treft u een rapportage aan over SDG's die is gebaseerd op het beschreven beleid in de begrotingsprogramma's. Bij elke SDG wordt aangegeven in welk begrotingsprogramma het beleid is beschreven en welke bestaande college targets relevant zijn.

SDG 1 en 2: Geen armoede (SDG 1) en geen honger (SDG 2)

SDG 1 richt zich op het beëindigen van armoede in alle vormen. Doel in Rotterdam is minder armoede en schulden:

- We helpen meer Rotterdammers uit de problematische schulden.
- We beperken de gevolgen van het leven met financiële problemen door het bieden van inkomensondersteunende regelingen. Indien nodig wordt ondersteund met aanvullende begeleiding. Aandachtspunt is het meer centraal toegankelijk maken van het gemeentelijk hulpaanbod. Hiermee vereenvoudigen wij processen en verlagen wij de drempel voor hulpvragen.
- We zorgen ervoor dat minder Rotterdammers – en dus ook minder kinderen – leven in armoede. Met effectief en preventief beleid doorbreken we de intergenerationele 'armoedecirkel', zodat kinderen en jongeren een beter perspectief krijgen om zich gezond, veilig en kansrijk te ontwikkelen.

In het [beleidskader armoede en schulden 2023-2026](#) staan 10 doelen met bijbehorende acties en beoogde resultaten.

Verder moet de energietransitie betaalbaar zijn voor alle Rotterdammers. Daarom ontzien we kwetsbare Rotterdammers bij maatregelen waarvoor bewoners moeten betalen.

Begrotingsprogramma's: Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving. Zie ook: Zorg, welzijn en wijkteams, Sport en recreatie, Energietransitie

College targets: College target vergroten instroom schuldhulpverlening

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Doel is een gezonde stad: Rotterdammers van jong tot oud, ongeacht hun achtergrond, buurt of sociaaleconomische status kunnen een gezond en actief leven leiden. In 2040 zijn de gezondheidsachterstanden verkleind en hebben alle Rotterdammers meer levensjaren in goede gezondheid en ervaren hun gezondheid positiever dan in 2024. Samen met partners werkt de gemeente en GGD Rotterdam-Rijnmond aan gezondheid door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en leefstijl. De GGD Rotterdam-Rijnmond bevordert, beschermt en bewaakt de gezondheid van alle mensen in de regio Rotterdam-Rijnmond, met speciale aandacht voor mensen in kwetsbare situaties.

Met het programma Zorg, welzijn en wijkteams beschermt en bevordert de gemeente de gezondheid van Rotterdammers. Het programma richt zich er ook op dat Rotterdammers zich op alle levensterreinen zelfstandig kunnen redden, zo nodig met een beroep op familie, vrienden en burens. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp voor Rotterdammers die dat nodig hebben. Verder bevordert de gemeente dat kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien.

Doel is ook het stimuleren van sport en bewegen. De gemeente stimuleert tot sportdeelname en begeleidt naar structureel sporten bij een sportaanbieder. Voor verbetering van de toegankelijkheid van sporten en bewegen is samen met partners in de stad het plan Rotterdam Sport Onbeperkt opgesteld. Rotterdam werkt vanuit de [Sportnota 2021+](#) samen met verschillende partijen, uit verschillende domeinen, in de stad. Dit past ook binnen het landelijke [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#).

Gezond wonen en een klimaatneutraal gebouwde omgeving zijn uitgangspunten voor een toekomstbestendige stad. De gemeente levert, als toezichthouder op de basiskwaliteit van de bestaande woningvoorraad, in toenemende mate een bijdrage aan de toekomstbestendige stad.

Begrotingsprogramma's: Volksgezondheid, Zorg, welzijn en wijkteams, Sport en recreatie, Bestaande stad. Zie ook programma's Cultuur en Energietransitie

Collegetargets:

- Collegetarget toename sportdeelname
- Collegetarget realisatie woon(zorg)concepten
- Collegetarget jeugdpreventie

SDG 4: Kwaliteitsonderwijs

Rotterdam investeert in kansengelijkheid in het onderwijs, zodat alle jonge Rotterdammers het beste uit zichzelf kunnen halen.

Doel is ten eerste het vergroten van de deelname aan voorschoolse educatie. Ten tweede de aanpak van het aanhoudende personeelskort. Derde doel is een betere aansluiting tussen onderwijs en zorg en als vierde doel geldt het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

De gemeente voert vanzelfsprekend haar wettelijke taken uit, zoals onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, voorschoolse educatie en de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting investeert de gemeente in een sterk en gevarieerd aanbod aan scholen in de buurt, en in toekomstbestendige schoolgebouwen.

De gemeente werkt daarnaast onder andere aan de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, dagprogrammering en veiligheid binnen het onderwijs.

Met beleid op Cultuuronderwijs bevorderen we dat alle leerlingen in Rotterdam de kans krijgen zich creatief en cultureel te ontwikkelen, ongeacht het schooltype. Cultuuronderwijs draagt bij aan de benodigde 21e-eeuwse vaardigheden om te kunnen deelnemen aan de samenleving.

De gemeente stimuleert sporten en bewegen, onder andere door jeugd kennis te laten maken en door laten stromen met inzet van bijvoorbeeld schoolsport010 en schoolsportverenigingen.

Begrotingsprogramma's: Onderwijs, Sport en recreatie, Cultuur

Collegetargets: Collegetarget Een schil om de School

SDG 6: Schoon water en sanitair

Doel is een schone stad met een buitenruimte waarvan bewoners gebruik kunnen maken. Daartoe wordt eens per 4 jaar een nota vervangingsinvesteringen en een nota onderhoud kapitaalgoederen opgesteld. Eens per 5 jaar schrijven we het gemeentelijk rioleringsplan. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) biedt een overzicht van de ontwikkelingen in het stedelijk watersysteem van Rotterdam. Kortgezegd bestaat dit systeem uit een samenhangend geheel van het rioolstelsel, de buitenruimte en het oppervlaktewatersysteem. Begin 2024 is de nieuwe nota

onderhoud kapitaalgoederen (2023-2027) vastgesteld door de gemeenteraad. Het (vervangings-)onderhoud voeren we op tijd uit op basis van de vastgestelde nota's en het GRP.

Het Water- en Klimaatprogramma (WKP) is het beleidsmatige en financiële kader voor het uitvoeren van de gemeentelijke zorgplichten (taken) op het gebied van stedelijk waterbeheer. Het programma gaat verder dan alleen het beheeren van rioolstelsels: het vormt een integrale aanpak om Rotterdam toekomstbestendig en klimaatadaptief te maken. Binnen het WKP worden de drie wettelijke watertaken uitgewerkt: het inzamelen en transporteren van afvalwater, en de zorg voor hemel- en grondwater. Tegelijkertijd geeft het programma invulling aan klimaatadaptatie, met aandacht voor hitte, droogte, bodemdaling, extreme neerslag en overstromingen.

Begrotingsprogramma: Beheer van de stad

Collegetargets: Geen

SDG 7: Betaalbare en duurzame energie

Rotterdam maakt werk van de energietransitie: een duurzaam energiesysteem, energietransitie in de gebouwde omgeving en mobiliteit en een duurzame haven en industrie.

Voor een duurzaam energiesysteem werken we aan de realisatie van 3,2 km² zonnepanelen in 2026, 350 MW windenergie in 2025 (waarvan 300 MW in de haven), alternatieve warmte - en koudeoplossingen en een robuust, adaptief en slim energiesysteem van transport, opslag en distributie

In de bebouwde omgeving werken we aan energiebesparing en verduurzaming van de woningvoorraad en andere gebouwen. Het streven is dat er in 2028 geen corporatiewoningen en geen bezit van particuliere verhuurders een energielabel E, F en G heeft. Doel is bovendien geen fossiele energie in de woningvoorraad per 2050. Daarbij faciliteren we concernbrede en stadsbrede verduurzaming.

De energietransitie in mobiliteit wordt bereikt door beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen met voor 2026 als inzet 20% schone passages binnen de ring. Verder de invoering van de zero-emissiezone voor stadslogistiek binnen de ring van Rotterdam, verbetering en uitbreiding van de laadpaalinfrastructuur, inzet op emissievrij personenvervoer in 2040 en een verduurzaamd gemeentelijk wagenpark in 2030.

Voor een duurzame haven en industrie versnellen we walstroom en stimuleren de verduurzaming van scheepvaart. Doelstellingen die de gemeente nastreeft voor 2030: 90% van de roll-on roll-off, offshore, ferry's, 100% van de cruiseschepen gebruikt walstroom, en dat geldt voor 90% van de grootste containerschepen. Ook wordt gewerkt aan elektrificatie, aanlanding Wind op zee en energiebesparing van de industrie.

Begrotingsprogramma: Energietransitie

Collegetargets: Geen

SDG 8: Eerlijk werk en economische groei

Ondernemers zijn van grote waarde voor Rotterdam. Ze dragen bij aan een duurzame en aantrekkelijke stad en haven, en zorgen voor banen voor de inwoners van Rotterdam en de regio. De gemeente ondersteunt het verdienvermogen van Rotterdam door optimale gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers, ondersteuning van bestaande mkb'ers bij de invoering van toekomstgerichte bedrijfsvoering en productieprocessen in het mkb en het faciliteren van innovatieve startende en groeiende ondernemers in het mkb zodat ze zich sterk kunnen ontwikkelen.

Voor een sterk ondernemersklimaat werkt de gemeente aan het bevorderen we de economische ontwikkeling van kansrijke sectoren, het versterken en spreiden van toerisme, horeca en hotels in de stad, het versterken van het investeringsklimaat door het aantrekken van bedrijven, congressen en talent en het faciliteren van een circulaire economie en energietransitie in stad en haven.

De sterke topsportpositie van Rotterdam willen we verzilveren voor de stad op sportief, economisch, toeristisch en maatschappelijk vlak. Met het cultuurbeleid willen wij een sterk en dynamisch cultureel klimaat realiseren zodat Rotterdam aantrekkelijk is voor bewoners, bedrijven en bezoekers. Zo is Rotterdam nu en op de lange termijn zowel nationaal als internationaal interessant als werk-, woon- en verblijfplaats, en als toeristische trekpleister.

Met een groeiend aantal inwoners en de economische opgaven waar we voor staan, neemt de ruimtebehoefte van economische functies toe. Tegelijkertijd is er ruimte nodig voor woningbouw, energietransitie, voorzieningen en natuur. De opgave is het behouden en creëren van ruimte voor werk en ondernemingen, en van werklocaties die klaar zijn voor de toekomst. Een goede combinatie draagt bij aan een aantrekkelijke stad voor ondernemers, inwoners en bezoekers. De gemeente zet in op aantrekkelijke winkelgebieden, innovatieve werkgebieden en toekomstbestendige werklocaties.

Via het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) ondersteunt de gemeente zowel het mkb als grotere ondernemingen bij personele vraagstukken. Momenteel zijn er meer vacatures dan beschikbaar personeel. De gemeente stimuleert daarom werkgevers om op een

pragmatische manier personeel te werven, bijvoorbeeld door meer te kijken naar competenties dan formele kwalificaties. Daarnaast brengt de gemeente werkgevers en werkzoekenden op diverse manieren bij elkaar en maakt informatie over elkaar inzichtelijk. De focus ligt daarbij op maatschappelijk cruciale beroepen en de drie grote transities waar onze regio momenteel mee te maken heeft: digitalisering, energietransitie en de overgang naar een circulaire economie.

Rotterdamers die praktische belemmeringen ervaren om stappen te zetten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en het vinden van werk, kunnen rekenen op hulp van de gemeente. Dat gebeurt bij voorkeur in combinatie met op werk en leren gerichte activiteiten.

Rotterdamers in een kwetsbare situatie krijgen specifieke ondersteuning bij hun ontwikkeling. Het gaat om Rotterdamers met fysieke en/of psychische problematiek, jongeren, Rotterdamers met een licht verstandelijke beperking, ouderen, langdurig werklozen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, statushouders en niet-uitkeringsgerechtigden. Om Rotterdamers met een arbeidsbeperking en/of langdurig werklozen aan het werk te helpen, zet Rotterdam Inclusief onder andere in op detachering van medewerkers met een SW- of Nieuw Beschut-indicatie bij reguliere werkgevers. We stimuleren werkgevers om meer aangepast werk te creëren voor onze doelgroep. Dat doen we door middel van het stimuleren van de beweging richting de impacteconomie, de Rotterdamse werkgelegenheidsparagraaf en social return.

Begrotingsprogramma's: Werk en inkomen, Economische Ontwikkeling, Energietransitie, Sport en recreatie, Cultuur

Collegetargets:

- Collegetarget naar 30.000 bijstandsuitkeringen
- Collegetarget handhaven bedrijfsruimte

SDG 9: Innovatie en duurzame infrastructuur

Rotterdam richt zich op de onderdelen van de economie waarin Rotterdam (internationaal en nationaal) een onderscheidende positie heeft of kan innemen en die bijdragen aan de verandering van de economie. Het gaat om de verandering naar een klimaatneutraal en circulair haven-industrieel complex, invoering van de waterstofeconomie, een sterk Life Sciences & Health cluster en de circulaire economie. De gemeente voert de subsidieregeling Bedrijfsruimte Maakindustrie 'Ruimte voor de maakindustrie' uit. Hiermee biedt de gemeente nieuwe bedrijven uit de maakindustrie de mogelijkheid zich te vestigen in Rotterdam en bestaande bedrijven uit de maakindustrie te groeien.

We werken aan een duurzaam, robuust, flexibel maar ook rechtvaardig energiesysteem. In de komende jaren ligt de focus met name op het elektriciteitsnet, waar ontwikkelingen zoals elektrificatie van vervoer, de warmtevraag maar ook industriële processen resulteren in capaciteitstekort op het net, ofwel netcongestie. Daarnaast stimuleert de gemeente innovaties in het energiesysteem, bijvoorbeeld door vanuit Smart Energy Systems subsidies te verstrekken.

Met een groeiend aantal inwoners en de economische opgaven waar we voor staan, neemt de ruimtebehoefte van economische functies toe. Tegelijkertijd is er ruimte nodig voor woningbouw, energietransitie, voorzieningen en natuur. Dit zorgt voor conflicterende ruimteclaims. De opgave is het behouden en creëren van ruimte voor werk en ondernemingen, en van werklocaties die klaar zijn voor de toekomst. Werklocaties moeten passen bij de eisen van de economie van de toekomst en aansluiten bij de principes van goede groei. Ook moet er een goede combinatie zijn van de ruimte voor bedrijven, voor woningbouw én voor voorzieningen zoals winkelgebieden. Een goede combinatie draagt bij aan een aantrekkelijke stad voor ondernemers, inwoners en bezoekers.

In de Omgevingsvisie Rotterdam staan opgaven voor de stad beschreven. De koers en hoofdkeuzes geven richting aan hoe de gemeente op deze opgaven inspeelt. Uitwerking van deze doelen gebeurt in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers van de stad. Hierbij hoort ook het contact met de hogere overheden, met verbanden als de G4 en met de Verstedelijkingsalliantie. Vanuit Europa, Rijk en provincie komt er veel nieuwe regelgeving en omgevingsbeleid. In de twee uitwerkingen van de Nota Ruimte van het Rijk voor deze regio, de NOVEX-haven en NOVEX Zuidelijke Randstad, komen diverse Rijksprogramma's en Rijksbeleid samen. Beide uitwerkingen bundelen losse sectorale ambities tot een samenhangend, geïntegreerd geheel dat richting geeft aan verdere ontwikkelingen. Beide NOVEX-uitwerkingen hebben verder een directe relatie met toegekend geld van het Rijk voor de MIRT-verkenning Oude Lijn en de nieuwe Stadsbrug.

Voor mobiliteit is ten eerste het doel een hoogwaardig OV op stedelijke en regionale schaal. Opwaardering bestaande netwerk en aanleg van nieuwe verbindingen lost knelpunten op en geeft ruimte voor ontwikkelingen. Een modal shift naar ov en het creëren van snellere, directere verbindingen verbetert de stedelijke leefkwaliteit en vergroot de kansen op werk, onderwijs en sociale interactie. Met een nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord/IJsselmonde, inclusief hoogwaardig openbaar vervoer en een nieuw treinstation bij Stadionpark verbeteren de beschikbaarheid van het ov. Doel is ook goed bereikbare gebieden met een doorstroming die op peil blijft met gebruikmaking van nieuwe mobiliteitstechnologie. Dat gebeurt door een evenwichtige programmering, verdeeld over de verschillende stedelijke centra en het voorkomen of terugdringen van verwachte verkeershinder door werkzaamheden.

Voor wat betreft de bestaande infrastructuur wordt (vervangings-)onderhoud op tijd uitgevoerd op basis van de vastgestelde nota's en het Gemeentelijk Rioleringsplan. Hierbij nemen we de thema's circulair, duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en participatie zoveel mogelijk mee.

Begrotingsprogramma's: Stedelijke ontwikkeling, Economische ontwikkeling, Beheer van de stad, Energietransitie

Collegetargets: Geen

SDG 10 en 5: Ongelijkheid verminderen (SDG 10) en gendergelijkheid (SDG 5)

Wie in Rotterdam woont is een Rotterdammer en hoort erbij. In Rotterdam staan we open voor alle mensen. Onze gedeelde identiteit als Rotterdammer is waar de gemeente zich op richt, met respect voor de verschillen. De principes uit de Grondwet en de beginselen van de rechtsstaat zijn leidend. In één Rotterdam zijn allen één en worden allen gelijk behandeld. Voor iedereen gelden dezelfde regels in dezelfde mate. Wij verlangen van iedereen om deze principes te kennen en te respecteren. Dit staat verder uitgewerkt in het [Actieplan Samenleven in één stad 2024-2027](#) dat in oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Doelen zijn:

- Inburgering: Rotterdammers inburgeraars participeren maximaal in de samenleving en beheersen zo snel mogelijk de Nederlandse taal.
- Samenleven: we willen discriminatie zoveel mogelijk voorkomen (acceptatie, kansgelijkheid) en de gevolgen ervan bestrijden (mentaal welzijn, emancipatie, empowerment). Rotterdammers zien dat de gemeente een bondgenoot is in de strijd tegen discriminatie.

De gemeente richt zich er ook op dat Rotterdammers zich op alle levensterreinen zelfstandig kunnen redden, zo nodig met een beroep op familie, vrienden en burens. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp voor Rotterdammers die dat nodig hebben. Verder bevordert de gemeente dat kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien.

Verder zetten we erop in dat zoveel mogelijk Rotterdammers gaan en blijven sporten en bewegen en willen we bevorderen dat iedere Rotterdammer kunst en cultuur kan ervaren, beoefenen en beleven en daarmee cultuurparticipatie verhogen. Het is van belang dat cultuur toegankelijk is voor iedereen, ook dicht bij de mensen in de wijken en meer cultuuronderwijs op de Rotterdamse scholen.

Begrotingsprogramma's: Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving, Zorg, welzijn en wijkteams, Sport en recreatie, Cultuur

Collegetargets: Geen

SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

Het doel is een aantrekkelijke stad en prettige leefomgeving realiseren voor alle Rotterdammers. Met veerkrachtige wijken en een toekomstbestendige gebouwde omgeving. Gezond wonen en een klimaatneutraal gebouwde omgeving zijn uitgangspunten voor een toekomstbestendige stad. De gemeente levert daar als toezichthouder op de basiskwaliteit van de bestaande woningvoorraad in toenemende mate een bijdrage aan.

Voor een goede groei en verbinding van de stad willen we bereiken dat binnenstedelijke groei de buitengebieden ontziet en meer draagvlak geeft voor bestaande voorzieningen in de stad. De gemeente zorgt voor voldoende woningen voor alle Rotterdammers, ongeacht hun financiële situatie. Het streven is wijken te creëren die deze diversiteit weerspiegelen, zodat iedereen er een thuis kan vinden en binnen dezelfde wijk kan doorstromen. Nieuwe bouwprojecten in de wijken dragen bij aan wijken voor iedereen. Nieuwbouwwoningen in het sociale segment en het middensegment worden vooral voor studenten, jongeren, ouderen en sociale stijgers gebouwd. Bij nieuwbouw is altijd aandacht voor duurzaamheid, voorzieningen in de buurt, een aantrekkelijke openbare ruimte, voldoende groen, mobiliteit/parkeren, werkgelegenheid, en sociale cohesie. Hoogwaardige architectuur en stedenbouw dragen bij aan de kwaliteit van de stad. De gemeente daagt zichzelf en de markt uit om met nieuwe woonconcepten te komen die inspelen op de veranderende bevolking met meer alleenstaanden en meer ouderen, zoals optoppen. Er wordt gekeken naar nieuwe instrumenten die het goed functioneren van de woningmarkt bevorderen, zoals het uitsluiten van discriminatie en het betalen van redelijke huurprijzen.

Voor een fijn leven en verblijven in de delta realiseren we groene en blauwe verbindingen en worden rivieroeveren verlevendigd. Er is ruim baan voor fietsers en voetgangers. In de hele stad, in het bijzonder in de binnenstad en bij ov-knooppunten, komt er meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het ov. Dit zorgt voor een veiliger gevoel en ruimte voor ondernemers in de buitenruimte, zoals voor horeca. Meer ruimte geeft mogelijkheden de stad te verdichten, terwijl de gezondheid verbetert en de wijken prettig leefbaar blijven.

Aan een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod wordt gewerkt door de uitvoering van klimaatadaptieve projecten in de openbare buitenruimte waarbij we onder andere groen en/of bomen toevoegen en buffers voor regenwater aanleggen. Hiermee beperken we hittestress, droogte en regenwateroverlast. De projecten worden waar mogelijk gekoppeld aan het (riool-)vervangingsprogramma. Groot onderhoud aan en vervangingen van areaal wordt zoveel mogelijk gecombineerd en integraal uitgevoerd teneinde de overlast tot een minimum te beperken. Bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken en recreatiegebieden wordt ingezet op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen.

Voor het beheren en onderhouden van de openbare ruimte gaat de gemeente mee met de ritmes van de stad. Elke dag haalt de gemeente afval op, houdt toezicht en zorgt ervoor dat het water afgevoerd wordt, riolen werken, bomen groeien en de straten er goed bij liggen. De gemeente

zorgt met goed beheer dat de assets hun levensduur halen en op tijd worden vervangen. Elk vervangingsmoment is daarbij een kans voor vernieuwing. Circulair werken draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer en veerkrachtiger Rotterdam.

Verbetering van de (milieu)kwaliteit van de leefomgeving gebeurt door geluidsoverlast, luchtvervuiling en bodemverontreiniging terug te dringen en de kans te beperken op en het effect van milieu-incidenten bij het werken met en vervoeren van gevaarlijke stoffen.

Begrotingsprogramma's: Bestaande stad, Beheer van de stad, Stedelijke ontwikkeling en Volksgezondheid

Collegetargets:

- Collegetarget woningbouw
- Collegetarget verminderen naastplaatsingen en zwerfafval
- Collegetarget verbeteren verkeersveiligheid

SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie

In 2050 wil Rotterdam een afvalvrije en grondstoffenrijke stad zijn. Om dat te bereiken informeert, stimuleert en faciliteert de gemeente haar inwoners om grondstoffen zo goed mogelijk te scheiden. De gemeente maakt stapsgewijs de omschakeling van een lineaire naar een circulaire economie. Rotterdam Circulair draagt bij aan de transitie naar een groener, duurzamer, economisch veerkrachtiger, gezonder en schoner Rotterdam.

Vanuit het programma Economische ontwikkeling laten we het brede mkb meebewegen naar een schoon, innovatief en circulair ondernemerschap. Zowel het bestaande midden- en kleinbedrijf (mkb) als startende en groeiende bedrijven krijgt ondersteuning om zich voor te bereiden op de toekomst. Dit gebeurt door de organisatie van activiteiten voor en door ondernemers met als doel ondernemers te informeren, inspireren en activeren.

Begrotingsprogramma's: Beheer van de stad, Economische ontwikkeling, Energietransitie

Collegetargets: Geen

SDG 13: Klimaatactie

Rotterdam maakt werk van de energietransitie. We werken toe naar een klimaatneutraal en fossielvrij Rotterdam in en na 2050. Rotterdam draagt bij aan de landelijke reductionenorm van 55% in 2030 en zet voor het stedelijk gebied in op minimaal 25% CO₂-reductie in 2025 ten opzichte van 1990. Rotterdam houdt nauwgezet de voortgang en omvang bij van de plannen richting 2030. Ook meten we de jaarlijkse uitstoot op het gehele Rotterdamse grondgebied. Voor de haven ondersteunen we met allerlei innovaties de ambities van het Rijk voor reductie in 2030. We versnellen procedures daar waar mogelijk met het Versnellingshuis. Per 2040 moet het stedelijk verkeer in Rotterdam vrij zijn van uitstoot van schadelijke stoffen. Al deze doelen haalt Rotterdam alleen in samenwerking met de partners in de stad en de nationale inspanningen vanuit het Rijk.

Begin 2025 is een start gemaakt met een circulaire aanpak bij Vastgoed. Er is een aangepaste afschrijfmethode vastgesteld door de raad. Wanneer er aan circulaire eisen bij een vastgoedontwikkeling wordt voldaan, mag er over een langere termijn afgeschreven worden of wordt er rekening gehouden met de restwaarde van het gebouw. Bij een gelijkblijvende kostendekkende huur is de investeringsruimte groter, waarmee circulair bouwen haalbaar wordt. Met het Duurzaam Transitie Budget is een Leidraad Circulair Bouwen ontwikkeld, die in de 2e helft van 2025 wordt uitgerold. Circulair bouwen maakt het vastgoed toekomstbestendiger.

Rotterdam is een betrouwbare, geloofwaardige en inspirerende gemeente. Daarom geven we zelf het goede voorbeeld en zijn we transparant over wat we zelf doen op het gebied van duurzaamheid. Want goed voorbeeld doet goed volgen. We stellen prioriteiten en richten onze aandacht op onderdelen waar we het grootste verschil kunnen maken op het gebied van energiebesparing, CO₂-reductie en grondstoffenreductie in onze bedrijfsvoering én in de keten. Daarnaast benutten we kansen voor synergie tussen verschillende initiatieven. We maken jaarlijks ons energieverbruik en CO₂-uitstoot openbaar, rapporteren over de maatregelen, communiceren intern en extern over ons interne verduurzamingsbeleid en nemen actief deel aan keteninitiatieven.

In 2030 moet de uitstoot van de gemeentelijke bedrijfsvoering met 55% zijn verminderd. Met de CO₂ Prestatieladder monitort de gemeente de voortgang. Op 25 juni vond de uitreiking plaats van het certificaat CO₂ Prestatieladder Niveau 5. Daarmee heeft de gemeente de hoogste trede bereikt.

Met het oog op het klimaat en de volksgezondheid is het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 zonder uitstoot.

De gemeente stuurt op verduurzaming bij beheer en onderhoud en vernieuwing van haar gemeentelijke gebouwen bezittingen om zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen. Dit doen we met maatregelen die passend zijn bij het object dat verduurzaamd moet worden. Daarbij proberen we

zoveel mogelijk energieneutraal te verduurzamen en waar mogelijk met een circulaire aanpak en door maatregelen zoals vergroening, toevoegen van een waterberging, plaatsing van zonnepanelen en aardgasvrij te maken.

Begrotingsprogramma's: Energietransitie, Bestaande stad en Beheer van de stad

Collegetargets: Collegetarget CO2 reductie

SDG 14 en 15: Leven op het land (SDG 14) en leven in het water (SDG 15)

In een steeds drukker stad is een prettige buitenruimte belangrijk. Daarom richten we ons op betere routes langs de rivieren, verlevendiging van de oevers door er functies aan toe te voegen, verbetering en vergroening van verbindingen tussen wijken en door wijken heen, zodat er aantrekkelijke routes ontstaan voor beweging, ontmoeting en recreatie.

Om fijn te kunnen leven in Rotterdam, maakt de gemeente de stad meer biodivers en groener. De ambities van programma Biodiversiteit en het Weerwoord zijn mede richtinggevend voor de invulling van projecten in de Groenagenda. In 'stenige' stadswijken verbetert en vergroent de gemeente de openbare ruimte. Verder zorgt zij voor betere pleinen met meer groen en groeiruumte voor bomen, betere wateropvang en nieuwe groene locaties in de wijken. Dit zorgt voor koelere buitenruimte in de zomer, een gezondere leefomgeving en minder kans op wateroverlast bij hevige regenbuien. Tegelijkertijd biedt het meer leefruimte en verbindingen voor plant en dier.

Begrotingsprogramma's: Stedelijke ontwikkeling, Energietransitie en Beheer van de stad

Collegetargets: Collegetarget 20 ha meer groen

SDG 16: Vrede, veiligheid en sterke publieke diensten

Rotterdam is een veilige stad waar iedereen zich thuis en welkom voelt. Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt de gemeente aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking daarvan waar dat nodig is.

Wijkveiligheid: in 2026 ligt de focus op het aanpakken van zichtbare overlast en onveiligheid en de beleving van veiligheid. Dit doen accounthouders veilig, veiligheidsregisseurs en stadsmariniers op basis van data en informatie van bewoners en ondernemers en ons professionele wijknetwerk, zoals de wijkraad, scholen, welzijnspartijen en de politie.

Voor kwetsbare wijken wordt ingezet op twee grote onderwerpen: 1) het vinden en aanspreken van overlastgevende personen met onbegrepen gedrag en vervolgens toeleiden naar zorg en 2) het verbeteren van de subjectieve veiligheid in kwetsbare wijken.

Voor excessief geweld (zware schietincidenten en explosies) wordt in 2026 het beleid op hoofdlijnen voortgezet. De inzet bestaat uit de pijlers preventie, inzet bestuurlijke maatregelen, nazorg, communicatie én kennis en onderzoek.

De gemeente pakt met partners ondermijnende criminaliteit in Rotterdam aan. De thema's vastgoed, drugs, winkelstraten/ondernemingen, mensenhandel en zorgcriminaliteit blijven prioriteit in de gemeentelijke ondermijningsaanpak.

In 2026 gaat Rotterdam door met het tegengaan van radicalisering, extremisme, polarisatie en maatschappelijke onrust. De aanpak bestaat uit preventieve groepsgerichte interventies, deskundigheidsbevordering, een persoonsgerichte aanpak bij radicalisering en extremisme, alertheid op mogelijke sociale instabiliteit, en advies en inzet bij polarisatie.

Het Rotterdamse programma 'Weerbare Rotterdamse samenleving- tegen hybride dreigingen' moet ervoor zorgen dat de weerbaarheid en veerkracht van de Rotterdamse samenleving ten aanzien van hybride dreigingen vergroot en dat de impact van langdurige noodsituaties op de Rotterdamse samenleving worden verkleind. Denk hierbij aan stroom- internet of telefoniestoring, veroorzaakt door hybride aanvallen.

De gemeente werkt aan het voorkomen en terugdringen van overvallen, straatroven en woninginbraken. Dat gebeurt met een integrale persoonsgerichte aanpak van daders van high-impact-crimes (HIC), en met preventieacties – zowel online als in de wijken - gericht op ondernemers en inwoners van de stad.

Met de vastgestelde prioriteringsagenda is een stevig en richtinggevend kader gecreëerd voor de inzet van handhaving en toezicht. De prioriteringsagenda heeft als doel de beschikbare handhaving capaciteit strategisch en doelgericht in te zetten op leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken die de meeste maatschappelijke waarde opleveren.

De gemeente levert passende, eigentijdse en betrouwbare dienstverlening, met oog voor de menselijke maat. Op basis van signalen van Rotterdamers werkt de gemeente aan een steeds betere dienstverlening. Dit betekent overzichtelijke communicatie naar de Rotterdammer, het (blijven) werken aan eenvoudige formulieren en een één-loketgedachte. Deze manier van werken draagt bij aan herstel van het vertrouwen in de overheid.

De gemeente zet zich in voor een betrouwbare en betrokken overheid voor alle Rotterdammers. Dit doet zij door de betrokkenheid van burgers, ondernemers en instellingen te vergroten bij het bepalen van het gemeentelijke beleid. Het beleid en de gemeentelijke activiteiten sluiten beter aan op de opgaven in de wijken. Daarnaast streeft de gemeente naar zorgvuldige, betrouwbare en toegankelijke verkiezingen.

Wijk aan Zet is een van de voorbeelden hoe de gemeente werkt aan het vergroten van betrokkenheid. Met Wijk aan Zet krijgen Rotterdammers meer invloed op wat er gebeurt in hun wijk. In Rotterdam zijn er 37 wijkraden en 2 dorpsraden. De wijk- of dorpsraad brengt bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen en luistert naar wat er speelt in de wijk. Zij brengen dit onder de aandacht bij de gemeente. Zo denken en beslissen bewoners en partners mee over wat in hun wijk nodig is.

Begrotingsprogramma's: Veiligheid, Dienstverlening, Bestuur, Overhead en Belastingen

Collegetargets:

- Collegetarget veilig
- Collegetarget tevredenheid conerndienstverlening
- Collegetarget wijk aan Zet

SDG 17: Partnerschappen om de doelen te bereiken

Samenwerken gebeurt al sinds vele tientallen jaren in diverse nationale en internationale samenwerkingsverbanden op de in voorgaande hoofdstukken aan de orde gekomen beleidsterreinen. Rotterdam is geen eiland: samenwerking is onmisbaar om de beleidsdoelstellingen en doorbraken te realiseren. Daarom wordt beleid gezamenlijk of in samenspraak met veel verschillende bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden gemaakt. Ook de uitvoering vindt vaak samen plaats.

Zo wordt binnen het Nationaal Programma Rotterdam Zuid ingezet op verdere verbetering van het onderwijs, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuuraanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen.

Op regionaal niveau wordt o.a. samengewerkt op milieugebied (DCMR), werkgelegenheid (de Arbeidsmarktregio), Veiligheid (VRR, veiligheidshuis), openbaar vervoer en economisch vestigingsklimaat (Metropoolregio Rotterdam Den Haag), groene ruimte (recreatiegebieden), jeugd, (jeugdhulp Rotterdam Rijnmond) en gezondheid (GGD Rotterdam Rijnmond).

Op hoger schaalniveau vindt de samenwerking plaats o.a. in G4 verband en als lid van de VNG en de VZHG (Vereniging Zuid-Hollandse gemeenten). Internationale samenwerking zit in de genen van onze havenstad. Rotterdam heeft al jaren een actief internationaal programma en onderhoudt wereldwijd contacten en relaties en behartigt daarbij onze belangen. Onder andere bij de Europese Unie. Verder werken we samen met zuster- en partnersteden, in netwerken als Eurocities (ontstaan in 1986 in Rotterdam), het Comité van de Regio's, ICLEI, Global Resilient Cities, C40, U20, EFUS (veiligheid) en TDA (transport decarbonisation alliance). Naast bestuurlijke inzet is Rotterdam ook op ambtelijk niveau (internationaal) actief en wordt Rotterdam als koploper op tal van terreinen gezien en gewaardeerd.

Begroting 2026

Verbonden partijen

Paginanummer in website: 221

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de 'verbonden partijen' genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen, en per beleidsprogramma staat aangegeven welk verbonden partij bijdraagt aan het programma.

Opbouw paragraaf Verbonden Partijen

Voor de Begroting 2026 is de paragraaf Verbonden Partijen als volgt opgebouwd, waarbij waar nodig onderscheid gemaakt wordt qua type verbonden partij:

1. **Beleid en kaders**; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van enkele verbonden partijen die prominent voor de Rotterdamse publieke belangen zijn.;
2. **Lijst van verbonden partijen**, waar de kwalitatieve en kwantitatieve kerngegevens voor de begroting 2026 per verbonden partijen worden weergegeven.

Daarna wordt nader ingegaan op de verschillende type verbonden partijen die de gemeente Rotterdam kent.

1. *vennootschappen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen en de verwachte dividendstromen richting de gemeente Rotterdam;
2. *stichtingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;
3. *verenigingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen verenigingen;
4. *gemeenschappelijke regelingen*: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen gemeenschappelijke regelingen.

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college van burgemeester en wethouders verplicht om de gemeenteraad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de gemeenteraad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een verbonden partij. Daarnaast kan ook het college van burgemeester en wethouders besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 37 verbonden partijen medio 2025. Het gaat hierbij om 21 vennootschappen, 4 stichtingen, 3 verenigingen en 9 gemeenschappelijke regelingen. Per type verbonden partij wordt, later in deze paragraaf, nader toegelicht welke relaties worden aangegaan of verbroken.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:

- verbonden partijen;
- stichtingen en verenigingen;
- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen

Verbonden partijen - Vennootschappen		Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.		Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status	
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Den Haag			
Publiek belang:	De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.			
Bestuurlijk belang:	Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:	321.555 aandelen met een nominale waarde van 2,16 euro. BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van het aandelenkapitaal van de gemeente Rotterdam in BNG bedraagt € 97.000. Gezien deze zeer lage waardering zijn er zeer beperkte financiële risico's met betrekking tot de boekwaarde voor de financiële positie van BNG. De jaarlijkse raming van het dividend van BNG aan de gemeente bedraagt €700.000.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Beleidsdoelen voor 2026 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorzien in de financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringen een belangrijke rol zullen spelen.			

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	97	97	97
Netto resultaat:	300.000	254.000	300.000
Eigen vermogen per 31/12:	4.615	4.615	4.615
Vreemd vermogen per 31/12:	107.459	107.459	107.459

Energietransitiefonds Rotterdam	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te continueren

Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Energietransitiefonds Rotterdam	Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam			
Publiek belang:	Verduurzaming van de productie, infrastructuur en gebruik van energie en het versterken van decirculaire economie in Rotterdam			
Bestuurlijk belang:	Het college is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders			
Financieel belang:	De gemeente heeft € 100 mln aan kapitaal toegezegd.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. In de investeringsstrategie zijn de kaders vastgelegd waarbinnen het fondsmanagement investeringen mag verrichten. Het fondsmanagement is inbesteed bij InnovationQuarter.			

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het fonds heeft als target om een gering aantal investeringen te realiseren in 2026, gegeven dat het fonds al richting haar maximale volume gaat qua inesteringsbedrag. Daarbij worden in 2026 de verschillende afspraken omtrent rapportage en impactmating gefinaliseerd, die uit de evaluatie van het fonds eind 2024 volgden.			
Financiële gegevens * Begroting 2026 nog niet beschikbaar - gegevens begroting 2025 gebruikt	Jaarrekening 2024		Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	51.741		52.515	52.515
Netto resultaat:	-3.499		617	617
Eigen vermogen per 31/12:	35.205		55.123	55.123
Vreemd vermogen per 31/12:	79		243	243
Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)		Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort		Status
Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap		Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam			
Publiek belang:	De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan € 2,5 mln consumenten en bedrijven in Zuid-Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het hergebruik van afvalwater, als dat kan.			
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De waterkwaliteit is wettelijk geregeld.			
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van 0,05 euro.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50,6% in GBE. De hoogte van de solvabiliteit (>40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2024 e.v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit. Er is extra inzet nodig om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren, dit geldt ook voor de belangrijkste bron van Evides: de maas. Dit betekent dat er ingezet moet worden op een betere bescherming van de bronnen, een natuurlijker beheer en het beter vasthouden van water op het land. Ook duurzaamheid blijft een belangrijk beleidsdoel van Evides. Om leveringszekerheid te garanderen is er een regionaal actieplan leveringszekerheid drinkwater vastgesteld i.s.m. het rijk.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025		Begroting 2026
Boekwaarde	848	848		848
Netto resultaat:	53.300	60.300		63.800
Eigen vermogen per 31/12:	631.500	673.200		725.000
Vreemd vermogen per 31/12:	878.600	915.000		1.015.100
Glazen Maas Exploitatie B.V.		Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Verdere stimulering van de open breedband markt in Rotterdam en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.
Bestuurlijk belang:	De gemeente houdt alle aandelen in de vennootschap. De gemeente als aandeelhouder wordt vertegenwoordigd door het college van B en W in de AvA.
Financieel belang:	De gezamenlijke boekwaarde van de Glazen Maas vennootschappen ('Infrastructuur' en 'Exploitatie') bedraagt € 150.000, van dit bedrag wordt € 25.000 toegerekend aan 'Exploitatie' en € 125.000 aan 'Infrastructuur'. Bij beëindiging van de vennootschappen wordt een zo hoog mogelijke opbrengst nagestreefd.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van de gezamenlijke Glazen Maas vennootschappen is € 150.000. De aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder gaat niet verder dan dit bedrag. Het publiek belang is nog onvoldoende aanwezig om het behoud van de deelneming te rechtvaardigen. Met het oog op de voorgenomen beëindiging van de deelneming worden investeringen in het netwerk en de commerciële inspanningen zoveel als mogelijk teruggebracht, waarbij uitgangspunt is dat de waarde maximaal behouden wordt tot het moment van daadwerkelijke afwikkeling van de deelneming.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2025:	De inspanningen zijn gericht op het zo optimaal als mogelijk afstoten van hetzij de Glazen Maas vennootschappen zelf danwel de verkoop van de bezittingen van de vennootschappen, gevolgd door liquidatie.

Financiële gegevens * Glazen Maas is in een afrondende fase; er wordt niet actief meer een begroting opgesteld, maar bedrijfsvoering is 'ongoing'.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	25	25	25
Netto resultaat:	32	nmb	nmb
Eigen vermogen per 31/12:	108	nmb	nmb
Vreemd vermogen per 31/12:	81	nmb	nmb

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.
Bestuurlijk belang:	Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:	De gezamenlijke boekwaarde van de Glazen Maas vennootschappen ('Infrastructuur' en 'Exploitatie') bedraagt € 150.000, van dit bedrag wordt € 25.000 toegerekend aan 'Exploitatie' en € 125.000 aan

	'Infrastructuur'. Bij beëindiging van de vennootschappen wordt een zo hoog mogelijke opbrengst van de activa nagestreefd.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van de gezamenlijke Glazen Maas vennootschappen is € 150.000. De aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder gaat niet verder dan dit bedrag. Het publiek belang is nog onvoldoende aanwezig om het behoud van de deelneming te rechtvaardigen. Met het oog op de voorgenomen beëindiging van de deelneming worden investeringen in het netwerk en de commerciële inspanningen zoveel als mogelijk teruggebracht, waarbij uitgangspunt is dat de waarde maximaal behouden wordt tot het moment van daadwerkelijke afwikkeling van de deelneming.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2025:	De inspanningen zijn gericht op het zo optimaal als mogelijk afstoten van hetzij de Glazen Maas vennootschappen zelf danwel de verkoop van de bezittingen van de vennootschappen, gevolgd door liquidatie.		
Financiële gegevens * Glazen Maas is in een afrondende fase; er wordt niet actief meer een begroting opgesteld, maar bedrijfsvoering is 'ongoing'.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Boekwaarde	125	125	125
Netto resultaat:	-7	nmb	nmb
Eigen vermogen per 31/12:	383	nmb	nmb
Vreemd vermogen per 31/12:	15	nmb	nmb
Havenbedrijf Rotterdam N.V.		Treasury	Vennootschap
			Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.		
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.		
Financieel belang:	De boekwaarde van Havenbedrijf Rotterdam op de financiële balans van de gemeente is €6.450 mln		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Financieel gering risico. HbR heeft als gevolg van de langdurige contractopbrangsten een stabiele voorspelbare inkomstenstroom. Daarnaast beschikt het Havenbedrijf over een zeer sterke vermogenspositie en een hoge solvabiliteit.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	HbR streeft naar een gematigde kostenontwikkeling, het versnellen van de verduurzaming in de haven en positioneert zich als een slimme partner in de logistieke keten. Met name met betrekking tot de doelstellingen tav duurzaamheid en CO2 reductie staat er nog veel te doen. In 2026 (en verdere jaren) zet HbR met diverse partners onder meer in op het verder ontwikkelen van infrastructuur om CO2 te reduceren, onder andere door initiatieven als Porthos (CO2-afvang en -opslag) , powerpark en walstroom. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen voor het aantrekken van bedrijven die gespecialiseerd zijn in circulaire productieprocessen en hernieuwbare energie zoals: Import en conversie van waterstof, aanlanding van windenergie en opwekking hernieuwbare energie in de haven.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Boekwaarde	4.058	6.450.000	6.450.000
Netto resultaat:	273.700	269.100	289.300
Eigen vermogen per 31/12:	4.694.500	4.822.400	4.971.300

Vreemd vermogen per 31/12:	1.567.613	1.615.400	1.393.000
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Hoofddorp
Publiek belang:	Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.
Bestuurlijk belang:	Op dit moment is de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in 2021 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang:	Het financieel belang van de gemeente Rotterdam is € 4 mln. Het bedrag wordt per investering in delen opgevraagd en de kosten van het fonds worden per kwartaal opgevraagd.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. Dit risico is meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	2023 was het laatste jaar van de investeringsperiode van dit fonds. Na afloop van deze periode mag er niet meer in nieuwe bedrijven geïnvesteerd worden, wel kan nog in bestaande participaties verder geïnvesteerd worden. Het fondsmanagement ziet toe op de afwikkeling van haar investeringsportfolio, zodat aandeelhouders hun inleg, met rendement, terug ontvangen.

Financiële gegevens * Het fonds heeft geen actief beheer; er is geen sprake van een begroting. Daartoe gegevens van JR2024 gebruikt.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	4.000	4.000	4.000
Netto resultaat:	-5354	-5354	-5354
Eigen vermogen per 31/12:	16266	16266	16266
Vreemd vermogen per 31/12:	1602	1602	1602

ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Badhoevedorp
Publiek belang:	Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtsteden).
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:	Deze deelneming vertegenwoordigt een boekwaarde van circa € 2,2 mln op de gemeentelijke balans.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. Dit risico is meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het fonds ICFII bevindt zich in de afbouwfase. De investeringsperiode is geëindigd en de ondernemingen moeten voldoende groeien om verkocht te kunnen worden. Het sluiten van het fonds is afhankelijk van de voortgang van de verkoop van de laatste participaties en kan nog enkele jaren duren.		
Financiële gegevens * Het fonds heeft geen actief beheer; er is geen sprake van een begroting. Daartoe gegevens van JR2024 gebruikt.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	1.888	1.888	1.888
Netto resultaat:	-10	-10	-10
Eigen vermogen per 31/12:	895	895	895
Vreemd vermogen per 31/12:	3.713	3.713	3.713
InnovationQuarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
InnovationQuarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Den Haag		
Publiek belang:	De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van circa € 10 mln en een jaarlijkse exploitatiebijdrage.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen. Dit risico is meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	IQ gaat in 2026 in spelen op de verschillende technologische ontwikkelingen die spelen in provincie Zuid-Holland. Denk hierbij aan de innovatieve markt vis-a-vis defensie die in deze provincie actief is.		
Financiële gegevens * Begroting 2026 nog niet beschikbaar - begroting 2025 als leidraad	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	10.633	10.633	10.633
Netto resultaat:	-2.845	-1.148	-1.148
Eigen vermogen per 31/12:	114.785	90.000	90.000
Vreemd vermogen per 31/12:	42.073	10.000	10.000
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Dordrecht		
Publiek belang:	De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III. De activiteiten daarvan vinden niet op Rotterdams grondgebied plaats, daarmee is er geen (Rotterdams) publiek belang.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van € 561.155.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Beperkt. De activiteiten van de onderliggende Dordtse Kil III CV bevinden zich in een afrondende fase. Naar verwachting resteert er na afronding een beperkt batig saldo voor de deelnemende partijen. Daarna zal de gemeente Rotterdam uittreden.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De gemeente Rotterdam kan naar verwachting in 2026 uittreden.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Boekwaarde	6	6	6
Netto resultaat:	n nb	n nb	n nb
Eigen vermogen per 31/12:	n nb	n nb	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	n nb	n nb	n nb
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Dordrecht		
Publiek belang:	Aangezien de activiteiten zich niet op Rotterdams grondgebied plaatsvinden is er geen (Rotterdams) publiek belang		
Bestuurlijk belang:	De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.		
Financieel belang:	Kapitaalstortingvan € 561.155.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Beperkt. De activiteiten van de onderneming bevinden zich in een afrondende fase. Naar verwachting resteert er na afronding een beperkt batig saldo voor de deelnemende partijen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De ambitie is om in 2025 de laatste werkzaamheden af te ronden waarna in 2026 de CV beëindigd kan worden.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Boekwaarde	561	561	561
Netto resultaat:	n nb	n nb	n nb
Eigen vermogen per 31/12:	n nb	n nb	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	n nb	n nb	n nb

RET Infrastructuur B.V.		Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status	
RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam			
Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur en aan deze infrastructuur verbonden metro- en tramvoertuigen..			
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V.			
Financieel belang:	Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Risico zeer laag, boekwaarde is nihil.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het beheer en onderhoud van de rail en infrastructuur die onder RET Infrastructuur B.V. valt, conform de afspraken met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) hierover. De MRDH betaalt hiertoe een vergoeding aan de RET Infrastructuur B.V.			

Financiële gegevens * Begroting 2026 niet beschikbaar - begroting 2025 als leidraad	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	14
Vreemd vermogen per 31/12:	597.295	550.000	550.000

RET N.V.		Treasury	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status	
RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam			
Publiek belang:	Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de reiziger.			
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:	De gemeente heeft 99,2% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van € 7,5 mln.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging en de agiostorting. Gemeente en RET zijn in gesprek over de mogelijke bezuinigingen vanuit het Rijk op het gehele OV in Nederland, en wat dit zou inhouden voor de RET. Vooralsnog is er geen aanleiding om de risico-inschatting aan te passen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	2026 staat in teken van het verder uitvoeren van het toekomstperspectief dat is opgesteld eind 2023. Dit gaat o.a. in op het realiseren van reizigersgroei, het slimmer inzetten van toezichtsmiddelen en het doorzetten van interne bezuinigingen bij de RET. Daarnaast gaat de RET in 2026 in gesprek met de MRDH over de nieuwe rail-			

concessie, die per 1/1/2027 zal ingaan. Zaak hierbij is om goede afspraken te maken over de reizigers aantallen, de daarbijhorende opbrengsten en kosten, zodat de RET financieel stabiel kan opereren.

Financiële gegevens * Begroting 2026 niet beschikbaar - begroting 2025 als leidraad	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	7.500	22.500	22.500
Netto resultaat:	3.728	-3.654	-3.654
Eigen vermogen per 31/12:	147.898	144.244	144.244
Vreemd vermogen per 31/12:	235.672	239.326	239.326
Royal Schiphol Group NV		Treasury	Vennootschap Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Schiphol, Haarlemmermeer		
Publiek belang:	Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van 454 euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeente is € 1,2 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating Short term S&P van A-) met een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt. Een punt van aandacht is de tariefstijging en de hoge capex kosten op de financiële positie. RSG zit nu in een fase waarin ze haar financiële positie tracht te versterken. Om die reden wordt in q3 2025 gesproken over het dividendbeleid over 2025 met uitbetaling 2026. Op voorwaarde dat de overige aandeelhouders akkoord gaan we uit van een dividned uitkering van 30% . Dat betekent een verwachte uitkering van €3 mln in 2026 over het boekjaar 2025.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Royal Schiphol Group speelt een belangrijke maatschappelijke en economische rol. Amsterdam Airport Schiphol is een van de best verbonden luchthavens ter wereld en verzorgt rechtstreekse verbindingen met 305 internationale bestemmingen. Dit wereldwijde bereik wordt versterkt door onze regionale luchthavens en internationale allianties en participaties.De belangrijkste doelen richten zich op Kwaliteit van netwerk, Leefomgeving, werk, service en safety first. daarnaast wordt flink ingezet op verduurzaming van de vliegvelden zaosl verminderen CO2 uitstoot en elektrificeren aanlandplekken.		
Financiële gegevens * Begroting 2026 niet beschikbaar - begroting 2025 als leidraad	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	280.800	245.000	245.000
Eigen vermogen per 31/12:	3.900.000	3.447.000	3.447.000

Vreemd vermogen per 31/12:	5.247.000	4.900.000	4.900.000
Sportbedrijf Rotterdam B.V.		Treasury	Vennootschap Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het realiseren van voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen voor breedte- en topsport, verspreid over de stad, en het actief bevorderen van Rotterdamse sportdeelname en sportbeleving.
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:	De boekwaarde van Sportbedrijf Rotterdam op de financiële balans van de gemeente is 6.551 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Na twee verliesjaren in 2022 en 2023 vanwege met name zeer hoge energieprijzen heeft het Sportbedrijf 2024 financieel positief kunnen afsluiten. De verwachting is dat ook 2025 weer positief afgesloten kan worden. De fluctuaties in de energieprijzen blijven een aandachtspunt. Ook de strengere wettelijke eisen aan het zwembadwater blijven een uitdaging voor het Sportbedrijf en andere zwembadexploitanten.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het Sportbedrijf blijft zich inzetten om zoveel mogelijk Rotterdams structureel te laten bewegen. Ook blijft het de komende jaren hard doorwerken aan het energiezuiniger maken van de gemeentelijke sportaccomodaties.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	6.551	6.551	6.551
Netto resultaat:	200	0	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	10.902	10.466	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	19.114	15.540	nnb

Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.		Treasury	Vennootschap Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam. Het betreffende erfgoed door middel van verhuur aan ondernemers en cultureel-maatschappelijke instellingen zoveel mogelijk tastbaar en toegankelijk maken.
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.
Financieel belang:	17.470 aandelen van elk nominaal 100 euro.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Stadsherstel kent al jaren een stabiele, solide bedrijfsvoering. De bezettingsgraad is onverminderd hoog, het onderhoud is op orde, en er wordt jaarlijks circa 0,5 miljoen winst gemaakt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Stadsherstel heeft meerdere haalbaarheidsonderzoeken naar mogelijke nieuwe aankopen lopen, onder andere buitenplaats De Tempel in Overschie en de Noorse Zeemanskerk aan de Westzeedijk. Hier zal in 2026 verder aan gewerkt worden.					
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024		Begroting 2025		Begroting 2026	
Boekwaarde	1.747		2.347		2.347	
Netto resultaat:	507		nnb		nnb	
Eigen vermogen per 31/12:	20.353		nnb		nnb	
Vreemd vermogen per 31/12:	12.583		nnb		nnb	
Stedin Holding N.V.		Treasury		Vennootschap		Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld		Soort		Status	
Stedin Holding N.V.	Treasury		Vennootschap		Te continueren	
Algemene gegevens						
Vestigingsplaats:	Rotterdam					
Publiek belang:	Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879) en energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende) gemeenten.Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de gas- en elektriciteitstoevoer.					
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Stedin					
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van 100 euro. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam 131.852 cumulatief preferente aandelen met elk een nominale waarde van 100 euro. Het aandeelhoudersbelang van de gemeente Rotterdam is 27,7%.					
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is €63,9 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is zeer gering. De marktwaarde van Stedin is aanmerkelijk hoger dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Stedin een degelijke financiële- en vermogenspositie, hetgeen mede geïllustreerd wordt door de solide credit rating (A-). Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspositie of tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is opgenomen. Bij de toetreding van de Staat is het dividendbeleid gewijzigd. Er is een staffel overeengekomen op basis waarvan bij een relatief beperkte winst een hoger dividend wordt uitgekeerd en er bij een hoge winst een hoger aandeel daarvan gereserveerd blijft in de onderneming. In de begroting van de gemeente wordt een conservatieve inschatting gehanteerd.					
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regulering van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en Gaswet.Dit betekent dat Stedin ook in 2026 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanleg, het onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. In Rotterdam probeert Stedin samen met de gemeente, TenneT en Havenbedrijf de vrijwel gehele gemeente opgetreden capaciteitsknelpunten in het elektriciteitsnet op te lossen. Het verder digitaliseren van het netwerk draagt bij aan betere monitoring zodat storingen vermeden of in een vroeg stadium gesignaleerd kunnen worden. Op basis van de in 2024 vastgestelde strategie voor Warmte kan de onderneming op grotere schaal actief worden in Warmte. Warmte kan worden ingezet om gas te vervangen of om te vermijden dat warmtepompen (die veel elektriciteit gebruiken, en daarmee bijdragen aan congestie) worden ingezet. Zo verminderen investeringen in warmte óók de vraag naar andere investeringen. Een integraal energiesysteem kan bestaan uit gas, elektra én warmte.De kapitaalbehoefte volgens het huidige meerjareninvesteringsplan tot 2027 is naar verwachting ingevuld. Dit is mede als gevolg van de toetreding van de staat. De staat wil garanderen dat de cruciale investeringen in het energienetwerk gedaan blijven worden en heeft daarom een belang in Stedin genomen. In 2026 zal duidelijker worden hoe het methodebesluit dat vanaf 2027 van kracht wordt, vormgegeven zal worden. Het methodebesluit regelt onder meer hoe tarieven vastgesteld mogen worden. Dit is - tezamen met de investeringsbehoefte - van belang voor het bepalen van een eventuele volgende kapitaalbehoefte.					

Financiële gegevens * Stedin Groep geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025*	Begroting 2026*
Boekwaarde	63.916	63.916	63.916
Netto resultaat:	158.000	242.000	nmb
Eigen vermogen per 31/12:	3.370.000	3.502.000	nmb
Vreemd vermogen per 31/12:	5.704.000	6.462.000	nmb
Stadion Feijenoord N.V.		Vennootschap	Te beëindigen
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Stadion Feijenoord N.V.		Vennootschap	Te beëindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het aandeelhouderschap is ontstaan vanuit de conversie van een achtergestelde lening uit 1994 ten behoeve van de renovatie van De Kuip. Er wordt geen publiek belang gezien bij een verder aandeelhouderschap van de gemeente.
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft als houder van één aandeel in beperkte mate zeggenschap in de aandeelhoudersvergadering (0,02%).
Financieel belang:	Aan het preferente aandeel van de gemeente is een agioreserve van € 7,9 mln verbonden.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het stopzetten van de stadionontwikkeling heeft de financiën van Stadion Feijenoord onder druk gezet.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De gemeente volgt de ontwikkelingen bij het stadion, indien er zich een gunstige mogelijkheid aandient zal de gemeente haar aandelen vervreemden.

Financiële gegevens Stadion Feijenoord werkt met een gebroken boekjaar van 1-7 tot en met 30-6. De jaarrekening 2024 betreft dus 2023/2024.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	7.941	7.941	7.941
Netto resultaat:	4.448	nmb	nmb
Eigen vermogen per 31/12:	-10.703	nmb	nmb
Vreemd vermogen per 31/12:	34.697	nmb	nmb
Swanbridge Capital B.V.		Treasury	Vennootschap
Te continueren			
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam

Publiek belang:	De gemeente hecht waarde aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.
Bestuurlijk belang:	Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.
Financieel belang:	Het totale gemeentelijke commitment bedraagt € 1 mln; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Swanbridge focust in 2026 op het verkopen van de resterende participaties in haar bezit.

Financiële gegevens * Het fonds heeft geen actief beheer; er is geen sprake van een begroting.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	475	536	536
Netto resultaat:	-120	nmb	nmb
Eigen vermogen per 31/12:	952	nmb	nmb
Vreemd vermogen per 31/12:	1845	nmb	nmb

Erasmus MC Biomedical Fund BV	Treasury	Vennootschap	Te beeindigen
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
Erasmus MC Biomedical Fund BV	Treasury	Vennootschap	Te beeindigen

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Erasmus MC Biomedical Fund BV is op 8 februari 2007 oppgericht en heeft een levensduur van 8 jaar en een ivnesteringsperiode van 4 jaar. In de aandeelhoudersvergadering te 15 februari 2017 is besloten tot afbouw van de activiteiten van het fonds - het fonds wordt zo spoedig mogelijk, zij het op een gecontroleerde wijze, geliquideerd, om de aandeelhouders optimaal rendement te bezorgen.Het fonds had als doelstelling om innovatieve medische investeringen te faciliteren middels durf kapitaal te faciliteren.		
Bestuurlijk belang:	Gemeente Rotterdam bezit 34,2% van de aandelen.		
Financieel belang:	Er resteert geen boekwaarde op de gemeentelijke balans.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Er is geen boekwaarde meer. Mocht er uit dit fonds nog een opbrengst komen dan is dat een meevaller voor de gemeente.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	In 2026 zal het fondsmanagement zich verder inspannen om het fonds tot een (positief) einde te brengen - dit zit met name op het verkopen van de laatste investering in de portfolio en eventuele opbrengsten te verdelen tussen de aandeelhouders.		
Financiële gegevens* Het fonds heeft geen actief beheer; er is geen sprake van een begroting.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025*	Begroting 2026*
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	1	nnb	nnb

Eigen vermogen per 31/12:	298	n nb	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	2	n nb	n nb
StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Verbonden partijen - Vennootschappen	Taakveld	Soort	Status
StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Bijdragen aan vastgoed voor ondernemers met een maatschappelijke impact, een aantrekkelijker en gedifferentieerd woonmilieu, en het borgen van voldoende bedrijfsruimte in Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.		
Financieel belang:	Het fonds is tot op heden gevoed met subsidiemiddelen. De gemeente heeft in 2025 een kapitaalstorting van € 7,1 miljoen toegezegd voor het investeringsdoel 'bedrijfsruimte'.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Omdat het fondsvermogen is gevoed met Europese subsidiemiddelen i.p.v. kapitaalstortingen is de gemeentelijke boekwaarde tot op heden nihil. Negatieve fondsresultaten raken de gemeentelijke financiën daarmee niet.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Eind 2024 is de nieuwe investeringsstrategie vastgesteld - deze nieuwe strategie brengt meer focus op de hele stad Rotterdam en ruimte / Vastgoed. 2026 staat in het teken van het verder uitvoeren van deze strategie, om zo bij te dragen aan de doelen omtrent i) vastgoed voor ondernemers met maatschappelijke impact, ii) toekomstbestendig en gedifferentieerde woningvoorraad en iii) borgen van voldoende bedrijfsruimte aanbod in Rotterdam. Fondsbeheerder SVn is in nauw contact met de gemeente over de voortgang op deze doelen.		
Financiële gegevens * De begroting 2026 is nog niet bekend op moment van schrijven.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	142	-235	n nb
Eigen vermogen per 31/12:	15.146	14.769	n nb
Vreemd vermogen per 31/12:	126	0	n nb

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de tabel hierboven wordt nadere informatie gegeven voor de vennootschappen waarin de gemeente Rotterdam een aandeelhouderschap kent. De tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Hieronder wordt een korte uiteenzetting gegeven over de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen, inclusief indicatieve dividend raming;
2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen;
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen, inclusief indicatieve dividend raming

De gemeente was medio 2025 aandeelhouder in 21 vennootschappen, waarbij de intentie is om haar deelname in 15 vennootschappen te continueren en in 6 vennootschappen te beëindigen (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group NV zijn de verbonden partijen die bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uitkeren aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. Voor 2026 verwacht de gemeente, op basis van voorgaande jaren dat het dividend rondom de €100 mln is, uitgaande dat er gedurende 2026 geen significante gebeurtenissen zijn die het resultaat van de deelnemingen sterk beïnvloeden.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in 6 vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Glazen Maas Exploitatie B.V. & Glazen Maas Infrastructuur B.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V., Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V., Erasmus Biomedical Fund B.V. en Stadion Feijenoord N.V.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente, bij een beëindiging, afhankelijk is van derden, waaronder de desbetreffende deelneming, debiteuren en crediteuren, of de belastingdienst. In de lijst van verbonden partijen van deze paragraaf is een nadere toelichting opgenomen over de status van de beëindiging van de gemeentelijke deelname in voornoemde verbonden partijen.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader Verbonden Partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen - zo wordt er in het Beleidskader ingegaan op de relatie tussen & bevoegdheden voor de Raad vis-a-vis de Verbonden Partijen.. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in een nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de strategie van het Havenbedrijf de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2022-2026: Eén Stad

In het Coalitieakkoord staan de beleidsvoornemens om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zo zijn onder andere het Havenbedrijf, Stedin en het Energietransitiefonds Rotterdam (ETFR), waarvan de gemeente Rotterdam aandeelhouder is, belangrijke partners voor de gemeente in de energietransitie, maar ook in kwesties van arbeidsgelegenheid. Zo wordt er bijvoorbeeld met bedrijven in de Rotterdamse haven samengewerkt aan de om- en bijscholing van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt of oudere werkzoekenden.

Belangrijkste beleidsvoornemens & beleid voor verbonden partijen met "verhoogd risico"

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Ook wordt jaarlijks door het college het Beheersverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheersverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2026 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen voor de meest omvangrijke deelnemingen wanneer wordt gekeken naar de impact op de publieke (verduurzaming, energievoorziening, betaalbaarheid en mobiliteit) en financiële (dividend en gestort kapitaal) belangen voor de gemeente.

1. Havenbedrijf

In 2026 werkt het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) verder aan de uitvoering van de nieuwe Ondernemingsstrategie 2025-2029 en de nieuwe Havenvisie. De eerste tussentijdse resultaten van de belangrijkste speerpunten en doelstellingen van de strategie worden in de tweede helft van 2026 verwacht.

De industrie in de Rotterdamse haven ondervindt, ondanks gunstige maatregelen zoals de afschaffing van de plastictaks, nog steeds veel hinder van de stikstofproblematiek, netcongestie en hoge energiekosten in vergelijking met omliggende landen. De gemeente en HbR blijven met het Rijk in gesprek over oplossingen, aangezien deze industrie cruciaal is voor de strategische autonomie, het verdienvermogen en (hoogwaardige) werkgelegenheid in de regio.

In 2025 werd duidelijk dat geopolitieke spanningen, conflicten in het Midden-Oosten en de oorlog in Oekraïne, evenals mondiale handelstarieven en de spanningen tussen de VS en China, de onzekerheid over goederenstromen vergroten. De gemeente en de Staat worden als aandeelhouder periodiek geïnformeerd over deze ontwikkelingen en de eventuele impact. Vooralsnog voorziet HbR op de langere termijn op totaalniveau nog altijd een opgaande trend in de overslag.

Tot slot verwacht HbR in 2026 ruim €300 miljoen te investeren in infrastructuur en verdere verduurzaming van de haven, waaronder walstroom, energyhubs, het CO₂-afvangproject Porthos en de verbreding van het Yangtzekanaal op de Maasvlakte 2

2. Stedin

Het oplossen van netcongestie, ofwel de file op het stroomnet, is het belangrijkste thema voor het bedrijf. De financiële randvoorwaarden om de benodigde investeringen te kunnen doen zijn voorlopig ingevuld, maar er zijn ook andere beperkingen. Bijvoorbeeld schaarse beschikbaarheid aan medewerkers die ook opgeleid moeten worden, de beschikbaarheid van materialen en soms zijn de processen rond ruimtelijke ordening en dergelijke heel ingewikkeld. De verzwaring van het elektriciteitsnet is daarmee een proces van jaren. Daarom wordt ook ingezet op intensievere benutting van het bestaande net, bijvoorbeeld in de daluren, zodat het net tijdens de piekuren minder belast hoeft te worden.

Om de overgang naar schonere energie mogelijk te maken en ruimte te bieden voor het aansluiten van woningen en bedrijven worden miljarden geïnvesteerd in de energienetten. Als aandeelhouder is voor Rotterdam, in het kader van publieke belangen, de overgang naar schonere energie, naast de betaalbaarheid, ook van belang. Rotterdam en de andere aandeelhouders hebben daarom extra eigen vermogen ingebracht en hebben een deel van de winst niet laten uitkeren. Ook zijn nieuwe aandeelhouders toegetreden. Door deze maatregelen is het vermogen met honderden miljoenen versterkt. Tot 2027 is de kapitaalbehoefte van Stedin hiermee voldoende ingevuld. In 2026 wordt bekeken of er daarna nog een kapitaalbehoefte zal zijn, en hoe hoog die dan is. Dit gebeurt mede aan de hand van de nieuwe (tarieven)regulering van de ACM en de verwachtingen die er dan zijn over de nog benodigde investeringen.

3. RET

2026 staat voor RET in het teken om de reizigersgroei verder te ontwikkelen en het realiseren van enkele grote investeringen om deze reizigers ook te accommoderen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bestelling van circa 40 metrotoestellen die de nieuwe generatie van metro-vervoer zal inluiden in het Rotterdamse netwerk. Bij deze nieuwe toestellen is ook nagedacht over het eventueel (deels) autonoom rijden van de metro; daarmee speelt de RET in op de laatste ontwikkelingen in het OV-landschap.

Daar waar de RET, samen met de MRDH en gemeente Rotterdam, de laatste jaren hard gewerkt heeft om in (financieel) stabiel vaarwater te komen, zijn er vanuit de Rijksoverheid alarmerende geluiden. Er wordt gesproken over substantiële bezuinigingen op het gehele OV, wat een significante impact zou hebben op de RET. Daartoe is de RET, samen met andere vervoerders zoals HTM en GVB, in gesprek met de Rijksoverheid om deze bezuiniging te voorkomen. Vooralsnog is er geen uitsluit, behalve dat de voorgestelde structurele bezuiniging niet in 2026 geïmplementeerd wordt.

4. Evides

In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van toegankelijkheid en kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is. Daarom heeft het rijk in januari 2025 het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023 -2030 gepubliceerd. Bescherming van de waterkwaliteit en het makkelijker maken om drinkwaterbronnen aan te wijzen zijn voor Evides twee belangrijke pijlers uit dit plan. Evides heeft voor de komende jaren een investeringsprogramma opgesteld om er voor te zorgen dat de drinkwatervoorziening op orde is en blijft. Ook duurzaamheid en inclusiviteit blijven beleidsdoelen van Evides. De organisatie heeft de doelstelling om in 2025 energieneutraal te zijn.

Stichtingen

Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status
Stichting Bestuur openbaar onderwijs Rotterdam	Onderwijs en leerlingzaken	Stichting	Te continueren
Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status
Stichting Bestuur openbaar onderwijs Rotterdam	Onderwijs en leerlingzaken	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Goede uitvoering en spreiding van het openbaar onderwijs in Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	De gemeenteraad is toezichthouder van de stichting BOOR. De gemeenteraad keurt de strategische beleidskoers, de begroting en de jaarrekening goed. Daarnaast benoemt zij de leden van het college van bestuur, waarvan specifiek de voorzitter in functie.		
Financieel belang:	n.v.t.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	n.v.t.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	n.v.t.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	-8.814	-5.089	-6.219
Eigen vermogen per 31/12:	46.026	40.937	34.718
Vreemd vermogen per 31/12:	133.876	146.326	153.547

Stichting Bibliotheek Rotterdam	Media	Stichting	Te continueren
Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status
Stichting Bibliotheek Rotterdam	Media	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij.		
Bestuurlijk belang:	Statutaire bevoegdheden als aangesloten instelling.		
Financieel belang:	De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris).		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Stichting Bibliotheek Rotterdam (SBR) bevindt zich in een dynamische fase van transitie en versterking. De geplande verbouwing van de centrale vestiging en de uitbreiding via SPUK-locaties weerspiegelen de ambitie om nog beter in te spelen op de behoeften van een diverse stedelijke samenleving. Deze bewegingen bieden grote kansen voor vernieuwing en groei, maar vragen ook om een scherp oog voor financiële houdbaarheid, veranderend gebruiksgedrag en externe afhankelijkheden. Een solide inkomstenbasis blijft essentieel om de brede programmering, maatschappelijke positionering en spreiding in de stad te kunnen blijven garanderen. Zonder stabiele financiering ontstaat er spanning tussen ambities en middelen, wat kan leiden tot herprioritering van activiteiten. Tegelijkertijd vraagt het behoud en herstel van leden en bezoekers om strategisch relatiebeheer en gerichte publieksbenadering. De tijdelijke financiering van de SPUK-locaties onderstreept het belang van een duurzaam verdienmodel op korte termijn, waarbij de continuïteit niet ten koste mag gaan		

van de kern van onze dienstverlening. Ook de verbouwing van de Centrale brengt – naast kansen – risico's met zich mee op het gebied van kostenbeheersing, planning en tijdelijke inkomstenderving. SBR wordt in toenemende mate gezien als een maatschappelijk knooppunt op het gebied van taalvaardigheid, digitale inclusie en sociale verbinding. Deze rol omarmen we, maar vereist duidelijke keuzes en adequate middelen. Zonder strategische begrenzing dreigt het risico van 'vermaatschappelijking zonder randvoorwaarden', waarbij de organisatie wordt overvraagd. De genoemde risico's worden actief en structureel gemonitord door SBR, zodat tijdig bijgestuurd kan worden en er ruimte blijft voor wendbaarheid, impact en duurzame ontwikkeling.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:

In 2026 richt SBR zich op het versterken van haar maatschappelijke rol door te investeren in digitale inclusie, informeel leren, communitygericht werken en innovatie. De focus ligt op het verbeteren van de dienstverlening rond digitale vaardigheden, praktische hulp en AI-toepassingen, zowel voor bezoekers als medewerkers. Impactmeting, het ontwikkelen van een bibliotheekbrede werkwijze voor community-samenwerking en het verdiepen van duurzame partnerschappen vormen de basis voor verdere groei in bereik en relevantie. Tegelijkertijd blijven gastvrijheid, wijkgericht werken en toegankelijke, veilige vestigingen centraal staan. Toegankelijkheid en verbinding vormen de rode draad in alle beleidskeuzes.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	640	5	544
Eigen vermogen per 31/12:	11.180	10.556	11.729
Vreemd vermogen per 31/12:	6.359	5.222	5.971

Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te continueren
Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status
Stichting Natuurstad	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Stichting	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.		
Bestuurlijk belang:	Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie		
Financieel belang:	Jaarlijkse subsidie van € 10,7 mln (2025)		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod aan educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn tot nu toe vooral gericht op kinderen (van basisonderwijs). Het gaat om de exploitatie van 8 stadsboerderijen (voorheen kinderboerderijen) en lessen natuureducatie voor kinderen in de basisonderwijs leeftijd. Op het product educatie is door het college een structurele bezuiniging doorgevoerd van € 900k per 2027. Dit gaat volgens een financiële afbouwregeling vanaf 2025. Natuurstad onderzoekt momenteel het animo onder scholen om het educatieaanbod tegen betaling af te nemen om het risico van minder scholen dat deelneemt aan de educatieve activiteiten zo klein mogelijk te houden. De uitkomsten worden in september 2025 met de gemeente gedeeld.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Natuurstad zet in met haar nieuw strategisch plan 2025-2028 "Naar een natuurinclusief Rotterdam" via 3 programmalijnen (educatie, recreatie en DuurzaamDoen). Hiermee richt Natuurstad zich o.a. op het versterken van samenwerkingsverbanden, bouwen aan een wendbare organisatie en realiseren van een duurzame begroting.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	55	-587	214

Eigen vermogen per 31/12:	1.241	991	1.200	
Vreemd vermogen per 31/12:	2.607	2.623	2.600	
Stichting Zuid-Holland bereikbaar		Mobiliteit	Stichting	Te continueren
Verbonden partijen - Stichtingen	Taakveld	Soort	Status	
Stichting Zuid-Holland bereikbaar	Mobiliteit	Stichting	Te continueren	

Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:	Rotterdam			
Publiek belang:	Het publiek belang is gelegen in het kunnen uitvoeren van een gezamenlijk programma van mobiliteitsmaatregelen ter verbetering van de bereikbaarheid en ter bevordering van duurzame gedragsverandering in de regio op de korte termijn. In dit programma worden deel- en gezamenlijk belangen van de moederorganisaties geïntegreerd. Via de stichting kunnen aanbestedingen worden gedaan ter uitvoering van dit programma.			
Bestuurlijk belang:	De wethouder Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit is lid van de stuurgroep, die de jaarplannen, met daarin de strategische doelen, en de begroting vaststelt. De stichting kent een Raad van Toezicht, de leden waarvan door de stuurgroep zijn benoemd.			
Financieel belang:	De gemeente betaalt een vaste jaarlijkse exploitatiebijdrage van € 272.000. Daarnaast kan de gemeente werkbudgetten, aanbestedingen en projecten mede-bekostigen op basis van het jaarplan.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Door de directe aansturing vanuit de stuurgroep heeft de stichtingsbestuurder een strikt mandaat, dat met waarborgen is omkleed, zodat er geen bijzondere financiële risico's voor de moedersorganisaties zijn. Omdat de stichting met veel zzp'ers werkt, worden de hiermee samenhangende risico's op dit moment onderzocht. Dit jaar zal besloten worden hoe om te gaan met dit risico.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	In 2022, het startjaar van de stichting, heeft Zuid-Holland Bereikbaar de organisatie opgezet waarin acht partijen samenwerken en een gezamenlijk programma vormgeven en uitwerken, gericht op bereikbaarheid en duurzame gedragsverandering. De samenwerkingsovereenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd, waarbij elke partij de mogelijkheid heeft om schriftelijk op te zeggen met een opzegtermijn van drie jaar. Het gezamenlijk belang wordt jaarlijks uitgewerkt in een gedragen jaarplan. Inhoudelijke pijlers zijn in 2023 verder ontwikkeld op het gebied van planning en programmering van hinder-gevende infrastructurele projecten alsook evenementen en op het gebied van verkeersmanagement, mobiliteitsmanagement, communicatie en ontwikkeling. Daarnaast is een gebiedsgerichte aanpak gestart met het vormen van vier gebiedsteams en bijbehorende gebiedstafels in Zuid-Holland. Hieronder valt gebiedsaanpak Rotterdam en omgeving, waar tevens omliggende gemeenten aan deelnemen. In deze gebiedstafel zijn hoofdlijnen van een ambities, doelstellingen en een meerjarige gebiedsagenda geformuleerd. De gebiedstafel heeft in 2023 al gebleken een goed platform te bieden voor gebiedsgerichte kwesties ten aanzien van hinder en duurzame mobiliteitsverandering die de gemeentelijke grenzen en beheersobjecten overstijgen. In 2024 zijn de eerste maatregelen volgend uit de gebiedsagenda uitgevoerd en zijn maatregelen voor de periode van 2025-2027 benoemd. Hiervoor is aanvullend budget nodig. Vooralsnog is de financiële dekking voor deze maatregelen niet rond. Vanaf 2024 is het onderdeel ontwikkeling uit het programma geschrapt. Tot slot voert Zuid-Holland Bereikbaar diverse projecten uit omtrent mobiliteitsmaatregelen ter verbetering van de bereikbaarheid en ter bevordering van duurzame gedragsverandering. Voor Rotterdam betreft dit onder andere de werkgeversaanpak Duurzame Mobiliteit, de logistieke aanpak Ecostars en mobiliteitsmaatregelen bij werkzaamheden.			
Financiële gegevens * De financiering van Stichting Zuid-Holland Bereikbaar bestaat uit exploitatie-, werk- en projectbudgetten afkomstig van de samenwerkingspartners. Stichting Zuid-Holland Bereikbaar heeft geen winstoogmerk. Eventueel batig saldo wordt toegevoegd aan het eigen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*	

vermogen. Het eigen vermogen is niet voor uitkering vatbaar, maar moet worden besteed conform de doelstellingen van de Stichting.Op het moment van schrijven is de begroting 2026 nog niet beschikbaar.			
Netto resultaat:	224.000	-350	nnb
Eigen vermogen per 31/12:	2.677.000	2.350	nnb
Vreemd vermogen per 31/12:	2.723.000	2.500	nnb

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het College expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er geen sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder ‘gesubsidieerde instellingen’ en is het geen verbonden partij. Medio 2025 kent de gemeente Rotterdam vier stichtingen die zich classificeren als verbonden partij. Al deze stichtingen worden in 2026 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verenigingen

Verbonden partijen - Verenigingen	Taakveld	Soort	Status
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Verbonden partijen - Verenigingen	Taakveld	Soort	Status
Wigo4It C.V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Den Haag		
Publiek belang:	Zonder winstoogmerk de ICT-functie ten behoeve van het Inkomensdomein (aanvragen en verstrekken uitkering) voor de sociale diensten van de G4 te verzorgen		
Bestuurlijk belang:	De coöperatie heeft een onafhankelijke directie en hiërarchisch daarboven geplaatste raad van commissarissen die door de G4 worden benoemd. Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) is in de algemene leden vergadering. De gebruikersraad heeft een adviesrol richting de directie over de kwaliteit en doelmatigheid van de dienstverlening, de functionaliteit van de producten en de roadmap voor de productontwikkeling.		
Financieel belang:	In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer 25.000 euro in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2024 is naar verwachting 6,5 mln euro.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De voorlopige begroting 2026 gaat uit van € 6,49 mln Rotterdamse bijdrage. Er moet nog een besluit worden genomen over een her te bestemmen reserve van € 1,4 mln, die nog tot een eenmalige verlaging van de jaarbijdrage 2026 kan leiden. Let wel: de gehanteerde verdeelsleutel waar de bijdrage 2026 op is gebaseerd is nog niet gebaseerd op de juiste peildatum, wat te maken heeft met het moment van opstellen van de voorlopige begroting. Dit geldt ook voor de gehanteerde indexatie. Bij de definitieve begroting 2026 zal Wigo4it voor de indexatie gebruik maken van de augustusraming van het CPB. (50% loonvoet sector overheid (ilso) en 50% index materiële overheidsconsumptie (imoc). Vaststelling van de begroting 2026 vindt 10 december plaats in de ALV. Zodra het RMW systeem voor Rotterdam uitgezet kan worden zullen kosten voor beheer, onderhoud wegvallen		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Er wordt op verzoek van de steden ingezet op het besparen met IT c.q. het IKV-product binnen het inkomensdomein. Met de uitwerking van het jaarplan en begroting 2026 wordt aangesloten bij deze behoefte.		
Financiële gegevens *Begroting 2026 nog niet beschikbaar; concept gegevens zijn weergegeven.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Netto resultaat:	1002	500	0
Eigen vermogen per 31/12:	3.633	3.002	3.002
Vreemd vermogen per 31/12:	11.163	10.000	10.000
Dimpact	Burgerzaken		Vereniging
Te continueren			
Verbonden partijen - Verenigingen	Taakveld	Soort	Status
Dimpact	Burgerzaken	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Enschede		
Publiek belang:	Volgens artikel 2 van de statuten fungeert de coöperatie fungeert als een katalysator voor gestandaardiseerde, integrale gemeentelijke informatievoorziening ten behoeve van de (digitale) dienstverlening en bedrijfsvoering.		
Bestuurlijk belang:	Stemrecht over onder meer besluiten over de jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage, de benoeming van de raad van		

	commissarissen, de begroting en jaarrekening en wijziging van de statuten van de coöperatie.		
Financieel belang:	Rotterdam betaalt een jaarlijkse contributie voor het lidmaatschap van Dimpact (circa 1,8 mln)		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De RvC heeft voor de jaren 2026 en 2027 een minimale weerstandsratio van 1,0 vastgesteld. Dit betekent dat het eigen vermogen van Dimpact in die jaren minimaal € 2.550.000 moet bedragen. In de ALV van mei 2024 is besloten dat Dimpact voor de jaren 2025 en 2026 een lager weerstandsratio mag hanteren, vanwege de tijdelijke financiering van het programma Beyond23. Op basis van de huidige inzichten verwacht Dimpact eind 2027 een eigen vermogen van €3.155.000. Dit komt neer op een weerstandsratio van circa 1,2.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	In 2026 ligt de focus op de uitrol en doorontwikkeling van PodiumD, het nieuwe dienstverleningsplatform dat de basis vormt voor de digitale dienstverlening van alle leden. De planning is afhankelijk van de migratievoortgang in 2025, wat de begroting onzeker maakt en flexibiliteit vraagt. Doorontwikkeling blijft nodig om te voldoen aan wetgeving en de ambities van leden. De gezamenlijke ambitie blijft sterk en vraagt om initiatief en ruimte, ook in 2026.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	-2.289	156	650
Eigen vermogen per 31/12:	703	944	1.519
Vreemd vermogen per 31/12:	7.567	-	
Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)	Inkomensregelingen		Vereniging
			Te continueren
Verbonden partijen - Verenigingen	Taakveld	Soort	Status
Coöperatie Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Het SIF-R is een extern investeringsfonds met een focus op drie grote impactthema's: 1. Werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt 2. Creëren van kansengelijkheid en armoedebestrijding 3. Creëren van inclusieve (energie)transities Hiermee sluit SIF-R aan op de doelstellingen van de gemeente Rotterdam. Het college van B&W van Rotterdam liet bij het genomen besluit tot investeren weten dat een privaat-publiek impact investeringsfonds SIF-R dat kan investeren in impact ondernemingen een actieve bijdrage kan leveren aan het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen van de stad.		
Bestuurlijk belang:	Eind 2023 is de gemeente Rotterdam als lid toegetreden tot de coöperatie SIF-R. Met het toegezegde kapitaal heeft de gemeente een belang van 33% van het totaal toegezegde vermogen door alle kapitaal verstreckende partijen. De gemeente heeft hiermee als investeerder stemrecht in de ledenvergadering naar rato van haar inbreng (2,5mln. ten opzichte van een totaal investeringsbedrag van 7,5mln.).		
Financieel belang:	De gemeente heeft een bedrag van EUR 2,5mln toegezegd aan SIF-R. Dit wordt over meerdere jaren, naar behoefte vanuit SIF-R, gestort. Het SIF-R is in november 2019 opgericht en heeft een looptijd van 10 jaar, van november 2019 tot november 2029. De looptijd mag twee met een jaar verlengd worden. De totale looptijd valt uiteen in twee fasen. In de eerste fase, die de eerste vijf jaar beslaat, worden de beschikbare financiële middelen geïnvesteerd in impact ondernemingen. Na afloop van de investeringsperiode begint de inleg terug te vloeien in het fonds en het eventueel behaalde resultaat terug naar de investeerders. Het fonds heeft daarmee een strategie waarbij de investeringen binnen de looptijd worden geliquideerd en in de vorm van gelden weer beschikbaar komen voor de leden.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het risico op afwaardering staat voor alle investeringsfondsen op 'licht verhoogd' vanwege de aard van de activiteiten (het verstrekken van leningen, garanties en/of risicodragend participeren) van dit specifieke type deelnemingen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	SIFR gaat in 2026 verder met haar portefeuille opbouw; het fonds bestaat nu enkele jaren en gaat nu richting de beheer-fase, waarbij de nadruk iets minder komt te liggen op het vinden van nieuwe investeringen en er juist meer nadruk komt op het beheren en ondersteunen van de investeringen in de portefeuille, met als doel een exit op gepaste moment.		

Financiële gegevens* begroting 2026 nog niet beschikbaar, daartoe begroting 2025 gebruikt.	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026*
Boekwaarde	1.000	1.500	1.500
Netto resultaat:	-209	-497	-497
Eigen vermogen per 31/12:	2.344	1.553	1.553
Vreemd vermogen per 31/12:	1.795	1.212	1.212

Ook een (coöperatieve) vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Zo is de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld lid van de vereniging "Wigo4it". Dit is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg. Medio 2025 zijn er 3 (coöperatieve) verenigingen die als verbonden partij gelden bij de gemeente Rotterdam.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de verenigingen Wigo4it, Dimpact en het Social Impact Fonds Rotterdam.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
GGD Rotterdam-Rijnmond	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang:	Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inkomsten vanuit regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Gezien de financiële situatie is afgesproken om in afwijking van het reguliere proces de begroting eenmalig toch tussentijds aan te passen waardoor we vanaf 2026 een bezuiniging van ca € 0,42 mln. op het vaste deel van het takenpakket realiseren. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2026 in totaal € 15,5 mln. De totale bijdrage van de gemeente Rotterdam is voor 2026, op basis van inwoneraantal, € 8,4 mln voor het totale basistakenpakket. Dit is inclusief het gedeelte aan kinderopvang en de extra bijdrage voor TBC voor Rotterdam. Dit laatst komt omdat het aantal TBC gevallen in Rotterdam aanzienlijk hoger is dan bij de andere gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van de gemeente Rotterdam. Rotterdam is daarom risicodragend voor de GGD. De GGD legt verantwoording af over de bedrijfsvoering aan het College van de gemeente Rotterdam. Met ingang van 2024 is de systematiek van de verrekening van de basistaak kinderopvanginspecties gewijzigd waardoor er niet meer afgerekend wordt. Voor Rotterdam betekent dit een verlaging van het risico omdat alle gemeenten nu meebetalen aan de onvoorspelbaarheid van de benodigde inspecties en een risicoopslag van 5% betalen.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De begroting 2026 is gebaseerd op begroting 2025. In het kader van vierjarige afspraken voor de begrotingscyclus 2024-2027 is de begroting 2026 conform afspraak geïndexeerd. De Wet publieke gezondheid (Wpg) is het kader waarbinnen de GGD namens degemeenschappelijke regeling de basistaken uitvoert voor de deelnemende gemeenten.		

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	nvt	N.v.t.	N.v.t.
Eigen vermogen per 31/12:	nvt	N.v.t.	N.v.t.
Vreemd vermogen per 31/12:	nvt	N.v.t.	N.v.t.

Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
Grondbank RZG Zuidplas	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Den Haag		

Publiek belang:	Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.		
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2020 € 0,9 mln. Er is op dit moment voor 2024 geen sprake van een deelnemersbijdrage. In het verleden waren deelnemersbijdragen wel noodzakelijk, omdat de Grondbank de rentekosten niet mocht activeren (opplussen op boekwaarde van de gronden), omdat de (verwachtings)waarde van de gronden dat niet toe stond. Door de in 2021 gesloten koopovereenkomst steeg de (verwachtings)waarde van de gronden, waardoor het wel mogelijk werd om de (rente)kosten geheel te activeren. Per 2021 betalen de deelnemers dus ook geen deelnemersbijdrage meer. Er is een kans dat gezien de gewijzigde situatie en de nog aan te passen koopovereenkomst, in de toekomst er vanuit de Grondbank toch weer een deelnemersbijdrage wordt gevraagd. Of dit het geval is, is nu nog niet in te schatten, de gesprekken tussen de Grondbank en Zuidplas over de aanpassing van de koopovereenkomst en de afname van de gronden worden begin 2026 opgestart.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het grootste risico voor de Grondbank is dat de ontwikkeling van het Middengebied (Cortelande) niet of niet op korte termijn start. Hierdoor zou de verkoop van de gronden van de Grondbank aan de gemeente Zuidplas niet door kunnen gaan. De totale waarde van de gronden zonder ontwikkelingsperspectieven ligt op een niveau van ca. € 30 mln. Het totale verlies in een dergelijke extreme situatie bedraagt momenteel maximaal € 65 mln. Dit bedrag zal de Grondbank in dat geval moeten afboeken en de deelnemers zullen het tekort op de balans moeten aanzuiveren. Dit betekent voor Rotterdam dat er momenteel een maximaal risico bestaat van 40% van € 65 mln. = € 26 mln. De kans op dit risico wordt ingeschat op 25%.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het bestemmingsplan is in 2024 door de raad van Zuidplas vastgesteld. Er zijn meerdere beroepen ingediend bij de Raad van State, waardoor het nog onzeker is of en wanneer er sprake zal zijn van een onherroepelijk bestemmingsplan. Eind 2024 is de gemeenschappelijke regeling verlengd tot 2025. In 2026 zullen de eerder met Zuidplas gemaakte afspraken over de afname van de gronden herzien worden. Tevens vinden er gesprekken plaats op Rijksniveau met adviseur Kuijken (namens min. VROM) en wordt eind 2025 duidelijk of en hoeveel de Rijksbijdrage wordt voor deze ontwikkeling.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	-	-	-
Eigen vermogen per 31/12:	-	-	-
Vreemd vermogen per 31/12:	97.200	100.500	103.200
Instandhouding en Beheer DCMR		Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling
			Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
Instandhouding en Beheer DCMR	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Schiedam		
Publiek belang:	De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieupertise beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.		
Bestuurlijk belang:	De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen Bestuur		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2024 € 23,4 mln.		

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een ratio weerstandsvermogen aangehouden van $1,0 < x < 1,4$. Mochten er zich risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor ook het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan Rotterdam uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangesproken.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Ook in 2026 ligt de aandacht binnen het werkpakket van de GR DCMR op de wettelijke vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de advisering bij complexe vraagstukken op het gebied van gezondheid en leefomgevingskwaliteit bij de woningbouwopgave en NOVEX Rotterdamse haven.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	3.517	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	7.341	3.466	6.267
Vreemd vermogen per 31/12:	17.123	21.259	17.213
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
Jeugdhulp Rijnmond	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.		
Financieel belang:	De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer 65% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2025 € 258 mln. De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van vijftien gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0%) en geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar rato. Vanaf 2023 kopen de gemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam specialistische jeugdhulp zelf in, hierdoor zal de relatieve bijdrage van de gemeente stijgen.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Er is een risico op verhoging van de bijdragen van gemeenten, dit betekent dat Rotterdam de bijdrage moet verhogen, als er een naheffing komt.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	De gemeenten hebben samen een visie op de jeugdhulp: de Regiovisie Nabij en Passend. In regionaal (GRJR-)verband bouwen de gemeenten aan een infrastructuur die aansluit bij een "sterke lokale infrastructuur". Gemeenten zorgen zo dat gezinnen in hun leefomgeving ondersteuning en basishulp kunnen vinden die op elkaar aansluiten. En dat op het juiste moment (waar nodig) ook specialistische jeugdhulp beschikbaar is.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	0	0	0
Vreemd vermogen per 31/12:	0	0	0
Metropoolregio Rotterdam - Den Haag	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status

Metropoolregio Rotterdam - Den Haag	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op het vernieuwen van de economie en het verbeteren van de bereikbaarheid in de metropoolregio Rotterdam Den Haag.		
Bestuurlijk belang:	Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zitting in Algemeen Bestuur.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2025 € 2,06 mln (€ 3,07 per inwoner).		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Sinds 2017 financiert de MRDH zowel de bestaande als de toekomstige railinvesteringen in het OV zelf. De hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde railinvesteringen. Voor elke verstrekte lening, garantstelling en borgstelling, wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH. Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH eind 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld. Ook voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH. De benodigde weerstandscapaciteit voor de financieringsactiviteiten wordt in 2025 bereikt. Er is dan geen dekkingstekort op de te bereiken reserve. De meerjarenbegroting geeft aan dat er na 2025 geen toevoegingen aan de reserve meer nodig zullen zijn om de benodigde weerstandscapaciteit te bereiken.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Met elkaar, voor elkaar; dat is het motto van de Strategische Agenda van de MRDH. Daarin staat hoe 21 gemeenten samen de bereikbaarheid verbeteren en de economie gaan vernieuwen. De Strategische Agenda 2023-2026 wijst de weg. Een beter bereikbare regio zorgt ervoor dat huidige en toekomstige inwoners op een vlotte en duurzame manier van wonen naar werk, studie, familie, vrienden of vrijetijdsbesteding komen. Voor reizen geldt dat 'snel' en 'comfort' de sleutelwoorden zijn voor een sterke agglomeratie. In een regio waarin ruimte schaars is, is dat precies de inzet en de opdracht voor de MRDH. Verstedelijking wordt primair gerealiseerd rondom OV-knooppunten, met een netwerk dat goede aansluitingen en verbindingen geeft. Met deze blik op mobiliteit beantwoorden we bovendien de maatschappelijke opgaven op het gebied van verduurzaming en mobiliteitstransitie. We dragen bij aan het vernieuwen van de economie door te zorgen voor een goed vestigings- en ondernemersklimaat. Daarvoor zijn een betere balans tussen onderwijs en arbeidsmarkt nodig en voldoende ruimte voor bedrijven en ondernemers in onze regio. In 2026 gaan we op basis van een regionale Mobiliteitsvisie en onze visie op het Economisch vestigingsklimaat, versterkt en met hernieuwde energie aan de slag. De beschikbare financiële middelen bepalen in belangrijke mate het succes van de Strategische Agenda. Het is belangrijk om dat al voor het lezen van de begroting mee te geven. De begroting van 2026 is gebaseerd op een inwonerbijdrage die is teruggebracht van 3,07 euro tot 3,00 euro. Dit om de gemeenten enigszins te ontzien omdat zij te maken hebben met de eerdergenoemde korting op het Gemeentefonds. Minder inwonerbijdrage betekent echter wel minder geld voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat. Ook de middelen voor Verkeer en Vervoer staan onder druk. Het Rijk dreigt keer op keer te korten op de Brede Doeluitkering die de financiële basis vormt onder onze uitgaven. Het is dus passen en meten en bovenal prioriteren om zoveel als mogelijk regionale ambities waar te maken. We zetten alles op alles en deze begroting is daar de weergave van. Het belang van brede welvaart en welzijn in onze regio, en daarmee de bijdrage die onze regio levert aan Nederland, onderstreept ook de noodzaak om hiervoor voldoende middelen van het Rijk beschikbaar te krijgen en te behouden. Onze blik is daarbij niet alleen gericht op noodzakelijke investeringen in ons netwerk, maar ook op de exploitatie, het beheer en het onderhoud.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	832	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	42.035	40.517	42.035
Vreemd vermogen per 31/12:	1.752.607	1.502.047	1.752.607
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke	Taakveld	Soort	Status

regelingen			
Nieuw-Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Gemeente Ridderkerk		
Publiek belang:	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.		
Bestuurlijk belang:	Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.		
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het complex is een bouwgrond in exploitatie (BIE).In 2023 zijn meer gronden verkocht dan begroot . Het jaar 2024 laat dezelfde positieve ontwikkeling zien. Voor bijna alle kavels zijn inmiddels al prijsafspraken gemaakt zodat het risico van verkoopprijs verminderd.In de vergadering van 14 april 2025 stelt het AB de grondexploitatie 2025 vast met prijspeil 1 januari 2025. Deze grondexploitatie eindigt op een resultaat van € 0,332 miljoen positief op contante waarde per 1 januari 2025Belangrijke risico's vanuit de grondexploitatie zijn voor GRNR de fasering vangrondverkoop (onder andere door impact netcongestie) en de kosten voorinfrastructuur. Het belangrijkste risico binnen de bedrijfsvoering is in control zijn vande kosten gedurende het jaar. Overige risico's en bijbehorende beheersmaatregelenworden behandeld in de grondexploitatie. Een aantal risico's zijn in de afgelopen jarenook verminderd of verdwenen; het inpassingsplan is onherroepelijk, de wegenstructuurvan IJsselmondse Knoop is opgeleverd, alle gronden zijn verworven, diversereserveringsovereenkomsten gesloten en er is een wachtlijst voor kavelzoekendenopgesteld.kavelzoekenden opgesteld.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Voorgenomen grondverkoop realiseren		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	0	0	0
Vreemd vermogen per 31/12:	97.000	60.174	7.409
Gezamenlijke brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
Gezamenlijke brandweer voor het haven- en industriegebied van Rotterdam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam-Europort		
Publiek belang:	De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.		
Bestuurlijk belang:	Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.		

Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt € 10,6 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De Gezamenlijke Brandweer (GB) heeft het verslagjaar 2024 afgesloten met een positiefexploitatie resultaat na mutatie bestemmingsreserves ad EUR 1.100k. Het saldo van de algemene reserve bedraagt per 31 december 2024 € 3.847k vóór resultaatbestemming; na dotatie van het positieve resultaat over het jaar 2024 aan de algemene reserve bedraagt het saldo ultimo 2024 € 4.947k. De benodigde weerstandscapaciteit is in vergelijking met de analyse in het voorgaande jaar gelijk gebleven. In relatie tot het benodigde weerstandsvermogen is de omvang van de algemene reserve ruim voldoende. De solvabiliteit is gestegen van 21% (ultimo 2023) naar 26%, wat in relatie tot de door de VNG gestelde norm voldoende is. Met name de forse uitzetting van personeelslasten (als gevolg van stijging CAO-lonen) en benodigde investeringen in materieel leiden voor 2026 tot een aanzienlijke stijging in de benodigde bijdragen van de deelnemers in deze GR. De totale contributiestijging voor 2026 voor beide deelnemers in deze Gemeenschappelijke Regeling bedraagt EUR 2.133k. De stijging vanwege toegenomen salariskosten en afname in opbrengsten wordt voor een belangrijk deel gecompenseerd door onttrekkingen aan zowel bestemmingsreserves als aan de algemene reserve: per saldo wordt de totale contributiestijging 2026 hierdoor met 33% gedompt. Deze onttrekkingen zijn op basis van de begrotingsregels van het BBV/toezichthouder Provincie Zuid-Holland voor 2026 verantwoord, maar hierbij dient wel in acht genomen te worden dat dit 'éénmalig geld' is.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Regeling 'Door010' en flankerend beleid De regeling 'Door010' is een gezamenlijk initiatief van de VRR en GB, dat tot doel heeft om repressieve medewerkers 'in de herfst van hun carrière' door middel van het aanbieden van passende functies aan de organisatie te kunnen blijven binden. Hoewel de regeling in 2025 is gestart, zal in 2026 de definitieve implementatie plaatsvinden. Het gaat hierbij met name om de technische inregeling in het personeelsregistratiesysteem, het bieden van ondersteuning bij het te kiezen loopbaanpad en het organiseren van fysieke en mentale onderzoeken. Actieplan Ervaringsverdunding Om de repressieve brandweersterte in het haven- en industrie complex van de gemeente Rotterdam voldoende te kunnen borgen is eind 2024 een plan opgesteld, waarbij is gekeken naar de mogelijkheden voor personeel om langer te blijven, de inhoud van aantrekkelijk werkgeverschap (rechtspositie en -ontwikkeling), als ook het vergroten van het aanbod op de arbeidsmarkt. In 2025 zijn de eerste stappen gezet, die in 2026 een vervolg zullen krijgen. Sociaal veilige werkomgeving In 2026 zal een vervolg worden gegeven aan de in 2025 ingezette koers om het doen van meldingen, die verband houden met een sociaal onveilige werkomgeving en niet-integere gedrag, te stimuleren. Naast het uitbreiden van het aantal vertrouwenspersonen (zowel intern als extern) zal ook een programma worden opgesteld met als doel kwesties bespreekbaar te maken binnen de verschillende teams. Proces planning De twee voornaamste (primaire) processen binnen de GB betreffen paraatheid en vakbekwaamheid van de afdeling Repressie. Ook binnen de GB is plannen voornamelijk een proces van 'vraag en aanbod' en het reguleren van schaarste. Afgelopen jaren is een eerste stap gezet om meer grip te krijgen op dit proces om te komen tot een adequate personeelsplanning, waarin -binnen de grenzen van ATW/ATB- meer balans aanwezig is tussen werkgevers- en werknemersbelangen. Voor 2026 staat een tweede stap gepland waarbij GB breed integraal gepland wordt en er afstemming plaatsvindt tussen de verantwoordelijken voor personeelsplanning, planning van het voertuigen onderhoud en de planning van alle vakbekwaamheidsactiviteiten. Opleiden – Vakbekwaam Worden en Vakbekwaam Blijven Het belang van operationeel vakbekwaam personeel behoeft in een omgeving als het haven- en industrie complex Rotterdam niet nader te worden geduïd. Daarom vergt dit een voortdurende borging van de processen vakbekwaam worden, opleidingen en vakbekwaam blijven, training en bijscholing. Vanuit haar werkgeversverantwoording heeft de GB beide processen in eigen beheer en vergt dit de nodige voorwaarden en faciliteiten. Voorbeelden hiervan zijn o.a. het Trainingscentrum Gezamenlijke Brandweer (TCGB) en de oefencontainerbaan (OC-GB) op de Maasvlakte. Beide staan ter discussie en zullen in 2026 in combinatie met (mogelijke) samenvoeging tussen de teams Vakbekwaam Worden en Vakbekwaam Blijven nadrukkelijk op de agenda staan. Binnen het meerjaren-oefenbeleidsplan is het doel opgenomen om vanaf 2026 een industriële (aantoonbare) norm de zgn. industriële incidentbestrijdingswerkwijze, nader te implementeren. Deze werkwijze is breder dan alleen theoretische kennis en/of uitsluitend uitvoeren van zgn. artikel 31-oefeningen bij lidbedrijven: het bereiken van dit doel vergt tevens realistisch oefenen op oefencentra en/of oefeningen inclusief het oefenen met (oefen)schuim. Hierover vinden gesprekken plaats met de Commissie Vakbekwaam Blijven van de CIBUA. Sinds 2022 is tevens op zeer regelmatige basis contact hierover met de afdeling Industriële Veiligheid van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. De GB wil de komende jaren borgen dat alle repressieve medewerkers voorbereid zijn op de industriële incidenten in het gebied, de verschillende artikel 31-scenario's onafhankelijk van de lidbedrijven beheersen en zorgen dat, door het uitvoeren van testen, de lidbedrijven compliant blijven. Onderdeel van deze ambitie is een adequate registratie van de vakbekwaamheidsactiviteiten. Infrastructuur Het 2026 zal op het vlak van infrastructuur evenals het afgelopen jaar de GB een enorme uitdaging te wachten staan. Er staan diverse onderhoudswerkzaamheden aan wegen en verkeerskunstwerken in het verzorgingsgebied van de GB gepland die elkaar bovendien ook nog eens overlappen. De GB heeft hier maar beperkt invloed op maar het is niettemin zaak voor het team OIP om hier proactief bij aan te sluiten en in te spelen om de gevolgen voor de GB van deze werkzaamheden en de daarmee

veelal gepaard gaande verkeerscongestieszo veel mogelijk te beperken. Dat al deze werkzaamheden de opkomsttijden van de GB opsommige momenten in 2026 negatief gaat beïnvloeden is nagenoeg zeker. Weerbaarheid In 2026 zal de GB ook acties gaan ondernemen om de eigen organisatie weerbaarder te maken tegen langdurige incidenten, zoals bijvoorbeeld een stroomstoring. Als het niet lukt om de eigen organisatie operationeel te houden, dan is het ook niet mogelijk om de rol van hulpverlener voor anderen te kunnen invullen. Bluswater Al enkele jaren is een ontwikkeling gaande, waarin waterleidingbedrijven voornemens zijn om het leidingnet steeds minder ter beschikking te stellen als primaire bluswatervoorziening. Dit is een ontwikkeling die de GB niet zal gaan keren. Het is wel zaak, ook in 2026, om met name voor de woonkernen dit goed te monitoren en daar, waar problemen worden voorzien als gevolg hiervan, gelijkwaardige alternatieven in kaart te brengen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	1.300	-511	-254
Eigen vermogen per 31/12:	8.292	6.875	7.292
Vreemd vermogen per 31/12:	18.432	22.101	20.131
Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort	Status
Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren. In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.
Bestuurlijk belang:	De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.
Financieel belang:	De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is 57,6% van de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. De deelnemersbijdrage van de gemeente was in 2022 € 54,5 mln (excl IOV gelden, DVO+ en FLO € 49,97 mln). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2025 € 67,9 mln (excl. DVO+ € 66,6 mln).
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het begrotingsjaar 2024 sluit af met een positief saldo van € 1,3 mln. Hiervan heeft 0,986 mln betrekking op de ambulancezorg en 0,361 mln op de overige VRR-programma's. Dit verbeterde resultaat is het gevolg van een hogere vergoeding van de zorgverzekeraars, en door hogere opbrengsten uit detacheringen en uitkeringen van het UWV. Daarnaast vallen de renteopbrengsten hoger uit dan begroot. Het Algemeen bestuur heeft in de vergadering van december 2024 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld met een aantal wijzigingen ten opzichte van de vorige nota. De belangrijkste wijziging betreft een uitspraak over de mate waarin de VRR in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Hiervoor wordt de weerstandsratio gehanteerd en besloten is om de norm hiervoor te verlagen van 1.0 naar een bandbreedte van 0.5-0.8. Dit betekent dat de VRR ervoor kiest om niet meer middelen aan te houden dan strikt noodzakelijk is. Tevens is in de nota opgenomen dat bij de berekening van de weerstandsratio wordt uitgegaan van netto-risico's en om de inventarisatie van de risico's op te splitsen naar de 3 grootste stakeholders van de VRR, namelijk de gemeenten, zorgverzekeraars en het Rijk. In de paragraaf Weerstandsvermogen wordt voor 2026 een netto risico benoemd van € 1,382 mln. Voor de gemeente bestaande uit de risico's: • Personele capaciteit brandweervrijwilligers • Bouwsteen verplichtend karakter • Niet of beperkt verzekerbare schade • Fiscale risico's • Ontwikkeling GHOR

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	Het komende jaar 2026 is het laatste jaar van het Beleidsplan VRR 2023 – 2027. Dit jaar zal in het teken staan van het afronden van de onderwerpen uit de Ontwikkelagenda. Daarnaast heeft de VRR van het Algemeen Bestuur een bezuinigingsopdracht gekregen van 4%. Deze 4% zal voornamelijk gevonden moeten worden binnen de bedrijfsvoering, de overhead (zowel concern breed als binnen alle organisatieonderdelen), enkele onderdelen uit de Ontwikkelagenda en tot slot de taak evenementenadvisering. Binnen de Ambulancezorg zal o.a. gekeken worden naar innovaties die mogelijk zijn met kunstmatige intelligentie en nieuwe technologie. Daarnaast is er aandacht voor duurzaamheid, vitaliteit en milieu bij de ambulancezorg. In het programma Brandweerzorg en Risico- en Crisisbeheersing ligt de nadruk vooral op het afronden van de doelstellingen uit de ontwikkelagenda, waarbij de behaalde resultaten op onderwerpen als vakbekwaamheid en duurzame piketorganisatie geborgd zullen worden. Bij andere onderwerpen is de afronding mede afhankelijk van de verder uitwerking van de bezuinigingen. Daarnaast wordt ook verder invulling gegeven aan het programma Versterken Weerbaarheid van de samenleving dan in 2025 start.		

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	1.200	0	196
Eigen vermogen per 31/12:	11.598	7.254	13.774
Vreemd vermogen per 31/12:	87.401	95.775	85.896

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen		Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Verbonden partijen - Gemeenschappelijke regelingen	Taakveld	Soort		Status
Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling		Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats:	Schiedam
Publiek belang:	Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.
Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur. Rotterdam is voorzitter van beide besturen.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. Per 2025 verandert de verhouding, deze wordt naar rato van inwoners per gemeente. Voor Rotterdam betekent dit dat de bijdrage van 91% daalt naar 86% van het tekort op de begroting. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2025 € 4,1 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Recreatieschap Rottemeren kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen berekend: de maximum omvang van de gekwantificeerde risico's bedraagt € 87k. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen >2 en uitstekend te noemen.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2026:	In mei 2021 is het Ontwikkelplan voor Landschapspark De Rotte vastgesteld. Dit Ontwikkelplan geldt voor de komende 10 jaar. In 2022 is tranche 1 van het uitvoeringsplan voor de komende jaren vastgesteld. Dit is in 2023 en 2024 uitgevoerd. December 2024 is een uitvoeringsagenda 2025-2028 vastgesteld door het AB. In het Lage Bergse Bos wordt een kwaliteitsimpuls uitgevoerd, parallel aan de aanleg van de A16 die ook door dit gebied loopt. Dit project wordt in 2025 afgerond.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto resultaat:	474	306	0
Eigen vermogen per 31/12:	12.835	10.040	7.614
Vreemd vermogen per 31/12:	4.396	9.008	8.945

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2026 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottmeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Geen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

Geen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#).
- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#).
- [Code Corporate Governance](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2023](#)

Begroting 2026

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Paginanummer in website: 222

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Voor een gezonde financiële positie moet de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikken. Dit houdt in dat de gemeente over voldoende capaciteit beschikt om de financiële risico's op te kunnen vangen die niet zijn afgedekt. De gemeente wil ook voorkomen dat iedere onvoorziene, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen of dat er juist een onnodig hoge financiële buffer wordt aangehouden.

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de verhouding tussen twee componenten, de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid rondom het weerstandsvermogen is erop gericht om de verhouding tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit ten minste 1,0 te laten zijn. Dit wil zeggen dat de beschikbare weerstandscapaciteit (de teller) minstens gelijk is aan de benodigde weerstandscapaciteit (de noemer). Oftewel, dat er genoeg middelen (beschikbare weerstandscapaciteit) aanwezig zijn om de risico's (benodigde weerstandscapaciteit) op te vangen.

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, wordt periodiek geïnventariseerd welke grote financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van een risico-simulatiemodel de benodigde weerstandscapaciteit bepaald. In het risico-simulatiemodel wordt, gegeven de ingevoerde risico's, een berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gemaakt aan de hand van 5000 automatisch gegenereerde mogelijk situaties en met een percentage van 95% zekerheid. Dit betekent dat de benodigde weerstandscapaciteit 95% van de mogelijke situaties weerspiegelt. Onderstaand is weergegeven welke risico's zijn betrokken bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Tevens is toegelicht hoe het risicoprofiel zich ten opzichte van voorgaande begrotingsproducten heeft ontwikkeld.

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de onderstaande bestanddelen:

- De algemene reserve;
- De risicoreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (op dit moment zijn dit de kredietrisicoreserve, de bestemmingsreserve BUIG (gebundelde uitkering voor inkomensgerechtigden) en de bestemmingsreserve Tweedelijns WMO (wet maatschappelijke ondersteuning) en Jeugdhulp);
- De wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Bij de tabel ontwikkeling weerstandsvermogen wordt toegelicht en inzichtelijk gemaakt hoe het weerstandsvermogen zich in de loop van de tijd ontwikkelt.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,0 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk weer 1,0 of meer zal bedragen.

Risico's

In onderstaande tabel worden de financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) welke mee worden genomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per kwantificeerbaar risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat minimumbedrag (x € 1.000,-)	Ingeschat maximumbedrag (x € 1.000,-)	Kans op optreden in jaar
Leningen en garanties	buiten model	4.472	4.472	2025 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	10%	0	56.000	2025
	30%	0	42.000	2026
	30%	0	42.000	2027
	25%	0	42.000	2028
	20%	0	42.000	2029

Het BUIG-saldo is het verschil tussen de inkomsten die Rotterdam van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen (het BUIG-budget) en de verstrekte bijstandsuitkeringen aan Rotterdammers. Het verwachte BUIG-saldo voor het lopende en volgende begrotingsjaar worden in de exploitatiebegroting verwerkt. Het risico is dat het geraamde BUIG-saldo negatiever uitpakt. Specifieke risico's zijn: • Als het Rotterdamse bijstandsvolume een ongunstigere ontwikkeling van het aantal uitkeringen kent dan het landelijke bijstandsvolume zal dit leiden tot een financieel tekort. • In de huidige begroting is voor het BUIG-budget uitgegaan van het nader voorlopig budget 2024 (gepubliceerd eind april 2023). Mede op basis hiervan zijn inschattingen gemaakt voor het BUIG-budget 2024 en 2025. Eind september 2024 wordt het definitief budget 2024 en het voorlopig budget 2025 gepubliceerd. Een risico is dat het BUIG-budget lager is dan waar in de begroting van is uitgegaan. • In de Voorjaarsnota 2024 is voor het jaar 2024 uitgegaan van een risico van 25%. Gezien het huidige verloop van het bijstandsvolume (t.o.v. het landelijke gemiddelde) wordt een kans op een groter BUIG-tekort dan waar in de begroting van is uitgegaan verlaagd naar 10%. Voor de overige jaren is het risico gelijk gebleven. • In 2025 is het verwachte tekort verwerkt in de begroting, maar is het risico hoger dan in 2024 vanwege de grotere onzekerheid over de ontwikkeling van het (Rotterdamse en landelijke) bijstandsvolume en het BUIG-budget in 2025. • In de huidige begrotingssystematiek wordt ervan uitgegaan dat in het jaar 2026 en verder de uitkeringslasten gelijk zijn aan het BUIG-budget (het BUIG-saldo is dus nul). Gezien de tekorten in 2024 en 2025 is er een hogere kans op tekorten in 2026 en verder. Voor 2027 en 2028 daalt het risico t.o.v. 2026 waarbij wordt verondersteld dat door het treffen van gerichte maatregelen (bv door het maken van afspraken met SZW m.b.t. het BUIG-budget of inzet van specifiek beleid) de kans op een BUIG-tekort gaat afnemen. Voor het bepalen van het maximale tekort op de BUIG wordt uitgegaan van 10% van de BUIG lasten (circa € 550 mln). Voor een eventueel extra tekort kan namelijk een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren).

Renterisico	50%	0	3.148	2025
	50%	0	19.890	2026
	50%	0	34.061	2027
	50%	0	43.058	2028
	50%	0	44.825	2029

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Gemeentefonds (herijking verdeelmodel)	50%	0	11.800	2028 e.v.

Het vervolgtraject van de herijking (herverdeling) en het periodieke onderhoud van het gemeentefonds kunnen ertoe leiden dat Rotterdam een kleiner aandeel van het gemeentefonds ontvangt.

Gemeentefonds (BTW-compensatiefonds)	15%	0	10.000	2025
	25%	0	10.000	2026 e.v.

Risico dat -landelijke- declaraties bij het Btw-compensatiefonds (BCF) zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	15.000	2025 e.v.
Risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.				
Werkgeverspremies en Cao gemeenten	50%	0	16.500	2027 e.v.
De huidige Cao loopt t/m maart 2027. Het opgenomen risico is een financiële vertaling van ongeveer 1% hogere uitkomst dan geraamd. E.e.a. heeft in principe een doorwerking naar het indexeringspercentage van subsidies en andere afgeleide indices.				
OZB-opbrengsten	40%	0	10.000	2025 e.v.
De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.				
Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2026 e.v.
De vraag naar zorg stijgt. De zogeheten compensatieplicht uit de Wmo 2015 ligt hier mede aan ten grondslag (gemeenten dienen iedereen die in 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeente. Iedereen die op basis van deze wetten zorg vraagt en geïndiceerd krijgt, dient die zorg ook te krijgen (compensatieplicht). Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met hogere zorguitgaven tot gevolg. Maatregelen zijn nodig om de zorg in Rotterdam houdbaar, uitvoerbaar en betaalbaar te houden. Hiervoor is een Bestuursopdracht Zorg verstrekt. Met de Bestuurlijke Opdracht Zorg wordt het afremmen van de groei in de zorg nagestreefd. Het risico bestaat dat de zorguitgaven ondanks de (deels nog in te vullen) beheersingsmaatregelen buiten de budgettaire kaders treden.				
Tweedelijns Wmo (aanvullend)	50%	0	15.000	2026 e.v.
Het ambitieniveau m.b.t. de Bestuurlijke Opdracht Zorg wordt verhoogd. Deze reeks dient ingevuld te worden met ingrepen buiten het zorgdomein om de stijgende zorguitgaven te dempen (bijvoorbeeld op het gebied van werk en wonen). Het risico bestaat dat dit hogere ambitieniveau niet (volledig) wordt gerealiseerd				
Tweedelijns Wmo (rijkslobby)*	50%	0	38.300	2026 e.v.
In het Coalitie-akkoord is besloten tot het in de begroting opnemen van extra baten vanuit het Rijk voor de gemeentelijke uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, vanuit een daarop gerichte lobby richting het Rijk. In de begroting is een reeks opgenomen van circa € 38,3 mln in 2026 en alle navolgende jaren. De inboeking van de extra baten vormde een gedeeltelijke oplossing van het ten tijde van het Coalitie-akkoord actuele budgettaire knelpunt in de zorg. In 2025 heeft het Rijk op basis van het advies Van Ark aanvullende middelen voor jeugdhulp toegekend. Deze structurele middelen zijn gebruikt om een deel van de lobbyreeks te verlagen. Er is een onderzoek gestart in opdracht van het ministerie van VWS naar de financiële houdbaarheid van de Wmo, waar ook de VNG bij betrokken is. De onderzoeksresultaten worden in de loop van 2025 verwacht. Belangrijk is om op te merken dat dit een (aanzienlijk) risico oplevert dat er in de komende jaren nieuwe tegenvallers op de lobbyreeks moeten worden geïncasseerd.				
Ruimen bommen	25%	0	9.000	2025 e.v.
Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.				
Risico-opslag grote projecten	50%	0	5.000	2025 e.v.
Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt. Gelet op het feit dat sinds 2017 wettelijk is voorgeschreven dat nagenoeg alle investeringen in materiele vaste activa (i.c. het gros van de projectuitgaven) moeten worden geactiveerd en afgeschreven, waardoor hogere projectuitgaven worden uitgesmeerd over de jaren waarin de gerealiseerde activa worden afgeschreven, is bij de eerste herziening 2022 het maximale risico waarmee traditioneel werd gerekend (25 mln) neerwaarts bij te stellen tot 5 mln.				
Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	9.300	2026 e.v.

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling door het fonds niet gegarandeerd.

Compenserende maatregelen en planschades	25%	0	12.884	2025 e.v.

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Functioneel LeefstijdsOntslag (FLO) Gezamenlijke Brandweer	50%	7.000	7.000	2025 e.v.

De Gezamenlijke Brandweer (GB) heeft voor de komende jaren een aanzienlijke verplichting ten aanzien van FLO-uitkeringen: het totaal aan ingeschatte (mogelijke) verplichtingen op basis van een in maart 2025 opgestelde calculatie in het kader van de FLO-regeling bedraagt € 23,1 mln. Gezien het feit dat deze verplichting in de komende jaren (binnen een bepaalde bandbreedte) min of meer gelijkblijvend is, hoeft hier volgens de BBV geen voorziening voor in de balans te hoeven worden opgenomen. Het is echter allesbehalve ondenkbaar dat in de komende jaren niet meer aan de voorwaarden om niet te voorzien in de balans kan worden voldaan, met als gevolg een forse voorziening en een (sterk) negatief eigen vermogen. Het bestuur van het OLGB is op de hoogte van dit risico.

Jeugdwet (regionale bestuursopdracht)	35%	0	21.800	2026
	40%	0	54.000	2027
	50%	0	54.200	2028 e.v.

Voor het terugdringen van de uitgaven voor jeugdhulp heeft het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond de Regionale Bestuursopdracht Kostenbeheersing (RBOK) verstrekt. Door de Uitvoeringsorganisatie van de GRJR is voor de invulling hiervan een maatregelenpakket opgesteld. De maatregelen moeten ertoe leiden dat de groei van de uitgaven wordt geremd en dat er vanaf 2027 geen groei meer is. Voorzichtigheidshalve wordt rekening gehouden met het risico dat de besparingen die uit het maatregelenpakket voortvloeien tegenvallen, mede vanwege een grote afhankelijkheid van de zorgaanbieders.

Jeugdwet (aanvullend)	40%	0	7.200	2027
	50%	0	26.300	2028 e.v.

Rotterdam volgt hetzelfde besparingstempo als de Uitvoeringsorganisatie van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond, alleen dan met een hoger ambitieniveau. Het doel is om de uitgaven terug te dringen naar het niveau dat in 2022 werd gerealiseerd.

Rijksbijdrage Regeling opvang ontheemden Oekraïne	25%	0	3.003	2026
	25%	0	3.199	2027
	25%	0	2.583	2028
	25%	0	1.809	2029

De Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) schijft afspraken en richtlijnen voor die gemeenten inzetten ten behoeve van het opvangen van ontheemden. De bijdrage vanuit het Rijk voor de uitvoering van deze regeling is momenteel toegezegd tot maart 2026. De afgesloten huurcontracten lopen door na deze datum wat leidt tot een financieel risico. Op basis van de huidige inzichten bedraagt dit financiële risico voor Rotterdam € 3 mln in 2026 tot € 1,8 mln in 2029 met een risicopercentage van 25%.

Afvalverwerking lachgascilinders	50%	5.955	11.803	2025
	50%	2.724	3.367	2026 e.v.

Sinds het landelijk verbod (1-1-2023) op lachgas voor recreatief gebruik, vormen de lachgascilinders een probleem. Er worden grote hoeveelheden wegwerpcilinders aangetroffen in het restafval. Dit heeft geleid tot aanzienlijke schade aan verbrandingsovens van afvalverbranders, waaronder ook AVR. Om te voorkomen dat lachgascilinders opnieuw schade veroorzaken, is het nodig om lachgascilinders uit het afval te verwijderen voordat ze in de verbrandingsovens terecht komen. Het financieel risico bestaat eruit dat AVR de kosten die zij maken om te vermijden dat de cilinders in hun installatie terecht komen en de schade die zij hebben geleden aan hun installatie, zullen trachten te verhalen op hun klanten.

Grondbank RZG Zuidplas	25%	0	26.000	2025 e.v.
Het grootste risico voor de Grondbank is dat de ontwikkeling van het Middengebied (Cortelande) niet of niet op korte termijn start. Hierdoor zou de verkoop van de gronden van de Grondbank aan de gemeente Zuidplas niet door kunnen gaan. De totale waarde van de gronden zonder ontwikkelingsperspectieven ligt op een niveau van ca. € 30 mln. Het totale verlies in een dergelijke extreme situatie bedraagt momenteel maximaal € 65 mln. Dit bedrag zal de Grondbank in dat geval moeten afboeken en de deelnemers zullen het tekort op de balans moeten aanzuiveren. Dit betekent voor Rotterdam dat er momenteel een maximaal risico bestaat van 40% van € 65 mln. = € 26 mln. De kans op dit risico wordt ingeschat op 25%.				
Grondexploitaties	50%	0	40.400	2025 e.v.
Op basis van de actuele inzichten uit de Markt-, Grond- en Vastgoedrapportage Rotterdam is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitatieportefeuille wordt berekend als het verschil tussen het huidige ingerekende scenario (base-case) en een realistisch worst-case scenario. Door de huidige volatiële markt ligt het worst-case scenario op dit moment beduidend dicht bij het base-case scenario dan voorgaande jaren, wat leidt tot een relatief lage benodigde weerstandscapaciteit.				
Jeugd Lokaal (nieuwe besparingsreeks cie Van Ark)*	35%	21.700	35.700	2028 e.v.
"Voor 2028 en verder worden de beheersmaatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd versterkt en worden de volgende aanvullende maatregelen uitgewerkt: - Eigen bijdrage jeugdzorg: er wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De maatregel moet in Rotterdam jaarlijks € 11,1 mln opleveren. - Sturen op trajectduur jeugdzorg: Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe we beter kunnen sturen op trajectduur. Deze maatregel moet in Rotterdam jaarlijks € 2,9 mln. - Indexeren opbrengst Hervormingsagenda: de besparingsopgave van de Hervormingsagenda Jeugd is in prijs- en volumepeil 2019 ingeboekt. Er is een hogere besparing te veronderstellen aangezien prijs en volume sinds 2019 zijn gestegen. De omvang van deze besparing is in Rotterdam jaarlijks € 21,7 mln. Omdat de verwachte besparingen nog hoogst onzeker zijn, is hiervoor een risico opgenomen."				
Digitaal Stelsel Omgevingswet*	50%	1.000	1.000	2027 e.v.
Er loopt een juridische procedure die uitsluitsel moet geven of lasten betrekking hebbende op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (gedeeltelijk) opgenomen mogen worden in de leges omgevingsvergunningen. Anticiperend op een positieve uitkomst zijn vanaf 2027 baten begroot. Het risico is dat de uitkomst negatief uitpakt en deze baten niet gerealiseerd kunnen worden.				
Nieuw Risico *				

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. In 2021 zijn de gewijzigde afspraken tussen WSW, de corporaties en de achtervangers vastgelegd in verschillende overeenkomsten. Vóór 1 augustus 2021 stonden gemeenten rechtstreeks in de achtervang voor individuele leningen. Voor leningen na 1 augustus 2021 worden leningen achteraf aan gemeenten toegerekend naar rato van het bezit van de betreffende corporatie dat zich in de gemeente bevindt. Nu het strategisch programma door het WSW voltooid is, is de VNG gevraagd een methodiek te ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat. Naar verwachting zal dit model in 2024 gereed zijn.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheeklen afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodempluim' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Wet Open Overheid

Op 5 oktober 2021 heeft de Eerste Kamer de Wet open overheid (Woo) aangenomen. De wet is op 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze wet is een nieuwe basis gegeven aan zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie. In 2021 heeft de raad een aantal moties aangenomen die verdere transparantie moeten bevorderen. De Woo biedt een nieuw kader en daarmee een nieuwe kans om in Rotterdam de actieve en passieve openbaarmaking verder te professionaliseren en daarmee transparantie richting burgers te verbeteren. Hiervoor is het programma Rotterdam Transparant gestart. De rijksbijdrage voor invoering van de wet is een stuk lager dan werd verwacht. Dit heeft twee oorzaken: 1) Het verschil met de eerste aanname (verdeling 100% op basis van aantal inwoners gemeente) en de werkelijke bijdrage heeft alles te maken met de verdeelsleutel. Iedere gemeente heeft een vast bedrag ontvangen van ca 60% en het overige deel van 40% is op basis van het aantal inwoners verdeeld. De verdeling heeft voor een grote gemeente zoals Rotterdam nadelig uitgepakt. 2) Daarnaast heeft het Rijk minder incidentele middelen beschikbaar gesteld. De overleggen met VNG, G4 en Rijk hebben nog niet geleid tot een hogere rijksbijdrage. Het oorspronkelijke plan bedroeg €2,3 mln per jaar. Beschikbaar is nu totaal € 4,6 mln voor de periode 2023 tot en met 2027, wat neerkomt op ca. € 0,9 mln per jaar. De gemeente wenst de rijksbijdrage als kaderstellend te beschouwen. Dit betekent dat de Woo gefaseerd wordt ingevoerd en de uitvoering van het oorspronkelijk voorgestelde basisscenario niet volledig haalbaar is. De invoering van de Woo is nog met veel onzekerheden omgeven. Zo weten we niet welke aantallen informatiezoekvragen en Woo-verzoeken de gemeente zal ontvangen, welke werklasten dit met zich meebrengt, wat de relatie met andere wetgeving (zoals de Wet hergebruik overheidsinformatie) is en wat de kosten van onderzoek zullen zijn.

Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer (OLGB)

In juni 2021 heeft de Gezamenlijke Brandweer op basis van doorrekeningen van het risicoclassificatie-model van de TU Delft een mogelijke verschuiving in de verhouding tussen publieke en private incidenten gesignaleerd. Het aandeel private incidenten zou kleiner worden. Mocht dit bij nadere analyse inderdaad het geval blijken, dan zal deze nieuwe ontwikkeling aanleiding kunnen zijn om de verhouding publiek (1/3) privaats (2/3) ter discussie te stellen. Het financiële gevolg met betrekking tot de jaarlijkse bijdrage is op dit moment niet te kwantificeren. Hiernaast staat de financieringsstructuur van de OLGB in haar totaliteit onder druk. Het aantal aanwijzingen mbt bedrijfsbrandweerplichtigheid loopt terug, waardoor de lasten van het bedrijfsleven door steeds minder schouders worden gedragen. De burgemeester, directeur van de GB, de CIBUA en de VRR zijn hierover in overleg, in gezamenlijkheid richting en met het Rijk. Dit lijkt een langdurige kwestie waarvan ook in 2023 hoogstwaarschijnlijk geen uitsluit kan worden verwacht. Het risico bestaat nog steeds, maar verwachting is (met de kennis van nu) dat dit risico zich op zijn vroegst in 2024 zal manifesteren.

Stijging Energiekosten

Voor 2023 is sprake van stijgende energieprijzen, vanwege toenemende vraag, lagere beschikbaarheid gas, stijgende emissierechten en geopolitieke ontwikkelingen. In de begroting 2023 was om deze reden al een bijstelling verwerkt van € 12,9 mln. Op basis van de nieuwe leveringstarieven, energiebelastingen en kosten voor netbeheer & transport is in Voorjaarsnota een bijstelling van € 16,1 mln opgenomen. Het is waarschijnlijk dat ook in verdere jaren hogere kosten zijn. De prijsontwikkeling is echter op dit moment nog niet in te schatten. Daarnaast zijn er diverse initiatieven om het energieverbruik te beperken.

Andere werkwijze risico verzekeringen

Als saldo van betaalde premies en doorbelastingen werd bij Verzekeringen een buffer aangehouden voor het eigen risico. De begroting van Verzekeringen is met 1 mln naar beneden bijgesteld, omdat deze buffer meestal niet of maar beperkt nodig was.. Het risico dat resterende buffer niet toereikend is voor eigen risico is verlegd naar het weerstandsvermogen. Vanwege de stelselwijziging is deze opgenomen. Gezien het verloop in de afgelopen jaren is het weerstandsrisico 1 mln per jaar., daarnaast blijft er altijd een kleine kans op een groter schadebedrag.

Voorziening pensioenen college

Vanwege toekomstige pensioenverplichtingen van (oud-)collegeleden heeft de gemeente Rotterdam een pensioenvoorziening. De benodigde hoogte is grotendeels afhankelijk van de rentestand en wordt periodiek berekend. Een hogere rente leidt tot een lagere benodigde voorziening (en vrijval), een lagere rente tot een hogere voorziening en een extra storting.

Verlenen van energietoeslag aan studenten

Door meerdere gerechtelijke uitspraken kan het zijn dat alle gemeenten genoodzaakt zijn om de energietoeslag ook te verstrekken aan studenten. Dit is tegenstrijdig met hetgeen het Rijk altijd beweerde. Aangezien de voorwaarden en de compensatie nog niet bekend is, is het onduidelijk welk risico Rotterdam hierin loopt.

Financieel risico opvang Oekraïense vluchtelingen

Als gevolg van de inval van Rusland in Oekraïne, heeft de gemeente Rotterdam sinds maart 2023 de taakstelling om Oekraïense vluchtelingen op te vangen. Er is een bestuurlijke opgave vanuit het Rijk om 2.000 tijdelijke huisvestingsplekken te bieden voor vluchtelingen uit Oekraïne. Het tijdelijk huisvesten van ontheemde Oekraïners is een complexe opgave vanwege de diversiteit- aan werkvelden die ermee gepaard gaan. Noodopvang, structurele huisvesting, leefgeld, onderwijs, zorg, werk en wellicht in de toekomst integratie. Werkvelden die vanuit verschillende Rotterdamse clusters worden georganiseerd. De gemeente maakt kosten op het gebied van tijdelijke huisvesting, leefgeld, onderwijs, zorg en werk. Deze inhoudelijke diversiteit is er ook in de compensatieregelingen. De reden hiervan is dat verschillende ministeries compensatieregeling voor hun eigen werkgebied organiseren. De kosten die gemeente maakt op deze verschillende werkgebieden zijn soms op basis van gerealiseerde kosten soms op basis van normbedragen te declareren. In 2022 heeft de opvang van Oekraïense ontheemden in Rotterdam ruim 68 mln. gekost. In 2022 dekte de verschillende regelingen vanuit het Rijk al deze kosten. Het zwaartepunt lag daarbij bij de kosten voor tijdelijk huisvesting. Het ziet er naar uit dat de gemeente ook in 2023 uitkomt met de dekking vanuit het Rijk. De verdeling van de kosten over verschillende regelingen zal in 2023 wel anders zijn. De grootste onbekende factor hierin is de realisatie van opvangplekken via verbouwingen in leegstaande kantoorpanden en vmlg. Verpleeg- en verzorgingshuizen. Daarvoor worden meer transitiekosten gemaakt dan bij de inhuur van schepen, maar dit blijft een rendabele investering. Op termijn zijn de kosten per nacht per bed lager bij tijdelijke huisvesting op landlocaties dan op schepen. Nog onbekend is hoe het Rijk de regelingen voor 2024 vorm wil gaan geven

Risico op klimaatschade

Onder klimaatschade verstaan we de economische schade die ontstaat door de extreme weergebeurtenissen, zoals overstromingen, zware regen en hagelbuien, windhozen en extreme temperaturen e.d. Deze gebeurtenissen nemen in aantal en intensiteit toe. De kans op economische schade voor de gemeente die ontstaat door extreme weergebeurtenissen stijgt met de veranderingen van het klimaat. Voorheen werd hier nog geen rekening mee gehouden in het weerstandsvermogen. De klimaatrisico's voor de gemeente zijn geïnventariseerd. Deze hebben vooral betrekking op bodemdaling, wateroverlast en hitte en vertalen zich in klimaatkosten hoofdzakelijk in het fysieke domein, zoals voor wegen, civiele kunstwerken en vastgoed. Deze kosten zijn deels verdisconteert in de begroting, zoals: door oplopende beheerlasten en het hanteren van bijvoorbeeld een hogere prijs per vervangen meter riolering dan andere gemeenten; het opstellen van een hitteplan; en het creëren van meer koele plekken door extra bomen te planten en te vergroenen. Daarnaast leidt klimaatverandering tot risico's en schade op andere manieren zoals: • Aansprakelijkheidsstelling van de gemeente bij onvoldoende capaciteit van het rioolstelsel of ondergelopen tunnels, waardoor privaat vastgoed beschadigd raakt, straten onbegaanbaar worden voor hulpdiensten en voor sommige Rotterdammers hulp te laat komt. • Lagere (huur)opbrengsten en een noodzaak voor het op hoogte houden van maatschappelijke voorzieningen als kinderboerderijen, volkstuinten en speeltuinten, die minder bruikbare ruimte overhouden als gevolg van meer wateroverlast door klimaatverandering. • Schade aan cultureel erfgoed door bijvoorbeeld wateroverlast in gemeentelijke musea. • Scholen en/of kinderdagopvang (maatschappelijk vastgoed) die zomers niet afdoende gekoeld en geventileerd kunnen worden, waardoor leerlingen naar huis gestuurd worden. De gemeente wordt geacht deze schoolgebouwen aan te passen voor een beter binnenklimaat. • Schade aan verkeersregelinstanties, laadinfrastructuur, wegen, kunstwerken en straatverlichting door water of hitte. • Een onaantrekkelijk vestigingsklimaat en de risicoperceptie die ontstaat bij investeerders en projectontwikkelaars waardoor zich minder bedrijven vestigen in Rotterdam en minder woningen kunnen worden gebouwd. • Gezondheidsschade als gevolg van een slechte luchtkwaliteit en/of geluidsoverlast door de noodzaak voor natuurlijke ventilatie bij hittegolven in drukke, hoogstedelijke wijken. Daarmee zijn de grootste risico's van klimaatschade voor de gemeente geïnventariseerd. Voor een aantal van deze risico's

is aangegeven of deze reeds verwerkt zijn in de begroting. Voor de overige risico's is dit niet het geval, omdat zij niet kwantificeerbaar zijn. Met ingang van de Voorjaarsnota 2023/1e Herziening 2023 wordt het risico van klimaatschade erkent en opgenomen worden als niet-kwantificeerbaar risico in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de verschillende P&C-producten.

*Compenserende maatregelen en planschades

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Hiervoor is op basis van een risico-inventarisatie binnen de gemeentebegroting een gekwantificeerd risico opgenomen. Naast deze te concretiseren risico's loopt de gemeente risico's die nog niet concreet in een bedrag kunnen worden uitgedrukt. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om ook voor deze risico's de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat wanneer het weerstandsvermogen exact 1,0 is, in 95% van de gevallen de beschikbare weerstandscapaciteit alle risico's kan dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met het risico inzake borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op dit specifieke risico is toegesneden.

Actualisatie kwantificeerbare risico's

In vergelijking met de Voorjaarsnota 2025 zijn de belangrijkste wijzigingen in de kwantificeerbare risico's die ten grondslag liggen aan de berekening van het benodigd weerstandsvermogen onderstaand beschreven.

De belangrijkste wijzigingen in bestaande risico's:

- Het risico met betrekking tot de rente is geactualiseerd. Het risicobedrag is ten opzichte van de vorige stand verlaagd.
- De nieuwe cao is verwerkt en daarmee is het risico komen te vervallen voor 2025 en 2026. Dit cao loopt tot en met maart 2027. Het risico blijft daarmee staan voor 2027 en verder.
- De openstaande onderdelen op portefeuille Zorg zijn voor 2025 in de tweede herziening verwerkt. Daarmee komen de risico's op 2025 te vervallen.
- Het risico omtrent afvalverwerking lachgascilinders is verlaagd. De te verhalen claim vanuit AVR richting Rotterdam is lager dan voorheen werd voorzien. Tot op heden is de onderbouwing en daarmee toelichting van de bedragen in de claim nog niet ontvangen.

Nieuwe kwantificeerbare risico's:

- Er is een nieuw risico opgenomen omtrent de nieuwe (extra) besparingsreeks Van Ark. Deze geldt vanaf 2028.
- Er is een nieuw risico opgenomen omtrent Digitaal Stelsel Omgevingswet. Er loopt een juridische procedure die uitsluitel moet geven of lasten betrekking hebbende op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (gedeeltelijk) opgenomen mogen worden in de leges omgevingsvergunningen.

Actualisatie niet-kwantificeerbare risico's

Het risico met betrekking tot Uitvoeringsprgramma Lood in de bodem, andere werkwijze risico verzekeringen en risico opvang Oekraïense vluchtelingen zijn komen te vervallen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de verwachte ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	77	109	136	162	161

Beschikbare weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt gerekend met de volgende bestanddelen:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves);

- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kredietrisicoreserve	20	20	20	20	20	20	20
Bestemmingsreserve WWB meerjarig	31	29	25	25	25	25	25
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	22	0	0	0	0	0	0
Risicoreserves	72	49	45	45	45	45	45
Algemene reserve	42	95	49	64	92	117	130
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit*	114	145	94	110	138	163	175

* Er kan sprake zijn van een afrondingsverschil

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit zou tenminste gelijk moeten zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden 31 december)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbare weerstandscapaciteit	114	145	94	110	138	163	175
Benodigde weerstandscapaciteit	182	88	77	109	136	162	161
Weerstandsvermogen	0,63	1,65	1,23	1,01	1,01	1,01	1,09

Norm gemeente Rotterdam Coalitieakkoord 2022-2026: minimaal 1,0

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel is te zien hoe het (verwachte) verloop van het weerstandsvermogen zich verhoudt tot het (verwachte) verloop dat vorig jaar in de begroting is gepresenteerd.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2025)	114	153	126	170	213	261	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2025)	182	88	157	167	185	186	
Weerstandsvermogen (Begroting 2025)	0,63	1,74	0,80	1,02	1,15	1,40	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening)	114	145	137	143	155	164	166

2025)							
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2025)	182	88	140	140	161	167	166
Weerstandsvormogen (Eerste herziening 2025)	0,63	1,65	0,98	1,02	0,97	0,98	1,00
Beschikbare weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2025)	114	145	94	110	138	163	175
Benodigde weerstandscapaciteit (Tweede herziening 2025)	182	88	77	109	136	162	161
Weerstandsvormogen (Tweede herziening 2025)	0,63	1,65	1,23	1,01	1,01	1,01	1,09

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	22,4%	29,1%	39,9%	53,4%	64,5%	66,9%	64,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	20,1%	27,2%	38,3%	52,1%	63,2%	65,6%	63,4%
Solvabiliteitsratio	57,8%	53,6%	47,1%	41,8%	39,8%	40,5%	42,3%
Structurele exploitatiesaldo	-0,4%	-1,8%	-0,7%	-1,0%	2,6%	3,8%	3,4%
Grondexploitatie	-3,0%	-1,7%	-1,9%	-1,4%	-1,2%	-2,4%	-3,6%
Belastingcapaciteit	97%	103%	102%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Begroting 2026

Grondslagen

Paginanummer in website: 223

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart weergegeven in het [Overzicht van baten en lasten](#). Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Raming gemeentefonds

De raming van de baten uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2025.

De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen. Deze bijstelling wordt gebaseerd op de geraamde ontwikkeling van verschillende indices uit het Centraal Economisch Plan (CEP) dat het Centraal Planbureau (CPB) heeft gepubliceerd in februari 2025. Voor de twee voorafgaande jaren vindt nacalculatie plaats. De indexatie is verwerkt in deze begroting.

In juni is er een akkoord bereikt over de nieuwe Cao Gemeenten 2025-2027. Vervolgens is op 1 juli jl. in een collegebrief (25bb005122) gedeeld dat het financieel effect van deze nieuwe cao wordt ingeschat op circa € 10-12 mln. per jaar vanaf 2026. Dit financieel effect is verwerkt in deze Begroting (voor meer informatie zie [programma Algemene Middelen](#)).

Onderstaand zijn de actuele percentages van veelvuldig gebruikte indexen opgenomen:

Indexcategorie	Percentage 2026
Personeel (inclusief inhuur)	2,77
Tarieven belastingen, leges en retributies	3,60
Zorgbudgetten	5,17
Subsidies	4,22
Materieel	7,60

Omslagrente

Via het renteomslagstelsel worden de gemeentelijke financieringskosten aan de gemeentelijke programma's doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV.

De omslagrente wordt niet gewijzigd in 2026 en blijft 2,5%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen blijft in 2026 gelijk met 2,5%. Door een wijziging in de BBV-regels is het begrote interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) met ingang van 2025 gelijk aan de omslagrente. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de pensioenvoorziening bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage is met ingang van 2025 verlaagd van 3,16% naar 2,325%.

Afrondingen

Alle bedragen in de tabellen zijn in euro's (€) en afgerond op 1.000-tallen, behalve als het anders is aangegeven.

Omdat bedragen in de financiële tabellen zijn afgerond, kan het voorkomen dat de totaalstelling afwijkt van de optelling van de afzonderlijke afgeronde bedragen. De totaalstellingen van de financiële tabellen sluiten aan bij de totaalstellingen van de oorspronkelijke, niet afgeronde tabellen. Waar het de onderdelen balans en staat van baten en lasten betreft, geldt dit ook voor alle subtotalen.

In de teksten worden bedragen afgerond in miljoenen: bijvoorbeeld € 2,1 mln. Duizendtallen worden languit geschreven: bijvoorbeeld € 125.000.

Begroting 2026

Balans

Paginanummer in website: 224

Financiën

Balans

Hieronder wordt de geprognoseerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2029.

VASTE ACTIVA	1-1-2025	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
<i>Immateriële vaste activa</i>						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	32.137	34.192	32.091	29.990	27.889	25.788
Onderzoek en ontwikkeling	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137	9.137
Subtotaal	41.274	43.329	41.228	39.127	37.026	34.925
<i>Materiële vaste activa</i>						
Investerings met een economisch nut	2.270.089	2.531.231	2.870.837	3.314.163	3.604.340	3.696.487
Investering met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	274.009	318.742	364.368	347.635	325.721	304.510
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	936.758	1.136.953	1.401.892	1.512.989	1.533.886	1.530.183
Subtotaal	3.480.856	3.986.926	4.637.098	5.174.786	5.463.947	5.531.180
<i>Financiële vaste activa</i>						
Kapitaalverstrekkingen	486.074	500.593	500.112	499.630	499.149	498.668
Leningen	39.240	25.565	13.308	11.245	9.899	8.534
Overige Langlopende leningen	42.284	42.350	42.485	42.062	40.972	39.845
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	7.875	7.875	7.875	7.875	7.875	7.875
Subtotaal	575.473	576.383	563.780	560.812	557.896	554.922
Totaal vaste activa	4.097.603	4.606.638	5.242.106	5.774.726	6.058.869	6.121.027
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	19.811	1.587	10.186	21.062	-34.045	-90.529
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	404.584	404.584	404.584	404.584	404.584	404.584
Liquide middelen	17.206	0	0	0	0	0
Overlopende activa	345.666	345.666	345.666	345.666	345.666	345.666
Totaal vlottende activa	787.267	751.838	760.436	771.312	716.206	659.721
TOTAAL ACTIVA	4.884.870	5.358.476	6.002.542	6.546.038	6.775.075	6.780.748
VASTE PASSIVA						
<i>Eigen Vermogen</i>						
Algemene reserve	136.316	48.588	64.296	92.369	117.315	129.609
Bestemmingsreserves	2.481.772	2.473.180	2.444.134	2.512.115	2.628.382	2.739.361
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	2.618.089	2.521.768	2.508.430	2.604.484	2.745.697	2.868.970
<i>Vreemd Vermogen</i>						
Voorzieningen	130.410	133.347	133.905	134.591	136.453	138.280
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	941.837	1.569.971	2.226.818	2.673.574	2.759.536	2.640.110

Subtotaal	1.072.247	1.703.319	2.360.723	2.808.165	2.895.989	2.778.390
Totaal vaste passiva	3.690.335	4.225.087	4.869.153	5.412.649	5.641.686	5.647.360
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	292.146	412.611	412.611	412.611	412.611	412.611
Overlopende passiva	902.389	720.777	720.777	720.777	720.777	720.777
Totaal vlottende passiva	1.194.535	1.133.389	1.133.389	1.133.389	1.133.389	1.133.389
TOTAAL PASSIVA	4.884.870	5.358.476	6.002.542	6.546.038	6.775.075	6.780.748

Begroting 2026

Reserves

Paginanummer in website: 225

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken is het meerjarig verloop te zien en een algemene toelichting per reserve.

Per programma is in het onderdeel Financiën per reserve toegelicht als er een voorstel is om het doel of de einddatum aan te passen van de reserve aan te passen.

Begroting bestemmingsreserves concern				31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Algemene middelen				2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923
Algemene Reserve				48.588	64.296	92.369	117.315	129.609
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923		
Algemene Reserve		48.588	64.296	92.369	117.315	129.609		
Doel reserve:	De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.							
Raadsbesluit:	Doorlopend							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	136.316	0	87.728	0	48.588		
	Begroting 2026	48.588	15.708	0	0	64.296		
	Raming 2027	64.296	28.073	0	0	92.369		
	Raming 2028	92.369	24.946	0	0	117.315		
	Raming 2029	117.315	12.293	0	0	129.609		
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds			20.000	15.000	7.500	0	0	
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923		
Bestemmingsreserve Egalisatie Gemeentefonds		20.000	15.000	7.500	0	0		
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat mogelijke voor- en nadelen (onder andere als gevolg van de niet-taakgebonden korting op het gemeentefonds (het 'ravijn') per 2026) in zekere mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve. Hierdoor ontstaat een financieel stabiel meerjarenbeeld.							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2025 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	0	20.000	0	0	20.000		
	Begroting 2026	20.000	0	5.000	0	15.000		
	Raming 2027	15.000	0	7.500	0	7.500		
	Raming 2028	7.500	0	7.500	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve maatstaf huishoudens met laag inkomen			0	0	0	0	0	
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923		
Bestemmingsreserve maatstaf huishoudens met laag inkomen		0	0	0	0	0		

Doel reserve:	In de gemeentefonds decembercirculaire 2024 is de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' onverwachts niet geactualiseerd. In de begroting voor 2024 was er rekening mee gehouden dat, net als in 2023, ook in 2024 deze maatstaf geüpdatet zou worden in de decembercirculaire. Het Rijk heeft echter laten weten dat deze maatstaf die nog invloed heeft op de gemeentefondsuitkering 2024 pas wordt bijgewerkt in de meicirculaire 2025. Conform BBV-richtlijnen kan deze aanpassing pas in het resultaat van het gemeentefonds worden meegenomen wanneer deze wordt geactualiseerd in een circulaire. Dit zorgt ervoor dat het voorziene nadelige effect van het actualiseren van deze maatstaf niet kan worden meegenomen in het resultaat van het gemeentefonds van 2024. Dit heeft voor 2024 een positief effect op het gemeentefondsresultaat, maar vervolgens gaat dit hand in hand met een uitgesteld negatief effect in de meicirculaire 2025.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	7.000	0	6.446	554	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor				2.041.716	2.074.867	2.178.662
					2.314.085	2.429.678
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678	
Doel reserve:	Het op een transparante wijze dekken van investeringslasten die niet worden gedekt uit de bestaande begroting, w.o. de lasten die voorheen werden gedekt uit het IFR en de lasten die voortvloeien uit de aanwending van de verkoopopbrengst Eneco.					
Raadsbesluit:	November 2020 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.934.843	230.343	116.570	6.900	2.041.716
	Begroting 2026	2.041.716	135.685	102.534	0	2.074.867
	Raming 2027	2.074.867	181.729	77.934	0	2.178.662
	Raming 2028	2.178.662	216.288	80.865	0	2.314.085
	Raming 2029	2.314.085	194.624	79.031	0	2.429.678
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds				9.633	6.543	5.693
					5.493	5.493
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Algemene middelen	2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923	
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	9.633	6.543	5.693	5.493	5.493	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (einddatum niet van toepassing)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	26.064	1.466	9.313	8.584	9.633		
	Begroting 2026	9.633	0	3.090	0	6.543		
	Raming 2027	6.543	0	850	0	5.693		
	Raming 2028	5.693	0	200	0	5.493		
	Raming 2029	5.493	0	0	0	5.493		
Kredietrisicoreserve				20.179	20.179	20.179	20.179	20.179
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Algemene middelen		2.140.116	2.180.857	2.304.370	2.457.038	2.584.923		
Kredietrisicoreserve		20.179	20.179	20.179	20.179	20.179		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.							
Raadsbesluit:	Begroting 2012 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	19.841	338	0	0	20.179		
	Begroting 2026	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2027	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2028	20.179	0	0	0	20.179		
	Raming 2029	20.179	0	0	0	20.179		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving				22.519	9.569	5.712	4.212	4.212
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven				700	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Actieplan Samenleven		700	0	0	0	0		
Doel reserve:	uitvoering geven aan het Actieplan Samenleven.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.404	0	704	0	700		
	Begroting 2026	700	0	700	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Armoedebeleid				7.836	7.536	5.139	3.639	3.639
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Armoedebeleid	7.836	7.536	5.139	3.639	3.639		
Doel reserve:	Ondersteunen van Rotterdammers die de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2028)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	4.497	3.639	0	300	7.836	
	Begroting 2026	7.836	0	0	300	7.536	
	Raming 2027	7.536	0	2.397	0	5.139	
	Raming 2028	5.139	0	1.500	0	3.639	
	Raming 2029	3.639	0	0	0	3.639	
Bestemmingsreserve Armoedefonds			7.697		444	444	444 444
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Armoedefonds	7.697	444	444	444	444		
Doel reserve:	Armoedebestrijding						
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	14.270	0	5.743	830	7.697	
	Begroting 2026	7.697	0	6.422	830	444	
	Raming 2027	444	0	0	0	444	
	Raming 2028	444	0	0	0	444	
	Raming 2029	444	0	0	0	444	
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening			659		109	109	109 109
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, schuldhulpverlening	659	109	109	109	109		
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand. Dekking voor onvermijdelijke claim Meer Schuldhulpverlening. Daarin is de volgende toelichting opgenomen: Deze middelen hebben betrekking op zowel uitkeringskosten en uitvoeringskosten. Sinds 2017 is de vraag naar Schuldhulpverlening en inkomensondersteunende maatregelen gestegen en het is de verwachting dat deze trend zich voorzet (Tussen januari 2022 en januari 2023 is de instroom bij de schuldhulpverlening met 88% toegenomen). Deze stijging is inmiddels niet meer op te vangen binnen de portefeuille van Armoede en Schulden, onder andere doordat de vraag op de overige Rotterdamse Regelingen is gestegen. De bijzondere bijstand betreft een openeinderegeling en dus moeten we het uitkeren en uitvoeren. Daarnaast zijn ook de toegenomen datasignalen (wettelijke taak) meegenomen, waaruit ook ongeveer 10% aan schuldhulpverleningstrajecten komen.						

Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	992	550	883	0	659		
	Begroting 2026	659	0	550	0	109		
	Raming 2027	109	0	0	0	109		
	Raming 2028	109	0	0	0	109		
	Raming 2029	109	0	0	0	109		
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten				600	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212			
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand, studenten	600	0	0	0	0			
Doel reserve:	December circulaire - Bijzondere bijstand studenten. Naast een motie vanuit de raad om de middelen in te zetten voor het compenseren van energiekosten bij Studenten, is het ook onduidelijk hoe de rechtspraak gaat zijn in deze. Er zijn verschillende studenten die een rechtszaak aangespannen hebben.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.700	0	2.100	0	600		
	Begroting 2026	600	0	600	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid				4.400	1.479	19	19	19
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	22.519	9.569	5.712	4.212	4.212			
Bestemmingsreserve Gemeentelijk schuldenbeleid	4.400	1.479	19	19	19			
Doel reserve:	Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.567	0	1.167	0	4.400		
	Begroting 2026	4.400	0	2.920	0	1.479		
	Raming 2027	1.479	0	1.460	0	19		
	Raming 2028	19	0	0	0	19		

	Raming 2029	19	0	0	0	19		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden			150	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve Koloniaal en Slavernij Verleden		150	0	0	0	0		
Doel reserve:	Financiering van een gezamenlijk kunstwerk of gedenkteken in de buitenruimte en het voortzetten van het programma koloniaal en slavernijverleden.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	396	0	150	96	150		
	Begroting 2026	150	0	150	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering			478	0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving		22.519	9.569	5.712	4.212	4.212		
Bestemmingsreserve uitvoeringslasten Nieuwe Wet Inburgering		478	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het programma inburgering werkt opgabegericht en is organisatie breed wat een breed inzetbare financiële reserve(basis) vraagt om de komende 2 collegejaren de Nieuwe Wet Inburgering en Rotterdamse aanpak uit te blijven voeren. Om dit goed te kunnen doen is in 2024 kritisch gekeken naar inzet van middelen en opbouw van een reserve waarmee de uitvoering en programma lijn gecontinueerd kan worden.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	978	0	500	0	478		
	Begroting 2026	478	0	478	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Beheer van de stad			3	3	3	3	3	3
Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing			3	3	3	3	3	3
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad		3	3	3	3	3		

Bestemmingsreserve Afvalstoffenheffing		3	3	3	3	3		
Doel reserve:	Doel van de reserve is om meevallende baten van de heffing in te zetten voor verevening binnen de afvalstoffenheffing (ASH). De reserve draagt daarmee bij aan een stabiel meerjarig begrotingsproces en een bestendiger tarief.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	3	0	0	0	3		
	Begroting 2026	3	0	0	0	3		
	Raming 2027	3	0	0	0	3		
	Raming 2028	3	0	0	0	3		
	Raming 2029	3	0	0	0	3		
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad		3	3	3	3	3		
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 een budget toegekend van € 5 mln. In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2023niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	271	0	43	228	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Beheer van de stad		3	3	3	3	3		
Bestemmingsreserve Onderhoud Erasmusbrug		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient als dekking voor het groot onderhoud aan de Erasmusbrug dat in 2025 wordt afgerond.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		

	Begroting 2025	1.900	0	1.900	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Belastingen							9.370	2.967
							264	264
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel							8.745	2.523
							0	0
Begroting bestemmingsreserves concern							31-12-2025	31-12-2026
							31-12-2027	31-12-2028
							31-12-2029	
Belastingen							9.370	2.967
							264	264
Bestemmingsreserve Nieuw Belastingstelsel							8.745	2.523
							0	0
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van het implementatietraject van het nieuwe belastingstelsel (de voorbereiding, de implementatie en de nazorg).							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2023 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.023	0	5.278	0	8.745		
	Begroting 2026	8.745	0	6.223	0	2.523		
	Raming 2027	2.523	0	2.522	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen							624	444
							264	264
Begroting bestemmingsreserves concern							31-12-2025	31-12-2026
							31-12-2027	31-12-2028
							31-12-2029	
Belastingen							9.370	2.967
							264	264
Bestemmingsreserve Toeslagenschandaal Belastingen							624	444
							264	264
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	831	0	206	0	624		
	Begroting 2026	624	0	180	0	444		
	Raming 2027	444	0	180	0	264		
	Raming 2028	264	0	0	0	264		
	Raming 2029	264	0	0	0	264		
Bestaande stad							171.323	168.855
							155.980	149.038
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)							196	196
							196	196

Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	171.323	168.855	155.980	149.038	145.837	
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	196	196	196	196	196	
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2047)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	4.431	0	4.235	0	196
	Begroting 2026	196	0	0	0	196
	Raming 2027	196	0	0	0	196
	Raming 2028	196	0	0	0	196
	Raming 2029	196	0	0	0	196
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges			0	0	0	0 0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	171.323	168.855	155.980	149.038	145.837	
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve Bouwleges	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De egalisatiereserve leidt ertoe dat voor- en nadelen (als gevolg van afwijkingen van de begrote baten uit de leges omgevingsvergunningen) in belangrijke mate worden geëgaliseerd. Mee- en tegenvallers komen via het rekeningresultaat niet meer volledig ten gunste of laste van de algemene reserve.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	0	1.266	0	1.266	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen			748	448	148	0 0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	171.323	168.855	155.980	149.038	145.837	
Bestemmingsreserve Funderingen	748	448	148	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (doorlopend)					

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.048	0	300	0	748		
	Begroting 2026	748	0	300	0	448		
	Raming 2027	448	0	300	0	148		
	Raming 2028	148	0	148	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging				554	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837		
Bestemmingsreserve Kwaliteitsborging		554	0	0	0	0		
Doel reserve:	Dekking voor kosten voor de voorbereiding op de invoering Wet Kwaliteitsborging.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	810	0	256	0	554		
	Begroting 2026	554	0	479	75	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid				152.725	155.011	146.935	143.142	143.541
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837		
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid		152.725	155.011	146.935	143.142	143.541		
Doel reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	164.430	28.200	24.837	15.069	152.725		
	Begroting 2026	152.725	14.300	12.014	0	155.011		
	Raming 2027	155.011	1.500	9.575	0	146.935		
	Raming 2028	146.935	1.500	5.294	0	143.142		
	Raming 2029	143.142	1.500	1.101	0	143.541		
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp				17.100	13.200	8.700	5.700	2.100
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestaande stad		171.323	168.855	155.980	149.038	145.837		
Bestemmingsreserve Rivierahal Blijdorp		17.100	13.200	8.700	5.700	2.100		

Doel reserve:	Restauratie van de Rivierahal Blijdorp.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum t/m nader te bepalen)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	18.000	0	900	0	17.100
	Begroting 2026	17.100	0	3.900	0	13.200
	Raming 2027	13.200	0	4.500	0	8.700
	Raming 2028	8.700	0	3.000	0	5.700
	Raming 2029	5.700	0	3.600	0	2.100
WABO-leges				0	0	0
				0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestaande stad	171.323	168.855	155.980	149.038	145.837	
WABO-leges	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de hoogste categorie.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	600	0	600	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestuur				1.147	982	982
Bestemmingsreserve B&W Fonds				120	100	80
				60	40	
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Bestuur	1.147	982	982	982	982	
Bestemmingsreserve B&W Fonds	120	100	80	60	40	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideëel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.					
Raadsbesluit:	Begroting 2019 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	140	0	20	0	120
	Begroting 2026	120	0	20	0	100
	Raming 2027	100	0	20	0	80
	Raming 2028	80	0	20	0	60
	Raming 2029	60	0	20	0	40

Bestemmingsreserve Commissiereizen			177	177	122	67	12
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.147	982	982	982	982		
Bestemmingsreserve Commissiereizen	177	177	122	67	12		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.						
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	192	0	15	0	177	
	Begroting 2026	177	0	0	0	177	
	Raming 2027	177	55	110	0	122	
	Raming 2028	122	55	110	0	67	
	Raming 2029	67	55	110	0	12	
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling			34	34	34	34	34
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.147	982	982	982	982		
Bestemmingsreserve Gemeentelijke klokkenluidersregeling	34	34	34	34	34		
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.						
Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	34	0	0	0	34	
	Begroting 2026	34	0	0	0	34	
	Raming 2027	34	0	0	0	34	
	Raming 2028	34	0	0	0	34	
	Raming 2029	34	0	0	0	34	
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen			220	75	150	225	300
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur	1.147	982	982	982	982		
Bestemmingsreserve Voorlichting / communicatie verkiezingen	220	75	150	225	300		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.						
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	

	Begroting 2025	295	75	150	0	220		
	Begroting 2026	220	75	220	0	75		
	Raming 2027	75	75	0	0	150		
	Raming 2028	150	75	0	0	225		
	Raming 2029	225	75	0	0	300		
Egalisatiereserve Ombudsman				250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.147	982	982	982	982		
Egalisatiereserve Ombudsman		250	250	250	250	250		
Doel reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman Rotterdam te waarborgen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2014 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	250	0	0	0	250		
	Begroting 2026	250	0	0	0	250		
	Raming 2027	250	0	0	0	250		
	Raming 2028	250	0	0	0	250		
	Raming 2029	250	0	0	0	250		
Egalisatiereserve Raad/Griffie				196	196	196	196	196
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.147	982	982	982	982		
Egalisatiereserve Raad/Griffie		196	196	196	196	196		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.							
Raadsbesluit:	10 M raadsbesluit 2021 (doorlopend)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	196	0	0	0	196		
	Begroting 2026	196	0	0	0	196		
	Raming 2027	196	0	0	0	196		
	Raming 2028	196	0	0	0	196		
	Raming 2029	196	0	0	0	196		
Egalisatiereserve Rekenkamer				150	150	150	150	150
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Bestuur		1.147	982	982	982	982		
Egalisatiereserve Rekenkamer		150	150	150	150	150		

Doel reserve:	Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer Rotterdam te waarborgen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 1999 (doorlopend)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	150	0	0	0	150
	Begroting 2026	150	0	0	0	150
	Raming 2027	150	0	0	0	150
	Raming 2028	150	0	0	0	150
	Raming 2029	150	0	0	0	150
Cultuur			79	79	79	79
Bestemmingsreserve Evenementenfonds			0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	79	79	79	79	79	
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (einddatum t/m niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.225	0	0	1.225	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds			77	77	77	77
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Cultuur	79	79	79	79	79	
Bestemmingsreserve Noodfonds	77	77	77	77	77	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.					
Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	327	0	250	0	77
	Begroting 2026	77	0	0	0	77
	Raming 2027	77	0	0	0	77
	Raming 2028	77	0	0	0	77
	Raming 2029	77	0	0	0	77
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur			2	2	2	2

Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Cultuur	79	79	79	79	79		
Bestemmingsreserve Regiodeal cultuur	2	2	2	2	2		
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	102	0	100	0	2	
	Begroting 2026	2	0	0	0	2	
	Raming 2027	2	0	0	0	2	
	Raming 2028	2	0	0	0	2	
	Raming 2029	2	0	0	0	2	
Dienstverlening			2.971	2.731	2.491	2.251	2.010
Bestemmingsreserve BoTu CLLD			106	106	106	106	106
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve BoTu CLLD	106	106	106	106	106		
Doel reserve:	Cofinanciering van verplichtingen die reeds zijn aangegaan in het kader van het programma BoTu CLLD.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2029)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	106	0	0	0	106	
	Begroting 2026	106	0	0	0	106	
	Raming 2027	106	0	0	0	106	
	Raming 2028	106	0	0	0	106	
	Raming 2029	106	0	0	0	106	
Bestemmingsreserve Citylab			1.527	1.287	1.047	807	567
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Citylab	1.527	1.287	1.047	807	567		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2015 (einddatum 31-12-2029)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	1.754	31	258	0	1.527	

	Begroting 2026	1.527	31	272	0	1.287		
	Raming 2027	1.287	31	272	0	1.047		
	Raming 2028	1.047	31	272	0	807		
	Raming 2029	807	31	272	0	567		
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)				126	126	126	126	126
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)		126	126	126	126	126		
Doel reserve:	Het doel van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) is om de kwaliteit van de adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) en andere overheidsregisters te verbeteren. Dit draagt bij aan een juiste en rechtmatige toekenning van voorzieningen en het voorkomen van fraude, misbruik of andere problemen die voortkomen uit onjuiste adresregistraties.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	126	0	0	0	126		
	Begroting 2026	126	0	0	0	126		
	Raming 2027	126	0	0	0	126		
	Raming 2028	126	0	0	0	126		
	Raming 2029	126	0	0	0	126		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Menselijke Maat		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het versterken van de gemeentelijke dienstverlening.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	730	0	417	312,5	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Dienstverlening		2.971	2.731	2.491	2.251	2.010		
Bestemmingsreserve Participatiebudget wijken		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Overgebleven budget wijken behouden ten behoeve van inzet in het daaropvolgend jaar.							

Raadsbesluit:	nog te bepalen							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	646	0	0	646	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkiezingen				1.212	1.212	1.212	1.212	1.212
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Dienstverlening	2.971	2.731	2.491	2.251	2.010			
Bestemmingsreserve Verkiezingen	1.212	1.212	1.212	1.212	1.212			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2013 (einddatum n.v.t.)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Begroting 2026	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2027	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2028	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
	Raming 2029	1.212	1.446	1.446	0	1.212		
Economische ontwikkeling				1.196	698	621	621	621
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies				836	698	621	621	621
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Economische ontwikkeling	1.196	698	621	621	621			
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	836	698	621	621	621			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".							
Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2016 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	965	0	116	14	836		
	Begroting 2026	836	0	137	0	698		
	Raming 2027	698	0	77	0	621		
	Raming 2028	621	0	0	0	621		
	Raming 2029	621	0	0	0	621		

Bestemmingsreserve Economiesubsidies				360	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Economische ontwikkeling		1.196	698	621	621	621		
Bestemmingsreserve Economiesubsidies		360	0	0	0	0		
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen voor subsidies die jaar overstijgend zijn.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	810	0	450	0	360		
	Begroting 2026	360	0	360	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Energietransitie				15.365	10.278	10.278	10.278	10.278
Bestemmingsreserve Duurzaam				403	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Energietransitie		15.365	10.278	10.278	10.278	10.278		
Bestemmingsreserve Duurzaam		403	0	0	0	0		
Doel reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	1.423	0	250	769	403		
	Begroting 2026	403	0	403	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Energietransitie				2.597	2.597	2.597	2.597	2.597
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Energietransitie		15.365	10.278	10.278	10.278	10.278		
Bestemmingsreserve Energietransitie		2.597	2.597	2.597	2.597	2.597		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen. Jaarlijks wordt een bestedingsvoorstel voorgelegd aan de Raad. De reserve is uiteindelijk volledig gefinancierd vanuit de verkoopopbrengsten Eneco.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (einddatum 30-06-2026)							

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	6.215	0	3.234	385	2.597		
	Begroting 2026	2.597	0	0	0	2.597		
	Raming 2027	2.597	0	0	0	2.597		
	Raming 2028	2.597	0	0	0	2.597		
	Raming 2029	2.597	0	0	0	2.597		
Duurzaamheidsbudget				12.365	7.681	7.681	7.681	7.681
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Energietransitie	15.365	10.278	10.278	10.278	10.278			
Duurzaamheidsbudget	12.365	7.681	7.681	7.681	7.681			
Doel reserve:	We vormen een Duurzaamheidstransitiebudget (€ 100 mln) om de juiste innovaties in de regio te versnellen en zo het verdienvermogen voor de stad en de werkgelegenheid voor Rotterdammers te bevorderen. Het fonds wordt ingezet voor de vergroening van de leefomgeving, duurzame opwek en opslag van zonne- en windenergie, waterstofproductie, de transitie naar een circulaire economie en het reduceren van energiegebruik.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	35.752	12.000	23.940	11.447	12.365		
	Begroting 2026	12.365	15.670	20.354	0	7.681		
	Raming 2027	7.681	0	0	0	7.681		
	Raming 2028	7.681	0	0	0	7.681		
	Raming 2029	7.681	0	0	0	7.681		
Onderwijs				0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Onderwijs	0	0	0	0	0			
Bestemmingsreserve Regio deal onderwijs	0	0	0	0	0			
Doel reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is bestemd voor de herstructurering van het onderwijsaanbod voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	14.000	0	0	14.000	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		

	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Overhead				7.377	6.437	6.437	6.437	6.437
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud				173	173	173	173	173
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437		
Bestemmingsreserve CHV Huurdersonderhoud		173	173	173	173	173		
Doel reserve:	Aangegane juridische verplichtingen.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2024)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	173	0	0	0	173		
	Begroting 2026	173	0	0	0	173		
	Raming 2027	173	0	0	0	173		
	Raming 2028	173	0	0	0	173		
	Raming 2029	173	0	0	0	173		
Bestemmingsreserve Cloudkosten				6.607	5.667	5.667	5.667	5.667
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437		
Bestemmingsreserve Cloudkosten		6.607	5.667	5.667	5.667	5.667		
Doel reserve:	De reserve is bestemd voor het dekken van implementatie en inrichtingskosten voor vervanging van on-premise applicaties naar Cloud. Voorheen werden bij on-premise applicaties de investeringskosten geactiveerd en afgeschreven, echter schrijft de BBV voor dat investeringskosten voor Cloud applicaties direct in de exploitatie verantwoord moeten worden. Om het tempo verschil in het verantwoorden van kosten op te vangen is in 2020 de bestemmingsreserve Cloud gevormd.							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2020 (einddatum niet van toepassing)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	8.698	5.343	7.434	0	6.607		
	Begroting 2026	6.607	1.670	2.610	0	5.667		
	Raming 2027	5.667	2.260	2.260	0	5.667		
	Raming 2028	5.667	0	0	0	5.667		
	Raming 2029	5.667	0	0	0	5.667		
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam				598	598	598	598	598
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Overhead		7.377	6.437	6.437	6.437	6.437		
Bestemmingsreserve Kiezen voor Rotterdam		598	598	598	598	598		
Doel reserve:	Programma- en frictiekosten voor het programma Kiezen voor Rotterdam.							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		

	Begroting 2025	3.057	0	930	1.530	598		
	Begroting 2026	598	0	0	0	598		
	Raming 2027	598	0	0	0	598		
	Raming 2028	598	0	0	0	598		
	Raming 2029	598	0	0	0	598		
Sport en recreatie				3.619	3.015	2.715	2.715	2.715
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen				1.825	1.825	1.825	1.825	1.825
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Sport en recreatie		3.619	3.015	2.715	2.715	2.715		
Bestemmingsreserve (Top)Sportevenementen		1.825	1.825	1.825	1.825	1.825		
Doel reserve:	Het doel is Inzet is om een van de komende jaren een topsportevenement met grote internationale allure naar Rotterdam te halen.							
Raadsbesluit:	1e Herziening 2025 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	0	1.825	0	0	1.825		
	Begroting 2026	1.825	0	0	0	1.825		
	Raming 2027	1.825	0	0	0	1.825		
	Raming 2028	1.825	0	0	0	1.825		
	Raming 2029	1.825	0	0	0	1.825		
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Sport en recreatie		3.619	3.015	2.715	2.715	2.715		
Bestemmingsreserve Afbouw SSC Flex (suppletiereregelingen)		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Inzet frictiekosten							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	539	0	364	175	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat				700	700	700	700	700
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		

Sport en recreatie	3.619	3.015	2.715	2.715	2.715		
Bestemmingsreserve Folkert Elzingastraat	700	700	700	700	700		
Doel reserve:	Het sportterrein van een kwaliteitsimpuls voorzien, waarin georganiseerde- en ongeorganiseerde sport samengaan en waar zowel diverse sportaanbieders als omwonenden gebruik van kunnen maken. In het collegeakkoord 2022 – 2026 heeft het college € 700.000 hiervoor gereserveerd.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	700	0	0	0	700	
	Begroting 2026	700	0	0	0	700	
	Raming 2027	700	0	0	0	700	
	Raming 2028	700	0	0	0	700	
	Raming 2029	700	0	0	0	700	
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's				1.094	489	189	189 189
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Sport en recreatie	3.619	3.015	2.715	2.715	2.715		
Bestemmingsreserve Friciekosten op afstand zetten LCC's	1.094	489	189	189	189		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de personele frictiekosten die voortkomen als gevolg van het afstoten van LCC 't Romeynshof en de frictiekosten die de vervanging en renovatie van de Romeynshof met zich meebrengt.						
Raadsbesluit:	Begroting 2018 (einddatum 31-12-2028)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	1.094	0	0	0	1.094	
	Begroting 2026	1.094	0	604	0	489	
	Raming 2027	489	0	300	0	189	
	Raming 2028	189	0	0	0	189	
	Raming 2029	189	0	0	0	189	
Stedelijke ontwikkeling				104.098	86.953	80.417	78.116 77.416
Bestemmingsreserve Autoluw fonds				5.370	0	0	0 0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Autoluw fonds	5.370	0	0	0	0		
Doel reserve:	Het doel van de reserve is om het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden zoveel mogelijk autoluw te maken.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum t/m nader te bepalen)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	13.918	0	8.444	103	5.370	

	Begroting 2026	5.370	0	5.370	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Bodem				27.321	27.101	26.901	26.701	26.501
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Bodem		27.321	27.101	26.901	26.701	26.501		
Doel reserve:	"De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering."							
Raadsbesluit:	2e Herziening 2019 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	27.641	0	320	0	27.321		
	Begroting 2026	27.321	0	220	0	27.101		
	Raming 2027	27.101	0	200	0	26.901		
	Raming 2028	26.901	0	200	0	26.701		
	Raming 2029	26.701	0	200	0	26.501		
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds				39.167	31.332	27.717	26.115	26.115
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Doorbouwfonds		39.167	31.332	27.717	26.115	26.115		
Doel reserve:	In deze Voorjaarsnota wordt ter ondersteuning van de Rotterdamse bouwopgave het Doorbouwfonds Rotterdam ingesteld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de met het Rijk afgesproken woondeal. In het coalitieakkoord is met de bestemmingsreserve Segmentering het gewenste doel van de woningbouwproductie zoals vastgelegd in het coalitieakkoord tot 2026 te kunnen realiseren.							
Raadsbesluit:	1e Herziening 2023 (einddatum t/m nader te bepalen)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	46.386	830	8.048	0	39.167		
	Begroting 2026	39.167	1.302	9.137	0	31.332		
	Raming 2027	31.332	0	3.615	0	27.717		
	Raming 2028	27.717	0	1.601	0	26.115		
	Raming 2029	26.115	0	0	0	26.115		
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling				19.926	17.481	14.779	14.279	13.779
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	19.926	17.481	14.779	14.279	13.779		
Doel reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum t/m nader te bepalen)len)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	16.997	10.800	4.242	3.629	19.926	
	Begroting 2026	19.926	0	1.106	1.339	17.481	
	Raming 2027	17.481	0	2.703	0	14.779	
	Raming 2028	14.779	0	500	0	14.279	
	Raming 2029	14.279	0	500	0	13.779	
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein			3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve herinrichting Van Meekerenplein	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500		
Doel reserve:	Het perspectief voor de Crooswijker in Oud-Crooswijk te verbeteren.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2030)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	0	3.500	0	0	3.500	
	Begroting 2026	3.500	0	0	0	3.500	
	Raming 2027	3.500	0	0	0	3.500	
	Raming 2028	3.500	0	0	0	3.500	
	Raming 2029	3.500	0	0	0	3.500	
Bestemmingsreserve ICT			250	250	250	250	250
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve ICT	250	250	250	250	250		
Doel reserve:	Invoering vergunnings-controle-service (VCS) voor de behandeling van bouwaanvragen in het kader van de nieuwe Omgevingswet die behandeld gaan worden in een korte procedure.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	250	0	0	0	250	
	Begroting 2026	250	0	0	0	250	
	Raming 2027	250	0	0	0	250	
	Raming 2028	250	0	0	0	250	

	Raming 2029	250	0	0	0	250		
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein			400	400	400	400	400	400
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein	400	400	400	400	400			
Doel reserve:	Financieren mitigerende maatregelen geluidskwestie Stadhuisplein.							
Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2024 (einddatum 31-01-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.371	0	1.971	0	400		
	Begroting 2026	400	0	0	0	400		
	Raming 2027	400	0	0	0	400		
	Raming 2028	400	0	0	0	400		
	Raming 2029	400	0	0	0	400		
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof			394	394	394	394	394	394
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof	394	394	394	394	394			
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten opgevangen in het kader van NOVEX, Haven, Geluid en Stikstof.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	300	994	900	0	394		
	Begroting 2026	394	0	0	0	394		
	Raming 2027	394	0	0	0	394		
	Raming 2028	394	0	0	0	394		
	Raming 2029	394	0	0	0	394		
Bestemmingsreserve Spaanse Polder			5.597	5.597	5.597	5.597	5.597	5.597
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416			
Bestemmingsreserve Spaanse Polder	5.597	5.597	5.597	5.597	5.597			
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter ondersteuning van het realiseren van het uitvoeringsprogramma Spaanse Polder om zo de Spaanse Polder verder toekomstbestendig te maken. Het uitvoeringprogramma wordt gerealiseerd via grondexploitatie(s) en investeringsprojecten. De bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van een (eventueel) tekort op de grondexploitatie(s)							

	en/of de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen. Indien nodig kan de reserve ook worden ingezet voor het dekken van de kosten op exploitatieprojecten.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	5.597	0	0	0	5.597		
	Begroting 2026	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2027	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2028	5.597	0	0	0	5.597		
	Raming 2029	5.597	0	0	0	5.597		
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	453	0	453	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)				29	29	29	29	29
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Stedelijke ontwikkeling		104.098	86.953	80.417	78.116	77.416		
Bestemmingsreserve Verkeerscirculatieplan (VCP)		29	29	29	29	29		
Doel reserve:	Er wordt een verkeerscirculatieplan opgesteld om de doorstroming in de hele stad te bevorderen voor fiets, openbaar vervoer en deelvervoer.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2022 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	844	0	0	815	29		
	Begroting 2026	29	0	0	0	29		
	Raming 2027	29	0	0	0	29		
	Raming 2028	29	0	0	0	29		
	Raming 2029	29	0	0	0	29		
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht				0	0	0	0	0

Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416	
Bestemmingsreserve Verschoning Lucht	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	Met het vormen van deze reserve worden de lasten en gemeentelijke cofinanciering opgevangen in het kader van de opgave Verschoning Lucht.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	315	0	315	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt				543	19	0
						0
						0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416	
Toegankelijkheid Rotterdam onbeperkt	543	19	0	0	0	
Doel reserve:	Deze reserve is nodig om uitvoering te geven aan de Motie Maak Bedrijven Toegankelijk. Doel is om financiële middelen beschikbaar te stellen om zoveel mogelijk te organiseren om Rotterdamse bedrijven te ondersteunen en faciliteren om hun gebouwen fysiek toegankelijk te maken.					
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2027)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	1.421	0	699	179	543
	Begroting 2026	543	0	524	0	19
	Raming 2027	19	0	18	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Verevening kostenverhaal				1.600	850	850
						850
						850
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Stedelijke ontwikkeling	104.098	86.953	80.417	78.116	77.416	
Verevening kostenverhaal	1.600	850	850	850	850	
Doel reserve:	Verwacht begrotingssaldo 2023 agv maatregelen bestuursopdracht wordt ingezet om onzekere effecten maatregelen kostenverhaal (ingeschat op 5 mln per jaar ingaande 2024) te kunnen te kunnen opvangen.					
Raadsbesluit:	Begroting 2023 (einddatum 31-12-2026)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand

	Begroting 2025	4.600	0	500	2.500	1.600		
	Begroting 2026	1.600	0	0	750	850		
	Raming 2027	850	0	0	0	850		
	Raming 2028	850	0	0	0	850		
	Raming 2029	850	0	0	0	850		
Veilig				0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Veilig		0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Winkelstratenaanpak		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Cofinanciering regiodeal Rotterdam Zuid II - gedeelte Veilig.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	50	0	50	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Work in NL				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Veilig		0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve Work in NL		0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Herinrichten van goede informatievoorziening, hulp en dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2024 (einddatum 31-12-2025)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	200	0	200	0	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag				0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Veilig		0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve ZVHRR versterken dv personen met verward gedrag		0	0	0	0	0		

Doel reserve:	Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU).					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	328	0	328	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Werk en inkomen			28.663	28.123	28.086	28.049
Bestemmingsreserve Breed Offensief			0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012	
Bestemmingsreserve Breed Offensief	0	0	0	0	0	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor Breed Offensief uit te dekken. Hiervoor zijn specifieke Rijksgelden voor ontvangen.					
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2025)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	122	0	122	0	0
	Begroting 2026	0	0	0	0	0
	Raming 2027	0	0	0	0	0
	Raming 2028	0	0	0	0	0
	Raming 2029	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)			25.000	25.000	25.000	25.000
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012	
Bestemmingsreserve BUIG (uitkeringen Participatiewet e.d.)	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	
Doel reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.					
Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (einddatum niet van toepassing)					
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	29.217	19.006	23.222	0	25.000
	Begroting 2026	25.000	20.354	20.354	0	25.000
	Raming 2027	25.000	0	0	0	25.000
	Raming 2028	25.000	0	0	0	25.000
	Raming 2029	25.000	0	0	0	25.000

Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt			200	200	200	200	200
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Dichterbij dan je denkt	200	200	200	200	200		
Doel reserve:	Het gaat hier dus om middelen bedoeld voor de arbeidsregio (en dus niet alleen voor Rotterdam). De besteding van deze middelen wordt onder regie van de centrumgemeente (Rotterdam) afgestemd binnen de arbeidsmarktregio.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2022 (einddatum 31-12-2025)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	433	0	233	0	200	
	Begroting 2026	200	0	0	0	200	
	Raming 2027	200	0	0	0	200	
	Raming 2028	200	0	0	0	200	
	Raming 2029	200	0	0	0	200	
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling			1.151	611	574	537	500
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling	1.151	611	574	537	500		
Doel reserve:	De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
	Begroting 2025	2.602	0	751	700	1.151	
	Begroting 2026	1.151	0	265	275	611	
	Raming 2027	611	0	37	0	574	
	Raming 2028	574	0	37	0	537	
	Raming 2029	537	0	37	0	500	
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW			0	0	0	0	0
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012		
Bestemmingsreserve Herstelprogramma Functiewaardering SW	0	0	0	0	0		
Doel reserve:	Herstelprogramma Functiewaardering SW.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2023 (einddatum 31-12-2026)						

	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	7.017	0	0	7.017	0		
	Begroting 2026	0	0	0	0	0		
	Raming 2027	0	0	0	0	0		
	Raming 2028	0	0	0	0	0		
	Raming 2029	0	0	0	0	0		
Bestemmingsreserve RAP fonds			2.163	2.163	2.163	2.163	2.163	2.163
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012			
Bestemmingsreserve RAP fonds	2.163	2.163	2.163	2.163	2.163			
Doel reserve:	Met het Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectief (RAP) fonds worden subsidies verstrekt aan partijen in de regio. De uitbetalingen van de subsidies lopen over de jaargrens heen.							
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (einddatum 31-12-2028)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	2.463	0	300	0	2.163		
	Begroting 2026	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2027	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2028	2.163	0	0	0	2.163		
	Raming 2029	2.163	0	0	0	2.163		
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijschelding-Toeslagenschandaal			149	149	149	149	149	149
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029			
Werk en inkomen	28.663	28.123	28.086	28.049	28.012			
Bestemmingsreserve Uitvoeringskosten kwijschelding-Toeslagenschandaal	149	149	149	149	149			
Doel reserve:	Het dekken van uitvoeringskosten in 2022 ev.							
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)							
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand		
	Begroting 2025	328	0	180	0	149		
	Begroting 2026	149	0	0	0	149		
	Raming 2027	149	0	0	0	149		
	Raming 2028	149	0	0	0	149		
	Raming 2029	149	0	0	0	149		
Zorg, welzijn en wijkteams			13.923	6.884	6.051	5.616	5.181	
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen			1.339	100	100	100	100	
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-	31-12-			

				2028	2029		
Zorg, welzijn en wijkteams	13.923	6.884	6.051	5.616	5.181		
Bestemmingsreserve Bestrijding eenzaamheid ouderen	1.339	100	100	100	100		
Doel reserve:	Bestrijding eenzaamheid ouderen.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2021 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2025	2.360	0	1.021	0	1.339		
Begroting 2026	1.339	0	1.239	0	100		
Raming 2027	100	0	0	0	100		
Raming 2028	100	0	0	0	100		
Raming 2029	100	0	0	0	100		
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen			4.200	50	50	50	50
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Zorg, welzijn en wijkteams	13.923	6.884	6.051	5.616	5.181		
Bestemmingsreserve Blokhuismiddelen	4.200	50	50	50	50		
Doel reserve:	De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.						
Raadsbesluit:	Jaarrekening 2020 (einddatum 31-12-2026)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2025	6.450	0	750	1.500	4.200		
Begroting 2026	4.200	0	4.150	0	50		
Raming 2027	50	0	0	0	50		
Raming 2028	50	0	0	0	50		
Raming 2029	50	0	0	0	50		
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen			8.384	6.734	5.901	5.466	5.031
Begroting bestemmingsreserves concern	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029		
Zorg, welzijn en wijkteams	13.923	6.884	6.051	5.616	5.181		
Locatieontwikkelingen kwetsbare doelgroepen	8.384	6.734	5.901	5.466	5.031		
Doel reserve:	Het egaliseren van schommelingen in de lasten voor het realiseren van opvangvoorzieningen kwetsbare Rotterdammers.						
Raadsbesluit:	2e herziening 2024 (doorlopend)						
	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2025	3.300	5.084	0	0	8.384		
Begroting 2026	8.384	0	1.650	0	6.734		

	Raming 2027	6.734	0	833	0	5.901
	Raming 2028	5.901	0	435	0	5.466
	Raming 2029	5.466	0	435	0	5.031

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)

De gemeenteraad heeft in juli 2020 ingestemd met het raadsvoorstel "Herijking Investeringsfonds Rotterdam (IFR); oprichting van de bestemmingsreserve "Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)". Hiermee is besloten om vanaf 2021 het IFR, dat investeringsprojecten in het kader van de "Stadsvisie 2030" dekt, af te schaffen en de daarbij horende investeringen over te hevelen naar de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Naast de middelen uit het IFR zijn de opbrengsten van de verkoop van Eneco en incidentele erfpachtbaten van woningcorporaties uit 2022 en 2023 toegevoegd aan de RIM.

De bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor is opgebouwd uit negen verschillende cilinders, elk met een specifieke functie.

Cilinder 0 - Allocatie investeringsmiddelen

Cilinder 0 is de allocatiecilinder van de RIM. Alle bedragen die aan de bestemmingsreserve RIM worden toegevoegd, worden toegevoegd aan cilinder 0, alvorens ze naar de andere cilinders worden overgeheveld.

Cilinder 1 - Dekking afgeronde uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 1 dekt de kapitaallasten van investeringen in materiële vaste activa, zoals vastgoed, wegen, bruggen en parken, voor zover ze de groei of modernisering van de stad accommoderen, worden gedekt uit de algemene middelen en niet kunnen worden gedekt uit de lopende begroting.

Cilinder 2 - Dekking lopende uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 2 dekt de lasten die eenmalig voortvloeien uit investeringen in materiële vaste activa zoals bedoeld in cilinder 1, indien een deel van de uitgaven niet mag worden geactiveerd.

Cilinder 3 - Dekking investeringen in financiële vaste activa

Cilinder 3 dekt de risico's en kapitaallasten van financiële vaste activa zoals kapitaalverstrekkingen, en verstrekte leningen.

Cilinder 4 - Egalisatie uitbreidings- en kwaliteitsverhogende investeringen in materiële vaste activa

Cilinder 4 egaliseert de verschillen tussen de lasten die uit de cilinders 1 en 2 worden gedekt en de hiervoor beschikbare dekkingsmiddelen.

Cilinder 5 - Dekking vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties

Cilinder 5 bevat aanvullende dekkingsmiddelen die de gemeente in staat stelt bestaand bezit (materiële vaste activa) tijdig te vervangen, renoveren of restaureren.

Cilinder 6 - Investeringsmiddelen genererend vermogen

Cilinder 6 stelt de gemeente in staat om binnen de RIM het vermogen af te zonderen dat louter wordt gebruikt om bespaarde rente te genereren.

Cilinder 7 - Verkoopopbrengsten Eneco

Cilinder 7 is gevuld met de netto-verkoopopbrengst die in 2020 ontstond bij de verkoop van Eneco, onder aftrek van € 30,9 mln. voor het geleidelijk opvangen van het begrotingsknelpunt dat ontstond wegens het wegvallen van dividendinkomsten uit aandelen Eneco. De Eneco-middelen worden gebruikt voor investeringen die tot bezit leiden, tenminste voor 50% door andere partijen worden gefinancierd en waarbij het geld op enig moment weer naar de gemeente terugvloeit, zodat het opnieuw kan worden aangewend (revolverend). Het doel is de omvang van de Enecomiddelen zoveel mogelijk in stand te houden.

Cilinder 8 - Verkoopopbrengsten erfpachtconversie

Cilinder 8 is gevuld vanuit de eeuwigdurende afkoop van erfpachtcanonverplichtingen door twee woningcorporaties in 2022 en 2023. De middelen worden gebruikt voor investeringen die leiden tot (eigen of andermans) bezit ('bezit voor bezit'), zonder dat dit voor de gemeente tot structurele lasten leidt.

Verloopstaat bestemmingsreserve RIM

Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen		21.383	7.479	4.576	3.000	1.500
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen		21.383	7.479	4.576	3.000	1.500
RIM cilinder 0: Allocatie investeringsmiddelen	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	40.186	12.000	-30.803	0	21.383
	Begroting 2026	21.383	-1	-13.903	0	7.479
	Raming 2027	7.479	0	-2.903	0	4.576
	Raming 2028	4.576	0	-1.576	0	3.000
	Raming 2029	3.000	0	-1.500	0	1.500
RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen		474.209	475.714	477.270	479.057	480.722
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen		474.209	475.714	477.270	479.057	480.722
RIM cilinder 1: Dekking afgeronde investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	457.962	33.016	-16.769	0	474.209
	Begroting 2026	474.209	17.920	-16.415	0	475.714
	Raming 2027	475.714	17.510	-15.954	0	477.270
	Raming 2028	477.270	17.235	-15.448	0	479.057
	Raming 2029	479.057	16.992	-15.327	0	480.722
RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen		82.381	69.268	58.417	52.710	49.360
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen		82.381	69.268	58.417	52.710	49.360
RIM cilinder 2: Dekking lopende investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting	103.846	14.972	-33.737	-2.700	82.381

	2025					
	Begroting 2026	82.381	3.774	-16.887	0	69.268
	Raming 2027	69.268	2.935	-13.786	0	58.417
	Raming 2028	58.417	2.945	-8.652	0	52.710
	Raming 2029	52.710	156	-3.506	0	49.360
RIM cilinder 3: Dekking financiële activa		523.795	518.265	513.664	514.080	515.541
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 3: Dekking financiële activa		523.795	518.265	513.664	514.080	515.541
RIM cilinder 3: Dekking financiële activa	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	520.429	11.082	-7.716	0	523.795
	Begroting 2026	523.795	3.819	-9.349	0	518.265
	Raming 2027	518.265	4.113	-8.714	0	513.664
	Raming 2028	513.664	4.577	-4.161	0	514.080
	Raming 2029	514.080	4.966	-3.505	0	515.541
RIM cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen		165.895	232.652	304.866	382.088	464.327
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen		165.895	232.652	304.866	382.088	464.327
RIM cilinder 4 - Egalisatie nieuwe investeringen	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	127.776	38.119	0	0	165.895
	Begroting 2026	165.895	66.757	0	0	232.652
	Raming 2027	232.652	72.214	0	0	304.866
	Raming 2028	304.866	77.222	0	0	382.088
	Raming 2029	382088	82.239	0	0	464.327
RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties		51.179	45.162	40.051	20.814	-2.509
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678

RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties		51.179	45.162	40.051	20.814	-2.509
RIM cilinder 5: Dekking vervanging, renovaties en restauraties	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	21.431	51.485	-17.537	-4.200	51.179
	Begroting 2026	51.179	24.251	-30.268	0	45.162
	Raming 2027	45.162	31.422	-36.533	0	40.051
	Raming 2028	40.051	31.422	-50.658	0	20.814
	Raming 2029	20.814	31.422	-54.746	0	-2.509
RIM cilinder 6: Investeringsmiddelen genererend vermogen		57.521	76.644	78.887	95.353	131.302
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 6: Investeringsmiddelen genererend vermogen		57.521	76.644	78.887	95.353	131.302
RIM cilinder 6: Investeringsmiddelen genererend vermogen	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	0	57.521	0	0	57.521
	Begroting 2026	57.521	19.123	0	0	76.644
	Raming 2027	76.644	2.243	0	0	78.887
	Raming 2028	78.887	16.466	0	0	95.353
	Raming 2029	95.353	35.949	0	0	131.302
RIM cilinder 7: Verkoopopbrengst Eneco		598.619	598.619	629.678	664.754	664.754
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 7: Verkoopopbrengst Eneco		598.619	598.619	629.678	664.754	664.754
RIM cilinder 7: Verkoopopbrengst Eneco	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	573.619	25.011	-11	0	598.619
	Begroting 2026	598.619	45	-45	0	598.619
	Raming 2027	598.619	31.104	-45	0	629.678
	Raming 2028	629.678	35.120	-45	0	664.754

	Raming 2029	664.754	45	-45	0	664.754
RIM cilinder 8: Verkoopopbrengst erfpachtconversie		66.734	51.064	71.253	102.228	124.681
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
RIM cilinder 8: Verkoopopbrengst erfpachtconversie		66.734	51.064	71.253	102.228	124.681
RIM cilinder 8: Verkoopopbrengst erfpachtconversie	Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
	Begroting 2025	89.594	-12.860	-10.000	0	66.734
	Begroting 2026	66.734	0	-15.670	0	51.064
	Raming 2027	51.064	20.189	0	0	71.253
	Raming 2028	71.253	30.975	0	0	102.228
	Raming 2029	102.228	22.453	0	0	124.681
TOTAAL		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
Verloopstaat Bestemmingsreserve RIM		31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM)		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
TOTAAL		2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678

Bij de huidige inzichten zal de RIM de komende jaren in omvang toenemen. Dit laat zich op hoofdlijnen als volgt verklaren:

- Voor een deel van de lopende investeringen is nog geen uitvoeringskrediet aangevraagd, waardoor de onttrekkingen aan de RIM nog niet zichtbaar zijn.
- Een deel van de lopende investeringen verloopt trager dan waarvan bij de voeding van de RIM is uitgegaan, met als gevolg dat de onttrekkingen aan de RIM pas na 2029 zullen plaatsvinden.
- In 2024 is ca. 100 mln geleend uit de RIM. Een deel van de lening wordt nog dit jaar in de RIM teruggestort. Het restant wordt, conform het in 2024 genomen besluit, in 2027 en 2028 teruggestort. Met rente.
- Conform eerdere besluitvorming, zal de komende jaren een deel van de geraamde erfpachtbaten voortvloeiend uit grootschalige erfpachtconversie aan de RIM worden toegevoegd.
- In 2022 is besloten om jaarlijks 10 mln aan de RIM toe te voegen, ter dekking van de lasten die voortvloeien uit de aanleg van een nieuwe oeververbinding, de renovatie van het museum Boijmans van Beuningen en de verlenging van de Hoekse Lijn tot aan het strand. Het tempo waarin deze investeringen tot lasten leiden en er dus moet worden onttrokken aan de RIM loopt niet synchroon met deze voeding van de RIM.
- De bespaarde rente, één van de voedingsbronnen van de RIM, neemt de komende jaren toe. Dit is het gevolg van een toename van de omvang van de reserves en voorzieningen, waarover de bespaarde rente wordt berekend.

Het verloop van cilinder 5 laat in 2029 een dreigend tekort zien. Sommige investeringen zullen echter vertraging oplopen. De kans dat het tekort zich daadwerkelijk zal voordoen is dan ook gering.

Hieronder wordt de begroting van de onttrekkingen aan cilinders 2 en 3 weergegeven. Projecten Uniq, Fonds Vitale kerngebieden, WBI Codricolocatatie en WBI Noordrand Zuiderpark vallen onder cilinder 3 en de overige projecten vallen onder cilinder 2.

Per project wordt een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve RIM is opgenomen.

Reserves RIM		Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen		224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
RIM - Uniiq		3.000	807	-72	-51	-28	-28	-28
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622	
RIM - Uniiq	3.000	807	-72	-51	-28	-28	-28	
Algemene informatie								
Project omschrijving	Innovatie en nieuw ondernemerschap (UNIIQ) is een investeringsfonds dat helpt ondernemers in Zuid-Holland om hun unieke innovatie sneller naar de markt te brengen. Wij bieden ondernemers het startkapitaal om hun plannen te realiseren en de meest risicovolle fase van concept tot veelbelovend bedrijf te overbruggen.							
Gebied	Zuid-Holland							
Planning	Betreft een subsidieperiode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2027.					Fase	Uitvoering	
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				
	3.000	0	0	3.000				
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026								
in 2026 zullen er weer investeringen plaatsvinden binnen het fondsplan van 2026								
RIM - Fonds Vitale kerngebieden		9.000	8.348	-311	-221	-171	-123	-87
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622	
RIM - Fonds Vitale kerngebieden	9.000	8.348	-311	-221	-171	-123	-87	
Algemene informatie								
Project omschrijving	Het doel van het fonds is om over een periode van 15 jaar bedrijfspanden aan te kopen, tijdelijk aan te houden, te transformeren en weer verkopen aan een koper met de gewenste branchering. Bedrijfspanden worden aangekocht t/m 2031 en binnen 5 jaar verkocht. Doel is om de ruimtelijke aantrekkelijkheid van Rotterdam ten behoeve van economie, human capital, cultuur en toerisme te herstellen en te verbeteren door:- De negatieve gevolgen van Corona voor de binnenstad en getroffen winkelgebieden proactief tegen te gaan en om lange termijn transitiedoelstelling t.a.v. winkelgebieden te kunnen realiseren.- Het voorkomen van maatschappelijke schade als gevolg van ongewenste leegstand op cruciale plekken door inzet op multifunctionaliteit om de levendigheid op straat te herstellen en verbeteren; - Het ondervangen van het risico op ondermijnende activiteiten;- Het mogelijk maken van projecten met maatschappelijke meerwaarde met vastgoed.							
Gebied	Heel Rotterdam, aangewezen kerngebieden							
Planning	Jaar 2022 t/m 2036					Fase	Uitvoering	
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal				

	9.000	0	0	9.000			

Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2026

Aankoop nieuwe bedrijfspanden, beheer en transformatie van de reeds aangekochte bedrijfspanden.

RIM - WBI Codrico-locatie	8.000	7.620	-1.000	-3.000	-3.000	-620	0

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
RIM - WBI Codrico-locatie	8.000	7.620	-1.000	-3.000	-3.000	-620	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Woningbouwprojecten; werkzaamheden om de verschillende woningbouwprojecten te concretiseren. Doel: Impuls aan woningbouw op de locatie Rijnhaven-Katendrecht, Codrico-locatie te geven. Met rijks subsidie van het Rijk om de bouw van betaalbare woningen voor starters en middeninkomens te stimuleren.

Gebied Rijnhaven-Katendrecht (Codrico-locatie)

Planning	Jaar 2021 t/m 2028					Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	8.000	0	0	8.000			

Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2026

Voortgang met werkzaamheden om de verschillende woningbouwprojecten te concretiseren.

RIM - WBI Noordrand Zuiderpark	15.000	14.316	-2.943	-2.686	-2.125	0	0

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
RIM - WBI Noordrand Zuiderpark	15.000	14.316	-2.943	-2.686	-2.125	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Het betreft de eigen middelen die horen bij de beschikking woningbouwimpuls Noordrand Zuiderpark. Binnen het plangebied zullen ruim 2.500 (grotendeels betaalbare) woningen gerealiseerd worden in een periode tot 2030.

Gebied Noordrand Zuiderpark

Planning	Jaar 2021 t/m 2030					Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	15.000	0	0	15.000			

Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2026

Voortgang met diverse projecten voor woningimpuls in gebied Noordrand Zuiderpark.

IFR - A16	5.793	1.300	-530	-500	-270	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - A16	5.793	1.300	-530	-500	-270	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	De gemeente Rotterdam draagt samen met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag bij aan de inpassingsmaatregelen voor de A16 Rotterdam. Deze bijdrage uit het voorbereidingsbudget IFR betreft gemeentelijke kosten voor voorbereiding en planbegeleiding.						
Gebied	Stedelijk						
Planning	2018	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	5.793	0	0	5.793			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De laatste werkzaamheden aan de nieuwe snelweg vinden zichtbaar plaats bij de toekomstige afrit aan de Terbregseweg en de aansluitingen op de Hoofdweg, waarboven ook het nieuwe viaduct bijna gereed is gekomen. De vele tunnelinstallaties zijn uitvoerig getest en veilig bevonden. Op basis waarvan de vergunning kan worden afgegeven voor ingebruikname van de nieuwe snelweg in oktober 2025. Boven de tunnel is het heringerichte Lage Bergse Bos op 14 juni 2025 weer feestelijk teruggegeven aan het publiek. De inrichting van de grondwal langs – en het “recreaduct” over – de nieuwe snelweg is in een afrondende fase gekomen. Voor de herinrichting van het Terbregseveld is in samenwerking met een klankbordgroep een voorlopig ontwerp gemaakt waar rond de zomer 2025 de participatie voor wordt doorlopen. Het herstel van de noordrand van het Schiebroekse Park is inmiddels uitgewerkt tot een definitief ontwerp en zal in een bestek worden beschreven als basis voor de uitvoering in 2026.

IFR - Kansrijke wijken	2.088	579	-30	-107	0	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Kansrijke wijken	2.088	579	-30	-107	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In het programma "kansrijke wijken" zijn negen wijken benoemd waar te weinig grote woningen zijn en te weinig kansrijke gezinnen wonen. Doel van het programma is om de gehele wijk op dit punt meer in balans te krijgen. Na gesprekken met woningcorporaties, marktpartijen en anderen, zijn er projecten geïdentificeerd die als katalysator voor de drie wijken Oude Noorden, Nieuwe Westen en Middelland het verschil kunnen maken; die kunnen zorgen voor de juiste investeringen door marktpartijen en woningcorporaties, maar te groot zijn om binnen het huidige budgettaire kader te kunnen financieren.						
Gebied	Stedelijk						
Planning	2016	tot	2026		Fase	Uitvoering	
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	2.088	0	0	2.088			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Bereikbaarheid van Tuin van Noord is het laatste project dat nog onderdeel uitmaakte van programma Kansrijke Wijken 2014-2018. Begin 2025 zal de eerste fase van de verbetering van het toegangsgebied naar de Tuin van Noord uitgevoerd worden. Dit betreft vergroening aan de zijde van de Zegwaardstraat. Daarnaast zal voor de 2e fase, aan de kant van de Burgemeester Roosstraat, het Inrichtingsplan opgesteld worden. De uitvoering van deze fase zal in 2026 plaatsvinden. Het restant van het budget kan vrijvallen

IFR - Buitenruimte Laurenskwartier (Binnenrotte, Markthal, Blaak 31)	18.876	1.781	-100	-100	-1.436	-145	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Buitenruimte Laurenskwartier (Binnenrotte, Markthal, Blaak 31)	18.876	1.781	-100	-100	-1.436	-145	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het realiseren van een hoogwaardige buitenruimte in de omgeving van Blaak 31, de Markthal en de Binnenrotte. Hiermee wordt aangesloten bij grote bouwprojecten en wordt invulling gegeven aan de ambities op het gebied van de City Lounge.						
Gebied	Centrum						
Planning	2010	tot	2028			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	18.876	0	0	18.876			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 zal het ontwerp van de herinrichting van de buitenruimte definitief worden gemaakt. Het gaat om het stuk tussen de Markthal en de RottaNova. Daarnaast wordt ook gestart met de voorbereiding van de realisatie.

IFR - Buitenruimte Timmerhuis	4.460	1.231	-50	-700	-481	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Buitenruimte Timmerhuis	4.460	1.231	-50	-700	-481	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	De binnenstad rondom het Stadhuis, Timmerhuis en voormalig Postkantoor fungeert als visitekaartje van Rotterdam. In 2015 is het Timmerhuis opgeleverd, het Stadhuis is geheel gerenoveerd en de Meent is opnieuw ingericht. Daarop aansluitend vindt herinrichting plaats van de buitenruimte: Stadhuisstraat, het Doelwater, Raamplein, Rode Zand en Haagseveer. Met een loop/fietsbrug wordt het Haagseveer verbonden met de Lombardkade. Tevens zal de onderdoorgang van het Timmerhuis met de omgeving verbonden worden.						
Gebied	Centrum						
Planning	2015	tot	2027			Fase	Uitvoering

Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	4.460	2.040	0	6.500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 worden de werkzaamheden voorbereid en wordt er gestart met realisatie.

IFR - Hart van Zuid	77.395	30.588	-3.367	-3.155	-2.904	-2.963	-2.963

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Hart van Zuid	77.395	30.588	-3.367	-3.155	-2.904	-2.963	-2.963
Algemene informatie							

Project omschrijving Het project Hart van Zuid vindt zijn oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030. In de Stadsvisie 2030 (door de gemeenteraad vastgesteld in november 2007) is het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Vaanweg-Pleinweg opgenomen als VIP-gebied. Dit gebied kan een sleutelrol vervullen in de zogenaamde "dubbelslag op Zuid": het wegwerken van achterstanden en het benutten van kansen. Hart van Zuid focust vooral op de kansen. De direct te nemen lasten van het IFR zijn ter (a) dekking van het contractbudget (onderdeel periodieke prestatie vergoeding) van het project Hart van Zuid, waarvoor door de ontwikkelende partij deze gebiedsontwikkeling wordt uitgevoerd; (b) de gemeentelijke risicoreservering; (c) de interne apparaatskosten.

Gebied	Charlois						
Planning	2016	tot	2044			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	77.395	20.308	12.870	110.573			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De te realiseren onderdelen die volgen uit het basisopgave Hart van Zuid zijn gereed. Een groot deel van de resterende middelen zijn belegd in contractuele afspraken voor de resterende looptijd van het project. In 2026 zal gestart worden met de realisatie van de bioscoop en zal de stationshal worden gerealiseerd en wordt verder gewerkt aan de diverse woningbouwprojecten (ABNplot, Twentestraat en Parnassia).

IFR - Katoenveem leegstandsbeheer	1.400	457	-114	-114	-114	-114	0

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Katoenveem leegstandsbeheer	1.400	457	-114	-114	-114	-114	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Rijksmonument Katoenveem is sinds juni 2016 gemeentelijk eigendom. De gemeente wil het Katoenveem een nieuwe gebruiksfunctie geven om de ontwikkeling van Merwe-Vierhavensgebied (M4H) te stimuleren. Het gebouw is echter in zeer slechte staat, onveilig en niet bruikbaar. Actief leegstandsbeheer tot het moment van oplevering is noodzakelijk om kraak, diefstal en vandalisme te voorkomen. In 2024 is € 2,4 mln beschikbaar gesteld om noodzakelijke herstelwerkzaamheden te verrichten om verder verval tegen te gaan en instandhouding van het Rijksmonument voor de komende 5 jaar te kunnen garanderen. Gezien de focus voor de komende jaren ligt op de instandhouding van het Katoenveem, is het project voor de

(her)ontwikkeling van het Katoenveem voor dit moment naar de langere termijn geschoven. Leegstandbeheer en beveiliging is gedurende deze periode onontbeerlijk.

Gebied	Merwe-Vierhavensgebied						
Planning	2017	tot	2028			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.400	0	0	1.400			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De hierbovengenoemde noodzakelijke herstelwerkzaamheden, worden gefinancierd uit een andere voorziening. Tijdens deze werkzaamheden is leegstandbeheer en beveiliging onontbeerlijk. Deze activiteiten zullen in 2026 worden voortgezet.

RIM - Museum Boijmans Van Beuningen	17.060	2.060	-650	-974	-135	-145	-156

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
RIM - Museum Boijmans Van Beuningen	17.060	2.060	-650	-974	-135	-145	-156
Algemene informatie							

Project omschrijving Meerkosten, out of pocket kosten (incidentele lasten) renovatie museum Boijmans van Beuningen.

Gebied	Centrum						
Planning	2024	tot	2032			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	17.060	0	0	17.060			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Wij verwachten geen afwijking van de begroting. Deze bijstelling volgt uit het raadsbesluit Scenariokeuze renovatie MBVB van 3 oktober 2024 en betreft de verwerking van Besluit 4B: de incidentele lasten te verhogen en verwerken als gevolg van een afboeking op een deel van de in het verleden gemaakte projectkosten en daarmee niet ten laste van de kostprijs dekkende huur (KDH). Het deel van de tot nu toe gerealiseerde uitgaven dat niet langer kan worden toegerekend aan het beoogde ontwerp (€ 15 mln) wordt afgeboekt ten laste van de begroting voor het jaar 2024 gebracht. Verwezen wordt naar besluit 4C van de overige incidentele lasten uit het raadsbesluit van 16 2021 ad. € 27,9 mln met € 2,2 mln te verhogen naar € 30,1 mln

IFR - Blankenburgtunnel (inpassing)	2.800	2.254	-150	-960	-1.144	0	0

Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Blankenburgtunnel (inpassing)	2.800	2.254	-150	-960	-1.144	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	De doelstelling van het project 'Blankenburgverbinding' is het realiseren van een robuuste ontsluiting van het Haven en Industrieel Complex (HIC) en de Greenport/Westland. De Rotterdamse inzet is gericht op de realisatie van de Blankenburgverbinding en bijbehorend Kwaliteitsprogramma. Doelstelling van de gemeentelijke inzet is dat in het planproces en realisatie van de Blankenburgverbinding de Rotterdamse belangen worden geborgd. Door realisatie van het kwaliteitsprogramma zal de ruimtelijke kwaliteit de oostkant van de Groene Gordel van Rozenburg, in vergelijking met de huidige situatie, versterkt worden.						
Gebied	Rotterdam, Vlaardingen, Maassluis en Rozenburg						
Planning	2020	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	2.800	0	0	2.800			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Nadat de laatste werkzaamheden aan de nieuwe A24 waren uitgevoerd en de tunnelinstallaties succesvol waren getest is de Blankenburgverbinding op 7 december 2024 feestelijk in gebruik genomen. Aan de oostkant van Rozenburg is de nieuwe grondwal gereed gekomen die uiteindelijk als nieuwe waterkering dienst zal gaan doen. Voor de beoogde kwaliteitsverbetering van de Groene Gordel is het ontwerp afgerond voor de zuidkant van het park. Dit ontwerp wordt verder uitgewerkt in een bestek dat na aanbesteding en gunning zal leiden tot uitvoering in 2026. Voor de oostkant van het park – grenzend aan de nieuwe snelweg – wordt eerst bepaald welke functies wenselijk en haalbaar zijn, als basis voor het opstellen van een programma van eisen voor dit deel van het park; het ontwerp zal vervolgens in 2026 worden opgesteld.

IFR - Stadionpark Infrastructuur (OOP)	16.681	9.242	-2.368	-2.500	-2.500	-1.874	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Stadionpark Infrastructuur (OOP)	16.681	9.242	-2.368	-2.500	-2.500	-1.874	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	De mobiliteitsopgave is een belangrijk onderdeel voor de ontwikkeling van de bereikbaarheid van gebiedsontwikkeling "Stadionpark / Feijenoord City". Om de bereikbaarheid goed te kunnen borgen zijn er diverse aanpassingen nodig. De out-of-pocket bijdrage is voor de afdekking van de programmakosten tijdens de voorbereiding en realisatiefase van de mobiliteitsopgave en daarnaast voor de kosten die niet geactiveerd kunnen worden.						
Gebied	IJsselmonde						
Planning	2018	tot	2028			Fase	Uitvoering
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	16.681	0	0	16.681			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2025 is de mobiliteitsopgave Feyenoord City geactualiseerd en opnieuw ter besluitvorming worden voorgelegd met uitvoering van de hieruit voortkomende acties worden uitgevoerd in 2026.

IFR - Schieveen	8.427	7.515	-196	-196	0	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Schieveen	8.427	7.515	-196	-196	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Vanuit het project wordt uitvoering gegeven aan de realisatie van het natuur- en recreatiegebied. Een onderdeel hiervan is de dekking van de beheerkosten van het gebied.						
Gebied	Stad						
Planning	2018	tot	2026				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	8.427	0	0	8.427			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2025 zal uit de RIM subsidies voor beheer en de Belevenisboerderij 2.0 onttrokken worden. Het afsluiten van het project wordt in 2026 verwacht. Het grootste deel van het budget zal dan ingezet worden voor de kapitaallasten wanneer het project na afronding is geactiveerd.

IFR - Sportaccommodaties intensivering	1.600	970	-160	-160	-160	-160	-160
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Sportaccommodaties intensivering	1.600	970	-160	-160	-160	-160	-160
Algemene informatie							
Project omschrijving	IFR - Sportaccommodaties intensivering						
Gebied	Hillegersberg-Schiebroek & Charlois						
Planning	2030	tot	2030				
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.600	0	0	1.600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Met deze financiële aanvulling op de kwaliteitsslag sportcomplexen zijn twee extra kunstgrasvelden gerealiseerd. Eén op het complex van rrv Neptunus-Schiebroek aan de Hazelaarweg en één op het door FC Pretoria en Egelantier Boys gedeelde complex aan de Schulpweg. Eerstgenoemde is opgeleverd in augustus 2020, laatstgenoemde in augustus 2021. Het budget wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten die met deze investeringen gepaard gaan (gehanteerde afschrijftermijn: 10 jaar).

IFR - PMR 150ha	9.880	9.623	-388	-274	0	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - PMR 150ha	9.880	9.623	-388	-274	0	0	0
Algemene							

informatie							
Project omschrijving	Door het college is de toezegging gedaan dat Rotterdam de landgoederen De Tempel en Nieuw Rhodenijs zal herstellen. De dekking voor fase 3 moet nog geregeld worden. Het budget 'risicoreserve' kan hier -na een raadsbesluit- (deels) voor worden ingezet. Ter onderbouwing van een goede besluitvorming wordt er komend half jaar een voorontwerp gemaakt en raming opgesteld op basis waarvan middels een agendapost besluitvorming door het College en gemeenteraad gevraagd wordt. De werkzaamheden voor fase 3 bestaan o.a. uit:- Herstel van lanen- Herstel van bruggen- Aanleg/herstel diverse tuinen- Slootwerk						
Gebied	Agrarisch natuurbeheer Noordrand Rotterdam.						
Planning	2023	tot	2028				
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	9.880	0	0	9.880			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het afsluiten van het project wordt in 2028 verwacht. Het grootste deel van het budget zal dan ingezet worden voor de kapitaallasten wanneer het project na afronding is geactiveerd.

Tijdelijke huisvesting CBR Librijesteeg	11.200	11.200	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
Tijdelijke huisvesting CBR Librijesteeg	11.200	11.200	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Voor het tijdelijk huisvesten van de Centrale Bibliotheek Rotterdam in de Librijesteeg worden extra exploitatiekosten gemaakt voor het huren van de locatie. De werkzaamheden zijn begin 2025 gestart en worden eind 2025 afgerond. Van de periode 2026 tot en met half 2029 moet de huur voor die periode betaald worden vanuit de RIM.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2025	tot	2029			Fase	Afronding
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	11.200	0	0	11.200			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 opent de Bibliotheek op de tijdelijke locatie Librijesteeg, extra kosten voor de huur worden gedekt de RIM.

RIM - Aardgasvrije wijken	5.100	4.749	-2.275	-1.685	-1.335	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
RIM - Aardgasvrije wijken	5.100	4.749	-2.275	-1.685	-1.335	0	0
Algemene							

informatie							
Project omschrijving	Dit budget is bedoeld om de lopende gebiedsaanpakken aardgasvrij af te maken, zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. Met de VJN'25 is ook een deel van het geld gereserveerd voor een warmtesysteem voor de gebiedsontwikkeling M4H en een deel voor netcongestie.						
Gebied	Reyeroord, Rozenburg, Prinsenland - Het Lage Land, Pendrecht, Heindijk, Eneco-concessiegebied, Merwe4haven						
Planning	2025	tot	2035				
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	5.100	0	0	5.100			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In de voorjaarsnota is de besteding van het project herzien, o.a. vanwege vertragingen en het vervallen van één project. Het project is opgestart en de jaarplannen voor 2026 en verder worden in september herzien.

Verkenningen Oostflank	4.000	4.000	-2.000	-2.000	0	0	0
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
Verkenningen Oostflank	4.000	4.000	-2.000	-2.000	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Planvormingskosten in de verkennings- en verdiepingsfase voor strategische gebiedsontwikkeling van Oostflank met hoog noodzakelijke inzet op de Esch, Kralingse Zoom en Alexanderknoop voor de jaren 2025 en 2026.						
Gebied	Esch, Kralingse Zoom en Alexanderknoop						
Planning	2025	tot	2026				
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	4.000	0	0	4.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De verwachte kosten voor 2026 aan planvormingskosten voor strategische gebiedsontwikkeling van Oostflank bedraagt € 2,0 mln Het restant volgt in 2027.

IFR - Basisaanpak particuliere voorraad 2023-2027	2.800	2.417	-571	-661	-507	-450	-228
Reserves RIM	Budget RIM	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Algemene middelen	224.559	121.059	-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622
IFR - Basisaanpak particuliere voorraad 2023-2027	2.800	2.417	-571	-661	-507	-450	-228
Algemene informatie							

Project omschrijving	Het project "Basisaanpak Particuliere Voorraad 2023-2027" is ondergebracht in de bestemmingsreserve NPRZ-wonen.20% hiervan, € 2,8 mln heeft betrekking op Oud-Mathenesse die niet in het gebied van NPRZ ligt.Dit bedrag is overgeheveld naar de RIM. Er worden 600 woningen in aanpak genomen. De basisaanpak richt zich op het technisch onderhoud van de woning, verbetering van verhuurderschap en het functioneren van Verenigingen van Eigenaren (VVE's).						
Gebied							
Planning	2023	tot	2029				
Dekking	RIM	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	2.800	0	0	2.800			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
Alle 600 woningen zijn in aanpak genomen. Deze bevinden zich in de voorbereidingsfase om tot opdracht te komen voor het uitvoeren van de bouwkundige werkzaamheden. De verwachting is dat er 50 woningen gereed zijn met het uitvoeren van de bouwkundige werkzaamheden.							
Totaal			-20.075	-22.844	-19.110	-9.422	-3.622

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO)

In 2018 is de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling (GO) gevormd door de gemeentelijke middelen voor buitenruimte projecten in één bestemmingsreserve onder te brengen (raadsbesluit 14 november 2017). De bestemmingsreserve van rijks gelden voor stedelijke vernieuwing (ISV), de bestemmingsreserve Investeringsprojecten zonder gronduitgifte (IPzG) en het Gebiedsontwikkelingsfonds zijn hier per 1 januari 2018 aan toegevoegd. In de bestemmingsreserve GO zijn tot 2020 nieuwe buitenruimte projecten met een omvang tot € 5 mln opgenomen. Deze projecten worden afgerond waarna de bestemmingsreserve GO wordt opgeheven.

Vanaf 2021 vormen nieuwe buitenruimte projecten (jaarlijks circa € 10 mln, exclusief inflatiecorrectie, voor kleinschalige gebiedsontwikkeling) onderdeel van het nieuwe Rotterdamse investeringsprogramma. De middelen voor deze nieuwe projecten worden vanaf 2021 opgenomen in de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Zie hiervoor de toelichting op de RIM en de cilinders hierin.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van de bestemmingsreserve GO weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het GO ontvangen.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve GO is opgenomen.

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	7.709	4.911	-570	-1.106	-1.373	-500	-500
GO - KPSV Bodemsanering	5.829	3.362	-500	-500	-500	-500	-500

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	7.709	4.911	-570	-1.106	-1.373	-500	-500
GO - KPSV Bodemsanering	5.829	3.362	-500	-500	-500	-500	-500

Algemene informatie							

Project omschrijving	Het project KPSV (Kostenplaats Stadsvernieuwing) heeft betrekking op de in 1995 gemaakte afspraken tussen de gemeente en de corporaties (die op dat moment verzelfstandigd werden), inzake de kosten voor bodemsanering. Conform de gemaakte afspraken komen de bodemsaneringskosten van de KPSV-locaties voor rekening van de gemeente.						

Gebied	Stad						

Planning	1-1-2010	tot	31-12-2030			Fase	Uitvoering

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

	5.829	0	0	5.829			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Woningcorporaties die zich aanmelden voor vergoeding van de kosten voor bodemsanering op voormalig KPSV-locaties worden begeleid. Als de aangemelde locatie aan de voorwaarden voldoet en de bodemsaneringskosten zijn beoordeeld, kan de vergoeding worden toegekend en uitbetaald. De locaties die in 2026 worden beoordeeld, zijn afhankelijk van de aanmeldingen door woningcorporaties en hun ontwikkelingsplannen en de voortgang van de uitvoering daarvan.

GO - Bereikbaarheid Buurttuin Tuin van Noord	160	120	0	-120	0	0	0

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	7.709	4.911	-570	-1.106	-1.373	-500	-500
GO - Bereikbaarheid Buurttuin Tuin van Noord	160	120	0	-120	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Het monumentale gevangeniscomplex De Noordsingel in het Oude Noorden van Rotterdam wordt getransformeerd van een gesloten omgeving (gevangenis PI Noordsingel) in een woongebied met 121 woningen en een buurttuin. De buurttuin komt na aanleg in eigendom en beheer bij de gemeente, daardoor is de gemeente verantwoordelijk voor de bereikbaarheid van de woningen en de tuin.						

Gebied	Noord						

Planning	2020	tot	2026			Fase	Uitvoering

Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

	160	0	0	160			

Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2026

De uitvoering van de werkzaamheden verloopt gefaseerd. Na de reeds uitgevoerde ontwikkelingen is de volgende stap het verbeteren van de ingang aan de Burgemeester Roosstraat. Daarbij wordt ingezet op het herinrichten van de buitenruimte met aandacht voor een voetgangersverbinding en vergroening ingepast naast de parkeerfunctie.

GO - Doortrekken Plaza Brainpark I	120	116	0	-116	0	0	0

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Stedelijke ontwikkeling	7.709	4.911	-570	-1.106	-1.373	-500	-500

GO - Doortrekken Plaza Brainpark I	120	116	0	-116	0	0	0

Algemene informatie							

Project omschrijving	Doel van het project is: Het creëren van een verbinding tussen Brainpark en de Erasmus University Rotterdam (EUR). De Plaza - het voetgangersgebied van de EUR - door te trekken in Brainpark, door de bestaande voetgangersverbinding in brainpark een upgrade te geven.						

Gebied	Kralingen Crooswijk						

Planning	2025	tot	2026			Fase	Uitvoering

Dekking		tot				Fase	Opstart

	120	0	0	120			

Voorgenomen resultaat en
bijbehorende activiteiten 2026

Er vinden gesprekken met de grondeigenaar plaats over de werkzaamheden die op zijn terrein worden uitgevoerd. Na overeenstemming met de grondeigenaar zal de uitvoering van het project in 2026 plaatsvinden

GO - Buitenruimte Cooltoren en omgeving	1.600	1.313	-70	-370	-873	0	0

Reserves GO	Budget GO	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Stedelijke ontwikkeling	7.709	4.911	-570	-1.106	-1.373	-500	-500

GO - Buitenruimte Cooltoren en omgeving	1.600	1.313	-70	-370	-873	0	0

Algemene informatie							

Project omschrijving	De Ruimtelijke structuur verbeteren rondom de nieuw te bouwen Baantoren, Cooltoren, Down Town en Maasbode. De buitenruimte in de omgeving Baan, Hoornbrekerstraat en achtergelegen expeditiehoven krijgt een helderder straatprofiel met een reductie van het parkeren op straat en extra bomen voor een groenere uitstraling. Hierdoor ontstaat zowel voor huidige als toekomstige bewoners een buitenruimte met een aantrekkelijk verblijfskwaliteit. In de Hoornbrekersstraat worden nieuwe bomen gepland ter compensatie voor de bomen die in de 1e Blekerhof zijn gekapt.						

Gebied	Cool Zuid (Stadsdriehoek)						

Planning	2022	tot	2027			Fase	Uitvoering
Dekking	GO	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.600	0	0	1.600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
De uitvoering is doorgeschoven naar Q1 2027 vanwege de bouw van de Baantoren. In 2026 zal de werkvoorbereiding starten.							
Totaal			-570	-1.106	-1.373	-500	-500

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler Wonen (NPRZ)

In 2017 is door de gemeenteraad een bestemmingsreserve gevormd voor het Nationaal Programma Rotterdam Zuid pijler wonen (NPRZ-wonen). Hieruit worden investeringsprojecten gedekt in de focuswijken, tuinsteden en tuindorpen in Rotterdam Zuid, zoals benoemd zijn in het Uitvoeringsprogramma NPRZ 2015-2018 en het Werkprogramma Rotterdam Zuid pijler wonen 2019-2022. Bij de vorming van de bestemmingsreserve is deze gevoed door bundeling van middelen voor projecten in Rotterdam Zuid die tot nu toe waren ondergebracht in het Investeringsfonds Rotterdam (IFR), het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV3) en de financiële impuls NPRZ-2012-2015.

Vanaf 2018 is de bestemmingsreserve aangevuld met de gemeentelijke middelen, die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld als cofinanciering bij de korting op de verhuurdersheffing, die woningcorporaties van het Rijk hebben ontvangen voor de transformatie-opgave in de focuswijken in Rotterdam Zuid.

In 2018 zijn hieraan tevens de rijksmiddelen toegevoegd die het Rijk in 2018 in het kader van de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2025 – pijler wonen beschikbaar heeft gesteld. De Regiodeal middelen voor de pijler wonen van het Rijk zijn vanaf 2019 beschikbaar gesteld als specifieke uitkering en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen Regiodeal Rotterdam Zuid worden gemeentelijke bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

In 2021 zijn ook de rijksmiddelen, voortkomend uit het Volkshuisvestingsfonds 2021-2031 (rijksbeschikking 14 juli 2021), toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Hieruit worden projecten gedekt voor drie soorten ingrepen (sloop/nieuwbouw, samenvoegen/ vergroten en winkelaanpak) in drie deelgebieden (Hillesluis, Carnisse, Oud Charlois/ Tarwewijk). De middelen Volkshuisvestingsfonds (VHfonds) die het Rijk de komende jaren beschikbaar stelt, worden als specifieke uitkering beschikbaar gesteld en deze worden in een apart fonds beheerd.

In samenhang met de rijksmiddelen VHfonds worden gemeentelijke bedragen aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen toegevoegd, om de met het Rijk afgesproken gemeentelijke cofinanciering na te komen. Dit is jaarlijks onderdeel van het investeringsvoorstel.

In het collegeakkoord 2023-2026 is vastgelegd dat het NPRZ-programma wordt voortgezet. Hiervoor is Rotterdam ook afhankelijk van aanvullende financiering vanuit het Rijk. In de nieuwe coalitieperiode wordt binnen de gemeentelijke middelen aanvullend € 80 mln gereserveerd voor de pijler wonen van het NPRZ. Deze zullen onder andere worden ingezet als benodigde cofinanciering bij de aanvullende rijksmiddelen van de 2e en 3e tranche Volkshuisvestingsfonds 2023-2034 (rijks beschikking 8 december 2023 en 29 mei 2024) voor de pijler wonen van het NPRZ.

De € 80 mln voor de periode 2023 t/m 2026 is in 2022 in één keer toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPRZ-wonen. In het investeringsvoorstel van 2025 wordt binnen de gemeentelijke middelen aanvullend € 10 mln gereserveerd voor de pijler wonen van het NPRZ. De bestemmingsreserve wordt aangevuld met de gemeentelijke middelen, die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld met als randvoorwaarde dat deze middelen als gemeentelijke cofinanciering op rijksbijdragen ingezet worden.

Vrijval binnen NPRZ-Wonen (€ 15 mln)

Vanuit de bestemmingsreserve NPRZ-Wonen wordt een totaal bedrag van € 14,3 mln toegevoegd aan de Rotterdamse Investeringsmotor. Hiermee worden toekomstige kapitaallasten gedekt van de volgende projecten:

- Noordrand van het Zuiderpark aan de Albatroslaan (verplaatsing Sperwers en inpassing buitenruimte): € 700.000
- Gymnasium op Zuid: € 3.3 mln
- Huis op Zuid / Zwembad Parkstad: € 10,3 mln

Als gevolg van de opgave “Kiezen voor Rotterdam” wordt er minder inzet verwacht op onder andere overhead, ondersteuning en communicatie. Voor de bestemmingsreserve NPRZ-wonen betekent dit een meerjarige besparing en bezuiniging van € 731.000 als volgt verdeeld over de jaren 2025: € 109.000 2026: € 202.000 2027: € 215.000 en 2028: € 206.000.

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop van het NPRZ 2023-2027 weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten die een bijdrage uit het NPRZ ontvangen.

Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ - Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg	248	73	-50	-23	0	0	0
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ - Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg	248	73	-50	-23	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	De gemeente heeft in 2015-2016 met woningcorporatie Havensteder voor delen van de Landbouwbuitbuurt businesscases opgesteld. Momenteel wordt door Havensteder en de gemeente – na project Veldstraat – de businesscase voor het 2e project Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg nader uitgewerkt en opgestart. De aanpak van Sikkelsestraat / Dordtsestraatweg is onderdeel van de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.						
Gebied	Feijenoord						
Planning	2020			2026		Fase	Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	248		0	248			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
In 2026 zal Havensteder starten met de sloopvoorbereidingen en medio 2026 wordt gestart met de bouw van 9 middel dure huur appartementen.							
NPRZ Proceskosten buitenruimte programma	1.000	847	-200	-200	-447	0	0
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ Proceskosten buitenruimte programma	1.000	847	-200	-200	-447	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 “Een Stad” is de aanpak van de woonomgeving als onderdeel van het programma bestaande stad opgenomen. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgenomen. Voor de periode van 2023 – 2027 is een nieuwe uitvoeringsagenda NPRZ Buitenruimte opgesteld waarin de projecten, uitvoeringslijnen en doelstellingen uitgewerkt zijn. Een compact programmteam legt verantwoording af over de kwaliteit, financiën, planning en voortgang. Voor de geselecteerde projecten moet worden gerapporteerd over de realisatie, planning en financiën.						
Gebied	Zuid						
Planning	2024	tot	2027				Opstart

Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.000			1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 wordt er verder gewerkt aan het programma NPRZ Buitenruimte. De realisatie heeft betrekking op monitoring en voortgang van het buitenruimte programma. Er zullen een aantal buitenruimte projecten zoals de Vogelbuurt in uitvoering gaan en er wordt gewerkt aan een parkeerstrategie voor een aantal wijken in Rotterdam Zuid, waar het programma een bijdrage aan gaat leveren. Verder is de verwachting dat er nieuwe aanvragen binnen zullen komen die mogelijk passen binnen het programma. Ook zal er gekeken worden naar verbeteringen in het programma op basis van uitkomsten van de evaluatiesessie in 2025.

NPRZ Fazantstraat	17.505	14.810	-2.607	-5.200	-3.486	-3.517	0

Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ Fazantstraat	17.505	14.810	-2.607	-5.200	-3.486	-3.517	0
Algemene informatie							

Project omschrijving

Doel van het project Fazantstraat is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het woningaanbod in de focuswijk Vogelbuurt. Dit behelst het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen of via sloop-nieuwbouw te herontwikkelen. Het projectgebied Fazantstraat beslaat 101 woningen. Deze woningen komen in aanmerking voor de aanpak samenvoegen / vergroten omdat deze voldoen aan de kaders voor samenvoegen / vergroten (zoals besloten / vastgelegd in het werkprogramma NPRZ-wonen 2019-2022). Het gaat hierbij om woningen die kleiner zijn dan 75 m2. Door samenvoeging ontstaan woningen die groter zijn dan 85m2 (gebruiksoppervlakte), of de afzonderlijke woningen worden vergroot met minimaal 20 m2 gebruiksoppervlakte. Deze woningen worden ook verbeterd en verduurzaamd. Na het uitvoeren van bovenstaande werkzaamheden worden de woningen verkocht aan eigenaren met een zelfbewoningsplicht. Belangrijk is dat er door de particuliere eigenaren in de Fazantstraat nog gebruik gemaakt kan worden van de "Subsidieregeling samenvoegen en vergroten van woningen Rotterdam Zuid 2019 " die in de vergadering van 23 november 2022 door het college van BenW is vastgesteld. Ook worden de gevels gereinigd en wordt de portiekentrepui vernieuwd van alle VvE's, alleen wanneer die daar toestemming voor geven.

Gebied	Charlois						

Planning	2023	tot	2030		Fase	Uitvoering	
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	17.505			17.505			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 start de gemeente met fase 1 van de aanpak van 10 woningen, verdeeld over twee portieken (portiek 128-130 en portiek 132-134). Deze woningen worden verbouwd en verduurzaamd tot turnkey-appartementen, die na oplevering in de verkoop gaan. Het bouwteam (architect, constructeur en installatieadviseur) werkt momenteel aan het ontwerp van zes van de tien woningen in fase 1. In fase 2 zullen er eerst voorlopig 4 worden aangepakt. Deze fase kan pas worden opgestart zodra de aanbesteding van fase 1 is afgerond. Op dat moment kunnen ook de voorbereidingen voor de omgevingsvergunning en de aanbesteding van een aannemer voor fase 2 (4 woningen) in gang worden gezet.

Utrechtsestraat	1.000	948	-30	-918	0	0	0

Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101

Utrechtsestraat	1.000	948	-30	-918	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen de Regiodeal Rotterdam Zuid 2019-2022 is grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel van het totale werkprogramma NPRZ-wonen opgenomen. In de uitwerking van de Regiodeal en het werkprogramma NPRZ – Wonen 2019-2022 is het project Utrechtsestraat opgenomen. Doel van het project Utrechtsestraat (Utrechtsestraat 1 t/m 17, Stichtseplein 6 t/m 15 en Overijsselsestraat 5) is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het woningaanbod in de focuswijk Feijenoord. Dit behelst het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen of via sloop-nieuwbouw te herontwikkelen.						
Gebied	Rotterdam Zuid						
Planning	2023	tot	2025				Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.000			1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Project Utrechtsestraat fase 1 (9 woningen) loopt eind 2025 af. Fase 2 (8 woningen) wordt niet opgestart, omdat project Utrechtsestraat wordt samengevoegd met project Oud-Carnisse fase 1 en het nog niet gestarte project Bebo (Beneden-bovenwoningen). De renovatie en aanpak van de aangekocht woningen in Utrechtsestraat gaan door onder het op te richten overkoepelende project Bebo.

NPRZ Swiego fase 1 en 2	11.507	7.777	-1.200	-2.000	-3.438	0	0
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ Swiego fase 1 en 2	11.507	7.777	-1.200	-2.000	-3.438	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen het totale werkprogramma NPRZ-wonen is de grondige aanpak van de particuliere voorraad als onderdeel opgenomen. Binnen dit onderdeel richt het project Swiego zich op het creëren van meer woningdifferentiatie bij de 248 woningen gesitueerd aan de van Swietenlaan en Goereesestraat. Binnen het plangebied wil de gemeente 52% (129 woningen) van de woningen verbeteren via de aanpak particuliere voorraad en tegelijkertijd wil de gemeente de VvE's enthousiasmeren en ondersteunen in het opknappen en verduurzamen van de gevels van de woningen. De gemeente wil eigenaren stimuleren om met behulp van subsidies voor samenvoegen (€ 35.000 prijspeil 2022) en vergroten (€ 20.000 prijspeil 2022) zelf hun woning(en) te transformeren. De gemeente streeft naar de verwerving van in totaal 92 woningen, die vanwege de lange uitvoeringsperiode zijn verdeeld over fase 1 (56 woningen) en fase 2 (36 woningen) . Doel van het project Swiego fase 1 is om door aanpak van de particuliere woningvoorraad de komende jaren meer variaties te krijgen in het woningaanbod in de Van Swietenlaan en de Goereesestraat (in de focuswijk Carnisse). Dit behelst het realiseren van nieuwe en gemengde woonmilieus die voldoen aan de NPRZ-doelstellingen door de woningen te transformeren, samen te voegen of via sloop-nieuwbouw te herontwikkelen. Het uitgangspunt is dat de woningen met zelfbewoningsplicht (10 jaar), en eventueel met samenvoeg- of vergrootverplichting, worden verkocht aan particulieren.						
Gebied	Rotterdam Zuid						
Planning	2020	tot	2030				Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	11.507		2.029	13.536			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten							

2026

In 2025 is de aanbesteding gestart voor de derde tranche van het project. De uitvoering van de werkzaamheden staat gepland voor 2026. In deze fase worden10 woningen tot 5 grotere woningen verduurzaamd, gerenoveerd en deels samengevoegd. Daarnaast wordt één woning verkocht met een samenvoegverplichting. Ook wordt één woning gerenoveerd en daarna verkocht. Tegelijkertijd worden de gevels en balkons aan de Van Swietenlaan en de Goereesestraat aangepakt. Naar verwachting starten de voorbereidingen voor de vierde tranche, zodra de derde tranche is aanbesteed. In deze fase gaat het om het samenvoegen, verduurzamen of vergroten van in totaal 9 woningen.

NPRZ Fietsbank Charlois en Feijenoord	125	125	-50	-50	-25	0	0
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ Fietsbank Charlois en Feijenoord	125	125	-50	-50	-25	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen het coalitieakkoord 2023-2026 “Een Stad” is de aanpak van de woonomgeving een belangrijk onderdeel van het programma bestaande stad. Daarom is binnen de uitwerking van het uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 een buitenruimte programma opgesteld. Het doel is van dit project is om de achterstand op Zuid in het bezit van een fiets te verkleinen. Fietsbank Charlois en Feijenoord is een bewezen effectief middel om mensen met een inkomen < 130% van het sociaal minimum aan een goede gebruikte fiets te helpen. De middelen worden benut om te waarborgen dat de Fietsbank in de komende jaren in onder andere Charlois en Feijenoord kan blijven bloeien, waarmee de samenwerkingsstructuur wordt bestendigd en ook een goed voorbeeld wordt gezet voor de rest van de stad.						
Gebied	Rotterdam Zuid						
Planning	2025	tot	2026				Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	125			125			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 zet het projectteam haar activiteiten voort. De werkzaamheden betreffen onder andere het inkopen en gebruiksklaar maken van extra fietsen inclusief een deel van de bijbehorende overhead ten behoeve van de gebieden Charlois en Feijeneoord. Er wordt verder gebouwd aan een stadsbrede netwerkorganisatie van (sociale) werkplaatsen. Via deze netwerkorganisatie wordt de inzamelingscampagne van gebruikte fietsen voortgezet en kunnen Rotterdammers met een klein budget (met de focus hier op Charlois en Feijenoord) een 2e handsfiets aanvragen.

NPRZ - Capaciteit programma NPRZ-wonen	6.000	3.139	-2.071	-1.068	0	0	0
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ - Capaciteit programma NPRZ-wonen	6.000	3.139	-2.071	-1.068	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Dekking van gemeentelijke apparaatslasten voor de pijler Wonen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, voor zover zij niet gedekt zijn door een investeringskrediet én voor zover zij zó omvangrijk zijn dat zij niet binnen de apparaatslastenbudgetten van de gemeente kunnen worden opgevangen. Voor de jaren 2023-2026 gaat het om gemiddeld € 1,5 mln jaarlijks ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nationaal Programma Rotterdam Zuid.					
Gebied	Zuid					
Planning	2023	tot	2026		Fase	Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	6.000			6.000		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026						

In 2026 zet het programmateam, dat uit deze middelen voor capaciteit gedekt wordt, haar activiteiten voort. Dit team is niet gebonden aan specifieke projecten, maar zet zich op het bredere programmaniveau in om de ambities van het NPRZ - pijler wonen te kunnen realiseren. De werkzaamheden betreffen onder andere het – zowel beleidsinhoudelijk als financieel - organiseren, faciliteren alsmede het rapporteren over het programma. Tevens worden diverse onderzoeken uitgevoerd om onder andere de voortgang van de pijler Wonen en het behoud van sociale stijgers in de focuswijken van het NPRZ te monitoren en wordt waar nodig externe expertise ingeschakeld ter ondersteuning of advisering op het programma.

NPRZ Basisaanpak particuliere voorraad 2023-2026	11.200	9.495	-1.883	-2.555	-2.180	-1.776	-1.101
Reserves NPRZ	Budget NPRZ	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Beheer van de stad	48.212	37.314	-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101
NPRZ Basisaanpak particuliere voorraad 2023-2026	11.200	9.495	-1.883	-2.555	-2.180	-1.776	-1.101
Algemene informatie							

Project omschrijving	In overeenstemming met de afspraken uit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moet in een periode van twintig jaren (tussen 2010 en 2030) van 13.000 woningen de onderhoud- en beheerstructuur aanmerkelijk worden verbeterd. Om deze ambitie waar te maken zullen in deze collegeperiode minstens 2.400 woningen moeten worden aangepakt. Op 27 juni 2023 heeft het college het Uitvoeringsprogramma Basiskwaliteit 2023-2027 vastgesteld. Hierin wordt beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de aanpak van 2.400 woningen in NPRZ gebied. De basisaanpak richt zich op het technisch onderhoud van de woning, verbetering van verhuurderschap en het functioneren van Verenigingen van Eigenaren (VVE's). Met eerdere programma's zijn slechte delen van de woningvoorraad aangepakt. De opgave in de komende periode (2023-2027) is voortzetting van de aanpak.					
Gebied	Zuid					
Planning	2023	tot	2027		Fase	Uitvoering
Dekking	NPRZ	Gemeente (overig)	Derden	Totaal		
	11.200	0	0	11.200		
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026						

Eind 2026 zullen alle 2400 woningen in aanpak zijn genomen. Voor deze woningen zal dan zijn gestart met de opdrachtformulering voor het uitvoeren van de bouwkundige werkzaamheden. De verwachting is dat er eind 2026 100 woningen gereed zijn met het uitvoeren van de bouwkundige werkzaamheden.

			-8.090	-12.014	-9.576	-5.293	-1.101

Bestemmingsreserve Energietransitiebudget (ETB)

Het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 (Energietransitiebudget/ETB) eindigde eind 2022. De gemeente heeft € 68,2 mln beschikbaar gesteld voor projecten die een bijdrage leveren aan de energietransitie. Met dit budget:

- Vergrootten we het aantal zonnepanelen in de stad en verstrekten we de subsidie Smart Energy Systems om innovaties van slimme energiesystemen te versnellen.
- Stimuleerden we het oprichten van lokale energiecoöperaties en zetten we energiecoaches in om energiearmoede te bestrijden.
- Leverden we bijdragen aan de verduurzaming van bedrijventerreinen, de realisatie van walstroomvoorzieningen en gaven we energievouchers voor ondernemers uit.
- Droegen we bij aan het verduurzamen van VvE's, vooral gericht op de kleinere mindere draagkrachtige VvE's. Ook deelden we energiebespaarpakketten (energievouchers) voor huurders uit.
- Voerden we diverse verkeersexperimenten Schone Lucht uit, leverden een bijdrage aan het programma Zero Emissie Stadslogistiek (ZES) en investeerden we in laadinfrastructuur ter bevordering van emissieloze mobiliteit.
- Leverde de gemeente onder meer een bijdrage aan het MKB voor innovaties ten behoeve van de energietransitie en zijn diverse maatregelen rondom circulariteit genomen.

Wanneer er onderbesteding bij projecten optreedt zal dit vrijvallen in het ETB en toegevoegd worden aan het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB). Bij de jaarrekening 2024 zal de stand van zaken omtrent de vrijval en toevoeging concreet worden gemaakt.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2025 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2025 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve ETB is opgenomen.

Bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB)

Het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is in januari 2023 gestart en is de opvolger van het Energietransitiebudget (ETB). Voor de periode 2023 tot en met 2026 is vanuit het Coalitieakkoord € 100 mln beschikbaar gesteld voor het DTB. In de gemeenteraad van 10 november 2022 is het afwegingskader vastgesteld voor het toetsen van projecten die aanspraak willen maken op middelen uit het Duurzaamheidstransitiebudget.

In oktober 2024 heeft de laatste (5e) DTB-ronde plaatsgevonden waarover in februari 2025 door het college besluitvorming heeft plaatsgevonden. In deze ronde is aan drie projecten die eerder toekenningen hebben ontvangen aanvullende financiering toegekend. Het betreft: 'Verduurzaming van het MKB', 'Subsidieregeling Duurzaam bouwen' en 'Duurzame bereikbaarheid Haven'. Hiernaast is aan het nieuwe project 'Ledverlichting sportvelden' financiering toegekend. Hiermee is het DTB volledig toegekend en meerjarig geprogrammeerd.

De resterende periode ligt de focus van het DTB op de uitvoering en realisatie van de projecten. Fondsbeheer monitort structureel de besteding van de DTB-projecten om te sturen op de financiën en resultaten. De inhoudelijke voortgang van de projecten wordt meegenomen in de desbetreffende programma's. In het Klimaat Actieplan Rotterdam (KAR) worden de tussentijds resultaten en voortgang van de DTB-projecten gerapporteerd.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve DTB is opgenomen.

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Rotterdam Circulair	18.678	10.470	-4.990	-5.035	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Rotterdam Circulair	18.678	10.470	-4.990	-5.035	0	0	0

Algemene informatie							

Project omschrijving	Het coalitieakkoord stelt dat het programma Rotterdam Circulair wordt voortgezet. Hiervoor heeft het College structureel budget toegekend voor het behoud- en de inzet van personeel. Incidenteel budget, afkomstig uit het DTB, is nodig voor de uitvoering van activiteiten binnen het huidige en vervolgprogramma. Het vervolgprogramma zet in op het vergroten van onze impact door activiteiten uit te voeren binnen een zestal impactvolle agenda's: 1) Bouwen; Gebiedsontwikkeling, gebouwen en openbare ruimte; 2) Organische stromen; GFT, organische stromen in de buitenruimte en uit de industrie; 3) Consumptie; Focus op een aantal impactvolle stromen waaronder; Textiel, voedsel en plastics; 4) Opdrachtgeverschap en inkoop; We geven het goede voorbeeld en stimuleren circulaire innovatie in de markt; 5) Ondernemerschap; In de Stad en Haven; 6) Rotterdammers en de wijken; dichtbij, inclusief en vanuit de energie in de wijken. Bovenstaande agenda's schetsen de breedte van de circulaire opgave. Het is een opgave die meerdere maatschappelijke opgaves raakt en als gevolg verbinding heeft met meerdere bestuurlijke portefeuilles.						

Gebied	Rotterdam						

Planning	2023						

Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

	18.678	0	0	18.678			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In oktober 2023 is het programmaplan '2023 - 2026 Samen in actie voor een circulaire stad' vastgesteld door het college. We werken aan minder en betere grondstoffen en materialen langer en opnieuw gebruiken. Voorbeelden van projecten uit het programmaplan: • De ontwikkeling van een dashboard om de voortgang in circulair werken in de bouw te meten en monitoren. • We geven het goede voorbeeld door te sturen op lagere milieu-impact van de spullen die we inkopen. • Schoon inzamelen van bladafval waar bokashi mee gemaakt wordt. • Experimenten om voedselverspilling te voorkomen (programma het Nieuwe Nassen) • Ketensamenwerking rondom textielproductie, -reparatie en -recycling. • Een circulaire subsidieregeling voor circulaire ondernemers. Bovenstaande activiteiten zijn een aantal voorbeelden uit de zes agenda's die in het programmaplan 2023-2026 zijn benoemd. De toegekende begroting van € 5,035 mln blijft intact en voor nu is er geen reden om hiervan af te wijken.

Rotterdams Burgerberaad	1.800	1.179	-530	-649	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Rotterdams Burgerberaad	1.800	1.179	-530	-649	0	0	0
Algemene							

informatie							
Project omschrijving	Het organiseren van een Rotterdams Burgerberaad voor het klimaat: een gelote groep van ongeveer 100 Rotterdammers hebben in 2024 adviezen gedaan aan de gemeenteraad die bijdragen aan de klimaatdoelen. In oktober 2024 is het adviesrapport opgeleverd en in januari 2025 aangenomen door de gemeenteraad. Vanaf februari 2025 zijn diverse ambtelijke actiehouders begonnen met de uitvoering van de adviezen. Tegelijkertijd blijft een kleine afvaardiging van het burgerberaad, de monitorgroep, betrokken om het uitvoeringsproces te volgen. De uitvoering zal naar verwachting tot eind 2026 duren. Eén miljoen euro is begroot voor de adviezen, de rest is voor projectkosten.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2023						
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.800	0	0	1.800			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In totaal zijn negen adviezen rechtstreeks overgenomen, één advies wordt uitgevoerd als afdoening van een motie, en drie adviezen die de kiesdrempel nét niet haalden worden eveneens uitgevoerd. Daarmee zijn dertien adviezen in uitvoering. Voor vier van deze adviezen is geen specifiek DTB-budget gereserveerd; uitvoering vindt plaats met bestaande middelen. Twee adviezen worden afgerond vóór 2026. De overige zeven adviezen worden in de loop van 2026 afgerond, met een spreiding van oplevering tussen het eerste en vierde kwartaal.

Toekomstbestendig MKB Duurzaam ondernemen	3.200	1.765	-750	-850	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Toekomstbestendig MKB Duurzaam ondernemen	3.200	1.765	-750	-850	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	We bieden het MKB met energiescans inzicht in de meest effectieve aanpassingen om hun energierekening te verlagen, praktische hulp bij de uitvoering van kleine maatregelen en het aanvragen van subsidies om verduurzaming van hun pand en/of bedrijventerrein te realiseren. De gemeente geeft hier invulling aan door energiescans voor alle Mkb'ers aan te bieden. Met deze regeling worden ondernemers op praktische wijze ontzorgd met advies over energiebesparende maatregelen, zoals het beter inregelen van installaties, het aanbrengen van isolatie of de aanschaf van zonnepanelen en de aanvraag van subsidies. We bereiken de ondernemers door de succesvolle aanpak op bedrijventerreinen voort te zetten, door winkelgebieden te bezoeken en door alle individuele MKB- ondernemers gebruik te kunnen laten maken van een Duurzaamheidsvoucher of een Klus&Coach traject voor de detailhandel.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2023						
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.200	0	0	3.200			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2025 is een nieuwe aanbesteding voor het Klus en Coach traject voor de detailhandel doorlopen. Deze start zomer 2025 en loopt door in 2026. Er is ruimte om ongeveer 350 ondernemers in de detailhandel te ondersteunen. Aan het eind van dit traject hebben alle ondernemers in de kernwinkelgebieden de kans gehad een traject te doorlopen. Voor de duurzaamheidsvouchers wordt eind 2025 een nieuwe aanbesteding afgerond, zodat in 2026 MKB-ondernemers hier wederom gebruik van kunnen maken.

Toekomstbestendig MKB	750	404	-200	-200	0	0	0
Groeiversnelling MKB							
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Toekomstbestendig MKB	750	404	-200	-200	0	0	0
Groeiversnelling MKB							
Algemene informatie							
Project omschrijving	Wil Rotterdam ook toekomstig economisch rendement, meer bedrijvigheid en nieuwe banen creëren op het terrein van duurzaamheid dan is het stimuleren van alleen verduurzaming niet voldoende. Investeren in vernieuwend ondernemerschap dat zich in de stad ontwikkelt is minimaal net zo belangrijk. Zodat nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, ook uit onze stad vandaan komen. Vanuit economisch perspectief doen we dit op verschillende manieren. Door in te zetten op vier programma's en activiteiten wordt in brede zin geïnvesteerd in het innovatieklimaat van Rotterdam. Daarmee creëren we omstandigheden die de kansen vergroten voor bedrijven om te komen tot nieuwe oplossingen voor CO2-reductie. Door vernieuwend ondernemerschap aan te jagen komt innovatie in verschillende sectoren op gang. Het is noodzakelijk om innovaties binnen het MKB te richten en op te schalen zodat ze op grotere schaal toepasbaar zijn en effect hebben. Het draagt bij aan het brede draagvlak onder ondernemers in de stad en helpt de kleinere bedrijven uit de stad verder in hun groei. Het bijbehorende Mkb actieprogramma is in maart 2023 door het college vastgesteld. De uitgaven staan in lijn met dit programma om middels projecten de transitie door te maken naar een optimaal innovatie ecosysteem.						
Gebied	Rotterdam						
Planning					Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	750	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

1. Internationalisering voor Rotterdamse innovatieve MKB bedrijven. Activiteiten/ projecten waarmee Rotterdamse innovatieve MKB bedrijven hun internationaliseringsvraagstukken uitwerken en hun bedrijven internationaal kunnen laten groeien. Het begeleiden van innovatieve MKB bedrijven op handelsmissies naar het buitenland, in samenwerking met andere organisaties zoals RVO en TechLeap. 2. Upstream Festival Rotterdam. Upstream is een jaarlijks netwerkevenement voor innovatieve bedrijven. Het richt zich op het verbinden van ondernemers met talent, investeerders en nieuwe markten. De gemeente wilt hierin sterker de connectie leggen met het Rotterdamse innovatieve MKB. 3. Bijdrage leveren aan versnellingsprogramma's voor innovatieve MKB bedrijven, zoals Port XL en de NL top 250.

Circolab Maritiem	504	474	-252	-222	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Circolab Maritiem	504	474	-252	-222	0	0	0

Algemene informatie							
Project omschrijving	"Circolab Maritiem" betreft een structurele samenwerking tussen private en publieke actoren om circulaire toepassingen en verduurzaming in de maritieme maakindustrie te versnellen.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2023						Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	504	0	0	504			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het Circolab faciliteert ontmoetingen in de maritieme keten met het oog op het delen van de praktische uitdaging van circulariteit. Het project zal kansen en knelpunten inzichtelijk maken en bijdragen aan de planvorming en evt. lobby voor oplossingen. Er zijn 2 sporen om via uitvragen te werken naar verbetering: 1. Het helpen definiëren en oplossen van business cases i.s.m.. o.a. Circotrack en relevante instellingen als NMT, kennis- en onderzoeksinstituten en brancheverenigingen. 2. Het oppakken van gerelateerde topics (uitvragen) van bedrijven waarvoor oplossingen faciliteren via bijeenkomsten met experts; aldus ontstaat een zgn. topical agenda van ontmoetingen ("denktank" functie). Inhoudelijk richten de activiteiten zich op duurzaam materiaalgebruik en het reduceren van emissies, afval en materiaalverspilling in de productieketens. • Verdiepende aanpak op minimaal drie onderwerpen middels trajecten waarin bedrijven op financiële en personele wijze participeren • Groei naar minimaal 30 deelnemende bedrijven • Inhoudelijke agenda voorzien van een door de sector gedragen ambitie en concrete doelen

LED verlichting sportvelden	1.000	1.000	-500	-500	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
LED verlichting sportvelden	1.000	1.000	-500	-500	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In de periode 2025 – 2027 zijn op de Rotterdamse veldsportcomplexen 350 armaturen, die nu nog conventioneel zijn omgezet naar LED.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2023						
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.000	0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het budget is voor de jaren 2025 en 2026 door middel van een deelplafond opgenomen in de 'Subsidieregeling investeringssubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen 2024'. Dit betekent dat jaarrond een beroep gedaan kan worden door breedtesportverenigingen op dit budget totdat het plafond voor dat jaar bereikt is. Verenigingen waarvan bekend is dat dit onderdeel van de subsidieregeling voor hen relevant is, zijn/worden individueel benaderd.

Duurzaamheid IHP Sport	260	260	-225	-35	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

	1-1-2025						
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Duurzaamheid IHP Sport	260	260	-225	-35	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Door middel van een pilotproject worden maatregelen in de praktijk gebracht, gemonitord en geëvalueerd, waarmee duurzaamheid in het Integrale Huisvestings Plan (IHP) Sport onderbouwd en verankerd wordt. Dit werkt door in alle komende IHP projecten (22 clubgebouwen en 9 sporthallen).						
Gebied							
Planning							
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	260	0		260			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2025 zijn het nieuwe, duurzame clubgebouw en de warmteopslag onder het kunstgrasveld opgeleverd. De rest van 2025 wordt gebruikt om te monitoren wat de werkelijke opbrengsten zijn, waarna in 2026 met de uitvoeringspartners (Sportbedrijf Rotterdam en Rotterdam Sportsupport) afspraken worden gemaakt om de split-incentive op te lossen (= de situatie waarin de kosten en baten van verduurzamingsmaatregelen niet gelijk verdeeld zijn tussen verhuurder en huurder).

Smart Energy Systems	5.400	3.835	-1.500	-1.796	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Smart Energy Systems	5.400	3.835	-1.500	-1.796	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het SES-programma is een bestaand innovatieprogramma gericht op het versnellen en faciliteren van de energietransitie. Het programma omvat begin 2023, 27 innovatieprojecten, die samen significante impact en resultaten opleveren voor de Rotterdamse energietransitie (CO2 besparing, MW duurzame opwek) en economie (banen/ fte, investeringen, innovatiekracht). Een divers portfolio met innovaties op systeemniveau (smart systems) en op het gebied van opwek, opslag, distributie/ transport. Hiermee draagt het SES-programma dus ook bij aan de economische transitie (banen/ fte, investeringen, innovatiekracht). Het continueren van het Smart Energy Systems programma in 2023-2026 resulteert concreet in 7 – 10 nieuwe innovaties per jaar, dus bovenop de 27 innovaties die begin 2023 al liepen. Over de gehele looptijd (2023 - 2026) betekent dat 28 tot 40 innovatieprojecten. De subsidieregeling Smart Energy Systems is een belangrijk instrument om nieuwe innovaties te identificeren, valideren en te selecteren. Het programma Smart Energy Systems fungeert als ingang voor innovatieve ondernemers/ consortia en faciliteert ook met het beschikbaar stellen van netwerk en kennis.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2024	tot	2025		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	5.400	0	0	5.400			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

1 - Subsidieregeling: openstelling en beoordeling > identificeren, valideren en selecteren nieuwe innovaties/ innovatieprojecten; 2 - Faciliteren lopende innovatieprojecten vanuit programmabureau/ programma management; 3 - Interactie intern gemeente en met (innovatie) ecosysteem in stad en haven gericht op het vertalen en benutten van de potentie van innovatie voor aanpakken en strategie voor energietransitie doelen en de toepassing van innovatie in projecten. 4 - Communicatie en events over het Smart Energy Systems programma, de resultaten en het perspectief.

Rotterdamse Klimaataanjagers	966	631	-308	-323	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0

Rotterdamse Klimaataanjagers	966	631	-308	-323	0	0	0

Algemene informatie							

Project omschrijving	De partners in de stad zijn de sleutel om de klimaatdoelstellingen te halen, op korte termijn (deze collegeperiode) en lange termijn (2050 klimaatneutraal). De Klimaataanjagers dragen bij aan het bereiken van concrete projecten en maatregelen.						

Gebied	Rotterdam						

Planning	2023		2026		Fase		Uitvoering

Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			

	966	0	0	966			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De transitie naar een klimaatneutraal Rotterdam is urgent én complex. Juist in die complexiteit blijkt de meerwaarde van de klimaataanjagers: zij brengen mensen en sectoren in beweging, agenderen wat nog niet vanzelf gaat en helpen signalen uit de stad vertalen naar beleid. Zij hebben een unieke positie: onafhankelijk van het gemeentelijke apparaat, maar met directe verbinding naar beleid én praktijk. Vanuit die rol zullen zij ook in 2026 barrières blijven doorbreken en bijdragen aan concrete projecten die cruciaal zijn in het bereiken van een klimaatneutraal Rotterdam.

Gebiedsgerichte aanpakken isoleren koopwoningen	6.537	5.014	-2.507	-2.507	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0

Gebiedsgerichte aanpakken isoleren koopwoningen	6.537	5.014	-2.507	-2.507	0	0	0

Algemene informatie							

Project omschrijving	We willen als gemeente dat woningen sneller, slimmer en socialer worden geïsoleerd. Hiervoor gaan we twee dingen doen:1) Eigenaren via gebiedsgerichte aanpakken isolatie helpen. In 2023 starten we met drie aanpakken. We willen ongeveer 2.000 woningen bereiken. Focus op gebieden met woningen met relatief veel slechte energie labels (E, F, G), gebieden die niet in de nabije toekomst worden aangesloten op het warmtenet en gebieden waar relatief veel kopers wonen						

met een smalle beurs.2) Eigenaren in de gebiedsaanpakken en verkenningen aardgasvrij een aanbod doen om hun woning te isoleren om de woningen voor te bereiden op midden- en lage temperatuur oplossingen. In de periode 2023-2026 slaan gemeente Rotterdam, woningeigenaren en externe partijen de handen ineen om 4.000 woningen te verbeteren waaronder in ieder geval de woningen met een label E, F of G.

Gebied	Rotterdam						
Planning	2023		2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	6.537	0	0	6.537			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Rotterdam helpt eigenaren met een smalle beurs om hun huis te isoleren. Eengezinswoningen, boven- of benedenwoningen en vve's in slechte energetische staat krijgen gratis maatwerkadvies, hulp bij subsidieaanvragen en begeleiding bij de stap naar daadwerkelijk isoleren. In 2026 is het doel om zo'n 3.200 woningen te helpen en zo samen de stad eerlijk en duurzaam te isoleren.

Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap	3.240	1.962	-895	-1.010	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap	3.240	1.962	-895	-1.010	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving De inzet op Circulair Ondernemerschap* is erop gericht om het primaire grondstofverbruik van het Rotterdamse MKB naar beneden te brengen. Tegelijkertijd stimuleren we met deze inzet het draagvlak, de groei en verankering van het circulair ondernemerschap in Rotterdam. Voor MKB-bedrijven levert dit kostenbesparingen op en toegang tot een groeiende markt voor circulaire producten en diensten. Bestaande MKB'ers bieden we informatie en advies door middel van het circulair loket en sector specifieke initiatieven m.b.t. aanpassingen in hun bedrijfsproces. Ook startende circulaire MKB'ers krijgen zo ondersteuning om hun start mogelijk te maken. Vernieuwend MKB met kansrijke vroege innovaties stimuleren we om hun groei en impact te versnellen. Per jaar dragen we bij 8-16 MKB ondernemers concreet bij aan hun vestiging, ontwikkeling en of groei. Een veelvoud bereiken we met informatie en advies. Daarmee draagt het project bij aan werkgelegenheid maar ook aan een forse verlaging van CO2-uitstoot, luchtvervuiling en overige negatieve milieu-impact. *Onze gemeentelijke inzet sluit aan op Europees en Nationaal beleid voor een klimaatneutraal 2050.

Gebied	Rotterdam						
Planning	2023	t/m	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.240	0	0	3.240			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Efficiënter grondstofgebruik, betere scheiding van afvalstromen, minder (voedsel)verspilling, langere levensduur van machines, hergebruik van materialen, etc. Verschillende startende, bestaande en groeiende circulaire MKB-ers hebben zakelijk succes en versterken het commerciële circulaire netwerk. Activiteiten: • Er worden (onderzoeken)opdrachten uitgezet om marktkansen (of drempels daarvoor) in de markt te signaleren. Drempels nemen we waar mogelijk weg en kansen brengen we onder de aandacht van MKB-ondernemers. • We vergroten onze impact en

efficiëntie door integraal samen te werken met programma's als HIC2050, MKB-actieprogramma en het Programma Rotterdam Circulair. • We versnellen vroege innovatieprojecten. Vernieuwend MKB wordt geholpen door tests en pilots te co-financieren.

Inzet Haven en Industrieel Cluster aanvraag walstroom	3.600	3.210	-1.134	-1.442	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Inzet Haven en Industrieel Cluster aanvraag walstroom	3.600	3.210	-1.134	-1.442	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Samen met het Havenbedrijf heeft de gemeente haar ambitieuze doelen voor walstroom vastgesteld in de Walstroomstrategie, die in 2020 door de gemeenteraad en de directie van het Havenbedrijf is aangenomen. Walstroom is elektriciteitsvoorziening voor schepen die aangemeerd zijn, zodat ze hun generatoren kunnen uitzetten. Door groene elektriciteit te gebruiken in plaats van fossiele scheepsbrandstof worden emissies van CO2, stikstof, fijnstof en zwavel gereduceerd. Ook wordt er flink minder geluid geproduceerd door schepen aan walstroom, wat in de stad resulteert in minder overlast voor bewoners en dieper in de haven deels in minder overlast, deels in meer geluidsruijnte voor bedrijven. Als we inzoomen op de gemeentelijke uitvoering van het walstroomprogramma, dan ligt de focus op de walstroomprojecten die geluid en/of luchtkwaliteit verbeteren voor de bewoners van de gemeente Rotterdam. Het gaat dus om het stimuleren van walstroom voor kades in en dicht bij de stad. Het kan gaan om walstroom voor zeeschepen, maar ook voor binnenvaartschepen of riviercruiseschepen.						
Gebied							
Planning					Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.600	0	0	3.600			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026 gaan we vol inzetten op de volgende zaken:- Afhandeling lopende subsidies;- Regeling haalbaarheidsstudies;- Project riviercruises. Aanleg Leuvehoofd/ Boompjes/ Oosterkade/ Rhijnspoorakade.

Verduurzaming VVE's	3.420	2.416	-990	-990	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Verduurzaming VVE's	3.420	2.416	-990	-990	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Dit project heeft als doel om VvE's te ondersteunen bij het duurzaam onderhoud en verduurzamen van hun woongebouw (met name thema energie). Dit door uit twee samenhangende faciliteiten: 1. Continuering en doorontwikkeling van VVE-010 als hét VvE loket in Rotterdam en 2. Procesbegeleiding voor VvE's. Alle Rotterdamse VvE's kunnen (ad. 1) bij VVE-010 terecht voor algemene informatie en generiek advies over onderhoud en verduurzaming. Vervolgens (ad. 2) worden VvE's begeleid bij het maken van een duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP), inclusief de daartoe benodigde						

besluitvorming binnen de VvE, marktuitlevraag en financiering. Zodat er vervolgens daadwerkelijk maatregelen worden genomen. Medio 2024 is de aanbesteding voor activiteit afgerond. Eind 2024 en begin 2025 zijn de eerste nieuwe VvE's gestart.

Gebied	Rotterdam						
Planning	2023	t/m	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.420	0	0	3.420			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

In 2026: • Maken minimaal 3.500 eigenaren in VvE's gebruik van het loket van VVE-010 • Nemen minimaal 1.500 eigenaren in VvE's deel aan webinars van VVE-010 • Nemen minimaal 150 eigenaren in VvE's deel aan cursussen van VVE-010 • Worden 40 VvE's (circa 1.500 appartementen) begeleid door VVE-010 bij het verduurzamen (o.a. in NPRZ-gebied) • Nemen 50 VvE's (30 grote, 20 kleine, totaal circa 1.000 appartementen) deel aan een advies- en ondersteuningstraject verduurzaming (een grote VvE bestaat uit ≥ 13 woningen (gemiddeld ca 30 woningen), een kleine VvE uit ≤ 12 woningen)

Programma Zon	3.820	2.180	-1.090	-1.090	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Programma Zon	3.820	2.180	-1.090	-1.090	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen in 2026 3,2 km2 zonnepanelen te realiseren. De gemeentelijke inzet is gericht op het faciliteren van burgers, bedrijven en instellingen bij het wegnemen of verminderen van belemmeringen, kortom het versnellen van de aanleg van zonnepanelen. Wij doen dit door het beschikbaar stellen van informatie/communicatie, advies, begeleiding, onderzoek, monitoring, projectmanagement, kaders, het maken van keuzes, het faciliteren van initiatieven en het initiëren van projecten op gemeentelijke objecten en - gronden. Zelf realiseert de gemeente zonnepanelen op de geschikte - en beschikbare daken van haar eigen vastgoed.						
Gebied							
Planning					Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.820	0	0	3.820			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het realiseren van 3,2 vierkante kilometer aan zonnepaneel in de gemeente Rotterdam in 2026. Via meerdere sporen, zoals zon op bedrijfsdaken, zon op VvE's, zon op maatschappelijk vastgoed, zon op en langs infra, zon op parkeerruimte, en drijvende zonnepanelen op de slufte. Daarnaast werken we aan het zonnepark Oranjeheuvel. Ten slotte stimuleren, faciliteren en ondersteunen we partijen zoals woningcorporaties en energiecoöperaties met de realisatie van zon op dak projecten.

Verstevigen en opschalen Rotterdamse ETF	1.496	1.133	-353	-353	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Verstevigen en opschalen Rotterdamse ETF	1.496	1.133	-353	-353	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het Rotterdamse Energietransitiefonds (ETF-G) biedt verschillende energietransitieleningen met een laag rentepercentage aan diverse Rotterdamse doelgroepen, waaronder gebouw- en woningeigenaren, verhuurders, VvE's en maatschappelijke organisaties, bij het verduurzamen van gebouwen. Deze middelen gebruikt de gemeente voor het bestendigen en vergroten van de (personele) capaciteit voor de uitvoering en het beheer van het fonds, in het bijzonder voor de afhandeling van aanvragen. De regeling loopt door tot medio 2028. Om continuïteit te bieden heeft het gemeentebestuur besloten de DTB-looptijd te verlengen voor de duur van twee jaar. Het totale budget blijft onveranderd.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2023	t/m	2028		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.496	0	0	1.496			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De beschikbare middelen zijn bedoeld voor: - Optimalisatie van de regelingen. Sinds de lancering in juni 2021 zijn de regelingen voortdurend geoptimaliseerd voor o.m. de uitbreiding van doelgroepen. - Afhandeling van de aanvragen. Sinds de lancering van de regeling hebben de behandelde aanvragen geleid tot hogere verleende bedragen, waarvan wordt verwacht dat deze trend zich doorzet. Door de verbreding van de doelgroepen wordt tevens een toenemende complexiteit per aanvraag verwacht. Cruciaal voor de effectiviteit van de lening is de capaciteit voor de afhandeling; meer aanvragen kunnen behandelen, mede volgens de standaarden van de Rotterdamse dienstverlening, evenals tijdige afhandeling.

Proceskosten	1.122	600	-300	-300	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Proceskosten	1.122	600	-300	-300	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Binnen de bestemmingsreserve Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) is een budget gelabeld voor het organiseren en beheren van de gelden van deze bestemmingsreserve. De werkzaamheden betreffen het beoordelen van ingediende aanvragen voor een bijdrage/subsidie, toekennen, uitbetalen en vaststellen van bijdragen aan projecten, controleren en toezien van de financiële middelen in de bestemmingsreserve, het monitoren van de voortgang in de projecten, het controleren van de in LIAS begrote cijfers, het controleren en goedkeuren van de ingediende onttrekkingen en het vaststellen van vrijvallende middelen bij de projecten. Verdere werkzaamheden betreffen het rapporteren over de bestedingen uit de bestemmingsreserve in het kader van de P&C cyclus (fondsbeheer). Het coördineren van (her)bestemmingsvoorstellen van de vrijgevallen middelen aan het gemeentebestuur.						
Gebied							
Planning					Fase		Uitvoering

Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.122	0	0	1.122			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het proceskostenbudget is bedoeld voor de gemeentelijke coördinatie en het beheer van het Duurzaamheidstransitiebudget. Het budget is voornamelijk ingezet voor intern gemaakte uren van de fondsbeheerder, projectleider en overige afdelingen zoals communicatie.

Waterstofbudget	3.500	3.281	-1.500	-1.500	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Waterstofbudget	3.500	3.281	-1.500	-1.500	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Opzetten van een breed waterstofcluster in Rotterdam, dat niet alleen bestaat uit grote industriebedrijven maar ook interessant is voor mkb, maakindustrie en startende bedrijven, en aantrekkelijk voor theoretisch en praktisch geschoolde werknemers. Door zelf ook mee te investeren tonen we onze betrokkenheid als gemeente aan, wat andere partijen (zowel privaat als publiek) meer geneigd maakt om mee te investeren. Betreft lopende maatwerk subsidies en DTB-waterstofinnovatie subsidie ronde.

Gebied							
Planning					Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	3.500	0	0	3.500			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Budget is verdeeld in verschillende maatwerk subsidies welke reeds gestart zijn en de waterstof innovaties subsidie. In 2025 zijn er 6 bedrijven geselecteerd voor de waterstof innovatie subsidie. Deze regeling gaan we in 2026 verder afronden om zo vol in te zetten op een breed waterstofcluster in Rotterdam.

Verduurzaming mobiele werktuigen	2.033	1.800	-850	-950	0	0	0

Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Verduurzaming mobiele werktuigen	2.033	1.800	-850	-950	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Het project richt zich op verduurzaming van mobiele werktuigen, met meer aandacht voor de uitvoeringsfase/ directievoering/ handhaving. Vanuit bestaande relaties en het MKB-convenant gaan we samen optrekken met de markt. We organiseren een aantal pilots, bijvoorbeeld in het kader van de 7 stadsprojecten (we maken de stad mooi op een mooie manier). Hierbij maken we gebruik van Rijkssubsidies om meerkosten te vergoeden. We gaan beleid maken om ook op langere termijn de verduurzaming van mobiele werktuigen te verankeren.						
Gebied							
Planning					Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	2.033	0	0	2.033			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Uit het DTB budget wordt in 2025 bijgedragen aan pilotprojecten onderhoud openbare ruimte en herinrichting. Deze kosten vallen grotendeels in de tweede helft van 2025. In het ontwerpprogramma luchtkwaliteit wordt een voorstel gedaan om op langere termijn de verduurzaming van mobiele werktuigen te verankeren. Ondertussen wordt in 2026 met DTB middelen gewerkt aan projecten waar emissieloze werktuigen worden ingezet, raamcontracten met inzet emissieloze werktuigen en het stimuleren van de bouwsector om emissieloze werktuigen in te zetten. Zowel in 2025 als in 2026 wordt de programmaorganisatie uit het DTB-budget bekostigd.

Versnellen emissieloze taxivoertuigen	800	715	-200	-200	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0
Versnellen emissieloze taxivoertuigen	800	715	-200	-200	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Met behulp van een subsidieregeling circa 400 emissie taxivoertuigen vervangen door emissieloze taxivoertuigen.						
Gebied							
Planning	2023	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	800	0	1.500	2.300			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Tot nu toe zijn er 126 (medio juli 2025) subsidieaanvragen gedaan. Hiervan zijn er nu 70 in totaal verleend of vastgesteld,. We verwachten dit tempo door te zetten naar 2026 en zoveel mogelijk subsidie te kunnen verlenen om bij te dragen aan de doelstelling voor een schoner wagenpark op de taximarkt.

Thermische energiewinning uit afvalwater - potentie en pilots	1.065	792	-390	-402	0	0	0
Reserves DTB	Budget DTB	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Energietransitie	63.191	43.121	-19.464	-20.354	0	0	0

Thermische energiewinning uit afvalwater - potentie en pilots	1.065	792	-390	-402	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Riothermie ontwikkelen als een toevoeging aan de duurzame energiemix en als bijdrage aan de CO2-reductie. Riothermie wordt gekoppeld aan de warmtevraag door een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van de governance. Doelstellingen worden gerealiseerd d.m.v. kennisontwikkeling, borging van deze kennis in de gemeente en het samenwerken met derden in pilots.						
Gebied							
Planning	2023	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.065	0	1.500	2.565			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Er wordt een afwegingskader voor toepassing van riothermie opgesteld, obv indicatief rendement op locatie- of gebiedsniveau (m.b.v. berekeningen in de 'Riothermie-tool'), warmtevraag en de uitvoering van het onderhoudsprogramma voor riolering. Onderdeel hiervan zijn veldmetingen als input voor de Riothermie-tool. Adv het afwegingskader wordt een potentiëstudie waarmee concrete locaties worden geïdentificeerd per bemalingsgebied. Ook worden pilots uitgevoerd om kennis te ontwikkelen, waarmee het afwegingskader en de potentiëstudie worden bijgesteld.

Totaal			-19.464	-20.354	0	0	0

Bestemmingsreserve Doorbouwfonds (DBF)

In de Voorjaarsnota 2023 besloten tot de vorming van de bestemmingsreserve Doorbouwfonds. Om de doelstelling van het college te behalen om ten minste 55% van de nieuwbouw als betaalbare woningen te realiseren, is een bijsturing richting meer betaalbare woningbouw noodzakelijk. In deze collegeperiode is € 25 mln beschikbaar gesteld. Aanvullend is via het Doorbouw-akkoord nog eens € 25 mln vrijgemaakt om, ondanks economische tegenwind, de woningbouwproductie op peil te houden. Daarnaast zijn ook de middelen uit het actieplan Middenhuur en de Reserve Stimulering Bouwproductie ondergebracht in het Doorbouwfonds. In totaal omvat het Doorbouwfonds daarmee een bedrag van € 57,7 mln. Hieruit zullen bijdragen worden verstrekt aan gemeentelijke projecten (grondexploitaties) en projecten van externe partijen (woningcorporaties en projectontwikkelaars).

Onlangs is besloten het budget voor het programma Collectief Wonen van € 2,1 mln administratief onder te brengen bij het Doorbouwfonds. Hiermee komt het totaalbedrag van het Doorbouwfonds op € 59,9 mln.

Het Doorbouwfonds is verdeeld over vijf categorieën:

- A. Bijdragen uit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie en het Actieplan Middenhuur
- B. Bijdragen aan projecten en programma's voor betaalbare woningbouw in deze collegeperiode
- C. Reserveringen voor betaalbare woningbouw in de jaren na deze collegeperiode
- D. De Startbouw-regeling Rotterdam
- E. Collectieve Woonvormen

A. Bijdragen uit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie en het Actieplan Middenhuur

Het betreft projecten die zijn gefinancierd vanuit de voormalige Reserve Stimulering Bouwproductie. Aan de inzet van deze middelen waren geen specifieke doelstellingen met betrekking tot betaalbaarheid verbonden. De middelen uit het Actieplan Middenhuur zijn ingezet voor het afdekken van publieke tekorten bij de realisatie van middenhuurwoningen.

B. Bijdragen aan projecten en programma's voor betaalbare woningbouw in deze collegeperiode

De middelen worden ingezet ter realisatie van de collegedoelestellingen en zijn gericht op het versnellen en bevorderen van voldoende betaalbare woningbouw in de periode 2022–2025. Toekenning vindt plaats aan projecten met als uitgangspunt dat de bouw uiterlijk in 2025 van start gaat.

C. Reserveringen voor betaalbare woningbouw in de komende jaren

Het betreft bijdragen aan projecten waarvoor de besluitvorming plaatsvindt binnen de huidige collegeperiode, maar waarvan de realisatie

grotendeels na 2025 zal plaatsvinden.

D. De Startbouwregeling Rotterdam (SBR)

De SBR regeling is op 2 juli 2024 door het college van BenW vastgesteld en vanuit deze regeling kunnen projecten van externe partijen (woningcorporatie en ontwikkelaars) financieel worden ondersteund, zodat deze projecten alsnog kunnen worden gerealiseerd. Voor deze regeling is € 14 mln gereserveerd binnen de bestemmingsreserve Doorbouwfonds. De indieningstermijn van de regeling liep tot 1 juni jl. In totaal is voor ca. € 10,1 mln aan bijdragen aangevraagd en toegekend. Het resterende bedrag zal in de actualisatie van het Doorbouwfonds worden herbestemd.

E. Collectieve woonvormen

In Rotterdam is er behoefte aan collectieve woonvormen, waarbij bewoners meer samenleven en elkaar ontmoeten dan in een gewone woonstraat of wooncomplex (zoals verwoord in de Woonvisie). Het draagt bij aan meer zelfredzaamheid en sociale cohesie. Daarnaast kunnen wooncoöperaties bijdragen aan langdurig betaalbaar wonen. Het coalitieakkoord en de gemeenteraad zetten eveneens in op het stimuleren van collectieve woonvormen.

Hieronder wordt per project een factsheet getoond waarin de projectomschrijving, het voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026 zijn opgenomen. In de tabel zijn alleen projecten opgenomen waarvoor in 2026 een begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve DBF is opgenomen.

Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Uitvoeringskosten DBF	1.000	826	-250	-250	-250	-76	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Uitvoeringskosten DBF	1.000	826	-250	-250	-250	-76	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op dit project worden de ambtelijke uren geboekt voor de planning, monitoring en verantwoording van het Doorbouwfonds. Ook worden de benodigde advieskosten van derden hier uit betaald.						
Gebied	n.v.t.						
Planning	2024	tot	2028				Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.000	0	0	1.000			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Dit budget is nodig voor de uitvoering van het Doorbouwfonds en betreft met name de ambtelijke uren en de eventuele inhuur van derden.

De Graaf	200	200	0	-183	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
De Graaf	200	200	0	-183	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	In een afzonderlijke beschikking is de rijkssubsidie vanuit de Startbouwimpuls (SBI) regeling aan project De Graaf verstrekt voor de realisatie van 55 woningen in het sociale segment. Hierbij is voor de rijksaanvraag het project versoerd door het schrappen van de balkons in het project, om een financieel sluitende businesscase te bereiken. Om de woonkwaliteit in het plan te behouden heeft de gemeente als voorwaarde voor het afgeven van de omgevingsvergunning (OMV) voor project De Graaf de eis gesteld om alsnog de balkons in het project op te nemen. Door het opnemen van de balkons in het project ontstaat een tekort in de businesscase, waarvoor de gemeente bereid is om woningcorporatie Woonstad financieel te compenseren. De meerkosten van de 16 balkons bedragen € 183.000.						
Gebied	Middelland						
Planning	2024	t/m	2027				
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	200	0		200			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen is eind 2024 gestart en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgetrokken.

Programma Optoppen	1.825	1.825	-425	-875	-500	-25	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Programma Optoppen	1.825	1.825	-425	-875	-500	-25	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Het beter benutten van de bestaande woningvoorraad is een belangrijke manier om de komende jaren genoeg woonruimte te realiseren. Optoppen is hiervoor één van de instrumenten. In dit project is een 'optop regisseur' samen met haar team het aanspreekpunt voor initiatiefnemers die willen gaan optoppen. Samen met deze initiatiefnemers wordt er gekeken hoe plannen soepel tot uitvoering kunnen komen. Daarnaast heeft de optop regisseur als opdracht de beleidsbelemmeringen te identificeren en zoveel mogelijk te beslechten zodat optoppen zo soepel mogelijk kan verlopen. Verder kan de optop regisseur verbinding leggen met andere partijen zoals het Rijk, de provincie Zuid-Holland, Aedes en bouwbedrijven met optop concepten. Zo zorgt de regisseur voor wisselwerking en kennisuitwisseling en bestuurlijke commitment, en zoekt zij actief naar bijdrage en ondersteuning vanuit deze partijen.						
Gebied	Rotterdam						
Planning	2024	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.825	0	0	1.825			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
Het vanuit de gemeente Rotterdam verder wegnemen van belemmeringen van beleid en regelgeving. Dit is de belangrijkste horde om optoppen vooruit te helpen. Het verder voeren van gesprekken met partners in de stad (woningcorporaties, bouwers, private eigenaren, architecten) om de planvorming op gang te krijgen.							
Alhenablok	540	540	0	-540	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Alhenablok	540	540	0	-540	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Alhenablok van stichting Woonbron (totaal 85 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 72 woningen in het segment middenhuur.						
Gebied	Charlois						
Planning	2024	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	540	0	0	540			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen is in 2024 gestart en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Dahliablok	90	90	0	-90	0	0	0

Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Dahliablok	90	90	0	-90	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Dahliablok van Stevast Baas & Groen b.v. (totaal 33 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 12 woningen in het segment middeldure koop.

Gebied	Charlois						
Planning	2025	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	90	0	0	90			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Oostervant Kwartier	293	293	0	-293	0	0	0

Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1- 1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Oostervant Kwartier	293	293	0	-293	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Oostervant kwartier van stichting Woonstad (totaal 90 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 39 woningen in het segment middenhuur.

Gebied	Charlois						

Planning	2024	t/m	2026		Fase		Uitvoering
Dekking	Duurzaamheidstransitiebudget	Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	293	0	0	293			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026

De bouw van de woningen is gestart in 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Stadshart West	150	150	0	-150	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Stadshart West	150	150	0	-150	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving

Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Stadshart West (Hoogvliet) van stichting Woonbron (totaal 105 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 20 woningen in het segment middenhuur.

Gebied	Charlois						
Planning	2024	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	150	0	0	150			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen is gestart in 2024 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Waaldijk Noord	135	135	0	-135	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Waaldijk Noord	135	135	0	-135	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving

Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken

hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Waaldijk noord van stichting Woonbron (totaal 18 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 18 woningen in het segment middenhuur.

Gebied	Charlois						
Planning	2024	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	135	0	0	135			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

De West Blake	293	293	0	-293	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
De West Blake	293	293	0	-293	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving
Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project De Westblake van Westblaak Beheerder b.v. (totaal 98 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 39 woningen in het segment middeldure koop.

Gebied	Charlois						
Planning	2024	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	293	0	0	293			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2026. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Populus Romeynshof (grex)	1.750	1.750	0	-1.750	-750	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Populus Romeynshof (grex)	1.750	1.750	0	-1.750	-750	0	0

Algemene informatie							
Project omschrijving	Dit betreft de vervanging van het gedateerde voorzieningencentrum Romeynshof en in eigen beheer en exploitatie substantieel woningbouw toe te voegen rondom het metrostation Romeynshof. Er worden circa 200 appartementen gerealiseerd; 30% middeldure huur, 10% middeldure koop, 37,5% koopwoningen tot de NHG-grens en 22,5% in het dure segment. Aanvullend mogen maximaal 20 woningen in het middenhuur- of middenkoopsegment worden gerealiseerd. Tevens worden bijbehorende (gebouwde) parkeervoorzieningen en fietsenbergingen gerealiseerd met een omvang van ca. 3.100 m2 BVO. De bijdrage dient ter dekking van het tekortsaldo (Netto contante waarde: NCW) in de gemeentelijke grondexploitatie.						
Gebied	Ommoord						
Planning	2026	tot	2030		Fase		Opstart
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	1.750	0	0	1.750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Ervan uitgaande dat het omgevingsplan begin 2026 onherroepelijk is, zullen de bouwrijpmaakwerkzaamheden in 2026 uitgevoerd worden, gevolgd door de start van de bouw eind 2026.

Populus Romeynshof	735	735	0	-735	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Populus Romeynshof	735	735	0	-735	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Dit betreft de vervanging van het gedateerde voorzieningencentrum Romeynshof en in eigen beheer en exploitatie substantieel woningbouw toe te voegen rondom het metrostation Romeynshof. Er worden circa 200 appartementen gerealiseerd; 30% middeldure huur, 10% middeldure koop, 37,5% koopwoningen tot de NHG-grens en 22,5% in het dure segment. Aanvullend mogen maximaal 20 woningen in het middenhuur- of middenkoopsegment worden gerealiseerd. Tevens worden bijbehorende (gebouwde) parkeervoorzieningen en fietsenbergingen gerealiseerd met een omvang van ca. 3.100 m2 BVO. De bijdrage dient ter dekking van de onrendabele top (ORT) van in de investering bij de externe ontwikkelende partij (AM).						
Gebied	2026	tot	2027		Fase		Uitvoering
Planning		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	735	0	0	735			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

Het ontwerp-omgevingsplan wordt in 2025 ter inzage gelegd. De vaststelling van het omgevingsplan door de gemeenteraad is voorzien in het laatste kwartaal van 2025. De realisatie van de woningen is gepland voor 2026-2027.

Colosseumweg	750	750	0	-750	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Colosseumweg	750	750	0	-750	0	0	0

Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Colosseum plot van Ontwikkelcombinatie Rotterdams Tij b.v. (totaal 650 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 71 woningen in het segment middenhuur en 252 woningen in het segment middeldure koop.						
Gebied	Charlois						
Planning	2024	tot	2029		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	750	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2029. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

UP South	311	311	0	-311	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
UP South	311	311	0	-311	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Up South van Motorblok Development b.v. (totaal 127 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 111 woningen in het segment middenhuur.						
Gebied	Charlois						
Planning	2025	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	311	0	0	311			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.							
Carnisse Eiland kavel 4	533	533	0	-533	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029

Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Carnisse Eiland kavel 4	533	533	0	-533	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Carnisseiland kavel 4 van Dura Vermeer Bouw Zuid West (totaal 151 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 71 woningen in het segment middenhuur.						

Gebied	Charlois						
Planning	2025	tot	2026		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	533	0	0	533			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Hoofdweg 256	750	750	0	-750	0	0	0

Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
Hoofdweg 256	750	750	0	-750	0	0	0
Algemene informatie							

Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project Hoofdweg 256 van Leyten Vastgoedontwikkeling II b.v. (totaal 116 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 67 woningen in het segment middenhuur en 48 woningen in het segment middeldure koop.						

Gebied	Charlois						
Planning	2025	tot	2027		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	750	0	0	750			

Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2027. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

De Sax	750	750	0	-750	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
De Sax	750	750	0	-750	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project De Sax van VOF PhilHavana (totaal 916 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 427 woningen in het segment middenhuur en 42 woningen in het segment middeldure koop.						
Gebied	Charlois						
Planning	2025	tot	2029		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	750	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							
De bouw van de woningen start in 2025 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2029. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.							
MIX	750	750	0	-750	0	0	0
Reserves DBF	Budget DBF	Restant budget per 1-1-2025	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Stedelijke ontwikkeling	10.854	10.680	-675	-9.137	-1.500	-101	0
MIX	750	750	0	-750	0	0	0
Algemene informatie							
Project omschrijving	Op 13 juni 2023 tekende de gemeente Rotterdam met 50 marktpartijen (en corporaties) het Doorbouwakkoord. Het doel van het Doorbouwakkoord is het op peil houden van de woningbouwproductie in de huidige economische tegenwind; Als uitvloeisel van het Doorbouwakkoord heeft de gemeente de startbouwregeling Rotterdam vastgesteld: De Startbouwregeling Rotterdam (SBR) is bedoeld om projecten, die op het punt staan om te starten met de bouw maar vanwege economische tegenwind te maken hebben met een niet-sluitende businesscase, een bijdrage te geven zodat zij van start kunnen gaan met de bouw. De regeling is gericht op de bouw van woningen die vallen in het middensegment (huur- en koopwoningen). Voor project MIX van HDEF b.v. (totaal 269 woningen) is een SBR subsidie verleend voor de realisatie van 148 woningen in het segment middeldure koop.						
Gebied	Charlois						
Planning	2026	tot	2028		Fase		Uitvoering
Dekking		Gemeente (overig)	Derden	Totaal			
	750	0	0	750			
Voorgenomen resultaat en bijbehorende activiteiten 2026							

De bouw van de woningen start in 2026 en zal als één geheel worden opgeleverd in 2028. Na oplevering zal de subsidie definitief worden vastgesteld en afgerekend.

Totaal			-675	-9.137	-1.500	-101	0

Meerjarig verloop centrale reserves

In onderstaande tabel is de opbouw en het verloop in 2025-2029 van de centrale reserves (RIM, GO, NPRZ, DTB, DBF) weergegeven. Voor 2026 en verdere jaren gaat het om ramingen op basis van de verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve, bestemd voor de investeringsprojecten.

Meerjarig verloop RIM	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo begin (stand 1-1)	1.934.843	2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085
Toevoeging	230.346	135.688	181.730	215.963	194.222
Onttrekking	116.573	102.537	77.935	80.540	78.629
Vrijval	6.900	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	2.041.716	2.074.867	2.178.662	2.314.085	2.429.678
Meerjarig verloop GO	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo begin (stand 1-1)	16.997	19.926	17.481	14.779	14.279
Toevoeging	10.800	0	0	0	0
Onttrekking	4.242	1.106	2.703	500	500
Vrijval	3.629	1.339	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	19.926	17.481	14.779	14.279	13.779
Meerjarig verloop NPRZ	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo begin (stand 1-1)	164.430	152.725	155.011	146.935	143.142
Toevoeging	28.200	14.300	1.500	1.500	1.500
Onttrekking	24.837	12.014	9.575	5.294	1.101
Vrijval	15.069	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	152.725	155.011	146.935	143.142	143.541
Meerjarig verloop DTB	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo begin (stand 1-1)	35.752	12.365	7.681	7.681	7.681
Toevoeging	12.000	15.670	0	0	0
Onttrekking	23.940	20.354	0	0	0
Vrijval	11.447	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	12.365	7.681	7.681	7.681	7.681
Meerjarig verloop DBF	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo begin (stand 1-1)	46.386	39.167	31.332	27.717	26.115
Toevoeging	830	1.302	0	0	0
Onttrekking	8.048	9.137	3.615	1.601	0
Vrijval	0	0	0	0	0
Saldo eind (stand 31-12)	39.167	31.332	27.717	26.115	26.115

Begroting 2026

Voorzieningen

Paginanummer in website: 226

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur en Dienstverlening	40.206	40.206	40.206	40.206	40.206
Voorziening Pensioenen Bestuurders	40.206	40.206	40.206	40.206	40.206
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Bestuur en Dienstverlening	40.206	40.206	40.206	40.206	40.206
Voorziening Pensioenen Bestuurders	40.206	40.206	40.206	40.206	40.206
Verloopstaat Voorziening Pensioenen Bestuurders(samenvoeging van de voorziening Pensioenen bestuurders en voorziening pensioenen gebieden)	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	44.114	1.750	3.368	2.290	40.206
Begroting 2026	40.206	1.750	1.750	0	40.206
Raming 2027	40.206	1.750	1.750	0	40.206
Raming 2028	40.206	1.750	1.750	0	40.206
Raming 2029	40.206	1.750	1.750	0	40.206
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2014				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het beschikken over voldoende vermogen om aan de (toekomstige) pensioenverplichtingen van (oud)politiek ambtsdragers van het college van B&W, Gebied en ex deelgemeenten te kunnen voldoen.				
Overhead	1.966	1.966	1.966	1.966	1.966
Voorziening Verzekeringen	1.966	1.966	1.966	1.966	1.966
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Overhead	1.966	1.966	1.966	1.966	1.966
Voorziening Verzekeringen	1.966	1.966	1.966	1.966	1.966
Verloopstaat Voorziening Verzekeringen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	1.966	1.978	1.267	712	1.966
Begroting 2026	1.966	0	0	0	1.966
Raming 2027	1.966	0	0	0	1.966
Raming 2028	1.966	0	0	0	1.966
Raming 2029	1.966	0	0	0	1.966
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2005				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	Het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
Beheer van de stad	1.516	3.138	5.001	6.863	8.689

Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	249	1.918	3.827	5.735	7.608
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad	1.516	3.138	5.001	6.863	8.689
Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	249	1.918	3.827	5.735	7.608
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	249	39.727	39.727	0	249
Begroting 2026	249	45.348	43.678	0	1.918
Raming 2027	1.918	46.278	44.370	0	3.827
Raming 2028	3.827	47.060	45.151	0	5.735
Raming 2029	5.735	47.831	45.958	0	7.608
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2007				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen				
Voorziening Leges Leidingen	863	863	863	863	863
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad	1.516	3.138	5.001	6.863	8.689
Voorziening Leges Leidingen	863	863	863	863	863
Verloopstaat Voorziening Leges Leidingen	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	863	863	0	863	863
Begroting 2026	863	0	0	0	863
Raming 2027	863	0	0	0	863
Raming 2028	863	0	0	0	863
Raming 2029	863	0	0	0	863
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2013				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.				
Voorziening Bomenfonds	33	33	33	33	33
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad	1.516	3.138	5.001	6.863	8.689
Voorziening Bomenfonds	33	33	33	33	33
Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand

Bomenfonds					
Begroting 2025	33	0	0	0	33
Begroting 2026	33	0	0	0	33
Raming 2027	33	0	0	0	33
Raming 2028	33	0	0	0	33
Raming 2029	33	0	0	0	33
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2016				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.				
Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	371	324	278	232	185
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Beheer van de stad	1.516	3.138	5.001	6.863	8.689
Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	371	324	278	232	185
Verloopstaat Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	417	0	46	0	371
Begroting 2026	371	0	46	0	324
Raming 2027	324	0	46	0	278
Raming 2028	278	0	46	0	232
Raming 2029	232	0	46	0	185
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-7-2019				
Eindigt per:	31-12-2033				
Doel Voorziening:	Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	82.642	81.577	80.400	80.400	80.400
Verliesvoorziening Grondexploitaties	77.805	77.805	77.805	77.805	77.805
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	82.642	81.577	80.400	80.400	80.400
Verliesvoorziening Grondexploitaties	77.805	77.805	77.805	77.805	77.805
Verloopstaat verliesvoorziening Grondexploitaties	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand

Begroting 2025	77.805	0	0	0	77.805
Begroting 2026	77.805	0	0	0	77.805
Raming 2027	77.805	0	0	0	77.805
Raming 2028	77.805	0	0	0	77.805
Raming 2029	77.805	0	0	0	77.805
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2019				
Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
Doel Voorziening:	De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.				

Voorziening achterstallig onderhoud	2.595	2.595	2.595	2.595	2.595

Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	82.642	81.577	80.400	80.400	80.400
Voorziening achterstallig onderhoud	2.595	2.595	2.595	2.595	2.595
Voorziening achterstallig onderhoud	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	2.595	0	0	0	2.595
Begroting 2026	2.595	0	0	0	2.595
Raming 2027	2.595	0	0	0	2.595
Raming 2028	2.595	0	0	0	2.595
Raming 2029	2.595	0	0	0	2.595
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	31-12-2024				
Eindigt per:	Nader te bepalen				
Doel Voorziening:	In geval van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.				

Voorziening Katoenveem	2.242	1.177	0	0	0

Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	82.642	81.577	80.400	80.400	80.400
Voorziening Katoenveem	2.242	1.177	0	0	0
Verloopstaat Voorziening	Beginstand1-1-2024	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand31-12-2024

Katoenveem					
Begroting 2025	2.367	0	125	0	2.242
Begroting 2026	2.242	0	1.065	0	1.177
Raming 2027	1.177	0	1.177	0	0
Raming 2028	0	0	0	0	0
Raming 2029	0	0	0	0	0
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-9-2024				
Eindigt per:	nader te bepalen				
Doel Voorziening:	Er is sprake van achterstallig onderhoud van het object Katoenveem. Er wordt niet meer voldaan aan het benodigde kwaliteitsniveau en de werkzaamheden zijn onvermijdelijk. Het noodzakelijke herstel van het achterstallig onderhoud wordt ingeschat op € 2,4 mln. Op basis van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) wordt daartoe een voorziening gevormd binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling				
Werk en Inkomen		7.017	7.017	7.017	7.017
Voorziening herstelprogramma Functiewaardering SW (FUWA)		7.017	7.017	7.017	7.017
Begroting Voorzieningen	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Werk en Inkomen	7.017	7.017	7.017	7.017	7.017
Voorziening herstelprogramma Functiewaardering SW (FUWA)	7.017	7.017	7.017	7.017	7.017
Voorziening herstelprogramma Functiewaardering SW (FUWA)	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	eindstand
Begroting 2025	0	7.017	0	0	7.017
Begroting 2026	7.017	0	0	0	7.017
Raming 2027	7.017	0	0	0	7.017
Raming 2028	7.017	0	0	0	7.017
Raming 2029	7.017	0	0	0	7.017
Toelichting Voorziening					
Ingesteld per:	1-1-2025				
Eindigt per:	31-12-2026				
Doel Voorziening:	In 2023 is het herstelprogramma gestart rond de functiewaardering van de medewerkers van de Sociale Werkvoorziening (SW), nadat al in 2018 was geconstateerd dat het functiehuis voor de cao SW niet actueel was en er tevens een passend functiewaarderingsproces ontbrak. Het herstelprogramma is bedoeld om recht te doen aan mogelijk achterstallig loon in verband met een onjuiste inschaling conform CAO-SW door het ontbreken van een juiste waardering. Het is opgezet om de functiebeschrijvingen van alle te actualiseren en om de functies opnieuw te waarderen. Vervolgens worden de medewerkers in de juiste schaal geplaatst, en wordt per persoon berekend of er sprake is van een recht op nabetaling. Daarbij wordt met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 gekeken, vanuit goed				

werkgeverschap en passend bij het wettelijk kader met betrekking tot verrekenen/terugvorderen van loon (art. 3:308 BW).

Eindtotaal	133.347	133.905	134.591	136.453	138.280

Begroting 2026

Overzicht van baten en lasten

Paginanummer in website: 227

Overzicht van baten en lasten

Totaal baten en lasten

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten exclusief reserves	4.710.837	4.897.524	4.886.474	4.739.681	4.698.221	4.677.467
Belastingen	476.939	505.910	520.788	525.784	530.391	534.819
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.285.010	3.495.914	3.385.375	3.256.323	3.199.720	3.193.414
Dividenden	112.426	110.167	113.498	122.832	124.732	124.732
Financieringsbaten	5.675	3.514	1.714	1.630	1.564	1.493
Overige baten	92.892	33.458	-496	406	286	286
Overige opbrengsten derden	737.895	748.561	865.594	832.705	841.528	822.724
Lasten exclusief reserves	4.742.240	4.990.123	4.897.113	4.639.837	4.553.219	4.550.405
Apparaatslasten	1.467.644	1.533.953	1.500.666	1.472.484	1.463.897	1.463.255
Personeel	1.302.367	1.408.293	1.394.653	1.368.945	1.364.155	1.358.909
Inhuur	130.083	90.063	68.494	66.612	63.059	66.122
Overige apparaatslasten	35.194	35.597	37.519	36.927	36.682	38.223
Overige verrekeningen	-99.845	-152.584	-162.859	-162.652	-163.360	-163.359
Overige verrekeningen	-99.845	-152.584	-162.859	-162.652	-163.360	-163.359
Programmalasten	3.374.441	3.608.754	3.559.306	3.330.006	3.252.682	3.250.510
Financieringslasten	23.066	42.756	64.253	86.866	96.237	96.005
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.010.595	1.105.915	981.787	860.249	844.227	833.439
Kapitaallasten	150.124	144.373	171.454	160.602	162.910	169.016
Overige programmalasten	88.234	91.295	84.882	85.537	86.347	87.110
Salariskosten WSW en WIW	58.013	60.375	58.375	57.880	55.671	56.072
Sociale uitkeringen	1.101.117	1.118.288	1.142.432	1.123.476	1.078.062	1.079.610
Subsidies en inkomensoverdrachten	943.292	1.045.752	1.056.123	955.396	929.228	929.257
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.403	-92.599	-10.640	99.843	145.002	127.062
Vennootschapsbelasting	2.624	3.721	2.699	3.789	3.789	3.789
Saldo voor reserveringen	-34.026	-96.320	-13.338	96.054	141.213	123.273
Reserves	98.272	96.320	13.338	-96.054	-141.213	-123.273
Onttrekking reserves	437.942	362.286	215.984	119.112	102.802	86.349
Toevoeging reserves	-375.118	-346.739	-206.215	-215.166	-244.014	-209.622
Vrijval reserves	35.447	80.773	3.569	0	0	0
Saldo	64.245	0	0	0	0	0

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht worden de incidentele baten en lasten weergegeven waaruit het structurele begrotingssaldo wordt afgeleid. Dit geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten inclusief de structurele toevoegingen aan reserves gedekt zijn door structurele baten inclusief structurele onttrekkingen aan reserves. Volgens de Gemeentewet en Provinciewet dient in het belang van de horizontale verantwoording en het verticale

toezicht er sprake te zijn van een structureel en reëel evenwicht. Met het begrip "structureel evenwicht" wordt nadrukkelijker bedoeld dat in de begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De term "reëel" heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren)ramingen.

De paragraaf financiële kengetallen bevat een inhoudelijke toelichting op het meerjarig exploitatiesaldo.

Incidentele baten en lasten	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Totaal baten	4.897.524	4.886.474	4.739.681	4.698.221	4.677.467
Structureel	4.701.573	4.620.694	4.545.668	4.506.541	4.484.447
Incidentele baten	195.951	265.780	194.013	191.680	193.020
Algemene middelen	92.782	81.721	78.803	77.720	77.683
Decentralisatie-uitkeringen	92.782	81.721	78.803	77.720	77.683
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestaande stad	13.509	60.929	2.040	2.040	2.040
Verkoopopbrengsten vastgoedobjecten	13.509	60.929	2.040	2.040	2.040
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	69.660	84.830	74.870	73.620	74.997
Aanwending voorziening Katoenveem	0	1.065	1.176	0	0
Baten grondexploitaties	51.750	86.300	75.800	75.300	75.300
Stornering grondexploitaties	17.910	-2.535	-2.106	-1.680	-303
Resultaatsnemingen grondexploitaties	0	0	0	0	0

Veilig	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	20.000	38.300	38.300	38.300	38.300
Extra Rijksbijdrage Stelpost lobby Wmo	20.000	38.300	38.300	38.300	38.300
Diverse programma's	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Totaal lasten	4.990.123	4.897.113	4.639.837	4.553.219	4.550.405
Structureel	4.759.578	4.701.186	4.459.438	4.380.288	4.381.278
Incidentele lasten	230.545	195.927	180.399	172.931	169.127
Algemene middelen	92.782	81.271	78.803	77.720	77.683
Decentralisatie-uitkeringen	92.782	81.271	78.803	77.720	77.683
Armoede, schuldhulpverlening, integratie en samenleving	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Beheer van de stad	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Belastingen	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Bestaande stad	21.520	1.876	1.876	1.876	1.876
Verkoopkosten vastgoedobjecten	2.617	1.876	1.876	1.876	1.876
Boekwaarde verkoop vastgoedobjecten	18.903	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Cultuur	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Dienstverlening	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Energietransitie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Onderwijs	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0

Overhead	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	69.660	84.830	74.870	73.620	74.997
Lasten grondexploitatie	69.660	83.765	73.694	73.620	74.997
Aanwending voorziening Katoenveem	0	1.065	1.176	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Werk en inkomen	7.017	0	0	0	0
Voorziening Herstelprogramma Functiewaardering SW	7.017	0	0	0	0
Zorg, welzijn en wijkteams	0	0	0	0	0
Geen incidentele baten voor dit programma	0	0	0	0	0
Diverse programma's	39.566	27.950	24.850	19.715	14.571
Out of pocket uitgaven voor investeringen	33.735	16.886	13.786	8.651	3.507
Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	5.831	11.064	11.064	11.064	11.064
Onttrekking en vrijval reserves	443.059	219.553	119.112	102.802	86.349
Structureel	21.737	30.268	36.533	50.658	54.746
Incidenteel	421.322	189.285	82.579	52.144	31.603
Toevoeging aan reserves	346.739	206.215	215.166	244.014	209.622
Structureel	0	0	0	0	0
Incidenteel	346.739	206.215	215.166	244.014	209.622
Saldo na reserveringen	3.721	2.699	3.790	3.790	3.789
Totale incidentele baten	617.273	455.065	276.592	243.824	224.623
Totale incidentele lasten	577.284	402.142	395.565	416.945	378.749
Structurele begrotingssaldo	-36.268	-50.224	122.763	176.911	157.915
Structurele begrotingssaldo in % van baten excl. onttrekkingen reserves	-0,7%	-1,0%	2,6%	3,8%	3,4%

Toelichting incidentele baten en lasten

Om vast te stellen welke posten in de begroting als incidenteel aangemerkt moeten worden, zijn baten en lasten beoordeeld aan de hand van landelijke regelgeving en afspraken. Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling is dat, omdat de gemeente overwegend structurele taken uitvoert, structurele baten en lasten de regel zijn en incidentele baten en lasten uitzonderingen zijn.

De aard van een begrotingspost is een dominant criterium en een belangrijkere indicatie dan de duur van de post. Alleen als er sprake is van een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum wordt een post als incidenteel aangemerkt. Naast deze algemene uitgangspunten zijn er posten, die op grond van hun aard als incidenteel worden behandeld. De belangrijkste zijn:

- Toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves, met uitzondering van onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten (kapitaallasten zijn per definitie structureel);

- Toevoegingen aan voorzieningen, met uitzondering van toevoegingen aan voorzieningen, gevormd voor pensioenen en voor riolering;
- Verkoopopbrengsten van bezit (een bezitting kan slechts één keer worden verkocht) en de afwaardering van bezit;
- Baten uit grondexploitatie, de hieraan toerekenbare lasten en het verschil dat wordt geactiveerd (i.c. gestorneerd) op de balans;
- Niet activeerbare kosten (i.c. out of pocketuitgaven) voor investeringen; en
- Lasten voor voorbereiding en implementatie van een nieuwe of gewijzigde taak.

Baten en lasten conform BBV

De programma's zijn zo opgesteld dat de sturing door de raad, het college en de organisatie op elkaar aansluiten. Gevolg hiervan is dat clusteroverhead (leidinggevend en hun ondersteuning in het primaire proces) onderdeel is van de lasten van de programma's. Dit wijkt af van de landelijke voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV). Volgens het BBV moet clusteroverhead, als onderdeel van het totaal aan overhead, apart van de programma's worden gepresenteerd.

In de tabel hieronder zijn, per programma, de baten en lasten overeenkomstig de voorschriften van het BBV opgenomen. De verschillen ten opzichte van de baten en lasten in de begrotingsprogramma's zijn opgenomen in de tabel Clusteroverhead, die daaronder staat.

De voor 2025 begrote kosten voor overhead zijn in onderstaande tabel te vinden bij het programma Overhead. De financiële cijfers van dit programma Overhead zijn in overeenstemming met het BBV en komen (excl. reserves) overeen met het BBV-taakveld 0.4 Overhead. Het totaal van de begrote overheadlasten (incl. reserves) voor 2025 is € 583 mln en bestaat uit twee delen:

- Het eerste deel is de voor 2025 begrote clusteroverhead. Deze staat per begrotingsprogramma apart in onderstaand overzicht Clusteroverhead en telt op tot € 128 mln (€ 166 totaal - € 38 voor programma Overhead zelf). Deze overheadkosten vallen in de begroting onder de lasten van de programma's.
- Het tweede deel zijn de voor 2025 begrote lasten van het programma overhead van € 455 mln.

Overzicht van baten en lasten programma conform BBV	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene middelen	2.516.894	2.527.316	2.437.106	2.359.387	2.395.875
Baten exclusief reserves	2.542.726	2.569.024	2.559.919	2.499.835	2.499.466
Lasten exclusief reserves	-39.443	-35.158	-21.550	-22.733	-28.806
Onttrekking reserves	172.160	84.691	66.326	78.617	75.008
Toevoeging reserves	-250.774	-161.557	-210.689	-241.797	-207.405
Vrijval reserves	13.338	0	0	0	0
Saldo Algemene middelen	2.516.894	2.527.316	2.437.106	2.359.387	2.395.875
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	-118.094	-119.995	-105.963	-106.089	-106.398
Baten exclusief reserves	76.883	68.860	22.524	22.524	22.524
Lasten exclusief reserves	202.262	201.206	132.344	130.113	128.921
Onttrekking reserves	10.247	11.220	3.857	1.500	0
Toevoeging reserves	-4.189	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.226	1.130	0	0	0
Saldo Armoede, schuldhulpverlening, inburgeringen samenleving	-118.094	-119.995	-105.963	-106.089	-106.398
Beheer van de stad	-185.151	-209.959	-226.219	-232.215	-232.075
Baten exclusief reserves	313.929	319.750	321.339	322.251	324.119
Lasten exclusief reserves	521.001	534.744	547.558	554.466	556.194
Onttrekking reserves	9.079	5.035	0	0	0
Vrijval reserves	12.841	0	0	0	0
Saldo Beheer van de stad	-185.151	-209.959	-226.219	-232.215	-232.075
Belastingen	406.832	415.042	415.671	420.128	423.721
Baten exclusief reserves	421.442	428.329	432.413	436.216	439.842
Lasten exclusief reserves	20.094	19.689	19.445	16.088	16.122
Onttrekking reserves	5.484	6.403	2.702	0	0
Saldo Belastingen	406.832	415.042	415.671	420.128	423.721
Bestaande stad	-20.449	17.446	-7.390	-12.788	-12.651
Baten exclusief reserves	117.963	171.951	128.237	134.140	139.253
Lasten exclusief reserves	168.044	169.346	150.570	155.858	156.719
Onttrekking reserves	27.963	18.466	15.143	9.129	5.015
Toevoeging reserves	-14.966	-3.700	-200	-200	-200
Vrijval reserves	16.635	75	0	0	0
Saldo Bestaande stad	-20.449	17.446	-7.390	-12.788	-12.651
Bestuur	-20.891	-24.220	-24.154	-23.563	-23.563

Baten exclusief reserves	3.972	1.568	1.568	1.568	1.568
Lasten exclusief reserves	24.973	25.953	25.722	25.131	25.131
Onttrekking reserves	185	240	130	130	130
Toevoeging reserves	-75	-75	-130	-130	-130
Saldo Bestuur	-20.891	-24.220	-24.154	-23.563	-23.563
Cultuur	-170.318	-179.651	-177.469	-177.880	-184.306
Baten exclusief reserves	3.707	1.771	420	420	420
Lasten exclusief reserves	178.401	184.347	180.823	181.245	184.882
Onttrekking reserves	3.150	2.924	2.935	2.945	156
Vrijval reserves	1.225	0	0	0	0
Saldo Cultuur	-170.318	-179.651	-177.469	-177.880	-184.306
Dienstverlening	-80.533	-79.104	-76.470	-75.495	-75.712
Baten exclusief reserves	20.221	21.712	22.513	21.282	21.059
Lasten exclusief reserves	102.650	101.056	99.223	97.017	97.011
Onttrekking reserves	2.414	1.717	1.717	1.717	1.717
Toevoeging reserves	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477	-1.477
Vrijval reserves	959	0	0	0	0
Saldo Dienstverlening	-80.533	-79.104	-76.470	-75.495	-75.712
Economische ontwikkeling	-29.353	-30.277	-29.039	-28.657	-28.439
Baten exclusief reserves	5.387	5.534	4.961	5.076	5.191
Lasten exclusief reserves	38.403	39.392	34.306	33.961	33.658
Onttrekking reserves	3.649	3.581	305	228	28
Vrijval reserves	14	0	0	0	0
Saldo Economische ontwikkeling	-29.353	-30.277	-29.039	-28.657	-28.439
Energietransitie	-18.139	-23.961	-7.654	-7.611	-8.100
Baten exclusief reserves	34.219	27.116	22.238	20.678	13.550
Lasten exclusief reserves	64.011	48.397	31.227	28.289	21.651
Onttrekking reserves	22.307	12.990	1.335	0	0
Toevoeging reserves	-12.000	-15.670	0	0	0
Vrijval reserves	1.346	0	0	0	0
Saldo Energietransitie	-18.139	-23.961	-7.654	-7.611	-8.100
Onderwijs	-155.404	-163.898	-171.604	-160.499	-160.344
Baten exclusief reserves	92.511	66.631	57.072	57.072	59.547
Lasten exclusief reserves	247.916	230.529	228.676	217.571	219.891
Toevoeging reserves	-14.000	0	0	0	0
Vrijval reserves	14.000	0	0	0	0

Saldo Onderwijs	-155.404	-163.898	-171.604	-160.499	-160.344
Overhead	-554.424	-570.352	-574.204	-571.798	-574.434
Baten exclusief reserves	9.219	7.404	7.036	7.036	7.036
Lasten exclusief reserves	567.951	578.697	581.241	578.834	581.470
Onttrekking reserves	8.121	2.610	2.260	0	0
Toevoeging reserves	-5.343	-1.670	-2.260	0	0
Vrijval reserves	1.530	0	0	0	0
Saldo Overhead	-554.424	-570.352	-574.204	-571.798	-574.434
Sport en recreatie	-102.066	-103.212	-103.862	-108.134	-110.226
Baten exclusief reserves	2.429	4.239	688	688	688
Lasten exclusief reserves	104.093	108.450	104.710	108.982	111.074
Onttrekking reserves	1.249	999	160	160	160
Toevoeging reserves	-1.825	0	0	0	0
Vrijval reserves	175	0	0	0	0
Saldo Sport en recreatie	-102.066	-103.212	-103.862	-108.134	-110.226
Stedelijke ontwikkeling	58.818	86.541	98.130	101.370	74.841
Baten exclusief reserves	381.032	423.331	419.158	417.239	392.509
Lasten exclusief reserves	376.319	373.077	341.690	323.361	320.921
Onttrekking reserves	64.671	35.909	21.071	7.903	3.663
Toevoeging reserves	-16.534	-1.712	-410	-410	-410
Vrijval reserves	5.968	2.089	0	0	0
Saldo Stedelijke ontwikkeling	58.818	86.541	98.130	101.370	74.841
Veilig	-192.812	-206.140	-199.654	-197.753	-197.804
Baten exclusief reserves	34.272	22.839	22.359	22.359	22.359
Lasten exclusief reserves	227.661	228.980	222.012	220.112	220.163
Onttrekking reserves	578	0	0	0	0
Saldo Veilig	-192.812	-206.140	-199.654	-197.753	-197.804
Volksgezondheid	-35.233	-38.198	-38.291	-38.290	-38.340
Baten exclusief reserves	33.326	22.157	19.070	19.070	19.070
Lasten exclusief reserves	68.559	60.356	57.361	57.360	57.410
Saldo Volksgezondheid	-35.233	-38.198	-38.291	-38.290	-38.340
Werk en inkomen	-229.140	-234.418	-207.138	-204.364	-203.104
Baten exclusief reserves	607.630	604.565	608.425	606.159	604.659
Lasten exclusief reserves	855.573	840.764	815.599	810.560	807.800
Onttrekking reserves	29.257	21.859	37	37	37
Toevoeging reserves	-20.472	-20.354	0	0	0

Vrijval reserves	10.017	275	0	0	0
Saldo Werk en inkomen	-229.140	-234.418	-207.138	-204.364	-203.104
Zorg, welzijn en wijkteams	-1.070.535	-1.062.958	-1.001.798	-935.749	-938.939
Baten exclusief reserves	196.654	119.692	89.740	104.609	104.609
Lasten exclusief reserves	1.265.376	1.189.988	1.092.671	1.040.792	1.043.983
Onttrekking reserves	1.771	7.339	1.133	435	435
Toevoeging reserves	-5.084	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.500	0	0	0	0
Saldo Zorg, welzijn en wijkteams	-1.070.535	-1.062.958	-1.001.798	-935.749	-938.939

Clusteroverhead

De clusteroverhead zijn de lasten voor leidinggevend en hun ondersteuning in het primaire proces. Zoals toegelicht onder "Baten en lasten cf. BBV" zijn deze lasten opgenomen onder de programma's. Clusteroverhead vormt het verschil tussen de lasten, die in de begroting onder de programma's staan en de lasten, die in bovenstaand overzicht van baten en lasten overeenkomstig het BBV onder de programma's worden staan. Onderstaande tabel geeft per programma aan, hoeveel de overheadlasten van het programma zijn. Overheadlasten die aan investeringsprojecten en grondexploitaties worden toegerekend verlagen de overheadlasten van een programma. Dit veroorzaakt een negatief saldo aan clusteroverhead bij Stedelijke ontwikkeling vanwege de vele uren die op projecten worden geschreven.

Clusteroverhead per programma	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	4.592	4.398	3.886	3.886	3.760
Beheer van de stad	16.558	17.250	16.932	16.931	16.957
Belastingen	2.925	2.666	2.351	2.351	2.356
Bestaande stad	5.016	6.052	6.053	6.052	6.059
Bestuur	-287	-429	-413	-413	-413
Cultuur	970	987	987	987	987
Dienstverlening	3.198	6.752	6.767	6.754	6.771
Economische ontwikkeling	3.030	3.198	3.229	3.259	3.290
Energietransitie	5.232	5.226	5.226	5.226	5.228
Onderwijs	3.210	3.434	3.434	3.434	3.434
Sport en recreatie	1.312	1.234	1.234	1.234	1.234
Stedelijke ontwikkeling	-7.318	-5.308	-5.025	-5.281	-5.428
Veilig	9.549	9.508	9.814	9.814	9.826
Volksgezondheid	3.959	4.176	4.174	4.174	4.174
Werk en inkomen	31.756	32.121	31.542	31.179	31.052
Zorg, welzijn en wijkteams	15.989	16.317	16.214	16.042	16.042
Totaal Clusteroverhead	99.690	107.583	106.404	105.628	105.327

Baten en lasten per programma

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma gepresenteerd.

2025

Programma incl. reserves voor 2025	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.542.726	-39.443	250.774	172.160	13.338	2.516.893
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	76.883	206.854	4.189	10.247	1.226	-122.686
Beheer van de stad	313.929	537.558	0	9.079	12.841	-201.709
Belastingen	421.442	23.019	0	5.484	0	403.908
Bestaande stad	117.963	173.061	14.966	27.963	16.635	-25.466
Bestuur	3.972	24.686	75	185	0	-20.604
Cultuur	3.707	179.370	0	3.150	1.225	-171.288
Dienstverlening	20.221	105.848	1.477	2.414	959	-83.731
Economische ontwikkeling	5.387	41.433	0	3.649	14	-32.383
Energietransitie	34.219	69.243	12.000	22.307	1.346	-23.371
Onderwijs	92.511	251.125	14.000	0	14.000	-158.614
Overhead	9.219	468.262	5.343	8.121	1.530	-454.735
Sport en recreatie	2.429	105.405	1.825	1.249	175	-103.378
Stedelijke ontwikkeling	381.032	369.001	16.534	64.671	5.968	66.136
Veilig	34.272	237.210	0	578	0	-202.361
Volksgezondheid	33.326	72.518	0	0	0	-39.192
Werk en inkomen	607.630	887.329	20.472	29.257	10.017	-260.896
Zorg, welzijn en wijkteams	196.654	1.281.365	5.084	1.771	1.500	-1.086.524
Totaal	4.897.524	4.993.844	346.739	362.286	80.773	0

2026

Programma incl. reserves voor 2026	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.569.024	-35.158	161.557	84.691	0	2.527.316
Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	68.860	205.604	0	11.220	1.130	-124.394
Beheer van de stad	319.750	551.994	0	5.035	0	-227.209
Belastingen	428.329	22.355	0	6.403	0	412.376
Bestaande stad	171.951	175.398	3.700	18.466	75	11.394
Bestuur	1.568	25.524	75	240	0	-23.792
Cultuur	1.771	185.334	0	2.924	0	-180.638
Dienstverlening	21.712	107.808	1.477	1.717	0	-85.857
Economische ontwikkeling	5.534	42.591	0	3.581	0	-33.475
Energietransitie	27.116	53.623	15.670	12.990	0	-29.187
Onderwijs	66.631	233.963	0	0	0	-167.332
Overhead	7.404	471.114	1.670	2.610	0	-462.769
Sport en recreatie	4.239	109.684	0	999	0	-104.445
Stedelijke ontwikkeling	423.331	367.769	1.712	35.909	2.089	91.849
Veilig	22.839	238.488	0	0	0	-215.648
Volksgezondheid	22.157	64.531	0	0	0	-42.374
Werk en inkomen	604.565	872.885	20.354	21.859	275	-266.539
Zorg, welzijn en wijkteams	119.692	1.206.306	0	7.339	0	-1.079.275
Totaal	4.886.474	4.899.812	206.215	215.984	3.569	0

Algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat het programmaplan in de begroting een overzicht van algemene dekkingsmiddelen bevat.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- opbrengsten van de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds,
- opbrengst uit deelnemingen: de dividenden,
- het saldo van de financieringsfunctie: de rente inkomsten van de reserves en het renteresultaat.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	580.816	600.595	604.436	608.239	611.865
Algemene uitkeringen gemeentefonds	2.430.588	2.455.371	2.437.044	2.375.127	2.374.829
Dividend	110.167	113.498	122.832	124.732	124.732
Saldo financieringsfunctie	-39.242	-62.539	-85.236	-94.673	-94.512
Totaal	3.082.330	3.106.925	3.079.076	3.013.424	3.016.913

Lokale heffingen

Er zijn twee soorten lokale heffingen. Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is en die vrij kunnen worden ingezet. Deze soort van lokale heffingen vallen onder de Algemene dekkingsmiddelen en betreft de volgende heffingen:

- de onroerendzaakbelasting (OZB),
- de algemene parkeerbelasting,
- de logiesbelasting
- en de reclame- en precariobelasting.

Er zijn ook lokale heffingen die niet vrij kunnen worden ingezet omdat deze binnen de heffing dienen te worden ingezet en daarmee voor het uitvoeren van werkzaamheden of beleid. Het gaat om onder meer de volgende heffingen: afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. Deze heffingen vallen niet onder de Algemene dekkingsmiddelen.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Onroerende zaakbelasting	374.372	380.637	384.829	388.632	392.258
Roerende zaakbelasting	354	366	366	366	366
Logiesbelasting	16.087	16.666	16.666	16.666	16.666
Reclame- en precariobelasting	17.131	17.101	16.994	16.994	16.994
Algemene parkeerbelasting	172.873	185.825	185.580	185.580	185.580
Totaal	580.816	600.595	604.436	608.239	611.865

BBV-taakvelden

Voor de vergelijkbaarheid tussen gemeenten wordt door het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) een uniforme indeling in taakvelden voorgeschreven. In onderstaande tabel staan de cijfers voor het lopende begrotingsjaar 2025.

Taakvelden BBV voor 2025	Baten	Lasten	Saldo
0.1 - Bestuur	4.606	54.887	-50.281
0.2 - Burgerzaken	18.736	65.418	-46.682
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	118.840	128.251	-9.411
0.4 - Overhead	9.219	567.951	-558.732
0.5 - Treasury	112.138	-49.710	161.848
0.61 - OZB woningen	76.973	313	76.660
0.62 - OZB niet-woningen	297.412	471	296.941
0.63 - Parkeerbelasting	219.066	49.880	169.185
0.64 - Belastingen overig	30.633	19.284	11.349
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.430.588	6.319	2.424.270
0.8 - Overige baten en lasten	23.053	21.494	1.559
0.10 - Mutatie reserves	443.059	346.739	96.320
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	10.854	93.296	-82.442
1.2 - Openbare orde en veiligheid	22.748	135.032	-112.284
2.1 - Verkeer en vervoer	27.892	269.718	-241.826
2.2 - Parkeren	21.759	35.431	-13.671
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0
2.4 - Economische Havens en waterwegen	0	0	0
2.5 - Openbaar vervoer	2.298	20.426	-18.128
3.1 - Economische ontwikkeling	130	14.618	-14.488
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.492	7.771	-5.278
3.4 - Economische promotie	16.424	11.929	4.495
4.1 - Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	589	90.264	-89.676
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	104.261	178.608	-74.347
5.1 - Sportbeleid en activering	3.821	20.401	-16.580
5.2 - Sportaccommodaties	-1.506	65.661	-67.167
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.027	109.571	-106.545
5.4 - Musea	851	45.182	-44.331
5.5 - Cultureel erfgoed	236	3.731	-3.494
5.6 - Media	681	30.965	-30.285
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	348	90.854	-90.506
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	74.874	210.079	-135.205
6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	60.093	211.059	-150.965

6.3 - Inkomensregelingen	589.908	753.323	-163.415
6.4 - WSW en beschut werk	13.247	114.154	-100.907
6.5 - Arbeidsparticipatie	13.451	97.920	-84.469
6.6 - Maatwerkvoorziening (WMO)	0	18.323	-18.323
6.71a - Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0
6.71b - Begeleiding (WMO)	0	149.103	-149.103
6.71c - Dagbesteding (WMO)	0	0	0
6.71d - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	25.730	43.627	-17.896
6.72a - Jeugdhulp begeleiding	0	7.439	-7.439
6.72b - Jeugdhulp behandeling	0	50.849	-50.849
6.72c - Jeugdhulp dagbesteding	0	4.271	-4.271
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	23.000	47.783	-24.783
6.73a - Pleegzorg	0	0	0
6.73b - Gezinsgericht	3.716	186.167	-182.451
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0
6.74a - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	13.937	-13.937
6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0
6.74c - Gesloten plaatsing	0	0	0
6.81a - Beschermd wonen (WMO)	10.590	179.213	-168.623
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.279	117.727	-112.448
6.82a - Jeugdbescherming	48.940	97.281	-48.341
6.82b - Jeugdreclassering	0	0	0
7.1 - Volksgezondheid	33.326	68.559	-35.233
7.2 - Riolering	116.009	91.970	24.039
7.3 - Afval	140.226	113.756	26.470
7.4 - Milieubeheer	39.135	97.062	-57.927
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	8.289	8.023	266
8.1 - Ruimte en leefomgeving	227	13.852	-13.624
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	77.155	55.512	21.643
8.3 - Wonen en bouwen	56.158	154.839	-98.681
Totaal	5.340.583	5.340.583	0

Taakvelden BBV voor 2026	Baten	Lasten	Saldo
0.1 - Bestuur	1.682	56.637	-54.954
0.2 - Burgerzaken	20.875	62.659	-41.784
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	203.085	133.532	69.553
0.4 - Overhead	7.404	578.697	-571.293
0.5 - Treasury	113.654	-45.286	158.940
0.61 - OZB woningen	80.325	393	79.933
0.62 - OZB niet-woningen	300.326	591	299.735
0.63 - Parkeerbelasting	227.331	51.742	175.589
0.64 - Belastingen overig	30.662	18.674	11.988
0.7 - Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.455.371	-131	2.455.502
0.8 - Overige baten en lasten	20.617	25.287	-4.670
0.10 - Mutatie reserves	219.553	206.215	13.338
1.1 - Crisisbeheersing en Brandweer	14.954	99.721	-84.767
1.2 - Openbare orde en veiligheid	8.762	130.013	-121.251
2.1 - Verkeer en vervoer	18.590	252.204	-233.614
2.2 - Parkeren	23.122	38.477	-15.354
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0
2.4 - Economische Havens en waterwegen	0	0	0
2.5 - Openbaar vervoer	2.298	14.984	-12.686
3.1 - Economische ontwikkeling	23	14.563	-14.540
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.641	7.974	-5.332
3.4 - Economische promotie	17.015	12.346	4.669
4.1 - Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2 - Onderwijshuisvesting	606	91.286	-90.680
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	78.365	159.853	-81.487
5.1 - Sportbeleid en activering	3.552	19.656	-16.105
5.2 - Sportaccommodaties	570	70.733	-70.163
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.771	108.728	-106.956
5.4 - Musea	722	51.866	-51.144
5.5 - Cultureel erfgoed	254	6.801	-6.547
5.6 - Media	0	31.467	-31.467
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	370	92.785	-92.415
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	57.530	202.504	-144.974
6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	6.249	160.985	-154.736

6.3 - Inkomensregelingen	590.444	755.590	-165.147
6.4 - WSW en beschut werk	13.071	110.863	-97.792
6.5 - Arbeidsparticipatie	9.705	87.666	-77.961
6.6 - Maatwerkvoorziening (WMO)	0	19.889	-19.889
6.71a - Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0
6.71b - Begeleiding (WMO)	0	135.682	-135.682
6.71c - Dagbesteding (WMO)	0	0	0
6.71d - Overige maatwerkarrangementen (WMO)	66.482	44.233	22.249
6.72a - Jeugdhulp begeleiding	0	7.783	-7.783
6.72b - Jeugdhulp behandeling	0	41.207	-41.207
6.72c - Jeugdhulp dagbesteding	0	4.603	-4.603
6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	13	45.724	-45.711
6.73a - Pleegzorg	0	0	0
6.73b - Gezinsgericht	3.716	204.210	-200.494
6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0
6.74a - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	14.595	-14.595
6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0
6.74c - Gesloten plaatsing	0	0	0
6.81a - Beschermd wonen (WMO)	10.624	196.309	-185.686
6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	5.272	120.910	-115.638
6.82a - Jeugdbescherming	17.670	58.592	-40.922
6.82b - Jeugdreclassering	0	0	0
7.1 - Volksgezondheid	22.157	60.356	-38.198
7.2 - Riolering	123.999	99.824	24.175
7.3 - Afval	147.125	118.641	28.484
7.4 - Milieubeheer	37.663	93.521	-55.858
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	8.598	8.270	328
8.1 - Ruimte en leefomgeving	236	9.707	-9.471
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	79.865	69.146	10.719
8.3 - Wonen en bouwen	51.108	142.753	-91.645
Totaal	5.106.027	5.106.027	0

Begroting 2026

Wijken - Algemeen

Paginanummer in website: 228

Wijken

In Rotterdam is de 'Wijk aan Zet'. In 2022 zijn 39 dorps-/wijken van start gegaan en kreeg iedere wijk een eigen vertegenwoordiging. Zo bespreken de gemeente en de wijk steeds samen wat er in de wijk speelt. Eind 2022 hebben de dorps-/wijken, samen met de wijk en de gemeente, wijkplannen opgesteld. In elk wijkplan staat:

Een toekomstbeeld van de wijk en de wijkopgaven voor de komende jaren;
Een actieplan met daarin doelen, resultaten en acties om de wijkopgaven te bereiken.

Voor het realiseren van de acties in de wijkplannen heeft het college de collegetarget Wijk aan zet vastgesteld. Het doel hiervan is om in deze collegeperiode naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties in de wijkplannen te realiseren.

Op de volgende pagina's vindt u de aanbiedingsbrieven van het jaaractieplan 2024 van de wijken en de reactie van het college op het jaaractieplan 2024.

Begroting 2026

Wijkplannen

Paginanummer in website: 229

Gebruiksaanwijzing

Optie 1 - Via de kaart

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijk.

Optie 2 - Alfabetisch

Een alfabetische lijst met wijken is hieronder te vinden. Deze is ook te vinden in het menu aan de linkerkant van deze pagina. Als u op de door u gewenste wijk klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijk.

Afrikaanderwijk

- [JAP2025 WR Afrikaanderwijk](#)

Agniesebuurt – Provenierswijk

- [JAP2025 WR Agniesebuurt-Provenierswijk](#)

Bergpolder – Blijdorp – Liskwartier

- [JAP2025 WR Bergpolder-Blijdorp-Liskwartier](#)

Beverwaard

- [JAP2025 WR Beverwaard](#)

Bloemhof

- [JAP2025 WR Bloemhof](#)

Bospolder – Spangen – Tussendijken

- [JAP2025 WR Bospolder-Spangen-Tussendijken](#)

Carnisse – Zuiderpark

- [JAP2025 WR Carnisse-Zuiderpark](#)

Cool – Scheepvaartkwartier – Stadsdriehoek

- [JAP2025 WR Cool-Scheepvaartkwartier-Stadsdriehoek](#)

Crooswijk

- [JAP2025 WR Crooswijk](#)

Delfshaven – Schiedam

- [JAP2025 WR Delfshaven-Schiedam](#)

Dijkzicht - Oude Westen

- [JAP2025 WR Dijkzicht-Oude Westen](#)

Entrepot – Noordereiland

- [JAP2025 WR Entrepot-Noordereiland](#)

Feijenoord

- [JAP2025 WR Feijenoord](#)

Groot- en Oud-IJsselmonde

- [JAP2025 WR Groot- en Oud-IJsselmonde](#)

Heijplaat

- [JAP2025 WR Heijplaat](#)

Hillegersberg

- [JAP2025 WR Hillegersberg](#)

Hillesluis

- [JAP2025 WR Hillesluis](#)

Hoek van Holland

- [JAP2025 DR Hoek van Holland](#)

Hoogvliet

- [JAP2025 WR Hoogvliet](#)

Katendrecht – Wilhelminapier

- [JAP2025 WR Katendrecht-Wilhelminapier](#)

Kralingen

- [JAP2025 WR Kralingen](#)

Kralingseveer

- [JAP2025 WR Kralingseveer](#)

Lage Land – Prinsenland – 's-Gravenland

- [JAP2025 WR Lage land-Prinsenland-'s-Gravenland](#)

Lombardijen

- [JAP2025 WR Lombardijen](#)

Mathenesse

- [JAP2025 WR Mathenesse](#)

Middelland – Nieuwe Westen

- [JAP2025 WR Middelland-Nieuwe Westen](#)

Nesselande

- [JAP2025 WR Nesselande](#)

Ommoord

- [JAP2025 WR Ommoord](#)

Oosterflank

- [JAP2025 WR Oosterflank](#)

Oud-Charlois – Wielewaal

- [JAP2025 WR Oud-Charlois-Wielewaal](#)

Oude Noorden

- [JAP2025 WR Oude Noorden](#)

Overschie

- [JAP2025 WR Overschie](#)

Pendrecht – Zuidwijk

- [JAP2025 WR Pendrecht-Zuidwijk](#)

Pernis

- [JAP2025 WR Pernis](#)

Rozenburg

- [JAP2025 DR Rozenburg](#)

Schiebroek

- [JAP2025 WR Schiebroek](#)

Tarwewijk

- [JAP2025 WR Tarwewijk](#)

Vreewijk

- [JAP2025 WR Vreewijk](#)

Zevenkamp

- [JAP2025 WR Zevenkamp](#)